

ARBEIDERNES FAGLIGE LANDSORGANISATION

KONGRESSEN 1923

DAGSORDEN OG PROTOKOL

KRISTIANIA 1923 — ARBEIDERNES AKTIETRYKKERI

Arbejderbevægelsens
Arkiv
og
Bibliotek

ARBEIDERNES FAGLIGE LANDSORGANISATION

KONGRESSEN 1923

DAGSORDEN OG PROTOKOL

KRISTIANIA 1923 – ARBEIDERNES AKTIETRYKKERI

Sakregister.

	Side
Dagsorden og forslag med motiver	1—42
Kongressen:	
<i>Aapningsmøtet</i>	45
<i>Organisationens omlægning</i>	64
<i>Beretning og regnskap</i>	94
<i>Lovforandringer</i>	139
<i>De internationale forbindelser</i>	176
<i>Den faglige situation</i>	201
<i>Beretning for 1922</i>	221
<i>Regnskapet for 1922</i>	226
<i>Valgene</i>	237
<i>Kooperationen</i>	247
<i>Agitationen</i>	255
Forskjellige saker:	
Lønninger	195
Esperanto	195
Folkets hus' fond	197
Forskjellige andragender	241
Asylretten	244
Kongressens manifest	259
<i>Kongressens avslutning</i>	262

Tillæg: Kongressens beslutninger.

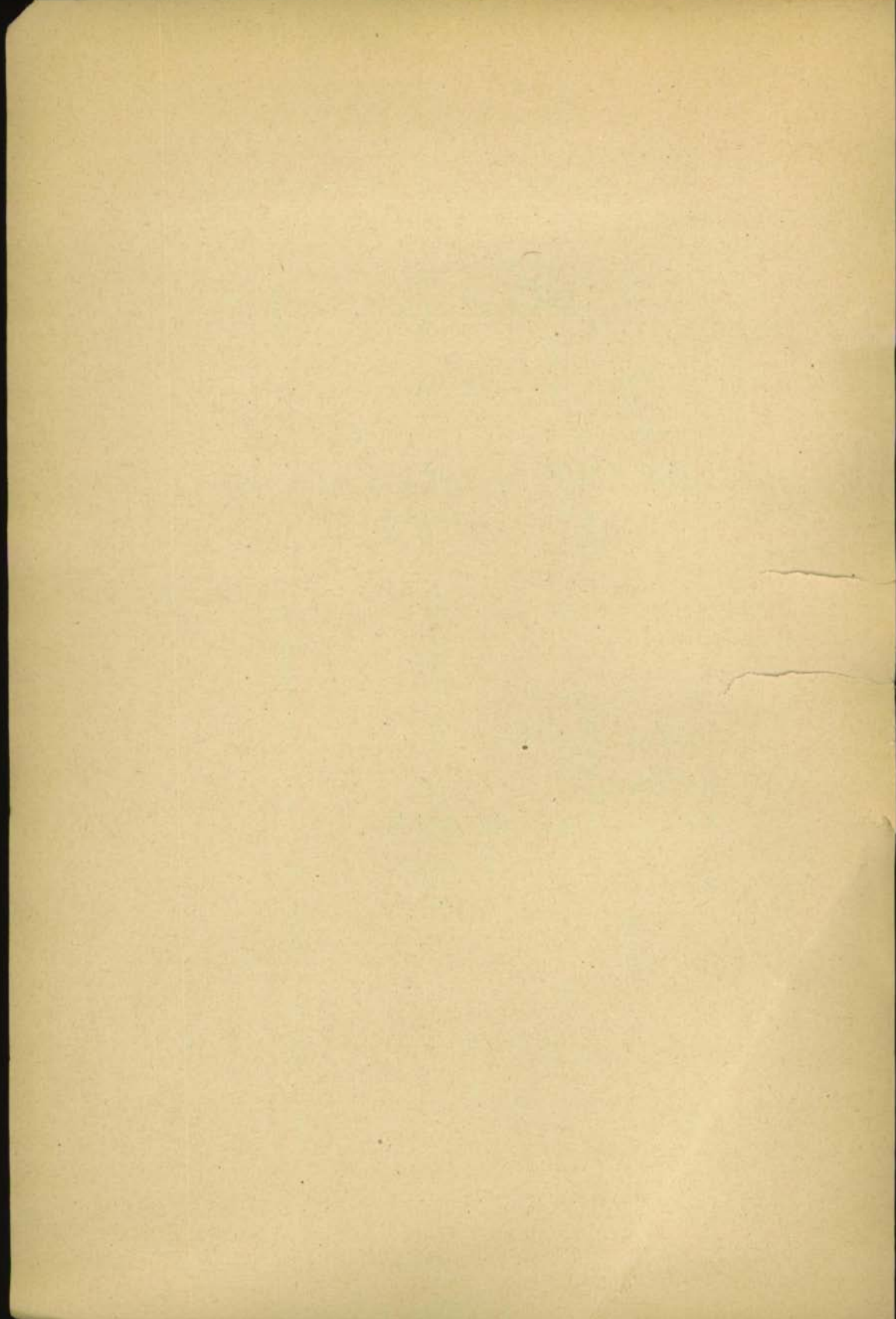
Talerregister.

- Aarøe, P., 96, 102, 116, 135, 200, 230, 244, 249, 255.
Åas, H., 103, 162, 174, 195, 197, 198, 201, 253.
Aasvestad, L., 89.
Alberti, A., 95.
Andersen, Fr., 104.
Andreassen, H., 109.
Arnesen, R., 51, 250.
Arntsen, A. H., 112, 114, 120, 131.
Axelsen, J., 61, 76, 90, 104, 109, 144, 198, 201, 212, 231, 249, 254.
- Bakke, G., 86, 214, 240.
Berg, Olaf, 116, 132.
Berg, O. A., 2.6.
Bernhardsen, E., 62, 76, 91, 99, 112, 172, 200.
Birkeland, A., 112, 120, 169.
Bjurstrøm, K., 89, 112, 134, 143, 161, 172, 218, 254.
Bratvold, A., 60, 61, 73, 97, 104, 105, 108, 118, 138, 152, 156, 167, 169, 170, 176, 188, 213, 239.
- Christiansen, Alfr., 244.
Dobak, B., 127, 132.
- Eikefjord, J., 60, 82, 90, 98, 113, 117, 127, 13, 160, 188, 206, 221, 226, 230, 240, 259.
Eng, K., 119, 234, 257.
Eriksen, H., 61, 80, 98, 99, 100, 105, 107, 115, 141, 143, 146, 149, 151, 161, 172, 217, 234, 240.
Eriksen, Tor, 241.
Fjeld, H., 343.
Fjeld, Kr., 257.
- Fladeby, H., 94, 95, 120, 131, 132, 199, 248, 254.
Flotvik, V., 257.
Furubotten, P.' 207, 211, 219.
Furset, J., 105.
- Gabrielsen, E. (Stav.), 90, 107, 173, 249, 254.
Gabrielsen, E. (Kr.a), 234.
Grassmann, P., 63, 187.
Gundersen, A. E., 60, 61, 62, 71, 75, 84, 96, 98, 103, 104, 107, 115, 118, 137, 138, 141, 142, 144, 153, 162, 166, 170, 174, 199, 212, 216, 231.
- Haakestad, B., 83.
Hansen, Joh. C., 61, 85, 135, 138, 149, 172, 225, 227.
Hansen, Rich., 61, 75, 104, 131, 136, 154, 183, 205, 239, 247.
Haugen, O. M., 89.
Henriksen, H., 96.
Henriksen, Kr., 173, 211.
Henriksen, T., 84, 153, 240.
Humlebrek, L., 102, 153, 167, 184, 200, 259.
- Jensen, S., 112.
Johannesen, J., 100.
Johannessen, E., 90, 161.
Jønsson, H., 59, 83, 99, 102, 133, 152, 166, 168, 178, 259.
- Kristensen, H., 72, 80, 89, 152, 174, 218, 232, 240.
- Lander, S., 81, 118, 149, 220.
Lian, Ole O., 45, 52, 59, 60, 61, 62, 64, 78, 83, 94, 97, 100, 102, 103, 104, 105, 113, 115, 123, 127, 132, 133, 136, 137, 138, 141, 142, 146, 148, 149, 151, 152,

- 154, 156, 158, 162, 175, 176, 187, 192,
194, 197, 201, 207, 210, 220, 221, 225,
229, 236, 238, 243, 245, 248, 255, 261,
262, 263.
- Liengen, M., 78, 87.
Lien, Kr., 201, 234.
Liljan, E., 61.
- Madsen, Alfr., 98, 100, 181, 209, 212,
238, 258.
Madsen, C. F., 49.
Martinsen, Ø., 61.
Melgaard, A., 113.
Moe, H., 101, 138, 215.
Moljord, Kr., 98, 129, 134, 254.
Mørk, Edv., 61, 74, 86, 104, 138, 152, 155,
159, 162, 168, 175, 264.
- Nilsen, Harry, 262.
Nilsen, W., 88.
Nilssen, Oscar, 243.
Nordli, G., 61, 170, 197, 226.
Nygaard, J., 127, 128, 134, 252.
- Oksvik, O., 60, 61, 81, 105, 111, 118, 138,
154, 160, 165, 179, 211, 217, 225, 227,
231, 237, 244, 261.
Olsen, Adolf, 61, 85, 108, 144, 252.
Olsen, Asbj., 235.
Olsen, Halvard, 160, 215.
Olsen, Oskar, 87, 110, 117, 131, 133, 144,
155, 159, 162, 195, 217, 232, 238, 241,
246, 247, 249, 252.
Olsen, Vilh., 115, 133, 199, 238, 240, 251.
Pedersen, M., 88, 209, 219, 239.
- Rungstad, L., 84, 91, 164, 167.
Ruud, O., 59, 61, 78, 94, 153, 169, 173,
235, 236, 239.
- Sandberg, E., 88.
Schou, A., 247, 249, 254.
Schultz, A., 85, 113.
Sjølander, Edv., 233.
Solheim, S., 167, 200, 219.
Sporpind, O., 106, 113, 120, 227, 232, 238.
Stang, E., 51.
Stenklev, L., 173.
Strøm, O. L., 61, 145, 173, 216, 256.
Strøm, Oskar, 61.
Svendsen, W., 217.
Systad, Chr., 72, 77, 113, 115, 171, 217,
218, 231.
Syvertsen, O., 89, 241.
- Teigen, J., 109, 119, 143, 161, 199, 211, 258.
Thorberg, A., 50.
Tranmæl, M., 82, 145, 160, 165, 168, 185,
212, 213, 220, 221, 235, 238.
- Vaisänen, M., 192.
Vangberg, E., 86, 153, 233, 258.
Volan, E., 77, 95, 99, 111, 117, 131, 134,
145, 15, 160, 161, 208, 219, 225, 233,
258.
- Waatvik, A., 231, 253.
Wilhelmsen, J., 60, 217, 257.
- Ødegaard, Johs. M. P., 69, 91, 119, 129,
136, 214.

KONGRESSEN 1923

DAGSORDEN OG FORSLAG
MED MOTIVER

Dagsorden

for Arbeidernes faglige Landsorganisations 10. ordinære kongres
i Kristiania den 25. februar 1923 og følgende dage.

Kongressen aapnes kl. 12 fm. i Folkets hus.

1. **Kongressens konstituering.**
 - a) Fuldmagtenes godkjendelse;
 - b) Vedtagelse av forretningsorden og dagsorden;
 - c) Valg av 2 ordstyrere og 4 sekretærer.
2. **Beretning og regnskap.**
3. **Organisationens omlægning.**
4. **Vore internationale forbindelser.**
5. **Den faglige situation** (herunder voldgiftsloven).
6. **Lovforandringer.**
7. **Folkets hus fond.**
8. **Kooperationen.**
9. **Agitationen.**
10. **Forskjellige andragender.**
11. **Bevilgningssaker.**
12. **Valg.**

Forretningsorden.

1. Møtets forhandlinger er ikke offentlige. Dog har medlemmer av landsorganisationen adgang til galleriet som tilhørere undtagen naar en sak besluttet behandlet for lukkede døre.

Repræsentanter maa forevise adgangskort og tilhørere medlems-bok ved indgangen.

2. Til at lede møtet vælges 2 ordstyrere. Ordstyrerne ordner indbyrdes møtenes ledelse. Til at føre protokollen vælges 4 sekretærer.
3. Møtene holdes fra kl. 9—1 form. og 3—7 efterm.
4. Ingen har ret til at faa ordet mere end 3 gange i samme sak. Undtagen for indledningsforedrag begrænses taletiden til 10 minutter 1ste og 5 minutter 2den og 3dje gang.

Ordstyreren har forøvrig naar han finder det paakrævet, ret til at stille forslag om yderligere tidsbegrænsning og strek med de indtegnede talere. Til forretningsordenen gives ingen ordet mere end 1 gang og høist 2 minutter til hver sak.

Talerne skal tale fra den dertil bestemte plads i salen.

5. Forslag maa leveres skriftlig til ordstyreren, undertegnet med vedkommendes navn og navnet paa den organisation han repræsenterer. Intet nyt forslag kan optages efterat der er besluttet sat strek med de indtegnede talere.

Forslag som ingen forbindelse har med de paa dagsordenen opførte saker, kan ikke behandles.

6. Alle beslutninger avgjøres med almindelig flertal. I tvilstilfælde, eller naar 20 repræsentanter forlanger det, foregaar avstemningen ved navnoprop.
7. I protokollen indføres kun forslagene og avstemningene samt de fattede beslutninger.
8. Protokollen oplæses ved hvert møtes begyndelse og for sidste møte ved dets slutning.

Dagsordenens punkt 3.

Organisationens omlægning.

Indstilling fra Sekretariatet.

Indledning.

Den av organisationskomiteen utarbeidede indstilling til omlægning av organisationsformene er nu behandlet av organisationene. Av nedenstaaende oversigt vil man se forbundenes standpunkt til komitéindstillingen:

Oversigt over forbundenes standpunkter til organisationskomiteens indstilling.

Arbejdsmandsforbundet. Forbundets landsmøde i juli vedtok følgende:

1. Landsmøtet anbefaler at fagorganisationen omlægges paa lokale samorganisationer istedenfor fag- eller industriforbund.
2. Landsmøtet gir sin tilslutning til alternativ I.
3. Det henstilles til den av landsorganisationens kongres 1920 nedsatte organisationskomité at utarbeide forslag til love for de lokale foreninger bygget paa det princip, at der kun kan optages en forening paa hver arbejdsplads overensstemmende med kongressens beslutning av 1920.
4. Videre uttaler landsmøtet, at der gives arbeiderne ved statens anlæg adgang til at danne lokale samorganisationer for hvert anlæg, forsaavidt arbeiderne av praktiske grunde maa anse dette paakrævet.
5. Videre uttales, at lovene for samorganisationene ændres saaledes, at det lokale selvstyre kommer til sin ret.

Avstemningen over foranstaaende forslag hadde saadant utfald: Punkt 1 vedtoges med 146 mot 66 st., der avgaves for industriforbundsformen. Punkt 2: Avgaves 112 st. for alternativ I og 70 imot. Punkt 3: Vedtoges mot 1 stemme. Punkt 5: Vedtoges mot 1 stemme.

Baker- og konditorforbundet. Forbundets landsmøde i april vedtok følgende:

1. Norsk baker- og konditorforbunds landsmøde kan ikke anbefale for landsorganisationens kongres at vedta en omlægning av organisationsformene efter organisationskomiteens indstilling alternativ 1 eller 2.
2. Da den nuværende organisationsform ansees utilstrækkelig til gjennomførelsen av arbeiderraad og sosialiseringssaken, anbefaler landsmøtet at man gaar over til industriforbundsformen, som næringsmiddel forbund. For dette stemte 43. For organisationskomiteens forslag alt. I stemte 21.

Barber- og frisørsvendenes forbund. Ved uravstemning har 26 medlemmer stemt. 21 stemte for alternativ I, 2 for alt. II og 3 for bibehold av den nuværende organisationsform.

Bokbindertorbundet. Landsmøtet i april 1922 vedtok omlægning med 15 stemmer, derav 12 for alt. I og 3 for alt. II. 5 stemte mot omlægning.

Brandfunktionærforbundet. Landsmøtet i 1921 vedtok enstemmig følgende:

Norsk brandfunktionærforbunds 6. ordinære landsmøte kan ikke gi sin tilslutning til at landsorganisationen omlægges, saa den bygges paa samorganisationer. Hvis 9-mandskomiteen som kongressen nedsatte, fremkommer med forslag i den retning, kan vi for vort forbunds vedkommende ikke gaa med herpaa, da vi ikke opnaar nogen fordele derved, grundet den særstilling brandfunktionærene staar i og som ikke andre fagorganiserte blir berørt av.

Med hensyn til arbeide og tjenestetid er vort organisationsarbeide av den art at skal der arbeides paa et solid grundlag med henblik paa fuld nytte av vor organisation, maa vi staa samlet som forbund og ikke opdelt i de stedlige samorganisationer. Ved opløsning av vort forbund vil det arbeide som er nedlagt i disse 12 aar være spilt arbeide, idet funktionærene paa de forskjellige steder vil komme ind i samme forhold som før forbundet blev stiftet. Landsmøtet maa derfor protestere mot denne organisationsform.»

Centralforeningen for boktrykkere. Landsmøtet i juli 1922 vedtok følgende:

«Den av landsorganisationens 9-mandskomité utarbeidede indstilling med lovforslag til ændring av organisationsformene, kan ikke anbefales til vedtagelse av Norsk centralforening for boktrykkere.

N. C. f. B.s landsmøte henstiller til landsorganisationens førstkommande kongres at den paalægger forbundene at lægge sin virksomhet slik an, at man faar et virkelig grundlag for at den av kongressen i 1920 fattede beslutning om en industrivis organisation kan gjennomføres.»

61 representanter stemte for dette forslag, 12 stemte for industriforbund og 5 for omlægning i henhold til alternativ I.

Elektrikerforbundet. Landsmøtet 1922 vedtok følgende:

«Organisationskomiteens indstilling alternativ II vedtoges med følgende tillæg: De foreslaaede industrigrupper maa tildeles en større bestemmelsesfrihet for derved at bli mer effektive led i organisationsbygningen. Desuten maa industrigruppene forfleres. Der maa opprettes en gruppe for elektricitetsforsyningens arbeidere, omfattende kraftstationene, linjearbeiderne, installationsmontører til og med kontrollørene, da disse arbeidere ikke nu og end mindre efterhvert som elektricitetsforsyningen utvikles kan tillægges nogen bestemt industri.»

8 stemte mot omlægning, 29 for alternativ II og 9 for alternativ I. For tillægget stemte 35.

Fangst og fiskerforbundet. Nogen meddelelse er ikke indkommet.

Formerforbundet. Landsmøtet i april 1922 besluttet med 38 mot 21 stemmer omlægning efter alternativ I.

Guldsmedarbeiderforbundet. Landsmøtet i juni 1922 forkastet mot 3 stemmer omlægning av organisationen.

Jern- og metalarbeiderforbundet. Landsmøtet i mai—juni 1922 vedtok følgende forslag:

«1. Landsmøtet ser i omlægningen av organisationsformene, at det er hensigten at skape en sterk og handlekraftig klasseorganisation, som tar sigte paa at fremme solidaritetsfølelsen blandt de fagorganiserte arbeidere, saavel hvad der gjælder den daglige kamp mot arbeidsgiverne om bedring av arbeidernes livs- og arbeidsvilkaar som for arbeiderklassens endelige frigjørelseskamp.

Skal dette kunne naaes, maa i første række klasseorganisation gjennomføres *forden* ved at ophæve det *fagskille*, som er skapt og opretholdt av fagforeningene. Fagforeningen eller den industrielle forening vil saalænge den opretholdes altid staa stængende for klasseorganisationen og klassefølelsen blandt arbeiderne og kun tjene til at bevare falske illusioner om de faglige kampes karakter.

Landsmøtet maa derfor anbefale, at organisationsformene blir omlagt i henhold til alternativ II i komiteens indstilling, og at de utarbeidede love for landsorganisationen og samorganisationene forandres i overensstemmelse hermed.

2. Beslutter landsorganisationens kongres omlægning i henhold til alternativ I eller II er hovedstyret (repræsentantskapet) bemyndiget til at foreta det nødvendige for at avvikle forbundets virksomhet i henhold til kongressens beslutning herom. De beretninger som maatte foreligge for hovedstyrets virksomhet i tiden indtil avvikling er foretat likesom regnskapene blir at forelægge for landsorganisationens kongres til godkjendelse.
3. Skulde landsorganisationens kongres beslutte omlægning til industriforbund har hovedstyret (repræsentantskapet) lovlig myndighet at tilpligte de avdelinger, grupper eller medlemmer av forbundet at overgaa til de industriforbund der representerer den industri, hvor vedkommende er beskæftiget. For optagelse av forbund, foreninger eller grupper tilhørende jernindustrien, kan hovedstyret opta disse i henhold til den mellem forbundene gjældende fælles overenskomst.
4. Den samme lovlige myndighet gives hovedstyret (repræsentantskapet) ogsaa for gjennomførelsen av den av landsorganisationens kongres 1920 fattede beslutning om industriel organisation.»

Ved voteringen stemte 87 repræsentanter for dette forslag. 58 stemte for alternativ I og 47 stemte for følgende forslag:

«1. Landsmøtet anbefaler, at fagorganisationen omlægges efter industrielle linjer, saaledes at industriforbundene blir den bærende organisation. Disse oppbygges efter de store industrier, saaledes at alle arbeidere indenfor en industri tilhører den samme industriorganisation. Landsorganisationen opretholdes som nu og blir reassurandør overfor industriforbundene.

2. Industriforbundene dannes av de stedlige avdelinger der omfatter alle arbeidere inden industrien paa stedet. Grundorganisationen blir verkstedklubben, der ogsaa gjennom sit styre utøver den arbeiderne tillagte ret til deltagelse i bedriftens ledelse.
3. Hovedstyret og repræsentantskapet bemyndiges til i kommende landsmøteperiode at gjennomføre omlægningen, saavel hvad angaar avgivelse av medlemmer til andre industriforbund som optagelse av andre forbund og foreninger, der efter omlægningen til industriforbund med rette skal tilhøre jernindustriens organisation.»

Jernbaneforbundet. Landsmøtet i mai 1922 vedtok med 89 mot 37 stemmer at uttale sig for bibehold av forbundsformen, idet man gir sin tilslutning til fagbevægelsens videre oppbygning paa industriforbund.

Kjøtindustriarbeiderforbundet. Landsmøtet i juli 1922 behandlet spørsmålet. 15 stemte mot omlægning og 10 for. Enstemmig vedtoges derpaa følgende forslag: «Landsmøtet beslutter at søke samarbeide med de nærmestliggende organisationer indenfor næringsmiddelbranchen for eventuel sammenslutning til et næringsmiddelforbund. Hovedstyret paalægges at undersøke mulighetene herfor og omsende dette til avdelingene.»

Kommunearbeiderforbundet. Landsmøtet i mai 1922 vedtok med 50 stemmer følgende forslag:

«Landsmøtet gir sin tilslutning til grundlaget i 9-mandskomiteens indstilling alternativ I. Dog bør denne tillempes saaledes:

1. At de lokale samorganisationer gives større økonomisk magt og gives adgang til i videre utstrækning at ordne de faglige og organisationsmæssige forhold indenfor sit omraade.
2. At der opprettes 2 landsomfattende industrigrupper for stats- og kommunearbeidere.
3. Industrigruppene bør i den utstrækning som ansees nødvendig, avholde landskonferanser.»
4. Arbeidsledighetskassene ophæves.

11 representanter stemte for alternativ II. Ved den første avstemning over omlægning efter 9-mandskomiteens forslag eller for en utvikling paa grundlag av kongressens beslutning i 1920 om industrivise organisation stemte 45 for omlægning og 24 for utvikling av den industrivise organisation.

Kommunale tjenestemænds landsforbund. Landsmøtet i august 1922 vedtok enstemmig følgende:

«Fagorganisationens omlægning fra forbundsformen til samorganisationsformen synes for landsmøtet at være et skridt som for fagorganisationen som samlet hele er paakrævet. Vi slutter os derfor i princippet til forslaget om omlægning og anbefaler alternativ I i indstillingen, idet man gaar ut fra, at der ved gruppeinndelingen, se alt. I paragraffene 13 og 14, tages hensyn til den særstilling, som de kommunale tjenestemænd for tiden befinner sig i, bl. a. tjenestemændenes ansættelsesvilkaar.

Man er av den formening, at det vil være i den samlede organisations

interesse, at der tages saadanne hensyn ved gruppeinddelingen, og at der aapnes adgang til for de kommunale tjenestemænd at oprette egen gruppe.»

Vedrørende avsnittet om reise- og arbejdsledighetskasse vedtoges at anbefale, at dette punkt utgaar av loven.

Litografisk forbund. Ved uravstemning har 291 stemt for bibehold av forbundsformen, 51 for alternativ I og 10 for alternativ II.

Lokomotivmandsforbundet. Forbundets repræsentantskap har besluttet ikke at tiltræ organisationskomiteens forslag om omlægning av organisationsformene. Beslutningen var enstemmig. 2 repræsentanter undlot at stemme.

Malerforbundet. Landsmøtet i juni 1922 vedtok enstemmig at anbefale omlægning av organisationen.

Ved alternativ votering mellem samorganisationsformen og industriforbund vedtoges derefter at anbefale omlægningen bygget paa samorganisationer med 25 mot 3 stemmer, som blev avgit for industriforbund.

Ved alternativ votering mellem alternativ I og alternativ II vedtoges alternativ II med 16 mot 13 stemmer, som blev avgit for alternativ I.

Matros- og fyrbøterunionen. Landsmøtet i september 1922 forkastet komiteens indstilling med 11 mot 7 stemmer. Videre vedtoges følgende:

«Unionens landsmøde bemyndiger hovedstyret til at forhandle med Nørsk transportarbejderforbund om sammenslutning og eventuelt fremkomme med forslag til kongressen overensstemmende med landsmøtets opfatning. Unionens landsmøde vælger en komité paa 3 mand for at fremkomme med forslag til hovedstyret om organisationsmæssig ordning av organisationenes sammenslutning.»

Murerforbundet. Ved avstemning i avdelingene har 312 medlemmer stemt mot omlægning og 86 for. 8 avdelinger med tilsammen 85 medlemmer har endnu ikke avgit stemme.

Møbelindustriarbejderforbundet. Ved avstemning i avdelingene har 205 stemt for alternativ I, 3 for alternativ II og 103 for bibehold av den nuværende organisationsform.

Papirindustriarbejderforbundet. Landsmøtet i april 1922 vedtok følgende: «Forbundets repræsentanter paa landsorganisationens kongres paalægges at arbeide for at beslutningen paa kongressen 1920 — om industrivis organisation — blir gjennomført.» For dette forslag stemte 97 repræsentanter. 44 stemte for organisationskomiteens indstilling, alternativ I.

Postforbundet. Forbundet meddeler at resultatet av spørsmålet behandlet i avdelingene er at $\frac{2}{3}$ av de medlemmer som har deltatt i behandlingen har stemt for bibehold av den nuværende fagforbundsform uforandret.

Sag-, tomt- og høvleriarbejderforbundet. Landsmøtet i mai 1922 fattet følgende beslutning:

«Da en utvikling av fagorganisationen efter industrielle linjer i hen-

hold til sidste kongresbeslutning efter vor mening er den bedste og sikreste form, kan 9-mandskomiteens indstilling alternativ I eller II *ikke* bifaldes.» Vedtat med 61 mot 40 stemmer.

Skand. sadelmaker- og tapetsererforbund. Landsmøtet i august 1922 vedtok at beholde den nuværende organisationsform. Enstemmig.

Skind- og lærindustriarbeiderforbundet. 133 har stemt for omlægning, 22 imot. 128 stemte for alternativ I, 5 for alternativ II og 3 for industriforbund.

Skog- og landarbeiderforbundet. Landsmøtet i juni 1922 sluttet sig til alternativ I. 5 stemte for alternativ II.

Skotøiarbeiderforbundet. Landsmøtet i august 1922 vedtok med 30 mot 21 stemmer følgende: «Da en utvikling av fagorganisationen efter industrielle linjer i henhold til sidste kongresbeslutning efter vor mening er den bedste og sikreste form, indstilles at 9-mandskomiteens indstilling alternativ I eller II ikke bifaldes.»

Skrædderforbundet. Forbundet meddeler: Organisationens omlægning er behandlet ved uravstemning i vore avdelinger og foreligger der nu følgende resultater: For organisationens omlægning er avgitt 199 st. Mot organisationens omlægning er avgitt 186 st. For bibehold av forbundsformen er avgitt 183 st. For 9-mandskomiteens indstilling alternativ I er avgitt 107 st. For 9-mandskomiteens indstilling alternativ II er avgitt 82 st. For føderativ klassekamporganisation er avgitt 5 st.

Stenhuggerforbundet. Ved avstemning i avdelingene foreligger følgende resultat: For omlægning efter samorganisationsprincippet er avgitt 126 stemmer. Mot omlægning 79 st. Blandt de som har stemt for omlægning har 16 meddelt at de stemmer for alternativ I og 38 for alternativ II. For de øvriges vedkommende er intet oplyst om hvilket alternativ de slutter sig til.

Transportarbeiderforbundet. Landsmøtet i august 1922 vedtok følgende med 39 mot 30 stemmer: «Norsk transportarbeiderforbunds landsmøte kan ikke anbefale at landsorganisationen omlægges, saa den bygger paa samorganisationer istedetfor forbund.»

Træarbeiderforbundet. Det foreligger svar fra 80 avdelinger. Av disse har 41 avdelinger stemt mot omlægning og 39 stemt for omlægning.

Med hensyn til de opgitte antal stemmer stiller dette sig slik at 576 stemmer er avgitt mot omlægning og 665 for omlægning.

I tilfælde omlægning er det opgit 516 for alternativ I og 191 for alternativ II.

Blandt de avgitte stemmer for omlægning er 24 stemmer avgitt for industriforbund, likesom enkelte har uttalt sig for omlægning efter et føderativ princip, uten at dette stemmetal er angitt.

Enkelte har anført at de har stemt for omlægning under den uttrykkelige forudsætning at de ikke vil ilignes nogen ekstrakontingent for at udjævne den forskjel som er i forbundenes formue, likesom enkelte har taget forbehold med hensyn til de forskellige kasser, idet de kun vil ha kampkasse. Desuten forskellige anmerkninger til industrigruppering m. v.

Tobakarbejderforbundet. Landsmøtet i 1922 forkastede med 8 mot 8 stemmer komiteens indstilling.

Ifølge de indkomne meddelelser har følgende 15 forbund stemt for omlægning paa grundlag av samorganisationer:

1. Arbejdsmandsforbundet (alt. I).
2. Barber- og frisørsvendenes forbund (I).
3. Bokbinderforbundet (I).
4. Elektrikerforbundet (II).
5. Formerforbundet (I).
6. Jern- og metalarbejderforbundet (II).
7. Kommunearbejderforbundet (I).
8. Kommunale tjenestemænds landsforbund (I).
9. Malerforbundet (II).
10. Møbelindustriarbejderforbundet (I).
11. Skind- og lærindustriarbejderforbundet (I).
12. Skog- og jordbruksarbejderforbundet (I).
13. Skrædderforbundet (I).
14. Stenhuggerforbundet (I).
15. Træarbejderforbundet.

Følgende 17 forbund har stemt *mot* omlægning paa grundlag av samorganisationer:

1. Baker- og konditorforbundet (industriforbund).
 2. Brandfunktionærforbundet.
 3. Centralforening for boktrykkere (industriforbund).
 4. Guldsmedarbejderforbundet.
 5. Jernbaneforbundet (industriforbund).
 6. Kjøtindustriarbejderforbundet (industriforbund).
 7. Litografisk forbund.
 8. Lokomotivmandsforbundet.
 9. Matros- og fyrbøterunionen.
 10. Murerforbundet.
 11. Papirindustriarbejderforbundet (industriforbund).
 12. Postforbundet.
 13. Sag-, tomt- og høvleriarbejderforbundet (industriforbund)
 14. Skandinavisk sadelmaker- og tapetsererforbund.
 15. Skotøiarbejderforbundet (industriforbund).
 16. Transportarbejderforbundet.
 17. Tobakarbejderforbundet (industriforbund).
- Oplysninger mangler fra Fangst- og fiskerforbundet.

De 15 forbund som har stemt for omlægning omfattet i mai maaned 1922 46,749 medlemmer og de 17 som stemte mot 41,237 medlemmer.

Sekretariatets indstilling.

Som det fremgaar av foranstaaende oversigt over forbundenes behandling av organisationskomiteens indstilling til organisationens omlægning er meningene endnu sterkt delte blandt de fagorganiserte arbejdere angaaende disse spørgsmål. 15 forbund har stemt for at landsorganisationen skal bygges paa *samorganisationer*, mens 17 forbund har stemt for bibehold av *forbundsformen*. Ser man paa organisationenes medlemsstal viser det sig at de som har stemt *for* samorganisationer repræsenterer 46,749 medlemmer, mens de som har stemt *mot* repræsenterer 41,237 (medlemstallet for mai). Der er altsaa et flertal av medlemmer for omlægning fra forbund til samorganisationer, mens et flertal av forbund er imot.

Det viser sig ogsaa at meningene har været meget delte indenfor de forskellige organisationer, enten de nu har stemt for eller mot indstillingen. Blandt de som har stemt for bibehold av forbundsformen er der store *minoriteter* som har holdt paa samorganisationene. Omvendt er der inden de organisationer som har stemt for omlægning efter samorganisationsprincippet *minoriteter* som har stemt for forbundsformen.

Ogsaa med hensyn til komitéindstillingens forskellige alternativer, alt. I og II, er der meget delte meninger, som har faat uttryk saavel under den diskussion som er ført som ved voteringene. Det samme gjælder dem, som har holdt paa forbundsformen: endel holder paa det *bestaaende*, mens andre er stemt for *industriforbund*.

Organisationenes behandling av spørgsmaalet om organisationsformene frembyr saaledes et meget broget billede. Det synes at fremgaa at begrepene endnu ikke er tilstrækkelig klarnet saaledes at arbejderne har kunnet samle sig om en fast og klar linje i organisationsspørgsmaalet. Det er ogsaa mulig at den økonomiske depression med derav følgende krise indenfor arbejdslivet har bidrat til at saa mange har stillet sig tvi-

lende overfor det nye og under indtrykket herav har ment at det bedste for tiden er at bevare det man har.

Hvordan det nu end kan være med dette saa er ialfald organisationenes stilling til saken saadan at det ikke er tilraadelig at gaa til en omlægning som av organisationskomiteens flertal foreslaat.

Sekretariatet er principielt av den opfatning at en udvikling av organisationsformene paa det grundlag som foreslaat i organisationskomiteens utredning alt. I og II, bedst vil tjene arbeiderklassen i dens faglige kamp. Det ledende motiv i vort arbeide med utviklingen av fagorganisationen maa være en bedst mulig utnyttelse av *solidariteten* og at lægge formene tilrette for en samlet og kraftig aktion hvor *klassens* interesser er avgjørende. Og sekretariatet er fremdeles av den opfatning, at det bør tilstræbes at skape en organisationsbygning, hvor dette kan naaes, saaledes at hele arbeiderklassen kan staa som én mand i kampen og til enhver tid være beredt til at yde de ofre som kræves.

Heldigvis raader der temmelig stor enstemnighet inden fagorganisationen om at utviklingen maa gaa i retning av bedrifts- og industriorganisationer. Det er kun faa undtagelser som holder paa den nuværende ordning med fagforbund. Allerede i 1920 vedtok kongressen en overgang til industrivis organisation. Naar denne beslutning endnu ikke har sat større merker efter sig i det praktiske organisationsarbeide har dette sin væsentligste aarsak i at kongressen samtidig nedsatte en komité til at ta hele spørsmålet om organisationens omlægning efter samorganisationsprincippet op til utredning. Det er klart at dette maatte virke stagnerende paa beslutningen om industrivis organisation.

Som forholdene nu ligger an og efter det resultat som foreligger av behandlingen av organisationskomiteens indstilling, mener derfor sekretariatet, at selv om man ikke kan gaa til en hel omlægning som av komiteens flertal foreslaat, maa der dog av kongressen træffes *positive bindende beslutninger* om en *utvikling av organisationstørmene* for opnaelse av det som er kjernen i striden om organisationens opbygning her i landet.

Det synes givet, at vi maa se at finde et grundlag for den videre utvikling av vor organisation. Den nuværende tilstand virker hemmende og opløsende paa organisationens virksomhet. Spørsmålet er da i hvilken

utstrækning dette — under hensyntagen til de raadende opfatninger — *kan* ske, uten at vi derved svækker vor organisation. Hensigten med enhver omlægning maa jo være at tilføre organisationen øket styrke og kampkraft.

Vi gaar ut fra at der stort set ikke længer er nogen uenighet om at organisationene bør konsolideres i *bedrifts-* og *industrisammenslutninger*. Industrialismen med sin utvikling av maskinteknikken har mere og mere utvisket faggrænsene og bevirket at den rene fagforbundsform er mindre tidsmessig og brukbar.

Sekretariatet vil derfor i det efterfølgende søke at optrække *retningslinjene* for en organisation bygget paa *bedrifts-* og *industrisammenslutninger*.

Men selv dette lar sig ikke saadan uten videre opkonstruere med lineal og passer. Der maa ganske sikkert av praktiske grunde være plads for avvigelser, og det vil neppe kunne undgaaes at der blir blandede forbund.

Hovedsaken er at vi blir enige om *grundlaget* for organisationsformenes utvikling og *omraadet* for de forskjellige industrisammenslutningers virksomhet, og at kongressen fatter *bindende* beslutninger herom. Detaljene faar da ordnes i samraad med de tilsluttede organisationer ved forhandlinger gjennom et av kongressen valgt *utvalg*, som har myndighet til at træffe avgjørelse eller avsi bindende kjendelser i de tilfælde hvor enighet ikke kan opnaaes. Som grundlag for disse avgjørelser maa da tjene de retningslinjer som blir optrukket av kongressen.

Organisationens grundlag.

Grundlaget for fagorganisationens opbygning maa være *arbeidspladsen*. Da de landsomfattende industrisammenslutninger eller forbund skal oprettholdes indenfor landsorganisationen maa det være et ufravikelig krav at der paa hver arbeidsplads, ved hver bedrift, hver fabrikk og hvert verksted kun maa være *et forbund representert* hvor dette overhodet er mulig og praktisk gjennomførlig. Fra dette grundlag maa ikke fravikes. Hvor dette ikke passer maa beslegtede fag sammenføies til en enhet, som kan øke og konsolidere organisationens kraft.

Det næste skridt er at sammenføje de forskellige fag og arbejdergrupper paa samme arbejdsplads til *én forening* (bedriftsorganisation).

Dette kan i overveiende grad gøres uten større ulemper. Men som en overgang bør det, hvor *arbejderne selv* ønsker det, tillates at flere foreninger bestaar, men de maa alle tilhøre *et og samme forbund*.

Hvis der er flere foreninger indenfor en industrisammenslutning paa en arbejdsplads, et industricentrum eller i en by, maa disse danne en *industrigruppe*, hvor den samlede industris forhold kan drøftes i fællesskap.

Som eksempel kan nævnes papirindustrien, elektrokemisk industri, tekstilindustrien, hermetikindustrien, mekaniske verksteder, grafisk industri, bygningsindustrien, sagbruk og høvlerier, skind-, lær- og skotøiindustrien o. s. v.

I alle disse virksomheter skal — med de avvigelser som er nødvendig av praktiske grunde — kun en industriorganisation eller forbund være representert. Og det bør tilstræbes at der ved hver *bedrift* indenfor industrien kun er en forening — altsaa en *bedriftsorganisation*.

Imidlertid er det — med opretholdelsen av landsomfattende industriorganisationer eller forbund som hovedenheter indenfor landsorganisationen — umulig at gjennomføre systemet helt ut: en forening paa hver arbejdsplads. I en række haandverksfag vilde et saadant krav virke urimelig og meningsløst. Sekretariatet mener derfor at det maa være en bestemt forutsætning for kongressens beslutning, at bedriftsorganisationer gjennomføres overalt hvor det er praktisk og mulig. Men det krav maa være absolut — naar undtages visse arbejdergrupper som nedenfor skal omtales — **at kun en landsomfattende industriorganisation eller forbund skal være representert paa samme arbejdsplads.**

Industriorganisationenes omraade.

Gaar vi ut fra som retningslinjer for organisationens opbygning, at *kun en* landsomfattende industriorganisation eller -forbund skal være representert *paa samme arbejdsplads* og at det videre skal tilstræbes *kun en forening ved hver bedrift* (bedriftsorganisation), reiser sig spørsmålet om industriorganisationenes eller forbundenes omraade. Her er der selvfølgelig plads for mange alternativer.

Sekretariatet er av den opfatning at man her i den utstrækning som det er mulig — under hensyntagen til at landsorganisationen fremdeles skal bygges paa forbund (industriorganisationer) — bør rette sig efter de bestaaende forhold. Men under tilbørlig hensyntagen hertil maa den industrielle organisationsform gennemføres mest mulig konsekvent.

Grænsene for en industriorganisation kan gøres snevre og mere omfattende. Jernindustrien, f. eks., kan faa et ganske vældig omfang, hvis man vil følge rent teoretiske betragtninger. Malmen, som brytes ut av fjeldet, smelteverkene som danner raastoffet, og hele den proces som siden foregaar til produktet ligger færdig i alle de tusener av forskjellige specialiteter som fremkommer ved arbeidets anstrengelse overfor raaproduktene. Det samme gjælder andre industrier, f. eks. træindustrien: fra træerne hugges i skogen til det færdige produkt faar form, cellulose, træmasse, papir, tømmer, høvlede produkter, vinduer, døre, møbler osv. osv.

En slik industriel organisationsform utvidet til sin yderste konsekvens vilde imidlertid gjennomført i praksis være mindst likesaa revolutionerende som forslaget om at bygge landsorganisationen paa samorganisationer inddelt i industrisektioner. Hvis man tænker denne tanke helt ut i alle sine detaljer vil man kanskje faa det bedste bevis paa, at organisationskomiteens flertalsindstilling her er den mest praktiske.

Sekretariatet mener derfor at man, som forholdene ligger an efter organisationenes stilling til spørsmålet, maa finde en form for industriorganisationer som peker fremad mot en videre utvikling uten at bryte formeget med det bestaaende og at det faar bli en oppgave for det før nævnte utvalg sammen med vedkommende grupper at finde formen for organisationenes omraade uten for sterke brytninger. Hovedsaken er som sagt at finde en linje — en ufravikelig linje — at arbeide efter.

Det er dog visse ting som straks kan fastslaaes og som efter vort skjønn ikke vil medføre ulemper, men kun fordele ved overgangen.

I første række vil vi nævne et *byggningsarbeiderforbund*. At det paa en byggeplads skal være 5—6 forbund representert er en uhyrlighet som ikke lenger maa eksistere. Blandt organisationene indenfor bygningsfagene gjør ogsaa heldigvis den opfatning sig stadig mere gjældende, at naar man ikke kan faa en organisation bygget paa samorganisationer og

industrigrupper, er et bygningsarbejderforbund en tvingende nødvendighed. Kongressens krav maa derfor være oprettelsen av et bygningsarbejderforbund.

Arbejdsmandsforbundet bestaar som bekjendt av en række industrier og arbejdsbrancher. Det har i tidens løp været den *indgangsport*, hvorigjennem store masser av saakaldte ikke faglærte arbejdere er kommet ind i organisationen. Efterhvert har saa arbejdsmandsforbundet «født» en række forbund: Papirindustriarbejderforbundet, Sag-, tomt- og høvleriarbejderforbundet, Kommunearbejderforbundet, foruten at det har avgit medlemmer til en række andre forbund: skogsarbejdere, tobaksarbejdere, transportarbejdere, murarbejdere, kjøre- og lagerarbejdere m. m.

Ved dannelsen av et bygningsarbejderforbund vil yderligere store grupper overgaa fra arbejdsmandsforbundet.

Sekretariatet finder derfor ingen grund til — av hensyn til den foreslaaede omorganisation til industriorganisationer — at stille noget absolut krav om at de forskjellige industrier indenfor arbejdsmandsforbundet skal danne hver sin *selvstændige* industriorganisation eller -forbund. Flere av de industrier som omfattes av dette forbund, f. eks. tekstilindustrien, vil som forholdene er idag ha vanskelig for at staa paa egne ben. Dertil kommer endel isolert fabrikvirksomhet, f. eks. fyrstikindustrien, som vanskelig kan danne en selvstændig organisation. Sekretariatet mener derfor, at efterat den omformning er foregaaet som her foreslaaes, bør arbejdsmandsforbundet fremdeles kunne omfatte flere industrier med den *grundstamme*, som har skapt forbundet, nemlig grube- og anlægsarbejderne. Det vil altid være behov for et *fabrikarbejderforbund*, hvor isolerte industrielle enkeltbedrifter og sammenslutninger av saadanne kan finde plads, og der er ingen grund til paa det nuværende tidspunkt at foreslaa nogen ændring heri. Det faar overlates til utviklingen og de forskjellige grupper i samraad med og efter bestemmelse av organisationsutvalget at ordne disse forhold. Men kravet maa være kun et forbund paa samme arbeidsplads.

For *træindustriens* vedkommende maa det være tilstrækkelig at man ogsaa slaar fast: en industriorganisation paa samme arbeidsplads. Det kan da komme til at forme sig slik, at det blir *en* organisation for papirindustrien, *en* for sagbruksindustrien og *en* for den øvrige træindustri,

møbelindustri, trævarefabrikker m. v. Sekretariatet mener at kravet — det absolute krav — ikke bør stilles længer. Men selvfølgelig har man intet at indvende mot — men mener tvertimot at det bør tilstræbes — at der ved forhandlinger mellem de nævnte organisationer og efter bestemmelse av organisationsutvalget, skapes et træindustriarbeiderforbund, hvor samtlige disse grupper staar sammen. Noget som straks maa gjøres er dog, at skogsarbeiderne og fløtningsarbeiderne overføres enten til papirindustriarbeiderforbundet eller Sag-, tomt- og høvleriarbeiderforbundet, og er det en forutsætning at dette hurtigst mulig ordnes i samraad med organisationsutvalget.

For *træindustriens* vedkommende er det saaledes sekretariatets opfatning, at det bør overlates til organisationsutvalget sammen med de organisationer som nu omfattes av træindustrien at træffe bestemmelse om *omraadet* for hver enkelt industrisammenslutning. Det bør dog sterkt præciseres, at det bedste vilde være om man derved kunde naa hen til et *træindustriarbeiderforbund* stort set omfattende papirindustrien, sagbruksindustrien, trævarefabrikkene, møbelindustrien m. fl.

En industriorganisation indenfor den *grafiske industri* maa let kunne etableres. Naar kravet er: *kun et forbund* paa samme arbeidsplads, saa er det givet at et saadant forbund straks maa kunne oprettes. Men vanskeligere kan det bli at oprette *bedriftsorganisationer* indenfor denne ramme. Sekretariatet mener derfor at man indtil videre — efter arbeidernes egen bestemmelse — faar gaa med paa at særlige foreninger av typografer, litografer, bokbindere m. v. fremdeles opretholdes paa en arbeidsplads. Men de skal alle tilhøre den grafiske industriorganisation eller -forbund. Dog maa det være adgang til indenfor rammen av dette forbund — hvis arbeiderne saa ønsker — at danne en *bedriftsorganisation* (altsaa én forening) paa arbeidspladsen, selv om dette ikke gjennemføres overalt. Altsaa saaledes at typografer, litografer, bokbindere m. fl. danner en forening. Derved vil utviklingen henimot bedriftsorganisationer fremmes, uten at det vil kunne medføre nogen ulemper, idet jo allikevel disse forskjellige grupper *skal* tilhøre et og samme industriforbund (den grafiske industri).

Den samme regel maa gjælde over det hele, uten at det er mulig *paa forhaand* at fastslaa *omraadet for industriorganisationene*. Det maa som

før nævnt ordnes ved forhandling mellem organisationene eller efter bestemmelse av organisationsutvalget.

Bakerforbundet og Kjøtindustriarbeiderforbundet har i sine beslutninger uttalt sig for et «*næringsmiddelforbund*», altsaa en industriorganisation indenfor næringsmiddelindustrien.

Sekretariatet vil paa det sterkeste anbefale en saadan organisationsform. I sin yderste konsekvens skulde en saadan organisation bestaa av bakeri- og konditoriarbeidere, møllearbeider, bryggeriarbeidere, hermetikarbeidere, kjøtindustriarbeidere, melkefabrikarbeidere, arbeidere ved chokoladefabrikker, kjeksfabrikker, gjærfabrikker, sukkervarearbeidere m. fl.

Men ogsaa her er der flere alternativer at vælge mellem. Og hvor sterkt man skal gaa frem faar overlates til organisationene indbyrdes sammen med organisationsutvalget at bestemme. Kravet her maa være som overalt ellers: *kun et forbund paa samme arbeidsplads*, og hvor det er praktisk kun en forening (bedriftsorganisation).

Følger man denne regel konsekvent: kun et forbund paa samme arbeidsplads, blir det ikke længer noget *princielt* spørsmaal, men et *praktisk* spørsmaal hvordan forbundenes eller industriorganisationenes omraade skal ordnes. For kongressen at optrække absolutte linjer for *omraadet* er for tiden ikke mulig, det maa overlates til forhandling og avgjørelse av organisationsutvalget.

Som eksempel kan ogsaa nævnes en industriorganisation indenfor *beklædnings- og tekstilindustrien*. Her skulde medtages skind-, lær- og skotøiindustri, skræddere, trikotagearbeidere, tekstilindustri m. fl.

Sekretariatet mener, at det maa tilstræbes, at alle disse grupper samles i *en* organisation. Men det maa overlates til de nævnte grupper selv ved forhandling sammen med organisationsutvalget at naa frem hertil.

Det krav som kongressen imidlertid straks maa stille er, at der kun er *et industriforbund* paa hver av de arbeidspladser, som omfattes av nævnte industrier. Det maa saaledes ikke tillates, at der er flere forbund repræsentert f. eks. ved en tekstilfabrik, en skofabrik, ved et garveri eller ved en konfektionsfabrik, likesom det maa tilstræbes, — hvor det er praktisk mulig --- at det kun er en bedriftsforening paa hver arbeidsplads.

Men hvis organisationene saa ønsker maa det indtil videre kunne ordnes saaledes, at tekstilarbejderne tilhører sin organisation, skotøiarbejderne sin og skrædderne sin. Derimot bør skind- og lærarbejderne straks overføres til skotøiindustrien, likesom konfektion og trikotage — som nu — maa tilhøre skrædderindustrien.

At anføre flere eksempler paa, hvordan sammenslutningen i industriorganisationer bør ordnes anser sekretariatet unødvendig, idet som tidligere anført, sakens praktiske gennemførelse maa ordnes ved forhandling mellem organisationene, eventuelt ved endelig avgjørelse av organisationsutvalget.

For de *offentlige arbeidere og bestillingsmænd* bør der være 2 hovedgrupper: *statsarbeidere og kommunearbeidere*, altsaa et statsarbeiderforbund og et kommunearbeiderforbund.

Statsarbeiderforbundet bør omfatte alle ved statens bedrifter ansatte arbeidere og funktionærer, saaledes jernbanedrift, post, telefon, telegraf, toldfunktionærer m. v.

Kommunearbeiderforbundet bør omfatte alle arbeidere og funktionærer ved kommunenes bedrifter, videre politi, brandvæsen, veivæsen, sykehusbetjening m. v.

Kommunale tjenestemænds landsforbund har paa sit landsmøte principielt sluttet sig til omlægning efter organisationskomiteens forslag alt. I, men uttaler samtidig at der maa tages saadanne hensyn at der aapnes adgang for de kommunale tjenestemænd at oprette «egen gruppe».

Sekretariatet kan gaa med paa at de kommunale tjenestemænd indenfor hver kommune kan opretholde en *stedlig* tjenestemandsguppe. Men de maa alle tilhøre samme forbund eller landssammenslutning: *Kommunearbeiderforbundet*, som blir den eneste landssammenslutning av kommunale arbeidere og funktionærer.

At følge den foran optrukne linje: kun et forbund paa samme arbeidsplads og mest mulig bedriftsorganisationer, kan dog vanskelig gjennomføres for *transportarbeidernes* vedkommende. Mange transportarbeidere har sin daglige beskjeftigelse samtidig indenfor flere industrier og de kan ogsaa samtidig være knyttet til en industri og til almindelig arbeide ved havne og brygger.

Stort set maa der kunne opnaaes enighet om, at de transportarbeidere som er *fast knyttet* til en hovedindustri og som har sin hele virksomhet ved en bedrift indenfor den bestemte industri, maa tilhøre vedkommende bedriftsorganisation og industrisammenslutning. Men længre kan man for tiden ikke gaa.

Transportarbeiderforbundet kommer saaledes til at bli opretholdt i alt væsentlig som nu, og alleslags transportarbeidere, som ikke fast og utelukkende er knyttet til en hovedindustri, saaledes alle arbeidere som er beskæftiget ved lastning og løsning ved havn eller brygger, kjørere, chauffører, lager- og pakhusarbeidere og butikbetjening maa tilhøre transportarbeiderforbundet.

Norsk matros- og fyrbøterunion har paa sit sidste landsmøte uttalt sig for en sammenslutning med transportarbeiderforbundet, og en saadan sammenslutning bør snarest mulig ske. Transportarbeiderforbundet kommer derved til ogsaa at omfatte sjøfolkene.

Elektrikerforbundet omfatter nu medlemmer som tilhører forskjellige hovedgrupper. De almindelige installatører bør nærmest sortere under bygningsarbeiderforbundet. Saa er det elektrikere ansat ved kommunale kraftstationer. Disse overgaar til kommunearbeiderforbundet. De øvrige elektrikere ved private kraftstationer og i blandede virksomheter bør tilhøre det forbund som omfatter jernindustrien, idet som regel deres utdannelse finder sted indenfor denne.

Men ogsaa her vil der reise sig grænsetilfælder som der maa forhandles om for endelig at avgjøres av organisationsutvalget.

Samorganisationerne.

Ved overgangen til *bedriftsorganisationer* ved de enkelte bedrifter vil den nuværende form for samorganisationer undergaa en delvis forandring. De samorganisationer som nu kun omfatter fagforeningene ved en arbeidsplads vil bortfalde. I den utstrækning det er mulig maa derfor samorganisationene tilstræbe at bli *distriktssammenslutninger* omfattende et nærmere bestemt omraade. De nærmere regler herfor blir at festsætte av organisationsutvalget i samraad med vedkommende organisation. Utvalget har den endelige avgjørelse.

Da forbundsformen fremdeles skal opretholdes finder sekretariatet

ikke at ville foreslaa nogen forandring i den nuværende form for repræsentation paa kongressen. Forbundene maa ha hovedrepræsentationen, men ved siden herav maa samorganisationene ha en distriktsvis repræsentation. Under den foran skisserte organisationsform er det ikke tilraadelig at frata industriforbundene repræsentationsretten og lægge den helt over paa samorganisationene. Paa den anden side kan heller ikke sekretariatet anbefale de forslag som er indsendt fra Norsk centralforening for boktrykkere og Norsk sag-, tomt- og høvleriarbejderforbund om at sløife samorganisationenes repræsentationsret. Denne bør derfor opretholdes som nu.

Hvad samorganisationenes virksomhet angaar bør denne utvikles paa grundlag av de bestemmelser som nu er gjældende. Men det ligger dog i sakens natur at saavel forbundene som landsorganisationen vil arbeide i samraad med samorganisationene og det avhænger av disses egen utvikling med hvilken styrke de kan gjøre sig gjældende.

Det har vist sig at en række fagforeninger av forskjellige grunde har holdt sig utenfor samorganisationene tiltrods for at lovene herom indeholder obligatoriske bestemmelser. Det viser sig ogsaa at samorganisationene endnu ikke har naadd den ønskelige organisatoriske utvikling. For at styrke samorganisationene vil sekretariatet foreslaa, at ethvert til landsorganisationen tilsluttet forbund — ved siden av kontingenten til landsorganisationens virksomhet og Folkets hus fond — indbetaler til landsorganisationen en fast maanedlig kontingent for alle sine medlemmer til samorganisationenes virksomhet. Derved vil man faa et fond, hvorav sekretariatet kan bevilge tilskud til samorganisationene under hensyntagen til de enkelte samorganisationers forhold, uten at sekretariatet dog er avskaaret fra at benytte fondets midler til andre formaal f. eks. agitation o. lign. Samorganisationene kan utligne lokal kontingent, men for at denne skal være obligatorisk maa den godkjendes av sekretariatet.

De faglige oplysningskontorer i sin nuværende form har hat vanskelig for at finde et praktisk grundlag for sin virksomhet. At optræ som arbeidsanvisningskontorer for at kunne dirigere arbeidskraften efter organisationsmæssige formaal har de ikke evnet. Dette er i og for sig selv en opgave, hvortil der trænges ganske anderledes utrustede organer end de faatallige og spartansk utrustede oplysningskontorer.

Ved en utvikling av samorganisationene til at omfatte bestemte distrikter vil det bli nødvendig for de enkelte samorganisationer at ha et større administrativt apparat end nu er tilfældet. Sekretariatet vil derfor foreslaa at opplysningskontorene i sin nuværende form opphæves, idet det forutsættes at de bevilgninger som er ydet til disse, bedre kan utnyttes gjennom samorganisationenes egen virksomhet, som jo blir mere omfattende ved etableringen av distriktsvise samorganisationer.

Stedlige industrigrupper.

Bedriftsorganisationer eller foreninger paa et sted inden samme industri danner industrigrupper. Paa fællesmøte av industrigruppens medlemmer vælges styret for gruppen. Industrigruppen behandler forøvrig paa sine møter alle de saker som er av interesse for medlemmene. Den tar standpunkt til alle saker som blir reist av bedriftsorganisationene, foreningene eller klubbene, kan selv ta initiativ og sender sakene videre til vedkommende industriforbund og samorganisation.

De stedlige industrigrupper danner hovedenhetene indenfor samorganisationene, likesom industriorganisationene eller -forbundene danner enhetene indenfor landsorganisationen.

Lovene.

De love og bestemmelser som skal gjælde for industriorganisationenes medlemmer, de stedlige industrigrupper, bedriftsorganisationene eller de stedlige foreninger samt klubbene, ordnes som nu av vedkommende hovedorganisation selv paa den maate som den bestemmer. Det samme gjælder samorganisationene.

Ingen tilsluttet organisation maa dog vedta love eller beslutninger som strider mot landsorganisationens love eller beslutninger.

Industriorganisationenes (forbundenes) og samorganisationenes love skal indsendes til sekretariatet til godkjendelse.

Sekretariatet utarbeider mønsterlove.

*

Sekretariatet har hat under overveielse at foreslaa indført en erisartet medlemsbok for alle landsorganisationens medlemmer. Da spørsmålet imidlertid ikke har været synderlig drøftet tidligere og sikkert

vil kræve en grundig forberedelse, vil man innskranke sig til at foreslaa at sekretariatet nedsætter en komité til at utrede spørsmålet.

Landsorganisationen

opretholdes som nu. Den maa være fagorganisationens høieste instans med myndighet som bestemt i de nuværende love.

De lovforandringer som er en følge av nærværende indstilling vil bli fremlagt paa kongressen.

Forsikringskassene.

Efterhvert som den offentlige forsorg utvides, viser det sig at forsikringskassene indenfor fagorganisationen innskrankes eller ophæves. Det har jo altid været arbeiderorganisationens principielle standpunkt, at der maa søkes gjennomført en samfundsmæssig ordning av sykepleie, alderdoms- og invalideforsorg, bekjæmpelse av arbeidsløsheten o. s. v.

Paa flere av disse omraader er der endnu samfundsmæssig set meget tilbake at ønske. Og indenfor fagorganisationen opretholdes derfor endnu i stor utstrækning arbeidsledighetsforsikring og forsikring til avdøde medlemmers efterladte.

Med hensyn til *arbeidsledighetsforsikringen* er der i det sidste indenfor flere forbund reist sterke indvendinger mot at fortsætte denne. Flere forbund har ogsaa vedtat beslutninger herom. Det er nærmest en følge av de enørme byrder som krisetiden har paaført fagorganisationen i form av arbeidsledighetsbidrag og den høie kontingent, som var nødvendig til opfyldelsen av dette formaal.

Uten i denne forbindelse at gaa ind paa berettigelsen av under de herskende forhold at gaa til ophævelse av arbeidsledighetskassene, er det imidlertid klart, at en samlet alle medlemmer omfattende arbeidsledighetsforsikring indenfor landsorganisationen ikke nu lar sig gjennomføre.

Hertil kommer at en departemental komité for tiden arbeider med spørsmålet om offentlig arbeidsledighetsforsikring og arbeidsanvisning. Hvilket resultat denne komité kommer til vet man endnu ikke, men saken vil iethvertfald i den nærmeste fremtid komme til behandling i regjering og storting.

Under disse omstændigheder er det utilraadelig at gaa til nogen forandring, men bør arbejdsledighedsforsikringen som hittil indtil videre bli en forbundssak.

Sekretariatet vil derfor for tiden ikke foreslaa nogen forandring i de bestaaende forhold angaaende forsikringskassene, men henstiller at der inden de organisationer som har forsikringskasser tilstræbes mest mulig ensartethet, likesom det bør optages til overveielse om ikke de bestaaende forsikringskasser kan samles under én administration.

Sekretariatets medlemmer *Bratvold* og *Alberti* er enig i indstillingen forøvrig, men vil bemerke at de ikke deler den opfatning at en udvikling av organisationsformene paa det grundlag som foreslaat av organisationskomiteens flertal eller mindretal bedst tjene arbejderklassens interesser i den faglige kamp, men er overbevist om at industriforbundsformen er den bedst tjenlige og indebærer i sig det som ogsaa organisationskomiteen ønsker at opnaa.

Bratvold vil videre ut fra sin betragtningsmaate foreslaa repræsentationsretten til landsorganisationens kongres helt overført til industriforbundene, dog saaledes at distriktsorganisationene faar adgang til kongressen med 2 repræsentanter for de større og 1 repræsentant for de mindre distriktsorganisationer med forslags- og taleret.

Distriktsorganisationer *kan* oprettes i de distrikter hvor der er naturlig behov for saadanne sammenslutninger.

Bratvold forbeholder sig, paa grundlag av foranstaaende betragtninger, at fremkomme med forslag i overensstemmelse hermed eller at gi tilslutning til indkomne forslag i samme retning.

Sekretariatets medlem, *Oskar Olsen*, er ikke enig hverken med flertallet eller *Bratvold*.

Han er principielt av den opfatning at specialforbund (fagforbund) er den organisationsform som fører til de bedste resultater for arbejderne, og han forbeholder sig derfor at stemme mot de foreliggende forslag og eventuelt fremsætte eller stemme for forslag som er overensstemmende med hans principielle opfatning.

I tilfælde flertallets forslag til uttalelse blir vedtat, forbeholder han sig at fremsætte forslag til forandringer i industrigruppene, særlig om

at al transport (sjø-, jernbane og alle andre transportgrupper) samles i et transportarbeiderforbund.

Sekretariatets medlem, *Ødegaard*, vil i anledning den foreliggende indstilling anføre:

Den faglige organisationsform har her i landet i en række aar indtat en bred plads i diskussionen om de faglige spørsmaal.

Det har været skarpt motstaaende opfatninger som har gjort sig gjældende og diskussionen har skapt megen bitterhet, som uten tvil har været til *skade* for fagorganisationen og hermed ogsaa den hele arbeiderklasse. Som følge herav har et stort flertal av medlemmene ønsket denne diskussion avsluttet og ønsket et resultat som kunde medføre at man ihvertfald for en tid, kunde undgaa at dette spørsmaal optok altfor stor plads i den faglige diskussion.

Et uttryk for dette ønske var ogsaa uten tvil den beslutning som kongressen i 1920 fattet med hensyn til nedsættelse av 9-mandskomiteen og det mandat som komiteen fik av kongressen.

Man maa først og fremst holde sig for øie hvad som har været *hovedmotivet* i bestræbelsene for organisationens omlægning, nemlig at skape en organisation som gir uttryk for *klasseinteressene*. Har de hittil gjældende organisationsformer (fagforbundsformen) været hindrende for utviklingen av klassefølelsen hos de fagorganiserte arbeidere, vil der neppe ske nogen ændring heri ved den formelle forandring fra fag- til industriforbund.

Den bærende tanke i 9-mandskomiteens flertalsindstilling tar netop sigte paa denne side av saken, og har ogsaa vundet flertal blandt fagorganisationens medlemmer. Og det var kongressens mening i 1920 ved nedsættelsen av «organisationskomiteen», at dette spørsmaal skulde utredes og forelægges næste kongres til prøvelse.

Sekretariatets flertalsindstilling gir ikke i sin konklusjon uttryk for hvad organisationskomiteens flertal og flertallet blandt medlemmene har hævdet, men er en understreken av kongressens beslutning av 1920 om samling av arbeiderne paa en arbeidsplass i *en* fagforening og organisationens industrivise gruppering, men bygger fremdeles paa forbundsformen.

Det som gaar videre end beslutningen av 1920, er knæsættelsen av industriorganisationer (forbund), samt at der bemyndiges et udvalg paa 9 medlemmer til med bindende virkning at avgjøre de industrielle grænser.

Paa grund av den delte opfatning som endnu raader, kan det befryktes at enkelte forbund ikke vil bøie sig for den allerede konstaterede majoritet, og derved vanskeliggjøre overgangen til samorganisationer, og gir derfor mindretallet, *Ødegaard*, ogsaa sin tilslutning til de forandringer som av flertallet foreslaaet, og endvidere fordi, at en hel og øieblikkelig omlægning til samorganisationer, vil kræve betydelig længere tid til gjenneførelse, end de foreslaatte forandringer, som ogsaa efter hans opfatning er et skridt paa veien til samorganisationsformen, og for ikke at lægge altfor stort beslag paa organisationens arbeide med organisationsformene, under den foreliggende kampsituation organisationen nu befinder sig i. Men av hensyn til organisationens interesser, maa kongressen anvise den vei hvorefter utviklingen av organisationsformen fremtidig skal ske.

Under henvisning til foranstaaende foreslaaes:

Kongressen ser i de av sekretariatet foreslaatte forandringer av organisationsformene et skridt i retning av organisationens omlægning til samorganisationer, istedetfor fag- eller industriforbund, og at den videre utvikling fremmes paa det grundlag som er foreslaaet i 9-mandskomiteens flertalsindstilling, idet man deri ser den organisationsform som bedst vil tjene arbeiderklassen i dens faglige kamp.

Under henvisning til foranstaaende indbydes kongressen til at fatte følgende

beslutning:

I erkjendelse av, at den stadig sterkere koncentration av kapitalmagten i forbindelse med den industrielle og tekniske utvikling nødvendiggjør den sterkest mulige sammenslutning av arbeiderne, og at organisationsformene maa utvikles saaledes at arbeiderklassens solidaritet bedst kan utnyttes og arbeidernes kampkraft økes uttaler kongressen:

I.

1. *Grundlaget for fagorganisationens opbygning skal være arbeidspladsen.*
2. *Hovedenhetene indenfor landsorganisationen skal være de landsom-*

- fattende industriorganisationer eller -forbund. Paa en og samme arbejdsplads skal kun en industriorganisation (forbund) være repræsenteret. Ved gennemførelsen herav skal der tages hensyn til de i nærværende indstilling anførte præmisser og de undtagelser fra regelen som der er nævnt eksempler paa.*
3. *Paa en og samme arbejdsplads skal dannes én bedriftsorganisation i tilslutning til vedkommende industriorganisation. Som en overgang kan æt dog tillates at flere foreninger bestaar paa samme arbejdsplads, men de maa alle tilhøre samme industriorganisation eller forbund.*
 4. *Er der flere foreninger indenfor samme industriorganisation paa en arbejdsplads, i et industricentrum eller i en by skal disse danne en stedlig industrigruppe.*
 5. *For gennemførelsen av de nuværende forbunds overgang til industriorganisationer efter de linjer som er optrukket i nærværende indstilling optages straks forhandlinger mellem vedkommende organisationer. Disse forhandlinger skal ledes av et av kongressen valgt organisationsudvalg paa 9 medlemmer. Tvistigheter som maatte opstaa organisationene imellem ved gennemførelsen av de forannævnte bestemmelser avgjøres med bindende virkning av organisationsudvalget.*
 6. *Kongressens beslutning maa gennemføres hurtigst mulig og senest inden 30. juni 1924.*

II.

7. *Landsorganisationen opretholdes i sin nuværende form. Kontingenten til lundsorganisationen forhøies med 10 øre pr. medlem pr. maaned for heltbetalende og 5 øre pr. maaned for halvtbetalende. Av denne kontingent bevilger sekretariatet tilskud til samorganisationenes virksomhet.*
 8. *Samorganisationenes virksomhet opretholdes som nu, men udvikles til at omfatte bestemte distrikter. Distriktsinddelingen ordnes i samraad med det i punkt 5 nævnte organisationsudvalg, som ogsaa endelig avgjør tvister som maatte opstaa herom. Samorganisationenes repræsentationsret til kongressen bibeholdes.*
 9. *De laglige oplysningskontorer ophæves i sin nuværende form.*
-

Forskjellige forslag vedrørende organisationsformene:

Fra Norsk jern- og metalarbeiderforbunds avd., Hommelvik:

Naar man vil omlægning av organisationen maa man ha haab om at den nye ordning vil naa længere end den gamle er naadd. Hvis den ikke det gjør blir omlægningen nytteløs. Vi vil ogsaa omlægning, vil vil «industriforbund». Derom har vi ogsaa til vort forbunds landsmøte indsendt forslag.

De motiver som vi da pekte paa, er nu betydelig forfleret, særlig skal vi peke paa det store frafald fra organisationen (Knut Engs foredrag oplyser derom). Som vi vet er landsorganisationen, forbundene, avdelingene og medlemmene rækkefølgen ovenfra i vor nuværende organisation. Hvem er saa medlemmene? Disse er industriarbeiderne. Der er vi just ved det manglende led i vor organisation; landarbeiderne mangler endnu. Som man ser er vor nuværende organisation bygget bare paa industrien som platform, og det maa erkjendes at denne platform er altfor sviktende som grundlag for den fremtidige organisation. Vi ser nu at hundreder av arbeidere maa tilbake fra industrien og til landbruket, og dermed er ogsaa den alt overveiende del av disse tapt for organisationen grundet mangelen paa organisation for landarbeiderne. Saalænge denne mangel eksisterer, mener vi det er det absolut heldigste at opretholde forbundsformen for vor organisation. Det maa nu være indlysende for alle at en landarbeidernes organisation maa bli til virkelighet. Det kan efter vor mening ikke ske ved at bygge efter 9-mandskomiteens alternativ I og endda mindre alternativ II — for begge alternativer bygger bare paa det bestaaende, med naturnødvendig punktum for videre fremrykning.

Vi tror ikke at man bør stoppe op her, nei fremad, vi maa videre, vi maa organisere *alle* lønsslaver i vort land. Før dette er skedd kan vi ikke si at vi eier en sterk organisation. Vor organisation maa bygges grundsterk, ikke bare i økonomisk forstand, men like meget i folkebevisstheten. Vi maa erobre folkemeeningen til fordel for vort syn paa kampen for tilværelsen. Dette kan lettest ske ved at faa landarbeiderne organisert i tilslutning til landsorganisationen gjennom sit specielle forbund.

I henhold hertil indbydes kongressen til at fatte saadan beslutning:

1. Organisationens omlægning bør ske efter den industrielle linje som er optrukket i 9-mandskomiteens indstilling, og ordnes i industriforbund.
2. Landsorganisationens sekretariat bemyndiges at utsende agitatorer blandt landarbeiderne for derved at faa disse organisert i tilslutning til landsorganisationen gjennom sit specielle forbund.

Fra Norsk sag-, tomt- og høvleriarbeiderforbund:

Landsorganisationens bidrag til de fagiige opplysningskontorer ophører fra 1. juli 1923.

Motivering:

Vi mener at disse kontorer ikke paa langt nær har svaret til sin hensigt, og vil heller ikke efter vor mening i en uoverskuelig fremtid faa nogen større betydning for organisationen.

De inidler som har været ofret paa disse kontorer, kan efter vor mening faa en bedre anvendelse ved at gi dem som bevilgninger til samorganisationer eller fagforeninger til deres agitations- og opplysningsarbeide i distriktene.

Fra Sekretariatet: I anledning ovenstaaende 2 forslag henvises til foranstaaende indstilling.

Punkt 2 i N. j. og met.s avd. Hommelvik henhører under agitationen.

Dagsordenens punkt 4.

Vore internationale faglige forbindelser.

I repræsentantskapets møte 2.—4. oktober vedtoges med 62 mot 15 stemmer følgende av sekretariatet fremsatte forslag:

«Arbeidernes faglige landsorganisation i Norge utmeldes av Det internationale fagforeningsforbund (Amsterdam-Internationalen).

Fra den dag utmeldelsen er vedtat ophører landsorganisationens representasjonspligter overfor Amsterdam.

Skulde Amsterdam-Internationalen fastholde statutternes bestemmelser om at utmeldelse formelt først kan ske i 1924 betaler landsorganisationen til Internationalen den i denne tid foreskrevne kontingent.

Spørsmålet om landsorganisationens stilling til Den røde faglige internationale avgjøres av kongressen 1923.»

Beslutningen er meddelt Amsterdam-Internationalen som fastholder at utmeldelsen formelt først kan fullbyrdes ved utgangen av 1924.

M. h. t. beslutningen til den røde faglige internationale i Moskva foreligger følgende forslag:

Arbeidsmandsforbundet:

«Landsmøtet gir sin tilslutning til Den røde faglige internationales retningslinjer og prinsipper og henstiller til landsorganisationen at indmelde denne i Den røde faglige internationale.»

Kommunearbeiderforbundet:

«Landsmøtet vil anbefale landsorganisationen at tilslutte sig Den røde fagforeningsinternationale i Moskva.»

Tyssedal faglige samorganisation:

«Kongressen vedtar at landsorganisationen indmeldes i Den røde faglige internationale.»

Motivering.

Da landsorganisationen allerede har gaat ut av Amsterdam (hvilket vi helt billiger), saa finder vi at det er paakrævet at knytte de internationale baand med de organisationer som staar paa klassekampens grund og disse organisationer tror vi før eller senere kommer til at samles i Den røde faglige internationale, som absolut er den som har en fast vilje til at fremme arbeiderklassens internationale interesser.

Snekker- og tømrernes forening, Trondhjem. (Indsendt gjennom Træarbeiderforbundet):

Undertegnede forening kræver at den faglige landsorganisation i Norge snarest mulig blir indmeldt i Den røde faglige internationale.

Motivering:

Den norske fagorganisation har ved sin utmeldelse av II. internationale fagforeningsforbund slaat fast, at den ikke kan godkjende denne internationales tak-

tik og retningslinjer, likesom den har brutt med den reformistiske tankegang som idag desværre behersker en del av arbeiderklassen.

Den norske fagorganisation har altid bygget paa klassekampens grund og altid staaet paa den revolutionære fløi. Det er derfor intet naturliggere end at vi nu slutter os til den revolutionære arbeiderklasse som staaer tilsluttet Den røde faglige internationale. Den internationale som bygger paa et praktisk grundlag som danner fortroppen i verdensrevolutionens mægtige fremmarsj.

Og i erkjendelsen av at arbeiderklassens fremmarsj ikke bare kan ske nationalt, men kun internationalt, ved fællesoptræden av alle lands revolutionære arbeidere, bærer Den røde faglige internationale aktionsprogram ogsaa et bud til de norske arbeidere, et bud som klart og tydelig og uten omsvøp gjør os beredt til at erklære og gjennomføre en forbitret kamp mot kapitalen og dens lakeier. En krig hvor vi er nødt til at benytte os av alle til raadighet staaende midler for at gaa ut av kampen med seier. Derfor maa alle revolutoinære arbeidere konsolidere sig til en eneste agressiv kampfront mot den fælles fiende, og samtidig sørge for at den ikke drar ut i langdrag av de reformistiske elementer.

Hvis vi vil at vor kamp skal lykkes, la os staa enige i ubrytelig samhold, i en klassekampinternationale, som er oppbygget slik at den vil og kan føre arbeiderklassen frem til seier. Og det mener vi kun kan opnaas av Den røde faglige internationale.

Fra Sekretariatet: Under behandlingen av dette spørsmaal har sekretariatet delt sig i 3 fraksjoner:

3 medlemmer: *Alberti, Bratvold* og *Oskar Olsen* foreslaar:

Kongressen kan ikke anbefale landsorganisationens indmeldelse i Den røde faglige internationale.

5 medlemmer: *Aas, Guldvog, Halvard Olsen, Volan* og *Ødegaard* foreslaar:

Kongressen stadfæster repræsentantskapsmøtets beslutning av 2.—4. oktober 1922 om landsorganisationens utmeldelse av Amsterdam-internationalen. Kongressen bestemmer videre at al kontingentindbetaling til Amsterdam-internationalen ophører straks.

Paa grund av den politiske krise inden den norske arbeiderbevægelse finder vi ikke tidspunktet inde til at foreslaa landsorganisationens tilslutning til R. F. I. (Røde faglige internationale). Men vi vil anmode internationalens venner om at fortsætte arbeidet for at den situation kan skapes, at arbeidernes faglige organisationer i Norge kan slutte de organisationsmæssige forbindelser som stemmer med arbeidernes livsinteresser.

Skulde krisen inden den norske arbeiderbevægelse utvikle sig, som vi tror, paa en tilfredsstillende maate, vil vi forbeholde os ret til at opta forslag paa kongressen om landsorganisationens tilslutning til R. F. I.

8 medlemmer: *Aarøe, Alberti, Bratvold, Eng, Lian, Oskar Nilsen, Oskar Olsen* og *Tranmæl* foreslaar:

I.

Kongressen slutter sig til repræsentantskapets beslutning om utmeldelse av Amsterdam som derved er endelig og definitiv.

II.

Spørsmålet om landsorganisationens indmeldelse i Den røde faglige internationale utredes av en av kongressen valgt komité.

Utredningen maa bringe paa det rene, hvilke forpligtelser en indmeldelse vil medføre for landsorganisationen og de enkelte forbund. Videre maa der bringes fuld klarhet over hvilke følger en indmeldelse vil faa for de enkelte forbund og deres forhold til sine respektive broderorganisationer i andre land, og hvilken indflydelse det vil faa for samarbeidet og tilidsforholdet inden landsorganisationen.

Naar utredningen er tilveiebragt forelægges spørgsmaalet for landsorganisationens medlemmer til uravstemning for derefter endelig at avgjøres av repræsentantskapet.

III.

Det paalægges de tilsluttede forbund og deres tillidsmænd ved enhver anledning at virke for de russiske fagforbunds optagelse i de internationale fagforbund.

For Alberti, Bratvold og Oskar Olsens vedkommende er forslaget subsidiært.

Dagsordenens punkt 5.

Den faglige situation (herunder voldgiftsloven).

Fra Tyssedal faglige samorganisation:

«Kongressen vedtar at sekretariatet og repræsentantskapet for eftertiden ikke medvirker til voldgiftslovens vedtagelse, men tvertimot gjør sit til at ikke loven blir vedtat.»

Motivering:

Efter de avsaagte voldgiftsdømme i dette aar er vel den sidste rest av tiltro til denne institution forsvundet fra arbeiderne.

Videre saa er det indlysende at arbeidernes kampmoral blir forsumpet, og saaledes betyr voldgiften en svækkelse av hele organisationen.

Det er ogsaa en kjendsgjærning at arbeidsgiverne i mange henseender kan omgaa loven.

Fra Brevik jern- og metalarbeiderforening (indsendt gjennom Norsk jern- og metalarbeiderforbund):

«Voldgiftsloven fjernes.»

Fra Stavanger møbelsnekkertforening:

«Foreningen vil henstille at der for fremtiden ikke gaaes med paa tvungen voldgift i tvistespørsmål mellem arbeidere og arbeidsgivere.»

Fra Sekretariatet: I anledning de foran anførte forslag vil uttalelse og indstilling bli fremlagt paa kongressen.

Dagsordenens punkt 6.

Lovforandringer.

Til paragraf 2.

Fra *Kristiania og omegns sporveisarbeideres forening* (indsendt ved Norsk kommunearbeiderforbund):

§ 2, punkt 2, tillæg:

Organisationer som ikke er tilsluttet industriforbundene i henhold til den av kongressen vedtagne plan for organisering av industriforbund, kan optages direkte i landsorganisationen gjennom samorganisationene.

Fra *Sekretariatet*: Sekretariatet kan ikke anbefale forslaget til vedtagelse. Ved overgang til industriforbund bør alle grupper av arbeidere kunne finde plads indenfor rammen av et industriforbund. Det vilde føre til meget uensartede forhold om enkelte grupper skulde staa direkte tilsluttet gjennom samorganisationene. Disse maatte da ogsaa ha streikekontingent. Derimot vil sekretariatet foreslaa saadan ændring i § 2, at enkeltstaaende foreninger ikke kan optages direkte i landsorganisationen.

Til paragraf 4.

Fra *Kristiania og omegns sporveisarbeideres forening* (indsendt ved Norsk kommunearbeiderforbund):

§ 4. I hvert distrikt, større by eller bygd med nærmeste opland danner de foreninger som tilhører landsorganisationen en faglig lokal samorganisation. Inden samorganisationen danner de foreninger som tilhører samme forbund en lokal industrigruppe. Samorganisationen leder det stedlige agitations- og oplysningsarbeide, administrerer de faglige oplysningskontorer og leder i forbindelse med industrigruppene de lokale konflikter, virker for samarbeide mellem industrigruppene angaaende organisationsforhold, lønskravenes fremme o. lign., samt tar sig forøvrig av alle de anliggender som har interesse for arbeiderklassen.

De foreninger som staa tilsluttet samorganisationen pligter at holde denne underrettet om lønsbevægelser, arbeidsforhold og alt som kan være av interesse for det stedlige samarbeide.

Industriforbundene og landsorganisationen skal ved større konflikter og andre faglige forhold gi samorganisationen underretning om stillingen, saa den kan uttale sig før der træffes en avgjørelse.

Til samorganisationen yder hver tilsluttet forening en bestemt kontingent som bestemmes av samorganisationen.

Fra *Norsk sag-, tomt- og høvleriarbeiderforbund*:

Første avsnit som lyder:

«I hvert distrikt, større bygd eller by, med nærmeste opland skal de foreninger» o. s. v. foreslaaes forandret saaledes: «I hver distrikt, større bygd eller by med nærmeste opland *kan* de foreninger» o. s. v.

Motivering:

Da en stor del av arbeiderne paa de forskjellige steder mener at samorganisationene ikke svarer til sin hensigt, samtidig som de økonomiske byrder blir for store, forlater arbeiderne organisationen.

Derfor mener vi det bør staa avdelingene frit om hvorvidt de vil danne eller tilslutte sig en samorganisation.

Vi mener ogsaa at hvis samorganisationene har nogen berettigelse vil de ad frivillighetens vei utvikle sig slik at arbeiderne uten tvang slutter sig om disse.

Fra *Sekretariatet*: I indstillingen om organisationsformene har sekretariatet foreslaat, at der skal dannes lokale industrigrupper, som av Sporveisarbeidernes forening foreslaat.

Sekretariatet maa fraraade Sag- tomt-, og høvleriarbeiderforbunds forslag om at samorganisationene ikke skal være obligatoriske. Ved at vedta sekretariatets indstilling til omlægning av organisationsformene bortfalder forslaget.

Til paragraf 5.*Fra Norsk sag-, tomt- og høvleriarbeiderforbund:*

Paragraf 5, punkt 2 a foreslaaes utgaar og erstattes med paragraf 5 punkt 2 a i loven av 1917 med den forandring at tallet 1800 forandres til 1500. Paragraffen vil da lyde:

«Forbund har ret til at vælge 1 repræsentant for hvert fyldt 300-tal for de første 1500 medlemmer, dog mindst 1, samt for det overskytende antal 1 for hvert fyldt 500-tal medlemmer.»

Motivering:

Naar kongressen i 1920 indskrænket repræsentationsretten til forbundene, saa forstod vi det slik at grunden var den at repræsentationstallet vilde bli for stort, naar samorganisationene skulde repræsenteres.

Dertil kom at landsorganisationens medlemstal øket sterkt og av den grund ogsaa repræsentantantallet paa kongressen og man mente derfor at en indskrænkning kunde forsvares.

Nu er jo forholdene paa det omraade forandret, saa den grund er bortfalt.

Tar man saa i betragtning fordelingen og den maate arbeiderne blir repræsenteret paa gjennom samorganisationene, saa mener vi fordelingen blir mere retfærdig ved at forbundene faar repræsentationen, likesom de forskjellige distrikters arbeidere gjennom forbundene har en mere direkte indflydelse paa valget av repræsentantene.

Fra Norsk centralforening for boktrykkere:

§ 5 punkt 2 a som nu lyder: «Forbund har ret til at vælge 1 repræsentant for hvert fyldte 500-tal medlemmer, dog mindst 1», foreslaaes forandret saaledes: «Forbund har ret til at vælge 1 repræsentant for hvert fyldte 300-tal for de første 1500 medlemmer, dog mindst 1, samt for det overskytende antal 1 for hvert fyldte 500-tal medlemmer.»

Videre foreslaaes at bestemmelsen om samorganisationenes repræsentationsret til kongressen utgaar av lovene.

Motiver:

Den indskrænkning som blev foretat i forbundenes repræsentationsret paa sidste kongres rammet i særlig grad de mindre forbund. Enkelte mistet saaledes

halvdelen og andre en tredjedel av sin repræsentation. Det er naturligvis mere følelig for et litet forbund at miste om ikke mere end en repræsentant end det er for de større forbund med 20—30 repræsentanter.

Foranledningen til at kongressen gik til denne indskrænkning var kravet fra samorganisationene om en fyldig repræsentation paa kongressen. Samorganisationene blev tildelt en repræsentation, saa de paa anstundende kongres kan møde med ca. 55 repræsentanter mot forbundenes ca. 150 repræsentanter. Paa sidste kongres hvor samorganisationene ikke hadde nogen repræsentationsret, møtte 333 repræsentanter fra forbundene. Den store nedgang i repræsentationsantallet skyldes naturligvis ikke bare den foretagne indskrænkning i repræsentationsbestemmelsene. Nedgangen i medlemstallet er vel hovedsaken.

Man faar haabe at landsorganisationens medlemstal er øket betydelig til næste kongres. Men selv om saa blir tilfælde skulde man med den foreslaaede utvidelse neppe komme op i det antal repræsentanter som paa kongressen i 1920. I de da gjældende love het det: «en repræsentant for hvert fyldte 300-tal indtil 1800 medlemmer», mens det i dette forslag heter «indtil 1500-tal medlemmer». Derved vil der for flere forbunds vedkommende bli en repræsentant mindre end efter de gamle repræsentationsbestemmelser før 1920.

Nedenstaaende tabel viser hvordan de 3 forskjellige repræsentationsbestemmelser virker:

Medlemstal	Antal repræsentanter efter forslaget	Antal repr. efter de nugjæld. love	Antal repr. efter loven før 1920
500	1	1	1
600	2	1	2
900	3	1	3
1000	3	2	3
1200	4	2	4
1500	5	3	5
1800	5	3	6
2300	6	4	7
2500	7	5	7
2800	7	5	8
3000	8	6	8
3200	8	6	9 o. s. v.

Gjennemsnittlig vil der efter dette forslag bli 2 repræsentanter mere fra hvert forbund end efter de nugjældede bestemmelser.

Naar man samtidig foreslaar at repræsentationsretten for samorganisationene bortfalder, er det ut fra den opfatning at enten maa kommende kongres beslutte at landsorganisationen skal bygges paa samorganisationer — og da vil jo disse helt overta repræsentationen til kongressen — eller ogsaa maa den bygges paa fag- eller industriforbund — og da maa hele repræsentationsretten ligge hos disse.

Fra *Kristiania og omegns sporveisarbeideres forening* (indsendt ved Norsk kommunearbeiderforbund):

§ 5, punkt a. Forbund har ret til at vælge 1 repræsentant for hvert fyldt 1000-tal medlemmer, dog mindst 1.

De faglige samorganisationer har ret til distriktsvis repræsentation, hvor hvert fylke samt hver av byene Kristiania, Bergen, Trondhjem og Stavanger danner et distrikt. Hvert distrikt har ret til 1 repræsentant for hvert fyldt 1000-tal medlemmer, dog mindst 1 og ikke over 15 repræsentanter.

Fra *Norsk sag-, tomt- og høvleriarbeiderforbund*:

I paragraf 5, punkt 9 sidste avsnit foreslaaes ordet næstformand utgaar og vil avsnittet da lyde:

«Formand og sekretær vælges særskilt og maa opnaa absolut flertal. I motsat fald foretages omvalg mellem de 2 som opnaadde de fleste stemmer.»

Fra *Sekretariatet*: Som det fremgaar av indstillingen angaaende organisationsformene kan sekretariatet ikke anbefale at samorganisationsnens repræsentationsret til kongressen sløifes.

Sekretariatet kan heller ikke anbefale at der for tiden foretages nogen forandring i repræsentationsreglene. Det foreliggende forslag til omorganisation forudsætter en omgruppering og konsolidering av de forskjellige grupper av arbeidere. Indtil denne omorganisation er gjennomført vilde det være mindre vel overveiet at foreta nogen ændring i repræsentationen, enten nu dette gaar i retning av utvidelse eller innskærnkning. Sekretariatet maa derfor under henvisning hertil fraaade vedtagelsen av forslagene til forandring av § 5, om repræsentationsreglene. Dette fremgaar ogsaa av indstillingen om organisationsformene. Bliir denne vedtat som foreslaat bortfalder de øvrige forslag til ændring av repræsentationen til kongressen.

Fra *Kristiania og omegns sporveisarbeideres forening* (indsendt ved Norsk kommunearbeiderforbund):

§ 5, punkt 9. Kongressen vælger sekretariatet bestaaende av 12 medlemmer, der alle skal være bosat i Kristiania og saavidt mulig tilhøre forskjellige hovedfag.

Fra *Sekretariatet*. Angaaende forslaget fra Sag-, tomt- og høvleriarbeiderforbundet henvises til sekretariatets bemerkninger til samme forbunds forslag til forandring av § 7.

Kristiania og omegns sporveisarbeiderforenings forslag om at sløife bestemmelsen om at der ikke kan vælges mere end 2 medlemmer av sekretariatet fra et og samme forbund kan ikke anbefales.

Fra *Norsk bokbindertorbund*:

Vi tillater os herved at oversende følgende forslag fra Kristiania bokbinderforening til behandling paa landsorganisationens kongres:

«Som sekretariatets medlemmer utenom de fastlønnede tillidsmænd er kun medlemmer der ikke har fastlønnede stillinger inden organisationsnens valgfare.»

Motiver:

Vi har ved dette forslag først og fremst villet lette organisationsnens ansatte tillidsmænd, derimot tror vi at det vilde være av stor betydning ved sekretariatets beslutninger i de forskjellige saker at det er folk fra arbeidsplassen som utgjør flertallet inden sekretariatet.

Dette tror vi ogsaa vil skape stor tillid blandt arbeiderne. Det kan ikke negtes, at der i den sidste tid har været et stort mismod inden arbeidernes række.

Vi har det haab at en ordning som vi foreslaar vil virke til at arbeiderne igjen vil samle sig i de faglige organisationer og i fællesskap kjæmpe de kampe som vi gaar imøte.

Fra *Sekretariatet*: Kongressen maa staa frit i valg av sekretariatmedlemmer. Forslaget kan ikke anbefales.

Fra *Sekretariatet*. Sekretariatet maa fraraade vedtagelsen av saavel det principale som det subsidiære forslag. *Bratvold* og *Oskar Olsen* stemmer for forslaget.

Til paragraf 9.

Fra *Kr.a* og *omegns sporveisarbeideres forening*:

§ 9, punkt 1. Konflikter med arbejdskjøperne ledes i almindelighet av vedkommende organisations avdeling paa stedet i forstaaelse med samorganisationen. Enhver konflikt maa straks indsendes til vedkommende organisations hovedstyre til godkjendelse, likesom indberetning straks sendes til sekretariatet.

Punkt 3, sidste del, ændres saaledes: Uttalelser fra de avdelinger og samorganisationer som er berørt av konflikten skal paa forhaand indhentes.

Fra *Sekretariatet*. Under henvisning til indstillingen om overgang til industriorganisationer vil sekretariatet fraraade at forslaget vedtages.

Dagsordenens punkt 7.

Folkets hus fond.

Fra *Arendal og omegns samorganisation*:

Da det er en absolut livsbetingelse for arbeiderklassens fremgang, at dens eiendommer (Folkets hus) og dens presse blir løst fra det privatkapitalistiske strupetak som nu haves gennem banker og andre private pengeinstitutioner, og som virker sterkt hemmende paa baade den faglige og den politiske fremgang, tillater Arendals samorganisation sig at fremsætte følgende forslag:

1. Til at indløse den privatkapitalistiske gjæld som hviler paa Folkets hus og arbeidernes presse rundt om i landet utlignes en kontingent at indtil 10 øre pr. medlem pr. uke indtil gjælden er indløst.

Landsorganisationen gives prioritert pant i eiendommene for det ydede beløb.

2. Naar nye eiendommer skal indkjøpes, forelægges dette for landsorganisationens sekretariat, der sammen med den stedlige samorganisation fatter bestemmelse om kjøp. Til saadanne øiemed bemyndiges landsorganisationen at utligne en ekstrakontingent av 1 krone pr. medlem pr. aar.

De eiendommer som saaledes indkjøpes blir landsorganisationens eiendom, men bestyres og administreres av de stedlige samorganisationer.

3. Kongressen paalægger landsorganisationen nærmere at utarbeide regler og statutter for de paa denne maate indkomne midler og eiendommens og pressens indløsning, men maa dette ske hurtigst mulig, for derved at berge de eiendomme som allerede er indkjøpt.

Motiver:

De store økonomiske vanskeligheter som vore organisationer er oppe i med sine Folkets hus og sin presse, samtidig som kravet om yderligere oprettelse av saadanne melder sig, har gjort at Arendals samorganisation har tillatt sig at fremsætte ovenstaaende forslag for kongressen.

Vi ser det som en absolut nødvendighet for vore organisationer, saafremt de skal kunne magte at løse de store opgaver som ligger foran dem, at deres eiendommer og deres presse helt løsrives fra de privatkapitalistiske indflydelser, som vore motstandere nu har, og som helt stænger arbeidernes handlefrihet og dermed deres utviklingsmulighet. Vi beklager at disse spørsmal ikke er blit mere aktuelle under den høikonjunktur vi har hat, hvor de med letlet kunde ha været ført ind paa et solid grundlag for en hel frigjørelse. Nu er vanskelighetene store, men tiltrods herfor mener vi at de maa realiseres. Nu maa paa kommende kongres findes en ordning i disse spørsmal, saaledes at den svækkelse av arbeidernes kampevne, som dette økonomiske tryk foraarsaker, i en nær fremtid kan fjernes, først da vil vi kunne faa benytte vore kamporganer paa en fuldt tilfredsstillende og effektiv maate.

Den eneste sikre maate man her kan gaa frem paa, er gjennom en fast ukentlig kontingent at faa tilveiebragt de nødvendige midler som maa til. Med en kontingent av 10 øre pr. medlem pr. uke, sammen med hvad de stedlige organisationer selv kan skaffe tilveie, skulde være nok til at man skulde i en nogenlunde nær fremtid kunne løsrive sig fra det strupetak, hvormed privatkapitalen holder paa at kvæle de fleste organisationer ut over landet.

Efterhvert som Folkets hus og pressen indløses, blir den da, gjennom landsorganisationen, arbeidernes fælleseiendom, for pressens vedkommende gjennom Det norske arbeiderparti, med de stedlige organisationer som administratorer.

Indkjøp av nye eiendomme maa avgjøres av landsorganisationens sekretariat sammen med de stedlige organisationer, likesom nye presseforetagender maa ske sammen med Det norske arbeiderpartis styre. Hertil maa da landsorganisationen ha myndighet til at utligne en ekstrakontingent av indtil 1 krone pr. medlem pr. aar. Den utgift som dette vil medføre for den enkelte arbeider, i værste tilfælde 6 kroner pr. aar, skulde paa ingen maate virke avskrækkende, mens de fordeler arbeiderne dermed opnaar vil være av en uvurderlig værdi.

Fra *Sekretariatet*. Forslaget kan ikke anbefales til vedtagelse.

Dagsordenens punkt 8.

Kooperationen.

Fra Norsk transportarbeiderforbund:

I forbindelse med konflikten ved Sulitjelma koop. selskap behandlet vort forbunds landsmøte ogsaa overenskomsten mellem Arbeidernes fagl. landsorganisation og Norges koop. landsforening, angaaende tvister mellem arbeiderne og de kooperative foretagender.

Følgende forslag vedtoges enstemmig:

«Landsmøtet henstiller til førstkommende kongres at fatte beslutning

Til paragraf 6.

Fra *Kristiania og omegns sporveisarbeideres forening* (indsendt ved Norsk kommunearbeiderforbund):

§ 6, punkt 1. Repræsentantskapet består av repræsentanter valgt av de tilsluttede forbund og de faglige samorganisationer. Forbundene vælger 1 repræsentant for det første 1000-tal medlemmer, derefter 1 repræsentant for hvert fylt 3000-tal medlemmer, dog ikke over 10 repræsentanter fra noget forbund.

De faglige samorganisationer har ret til distriktsvis repræsentation, hvor hvert fylke samt hver av byene Kristiania, Bergen, Trondhjem og Stavanger danner et distrikt. Hvert av distriktene har ret til 1 repræsentant for hvert fylt 3000-tal medlemmer, dog mindst 1 og ikke over 5 repræsentanter.

Fra *Sekretariatet*: Under henvisning til indstillingen om organisationsformene og til hvad der er anført foran under § 5 maa sekretariatet fraaade, at der nu foretages nogen forandring i repræsentantskapets sammensætning. Den udvikling som maa foregaa i løpet av 1 aar, hvis sekretariatets forslag til organisationsformene blir vedtat, er saa indgripende og omfattende, at det ikke er mulig helt at danne sig et sikkert billede av det. Under disse forhold er det utilraadelig at gaa til forandring i repræsentantskapets sammensætning. Efter organisationsforslaget skal samorganisationene udvikles til *distriktsorganisationer*. Gjennemførelsen av dette er ingen letvindt sak. At gi distriktsorganisationene repræsentationsret til repræsentantskapet før der virkelig er dannet saadanne, vil unegtelig være mindre vel overveiet, især naar det ligger i sakens natur at antallet av repræsentanter under den gjældende organisationsform nødvendigvis maa bli meget indskrænket. At faa valgt disse direkte i vort utstrakte land vil ganske sikkert være et vanskelig problem at løse, hvis det da ikke skal bli en parodi av et valg. Dertil kommer at der kan være delte meninger om hvorvidt repræsentantskapet overhodet bør opretholdes i sin nuværende form, og om det ikke vilde være mere praktisk at kongressen valgte et landsstyre paa f. eks. 30 medlemmer. Alle disse spørmaal bør imidlertid nøie overveies.

Sekretariatet vil derfor foreslaa, at spørmaalet om repræsentantskapets sammensætning optages til utredning og forelægges næste kongres til avgjørelse.

Aas, Eng og Tranmæl forbeholder sig paa kongressen at stemme for et forslag som gir samorganisationene repræsentationsret i repræsentantskapet.

Til paragraf 7.

Fra *Norsk sag-, tomt- og høvleriarbeiderforbund*:

Paragraf 7, punkt 3 andet avsnit saalydende: «Næstformanden trær i formandens sted naar denne er fraværende» — utgaar. Avsnit 3, der omhandler sekretæren, forandres til:

«Sekretæren har ansvaret for regnskapene, indsamler og bearbejder

statistik, fører forhandlingsprotokollen m. v. og besøger forøvrig formandens gjøremaal, naar denne er fraværende.»

Motivering:

Da vi gaar ut fra at kongressen vil vedta en forenkling i organisationsformen, saa man kommer bort fra at flere forbund er repræsenteret paa en og samme bedrift eller arbejdsplads, mener vi at antallet av faste tillidsmænd i landsorganisationen kan indskrænkes, idet man da kommer bort fra at en flerhet av forbund er direkte interessert i en og samme lønsforhandling og av den grund herefter kan undgaa at en repræsentant direkte fra landsorganisationen deltar i disse forhandlinger eller ialfald mindre end tidligere. Dertil kommer at med det medlemsantal landsorganisationen nu har maa det efter vor mening en forenkling til saa administrationen kan bli billigere.

Derfor mener vi som foran nævnt, at næstformandsstillingen bør ophæves og at sekretæren som før kongressen av 1920 overtar formandens gjøremaal naar denne er fraværende.

Fra *Sekretariatet*. Sekretariatet kan ikke være enig i at der kan foretages nogen indskrænkning i antallet av lønnede tillidsmænd i landsorganisationen. Tvertimot maa der oppbygges en statistisk afdeling, som trænger adskillig arbeidshjælp. Sekretariatet vil derfor paa kongressen fremlægge forslag til ordning av landsorganisationens administration.

Fra Norsk centralforening for boktrykkere:

Til paragraffene 7 og 4.

Principalt. Punkt 2 i § 7: «Et medlem av Det norske arbeiderpartis centralstyre tiltrær sekretariatet, likesom et av sekretariatet valgt medlem tiltrær centralstyret» utgaar.

Subsidiært. Indledningen til § 4 forandres saa det kommer til at hete: «I hvert distrikt, større bygd eller by med nærmeste opland kan de foreninger som tilhører landsorganisationen danne en faglig lokal samorganisation.»

Motiver:

Bestemmelsen om at landsorganisationens sekretariat og Det norske arbeiderpartis centralstyre gjensidig skal være repræsenteret i de to styre er en lovbestemmelse som fastslaar at der skal være en *organisationsmæssig* forbindelse mellem landsorganisationen og Det norske arbeiderparti. At en saadan bestemmelse i sin tid, da der bare var ett arbeiderparti, var paa sin plads, vil man ikke benegte, men slik som de partipolitiske forhold har utviklet sig indenfor den norske arbeiderklasse, maa det være indlysende for alle som vil forsøke at bevare fagbevægelsens enhet, at her maa en forandring til med hensyn til landsorganisationens stilling til et bestemt politisk parti. Dette gjælder selvfølgelig ikke bare den organisationsmæssige forbindelse mellem sekretariatet og centralstyret. Konsekvensen av den foreslaaede lovforandring maa være at landsorganisationen og dens underavdelinger maa stille sig partipolitisk nøytral, likesom den forbindelse som der nu er mellem landsorganisationen og Det norske arbeiderparti paa forskjellige omraader, som betinger økonomisk støtte fra landsorganisationen, maa opphøre.

For de lokale samorganisationer maa forandringen medføre at saa længe de er obligatoriske for alle landsorganisationens medlemmer, saa maa ogsaa samorganisationene holde sig partipolitisk nøytral. Skulde det principale forslag om partipolitisk nøytralitet for landsorganisationen ikke bli vedtat av kongressen, finder man at bestemmelsen i § 4 om samorganisationenes sammensætning maa forandres, saa de ikke lenger blir obligatoriske.

Dette er altsaa uttrykt i det subsidiære forslag.

om opsigelse av overenskomsten av 1916, da det viser sig at Norges koop. landsforening ikke evner at opretholde denne.»

Overensstemmende med denne beslutning tør vi anmode om at saken optages til behandling paa førstkommende kongres.

Fra Norsk baker- og konditorforbund:

Under henvisning til den mellem Sulitjelma koop. selskap og dens arbeidere i snart et aar førte konflikt, hvor det har vist sig at fælleskomiteen ikke magter at løse eller forhindre konflikter mellem kooperative selskaper og deres arbeidere, foreslaar landsmøtet at overenskomsten mellem landsorganisationen og den kooperative landsforening blir at opsi.

Dagsordenens punkt 9.

Agitationen.

Fra Norsk jern- og metalarbeiderforbunds avd., Kirkenes:

Saafernt kongressen beslutter at bibeholde de gamle organisationsformer, bygget paa fagforbund, ansætter kongressen for landsorganisationens regning en fastlønnet sekretær for Finmarken med bopæl i Kirkenes.

Motivering:

Finmarken med sit store og vidtstrakte omraade, med sine mer end daarlige kommunikationer, men med sin store befolkning indimellem alle avkroker mangfoldiggjør vanskelighetene ved at drive et utstrakt agitations- og opplysningsarbeide.

Desuten er der ogsaa i Finmarken mange forskjellige arbeidsgrene, repræsenterende de forskjellige fag- og industrigrener. Landsorganisationen er derfor efter vor formening det rette forum for ansættelsen av en fastlønnet sekretær, som vilde falde meget billigere og utføre mere og bedre praktisk organisationsarbeide end ved at utsende agitatorer fra andre steder av landet.

Fra Sekretariatet:

Dette spørsmål og andre spørsmål vedrørende agitationen vil komme til behandling under dagsordenens punkt 9.

Fra Norsk postforbund:

Norsk postforbunds ordinære landsmøte i Trondhjem 15.—17. mai fattet følgende beslutning:

«Landsmøtet henstiller til sekretariatet i Arbeidernes fagl. landsorganisation om oppmerksomt at følge bevægelsen blandt offentlige funksjonærer og drøfte muligheten av et mere planmessig arbeide blandt dem for i større utstrækning at faa dem knyttet til landsorganisationen.

Som et middel peker landsmøtet paa at der inden sekretariatet op-

rettes en avdeling med egen sekretær med den opgave at lede agitationen blandt tjenestemændene, at formidle samarbeidet mellem de organisationer, som staar tilsluttet landsorganisationen og behandle alle saker som er særegne for offentlige tjenestemænd.»

I henhold hertil tillater man sig at henstille til det ærede sekretariat saa snart som mulig at opta saken til velvillig behandling og søke den realisert paa en for landsorganisationen som tjenestemændene bedst mulig maate.

Fra *Sekretariatet*. Sekretariatet vil paa kongressen frenlægge forskjellige spørsmåal vedrørende agitationen.

Dagsordenens punkt 10.

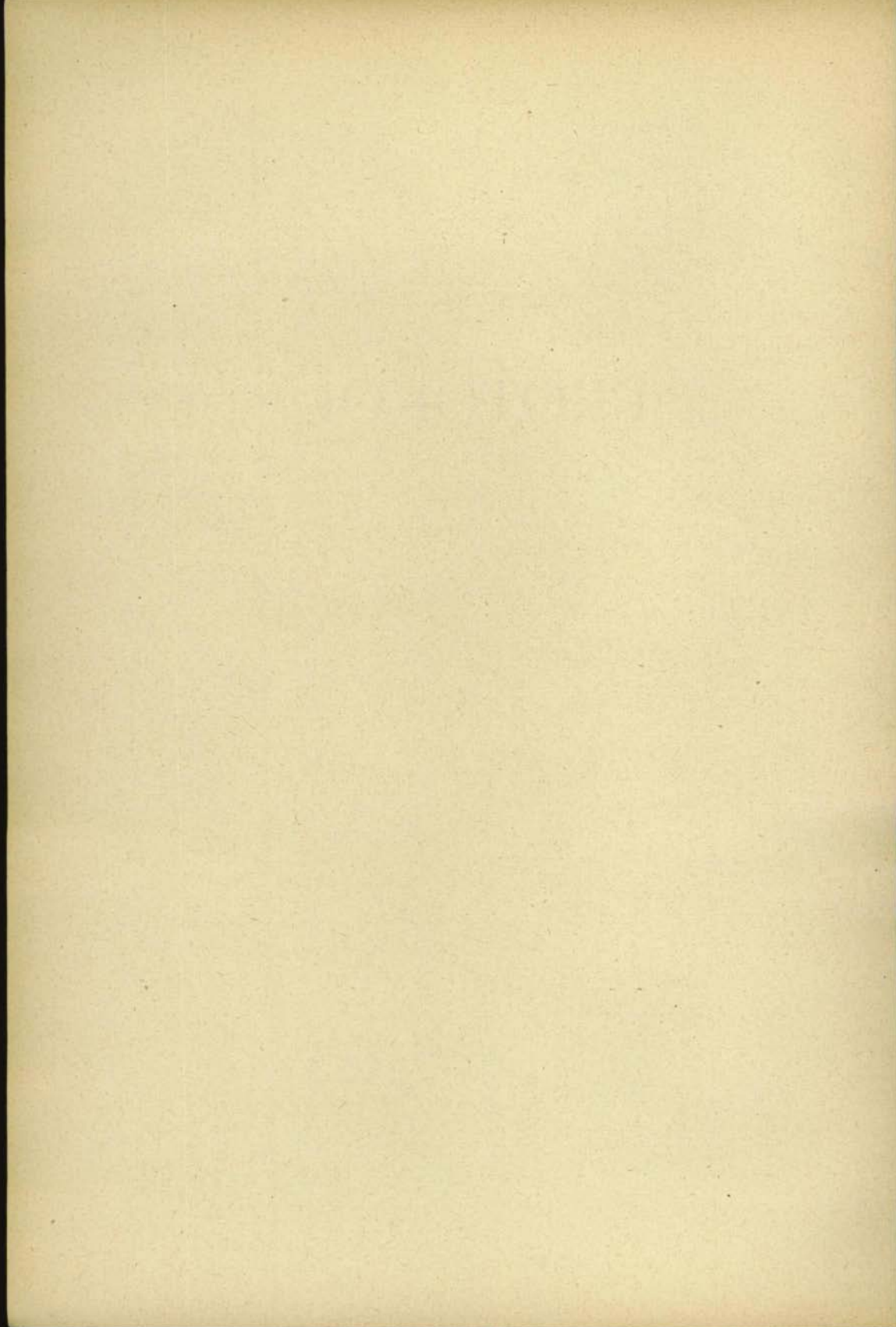
Forskjellige andragender.

Fra Norsk skog- og landarbeiderforbund, Norges barber- og frisørsvendes forbund, Norsk transportarbeiderforbund og Norsk matros- og fyrbøterunion er indkommet andragender, som vil bli forelagt kongressen.

PROTOKOL

OVER

FORHANDLINGENE VED ARBEIDERNES FAGLIGE LANDS-
ORGANISATIONS 10. KONGRES I KRISTIANIA 4.—11. MARS 1923

Aapningsmøtet.

Arbeidernes faglige landsorganisations 10. ordinære kongres sammentraadte i Folkets hus i Kristiania søndag 4. mars kl. 12½ middag. Efter sang av Typografkoret aapnedes kongressen av formanden, *Ole O. Lian*, som uttalte:

Paa sekretariatets vegne har jeg den ære at ønske samtlige kongressens deltagere — repræsentanter og de indbudne gjester — et hjertelig velkommen.

Det er nu snart tre aar siden vi sidst var samlet. Det har været en for arbeiderklassen og for samfundet forøvrig meget bevæget periode. Vi har i løpet av denne tid ogsaa set mange av vore kamerater gaa bort fra os. Særlig vil vi da mindes *H. Jensen*, som var en av pionerene indenfor den faglige organisation i Norge. Han var med allerede i 1897 paa arbeiderkongressen i Stockholm, da det besluttedes at søke dannet landsorganisationer av de faglige forbund i hvert av de skandinaviske land, og han var vor landsorganisations første formand. Det er med de bedste minder og den største anerkjendelse at vi nu mindes vor avdøde kampfælle. En anden prægtig kamerat som i perioden er vandret bort er Norsk træarbeiderforbunds mangeaarige formand *H. Pettersen*. Han utførte et kjæmpearbeide inden sit forbund og var ogsaa medlem av sekretariatet. Og vi savner idag endnu en kjendt skikkelse som vi var vant til at se paa vore landsmøter og kongresser, nemlig *Anton Kalvaa*. Han var en kjæmpe som faa i arbeiderklassens rækker. Endelig har arbeiderbevægelsen i vort land lidt et smertelig tap ved arbeiderpartiets tidligere formand *Kyrre Grepps* bortgang. Hele den norske arbeiderklasse, uten hensyn til skillende opfatninger forøvrig, forstod at vurdere denne ildsjæls trang til og vilje til, uten tanke paa sig selv, at kjæmpe for arbeiderklassens sak. Vi takker disse mænd for den indsats de har bragt, og idet vi alle vil bevare dem i kjær erindring uttaler vi et *fred med deres minde*.

Det er — fortsatte formanden — under vanskelige forhold at arbeidernes repræsentanter samles til denne kongres. Siden vi sidst samledes har arbeiderne gjennomgaaet en økonomisk krise av et omfang som aldrig før. Over hele verden har denne krise gjort sig gjældende. Her i vort land antok arbeidsløsheten ukjendte dimensioner; der var tider da antallet av arbeidsløse var oppe i 60,000 til 70,000. Samtidig har vi været vidne til indskrænkninger paa alle hold med underbetalt «nødsarbeide» som samfundets eneste utvei.

Ved siden herav ser man over hele verden en bevisst organisert kapitalistisk offensiv med sigte paa at vælte krigens byrder og følgene av

krisen over paa arbeiderklassen. Ogsaa herhjemme har de tre sidste aar været præget herav. Vi har maattet utkjempe haardnakkede kampe — i selvforsvar — mot arbejdskjøperne og de borgerlige magthavere. Og vi staar foran *nye kampe*. Arbeidsgiverforeningens organ gir i sit nytaarsnummer et varsel om, hvordan man paa det hold anskuer stillingen, og hvordan taktikken tænkes lagt an, idet bladet skriver:

Ved nytaar iaar blev alle tariffer som utløper til vaaren opsagt. Vi skal med andre ord over til en helt ny revision av alle arbeidsforhold. Opsigelsene har fundet sted fra Norsk arbeidsgiverforenings side. De er nødvendiggjort ved de daarlige tider og ved at voldgiftsretten i 1922 avsa domme, som ikke tilfredsstillet de økonomiske love, og derfor maatte sees som midlertidige overgangsbestemmelser indtil man kunde komme ned paa et normalt nivåa. Opsigelsene var videre nødvendiggjort ved de mange bestemmelser, som staar igjen i tariffene fra krigsaarene, og som skyldes de «gode tider», hvor megen slendrian snek sig ind, som ikke har nogen logisk eller rimelig materiel begrundelse i og for sig. Om det kunde lykkes at faa vore tariffer revidert paa en rimelig maate uten kamp, vilde det være glædelig. Men vi vil allerede nu understreke, at der er ingen vei utenom en indgripende revision. Den maa gjennemføres. Kan den ikke opnaaes uen kamp, faar den gjennemføres under kamp. Det er dog bedre, at der tages en kamp med alle dens ulemper — saavel for bedriftslivet som for samfundet i sin almindelighet — end at vort arbeidsliv fortsat skal bebyrdes med arbeidsvilkaar og arbeidsbetingelser, som tvinger det til stadig nye indskrænkninger.

Det er jo en tydelig tale! Og i den henvendelse som av arbeidsgiverforeningen nylig blev gjort til stortinget om ikke at vedta voldgiftsloven fremholdtes det med styrke, at der nu krævedes saa mange «tekniske forandringer» i de bestaaende tariffer at en voldgiftsret ikke vilde kunne klare det. Vi vet hvad de sigter til; det gjælder for arbeidsgiverne ikke bare *lønningene*, man skal nu ogsaa gaa løs paa ferien, arbeidstiden, overtidsbestemmelsene og andre rettigheter som det er lykkedes for arbeiderne at tilkjempe sig i overenskomstene. Men ikke alene arbeidsgiverforeningen indvarsler kamp — ogsaa finanskapitalen kræver at arbeidernes livsstandard maa sænkes yderligere. Selveste chefen for Norges bank — direktør *Rygg*, som ellers har været anset for en meget liberalt tænkende mand, uttalte nylig i et foredrag bl. a. følgende:

Lønningene, hvis regulering nedad begyndte altfor sent i vort land, blev i aaret 1922 sat ned ikke ubetydelig. Ogsaa 1923 maa bringe en væsentlig reduktion. Uten en saadan blir vort arbeide for økonomisk gjenopbygning frugtesløst. Omkostningene maa suksessivt lavere ned. —

Under disse forhold reiser sig i første række spørsmålet om for denne kongres at skape en *bevisst vilje hos arbeiderklassen til at slaa kapitalistklassens offensiv tilbake*. Tiden er vanskelig. Men den tvinger arbeiderklassen til at forstå, at vi maa slutte vore rækker fastere sammen.

Desværre er medlemstallet i landsorganisationen sunket. Det skyldes i første række *arbeidsløsheten*. Men mange ubefæstede som kom til os i den gode tid, da det kun var at høste frugtene av organisationens arbeide, er faldt fra. Og vore organisationer har hat voldsomme uttællinger til støtte for de arbeidsløse kamerater. Dette har svækket vor økonomi. Heldigvis er der nu attær kommet *mot og liv* i rækkene. Den landsomfattende agitation, som i de sidste maaneder er utført av samorganisationene, forbundene og landsorganisationen, viser sig nu at bære frugter. Fra alle landets kanter melder rapportene om fremgang i medlemstallet og om øket organisationsliv.

Det er naturligt at disse forhold mere end før gjør det aktuelt for os paa hvilken maate vi bedst skal bygge vor organisation, hvorledes vi mest hensigtsmæssig skal konsolidere vore kræfter, og hvilken *taktik* skal befølges, forat slaa arbejdsgiverforeningens angreb tilbage. Her maa vi se realistisk paa tingene og ikke altfor meget la os binde av tradition og tidligere anvendte fremgangsmaater. Det som maa lede os i denne *forsvarskamp* maa udelukkende dikteres av de forhold arbejderklassen idag lever under. De spørsmaal vil vi nærmere drøfte under dagsordenens punkt 5 om den faglige situation og voldgiftsloven, en drøftelse som maa foregaa for lukkede døre, hvor kun organisationens repræsentanter er tilstede.

I forbindelse hermed staar spørsmaalet om *organisationsformene*. Det er saa, at i en stor organisation som vor kan særmeningene ikke altid bli tilfredsstillet. Den samlede enhet og takt maa bevares. Det maa saavel de som vil flyve fort som de som hænger igjen tænke paa. Det koster altid overvindelse for begge parter at holde trit med de andre, men det er nødvendig, for at vi altid utad skal kunne optræ som den sterke og ubrytelige enhet.

Der foreligger i spørsmaalet om organisationens omlægning den tidligere utsendte indstilling fra *9-mandskomiteen* som et resultat av den utredning, som sidste kongres forlangte, og videre *sekretariatets indstilling* til kongressen. Sekretariatet har under hensyntagen til den behandling saken har faat i foreningene ikke fundet at kunne anbefale gjennomførelsen av en omlægning i den utstrækning, som organisationskomiteens utredning gir uttrykk for, men foreslaar opbygning av *industriorganisationer*, som hviler paa *bedriftsorganisationer paa arbeidspladsen*. Som resultatet av den stedfundne behandling foreligger viser det sig, at forbund med et samlet medlemstal av mellem 46—47,000 medlemmer har stemt for at landsorganisationen skal bygges paa samorganisationer, mens de øvrige forbund, som tæller ialt noget over 41,000 medlemmer, har uttalt sig *mot* og sluttet sig om forbundsformen — eller for de flestes vedkommende om en overgang til *industriforbund*. Mens altsaa et flertal av medlemmer har anbefalt en omlægning fra forbund til samorganisationer, efter det ene eller andet alternativ, viser det sig paa den anden side at et *flertal av forbund er imot* — nemlig 17 av 32. Forøvrig er der betydelige minoriteter paa begge sider og indenfor disse minoriteter igjen tildels meget forskjellige opfatninger. Under disse forhold har man ikke fundet at kunne gaa *længer* end det fremgaa av den foreliggende indstilling fra sekretariatet. Men jeg har det haab og den tro, at en beslutning her som hviler paa basis av sekretariatets flertals forslag skal være en *heldig* utvikling av organisationsspørsmaalet. Behandlingen av dagsordenen ute i foreningene viser da ogsaa at dette forslag har vundet almindelig tilslutning.

Spørsmaalet om vore *internationale forbindelser* er ogsaa et brændende punkt paa kongressens dagsorden. Det er klart at utmeldelsen av Amsterdam-Internationale maa være endelig og definitiv. Repræsentantskapets beslutning herom har et aldeles overveiende flertal indenfor organisationen for sig. Men paa den anden side er det givet, at landsorganisationen og forbundene vil samarbeide med de andre lands fagorganisationer. Og spørsmaalet om tilslutning til Den røde faglige internationale maa behandles i fagforeningene og derefter avgjøres av repræ-

sentantskapet. En formel indmeldelse uten at den situation er skapt indenfor fagorganisationen, at indmeldelsen hviler paa et solid grundlag, vil ikke være av nogen værdi for R. F. I., men vil tvertimot kunne svække og endog splitte fagorganisationen. At vedta en **beslutning** for dagen efterspaa at reise en heftig strid indenfor fagorganisationen vilde være ansvarsløst og *dobbelt* ansvarsløst i en tid som nu, da fagorganisationen og arbeiderklassen i Norge staar overfor den alvorligste situation som den nogensinde har været oppe i.

Derfor maa spørsmålet om for eller mot R. F. I. komme op til diskussion i fagforeningene hele landet over, og de fagorganiserte arbeidere mæa ved en fri uravstemning og efter omhyggelig overveielse faa anledning til at uttale sig om spørsmålet. I et brev som eksekutivkomiteen for Den røde faglige internationale har sendt kongressen, og som vil bli refereret ved sakens behandling, uttaler da ogsaa denne, at den ikke har bruk for pludselige beslutninger om formel tiltræden og i ord uttrykte sympatierklæringer. Det er mit haab at det skal lykkes kongressen at fatte en beslutning i denne sak, som skal bidra til at styrke vor fagorganisation saavel nationalt som internationalt.

Spørsmålet om *agitationen* og *kooperationen* er ogsaa saker som vi maa ofre en indgaaende og omhyggelig drøftelse.

Vore motstandere har lavet en svare blæst om de diskussioner som er ført om forskjellige spørsmål inden vore rækker. De har heri villet se et tegn paa opløsning og forvirring inden de før saa tætte og faste rækker. Jeg tror de har glædet sig for tidlig. Det som forener arbeiderklassen i en eneste stor og mægtig fylking med fælles fremgangslinje, vor store naturgivne solidaritetsfølelse, den er nu saa sterk og mægtig at den overskygger alle mindre uoverensstemmelser og skillepunkter. Vi lærer av hverandre, naar meningene brytes, selv om ordene ofte kan falde haarde. Jeg har derfor den sterke tro til den norske arbeiderklasses solidaritet, at den vil bestaa meningsbrytningene som den vil bestaa kampenes ildprøve.

Vi staar idag samlet her under følelsen av at fagorganisationen staar i kampforhold ikke bare til den private arbeidsgiverkapital, men ogsaa til statsmagtene og hele den herskende klasse. Arbeidsgiverforeningen faar nu sine nærmeste skyldfolk i regjeringen. Situationen er kritisk. Men jeg haaber at fagorganisationen skal ha kræfter til at ride stormen av, naar vi blot staar sammen i *ubrytelig enhet*, med koldt blod og beslutningskraft.

I det haab at kongressen ved sine forhandlinger og beslutninger vil sørge for at saa sker, vil jeg atter ønske repræsentantene og de indbudne gjester velkommen og erklærer landsorganisationens 10. ordinære kongres for aapnet.

Kongressens gjester.

Fra den svenske landsorganisation mødte som gjester formanden, *Arvid Thorberg*, og *Janne Jönsson*, fra De samvirkende fagforbund i Danmark formanden, *Carl F. Madsen*, samt *Alfr. Christiansen* og *I. P. Jönson*. Den finske landsorganisation lot sig repræsentere ved sin formand, *Matti Väisänen*. Den tyske landsorganisations viceformand, *Peter*

Grassmann, oplystes at ville komme utover middagen. Den russiske fagorganisation hadde anmeldt to representanter, nemlig *A. Lossovsky*, som er generalsekretær for Den røde faglige internationale, og *Antipow*. Nogen meddelelse om deres komme til kongressen var imidlertid endnu ikke indløpet. Endelig møtte *Emil Stang* og *Hurry Nilsen* som gjester fra Det norske arbeiderparti og *Randolf Arnesen* fra den kooperative landsforening.

Gjestenes hilsmingstaler.

C. F. Madsen rettet paa De samvirkende fagforbunds vegne en hjertelig tak for indbydelsen til kongressen. I de sidste tre aar har vi — uttalte han — ogsaa i Danmark lidt under en økonomisk krise, en krise som har git sig utslag i en stigende arbeidsløshet. I 1922 var antallet av ledige oppe i 100,000; siden er det sunket endel, men tallet utgjør dog for øieblikket hele 20 pct. av organisationens medlemmer. Denne situation og alt det som den bærer i sit følge har arbeidsgiverne under krisens forløp benyttet til at rette brutale overfald paa arbeiderklassen og dens organisationer. Ifjor krævet de blandt andet at 8-timersdagen skulde ut av overenskomstene og arbeidstiden forlænges til 9 timer. Da vi ikke vilde indgaa herpaa erklærte arbeidsgiverne en omfattende lockout, som rammet næsten alle fag. Vi førte kampen i 8 uker. Da maatte kravet om forlængelse av arbeidstiden opgis, og overenskomsten om 8 timers normalarbeidsdag blev fornyet. Samtidig opnaadde arbeidsgiverne bare at faa gjennomført en lønsreduktion av 15 pct., mens de hadde stillet fordring paa indtil 40 pct. Ved de kampe som er ført i 1921 og 1922 har vi evnet at avvise arbeidsgivernes angrep paa en slik maate, at vi føler os nogenlunde tilfreds, fordi lønsreduktionene gjennemgaaende har fulgt pristallet for leveomkostningene. Iaar er der ro paa arbeidsmarkedet, men i 1924 utløper igjen overenskomstene for de fleste grupper. Jeg benytter denne leilighet til at bringe en hjertelig tak for den hjelp som blev ydet os ifjor av de norske arbeidere, da det knep for os dernede. Det beløp som blev sendt, og som i danske penger utgjorde etpar hundre tusen kroner, betød en stor hjelp for os. Nu vil arbeidsgiverne her hos eder forsøke at rette det samme slag mot de norske arbeidere. Skulde det komme saa vidt, som der nu er utsigt til, kan jeg paa De samvirkende fagforbunds vegne love at hjelpen ikke vil bli glemt, men at de danske arbeidere vil gjøre hvad de formaar for økonomisk at støtte til i eders kamp. For vor egen del har vi jo fremdeles vore vanskeligheter at kjæmpe med, vi har saaledes at gjøre med en reaktionær bonderegjering, som arbeider haand i haand med arbeidsgiverforeningen, og som netop i disse tider pønser paa litt av hvert. Jeg haaber dog at vi med vore sterke organisationer skal klare at tilbakeslaa ogsaa de nye angrep som søkes rettet av vore motstandere. En ting maa vi alltid ha for øie: at den motstander vi har at kjæmpe mot er den samlede reaktion; det er kapitalismen, og det er militarismen. Vi maa derfor gjøre os det klart at bare gjennom enighet, utholdenhet og offervilje vil vi være istand til at overvinde disse magter. Holder vi dette stadig op som vor faene, da evner vi nok ogsaa at holde organisationen sammen, al meningsforskjel tiltrods. Med disse ord ønsker jeg kongressen held og lykke til forhandlingene!

Arvid Thorberg: Jeg frembærer landssekretariatets hjertelige tak for indbydelsen til at være tilstede ved denne for Norges arbeiderorganisationer saa vigtige kongres. I Sverige føres der for nærværende en ganske haard og omfattende kamp. Arbeidsgiverne har villet giennemtvinge betydelige lønsnedslag inden forskjellige industrier, og før at faa sin vilje igjennem har de end ikke vekeet tilbage for at gjøre bruk av lockout-vaabenet. Saaledes blev vi i skrivelse fra arbeidsgiverforeningen i januar maaned varslet om, at der fra 1. februar vilde indtræ lockout for 65,000 mand inden fire av vore industrier, nemlig jernbrukene, celluloseindustrien, sagbruks og cement- og teglverksindustrien. Den faglige organisation fandt det ikke mulig under de forhold, som er tilstede, at gaa med paa nogen yderligere lønssænkninger, og kampen paagaar fremdeles. Vi har ogsaa hat en langvarig konflikt som gjaldt skogsarbeiderne i Norrland; det stod her om *organisationsretten*, og ved konflikstens avslutning i bebyndelsen av februar lykkedes det os at faa denne anerkjendt. Inden verkstedsindustrien paagaar for tiden streik, idet jernarbeiderne har ment at maatte sætte alle midler ind paa at hindre det av arbeidsgiverne dekreterte lønsnedslag. Fra den svenske fagorganisations side er der i det hele indtat en meget bestemt kampstilling overfor de gjentagne og urimelige lønstrykforsøk. En taler stod i Kristiania og sa, at det var det lille kommunistiske parti som her hadde gaat i spidsen. Det var for mig en overraskelse at høre. Nei, det er nok den *faglige organisation* som maa gaa i spidsen og ta støiten, for den er den eneste som for os kan bringe noget resultat.

De vanskeligheter som organisationen har at kjæmpe med er naturligvis øket sterkt ved den omfattende *arbeidsløshet*. For omkring et aar siden var nærmere en tredjedel av arbeiderne helt arbeidsledige, mens en tredjedel maatte arbeide paa innskrænket tid. Man vil forstaa at dette har maattet indvirke væsentlig paa fagorganisationens økonomiske stilling, idet det har nødvendiggjort utbetalingen av enorme summer i understøttelse. Nu er situationen blit i nogen grad bedret, og man kan regne med at den totale arbeidsløshet repræsenterer omkring 20 pct. av fagorganisationens samlede medlemmer. — I forbindelse med de lockouter som paagaar har der reist sig en situation, som paakalder vor største opmerksomhet. De av vore arbeidsledige medlemmer som tidligere har været beskjæftiget ved vedkommende bedrifter er nemlig blit utestængt fra statens ledighetsunderstøttelse. Flere av dem har gaat ledige optil to aar. Den socialdemokratiske regjering har villet sætte al mulig kraft ind paa at faa en ændring heri, og det er mulig at den videre utvikling av dette forhold vil ha tilfølge at regjeringen trænges bort. Retfærdighet skulde tilsi at disse mennesker ikke utsattes for at lide yderligere paa grund av arbeidsgivernes angrep. Men dette rent menneskelige motiv vil høre ikke høre paa. Snart melder sig ogsaa spørsmålet om fornyselsen av *8-timersloven*, som utløper 1. juli. Her vil vi møte høires forsøk paa at faa loven kuldkastet, og det er av betydning for os da at sætte al kraft ind paa at hindre dette. — Trods alle paakjendinger har det vist sig at arbeiderne dog slaar ring om sin organisation. I 1914 tællt landsorganisationen bare 116,000 medlemmer, mens tallet var ca. 300,000 ved dette aars begyndelse. Arbeidsledigheten har trykket endel ut til jordbruket,

hvor der ikke findes nogen egentlig organisation, men vi regner for nærværende at der staar 293,143 i rækkene. Det viser at de svenske arbejdere har *tillid* til organisationen og forstaar samholdets nødvendighet. Og det er dette som gjør at vi nu kan ta op kampen for at møte angrepen.

Fagorganisationen i Sverige har — sluttet Thorberg — deltat i det internationale samarbeide helt siden 1903, og den har ikke fundet grund til at slippe dette samarbeide; tvertom er man til enhver tid blit mer og mer bestyrket i nytten og betydningen av det. Idet jeg fremfører en hilsen fra de svenske arbeidere til denne kongres, som de ser hen til med saa stor interesse, vil jeg uttale haabet om, at det gode samarbeide som altid har bestaa med den norske saavel som med den danske fagbevægelse ikke skal komme til at «eventyrats» ved nogen beslutning som maatte bli truffet her, men at beslutningene vil slaa fast at samarbeidet mellem Nordens fagorganisationer ogsaa herefter skal bli hvad det har været. I det haab at kongressens beslutninger vil bli til gagn for den norske arbeiderklasse og tjene til at styrke samarbeidet takker jeg for indbydelsen.

Emil Stang overbragte en hilsen fra Det norske arbeiderpartis centralstyre, idet han uttalte: Naar vi fra partiet møter her kan jeg ikke si andet end at vi føler os mindre som *gjester* end som kamerater. Vi føler landsorganisationen og partiet som det *samme* — som samarbeidende organisationer. Vi har hat den lykke her i Norge, kanskje fremfor noget land, at kunne opretholde denne intime forbindelse, og vi haaber at dette samvirke, denne enhet, maa være tilstede saa meget mer *heretter* som reaktionen overalt gaar til angrep paa vore interesser og vore rettigheter. Partiet vil til alle tider gjøre *sin* indsats for at styrke arbeiderklassen i dens kamp, og da ikke mindst den *faglige* kamp. De politiske og faglige kampe maa ikke staa *imot* hinanden, men understøtte hinanden. Vort landsmøte har vedtat bl. a. at gaa over fra kollektivt til individuelt medlemskap som grundlag for partiets opbygning. Det er en omorganisation av ikke liten rækkevidde. Men partiet tænker ikke med dette paa at *svække* samfølelsen og samarbeidet med fagorganisationen; det vil tvertom ha det utvidet og utdypet. — Vi staar til vaaren overfor store kampe. Det er da ikke partiets mening at ville gjøre fagbevægelsen til et «underbruk av partiet». De skal være to selvstændige organisationer. Men de skal *arbeide sammen*, slik at ethvert motsætningsforhold er utænkelig. Jeg haaber ogsaa at det socialdemokratiske parti og dets medlemmer ikke skal komme til at svigte i den kamp som forestaar, men at begge de to partier vil finde sin plads paa samme front. — Vi kjæmper alle for det samme maal og har fælles interesser i dagskanpen frem til det sociale gjennombrudd. Vi kjæmper efter vor evne hver i vort arbeide, i vor organisation, i trofast og intimt samarbeide. Idet jeg ønsker kongressen lykke til de forhandlinger den nu skal gaa til vil jeg rope et *Leve den norske kjæmpende arbeiderklasse, leve den faglige landsorganisation!* (3 × 3 hurra.)

Randoli Arnesen: Jeg takker paa landsforeningens vegne for den elskverdige indbydelse, som vi sætter overmaade stor pris paa. Kooperationen er jo en utpræget social bevægelse, som bæres oppe av arbeidere

og smaakaarsfolk. Og vor bevægelse har kunnet glæde sig ved en stadig og ubrudt fremgang. Vor landsforening staar idag med et hundre tusen medlemmer og kan opvise en omsætning paa 115—116 millioner kroner. Men vi kan jo ikke, likesaalitt som nogen anden, løsrive os fra de økonomiske forhold som er tilstede. Med den arbeidsløshet som har været de sidste aar har det ikke kunnet undgaaes at foreningene arbeider tungt. Og ogsaa prisnedgangen virker — virker til tap. Trods alt maa man dog si, naar man ser hen paa resultatet, at det har gaat bra. Kooperationen har ogsaa faat anledning til at utvide sine produktive virksomheter; de tæller nu ialt 70 i tallet, og vi har til enhver tid utvidelser for øie. Men da kommer vi op i det problem at kooperationen blir en *større arbeidsgiver*. Den har nu i sin tjeneste mellen 2—3000 arbeidere og funktionærer. Det er klart at heri ligger kimen til adskillig konfliktsstof. Men ved den overenskomst som er indgaaet med landsorganisationen er mange av de friktioner, som dette kunde medføre, blit overvundet. Og jeg vil si, at vi vilde *svigte os selv*, hele den sociale bevægelse som vi repræsenterer, hvis vi ikke hadde vilje til at samarbeide med fagorganisationen. Naar vi paa kongressen her kommer til at behandle det kooperative spørsmål og i forbindelse dermed ogsaa overenskomsten, da bør vi alle erindre, at kooperationen er en *antikapitalistisk bevægelse* — har aldrig været andet og vil ikke bli andet. La os se det under *den* synsvinkel.

Lian: Paa kongressens vegne takker jeg samtlige som har hat ordet og vil uttale det haab at vi alle vil ha utbytte av samværet her i disse dage.

Da Väisänens tolk ikke var kommet til aapningsmøtet maatte hans hilsningsstale utstaa til senere.

Konstitueringen.

Sekretær *Aarøe* foretok derefter oprop av representantene.

Følgende møtte som *representanter for forbundene:*

Arbeidsmandsforbundet:

(Medlemsantal 11,815 = 23 repr.)

1. Andersen, Fred., Holmestrand.
2. Berg, Ole A., Aamot, Modum.
3. Bjerkmann, I., Kristiania.
4. Bonde, Ole P., Røros.
5. Dyrseth, Martin, Stavenes.
6. Eikefjord, J., Kristiania.
7. Fredriksen, Martin, Kristiansand.
8. Gulbrandsen, A., Slemmestad.
9. Hansen, Rich., Kristiania.
10. Helgestad, J., Kristiania.
11. Henriksen, Kristian, Askim.
12. Holt, Gudbrand, Kristiania.
13. Høgseth, Ole, For i Stod.
14. Jubskaas, H. O., Bø i Telemarken.

15. Lauritsen, Ole, Lier.
16. Moljord, Kristian, Sulitjelma.
17. Nilsen, Sigv., Aalesund.
18. Oksvik, Olav, Molde.
19. Olsen, Ingv., Kristiania.
20. Skarheim, Ottar, Kristiania.
21. Støland, Erik, Sunnan.
22. Sundbye, Gustav, Trondhjem.
23. Zeidler, Eduard, Porsgrund.

Baker- og konditorforbundet.

(Medlemsantal 1,864 = 3 repr.)

24. Normann, Anders, Trondhjem.
25. Nygaard, Johan, Kristiania.
26. Olsen, Wilhelm, Bergen.

Barber- og frisørsvendenes forbund.
(Medlemsantal 54 = 1 repr.)

27. Fjeld, Henrik, Kristiania.

Bokbindertorbundet.

(Medlemsantal 1,105 = 2 repr.)

28. Petersen, Brøgger G., Bergen.
29. Marthinsen, Øistein, Kristiania.

Brandfunktionærforbundet.

(Medlemsantal 575 = 1 repr.)

30. Stigum, K., Trondhjem.

Centralforeningen for boktrykkere.

(Medlemsantal 3,315 = 6 repr.)

31. Berentsen, Bernh., Bergen.
32. Engebretsen, Emil, Trondhjem.
33. Eriksen, Tor, Kristiania.
34. Kristensen, S., Kristiansand S.
35. Ruud, O., Kristiania.
36. Syvertsen, Oskar, Kristiania.

Elektriker- og kraftstationsforbundet.

(Medlemsantal 1,345 = 2 repr.)

37. Haugen, O. M., Kristiania.
38. Torp, Oscar, Sarpsborg.

Formerforbundet.

(Medlemsantal 1,596 = 3 repr.)

39. Larsen, Eugen, Kristiania.
40. Waldersnes, Lars, Bergen.
41. Weie, Gustav, Trondhjem.

Guldsmedarbeiderforbundet.

(Medlemsantal 504 = 1 repr.)

42. Gabrielsen, E., Kristiania.

Jern- og metalarbeiderforbundet.

(Medlemsantal 13,392 = 26 repr.)

43. Abrahamsen, Olaf, Holmestrand.
44. Abrahamson, J. L., Stavanger.
45. Amundsen, Amund, Raufoss.
46. Arntsen, A. H., Drammen.
47. Bernsten, G., Kristiansand S.
48. Braathen, G., Kristiania.
49. Davidsen, Dagfin, Kristiania.
50. Edvardsen, Aksel, Kjelsaas.

51. Eriksen, Ivar, Gjøvik.

52. Fjeld, Kr. Kirkenes.

53. Hansen, Kr., Rjukan.

54. Hansen, Ole, Fredrikstad.

55. Holberg, P., Hommelvik.

56. Johansen, Oskar, Sandefjord.

57. Jønsson, Halfdan, Kristiania.

58. Kihl, Th., Kristiania.

59. Kristensen, Ragnar, Molde.

60. Kristiansen, Harald, Skien.

61. Kristoffersen, Kr., Moss.

62. Melgaard, Alfr., Kristiania.

63. Olsen, Kr., Kristiania.

64. Olsen, Olaf, Hamar.

65. Olsen, Peder, Kristiania.

66. Sjølander, E., Kristiania.

67. Smørdal, Johs., Bergen.

68. Torpadi, Johan, Sauda, Ryfylke.

Jernbaneforbundet.

(Medlemsantal 5,506 = 11 repr.)

69. Aamødt, Albert, Tonsaasen.

70. Andersen, Joh., Kristiania.

71. Buland, L., Trondhjem.

72. Eggen, Henrik, Trondhjem.

73. Engen, L., Gjeilo.

74. Hansen, Joh. C., Kristiania.

75. Johansen, Hans, Drammen.

76. Laheld, N. C., Stabæk.

77. Løken, R., Brennhaug st.

78. C. Jensen, Kristiania.

79. Waatvik, Alfr., Kristiania.

Kjøtindustriarbeiderforbundet.

(Medlemsantal 500 = 1 repr.)

80. Storaa, Ole, Kristiania.

Kommunearbeiderforbundet.

(Medlemsantal 4,099 = 8 repr.)

81. Danielsen, Johan, Fredrikshald.

82. Gerhardsen, Einar, Kristiania.

83. Hansen, Martin, Kristiania.

84. Henriksen, Thorbjørn, Kristiania.

85. Lander, Sanfred, Skien.

86. Løkberg, Peder, Trondhjem.

87. Olsen, Andreas, Bergen.

88. Schwingel, Joh., Kristiania.

Litografisk forbund.

(Medlemsantal 480 = 1 repr.)

89. Kopp, Robert, Kristiania.

Lokomotivmandsforbundet.

(Medlemsantal 1,502 = 3 repr.)

90. Olsen, O. A., Kristiania.
-
91. Sandaker, J., Hamar.
-
92. Sandberg, Emil, Kristiania.

Malerforbundet.

(Medlemsantal 1,295 = 2 repr.)

93. Aas, I. B., Kristiania.
-
94. Ertresvaag, Ivar, Aalesund.

Matros- og fyrbøterunionen.

(Medlemsantal 1,193 = 2 repr.)

95. Birkeland, A., Kristiania.
-
96. Gerhard Johannesen, Bergen.

Murerforbundet.

(Medlemsantal 2,297 = 4 repr.)

97. Braathen, Hans, Kristiania.
-
98. Jakobsen, Georg, Kristiania.
-
99. Schultz, Aksel, Kristiania.
-
100. Tjønneland, Søren, Bergen.

Møbelindustriarbeiderforbundet.

(Medlemsantal 1,203 = 2 repr.)

101. Svendsen, Waldemar, Bergen.
-
102. Systad, Chr., Kristiania.

Papirindustriarbeiderforbundet.

(Medlemsantal 9,057 = 17 repr.)

103. Andreassen, Hans, Hønefoss.
-
104. Axelsen, Johan, Sarpsborg.
-
105. Berg, Ments, Greaaaker.
-
106. Endresen, Edv., Lillehammer.
-
107. Eriksen, Einar, Drammen.
-
108. Flotvik, Vilh., Salsbruket.
-
109. Fredriksen, Johs., Fredrikstad.
-
110. Jensen, S., Kristiania.
-
111. Kristiansen, Ole, Lillestrøm.
-
112. Larsen, Albin, Sarpsborg.
-
113. Løwengren, G., Fredrikshald.
-
114. Pedersen, Lars, Kristiania.
-
115. Siljan, Abraham, Skotfos.

116. Sporpind, O., Kristiania.

117. Sæterbraaten, Th., Aamot.

118. Willumsen, O., Hunsjøss.

Postforbundet.

(Medlemsantal 890 = 1 repr.)

119. Strøm, O. L., Kristiania.

Sag-, tomt- og høvleriarbeiderforbundet.

(Medlemsantal 3,894 = 7 repr.)

120. Andreassen, Herm., Kristiania.
-
121. Eriksen, Hans, Kristiania.
-
122. Gurrølsen, Aksel, Fredrikstad.
-
123. Henriksen, Hans, Fredrikstad.
-
124. Lausnes, John T., Namsos.
-
125. Olsen, Adolf, Mandal.
-
126. Strøm, Oskar, Fredrikshald.

Skind-, lær- og gumminindustriarbeiderforbundet.

(Medlemsantal 311 = 1 repr.)

127. Nilsen, Johs. P., Kristiania.

Skog- og landarbeiderforbundet.

(Medlemsantal 477 = 1 repr.)

128. Liengen, Martin, Elverum.

Skotøiarbeiderforbundet.

(Medlemsantal 2,076 = 4 repr.)

129. Dyrdaahl, Johan, Trondhjem.
-
130. Gundersen, A. E., Kristiania.
-
131. Maaren, Anders, Bergen.
-
132. Øren, Karl, Skien.

Skrædderforbundet.

(Medlemsantal 1,332 = 2 repr.)

133. Erikson, Otto, Kristiania.
-
134. Walberg, K., Kristiansand S.

Stenhuggerforbundet.

(Medlemsantal 709 = 1 repr.)

135. Nielsen, Valdemar, Kristiania.

Transportarbeiderforbundet.

(Medlemsantal 5,650 = 11 repr.)

136. Aasmo, Fredrik, Aalesund.
-
137. Andersen, Ole, Fredrikstad.

138. Fladeby, H., Kristiania.
 139. Hansen, Augustin, Haugesund.
 140. Johannesen, Johs., Kristiania.
 141. Johannesen, Karl M., Bergen.
 142. Johansen, Olaf, Kristiania.
 143. Olsen, Leif S., Hammerfest.
 144. Olsen, Ole Johan, Kr.sand S.
 145. Romarheim, O., Bergen.
 146. Østvik, A., Trondhjem.

Træarbeiderforbundet.

(Medlemsantal 4,380 = 8 repr.)

147. Bakke, Gunnar, Bergen.
 148. Haakestad, B., Kristiania.
 149. Johannesen, Gjert, Stavanger.
 150. Johannesen, Johan, Fredrikshald.
 151. Larsen, Laurits, Kongsvinger.
 152. Pedersen, Marius, Aker.
 153. Rønbeck, Oscar, Hammerfest.
 154. Waagen, A., Trondhjem.

Kommunale tjenestemænds landsforbund.

(Medlemsantal 477 = 1 repr.)

155. Indrebø, Adolf, Kristiania.

Skandinavisk sadelmaker- og tapetsererforbund.

(Medlemsantal 314 = 1 repr.)

156. Olsen, Rudolf, Kristiania.

Tobakarbeiderforbundet i Norge.

(Medlemsantal 606 = 1 repr.)

157. Johansen, Hj., Kristiania.

Samorganisationene.

Kristiania.

(Medlemsantal 28,571 = 10 repr.)

158. Andersen, Frithjof, Kristiania.
 159. Berg, Olaf, Kristiania.
 160. Eberhardsen, Albert, Kristiania.
 161. Foss, Karl, Kristiania.
 162. Johannesen, Eugen, Kristiania.
 163. Mørk, Edw., Kristiania.
 164. Nilsen, Trygve, Kristiania.
 165. Olberg, Oscar, Kristiania.
 166. Schou, Adolf, Kristiania.
 167. Trammæl, Martin, Kristiania.

Bergen.

(Medlemsantal 8,070 = 5 repr.)

168. Furubotn, P., Bergen.
 169. Halvorsen, Nils, Bergen.
 170. Heie, Meyer, Kr., Bergen.
 171. Sørbøe, G., Bergen.
 172. Wilhelmsen, Johs., Bergen.

Trondhjem.

(Medlemsantal 4,721 = 3 repr.)

173. Garberg, Peder, Trondhjem.
 174. Gerhardsen, Gottired, Trondhjem.
 175. Iversen, Ingemar, Trondhjem.

Stavanger.

(Medlemsantal 2,405 = 2 repr.)

176. Gabrielsen, Elias, Stavanger.
 177. Olsen, Adolf, Stavanger.

Østfold fylke.

(Medlemsantal 10,595 = 6 repr.)

178. Dalen, Sven J., Sarpsborg.
 179. Jensen, Harald, Fredrikshald.
 180. Johansen, Aksel, Fredrikstad.
 181. Kristensen, Herman, Askim.
 182. Liljan, Emil, Sarpsborg.
 183. Rød, Sverre, Moss.

Akershus fylke.

(Medlemsantal 2,839 = 2 repr.)

184. Olsen, Karl Aug., Lillestrøm.

Hedmark fylke.

(Medlemsantal 2,565 = 2 repr.)

185. Bjurstrøm, Karl, Hamar.
 186. Lien, Einar, Aadals bruk.

Oplands fylke.

(Medlemsantal 2,428 = 2 repr.)

187. Aasvestad, Lars, Lillehammer.
 188. Solheim, Sig., Gjøvik.

Buskerud fylke.

(Medlemsantal 9,063 = 5 repr.)

189. Borgersen, Karl, Gulskogen.
 190. Kaspersen, Ole, Slemmestad.
 191. Kristensen, John, Drammen.
 192. Petersen, Th., Kongsberg.
 193. Sten, Karl, Hønefoss.

Landsorganisatio

as kongres 1923.

Vestfold fylke.

(Medlemsantal 3,729 = 2 repr.)

194. Bernhardsen, Edvart, Sandefjord.
195. Lien, Kristian, Tønsberg.

Telemark fylke.

(Medlemsantal 5,182 = 3 repr.)

196. Larsen, Hodvin, Skien.
197. Olsen, Johan, Porsgrund.
198. Stenklev, Lars, Riukan.

Aust-Agder fylke.

(Medlemsantal 1,270 = 1 repr.)

199. Norli, Gunvold, Arendal.

Vest-Agder fylke.

(Medlemsantal 1,747 = 1 repr.)

200. Rosenløv, Karl, Kr.sand S.

Rogaland fylke.

(Medlemsantal 1,302 = 1 repr.)

201. Humlebræk, Lars, Haugesund.

Hordaland fylke.

(Medlemsantal 1,015 = 1 repr.)

202. Magnussen, Aug., Odda.

Sogn og Fjordane fylke.

(Medlemsantal 342 = 1 repr.)

203. Moe, Halidan, Høyanger.

Møre fylke.

(Medlemsantal 2,319 = 2 repr.)

204. Furset, Jon, Kristiansund N.
205. Venge, Laurits, Moide.

Sør-Trøndelags fylke.

(Medlemsantal 1,800 = 1 repr.)

206. Jøsaas, Per, Hommelvik.

Nordlands fylke.

(Medlemsantal 2,384 = 2 repr.)

207. Dobak, Bernhard, Sulitjelma.
208. Vold, Hans, Mo i Ranen.

Trøms fylke.

(Medlemsantal 837 = 1 repr.)

209. Vangberg, Erik, Tromsø.

Finnmark fylke.

(Medlemsantal 637 = 1 repr.)

210. Offenbergh, Hans, Hammerfest.

Paa nogen faa nær var samtlige 210 repræsentanter tilstede ved op-ropet. Av de anmeldte møtte ikke Aksel Andersen, Nygard, fra papirindustrialarbeiderforbundet. Fra samorganisationene i Akershus fylke var indsendt fuldmagt for 1 repræsentant, mens de var berettiget til 2. Fra Nord-Trøndelag fylke møtte ingen.

Av sekretariatets medlemmer møtte samtlige, nemlig Ole O. Lian, Elias Volan, P. Aarøe, Halvard Olsen, Oscar Nilsen, Johs. M. P. Ødegaard, A. Bratvold, Oskar Olsen, A. Alberti, Hans Aas, Knut Eng og Ola Guldvog foruten Martin Tranmæl som samtidig var valgt som repræsentant.

Videre deltok revisorene, N. Mittet, Arnt Aamodt og Anders Øie, samt sekretærene Jens Teigen, Alfred Madsen og Trygve Lie.

Fuldmagtene.

Den nedsatte fuldmagtskomité fremla følgende indstilling:

Undertegnede som er opnævnt av sekretariatet til at gjennemgaa fuldmagtene skal bemerke følgende:

1. Fra Skiens faglige samorganisation forelaa fuldmagt for Anton Brækken som repræsentant.

Imidlertid hadde papirarbeidernes fællesstyre i Skien indsendt en protest til sekretariatet angaaende valget, idet de hævder at samorganisationens repræsentantskap uriktig har forkastet 69 stemmer som var avgitt paa

Hedvin Larsen, Skien. Saken behandledes i sekretariatets møte 22. februar, og i henhold til de i skrivelsen fremlagte opplysninger besluttet sekretariatet at de 69 stemmer som samorganisationen har forkastet maa ansees gyldig, hvorfor Hedvin Larsen er valgt som representant med 185 stemmer.

Komiteen slutter sig hertil.

2. Fra Bodø, Sulitjelma m. fl. steder foreligger fuldmagt for Bernhard Dobak, Sulitjelma, som representant. Komiteen er gjort bekjent med en skrivelse til sekretariatet fra bakerforbundet og transportarbeiderforbundet, hvori henstilles til sekretariatet ikke at godkjenne Dobaks fuldmagt paa grund av hans optræden under Sulitjelmakonflikten.

Komiteen er kommet til det resultat at Dobaks fuldmagt bør godkjendes, og at behandlingen av den strid som har foranlediget protesten fra de to forbund bør optages under Sulitjelmakonflikten i beretningen for 1921.

I henhold til det foranførte indstilles samtlige fuldmagter til godkjendelse.

P. Aarøe. H. Aas. Knut Eng.

Paa foranledning av *J. Nygaard* opplyste *Lian*, at der ikke fra sekretariatets side var tatt noget standpunkt til skrivelsen fra de to nævnte forbund i spørsmålet om B. Dobaks fuldmagt til kongressen.

H. Jønsson: Det opplyses i omslaget paa representantlisten at for samorganisationenes vedkommende er medlemstallet den 31. december lagt til grund for valget, mens forbundenes representasjon er beregnet efter det gjennomsnittlige medlemstall i juli, august og september, altsaa et helt kvartal forut. Det vilde ha sin interesse at vite hvorfor der er gjort en slik forskjell. Hvis forbundene hadde faat foreta valg efter det medlemstall de hadde paa aarets sidste dag vilde de ha faat en sterkere representasjon her end nu er tilfældet. Reglene bør være ensartede.

Lian: Hvad forbundene angaar er jo valget skedd helt i henhold til lovene, og de har følgelig faat den representasjon de er berettiget til. Forholdet har stillet sig noget anderledes for samorganisationene. De er bygget paa distriktsordningen, og det eneste vi har hat at befølge er de aarlige indberetninger som gives og den geografiske utregning som landsorganisationens statistiske kontor foretar. Noget paalideligere materiale end det har vi ikke for nærværende at bygge paa. Vi maa regne med de medlemmer som forbundene rapporterer og betaler kontingent for; om man gik til at indhente særskilte oppgaver vilde det neppe føre til noget. Nogen rolle spiller forøvrig ikke dette med hensyn til representantantallet.

Jønsson: Jeg er ikke tilfreds med den fremgangsmaate man har valgt og heller ikke overbevist om at det ikke har nogen betydning for representasjonen paa kongressen; der kan ialfald opkastes begrundet tvil om det. Jeg fastholder at forbundene og samorganisationene skal vælge paa helt like grundlag forsaavidt gjælder beregningen av medlemsantallet.

O. Ruud mente at samorganisationene selv maatte sitte inde med full oversigt over konsekvensene av dette forhold og eventuelt kunne bli enig om hvilke representanter skulde trækkes tilbake.

Lian: Man kan ikke reise nogen klander mot samorganisationene her; den maa i tilfælde rettes til sekretariatet. Det kan i høiden dreie sig

om en differanse paa 3 repræsentanter hvis man skal gaa ut fra hvad Jøns-son har fremholdt. Men siden den tid er medlemstallet atter steget. Den fremgangsmaate som er befulgt var denne gang den eneste faktisk mulige. Den anke som er reist indeholder ingen realitet.

A. E. Gundersen vilde stemme for fuldmagtenes godkjendelse, men gik ut fra at valgreglene blev bragt i en bedre indbyrdes overensstemmelse til næste kongres.

Lian var enig i at man maatte faa ensartede regler senere. Det gjaldt denne gang en overgangsordning.

J. Eikefjord mente at sekretariatet hadde fortjent en klender her og sluttet sig til den fremkomne kritik.

Johs. Wilhelmsen oplyste at samorganisationen i Bergen i den sidste tid, altsaa efter at valget var foregaat, hadde faat en tilvekst paa et tusen nye medlemmer.

Efter bemerkninger av *H. Eriksen* vedtoges fuldmagtskomiteens indstilling enstemmig.

Forretningsordenen.

Lian meddelte at forslaget om 2 ordstyrere var forandret til 3. — Forslaget vedtoges enstemmig.

Sekretariatet foreslog videre at repræsentanter for arbeiderpartiets presse blev git adgang til kongressen, og at offentliggjørelsen av referat av forhandlingene skulde ske efter konferanse med dirigentene og forranden.

A. Bratvold foreslog, støttet av *Ruud* og *O. Oksvik*, at der skulde staa «arbeiderpartienes» presse, og at det blev forstaat dithen at det mentes kommunistiske og socialdemokratiske aviser.

Efter bemerkning av *Lian*, som oplyste at sekretariatet ikke hadde noget at indvende herimot, vedtoges punktet med den av *Bratvold* foreslaatte ændring mot 13 stemmer.

Dagsordenen bifaldtes enstemmig.

Kongressens funktionærer.

Som ordstyrere var indstillet *Gustav Sundbye*, *Edw. Mørk* og *Oscar Torp*.

Oksvik foreslog *O. Ruud* i stedet for *Mørk*.

Valgt blev *Sundbye* og *Torp* enstemmig og *Mørk* med stort flertal.

Som sekretærer valgtes enstemmig *P. Furubotn*, *Bergen*, *A. H. Arntsen*, *Drammen*, *J. Sandaker*, *Hamar*, og *Ivar Ertresvaag*, *Aalesund*.

Som generalsekretær fungerte *Alfred Aakermann*.

Valgkomiteen fik enstemmig følgende sammensætning: *Oskar Olsen*, transportarbeiderforbundet, *Alfr. Melgaard*, jern- og metalarbeiderforbundet, *Martin Trammæl*, *Kristiania* fagl. samorganisation, *Albin Larsen*, Papirindustriarbeiderforbundet, *Joh. Andersen*, jernbaneforbundet, *Thorbjørn Henriksen*, kommunearbeiderforbundet, *John Lausnes*, Sag-, tomt- og høvleriarbeiderforbundet, *Gunnar Bakke*, træarbeiderforbundet, *Adolf Olsen*, *Stavanger* fagl. samorganisation, *Johan Nygaard*, bakerforbundet, og *Gustav Sundbye*, arbeidsmandsforbundet.

Lian: Der er indløpet telegram fra Lossovsky, som meddeler at han paa grund av sygdom desværre ikke kan komme. Han uttaler at den faglige organisation i Rusland føler sig overbevist om, at de norske arbeidere vil stille sig paa fælles linje med den øvrige revolutionære arbejderklasse i verden og sammen med den gaa til kamp for verdensproletariatets endelige frigjørelse.

Den tyske gjest, Grassmann, er netop kommet tilstede og oplyser, at han vil hilse paa kongressen imorgen.

Jeg foreslaar at møtet nu avsluttes, og at man begynder igjen imorgen kl. 9 for da at ta *organisationens omlægning* som første sak.

Forslaget vedtoges enstemmig.

Før motet hævdedes forlangte *Bratvold* ordet og uttalte: I det sekretariatmøte hvor spørsmålet om indbydelser til kongressen behandledes foreslog jeg, at man ogsaa skulde indby en repræsentant fra Norges socialdemokratiske arbeiderparti. Vi er her et stort mindretal tilstede, og jeg henstiller til kongressen at den ogsaa indbyr dette parti til at sende en repræsentant.

Øistein Martinsen vilde anbefale at man stenite et saadant forslag ned.

A. E. Gundersen, Oskar Strøm, Emil Liljan, Johan Axelsen og Rich. Hansen støttet forslaget.

Mørk mindet om at naar Det norske arbeiderparti gjennom aarrækker hadde været repræsenteret paa landsorganisationens kongresser var det som et uttryk for det gjensidige samarbeide — akkurat som landsorganisationen lar sig repræsentere paa partiets landsmøter. Dette samarbeide hadde imidlertid socialdemokratene her i landet *brudt med*, og dermed hadde de stillet sig selv utenfor.

Ruud vilde tilbakevise med harme at socialdemokratene hadde optraadt i den hensigt at splitte; han var sig ikke bekjendt at tilhøre noget splittelsesparti. Den 3. Internationale var derimot splittelsespartiet, mens det var det *socialdemokratiske* parti som fagorganisationen altid hadde hat samarbeide med.

Bratvold uttalte at han trodde paa en samling av arbeiderklassen i Norge, og at det burde være en honnørsak for kongressen at imøtekomme det uttalte ønske.

G. Nordli talte mot forslaget, *Joh. C. Hansen* for.

Der besluttedes sat strek med de indtegnede talere.

H. Eriksen henstillet indstændig til kongressen at vedta forslaget; i motsat fald gjorde man sig selv en bjørnetjeneste.

Oksvik: Spørsmålet er: vil man behandle de to grupper, som landsmøtet bestaar av, under lik synsvinkel naar det gjælder fagbevægelsen? Hvis *ikke* har man heller ingen ret til at kræve noget igjen. Og det kan faa sine konsekvenser.

O. L. Strøm saa det som et slag i ansigtet paa landsmøtet om forslaget blev nedvotert.

Adolf Olsen fandt ingen grund til at sende det socialdemokratiske parti nogen indbydelse.

Mørk: Det enkle faktum er som jeg har sagt. Det har heller ikke faldt det nye parti ind at indby landsorganisationen til *sit* landsmøte. Jeg er som fagorganisationsmand interessert i at skape en samling, en

enhet, av arbeiderklassen her i landet. Men arbeiderklassens enhet faar vi ikke, før de som har brudt ut erkjender sin feiltagelse og kommer tilbake til Det norske arbeiderparti og dermed til samarbeidet med landsorganisationen igjen.

Gundersen talte paany for forslaget, mens *Edv. Bernhardsen* talte mot.

Lian: Jeg vil si, at det ikke er noget stort spørmaal i og for sig, hvem man indbyr. I England pleier man, efter hvad det paastaaes, at indby selve erkebiskopen! Forholdet hos os er jo det, at *vi* altid er blit indbudt til Det norske arbeiderpartis landsmøter, og vi har altid fulgt den regel at indby dem som vi selv staar i samarbeide med.

Votering: Bratvolds forslag forkastedes ved navneoprop med 148 mot 63 stemmer.

De 148 var:

Ole A. Berg, Ole P. Bonde, Martin Dyrseth, J. Eikefjord, Martin Fredriksen, A. Gulbrandsen, J. Helgestad, Gudbrand Holt., Ole Høgseth, H. O. Jubskaas, Ole Lauritsen, Kristian Moljord, Sigv. Nilsen, Ingv. Olsen, Ottar Skarheim, Erik Støland, Gustav Sundbye, Eduard Zeidler, Anders Normann, Wilhelm Olsen, Øistein Marthinsen, Bernh. Berentsen, Tor Eriksen, Oskar Syvertsen, O. M. Haugen, Oscar Torp, Eugen Larsen, Lars Wældernes, Gustav Weie, Olaf Abrahamsen, J. L. Abrahamson, Amund Amundsen, A. H. Arntsen, G. Berntsen, G. Braathen, Dagfin Davidsen, Aksei Edwardsen, Ivar Eriksen, Kr. Fjeld, Kr. Hansen, P. Holberg, Oskar Johansen, Th. Kihl, Harald Kristiansen, Alfr. Melgaard, Kr. Olsen, Olaf Olsen, Peder Olsen, E. Sjølander, J. Torpadi, Joh. Andersen, Henrik Eggen, Hans Johansen, Alfr. Waatvik, Einar Gerhardsen, Martin Hansen, Thorbjørn Henriksen, Sanfred Lander, Peder Løkberg, Andreas Olsen, Joh. Schwingel, O. A. Olsen, J. Sandaker, I. B. Aase, Ivar Ertresvaag, A. Birkelard, Gerh. Johannesen, Hans Braathen, Georg Jakobsen, Waldemar Svendsen, Chr. Systad, Vilh. Flotvik, Johs. P. Nilsen, Martin Liengen, Johan Dyrdahl, Anders Maaren, Karl Øren, K. Walberg, Valdemar Nielsen, Fredrik Aasmo, Ole Andersen, H. Fladeby, Augustin Hansen, Johs. Joharresen, Karl M. Johannesen, Olaf Johansen, O. Romarheim, A. Østvik, Gunnar Bakke, Gjert Johannesen, Laurits Larsen, Marius Pedersen, A. Waagen, Adolf Indrebø, Frithjof Andersen, Olaf Berg, Albert Eberhardsen, Karl Foss, Eugen Johannesen, Edw. Mørk, Trygve Nilsen, Oscar Olberg, Adolf Schou, Martin Tranmæl, P. Furubotn, Nils Halvorsen, Kr. Meyer Heie, G. Sørbøe, Johs. Wilhelmsen, Peder Garberg, Gottfred Gerhardsen, Ingemar Iversen, Elias Gabrielsen, Adolf Olsen, Herman Kristensen, Karl Aug. Olsen, Karl Bjurstrøm, Einar Lien, Lars Aasvestad, Sig. Solheim, Karl Borgersen, Ole Kaspersen, John Kristensen, Th. Petersen, Karl Sten, Edv. Bernhardsen, Kristian Lien, Hedvin Larsen, Johan Olsen, Lars Stenklev, Gunvold Norli, Karl Rosenløv, Aug. Magnussen, Halidan Moe, Jon Furset, Per Jøsaas, Bernhard Dobak, Hans Vold, Ole O. Lian, Elias Volan, P. Aarøe, Halvard Osen, Oscar Nilsen, Johs. M. P. Ødegaard, A. Alberti, Hans Aas, Knut Eng og Ola Guldvog.

De 63 var:

Fred. Andersen, I. Bjerkmann, Rich. Hansen, Olav Oksvik, Johan Nygaard, Henrik Fjeld, Brøgger G. Petersen, Emil Engebretsen, S. Kri-

stensen, O. Ruud, E. Gabrielsen, Ole Hansen, Ragnar Kristensen, Kr. Kristoffersen, Johs. Smørdal, Albert Aamodt, L. Buland, L. Engen, Joh. C. Hansen, N. C. Laheld, R. Løken, C. Jensen, Ole Storaa, Johan Danielson, Robert Kopp, Emil Sandberg, Aksel Schultz, Søren Tjønneland, Hans Andreassen, Johan Axelsen, Ments Berg, Edv. Endresen, Einar Eriksen, Johs. Fredriksen, Ole Kristiansen, Albin Larsen, Abraham Siljan, O. Spørpind, Th. Sæterbraaten, O. Willumsen, O. L. Strøm, Herin. Andreassen, Hans Eriksen, Aksel Gundersen, Hans Henriksen, John Lausnes, Adolf Olsen, Oskar Strøm, A. E. Gundersen, Ole Johan Olsen, B. Haakestad, Johan Johannesen, Oscar Rønbeck, Rudolf Olsen, Hj. Johansen, Sven J. Daleri, Harald Jensen, Aksel Johansen, Emil Liljan, Sverre Rød, Laurits Venge, A. Bratvold, Oskar Olsen.

3 stemte ikke (H. Jønsson, S. Jensen og L. Humlebræk) og 8 var fraværende, nemlig Kr. Henriksen, K. Stigum, G. Løvengren, Lars Pedersen, Otto Erikson, Leif S. Olsen, E. Vangberg og H. Offenberg.

Mandag 5. mars.

Ordstyrer: *Sundbye.*

Aarøe refererte protokollen fra aapningsmøtet. Den godkjendtes entstemmig.

Den tyske gjest hilser kongressen.

Peter Grassmann overbragte som representant for den tyske landsorganisation en hilsen fra 8 millioner tyske fagorganiserte arbeidere, 700,000 funktionærer og 600,000 tjenestemænd (beamtene) som likeledes var organisert i samarbeide med A. D. G. B. Det er — uttalte han — længe siden man har hat en representant fra Tyskland paa en norsk fagkongres, og det av grunde som er vel kjendt for alle. Det er enorme vanskeligheter som den tyske arbeiderklasse i denne tid staar over for. Den uophørlige stigning i leveomkostningene har sænket lønsstandard og svækket kjøpeevnen i en grad som man neppe andetsteds kan danne sig noget billede av. Stort set lever arbeiderklassen dernede nu paa et nivå som er en tredjedel under levestandarden før krigen, om ikke endda lavere. Og dette tiltrods for at den har ført baade mange og omfattende kampe for at værgе sine rettigheter og sin eksistens. Det har ir idertid ikke vist sig mulig at faa lønningene regulert i forhold til stigningen i vareprisene. Det finansielle sammenbrudd, valutaens synken osv. henger sammen med Versailles-freden og de byrder som den har paalagt det tyske folk. Man har længe maattet lære sig til den kunst at spænde livremmen ind. Og til alt dette kommer nu den militære *besættelse av Ruhr.*

De tyske arbeidere har sagt at de vil være med paa at godtgjøre den skade som er overgaaet de ødelagte distrikter. Men dette bryr de franske og belgiske imperialister sig i virkeligheten ikke om. Okkupasjonen skyldes ikke manglende opfyldelse av «reparations»-forpligtelsene (skadeserstatningen), men ene og alene de franske imperialisters og stor-

kapitalisters begjærlighet efter de rike malmfelter paa tysk side av grænsen. De tyske arbeidere er bestemt paa at opby den sterkeste motstand mot det imperialistiske overfald. De gjør dette først og fremst fordi de er *pacifister* — ikke i borgerlig, men i revolutionær forstand, og de gjør det videre fordi det vil kunne sætte *verdensfreden i fare*, om det lykkes Frankrike at faa fast fot i og herredømme over Ruhr-området. Det er ganske klart, at Tyskland ikke vil kunne fortsætte som selvstændig nation hvis det skal bli berøvet disse vigtige kuldistrikter. Og det vil føre til voksende arbeidsledighet, hvis besættelsen skal opretholdes. Derfor har den tyske arbeiderklasse bare ett at gjøre: *at sætte sig til motverge med alle midler*.

Man har her slaat ind paa en ny taktik. En generalstreik vilde i løpet av kort tid ha forødet kraften i denne aksjon og git motstanderne saa meget lettere spil etterpaa. Derfor har man valgt at praktisere den *passive motstand*, idet man i den utstrækning som det er mulig vægrer sig ved at utføre arbeide for de fremmede undertrykkere. Særlig jernbanenes personale, som her behersker et viktig transportmiddel, har faat anledning til at gaa i breschen ved at gjennomføre denne taktik. Det har igjen fremkaldt motforholdsregler fra fransk side og ført til strenge straffe. Men heller ikke dette skal formaa at skræmme os fra det som vi anser at være vor pligt. De tyske arbeidere regner med at verdens samvittighet engang skal vaagne, og at de organiserte arbeidere vil vite at stille sig paa deres *side* — i erkjendelse av at et tapt slag overfor militaristene vil bevirke en total stagnation av arbeiderbevægelsens utvikling for lange tider fremover — ja for menneskealdre. La os derfor se denne saks store betydning, ogsaa for os selv! Gjør fælles sak mot reaktionen! Øv press paa regjeringene for at medvirke til at skape fred og rettferdighet for *alle folk!* (Bifald.)

Organisationens omlægning.

(Dagsordenens post 3.)

Lian: Jeg skal ganske kort gi en oversigt over den sak som nu foreligger til behandling. Spørsmålet har jo været meget diskutert; det er blit behandlet i alle fagforeninger, og medlemmene har derigjennem tatt standpunkt til de forskjellige forslag som har været fremme. Jeg skal derfor bare trekke op et *tversnit* av det som foreligger.

Ved sidste kongres' beslutning nedsattes som bekjendt en organisationskomité — den saakaldte 9-mandskomité — til at utrede spørsmålet om landsorganisationens omlægning saaledes, at den blev bygget paa lokale faglige samorganisationer i stedet for, som nu, paa landsomfattende forbund. Komiteen fremla ogsaa en saadan utredning med lovforslag. Forsaavidt var der ingen meningsforskjel i komiteen som man var enig om, at utredningen med de dertil knyttede lovændringer maatte utarbeides i henhold til kongresbeslutningen og det mandat som den indeholdt. Men naar man kom til det principielle spørsmaal og skulde ta stilling til det delte komiteen sig i to like store dele. Ved Alfred M. Nilsens uttræden blev der 8 mand tilbake i komiteen, og av disse viste det sig at 4 holdt paa samorganisationsformen som grundlaget for fagorganisationens frem-

tidige opbygning, mens de andre 4 fastholdt forbundsprincippet. Forøvrig var der dissenser inden begge fraktioner. Indenfor den første gruppe delte man sig mellem de to alternativer, som vi kjender, mens der blandt tilhængerne av forbundsformen var stemning for en udvikling av den nuværende organisationsform henimot rene *industriforbund*.

Den behandling som saken senere har faat kjender dere alle. Der har vist sig at være sterkt delte meninger om linjene for en omlægning. Av forbundene har en majoritet inden 15 uttalt sig for en omlægning i overensstemmelse med komiteens utredning, mens flertallet inden 17 forbund har uttalt sig mot. Ser man paa organisationenes *medlemstal* viser det sig at de som har stemt *for* samorganisationer repræsenterer 46,749 medlemmer, mens de som har stemt *mot* repræsenterer 41,237. Der er med andre ord flertal av medlemmer for omlægning fra forbund til samorganisationer, mens et flertal av *forbund* har stemt mot. Forholdet er da noksaa broget. Og der er, som nævnt, delte meninger baade inden flertal og mindretal om hvordan sakene skulde gripes an.

Sekretariatet fandt under disse omstændigheder, at det ikke kunde tilraade at gaa til en *hel omlægning* som foreslaat i organisationskomiteens indstilling. Man var klar over at der maatte tages hensyn til de tildels motstridende opfatninger som med saa stor styrke hadde gjort sig gjældende blandt medlemmene. Men paa den anden side gjaldt det at finde en form for udvikling av organisationen som *kunde konsolidere organisationens kræfter bedre*. Ut fra den betragtning maa sekretariatets forslag til omlægning sees. Naar dette forslag er fremkommet er det ikke fordi man er uenig i selve samorganisationstanken; der var et absolut og avgjort flertal i sekretariatet for, at en udvikling paa grundlag av alternativ I eller alternativ II er det maal man maatte stile mot, idet man derigjennem mente at sikre den bedste utnyttelse av kræftene og solidariteten inden arbejderklassen. Men som situationen laa an fandt man at maatte gi avkald paa dette, under hensyn til de forhold som sekretariatet har gjort rede for i den trykte dagsorden. *Derimot* har man foreslaat, at vor organisation skal omlægges eller udvikles henimot *industrisammen-slutninger*, og at grundlaget for disse skal være *arbejdspladsen*. Det maa — som det fremgaar av forslaget, og som det er tydelig markert i præmissene — være et ufravigelig krav her, at paa hver arbejdsplads skal der kun være ett forbund eller én industriorganisation repræsenteret — med de avvikelser som kan være nødvendig av praktiske grunde. Kjerne i indstillingen er netop dette at der nu fattes en positiv og bindende beslutning for at der kun maa være ett forbund paa samme arbejdsplads.

Hvorledes omraadet for disse industriorganisationer skal være er naturligvis et ulike vanskeligere spørsmåal. Det er enkelt og let nok at fastslaa grundformen; at bestemme *grænsene* er vanskeligere. Sekretariatet har ikke kunnet trække op nogen detaljer i indstillingen; det vilde føre for vidt, og det kunde ogsaa skape forvirring at faa dette op her paa kongressen. Vi har nøiet os med rent generelt at nævne visse eksempler paa, hvor *langt* man kan gaa; likesaa har vi paapekt hvor kravet maa være *absolut* — som for bygningsindustrien, hvor forholdene synes at ligge naturlig tilrette. Den nærmere fastsættelse av grænsene og av overgangen forudsættes at maatte ske gjennem en *forhandling* mellem

organisationene, ledet av en instans som har den sidste og endelige avgjørelse i tilfælde av tvist. En saadan ordning vil ogsaa være nødvendig, for at det hele ikke skal løpe ut i sandet.

Der har været reist indvendinger mot den institution som vi har kaldt organisationsutvalget, og som vi har foreslaaet skulde vælges her av kongressen. Enkelte har ment at det vilde være bedre om f. eks. *sekretariatet* var den instans; andre har tænkt sig avgjørelsene overladt til representantskapet. Dette spørsmaal forekommer mig at ha mindre betydning -- det blir nærmest et skjøn. Sekretariatet maa jo allikevel være representert i utvalget, ialfald ved formanden. At la representantskapet overta denne funktion har derimot visse vanskeligheter, idet forsamlingen vel er for stor og det kan sinke sakens gjennomførelse.

Med hensyn til fagforeningenes organisationsform er sekretariatet enig om at det maa bli en *bedriftsorganisation*, slik at der paa hver arbeidsplads kun er én fagforening — én bedriftsorganisation. Det er det principale i forslaget paa dette punkt. Men paa enkelte steder vil dette kanskje ikke la sig gjennomføre med én gang uten at det kommer til at knirke; derfor har vi uttalt, at det som en *overgang* kan tillates at der bestaar flere foreninger paa samme arbeidsplads. Men de maa alle tilhøre *et og samme forbund eller industriorganisation*.

I vor indstilling har vi under avsnittet om træindustrien sagt, at det maa være tilstrækkelig at man ogsaa for dennes vedkommende slaar fast: én industriorganisation paa samme arbeidsplads. Det kan da — som det bemerkes -- komme til at forme sig slik, at det blir én organisation for papirindustrien, én for sagbruksindustrien og én for den øvrige træindustri, møbelindustri, trævarefabrikker m. v. Sekretariatet har ment at det her bør overlates det eventuelle utvalg sammen med de organisationer, som nu omfattes av træindustrien, at træffe bestemmelse om omraadet for hver enkelt industrisammenslutning, men at det præciseres, at det bedste vilde være om man derved kunde naa hen til et træindustriarbeiderforbund stort set omfattende papirindustrien, sagbruksindustrien, trævarefabrikene, møbelindustrien m. fl. — Vi har i anledning herav faat oversendt en skrivelse med forslag fra trøarbeiderforbundet, hvori det uttales, at *trævarefabrikene* ikke kan tilhøre det eventuelle træindustriarbeiderforbund, men maa henføres til bygningsarbeiderforbundet. Sekretariatet, som har behandlet skrivelsen, er enig i, at de fabrikker som utfører bygningsartikler, og de som forarbeider og sætter op huse, naturlig maa henføres til bygningsindustrien. Men der er andre fabrikker som ved siden av ogsaa utfører rent møbelsnekkerarbeide. Spørsmålet om hvor trævarefabrikene i hvert enkelt tilfælde skal henføres maa derfor, mener sekretariatet, faa sin avgjørelse ved forhandling, idet man stort set gir skrivelsen sin tilslutning.

Hvad angaar samorganisationene har vi forsøkt at komme med et forslag, som kan konsolidere disse bedre end nu. Nu har vi samorganisationer som er høist forskjellige. Enkelte er i virkeligheten at regne for rene bedriftsorganisationer — som Høyanger og flere andre. Vi har ment at samorganisationene maa faa et større omraade, slik at der derigjennem skapes *distriktsorganisationer* som kan være til utvikling av organisationslivet.

Det har vist sig at adskillige — ja ganske mange — fagforeninger endnu ikke er gaat ind i de lokale samorganisationer, som de skulde tilhøre. Der foreslaaes nu en form for kontingent til samorganisationene, hvorefter ethvert fagforeningsmedlem gjennem sit forbund skal betale en viss kontingent til støtte for disses virksomhet. Paa denne maate vil ingen kunne slippe sin økonomiske tribut til samorganisationene ved at staa *utenfor*. Men samtidig foreslaaes, at dette samorganisationsfond, som vi ogsaa kan kalde det, skal sekretariatet selv forvalte, ved at dette bestemmer over fordelingen paa de forskjellige distrikter. Den foreslaatte kontingentforhøielse utgjør 10 øre maaneden eller kr. 1.20 pr. aar. Herav er endel ogsaa tænkt anvendt til agitation for landsorganisationen. — Indenfor samorganisationene skal der dannes lokale industrigrupper som blir hovedenhetene indenfor hver samorganisation.

I sekretariatet har været oppe spørsmålet om at indføre en *fælles medlemsbok* for alle landsorganisationens medlemmer. Det er sikkert en god tanke; kan den gennemføres vil det ha stor psykologisk betydning, idet medlemsboken vil være et ydre tegn paa den store samhørighet som hersker mellem arbeiderne. Men fra forskjellige hold er det sagt, at realiseringen av en saadan plan ikke er uten vanskeligheter. Det er naturligvis begrundet i at vi for øieblikket har saa forskjellige indretninger inden forbundene. Men selv om tiden ikke netop er inde har allikevel tanken vundet tilslutning i sekretariatet, og vi foreslaar at der blir nedsat en komité til sakens nærmere undersøkelse og utredning.

Med hensyn til forsikringskassene er det jo *arbeidsledighetsforsikringen* som nu staar igjen, idet jeg her ser bort fra den saakaldte «almindelige» forsikring til avdøde medlemmers efterlatte. Vi kjender alle til at oprettholdelsen av organisationens arbeidsledighetskasser har været en tung byrde for medlemmene i denne tid, samtidig som de ogsaa har været til umaadelig nytte for de fagorganiserte. Der er for nogen tid siden nedsat en departemental komité til at utrede spørsmålet om en revision av den nuværende arbeidsledighetsforsikring, og der ventes fra denne komité en indstilling som vil gaa ut paa at anbefale, at staten skal ordne en almindelig arbeidsledighetsforsikring. Sekretariatet har derfor ikke fundet det mulig nu at uttale det ene eller andet i spørsmålet om arbeidsledighetskassenes fremtidige ordning. Vi har ikke kunnet tilraade nogen *sløtning*, saa længe man ikke har noget andet at sette istedet; paa den anden side har vi heller ikke kunnet anbefale overgang til en fælles og ensartet forsikring indenfor landsorganisationen, saa længe der arbeides med tanken om en almindelig offentlig forsikring. Men vi har henstillet, at der inden de organisationer som *har* forsikringskasser, tilstræbes mest mulig ensartet, likesom vi mener det bør optages til overveielse om ikke de bestaaende forsikringskasser kan samles under én administration. Man kunde f. eks. tænke sig en fælles forsikring omfattende de forbund som har saadan nu, selv om ikke alle industrisammenslutninger ønsker at delta heri.

Det forslag som sekretariatet saaledes paa basis av det her nævnte har fremsat lyder saa:

I erkjendelse av, at den stadig sterkere koncentration av kapitalmagten i forbindelse med den industrielle og tekniske utvikling nødvendiggjør den sterkeste mulige sammenslutning av arbeiderne, og at organisationsfor-

mene maa utvikles saaledes at arbeiderklassens solidaritet bedst kan utnytted og arbeidernes kampkraft økes uttaler kongressen:

I.

1. *Grundlaget for fagorganisationens opbygning skal være arbeidspladsen.*
2. *Hovedenhetene indenfor landsorganisationen skal være de landsomfattende industriorganisationer eller -forbund. Paa en og samme arbeidsplads skal kun én industriorganisation (forbund) være repræsenteret. Ved gjennomførelsen herav skal der tages hensyn til de i nærværende indstilling anførte premisser og de undtagelser fra regelen som der er nævnt eksempler paa.*
3. *Paa en og samme arbeidsplads skal dannes én bedriftsorganisation i tilslutning til vedkommende industriorganisation. Som en overgang kan det dog tillates at flere foreninger bestaar paa samme arbeidsplads, men de maa alle tilhøre samme industriorganisation eller forbund.*
4. *Er der flere foreninger indenfor samme industriorganisation paa en arbeidsplads, i et industricentrum eller i en by skal disse danne en stedlig industrigruppe.*
5. *For gjennomførelsen av de nuværende forbunds overgang til industriorganisationer efter de linjer som er trukket i nærværende indstilling optages straks forhandlinger mellem vedkommende organisationer. Disse forhandlinger skal ledes av et av kongressen valgt organisationsutvalg paa 9 medlemmer. Tvisligheter som maatte opstaa organisationene imellem ved gjennomførelsen av de forannævnte bestemmelser avgjøres med bindende virkning av organisationsutvalget.*
6. *Kongressens beslutning maa gjennomføres hurtigst mulig og senest inden 30. juni 1924.*

II.

7. *Landsorganisationen opretholdes i sin nuværende form. Kontingenten til landsorganisationen forhøies med 10 øre pr. medlem pr. maaned for heltbetalende og 5 øre pr. maaned for halvtbetalende. Av denne kontingent bevilger sekretariatet tilskud til samorganisationenes virksomhet.*
8. *Samorganisationenes virksomhet opretholdes som nu, men utvikles til at omfatte bestemte distrikter. Distriktsinndelingen ordnes i samraad med det i punkt 5 nævnte organisationsutvalg, som ogsaa endelig avgjør tvister som maatte opstaa herom. Samorganisationenes representationsret til kongressen bibeholdes.*
9. *De faglige opplysningskontorer ophæves i sin nuværende form.*

Der er nogen dissenser i sekretariatet. Bratvold og Alberti, som er enig i indstillingen, har villet ta en reservation overfor den principielle uttalelse av flertallet om, at utviklingen av organisationsformene bør ske paa det grundlag, som er foreslaat i organisationskomiteens utredning. Bratvold har desuten et forslag om at representationsretten til kongressene overføres helt til industriorganisationene, samt at distriktsorganisationer bare *kan* — ikke skal — opprettes. Oskar Olsen har uttalt sig prin-

cipalt for specialforbund, og endelig har Ødegaard formulert en uttalelse, som jeg antar han selv vil begrunde nærmere. Jeg vil slutte med at henstille til kongressen at samle sig om flertallet her; det vil sikkert føre til en gunstig utvikling til styrkelse av fagorganisationen i sin helhet.

Johs. M. P. Ødegaard: I sekretariatet har jeg stemt for indstillingen med hensyn til de praktiske forandringer som nu skal foretages. Men jeg har ogsaa ment det at være nødvendig av hensyn til det fremtidige arbeid med organisationens utvikling, at der allerede nu fastslaaes i beslutningsform, hvilke linjer man skal følge. Der er et absolut flertal i sekretariatet for, at utviklingen av organisationsformene bør gaa i den retning, som kongressen i 1920 i virkeligheten tok sigte paa ved nedsættelsen av 9-mandskomiteen. Som jeg har forstaat det har det i en lang række aar ute i distriktene været den store understrøm i diskussionen om dette spørsmåal blandt medlemmene, at man vilde ha en organisation som ogsaa i sin *form* skulde gi et utvetydig uttryk for, at den var en klasseorganisation. Og man har ment at se i *samorganisationsformen* den som bedst kunde tilfredsstille det almindelige krav i saa henseende.

Man kan vel nu anse sig for at være tilnærmelsesvis færdig med drøftelsen av dette spørsmåals *princielle* side, og jeg skal derfor ikke her rippø op i det. Hvad man nu staar overfor er at ta et skridt i praktisk retning. Paa grund av den sterke føling som ikke mindst *Norsk arbeidsmandsforbund* vil faa med de forandringer, som her foreslaes, finder jeg det rigtig at fæste opmerksomheten paa de forhold som raader inden vort forbund, og hvilke virkninger forandringene vil faa for os. Jeg vil da straks si, at Norsk arbeidsmandsforbund altid har staat paa det mest frer, skridtsvenlige standpunkt, naar det gjaldt organisationsspørsmålene og forøvrig spørsmåal som man mente vilde tjene til fremme av arbeidernes interesser. Der er ogsaa pekt paa forbundets specielle rolle i den foreliggende indstilling, hvor det heter, at N. A. F. i tidens løp har været den store indgangsport til organisationen for saa mange medlemmer. Arbeidsmændene har gjerne været henvist til at maatte utføre et stort nyrydningsarbeide som pionerer indenfor fagbevægelsen, og de har dertil maattet *avgi store grupper*, som efterhvert har gaat ut for at danne sit eget forbund. Der har heller aldrig været nogen sure miner at se i den anledning; tvertom har forbundet været tilfreds med at kunne yde sin medvirking til en naturlig utvikling paa det omraade. Arbeidsmandsforbundet har aldrig holdt igjen for den utvikling som livets love og medlemmene selv har krævet, det være sig i spørsmålet om organisationsformene eller paa anden maate. Men de beslutninger som vil bli fattet her vil gaa adskillig *dypere* ind paa det forhold end nogen tidligere. Man kan si at det er forbundets «skjæbnetime» man staar foran. Først ut i sin yderste konsekvens kan det vel sies, at der ikke herefter blir noget *Norsk arbeidsmandsforbund* mere i den forstand vi kjender det. Allikevel er jeg forvisset om at alle, som nu har med forbundets anliggender at gjøre, vil være lojale og gjøre hvad de evner for at hitføre en løsning, som *bare* kan være til gagn og paa ingen maate til skade. Men det er samtidig ogsaa visse hensyn som maa tages i betragtning, og det uetop i den samlede organisations interesse.

Forholdene indenfor arbejdsmandsforbundet er paa mange steder ganske komplicerte, idet man paa flere steder har fællesforeninger bestaaende av mange smaagrupper av arbeidere. Gjennemførelsen av den nye ordning maa saaledes for disse ske paa en maate saa intet gaar i stykker. Paa side 17 i indstillingen er der git et billede av forholdene inden forbundet, men det er altfor litet utdypende. Man har f. eks. inden den *kemisk-tekniske* industri mange slags virksomheter; der er nævnt fyrstikindustrien, men man har videre glasverkene, porcellæns- og fayancefabrikkene, krudtverk og andre sprængstofffabrikker, cementfabrikker, saapefabrikker, olje- og fettraffineri- samt sildolje- og guanofabrikker m. v. Hvad skal der gjøres med disse virksomheter? De er for smaa til at etablere eget forbund. Det retteste maa vel være, at disse blir staaende sammen i et *fabriks- og grovarbejderforbund*, som der ogsaa i indstillingen pekes paa behovet for. Saa har vi den *elektrokemiske* industri. Den er ganske sterkt avgrænset, saa det er ingen vanskelighet med at finde omraadet. Men andre specielle forhold spiller ind her; jeg tænker da særlig paa denne industris forhold til utlandet. Det skulde derfor fortjene at overveies grundig, om ikke denne industri bør knyttes sammen med de kemisk-tekniske virksomheter, som hver for sig er saa smaa at man ikke kan faa sine egne forbund. En saadan kombination kan tænkes nødvendig av hensyn til organisationens styrke utad.

Efter min mening er det ingen kurant sak at gaa til en omlægning av organisationen. Den yderste konsekvens av en slik omlægning vilde bli en hel oprivning. Men til at begynde med bør man ta fat der hvor omlægningen kan ske uten følbar skade til nogen side. I saa henseende er nævnt i første række dannelsen av et bygningsarbejderforbund. Som jeg ser paa det vil det imidlertid ikke bli saa faa vanskeligheter man ogsaa *der* maa gjøre sig fortrolig med at møte.

Der er ogsaa nævnt en industriorganisation for næringsmiddelindustrien, i hvilken to forbund skulde gaa op. Det ene kan være like berettiget som det andet. Der kan tænkes en kombination av bakerier og konditorier, møller, gjærfabrikker, smørfabrikker, meierier, ysterier og melkefabrikker. Skal man gaa saa langt at man i et saadant forbund tar med f. eks. bryggerier, chokolade- og melkefabrikker, maa man følge linjen helt ut og ta med ogsaa hermetikfabrikkene og blikemballagen. Men hvis emballagefabrikkene for hermetik- og kondenseringsindustrien skal være med er det et spørmaal om ikke flaskeglasverkene bør medtages av hensyn til bryggerivirksomheten. Det vilde videre være naturlig at ta med den arbeidsgruppe som bringer det forædlede produkt frem til konsumenten — nemlig serveringspersonalet. For at nævne det kort finder jeg at saken er av saa indviklet art, at man er ikke kommet langt med at fatte beslutninger alene. Gjennemførelsen blir baade arbeidssom og besværlig, naar det skal ske paa en maate saa intet gaar i stykker.

Det er naturligvis vanskelig for kongressen at opta til diskussion alle detaljspørmaal; jeg er derfor enig med Lian i, at det faar overlates til organisationsutvalget, sekretariatet eller hvem det blir at bestemme om grupperingen av de forskjellige virksomheter. Men jeg har gjerne villet fremholde dette, fordi disse bedrifter for tiden utgjør en saa stor kontingent av det nuværende arbejdsmandsforbund. For visse andre branchers

vedkommende er forholdene greie nok — for at nævne gruber og arnlæg. De har ingen interesser i noget andet forbund saa længe arbeidsmandsforbundet eksisterer.

Det er en anden side ved saken som ikke er nævnt i indstillingen, og jeg vil i den anledning ha uttalt som en forutsætning ved beslutningene og deres gjennomførelse, at hvis et forbund i sin helhet maa oppløses for at gaa op i et andet, eller vedkommende forbund maa avgi en betydelig del av sine medlemmer til andre forbund, at det nye eller rekonstruerte forbund da skal være forpliktet til at overta de reut organisationsmessige forpligtelser som det gamle forbund har hat i forskjellige retninger — som for at nævne mulige pensionsforpligtelser. Der er ogsaa en række andre enkeltheter at nævne, men man kan ikke komme ind paa dette her; det faar bli det fremtidige styres sak at ta dette op til løsning.

For at gaa tilbake til begyndelsen vil jeg erklære, at jeg optar mit forslag fra sekretariatet, for at kongressen allerede nu kan fastslaa i hvilken retning organisationens videre utvikling skal fremmes. Forslaget lyder:

Kongressen ser i de av sekretariatet foreslaatte forandringer av organisationsformene et skritt i retning av organisationens omlægning til samorganisationer, istedetfor fag- eller industriforbund, og at den videre utvikling fremmes paa det grundlag som er foreslaat i 9-mandskomiteens flertalsindstilling, idet man deri ser den organisationsform som bedst vil tjene arbeiderklassen i dens faglige kamp. —

A. E. Gundersen: Jeg er enig i alt væsentlig i indstillingens konklusjon, og jeg lykønsker sekretariatet med det held som det har hat i utarbeidelsen av en saa at si enstemmig indstilling. Naar vi faar avgjort saken efter de linjer, som her er trukket op, vil de fagorganiserte dra pusten lettere og glæde sig over at vi endelig er blitt færdig med den skarpe strid som har staat om omlægningen.

Jeg vil fæste mig ved et punkt vedrørende mit forbund, hvor jeg ønsker at ta et forbehold. Der tales i præmissene til indstillingen om en større samling indenfor beklædnings- og tekstilindustrien. Her skulde medtages skind-, lær- og skotøiindustri, skræddere, trikotagearbeidere, tekstilindustri m. il. Det vilde ganske vist bli en kjæmpe av et forbund, men likesaa vist en *kolos paa lerbøtter*. Noget saa vidtgaaende er ikke hittil blitt forsøkt praktisert noget sted. Jeg antar at skrædderne vil ha arbeide nok for lang tid fremover bare med at organisere det store antal som endnu staar utenom deres egen organisation. Jeg tilføier, at jeg er fuldt opmerksom paa at det omtalte projekt staar anført *eksenpelvis*. Det er bare nævnt som en — formodentlig fjern — mulighet.

Naar vi nu gaar til at realisere denne omorganisation skal vi, sa formanden, bruke *fornuft* og ikke kjøre i blinde. Det haaber jeg ogsaa vil bli gjort. Men den komité som foreslaes nedsat for at ha med dette at gjøre kan jeg ikke gaa med paa. Den faar ikke i samme grad som sekretariatet føling med de brytninger som vil foregaa inden organisationene, og heller ikke den samme innsigt i sakene; man skal ogsaa huske at sekretariatet sitter med et større *ansvar* overfor kongressen som overfor medlemmene end et tilfældig utvalg som vælges her. Jeg vil derfor anbefale at det blir

sekretariatet, som tvistene henvises til og avgjøres av med endelig virkning, og jeg foreslaar følgende ændring til punkt 5 (efter første punktum):

«I disse forhandlinger skal sekretariatet være repræsenteret. Tvistigheter som maatte opstaa organisationene imellem ved gennemførelsen av forannævnte bestemmelser avgjøres med bindende virkning av sekretariatet.»

Fristen for ordningens gennemførelse forekommer mig at være sat for kort. Det kan være greit for enkelte, men der er organisationer som kan-ske maa ha landsmøte først. Og de maa faa den tid de trønger. Fristen bør derfor utstrækkes ialfald et aar — til 1925.

Ogsaa om kontingenten har jeg mine tvil. Samorganisationene har arbeidet saa høist forskjellig. Enkelte har paalagt medlemmene uforholdsmæssig store byrder — med frafald tilfølg. Hvis de 10 øre, som er foreslaat, endda blev alt! Jeg forbeholder mig at ta mit standpunkt til dette, naar vi kommer til selve lovforandringene.

Jeg anbefaler at sekretariatets uttalelse, forslaget i dets hovedprincip, blir vedtat saa enstemmig som mulig.

Herman Kristensen: Denne kongres betegner saa at si et historisk vendepunkt i organisationsspørmaalet. Fagoppositionens agitation førte til anerkjendelsen i 1920 av det «bærende princip» i forslaget fra Kristiania samorganisation. I og med dette blev det fastslaat, at vi gav vor tilslutning til at organisationen blev bygget op paa den maate som er angit i forslaget. Men nu viser det sig ved sekretariatets behandling av saken at det ikke har tat det fornødne hensyn til det som tidligere har været hævdet. Det er antagelig diktert av frykten for en sprængning, ifald man skulde fastholde omlægningen. For mig staar det slik, at mindretallet i denne sak bør og maa være med paa beslutningene uten at de skulde se det nødvendig for sig at bryte ut. Minoritetene har bøiet sig før, og slik maa det være i en organisation. Den snevre fagforbundsorganisation skulde nu være et tilbakelagt standpunkt; den har ingen livsret idag. Samorganisationenes landskonferanse i 1921 besluttet, at man paa kongressen her skulde præcisere den opfatning man hadde av dette spørmaal. Men massen av de som stod bak ogsaa *den* beslutning er gaat over til sekretariatets nye indstilling. Det er et tilbakeskridt — selv om sekretariatets forslag om industriforbund er et fremskridt fra det vi nu har. Det er imidlertid bare et *halvt* skridt. Vi kan ikke i aartier holde paa med det evige snak og kjegl indad. Vi ser hvordan de krydsende fagiuteresser gaar igjen i den nye indstilling. Vi burde faa slut paa dette nu og erkjende, at ved en omlægning til samorganisationer — ved at bryte med det gamle og ta skridtet helt ut — vil det bli saa meget lettere at organisere det praktiske arbeide. La os engang kunne enes om at staa sammen som *klasse* uten hensyn til fag og gruppe!

Chr. Systad: Til sakens principielle side har jeg ikke saa meget at si utover det som staar her, og som jeg i alt væsentlig kan slutte mig til. Jeg maa ta avstand fra Gundersen, naar han vil utskyte den foreslaatte frist til 1925. Gjør man det, da skyter man ogsaa samorganisationstanken saa meget længere ut. I *alle* tilfælder blir det nu en længere utsættelse

av det som for mange av os har staat som det ideelle. Vi maa være paa det rene med, at omlægningen til lokale samorganisationer er i og med denne saks avgjørelse her skjøvet noksaa langt ut i fremtiden. Imidlertid faa man ræsonnere ut fra det, at sekretariatets indstilling er et uttrykk for det standpunkt som massene *idag* er kommet til og blit enig om; vi faar da stanse foreløbig ved dette punkt og bygge paa det — saa faar vi se hvør langt vi i fremtiden kan gaa. Jeg ser indstillingen som en etappe paa veien til noget bedre, til en mer fuldkommen organisationsform. Vi faar da ta saken op til *ny* overveielse, naar vi har fundet at ogsaa den organisationsform, som vi *nu* skal beslutte, har mangler og maa forbedres.

Jeg tror det er rigtig at gi det kommende sekretariat absolut myndighet til at træffe bindende avgjørelser, naar man finder at der maa ske en sammenslutning av de og de grupper for at faa kongressens beslutning overholdt. At sætte ind et organ nr. 2 er hverken nødvendig eller heldig.

Ødegaard nævnte en række eksempler paa de vanskeligheter som kan opstaa ved overgangen for Norsk arbeidsmandsforbunds vedkommende. For træ-industrien er stillingen den, som det ogsaa er paapekt i indstillingen, at det ideelle her i landet vilde være dannelsen av en samlet organisation i træforædlingsindustrien.

Taleren forlangte ordet paany til fortsættelse senere.

Bratvold: Den diskussion som gjennom mange aar er ført med det for øie at kunne komme til den mest praktiske og hensigtsmæssige organisationsform tror jeg i og med denne indstilling har faat en avslutning som er heldig. Man skal ikke glemme, at det er *livet* i en organisation som skaper *formene*, ikke omvendt. Og man maa ræsonnere ut fra det. Jeg tror at som det hele ligger an er en industrivis organisationsform nu en nødvendighet; *livet i organisationen kræver det*. Mange av landsorganisationens medlemmer mener endnu idag at specialforbund er det bedste, men størsteparten av dem er kommet over paa industriorganisationsprincippet, fordi de forstaa at der blandt flertallet av organisationens medlemmer er *behov* for en slik sammenslutning. De som er av den opfatning at man nu burde være modne til at gaa over til at bygge paa lokale samorganisationer — eller distriktsorganisationer — vil sikkert ogsaa se et betydningsfuldt fremskridt i sekretariatets forslag og være med paa at *bygge* paa den linje. Det gjælder ikke her noget baade-og, men at indstille alle kræfter paa dette ene. Det er tvingende nødvendig for dem som *vil* noget positivt at samle sig om denne indstilling og faa den ført ut i livet paa en fornuftig maate.

Trods jeg ikke tror paa distriktsorganisationene som selvstændige led i landsorganisationen har jeg dog gaat med paa ikke bare at opretholde de lokale samorganisationer og utvikle dem, men jeg har i sekretariatet været med paa ogsaa at foreslaa en kontingent i landsorganisationen til bruk for finansieringen av distriktsorganisationenes administration. Jeg mener at vi alle skal være med og yde økonomisk her for at gjøre dem til effektive arbeidsorganer i den samlede organisation. — Derfor forstaa jeg ikke saa helt Ødegaards konklusion, selv om jeg vel forstaa ræsonnementet. Vedtar man noget i retning av hans forslag vil man absolut svække det som man tilsigter. Vi skal være opmerksom paa, at det blir saa allikevel et overmaade stort og vanskelig arbeide det som vi nu vil

faa at gjøre med at løse overgangen til industriorganisationer i den forestaaende kongresperiode; derom kan man være ganske overbevist.

Jeg har tat et forbehold angaaende repræsentationen til kongressen, idet jeg mener at man ikke skal ha nogen dobbeltrepræsentation av medlemmene. Bygger man nu landsorganisationen op paa industrisammenslutninger skal man la disse, under en fuldt betryggende valgordning, ha den *hele* repræsentation. *Enten* — *eller* er det princip som her maa følges.

Sverre Rød: Da indstillingen kom syntes vi det var et merkelig standpunkt sekretariatet hadde indtat efter den tilslutning som samorganisationstanken hadde vundet. Der er vel ikke to tredjedeles majoritet, men *dog* majoritet for den fulde omlægning blandt de menige medlemmer. Derfor skulde der ikke være *fremkommet* noget saadant forslag, som jeg uentner langt fra dækker behovet for organisationsformenes utvikling nu for tiden. Fagskillet og industriskillet er fortidslevninger. For at faa en kampdygtig organisation er det klart at samorganisationene utover landet maa være den avgjørende faktor og myndighet. Under storstreiken var ikke landsorganisationens ledelse kompetent til at ta de forskjellige spørsmål, som opkom, under behandling, før man hadde spurt samorganisationene. Og det vil ogsaa i fremtiden bli tilfældet. En samorganisation paa stedet vil altid ha langt bedre betingelser for at vedlikeholde kontakten med de fagorganiserte medlemmer. Derfor er det forkastelig at man fremdeles skal flyte paa forbundene og være avhengig av den centralledelse som de nødvendiggjør. Jeg anbefaler at indstillingen om omlægning til samorganisationer blir lagt til grund. Noget kompromisforslag med industriforbund fører ikke til maalet — til klassekamporganisationen og den solidaritet vi vil frem til. Jeg er overbevist om at nogen *væsntlig* styrke av medlemmer ikke vender organisationen ryggen om vi idag beslutter at ta skridtet helt ut.

Edv. Mørk: Siden 1911 har striden om organisationsformene paagaat. For 2½ aar siden kom det til et oppgjør, idet det overveiende antal av representantene paa kongressen erklærte sig enig i samorganisationstanken. Samtidig besluttedes den utredning, som nu er blitt behandlet i forbundene og blandt medlemmene. Resultatet av denne behandling er, at det med 5500 stemmers flertal er besluttet at gaa til omlægning paa basis av lokale samorganisationer. Naar vi er møtt her idag og skal drøfte sekretariatets forslag maa vi som er tilhengere av samorganisationsforslaget derfor si, at naar vi støtter sekretariatets forslag her om en omlægning til industriforbund er det ikke fordi vi *opgir* at arbeide for vort standpunkt fremtidig, men vi støtter det ut fra den opfatning at organisationen under de nuværende forhold trenger at bli enig ogsaa i dette spørsmål. Organisationen har tapt mange medlemmer og hat en sterk paakjending; den trenger alle medlemmers enighet og samdrægtighet i det som forestaar. Vi finder av hensyn til organisationen, til medlemmene og de forestaaende kampe, at vi maa faa organisationens samlede kræfter rettet til kamp ikke *indad*, men utad mot arbeidsgiverne. Det glæder mig at ikke de ekstreme forbundsfolk har oplatt sin røst mot sekretariatets indstilling; det skulde tyde paa at vi vil faa en noksaa enstemmig beslutning paa de præmisses som indstillingen bygger paa.

Det gode ved dette forslag er, at det ikke bare sammenknytter de be-

staaende forbund, men opbygger forbundene paa princippet: én forening paa hver arbejdsplads, med industrigrupper inden samorganisationene o. s. v. Vi faar en *klasseorganisation paa arbejdspladsen*, om vi ikke faar denne klasseorganisation helt tiltopps, i forbundene. Der er ogsaa foreslaat at samorganisationene utover landet skal søkes styrket. Men vi vil ikke støtte sekretariatet i et og alt; vi vil i enkelte punkter foreslaa forandringer, som vi skal komme tilbage til. Hvad vi vil fra et samorganisations-synspunkt er at stabilisere og udvikle samorganisationene, og vi vil at de skal faa økonomiske midler til at drive sit arbejde. Det vil i de kommende dage være det vigtigste. Samorganisationene har nu et minimum av økonomi. Da staar grundlaget i fare for at svigte, og vi vil forme vore forslag efter det. Jeg henstiller at de nye distriktsorganisationer blir dannet efter naturlige grænser — efter *industridistriktene*.

Ødegaard har optat et avvikende forslag. Jeg vil ikke anbefale og stemme for det. Jeg er ikke uenig i den *form* hans forslag har faat. Men det er en platonisk kjærlighetserklæring til samorganisationene — og den slags har vi faat nok av. Hvad vi vil ha er *direkte støtte i arbeidet fra dag til dag*. De som er enig med os i samorganisationslinjen skal vise dette ved frugtbart organisationsarbeide.

Jeg tror det er heldigst at vi fik nedsat en *komité*, som det er foreslaat, til at beskjeftige sig videre med denne sak. Sekretariatet faar rik anvendelse for den arbeidskraft det raader over allikevel nu, og da vil man faa de spørsmaal som staar i forbindelse med omlægningen mest tilfredsstillende behandlet av et særskilt utvalg, som nedsættes udelukkende med denne opgave for øie. Jeg vil ogsaa støtte at tidspunktet inden hvilken forandringen skal være effektivt sættes til næste aar. Det forbund Gundersen tilhører erklærte sig allerede ifjor for at gaa over til industriforbund.

Taleren refererte forslag om strykning av 2. led i *punkt 3* (overgangsbestemmelsen) og foreslog videre en ændring av punkt 7, saa det kom til at lyde:

«Landsorganisationen opretholdes i sin nuværende form. Kontingenten til landsorganisationen forhøies med 10 øre pr. medlem pr. maaned for heltbetalende og 5 øre pr. maaned for halvtbetalende. *Kontingenten tilfalder i sin helhet samorganisationene eiter fordeling av sekretariatet. Forøvrig yder landsorganisationen som hittil samorganisationene økonomisk støtte til agitation m. v.*»

Videre referertes fra dirigentpladsen forslag av Gundersen om at tidsfristen i punkt 6 sættes til 30. juni 1925.

Rich. Hansen: Efter den vældige agitation og stemningsbølge som man har været istand til at reise er det ikke underlig, at mange nu føler sig skuffet, naar de ser at sekretariatet i den 11. time kommer med et forslag som er helt i overensstemmelse med det som motstanderne har kjæmpet for. Dette forslag, som der ikke er drevet nogen agitation for, er faldt ganske naturlig ind i folks bevissthet. Det viser at det er et godt og fornuftig forslag i sine hovedtræk. Ødegaards forslag er — om det blev vedtat — det samme som at begynde paa det nye uten at tro paa det. Jeg kan ikke tænke mig at nogen alvorlig organisationsmand, som ønsker

arbeidsro og samarbeide inden landsorganisationen, vil være med paa at reise den kamp paanyt.

Naar Gundersen foreslaar fristen sat til 1925 tror jeg ikke at det er noget for lang tid. Det pleier ikke at gaa saa fort med denslags. I Sverige vedtok kongressen at gaa over til industriforbundsorganisation saa tidlig som i 1909; beslutningen blev gjentat i 1912, men endnu til dags dato er overgangen ikke gennemført i sin helhet. Jeg vil dog haabe at det kan lykkes at faa det gennemført hos os til 1924; men jeg har ingen tro paa det. Jeg mener derfor at man trygt kan stemme for 1925.

En speciel organisationskomité maa vel være et overflødig apparat. Det blir vel sittende nogenlunde de samme folk der og i sekretariatet. Og da faar vi ikke mer sakkynndige folk i den komité end vi kan faa i sekretariatet.

Paa side 18 i indstillingen tales der om overføring av skogs- og fløtningsarbeiderne til et andet forbund. Jeg trodde vi *trængte* et landarbeiderforbund her i landet — at faa utviklet den stamme som vi har i skogs- og fløtningsarbeiderne. At faa disse til at gaa ind i sagbruks- eller papirarbeidernes organisation tror jeg er litet sandsynlig. De to forbund blir vel heller ikke enig paa anden maate end at de maa gi slip paa fløtningsfolkene begge to. Der er videre skissert et vældig træindustriarbeiderforbund. Jeg tror heller ikke det har noget større for sig. Færre eller flere forbund har ikke saa meget at si som hovedprincippet, som er bedriftsorganisationene. Faar man *det* gjennomført vil man ha gjennomført det viktigste. Jeg vil si tilslut: La os ikke vedta noget som kan reise strid om det som vi nu skal begynde i praktisk arbeide med!

Edv. Bernhardsen: Det som har forundret mig er, at sekretariatet i sin indstilling har set bort fra det som vi paa forrige kongres med betydelig majoritet slog fast, nemlig at *samorganisationene* skulde være den væsentlige magtfaktor for arbeiderklassen utover landet. I indstillingen sies det, at resultatet av sakens behandling senere har avgit et «broget billede». Jeg vil spørre: hvad er *grunden* til at dette brogede billede, som sekretariatet har set, er kommet tilsyne? Jeg tror ikke det var tilstede hos selve arbeiderne, men at der er andre kræfter som har drevet sit spil. Samorganisationene har, siden kongressen holdtes, søkt at henholde sig til hvad der dengang blev vedtat. Og nu skal det sparkes overende! — Det nye forslag, som det vel ikke er mulig at komme forbi, faar vi da tro vil være et skridt fremover for vor klasse. Men det skal være sikkert, at dersom der ogsaa i denne 3-aarsperiode skal opstaa de samme ubehageligheter mellem forbundene og samorganisationene, som vi før har oplevet, da er ikke stort vundet. Den stilling samorganisationene kommer i blir efter forslaget omtrent som nu. Nogen *ret* faar de ikke; de blir raadgivende mellemed. Ute i distriktene sætter dog arbeiderne selv sin tillid til samorganisationen, og de vil sikkert fylke sig om den ogsaa herefter og holde sine krav fremme.

Johan Axelsen: Jeg konstaterer med glæde at der paa denne kongres er enighet i det store hele om industriforbundstanken, idet de som har forfegtet samorganisationstanken ogsaa er gaat over hertil. Jeg slutter mig til hvad der er uttalt av Systad, at vi maa hjelpe til at *bygge op* det vi fastslaar her nu; det andet, som ligger længer ut i tiden, vil fremtvinge

sig selv i det lange løp, hvis det har livskraft. Det vil gaa med dette som med alt andet.

Mørks forslag om strykning av sidste led i punkt 3 kan jeg ikke gaa med paa. Paa mit sted, hvor der arbeider etpar tusen mand ved én bedrift, er det umulig at ha bare én fagforening. Med hensyn til den foreslaatte kontingent til samorganisationene skal den fordeles paa disse efter sekretariatets bestemmelse. Jeg vil foreslaa at fordelingen sker efter det *medlemstal* som falder paa hver samorganisation. Da vil de ha noget bestemt at indrette sin administration efter, idet de vet hvad de kan regne paa.

Volan: Det er kanskje saa at mange av tilhængerne av samorganisationstanken er av den opfatning, at sekretariatets flertal gaar for langt ved at stille det forslag som her er forelagt — for langt i indrømmelse til det hold som fremdeles vil bygge paa forbundene. Jeg for mit vedkommende har imidlertid set paa stillingen saadan, at det ikke vil være mulig at faa gjennomført den omlægning 9-mandskomiteen trak op linjene for, med det lille flertal som staar bak dette forslag; majoriteten maatte ha været betydelig større. Det er ikke mulig for kongressen at kunne øve tvang overfor saa mange forbund som det her er tale om og som har stillet sig imot. Men jeg mener ogsaa, at det maa bli organisationens opgave herefter at søke at *utvikle* samorganisationene. Vi maa ikke stanse op ved den organisationsform kongressen idag fastsætter. Det maa forutsættes at kravene fra samorganisationene vil bli reist i fremtiden med stadig større styrke, og jeg gaar ut fra at man indvilger samorganisationene de rettigheter som organisationens liv og dens opgaver *betinges* for disse.

Ødegaard var inde paa at de nye forbund maatte overta de forpligtelser som de gamle hadde paatat sig. Det er et spørsmål som kongressen naturligvis ikke kan træffe nogen avgjørelse om, men jeg gaar ut fra sora givet, at ingen ved en omorganisation vil unddra sig forpligtelser av den art. Et spørsmål er det videre hvilke rettigheter de grupper, som overgaar til industriforbund, skal ha i forbundenes midler. Men ogsaa det maa overlates til forhandling mellem de interesserte.

Mørks forslag til punkt 3 maa jeg advare mot. Jeg tror ikke det lar sig gjøre at faa sammensluttet bygningsarbeiderne i en by som Kristiania i én forening, selv om det kan være principielt riktig. At træffe en rimelig ordning med administrationen blir vanskelig. Forholdet er noget lignende i de grafiske fag, selv om disse skal sammensluttet i én industriorganisation. Heller ikke det andet forslag av Mørk kan jeg stemme for. Sekretariatets indstilling er bygget paa det princip at den sterkere skal hjelpe den svakere, hvis der overhodet er anledning til det. Og det maa jo være et *rigtig* princip. — Hvis kongressen vedtar Gundersens forslag til punkt 5 om at sekretariatet skal træ i organisationsutvalgets sted maa det være at forstaa slik, at sekretariatet skal *lede* disse forhandlinger — ikke bare være repræsentert, som det heter i forslaget. — Jeg er enig i at man nu saa mandjevnt som mulig slutter sig om indstillingen som den foreligger og *gjennemfører den i det praktiske liv* saa hurtig og saa godt som bare mulig.

Systad kom i fortsættelsen av sit indlæg nærmere ind paa enkelthetene angaaende ordningen av organisationsforholdene i træindustrien.

Spørsmålet maatte være dette at man bygget paa det trøarbeiderforbund som n.an *har*; da vilde kravene om videre tilslutning og utvidelse melde sig og kunde tages op efterhvert.

Ordstyreren refererte før møtets slutning følgende forslag fra M. Lien-gen som tillæg til sekretariatets (punkt 5):

«Organisationsutvalget maa nøie overveie, hvorvidt og i hvilken ut-strækning landarbeiderne — heri indbefattet skogsarbeidere, lænsearbeid-ere og tømmerfløtere — bør ha sit specielle forbund eller tilsluttes et an-det forbund.»

Mandag eftermiddag.

Ordstyrer: *Mørk.*

Efter oplæsning av protokollen fortsattes behandlingen av
organisationens omlægning.

Der referertes følgende forslag av *O. Ruud*:

Punkt 6 i sekretariatets forslag forandres saaledes:

«Kongressens beslutninger gjennomføres saa snart som det er gjørlig. Forbund som maatte finde det paakrævet bør dog faa utsættelse til de har faat spørsmålet behandlet paa et ordinært landsmøte.»

Lian: Lossovsky, som desværre ikke har kunnet komme, da han er blit syk, har sendt et langt brev til kongressen. Brevet, som er skrevet av R. F. I.s eksekutivkomité, indeholder en række ting vedrørende de forskjellige saker, herunder ogsaa et avsnit som gjælder *organisationsformene*. Det heter heri:

Nye organisationsformer er et livsspørmaal for arbeiderklassen, og vi ser hvordan der i land med en gammel fagbevægelse, som i Amerika og England, finder sted en sammenslutning av fagforeninger, det vil si en sammensmeltning av enkelte fagforbund til industriorganisationer. At løse dette spørmaal er ogsaa eders opgave. Mangeaarige erfaringer har vist, at de av eder skapte organi-sationsformer ikke svarer til de nye betingelser, og at deres motstandskraft ikke er tilstrækkelig stor. Derfor er det nødvendig at søke nye organisationsformer, en ny struktur. Men ved fagforeningenes organisatoriske opbygning maa man ikke gaa til yderligheter. Spørsmålet om centralisering av den samlede bevæ-gelse er det vel ingen tvil om i eders rækker. Meningsforskjelligheter eksisterer bare om centralisationens former. Og her maa vi si, at vi allerede har tilstræk-kelige organisatoriske erfaringer fra den internationale arbeiderbevægelse til at kunne angi den rigtige form for fagforeningenes centralisation som svarer til fagbevægelsens nuværende stadium.

Fremforalt er det nødvendig at forene alle de smaa, likeartede fagforbund og føre dem tilbake til det mindst mulige antal industriorganisationer. Men her gjør sig gjældende den strid, som splitter fagforeningene i Norge i to leire: Skal den nye organisation bygges op paa grundlag av lokalforeninger med tilintet-gjørelse av industriforbundene, eller skal som grundlag for den nye organisation tiene en sammenslutning av forbundene efter industrilinjner? Det vilde nu uten

tvil være en feil, om vi vilde ødelægge industriforbundene og bygge den samlede organisation udelukkende paa lokale sammenslutninger. En slik organisationsform har i sin tid været prøvet i Spanien, men har ikke kunnet motstaa selve livsforholdenes tryk. En anden organisationsform, nemlig et stort enhetsforbund, bygges fortiden op i Tsjeko-Slovakiet. Der er det skapt et enhetsforbund med en fælles kasse og med industri-sektioner. Men ogsaa en slik organisationsform er, som erfaringene fra Tsjeko-Slovakiet beviser, meget vanskelig at iverksætte paa det nuværende tidspunkt. Proletariatets kamp trænger nødvendigvis ut over de lokale rammer. Paa den anden side stræber de arbeidere som er beskæftiget i en industrigren efter at skape likeartede arbeidsvilkaar over det hele land. Denne sammenslutning av arbeiderne tilhørende en og samme industrigren utgjør et viktig element i proletariatets frigjørelseskamp.

Den paa det nuværende tidspunkt hensigtsmæssigste organisationsform vil dannelsen av industriforbund og en betydelig utvidelse av Landsorganisationens myndighet være. Landsorganisationen maa bli et ledende organ, ikke bare et regulerende. — Den samlede organisations opbygning paa grundlag av industriforbund er ikke til hinder for at indrømme de lokale faglige sammenslutninger vidtgaaende rettigheter. At finde en form for et hensigtsmæssig vekselforhold mellem det lokale initiativ og centraliseret organisation utgjør netop eders kongres' opgave. Den røde faglige Internationale er overbevist om at de norske arbeidere, som har en langtrækkende erfaring naar det gjælder spørsmålet fagorganisationens opbygning, nok vil vite at finde den paa det nuværende tidspunkt hensigtsmæssigste organisationsform, som vil være istand til at lette den norske arbeiderklasses kamp mot kapitalen.

Brevet gaar, som man vil se, fudstændig i flugt med den indstilling sekretariatet har fremlagt, idet vi foreslaar organisationen bygget op paa industrisammenslutninger med en gradvis utvidelse av samorganisationenes betydning.

Med hensyn til de forskjellige betragninger som er gjort under debatten i formiddag kan det vel ikke spille nogen stor rolle, om man forandrer «utvalget» til *sekretariatet*. Jeg tror ikke at nogen som har skrevet denne indstilling lægger nogen særlig vekt paa hvilken behandlingsmaate man i saa henseende vil foretrække. Men Gundersens forslag er noget uklart. Det gaar ut paa at sekretariatet skal «være **repræsenteret**» ved forhandlingene. Rent praktisk set bør organisationene vite at finde veien i tvisttilfælder, men man maa ikke lægge det i forslaget at sekretariatet ikke ogsaa skulde kunne ta *initiativet*.

Mørks forslag til punkt 3 maa jeg advare paa det sterkeste mot. I indstillingen er nævnt et eksempel, hentet fra de grafiske fag, paa at det kan være heldig til en begyndelse ikke at fastslaa som noget *absolut* kravet om at der paa hver arbeidsplads skal være én forening. Gaar kongressen til en diktatorisk beslutning her vil det være en feil; noget andet er det, om det som vi vil opnaa, og som jo maa være det rigtige her, kan frengaa ved *samarbeide mellem gruppene*. Det som er *kravet* er, at der er ét forbund som samler alle disse grupper, saa faar utviklingen selv bestemme farten forøvrig.

Angaaende tidsfristen er en saadan nødvendig; ellers løper det hele ut i sand. I Sverige er der, som nævnt av en taler, ikke gjort nogetsomhelst for at gjennomføre den mer end 12 aar gamle beslutning om over-

gang til industriforbund. Det hadde ogsaa til følge at den svenske fagkongress ifjor, belært av erfaringene og den traditionelle trægheit, satte en bestemt tidsfrist inden hvilken omorganisationen skulde være sat ut i livet. Selve datoen er et skjønsspørsmål; mulig tiden maa sættes litt længer frem. Men vi har villet markere at der i denne sak er en alvorlig vilje tilstede.

Med hensyn til skogs- og jordbruksarbeiderforbundet er det vist meget i det som Rich. Hansen sier, men det har ialfald vist sig hittil at de folk ikke har kunnet holde sin organisation paa egne ben, uten at de har maattet faa hjelp. Derfor har vi hat den følelse at de maa gaa op i enten papir- eller sagbruksarbeiderforbundet. Som deres organisation nu er har den ingen værdi for skogsarbeiderne; det ser ut til at de kun ved sammenlutning med en beslegtet gruppe kan hente sig den styrke de trenger og naa videre.

Endelig var det forslaget om at kontingenten til samorganisationene i sin helhet skal tilfalde disse. Ja, det kan bli et stort beløp som utbetales gjennom forbundene paa den maate, hvis organisationen vokser — la os si til noget bortimot etpar hundre tusen medlemmer. Jeg er enig med Axelsen i at der bør være et visst *forhold* tilstede ved fordelingen av disse midler paa distriktsorganisationene. Men paa forhaand at slaa fast at hvert øre skal gaa med hertil vil være mindre vel overveiet. Til en begyndelse bør man, synes jeg, ha den regulator at sekretariatet er herre over midlene; blir det da noget tilovers skulde det anvendes fortrinsvis til agitation blandt dem som ligger længst tilbake. Jeg tror det vil være heldig at man ogsaa i dette spørsmål slutter sig til indstillingen, som er nøie drøftet og nøie gjennomtænkt.

Ordstyrelsen refererte følgende forslag fra Herman Kristensen:

«Kongressen gir sin tilslutning til 9-mandskomiteens flertalsindstilling om at landsorganisationen skal bygge paa lokale faglige samorganisationer istedetfor paa forbundsformen.»

Hans Eriksen: Naar man skal gaa til omlægning av organisationsformene bør man si fra tydelig og greit om *hvordan* det skal ske, uten at man gir foranledning til en ny debat om samorganisationsformen. Vi trenger nu et pusterum. Derfor maa jeg advare mot vedtagelsen av et forslag som det Ødogaard her har fremlagt. Jeg kunde bare ønsket at sekretariatets forslag om industriforbund hadde været endda mer krasst og bestemt. Noget mindre end det kan vi ihvertfald ikke vedta.

Jeg er principielt mot en forhøielse av kontingenten. Men hvis de 10 øre kan ha tilfølge, at medlemmene utover landet blir mindre bebyrdet av samorganisationene i form av diverse kontingent, kan jeg til nød gaa med paa det. — Axelsens forslag er jeg helt imot. Det maa ligge i sekretariatets haand at avgjøre *hvilke* samorganisationer trenger støtte og *hvor meget* der kan avsees til hver.

Jeg kan opplyse, at der ikke er gjort nogen henvendelse fra sag-, tomt- og høvleriarbeiderforbundet om at faa de nævnte landarbeidergrupper tilsluttet; men skulde spørsmålet bli aktuelt faar det jo drøftes.

Hvad angaar tidsfristen betyr et aar mer eller mindre i realiteten ikke noget større; personlig tror jeg det vil bli nødvendig at regne med en no-

get rummeligere tid end forutsat i forslaget. — Jeg henstiller til kongressens deltagere denne gang bestemt at fastslaa, at *saa og saa* skal det være, slik at vi faar arbeidsro nu indtil næste kongres.

Santred Lander: Paa sidste kongres nedsattes den organisationskomité som siden har været i arbeide med at utrede omlægningen. Jeg hadde tænkt at det var denne komité's arbeide som vi særlig skulde komme ind paa her. Men det viser sig bare at bli en meget liten del derav. Sekretariatet vaager altsaa ikke at anbefale komiteens forslag til vedtagelse. Men vi maa ogsaa forstaa, hvad det er som har gjort at der er *blit* et saa knapt flertal for denne omlægning, som vi har git vor tilslutning til og arbeidet for. Vi kunde merke den nervøsitet som der var hos de forskjellige forbundsledere dengang indstillingen kom ut, og denne nervøsitet vilde de *overføre paa medlemmene*. Jeg tror at hele spørsmålet er kommet op paa en svært uheldig tid, idet medlemmene ikke er blit git tilstrækkelig tid til at overveie og sætte sig fuldt ind i det. Sakens behandling er blit smittet sterkt av den reaktionære bevægelse som vi har set, og hvis følger vi merker paa mange maater — ogsaa utenom det rent faglige. Det er kanskje ikke saa galt heller at vi ikke er kommet længer end skedd, og efter det som er referert fra Den røde fagforeningsinternationale, og som bygger paa *dens* erfaringer, synes ogsaa *det* at være noget vi maa lægge merke til. Jeg kan tænke mig det er vanskelig for et sekretariat at finde frem det *absolut rette* i et saadant spørsmaal, som tildels er undergit skiftende forhold.

Imidlertid maa vi orientere os nøie og være agtpaagivende inden vi gaar til at stemme over saa forskjellige forslag som der allerede er indlevert paa denne kongres. En redaktionskomité kunde kanskje anbefale sig som ønskelig. Jeg er enig i at der maa være en frist; men den maa ogsaa gjøres rummelig nok. At gaa efter medlemstallet i alle tilfælder, hvor det gjælder fordelingen av kontingenten paa samorganisationene, forekommer mig mindre heldig eller rigtig, da mange av de *smaa* organisationer turde ha krav paa støtte i fuldt saa høi grad som de større. Jeg har ingen betænkelighet ved at lægge avgjørelsen av dette helt over i sekretariatet.

Oksvik: Jeg maa uttale min store tilfredshet med denne saks behandling her idag; det er mer end jeg kan si om den behandling saken har faat paa *tidligere* kongresser hvor den har været oppe. I 1917 nedstemtes brutalt ethvert forslag til forandring, og i 1920 gik man til den motsatte yderlighet. Det viser sig at der allikevel er en god del sund fornuft endnu tilstede hos arbeiderklassen her i landet. Og det har det *ogsaa* sin interesse at konstatere. Hadde fagoppositionsfolkene anvendt den tid, som de har brukt til agitationen for at slaa forbundene istykker, til heller at kjæmpe industriforbundstanken frem *tidligere* og tat tingen paa en praktisk maate vilde meget ha været anderledes. Der er enkelte som har forundret sig over at 9-mandskomiteens forslag, som jo bygget paa fagoppositionens grundlag, saa pludselig er traadt i bakgrunden. Og jeg kan saa godt forstaa, at de har vanskelig for at finde sig igjen. De har arbeidet i syv aar for Rakel og faat Lea. Nu har imidlertid de samme folk av fagoppositionen vist sig som praktiske mennesker, og jeg tror det blir et *godt* egteskap som vi alle skal faa glæde av.

Tranmæl: Jeg beklager bare at jeg ikke kan yde det samme tilbake til Oksvik, at hans meningsfæller i denne sak har optraadt som «praktiske mennesker». Der har fra den side været reist *motstand mot* hele tiden — mot industriforbund og mot samorganisationer; de gjorde sig ikke engang den umak at fremlægge et forslag. *Dersom* der ikke hadde været arbeidet saa intenst for samorganisationstanken, for at flytte organisationen *fremover*, vilde der heller ikke været en saa enstemmig kongres som kunde vise hen til praktiske resultater. Det er saken. *Vi* har ikke set bort fra industrigrupperingen i vort arbeide for organisationens videre utbygning, tvertom. *Vi* har i første række tatt hensyn til klassen, og dernæst til den industrielle opgruppering som vi har i et kapitalistisk samfund. *Vi* opgir heller ikke arbeidet videre for dette princip. Saa faar det bli fremtidens sak at avgjøre hvilken organisationsform er den sterkeste. Den utvikling vi staar overfor vil ikke bli bestemt saa meget av *beslutningene* som av det arbeide som utføres i organisationen. Og jeg har det haab til samorganisationene, at de vil vite at *arbeide*, arbeide for at gi organisationen sit indhold. Derfor kan jeg ikke stemme for Ødegaards forslag. Jeg er enig med Mørk i at det er fuldstændig værdiløst for samorganisationene.

Det er uriktig at fordele kontingenten forholdsvis; den maa svare til behovet inden de forskjellige distrikter utover landet. Det er altid et sundt princip at de distrikter, hvor arbeidet falder vanskeligst, gives et større bidrag forholdsvis til agitationen. Hvis man vedtar Mørks forslag er det derfor ikke riktig at gaa med paa det tillæg Axelsen har foreslaat. — Jeg synes ikke man skal stryke overgangsformen, som sekretariatet peker paa; beholder man den undgaar man lettere friktioner.

Saa faar vi ta fat og se hvilken form har livets ret. *Vi* kan konstatere at vi her staar foran en stor utvikling. I Sverige er der litet gjort endnu med organisationens utbygning efter de krav, som forholdene stiller, og det er tilfældet i andre land ogsaa. Det som vi nu maa haabe paa er at kongressens beslutninger kan iverksættes uten altfor store friktioner. Saa lar vi det *arbeide*, som utføres, bli avgjørende for fremtidens organisationsform. Det som nu har meget at si er, at de kamerater, som er interessert i klasseorganisationen, kan utføre et arbeide slik at samorganisationene derigjennem faar en stadig sterkere stilling inden den norske fagorganisation, og det ikke bare naar det gjælder de økonomiske, men ogsaa de *politiske* kampe, idet fagorganisationen mer og mer maa indstille sig paa den samfundsmæssige kamp for at naa frem.

Eikejord: Jeg er enig i sekretariatets forslag og vil stemme for det. Naar jeg har forlangt ordet er det for at erklære, at jeg maa stemme mot Ødegaards forslag. *Vi* kan ikke fatte beslutning om industriforbund som en *midlertidig* organisationsform; det maa være noget reelt i de beslutninger vi træffer. Vedtar man forslaget fra Ødegaard vil det *svække* disse beslutninger.

Mørks forslag til punkt 3 finder jeg aldeles uantagelig. Har han tænkt over hvordan arbeiderne i Sulitjelma, hvor man har en og samme arbeidsgiver, skal klare sig med én forening? Jeg vil ogsaa anbefale sekretariatets forslag med hensyn til fordelingen av kontingenten. — Oksvik sier at fagoppositionens arbeide gik ut paa at slaa forbundene istykker. Det er

ikke saa, for der har aldrig været slik trivsel inden organisationen som netop da fagoppositionen virket som bedst.

Jönsson: Eikefjord har sagt i det væsentlige hvad jeg tænkte at komme ind paa; men jeg vil allikevel uttale mig mot Mørks forslag til punkt 3. Man skal vogte sig for at snøre organisationen ind i en tvangstrøje. Det vil utvilsomt bli nødvendig paa mange steder at beholde flere fagforeninger; Sulitjelma er i saa henseende intet enkeltstaaende tilfælde. Hvis man indenfor jern- og metalarbeiderforbundet f. eks. vil beholde verkstedsklubbene som organisationsenhet maa der være anledning til det. Man skal være forsigtig med at indsnøre industriorganisationene slik at de ikke faar raadighet over hvilke organisationsenheter skal være de grundlæggende indenfor disse selv.

Jeg er i tvil om jeg skal stemme for en kontingentforhøielse overhødet, nu da mange forbund staar overfor at maatte *nedsette* medlemskontingenten. Det gjælder for forbundene som helhet at bringe sine administrationsutgifter ned, og det samme maa samorganisationene gjøre. Jeg er ogsaa bange for at samorganisationene ved den form for fordeling, som er foreslaat, vil komme i et altfor sterkt avhængighetsforhold til sekretariatet. De burde kanske ha grund til at betakke sig for at bli sat under et saadant formynderskap.

Naar vi nu gaar over til industriforbund maa striden om organisationsformen ialfald foreløbig indstilles. Industriforbundene maa faa tid og anledning til at virke baade i en nedgangs- og opgangstid saavel som under nogenlunde normale forhold. Saa faar vi se hvad de duger til. Men det vil vi ikke faa konstatert *inden* næste kongres.

B. Haakestad: Sekretariatets forslag bygger paa den betragtning, at der skal være én organisation paa samme arbejdsplads, og at man ikke gjennemfører omlægningen ved at rive op organisationen. Deri er jeg enig. Det er vel ikke mange forbund som berøres saa sterkt av forandringen som træarbeiderforbundet, interessert som det er i 12—13 forskjellige industrier. Men det har jo mindre at si, naar spørsmålet er om at tilføre organisationen øket kampkraft. Det rigtigste tør være at si at træarbeiderforbundet med hele sin tyngde gaar ind i *byggningsarbeiderforbundet* — det er den rigtige benævnelse. — I forbindelse med vort forslag med hensyn til trævarefabrikkene vil jeg si, at det beror paa en teknisk vurdering om man skal kalde en bedrift et snekkerverksted eller en trævarefabrik. Jeg mener at sekretariatet paa dette punkt har været i en misforstaaelse; at det har tat hensyn til forslaget i den utstrækning som det er gjort kan jo bare glæde os. Kongressen maa nu peke paa at trævarefabrikkene maa tilhøre sin naturlige industri, det vil si at de henføres til bygningsfagene, og det maa gjøres straks. — Hvad tidspunktet for omlægningen angaar er det meget som taler for, at man ikke blir færdig til 1924. Men det er nødvendig at skyve paa for at faa noget positivt ut av det.

Det oplystes nu at den svenske landsorganisations formand, *Thorberg*, maatte forlate kongressen for at reise hjem.

Lian: Det er med beklagelse vi hører at Thorberg allerede maa bryte op. Men vi vet jo, at de svenske fagorganiserte arbeidere netop nu

staar midt oppe i kampen mot arbeidsgiverne; ved siden derav har de at føre kampen i parlamentet mot de angrep som er rottet mot arbeidstiden. Vi vil be ham ta med til kameratene i Sverige en hjertelig hilsen og tak med ønsket om at kampen maa ende med de bedste resultater for den svenske arbeiderbevægelse! (Sterkt bifald.)

Debatten fortsattes med et kort indlæg av *L. Rungstad*, som var indbudt til kongressen som medlem av 9-mandskomiteen. Han uttate, at han ikke vilde opta nogen debat, men ønsket at indskjærpe kongressens deltagere, nu naar organisationsformene skulde i støpeskeen, at det blev gjort paa en saadan maate at der ikke blev *slagg* av det, men godt metal. Han fremholdt samtidig nødvendigheten av at organisationene fik en lempelig tid for gjennomførelsen og anbefalte Ruuds forslag. Rungstad sluttet med at si: Der er talt om «likvidering» i det sidste. Jeg haaber kongressen kommer til det samme resultat og at man likviderer striden om organisationsformene.

A. E. Gundersen: Mit forslag gjør intet skaar i sekretariatets myndighet med hensyn til behandlingen av paakommende tvisttilfælder. De fleste organisationer vil allerede straks kunne ta fat paa de spørsmaal, som melder sig ved overgangen, og kanskje faa løst dem inden aarets utgang. — Mørks tvangstrøie kan han beholde selv. — Jeg er enig med Trammæl om fordelingen av kontingenten til samorganisationene. Man skal bidra til at opelske solidaritet, ikke pengegriskhet. Derfor henstiller jeg til Axelsen at ta sit forslag tilbake. — Tilslut vil jeg konstatere hvem som er de bedste bolsjeviker her; det er *vi* som har faat attest fra Losovsky idag for at arbeide paa de rette linjer (munterhet).

Torbjørn Henriksen: Da sidste kongres fattet beslutning om at man skulde gaa til en bedst mulig industrivis organisering av medlemmene paa hver arbeidsplass haabet sikkert mange dengang, at vi skulde være kommet et godt stykke paa vei hermed inden denne kongres. Men de er blit skuffet. Naar arbeiderne har tat denne sak op i sine stedlige organisationer har det vist sig, at man ikke har kunnet faa den fremmet med den raskhet og paaskjønnelse som de skulde ha krav paa. Et *litt* raskere tempo skulde man vel dog ha ret til at forlange. Men der har været lunkenhet baade i forbundene og andetsteds. Av denne grund har jeg vanskelig for at gaa med paa nogen forlængelse av den tidsfrist som nu foreslaaes sat. Det gaar ikke an at trække en slik sak ut, det har erfaringen vist os. Der maa nu, i ærlig erkjendelse av nødvendigheten av at skape en virkelig klasseorganisation, tages et tak, saa man kan komme til ro i organisationsforholdene.

Et utvalg paa 9 medlemmer som foreslaat bør fastholdes. Mørks forslag til punkt 3 er jeg enig i. Bestemmelsen her er ment som en overgangsform, og da kan man likesaa godt ta skridtet helt ut med det samme. Likesaa vil jeg anbefale forslaget om at kontingenten i sin helhet tilfalder samorganisationene. Derimot kan jeg ikke stemme for Axelsens forslag om en proportional fordeling efter medlemstallet. — Det er ikke tvil hos mig om, at hvis man gaar fra denne kongres med *vilje til at arbeide* skal vi evne at skape en organisation, som kan anvendes med

styrke utad, saavel som muliggjøre en konsolidering indad. Og det kan gjøres paa den korte tid indtil 1924.

Strekk besluttet sat med 40 talere indtegnet.

Adolf Olsen: Jeg kunde paa fagoppositionens vegne vistnok gjerne skjænke Oksvik baade Rakel og Lea. Naar vi gaar med paa at stemme for sekretariatets forslag er det ikke fordi vi pludselig er blit saa fornøiet med industriforbundsformen, men fordi vi som praktiske organisationsfolk vet at vurdere stillingen som den er idag. — Vi maa samtidig slaa fast her, at kontingenten skal gaa til samorganisationene uavkortet for at styrke disses økonomi til næste omgang. Saa faar vi se hvad vi da kan gjøre. Vi kan ikke la os nøie med industriforbundene alene. Men vi faar altid ha den tiltro til sekretariatet at det vil fordele midlene under hensyn til hvor de trenges mest. — Det forslag som Herman Kristensen har fremsat er naturligvis det rigtigste, men neppe det heldigste.

Joh. C. Hansen: Jeg vil kort redegjøre for hvorfor jeg ikke kan slutte mig til det forslag som er fremkommet om at bygge organisationen op paa lokale samorganisationer. For os som representerer jernbanefunktionærene synes det ganske uholdbart. Hvordan tror man det er mulig at faa folk, som er spredt utover landet slik som jernbanens mænd, knyttet sammen i en samorganisation? Man kan *fordele* dem, naturligvis. Men dermed bryter man det naturlige samarbeide mellom dem. De har alle en og samme arbeidsgiver, nemlig staten. Hvordan skal de ved en slik omlægning finde vei til den? Jernbanefunktionærenes organisasjoner vilde ryke fuldstændig i filler, og de maatte eventuelt danne en organisasjon paa *siden* av den gamle for at ha et organ som kunde representere deres interesser overfor arbeidsgiveren.

Med hensyn til forslagene om forhøielse av kontingenten og om dens fordeling vil jeg — trods Kristianiarepresentant — ikke være med paa at sluke det uforholdsmæssige beløp som skulde representere forholdet, det *like forhold*, mellom samorganisationene. — Jeg vil stemme for sekretariatets forslag, men ikke under nogen omstændighet for omlægning til samorganisationer hverken nu eller senere. Skal den agitation fortsatte vil den umuliggjøre ethvert organisationsarbeide blandt de offentlige funktionærer.

Aksel Schultz: Jeg har holdt paa industriforbundslinjen helt fra der første gang blev slaat til lyd for den her i landet. Og nu ser det ut som om den skal konfirmes, og at ogsaa de spesielle samorganisationsfolk er med paa det. Jeg tror ogsaa det heldigste for dem vilde være om de nu begravet stridsøksen. Ti skal dette kunne gjennomføres efter sin hensigt maa der *enighet* til. Hvis det noensinde er mulighet for at det lokale initiativ kan utfolde sig og komme til at beherske fagbevægelsen skulde det være under den form vi nu gaar til — efter at vi har faat sammensveiset arbeiderne inden de store industrier. Vi *har* allerede faat utryddet det snevreste fagskille. For bygningsarbeiderne er det klart, at de med aarene vil føle sig som *hygningsarbeidere*; de vil ikke længer se sig stykket op, men vil føle samhørigheten med de andre inden sin gruppe. Bygningsarbeiderne vil selv ha de største fordele derav, idet de da vil ha lettere for at virke for arbeidernes overtagelse av bedriftene. Indu-

striorganiseringen er fremtidens organisationsform, og den er *klasse-*organiseringen fremfor nogen anden.

Jeg mener at de spesielle fagforeninger maa opretholdes der hvor arbeiderne finder det naturligt og rigtig. Det er sikkert at en beslutning som vil avskjære dem fra dette overhodet ikke vil *gaa*. Indenfor enkelte grupper kan det dog tænkes at ville bli gjennomført ad frivillighetens vei.

Jeg minder tilslut om at kongressen i 1920 jo vedtok industriforbund etter først at ha uttalt sig for omlægning til samorganisationer. Jeg tror der var større flertal for det forslag som *jeg* kom med om industriforbund end for det om samorganisationene.

Erik Vangberg: Schultz appellerte til samorganisationsfolkene om nu at begrave stridsøksen. Det gaar ikke jeg ind paa. Hverken Schultz eller nogen anden kan si, at den bevægelse som er oppe for at faa gjort samorganisationene til enheten paa de forskjellige steder har *hemmet* den faglige organisations utvikling og kraft. Arbeidet for at tømre organisationen op paa det grundlag har bare bidrat til at skape liv og interesse i organisationsarbeidet stort set; det skal ikke kunne motsies. Paa den anden side har det vist sig, at naar løntagerne skal optræ som *klasse* har den nuværende form ikke holdt maal. Dette har git kraftig støtte til kravet om en omlægning, og den tanke bør ikke *skrinlægges*, som enkelte vil; den bør man virke videre for. Sekretariatets forslag kan akcepteres, men det er et *surrogat* for hvad man virkelig trenger. Det blir forbundstanken fremdeles, og det blir Kristiania som det hele skal lægges an fra. — Jeg finder ikke at kunne stemme for noget andet forslag i første omgang end det som er fremsat av Kristensen fra Askim. Naar det er faldt gir jeg indstillingen min stemme. Videre vil jeg støtte hvad der er fremholdt av trøarbeiderforbundet angaaende industrigruppenes fordeling.

Mørk: Jeg vil bruke de 5 minutter til at tale om de to forslag jeg har fremsat. Det som ligger til grund for sekretariatets forslag er det princip, at der paa en og samme arbeidsplads skal være én forening eller bedriftsorganisation. Men i konklusjonen til punkt 3 *bryter* man med dette, idet det sies at det kan tillates som en foreløbig ordning at der blir flere foreninger. Her vil vi opretholde det som er utgangspunktet for hele indstillingen. Det kan ha sine vanskeligheter paa visse steder. Men de som gjør indvendinger mot vort forslag maa samtidig være mot sekretariatets ogsaa, for sekretariatet er enig i det princip vi hævder — det vil bare ha en utsættelse. Kongressen maa her slaa fast regelen. Skal der gjøres dispensationer maa de gives av komiteen eller sekretariatet; det maa ikke kongressen indlate sig paa.

Samtidig med at vi bygger op industriorganisationer vil vi styrke de lokale samorganisationer, slik at de kan utføre den virksomhet som paalægges dem. Det er hvad som ligger til grund for vort forslag om kontingenten. Forslaget sier uttrykkelig, at kontingenten skal *fordeles etter sekretariatets bestemmelse*, men at det som indkommer i landsorganisationens kasse paa denne maate *i sin helhet* skal gaa til at finansiere samorganisationene.

Gunnar Bakke talte for trøarbeiderforbundets forslag og anbefalte sekretariatets forslag paa de punkter hvor der var foreslaat ændringer (punktene 3 og 7).

M. Liengen: Jeg gaar ut fra at organisationsutvalget, eventuelt sekretariatet eller representantskapet, nøie undersøker forholdene blandt landarbeiderne og overveier, om der bør ske en overgang til et andet forbund, eller om forbundet skal fortsætte som nu selvstændig. Naar jeg har fremsat mit forslag er det som en motvegt mot hvad sekretariatet har anført i motivene til sin indstilling, som igjen har en viss forbindelse med indstillingens *konklusion*, idet der paa et andet sted er uttalt, at man ved gjennomførelsen av den nye ordning skal «ta hensyn til præmissene». Hele dette spørmaal er blit behandlet i vor organisation. Vi mener at samorganisationsformen vilde være den bedste for de organiserte landarbeidere, men der er nu ikke længer nogen utsigt til at faa *den* virkeliggjort. Likesaa enstemmig som vi var for 9-mandskomiteens indstilling, likesaa uenige var vi i det forslag som foreligger nu. At vedta sekretariatets forslag vil ikke bety at tilføre landarbeidernes organisation nogen styrke, men tvertom virke til at man *mister det lovfæste man har idag*. Det maa være klart at det er vanskelig at faa disse indpasset i en ren industriarbeider-organisation under de arbeidsforhold som de endnu er undergit. En del av dem beskjøftiges ogsaa av *kommunene* og kunde forsaavidt likesaa gjerne tilknyttes kommunearbeiderforbundet. Der er nu glædelige tegn til opgang igjen ogsaa inden vor organisation, og man vil ta fat med et virksomt arbeide for at søke at rette den op. Jeg vil paa det bedste anbefale vort forslag til vedtagelse som en tilføielse til indstillingen.

Oskar Olsen: Jeg hører til dem som ikke har nogen overordentlig stor tro paa hverken overgang til industriorganisationer eller samorganisationer. Jeg vil bare peke paa de erfaringer man har hat i sekretariatet med hensyn til gjennomførelsen av beslutningen i 1920 om overgang til industrivis organisering. Naar man kom til avdelingene og sa, at «nu skal de flytte over», da sa medlemmene *nei*. Og det tiltrods for at beslutningen her var saa at si enstemmig. Min opfatning er, at gaar vi hen og beslutter industriforbund nu vil vi til næste kongres ha forslag om at gaa tilbake til spesialforbund igjen. Det støtter jeg paa de erfaringer jeg har hat mens vi har arbeidet med dette. Det er let nok at beslutte, naar det avgjørende ikke foreligger, men naar beslutningene skal *gjennomføres* da knirker det. Derfor er jeg enig med dem som sier at vi skal være forsigtige, saa intet ødelægges. Min opfatning er kort den, at vi bør opretholde den nuværende organisationsform. Det har vist sig, at man ved den har evnet at gjennomføre mange ting, som man ikke kan vente at faa saa bred plads for i et industriforbund. Men naar denne betragningsmaate ikke *veier noget*, at dømme efter den ringe tilslutning som mit standpunkt har faat, kan jeg innskrænke mig til principalt at stemme overensstemmende hermed.

Med hensyn til det foreliggende forslag om industriforbund har jeg pekt paa en samling av al den væsentlige transportvirksomhet i ett forbund; jeg har da tænkt paa jernbanefolk og sjøfolk ved siden av de andre transportgrupper. De første er i indstillingen foreslaat henført til et spesielt statsarbeiderforbund. Al transportvirksomhet hører inidertid saa nøie sammen, at der skulde være grund til at ha et stort transportarbeiderforbund som nævnt som omfattet alle disse grene. Et samarbeide

mellem de nuværende transportorganisationer har ogsaa været forsøkt. — I tilfælde industriforbundsformen fastslaaes her maa jeg gjøre opmærksom paa, at man der maa ta adskillig hensyn til de forskjellige brancher. — Med hensyn til den motivering som indstillingen har faat kan jeg ikke tiltræ den uttalelse, at den overgang som her besluttes nærmest skal sees som et mellemeledd i utviklingen henimot andre og nye organisationsformer. Den uttalelse staar helt for flertallets regning. Naar Vangberg sier at man ikke under den nuværende organisationsform kan optræ «som klasse» da er dette — med et mildt uttryk — at ta noget sterkt i. Likeoverfor Mørks forslag kan jeg gjerne slutte mig til de uttalelser som er git *imot*.

Jeg erklærer mig mot den foreslaatte omorganisation, idet jeg ingen tro har paa at disse forslag vil føre til nogen forbedring for landsorganisationens medlemmer her i landet.

E. Sandberg: Sekretariatet har, som nævnt av den foregaaende taler, i sit forslag for statens bedrifters vedkommende foreslaatt dannelse av et statsarbeiderforbund. Det er noget vanskelig at forstaa den industrielle forbindelse som der er mellem arbeidere og funktionærer ved jernbanen og f. eks. ved toldvæsenet. Det som der i første række er behov for, naar det gjælder jernbanen og formodentlig ogsaa de fleste av disse grupper, er at faa en samling istand *etatsvis*. Først naar det er skedd kunde det tænkes at tiden var inde for at danne et statsforbund omfattende samtlige. Av de nogen og 30,000 statstjenestemænd er der vel omkring 8000 ved jernbanen. Men disse er for tiden endnu opdelt i flere organisationer. Paa en skandinavisk konferanse i Gøteborg i 1918 uttalte man sig i princippet for at skape en enliet inden jernbanepersonalet i de tre land; indtil videre forutsattes at der blev etablert det intimest mulige samarbeide. Jernbanepersonalet i Norge deler sig nu organisationsmessig i fire store grupper; derav staar bare to i landsorganisationen. Men der er en stadig bevægelse for at samle ialfald disse fire grupper til en enhet. Skal en saadan konsolidering lykkes maa de imidlertid gives nogen *tid*. Vi maa ha en fællesorganisation, men det er ikke gjort indtil 1924. — En fierhet av vore avdelinger har ved behandlingen av kongressens dagsorden reservert sig mot den foreslaatte omlægning til industriforbund, og jeg vil ha pekt paa dette som min grund for at jeg maa stemme mot sekretariatets indstilling.

Waldemar Nilsen: Jeg ser sekretariatets forslag som et støttepunkt paa veien henimot virkeliggjørelsen av samorganisationsformen. Det tilrettelægger en platform som der kan bygges videre paa. Noen utsættelse med gjennomførelsen av industriorganisationer kan jeg ikke være med paa. Med omkring halvandet aar til raadighet skal det lykkes os, om man lægger god vilje til, at faa det nødvendige gjort.

Marius Pedersen: Mange her har uttalt sig haanlig mot samorganisationstanken. Det skal ikke staa uimotsagt. Vel vil industriorganisationsformen gjøre forholdene organisationsmessig noget bedre. Men *magtforholdet* blir det samme som nu. Vi skal fremdeles ha forbundene staaende der som et mellemeledd. Sekretariatets forslag byr ikke paa den bedste form for centralisation. Samorganisationsformen er i alle henseender langt at anbefale: den er ogsaa mere demokratisk. Det er

derfor klart at industriforbundene maa bli en *overgangsform*; medlemmenc lar sig ikke stoppe med det.

O. M. Haugen: Naar stillingen idag ligger slik an som den gjør vil det være riktig at peke paa forholdene som de arter sig inden elektriker- og kraftstationsforbundet, og det av den grund at der blandt de søn har stelt med disse ting synes at ha raadd adskillig uklarhet. I 9-mandskomiteens forslag var vi overført til jerngruppen; i den foreliggende indstilling er vi blit delt paa flere, men slik at den gruppe som oprindelig henførtes til jernindustrien nu foreslaaes tillagt bygningsindustrien. Sekretariatet har tænkt sig at de tre grupper: kraftstationsbetjeningen, elektricitetsverksarbeiderne (kabelbetjeningen) og installasjonsmontørene skal tilhøre hver sit forskjellige forbund. Dette er høist uheldig, naar man ser hen til den utvikling og den karakter som elektricitetsforsyningen stadig antar. Disse grupper skulde derfor være slaat sammen. Jeg er enig i grundlinjene som sekretariatets forslag bygger paa, og som ogsaa forslagene om omlægning til samorganisationer har tat *sikte* paa, nemlig at der paa en arbeidsplads bare skal være ett forbund repræsentert. Men det er nødvendig at der samtidig pekes paa de enkeltheter i forslaget, som synes mindre heldig og mindre gjennomtænkt, for at organisationsutvalget eller sekretariatet skal kunne se nærmere paa det.

Herman Kristensen talte for at samorganisationene fik repræsentationsret i landsorganisationens repræsentantskap. Forøvrig anbefalte han sit forslag som var i overensstemmelse med den organisations opfatning som han repræsenterte.

Karl Bjurstrøm: Naar vi staar overfor avgjørelsen av organisationsformene idag maa selv vi, som staar paa *samorganisation*stankens grund, ha det klart for os, at motvegten er saa stor at det vil bare føre til oprivende kamp, om vi nu skulde beslutte os til at ta skridtet helt ut. Jeg tror det er klokere at ta sekretariatets forslag tilfølge og la *det* danne den første etappe paa veien. Men for at fastslaa *linjen* vil jeg stemme for det forslag som Ødegaard har fremsat. — Kontingenten bør, mener jeg, i sin helhet fastsættes som kontingent for distriktsorganisationene. Jeg slutter mig til Mørk ogsaa deri, at fordelingen blir at foreta efter bestemmelse av sekretariatet. Med hensyn til tidsfristen vil jeg si: la os faa 1924 og la os komme igang jo før jo heller.

Lars Aasvestad: Naar man idag maa gaa over paa industriforbundsformen skyldes det ikke *fagoppositionens* medlemmer, men dem som ikke har villet gaa længer end akkurat dit. *Jeg* betrakter industriforbundene inden landsorganisationen som en midlertidig organisationsform og fraskriver mig ikke retten til at arbeide for samorganisationsformen i fremtiden. Jeg kan nemlig ikke indse at industriforbund paa nogen maate dækker det begrep, at arbeiderne skal organisere sig som klasse. Angaaende kontingenten er jeg helt enig med Mørk. Videre vil jeg støtte Liengens forslag om en undersøkelse av organisationsmulighetene for landarbeidere, skogsfolk og fløtere.

Oskar Syvertsen: Jeg er ogsaa tilhænger av samorganisationsformen. Men efter den stedfænte behandling, som har git til resultat at et flertal av forbund er mot, maa jeg slutte mig til sekretariatets forslag. Jeg frygter for at samholdet vilde staa i fare, om man forsøkte at forcere

frem organisationskomiteens forslag nu, mens en saadan frygt ikke foreligger om man her samler sig om industriforbunds-forslaget. Et specielt udvalg til at behandle de spørsmål som kommer op under arbeidet med omlægningen skulde ikke synes nødvendig. Det mest *praktiske* maa være at sekretariatet faar med disse ting at gjøre. Mørks forslag til punkt 3 kan jeg ikke stemme for. Jeg tror det er faa inden den typografiske forening i Kristiania som er enig med ham i, at man hodekuls skal gaa til at opløse den organisation. Derimot støtter jeg hans forslag angaaende kontingenten til samorganisationene. Likesaa vil jeg anbefale Gundersens forslag om at utskyte fristen til 1925, men jeg vil stemme *mot* Ruuds forslag som ingen frist fastsætter.

Tirsdag 6. mars.

Ordstyrer: *Torp.*

Protokollen referertes.

Behandlingen av *organisationsformene* fortsattes.

Eugen Johannessen: Jeg vil anbefale forslaget om strykning av sidste led i punkt 3. Det rigtigste maa være at kongressen vedtar en generell beslutning som sier, at der paa hver arbeidsplads skal være én forening, overalt hvor det gaar an. Men beslutter man at der skal være *adgang* til at ha flere vil man aldrig faa nogen forandring. Man faar heller søke sekretariatet eller organisationsutvalget om dispensation. Jeg var fra først av stemt for Axselsens forslag, men vil erklære at jeg gaar over til Mørks forslag om at fordelingen sker efter sekretariatets bestemmelse.

Axelsen: Ut fra mit kjendskap til forholdene maa jeg endnu engang advare mot nogen forandring av punkt 3. Dette med dispensation hører intetsteds hjemme. Jeg vil videre stemme mot noget organisationsutvalg. — Mit forslag om en fast fordeling av kontingenten efter samorganisationenes medlemstal forutsatte selvsagt ikke at *hele* kontingenten til samorganisationene skulde disponeres paa denne maate. Hvis de forutsætninger som ligger i Mørks forslag skulde gaa ind i *mit* da tar jeg det heller tilbake.

Elias Gabrielsen: Behandlingen av 9-mandskomiteens forslag ute i distriktene skulde vel vise noget andet end at samorganisationstanken er *opgit*. Paa den grund har vi *staat*. Saa kommer nu sekretariatets forslag. Vi maa samtidig søm vi tilslutter os dette under de foreliggende forhold forbeholde os at kræve visse ændringer netop ut fra et samorganisations-synspunkt. Jeg tillater mig her at anbefale til vedtagelse av kongressen de dissenser som Mørk har optat. — Tilhængerne av industriforbund sier at de har strukket sig saa langt. Saken er at samorganisationsformen paa organisationer skal være opmerksom paa dette og tænke efter, *hvorfor* de har strukket sig saa langt. Saken er at samorganisationsformen paa denne kongres er *i fare*.

Eikeljord vilde stemme for at der i beslutningen sattes sekretariatet istedetfor organisationsutvalget. Efter at ha paahørt de forskjellige ind-

læg for sløifning av overgangsbestemmelsen i punkt 3 var han blit overbevist om at forslaget om en saadan sløifning var uantagelig.

Bernhardsen: Selv sekretariatet sier at vi maa utforme samorganisationstanken videre. Da skulde der vel intet være i veien for at gaa med paa Ødegaards forslag, som gir uttrykk for det samme. Jeg gir min tilslutning til Mørks forslag. Gundersen vil ha utskutt tiden for det endelige opgjør til 1925. Vi har set at trænering er forsøkt før, og det bør ikke faa gjenta sig.

Ødegaard: Av de talere som har hat ordet har flere git sin tilslutning til mit forslag, og det antar jeg er med den samme begrundelse som den jeg selv har lagt i det, idet jeg har ment ved det forslag at skulle ha haab om paa denne kongres at faa vedtat noget saa nær enstemmig en beslutning om at den fremtidige utvikling skulde gaa i retning av det *endelige maal*, omlægning til lokale samorganisationer. Men det har været en skuffelse for mig at erfare, at vistnok like gode tilhængere av samorganisationstanken har tat avstand fra forslaget, fordi samorganisationstanken — som det er sagt — ikke skulde ha *behov* for det. Hvis en forkastelse av mit forslag skulde bli utlagt derhen, at flertallet paa kongressen har tat *avstand* fra det som det gir uttrykk for, vil jeg, for at utelukke dette, ikke ta ansvaret for at opretholde forslaget. Jeg tar det derfor tilbake.

Rungstad: Det er betegnende at de som nu er saa nervøse for at industriforbundstanken ikke skal bli gjennomført til et bestemt klokkeslet netop er de samme, som paa sine landsmøter har været *mot* industriforbund. Naar derimot et forbund ber om tilstrækkelig tid for at faa lagt et fast grundlag for en virkelig industriorganisation da kalder man det sabotage!

De øvrige talere som var tegnet frafaldt ordet, og saken optoges til *votering*.

Det besluttedes at stemme *først* over om der skulde foretages nogen forandring av organisationsformen overhodet, *der næst* i tilfælde over Herman Kristensens forslag og *sidst* over sekretariatets indstilling med forbehold om senere avgjørelse av de indkomne ændringsforslag.

Ved voteringen avgaves 6 stemmer mot at foreta nogen forandring.

Kristensens forslag forkastedes mot 24 stemmer, hvorefter *sekretariatets indstilling* med det nævnte forbehold bifaldtes mot 1 stemme.

Der stemtes derpaa over Mørks forslag om at utelate *sidste sætning i punkt 3*: Som en overgang kan det dog tillates at flere foreninger bestaar paa samme arbeidsplads, men de maa alle tilhøre samme industriorganisation eller -forbund. — Sekretariatets indstilling vedtoges ved alternativ votering mot 48 stemmer.

Ved navneprop stemtes over *punkt 5*, hvor voteringen gjaldt om der skulde staa «et av kongressen valgt organisationsutvalg paa 9 medlemmer» eller «sekretariatet».

Med 108 mot 98 stemmer besluttedes at der skulde staa *sekretariatet*.

De 108 var: Ole A. Berg, Ole P. Bonde, J. Eikefjord, Rich. Hansen, J. Helgestad, Kristian Henriksen, H. O. Jubskaas, Ole Lauritsen, Kristian Moljord, Sigv. Nilsen, Olav Oksvik, Eduard Zeidler, Anders Normann, Jo-

han Nygaard, Wilhelm Olsen, Henrik Fjeld, G. Brøgger Petersen, K. Stigum, Bernh. Berntsen, Emil Engebretsen, Tor Eriksen, S. Kristensen, O. Ruud, Oskar Syvertsen, O. M. Haugen, E. Gabrielsen, Olaf Abrahamson, J. L. Abrahamson, A. H. Arntsen, Harald Kristiansen, Peder Olsen, Johs. Smørdal, J. Torpadi, Albert Aamodt, L. Engen, Joh. C. Hansen, N. C. Laheld, R. Løken, C. Jensen, Johan Danielsen, Robert Kopp, Ivar Ertresvaag, A. Birkeland, Gerh. Johannesen, Hans Braathen, Aksel Schultz, Søren Tjønneland, Waldemar Svendsen, Chr. Systad, Hans Andreassen, Johan Axelsen, Ments Berg, Einar Eriksen, Vilh. Flotvik, Johs. Fredriksen, S. Jensen, Ole Kristiansen, Albin Larsen, G. Løwengren, Lars Pedersen, Abraham Siljan, O. Sporpind, Th. Sæterbraaten, O. Willumsen, O. L. Strøm, Herm. Andreassen, Hans Eriksen, Aksel Gundersen, Hans Henriksen, John T. Lausnes, Adolf Olsen, Oskar Strøm, Johs. P. Nilsen, Johan Dyr Dahl, A. E. Gundersen, Anders Maaren, Karl Øren, Otto Erikson, Valdemar Nielsen, Ole Andersen, H. Fladeby, Johs. Johannesen, Karl M. Johannesen, Olaf Johansen, Ole Johan Olsen, O. Romarheim, A. Østvik, Gunnar Bakke, B. Haakestad, Gjert Johannesen, Johan Johannesen, Laurits Larsen, Oscar Rønbeck, Rudolf Olsen, H. Johansen, Olaf Berg, Elias Gabrielsen, Sven J. Dalen, Harald Jensen, Aksel Johansen, Emil Liljan, Karl Aug. Olsen, Karl Bjurstrøm, Th. Petersen, Laurits Venge, Elias Volan, P. Aarøe og Oscar Nilsen.

De 98, som stemte for sekretariatets forslag om et *organisationsutvalg*, var: I. Bjerkmann, Fr. Andersen, Mart. Dyrseth, A. Gulbrandsen, Gudbrand Holt, Ole Høgseth, Ingv. Olsen, Ottar Skarheim, Erik Støland, Øistein Martinsen, Oscar Torp, Eugen Larsen, Lars Waldersnes, Gustav Weie, Amund Amundsen, G. Berntsen, G. Braathen, Dagfin Davidsen, Aksel Edvardsen, Ivar Eriksen, Kr. Fjeld, Kr. Hansen, Ole Hansen, P. Holberg, Oskar Johansen, Halfdan Jønsson, Th. Kihl, Ragnar Kristensen, Kr. Kristoffersen, Kr. Olsen, Olaf Olsen, E. Sjølander, Hans Johansen, Alfr. Waatvik, Ole Storaas, Einar Gerhardsen, Martin Hansen, Thorbjørn Henriksen, Sanfred Lander, Peder Løkberg, Andreas Olsen, Joh. Schwingel, O. A. Olsen, J. Sandaker, Emil Sandberg, I. B. Aase, Georg Jakobsen, Martin Liengen, K. Walberg, Fredrik Aasmo, Augustin Hansen, Leif S. Olsen, Marius Pedersen, A. Waagen, Adolf Indrebø, Frithjof Andersen, Albert Eberhardsen, Karl Foss, Eugen Johannesen, Edw. Mørk, Trygve Nilsen, Oscar Olberg, Adolf Schou, Martin Tranmæl, P. Furubotn, Nils Halvorsen, Kr. Meyer Heie, G. Sørbøe, Johs. Wilhelmson, Peder Garberg, Ingemar Iversen, Adolf Olsen, Herman Kristensen, Sverre Rød, Einar Lien, Lars Aasvestad, Ole Kaspersen, John Kristensen, Karl Sten, Edv. Bernhardsen, Kristian Lien, Hedvin Larsen, Johan Olsen, Lars Stenklev, Gunvold Nørli, Lars Humlebræk, Aug. Magnussen, Halfdan Moc, Jon Furset, Per Jøsaas, Bernhard Dobak, Hans Vold, Erik Vangberg, Hans Offenberg, Johs. M. P. Ødegaard, Oskar Olsen, Hans Aas og Knut Eng.

Fraværende ved voteringen var Martin Fredriksen, Gustav Sundbye, Alfr. Melgaard, Joh. Andersen, L. Buland, H. Eggen, Edv. Endresen, Gotfred Gerhardsen, Sig. Solheim, Karl Borgersen, Karl Rosenløv, Lian, Halvard Olsen, Bratvold, Alberti og Guldvog.

Derefter stemtes over *punkt 6*. Ruuds forslag forkastedes mot 12 stemmer, hvorpaa *sekretariatets indstilling* vedtoges ved alternativ votering med Gundersens forslag mot 45 stemmer.

Ved navneoprop stemtes endelig over *punkt 7* om kontingentens fordeling.

Sekretariatets indstilling vedtoges med 113 stemmer mot 99, som avgaves for Mørks forslag.

De 113 var:

Fred. Andersen, I. Bjerkmann, J. Eikefjord, A. Gulbrandsen, Rich. Hansen, J. Helgestad, Ole Høgseth, Ole Lauritsen, Olav Oksvik, Ottar Skarheim, Erik Støland, Eduard Zeidler, Johan Nygaard, Wilhelm Olsen, Henrik Fjeld, Brøgger G. Petersen, Øistein Marthinsen, K. Stigum, Bernh. Berentsen, O. Ruud, O. M. Haugen, Oscar Torp, Gustav Weie, E. Gabrielsen, A. H. Arntsen, Dagfin Davidsen, Ole Hansen, P. Holberg, Halfdan Jønsson, Th. Kihl, Ragnar Kristensen, Kr. Kristoffersen, Alfr. Melgaard, Kr. Olsen, Peder Olsen, Johs. Smørdal, Albert Aanodt, L. Buland, Henrik Eggen, L. Engen, Joh. C. Hansen, N. C. Laheld, R. Løken, C. Jensen, Robert Kopp, O. A. Olsen, Emil Sandberg, A. Birkeland, Gerh. Johannesen, Hans Braathen, Aksel Schultz, Søren Tjønneland, Waldemar Svendsen, Chr. Systad, Johan Axelsen, Meints Berg, Einar Eriksen, Vilh. Flotvik, Johs. Fredriksen, S. Jensen, Ole Kristiansen, Albin Larsen, G. Løwengren, Abraham Siljan, O. Sporpind, Th. Sæterbraaten, O. Wilumsen, O. L. Strøm, Herm. Andreassen, Hans Eriksen, Aksel Gundersen, Hans Henriksen, John T. Lausnes, Adolf Olsen, Oskar Strøm, Johs. P. Nilsen, A. E. Gundersen, Otto Erikson, Fredrik Aasmo, Ole Andersen, H. Fladeby, Johs. Johannesen, Olaf Johansen, Leif S. Olsen, Ole Johan Olsen, A. Østvik, Gunnar Bakke, B. Haakestad, Gjert Johannesen, Johan Johannesen, Laurits Larsen, Oscar Rønbeck, Adolf Indrebø, Rudolf Olsen, H. Johansen, Olaf Berg, Sven Dalen, Harald Jensen, Aksel Johansen, Emil Liljan, Laurits Venge, Ole O. Lian, Elias Volan, P. Aarøe, Halvard Olsen, Oscar Nilsen, Johs. M. P. Ødegaard, A. Bratvold, Oskar Olsen, A. Alberty, Hans Aas, Knut Eng og Ola Guldvog.

De 99 var:

Ole A. Berg, Ole P. Bonde, Martin Dyrseth, Gudbrand Holt, H. O. Jubskaas, Kristian Moljord, Sigv. Nilsen, Ingv. Olsen, Anders Normann, Emil Engebretsen, Tor Eriksen, S. Kristensen, Oskar Syvertsen, Eugen Larsen, Lars Waldersnes, Olaf Abrahamsen, J. L. Abrahamson, Amund Amundsen, G. Berntsen, G. Braathen, Aksel Edvardsen, Ivar Eriksen, Kr. Fjeld, Kr. Hansen, Oskar Johansen, Harald Kristiansen, Olaf Olsen, E. Sjølander, J. Torpadi, Hans Johansen, Alfr. Waatvik, Ole Støraa, Einar Gerhardsen, Martin Hansen, Thorbjørn Henriksen, Sanfred Lander, Peder Løkberg, Andreas Olsen, Joh. Schwingel, J. Sandaker, I. B. Aase, Ivar Ertresvaag, Georg Jakobsen, Hans Andreassen, Lars Pedersen, Martin Liengen, Johan Dyrdaahl, Anders Maaren, Karl Øren, K. Walberg, Valdemar Nielsen, Augustin Hansen, Karl M. Johannesen, O. Romarheim, Marius Pedersen, A. Waagen, Frithjof Andersen, Albert Eberhardsen, Karl Foss, Eugen Johannesen, Edw. Mørk, Trygve Nilsen, Oscar Olberg, Adolf Schou, Martin Tranmæl, P. Furubotn, Nils Halvorsen, Kr. Meyer

Heie, G. Sørbøe, Johs. Wilhelmsen, Peder Garberg, Ingemar Iversen, Elias Gabrielsen, Adolf Olsen, Herman Kristensen, Sverre Rød, Karl Aug. Olsen, Karl Bjurstrøm, Einar Lien, Lars Aasvestad, Ole Kaspersen, John Kristensen, Th. Petersen, Karl Sten, Edv. Bernhardsen, Kristian Lien, Hiedvin Larsen, Johan Olsen, Lars Stenklev, Gunvold Norli, Lars Humlebræk, Aug. Magnussen, Halfdan Moe, Jon Furset, Per Jøsaas, Bernhard Dobak, Hans Vold, Erik Vangbørg og Hans Offenberg.

Fraværende var M. Fredriksen, Kr. Henriksen, Sundbye, Joh. Andersen, Johan Danielsen, E. Endresen, G. Gerhardsen, Solheim, Borgersen og Rosenløv.

Liengens forslag ansaaes bortfaldt ved voteringen under punkt 5.

Lian gik ut fra at der i beslutningen i organisationsspørsmålet ogsaa indgik bemyndigelse for sekretariatet til at utrede spørsmålet om en *telles medlemsbok*.

Beretning og regnskap.

(Dagsordenens post 2.)

Beretningen for 1920.

Under avsnittet Arbeiderbevægelsens Arkiv henstillet *O. Ruud* til sekretariatet om mulig at faa litt mer fart i arbeidet for arkivet.

Lian var enig i at man burde faa en anden sving paa det.

Lønsbevægelser og konflikter.

H. Fladeby: Paa side 35 i beretningen sees omtalt jernbanestreiken i 1920. Vi husker hvilken utvikling den tok. Da trafikken stanset fra 1. december satte regjeringen den saakaldte transportkommission i virksomhet. Det var særlig her i Kristiania, men den hadde forgreninger ogsaa utover landet. Kommissionen skulde ha til opgave at skaffe melk og kjøt osv. ind til byen. Situationen blev optat til drøftelse i sekretariatet, og som repræsentant for transportarbeiderne blev jeg indkaldt under konferansen herom. Det besluttedes her, at alt arbeide som hadde nogen forbiudelse med jernbanestreiken — transportkommissionen inklusiv — skulde blokeres. Efter at vore folk hadde faat meddelelse herom gjennom mig som deres tillidsmand negtet de overalt at befordre varer som skulde utenbys. En anden ting kom til. idet transportfirmaene vilde hente varer paa jernbanen. Da dette var blokert omraade negtet vore medlemmer i henhold til beslutningen — en optræden som arbeidsgiverforeningen paa stod tariffstridig. Senere blev det sagt av landsorganisationens viceformand, at landsorganisationen *ikke* hadde paabudt nogen saadan blokade. Efter dette hadde vort forbunds formand heller ikke andet at gjøre end at fraskrive sig ethvert ansvar for hvad Fladeby hadde gjort. Nuvel — at henge en enkelt tillidsmand overfor arbeidsgiverne spiller vel ingen rolle. Men det værste var, at ved at dette blev publicert tapte de av vore medlemmer, som negtet og fik sin avsked efterpaa, troen paa organisationen. Det værste er at gi aarsak til mistillid til organisationen fordi den *ikke tar*

ansvaret for fattede beslutninger. Jeg mener at denslags maa man være fritat for senere.

Volan: I den sak var forholdet det, at man stod foran en arbeidsretts-sak, og de tre forhandlere fra landsorganisationen maatte søke at finde et grundlag for organisationens stilling slik at hverken landsorganisationen eller transportarbeiderforbundet skulde ha noget organisationsmessig ansvar i den sak. Det standpunkt vi hævdede oppe i arbeidsgiverforeningen var forhandlerne og sekretariatet enig om. Jeg antar Fladeby forstaar hvilken betydning vi la i den «desavouering» han blev gjenstand for overfor arbeidsgiverne.

Fladeby: Jeg er ikke uenig i selve grundlaget, men i at der fremkommer opplysninger som virker til skade for organisationen, idet det sies at man stiler medlemmene frit overfor pligten til at følge organisationsmessig fattede beslutninger.

Volan: Jeg vil tilføie, at hvis landsorganisationen og transportarbeiderforbundet skulde ta offentlig ansvar for transportfolkernes tillidsmands ordre vilde jo det være det samme som at organisationen stod ansvarlig for hele konflikten.

Efter henstilling av *Lian* besluttet at fortsætte den videre behandling av beretningen for lukkede døre.

Alberti: Ja, jernbanestreiken skal jo engang avsluttes og avvikles. Forholdet laa slik an at jernbanepersonalet sommeren 1920 ikke saa sig nogen anden utvei end at opsi sine pladse; de *maatte* ta kampen efter den utvikling som deres lønsbevægelse hadde faat. Det er i forbindelse hermed et forhold som kongressen bør være bekjendt med, og som de der har ansvaret for det bør redegjøre for. Endel statsfunktionærorganisationer hadde gaat sammen i et fælles utvalg, som kaldtes statstjenestemændenes lønskomité; der stod ogsaa Norsk postforbund. Denne komité, hvis formand var postforbundets formand pakmester Strøm, gik i 1920 til regjeringen og erklærte, at forsaavidt jernbanefolkernes aktion vilde medføre nogen forandring i disses lønsforhold, set i relation til de andres, maatte dette ha konsekvenser ogsaa for disse andre, slik at de samme vilkaar blev gjort gjældende over det hele. Det er eiendommelig at man paa det vis vilde lægge mer sten til byrden end vi allerede hadde at bære. Jernbaneorganisationenes representanter blev nemlig møtt med dette gjentagende av regjeringen. Den illojalitet som blev vist ved den leilighet av en tilsluttet organisation maa paa det sterkeste fordømmes og de som har været med paa den stemples som illojale. Det er heller ikke første gang man har været utsat for det samme tricks fra postforbundets side. Hvis der findes grupper av statstjenestemænd som mener sig uretfærdig behandlet faar de sandelig vise, at de vil *ofre* noget, og er villig til at kjæmpe for at opnaa dette. Jernbaneforbundet vil ha sig frabødt denslags manøvrer fra andre grupper og da i langt sterkere grad fra en organisation som selv er tilsluttet den faglige landsorganisation.

Fladeby: Volan sa at det ikke var meningen at «ta ansvaret» for det som jeg hadde gjort. Jeg har ikke gjort andet end det jeg har faat paa-læg om av landsorganisationens sekretariat. Og *det* faar ta det ansvar istedetfor at paa-dutte det paa et andet forbund.

Ingen flere forlangte ordet, og *beretningen for 1920* godkjendtes enstemmig.

Regnskapet for 1920.

Hans Henriksen: Paa side 180 i regnskapet staar opført hvad der er inkommet i bidrag til østerrikske arbeidere. Der findes her paa indtægts- og utgiftssiden en differanse, som maa skyldes en feil postering.

P. Aarøe: Jeg har ikke saken forhaanden, men saavidt jeg kan skjønne er forklaringen den, at ved siden av de bidrag som blev indsamlet, og som staar opført som inntægt, blev der bevilget av sekretariatet et *direkte* bidrag, som indgaar i beløpet paa utgiftssiden, hvorved denne post er blit større.

Henriksen: Der staar opført 5000 kroner særskilt utenom det indsamlede.

Aarøe: Jeg skal fremlægge de nøiagtige opgaver i eftermiddag.

Regnskapet blev derefter foreløbig forbigaaet.

Ordstyreren refererte en meddelelse fra Olav Oksvik hvori tillystes møte av «oppositionen, de 63» umiddelbart efter formiddagsmøtets slut.

Beretningen for 1921.

Agitationen.

A. E. Gundersen: Jeg vil paapeke forskjellige bevilgninger som er foretat av sekretariatet i perioden. Regnskapet for 1922 vil vel ikke foreligge her; ellers skulde jeg ha ventet til da. Det væsentligste som her staar opført er bevilget til faglig agitation og til opplysningskontorene; jeg skal ikke hefte mig ved det efter beslutningen i organisationsformene. Men saa staar der 500 kroner til Telemark fylkesparti — altsaa til politisk agitation. Likesaa er der større bevilgninger til kvindeforbundet, pressekontoret og det kommunistiske partis arbeide. Hvis den faglige landsorganisation skal omfatte alle organisationsmulige i dette land uten partihensyn er det paa tide at der gjøres en forandring i det tidligere forhold med hensyn til denslags bevilgninger, da stillingen nu er en anden end den før har været. Jeg vil særlig fæste mig ved *kvindekontoret*. Det blev i sin tid opprettet for at drive faglig agitation blandt kvindene. Nu er det gaat over til at bli et kommunistisk sekretariat under centralstyrets ledelse. Arbeiderpartiets *skolevirksomhet* er der ogsaa bevilget store summer til. Men det er ret og slet en kommunistisk propagandaskole, og det gaar folgelig ikke an. Videre er der ydet en hel del til Arbeiderpressens samvirke. Det er mot forutsætningene dengang dette foretagende blev opprettet. Beslutningene i 1920 hjemler ingen adgang til bevilgning til den kommunistiske presse etc. Der staar intet i beslutningene fra kongressen eller i lovene om at der er avsat noget til det formaal. Der maa skapes litt mere politisk renslighetssans inden organisationen. Hvis der ingen forandring sker vil der ikke bli noget godt samarbeide i fremtiden. Mellem 35 og 40 procent av landsorganisationens medlemmer er sikkert *ikke* kommunister. Av de grunde jeg har anført henstiller jeg allerede nu til det sekretariat som kommer at dra omsorg for, at man ikke faar mer kiv og splid om

disse ting, idet en absolut forutsætning maa være at ikke nogen bestemt politisk retning faar anledning til at lukrere paa de fagorganiserte arbeideres midler — lukrere paa andre organisationer. La os enes om en solidarisk optræden for det arbeides skyld som vi skal utføre i den kommende tid! Det vil være umulig at vinde tilslutning for organisationen om den skal brandskattes til fordel for et parti som medlemmene ikke er enig med, men som de *bekjæmper*.

Bratvold: Jeg deler ikke Gundersens opfatning naar det er spørsmål om skolevirksomheten. Den er et godt tiltak, som bør utvikles videre. Jeg ser da bort fra om den tildels kan bli git et kommunistisk tilsnit. Derfor har jeg stemt for de bevilgninger som er git til skolearbeidet. Men saa er det *det andet*. For pressekontorets vedkommende gjælder det at forrige kongres ikke vedtok nogen beslutning om bevilgning. Endda er man gaat saa langt som til at bevilge penge — foruten til hovedpartiet — ogsaa til lokale bygdepartier! Kongressen blir tvunget til at sørge for, at denslags ikke faar gjenta sig i den kommende kongresperiode. Det er ikke mulig at bygge en faglig landsorganisation i dette land paa bare kommunister. Og det vil bli endda mer umulig efter at partiet er gaat over til individuelt medlemskap. At man skal tvinges gjennom de faglige sammenslutninger til at yde økonomisk støtte til et arbeide man ikke er enig i er aldeles uriktig. Det er en sak for sig at man *hittil* har ment sig bundet av traditioner; det kan paa sæt og vis la sig høre. Men *denne* kongres maa sørge for at ikke utenforliggende ting skal hindre tilslutningen til vore rækker. Det er riktig, som Gundersen sier, at enhver organisation faar finansere sin egen agitation og sine egne foretagender.

Edw. Mørk læste Oksviks lap med «kaldflir». Jeg vil si at jeg før har set denslags, og jeg vil protestere mot det. Et forslag fra syndikalitetenes organisation her i landet blev ogsaa møtt med kaldflir i sekretariatet. Der er ingen grund til kaldflir fordi om der er en *anden* opposition idag end den man har været vant til. Vi vil her forsøke paa ut fra det syn man har at rette paa det som man mener er skakt. Her er en *opgave* for oppositionen som vi tar op, fordi vi indser nødvendigheten av det hvis fagorganisationen her i landet skal bli den revolutionære magt som den bør og skal være.

Lian: Det spørsmål som her er reist rent tilfældig under et avsnit i beretningen er et meget stort og viktig spørsmål. Jeg er enig med Gundersen i at der her maa skaffes klarhet og at sekretariatet faar den bemyndigelse som kongressen mener sig at burde gi. Men det er en saa stor sak, at den ikke bør tages op under dette punkt, men helst utsættes til alle regnskaper er kommet. Der vil her videre bli avgit en mundtlig beretning, som ogsaa streifer ind paa det samme forhold. Jeg nævner her bare at f. eks. vort forhold til Økonomisk samvirke indebærer juridiske forpligtelser for landsorganisationen. Og der er en hel række ting i denne forbindelse, som man vanskelig vil ha fuld oversigt over, om man tar spørsmålet op under et enkelt punkt paa dagsordenen. Uten derfor at komme nærmere ind paa det vil jeg bare si, at bevilgningen til Telemark fylkesparti er benyttet til rent faglig agitation. Da forholdet blev paaklaget i representantskapet gav Eivind Reiersen en utførlig redegjørelse for hvad de 500 kroner var medgaat til. Men alt

dette maa sees i sammenhæng naar alle regnskaper foreligger. Jeg vil stille følgende forslag, som vi vel kan samle os om uten yderligere debat:

«Den videre behandling av det reiste spørsmåal utsættes til regnskapet for 1922 foreligger.»

Ordstyreren refererte videre følgende forslag av Gundersen:

«Landsorganisationens bevilgning til Arbeiderpartiets kvindekonto**r** bortfalder fra 1. juli 1923.»

Efter bemerkning av *Gundersen* vedtoges Lians forslag enstemmig.

Bedriftsraad og arbeiderutvalg.

Kr. Moliord: Det oplyses her at bedriftsraadskontoret den hele tid har forsøkt at staa i forbindelse med de oprettede utvalg. Jeg vil i den anledning oplyse at der ikke er kommet saa meget som ett sirkulære til os i Sulitjelma; derimot er der kommet til private. Det kunde være av interesse at faa vite *hvortfor* der ikke er blit korrespondert med utvalget deroppe.

Allr. Madsen: Selvfølgelig er sirkulærene sendt til den adresse vi har faat opgit i Sulitjelma.

H. Eriksen: Der er foretat en feil fra dem som har med dette at gjøre, idet det rette skulde være at sirkulærene blev sendt til de forskjellige *fagforeninger* for derefter av disse at sendes videre til utvalgenes medlemmer. Man har eksempler paa at der er kommet opplysninger til bedriftenes kundskap som ikke er heldige. Som en almindelig uttalelse vil jeg si, at arbeiderutvalgene bør lægge an i et andet spor. Jeg kjender til at der er utvalg som har ignorert dem som er sat til at vareta arbeidernes interesser paa sin organisations vegne. Paa flere steder har de gjort de fagorganiserte arbeidere en *bjørneljeneste* i stedet for at hjelpe dem.

Eikefjord: Ved statens anlæg er der gjentagende forsøkt opprettet arbeiderutvalg, uten at det er lykkedes organisationen at faa dette i sving. Anlægsarbeiderforeninger har spurt om hvordan utsigtene er, og jeg har sendt saken over til landsorganisationen. Det vilde være av betydning at faa høre av Madsen her, hvad han mener, for at repræsentanter paa kongressen fra anlægsarbeiderne kunde ta svaret med sig tilbake til foreningene.

Madsen: Eriksen har ikke overfor mig fremholdt nogen bestemte tilfælder, hvor utvalgene er gaat i veien for organisationen. Mit indtryk er at kompetansetvister og lignende har der forekommet faa av hos os sammenlignet med hvad tilfældet gjennomgaaende har været i andre land. Men mit raad til utvalgene er, at saker som hører indgaaete overenskomster bør de ikke ta op uten efter konferanse med organisationen. Hvis der nu blir en bedre og mer effektiv industriel organisation vil utvalgene ogsaa komme til at skifte karakter, og da bør de komme mer direkte ind under industriorganisationene og bli *dissers organer paa arbeidspladsen*.

Overfor Eikefjord vil jeg minde om, at opprettelsen av arbeiderutvalg paa et sted betinges av at vedkommende bedrift beskæftiger mindst 50 arbeidere; loven onfatter med andre ord alle de bedrifter som kommer ind under arbeiderbeskyttelsesloven. Ved enkelte anlæg er der nu i

virksomhet saadanne utvalg eller «bedriftskomiteer». Men ved en række av statens anlæg har ingeniørene og tildels den høiere administration sat sig imot arbeiderutvalgs opprettelse. Generaldirektøren for statsbanene har imidlertid lovet at saken skal bli tat op paa et av de første møter i hovedstyret. Det vil da her bli drøftet om man skal gaa med paa opprettelse av utvalg for anlægsarbeiderne — som der er tjenestemandsutvalg for funktionærene ved *driften*. Hvis man ikke der gaar med paa det kan saken passere videre til arbeidsraadet til endelig avgjørelse. Men da kan resultatet være tvilsomt, dersom vedkommende anlæg ikke gaar ind under arbeiderbeskyttelsesloven.

Efter bemerkning av *Moljord* uttalte *Eriksen*: Det er ikke nok at sende omkring et sirkulære og henstille til arbeiderne at danne arbeiderutvalg; det bør ogsaa præciseres hvad de skal foreta sig og hvad der skal overlates til fagforeningenes tillidsmænd som saadanne at gjøre. Sekretariatet maa klarlægge i en tydelig instruks, hvad utvalgene skal befatte sig med. Jeg tror forøvrig ikke at de, med det virkefelt de har idag, kan gjøre noget for de organiserte arbeidere, tvertimot.

Bernhardsen: Naar vi ser paa forholdet som det er idag maa vi si, at vi har faat føle blandede virkninger av opprettelsen av arbeiderutvalg. Straks et utvalg er valgt forsøker beriften sig med trakasserier. Og de rammer først og fremst de ledende kræfter inden utvalgene, fordi disse ikke har den samme tariffmæssige beskyttelse som organisationens lokale tillidsmænd forøvrig. Vi blir nødt til at komme ind i et andet forhold med disse utvalg, hvis vi skal naa nogen vei med dem. En god rapport med organisationsledelsen herinde vil bl. a. være nødvendig.

Volan: Jeg synes det har været paafaldende *faa* rivninger i betragtning av at fagorganisationen her er gaat ind paa et helt nyt felt i sit arbejde. De smaa uoverensstemmelser som der har været kan man ikke regne synderlig med. Og organisationen vil naturligvis gjøre alt for at slike ikke skal forekomme.

Jønsson: Vi maa vel alle erkjende, at i den tid de har virket har arbeiderutvalgene ikke vist sig at svare helt ut til hensigten og til de forventninger som er stillet. *Aarsakene* er mange, det skal indrømmes. Men jeg tror at sekretariatet har en del av skylden for den forvirring som er opstaat. I jernindustrien, hvor vi har hat verkstedsklubber i flere aar, opløstes disse paa ikke saa faa steder, idet man blev enig om at holde sig til utvalget. Resultatet er blit alt andet end tilfredsstillende. Og nu gaar det den *motsatte* vei; nu nedlægger man heller arbeiderutvalgene og gjenoptar klubstyrene. Der skulde straks været vedtat regler for forholdet mellem disse — allerhelst søkt at faa en kombination istand. Heller ikke senere er der git nogen bestemmelser i saa henseende. Madsen har utvilsomt gjort hvad han har kunnet. Men naar det som her gjaldt at grundlægge en ny afdeling indenfor organisationen burde den mand, som fik med dette at stille, ikke samtidig været anvendt til anden agitation. Værdien av arbeiderutvalgene er høist tvilsom, og det nye sekretariat bør ta under overveielse, om man ikke i det hele bør *nedlægge* disse for i stedet at utvikle organisationsmæssige bedriftsorganer som staar under fagorganisationens hele og fulde kontrol. Det gjælder først og fremst at ha organer som gir uttrykk for *fagorganisationens virksomhet paa*

arbeidspladsen. — Tal. nævnte her etpar eksempler paa hvor løst det hele hadde virket, eksempler som gjorde ham mistænkelig overfor utvalgenes fortsatte virksomhet hvis det ikke blev en forandring.

H. Eriksen støttet Jønssons henstilling og understreket, at tillidsmændene paa stedet maatte faa avgjørende indflydelse ogsaa paa arbeiderutvalgene.

Johan Johannesen spurte hvad man skulde gjøre paa et stød hvor der ikke var saa mange arbeidere ved en bedrift at der kunde dannes utvalg. Han nævnte bl. a. bygningsfagene i smaaabyene og henstillet at der utarbeidedes en plan for dette.

Lian: Det er klart, at det arbeide som er utført gjennom bedriftsraads- og arbeiderutvalgsbevægelsen, og som skal utføres videre, bare er i sin første begyndelse. Da spørsmålet reistes herhjemme var jo forholdet det at arbeiderne befandt sig paa den offensive side; man hadde endnu høikonjunkturen paa arbeidsmarkedet, og under disse gunstige omstændigheter var det at vi antok som en ny opgave for den faglige virksomhet at arbeide for at kjæmpe frem arbeidernes *andel i bedriftsledelsen.* Saa kom depressionen, og vi har siden hat fuld hyre, kan man si, med at føre vor defensive forsvarskamp. Vi har maattet nøie os med at forsvare de rent *faglige* gevinster uten at kunne gaa til noget fremstøt for bestemmelsesretten paa arbeidspladsen. At dette i høi grad har indvirket paa de arbeiderutvalg, som blev dannet i henhold til den midlertidige lov av 1920, sier sig selv. Jeg er enig i at de som faar med disse saker at gjøre bør ta under overveielse de bemerkninger og uttalelser som er fremkommet her; men jeg for mit vedkommende vil ikke paa nogen maate *slutte* med det arbeide, det vil jeg bare ha sagt ifra.

Madsen: Efter de uttalelser som er faldt fra Jønsson og Eriksen finder jeg det nødvendig at gi en kort redegjørelse for arbeiderutvalgene og deres virksomhet, fordi jeg har indtryk av, at de to, trods alt, ikke har den gode vilje til at se *upartisk* paa denne sak. Man skal ikke trække der konklusion, fordi om der er enkelte vanskeligheter, at hele dette apparat er overflødig og bør avskaffes.

Agitationen for oprettelse av arbeiderutvalg tok fart i 1921. Det var i mange henseender et vanskelig aar, med talrike bedriftsstansninger og indskrænkninger. Det lykkedes i løpet av 1921 at faa oprettet 163 arbeiderutvalg og bedriftsraad, hvorav 61 i Kristiania og omegn, hvor jo de fleste store bedrifter er samlet. I 1922 gik en række utvalg ind paa grund av hel bedriftsstans, eller fordi arbeidsstyrken i bedriften kom under 50 mand. Men der blev ogsaa dannet adskillige nye utvalg. Og bevægelsen har fortsatt i den sidste tid. Der har kommet en række forespørsler til kontoret om foredrag o. s. v.; videre forespørsler om fremgangsmaaten ved valg, utvalgenes arbeide, deres forhold til klubstyrer og fagforeningsstyrer, veiledning i forstaaelse av lovens bestemmelser etc. Alt dette er besvaret. — Man maatte ha konkrete eksempler for at kunne bedømme værdien av den kritik som er rettet særlig av Jønsson. Jeg tror at man vil komme til det samme resultat her som det er meddelt fra Østerrike f. eks., at man ikke længer kan være bedriftsraad foruten. Men da maa de lægges helt under *organisationens kontrol.*

Der er fra vort kontor utsendt rapportskemaer til arbeiderutvalgene for at faa en *oversigt over deres arbeide*. Videre er de større samorganisationer anmodet om at indsende beretning for arbeiderutvalgene i distriktet. Slik beretning er hittil kommet fra 63 utvalg. Desuten har samorganisationene i de større byer sendt ind beretning om utvalgene og deres virksomhet i de respektive distrikter. Det fremgaar av rapportene, at utvalgene paa grund av de vanskelige økonomiske forholde ikke har hat let for at arbeide. De har, akkurat som fagforeningene, væsentlig maattet innskranke sig til at forsvare de almindelige arbeiderinteresser. Særlig har utvalgene tat sig av spørsmaal angaaende innskranke og avskedigelse av arbeidere. Omtrent samtlige har maattet gripe ind paa dette omraade, og tildels med meget godt resultat. En række utvalg har ogsaa behandlet spørsmaal om indtagelse av arbeidere og underordnede funktionærer og har søkt at fremme de organiserte arbeideres synsmaater og interesser. Hvor der er et godt utvalg med en sterk organisation i ryggen paa vedkommende arbeidsplads er der opnaadd gode resultater i retning av arbeiderkontrol, *trods* de ugunstige konjunkturer. Videre har utvalgene beskjeftiget sig adskillig med de *sanitære og hygieniske* forhold i bedriftene. Og ikke mindst her er der en stor arbeidsmark for utvalg som vil og kan ta fat. Jeg vil videre nævne, at endel utvalg har overtat bestyrelsen av bedriftens arbeiderboliger, mens andre har faat en viss *bestemmeseret* i disse spørsmaal. Det samme gjælder pensionskasser og hjelpekasser, som en række større bedrifter har opprettet. Endelig er det paa sine steder lykkedes at faa ind i arbeidsreglementet positive forbedringer som gir arbeiderne større indflydelse paa bedriftens *arbeidsordning*. Alt dette er gjennomført ikke i *strid* med, men det har *supplert* fagorganisationens arbeide.

Tirsdag eftermiddag.

Ordstyrer: *Mørk.*

Protokollen oplæstes. En motion av *Jønsson* om at la foreta navneoprop ved hvert møtes begyndelse gav ikke anledning til nogen beslutning.

Debatten om *beretningen* fortsattes.

Halidan Moe: Jeg kan ikke slutte mig til den opfatning at arbeiderutvalgene bør *nedlægges*. De motiver som er fremholdt herfor er jeg helt uenig i. Det viste sig ved den konferanse som blev holdt i Bergen for ikke saa længe siden at arbeiderutvalgene hadde nedlagt et respektabelt arbeide -- og et arbeide av betydning for organisationen. Saaledes har de gjort det lettere end det før har været at faa avskedigede arbeidere ind igjen. De sanitære tilstande, f. eks. ved Høyanger, er ogsaa blit bedret som følge av den virksomhet som er drevet. Jeg fraraader derfor enhver henstilling fra kongressens side i retning av dette arbeides ophør. Da bør man heller forsøke at utarbeide en mer konkret plan for virksomheten, idet man samraar sig med de rapporter som er indkommet fra utvalgene og de stedlige organisationer. Jeg understreker Lians uttalelse om at vi bør lægge an paa at utbygge det «surrogat» som vi har.

Humblebræk: Min erfaring fra det praktiske arbeide for fagorganisationen er, at man skal indrette sig med de færrest mulige organer — i det hele saa enkelt som det kan la sig gjøre. Jeg betragter arbeiderutvalgene nærmest bare som et minde om revolutionsbølgen som gik over Europa. Men som et minde har de liten verdi for os. Den største feil har været at man ikke har had den fornødne plan og et vaakent initiativ inden organisationen; vi har dannet sidestillede organer som har *forkvaklet* mer end de har været til gavn. Som stillingen er mener jeg at vi — av hensyn til dem som mener sig at ha bruk for utvalgene — ikke skal gaa til at nedlægge dem. Men jeg er ikke desto mindre av den opfatning, at de vil komme til at bli nedlagt før eller siden — av den enkle grund at de ikke har noget virke.

Jønsson: Det er bare ved en tredjedel av de bedrifter, hvor arbeiderutvalg efter loven kan oprettes, at de er oprettet. Jeg skal ikke si mer, idet jeg haaber at det nye sekretariat vil se nærmere paa saken. Jeg tror ogsaa at Madsen indser nødvendigheden av en fastere organisation av disse utvalg — og især en *nøiere forbindelse med lagorganisationen*.

Lian: Hvis meningen var at opta en rent *principiell* debat om bedriftsraadsideen maatte vi jo ta det spørmaal op til fuld og hel drøftelse. Det nytter ikke ~~da~~ at slænge ut om de delvise erfaringer man kan ha gjort hist og her. Tanken rækker vidt; spørmaalet blir om man er *uenig* i den linje som den betegner. Mener man derimot at veien maa gaa gjennom bedriftsraadsbevægelsen, gennem kampen for øket indflydelse for arbeiderne over det økonomiske liv, da er dette noget helt andet. Arbeiderutvalgsloven er ikke lavet av os, men av de andre, og vi har sagt at vi vil *utnytte* denne lov for derigjennem at underbygge selve den idé som ligger til grund for bedriftsraadsbevægelsen. Det forekommer mig at Jønssons kritik er noget negativ. Hvad er det *han* vil da?

Jønsson: Jeg vil sætte *lagorganisationen* ind som arbeidernes organ paa arbeidspladsen.

Lian: Ja det blir nu bedriftsraad allikevel det da. Der kan selvsagt sies meget her, men selve ideen maa vi fastholde. At ophæve arbeidet for utviklingen av arbeiderutvalg og bedriftsraad det vil ikke *jeg* gaa med paa, hvis *det* er meningen med den kritik Jønsson har reist her.

Man gik nu tilbake til *regnskapet* for 1920.

Aarøe: Forholdet med den tilsyneladende uoverensstemmelse som blev pekt paa i formiddag vedrørende indsamlingen til de østerrikske arbeidere er følgende:

Indsamlingen begyndte i 1919 og av landsorganisationens regnskap for det aar viser det sig at være indkommet kr. 9695.00. Beløpet blev ikke utbetalt i 1919, men derimot opført paa status pr. 31. december.

Sekretariatets bevilgning *kr. 10,000.00* er derimot ført til utgift i regnskapet for 1919.

Ifølge regnskapet er der i 1920 indkommet bidrag med kr. 36,137.97
Tillagt forannævnte beholdning for 1919 - 9,695.00

Ialt kr. 45,832.97

I 1920 er av de indkomne bidrag avsendt til Østerrike kr. 44,000.00
Opført paa status som beholdning ifølge regnskapet pr.

31. december 1920 - 1,832.97

Tilsammen kr. 45,832.97

Der er saaledes ingen uoverensstemmelse tilstede.

Regnskapet godkjendtes derefter enstemmig.

Under den videre behandling av *beretningen* (1921) uttalte *A. E. Gundersen* under avsnittet

Fagorganisationens bank:

Jeg har en liten bemerkning at gjøre til bankens ledelse. Sekretariatet sitter nu med et flertal i direktionen. Dette er ikke *bare* av det gode, og jeg finder grund til at henstille til det kommende sekretariat at det ikke gjør krav paa mer end 2 repræsentanter, saaledes at der blir git anledning for forbundene til at fordele de pladse som blir igjen. Som det nu er vil det ikke kunne undgaaes, at sekretariatet blir utsat for et sterkt pres av laansøkere. Det er forøvrig min opfatning, at man ikke vil faa den glæde av banken som man trodde da man overtok den. Den kan bli en *hindring* for arbeiderbevægelsens virksomhet mer end den vil bli til hjælp. Skulde f. eks. banken bli avhengig av andre banker vilde det bare bli værre end det før var. Man maa haabe at dens kapital i fremtiden blir bestaaende av medlemmenes indskud og av de midler som organisationenes forsikringskasser disponerer, saaledes at bankens drift blir helt uavhengig av de midler som skal komme vore *kampkasser* tilgode.

Lian: Gundersens uttalelser var sat slik paa skruer at ialfald nogenlunde mistænkelige mennesker maatte tro, at der her var noget galt paafærde. Men jeg vet at Gundersen ikke har hat til hensigt at utsaa nogen saadan mistanke. Det har han heller ingen grund til. Banken er vel, kan man trygt si, den bank her i landet som for nærværende har sine papirer bedst i orden. — Av de som nu sitter i direktionen kan bare to mand sies at være valgt direkte som repræsentanter for landsorganisationen som aktionær betragtet, nemlig formanden og viceformanden. Dertil kommer Aas som — selv om han er medlem av sekretariatet — i virkeligheten representerer bokbinderforbundet, og videre Arnt Aamodt (jern- og met.) foruten en representant for de private aktionærer. — At banken vil kunne faa sin store betydning, hvis den omfattes av arbeiderne med interesse, føler jeg mig viss om. Der er ingen grund til at lage jeremiader i den anledning.

Aas: Jeg slutter mig fuldt ut til hvad der er uttalt av Lian. Det virker underlig naar en organisationsmand som Gundersen kan staa her og si, at han *angrer* paa at arbeiderne virkelig har faat sig denne bank. Den har været set hen til og været savnet længe, inden man endelig kom saa langt. Vore produktionsforetagender vil komme til at trænge penge, men de kommer ogsaa i tidens løp til at kaste penge av sig. Vi maa se langt frem i denne sak. Derfor skulde enhver gjøre sit til at *støtte* banken istedetfor at søke at *svække* den. Jeg benytter anledningen til at nævne det sparemerkesystem som banken har, og jeg vil henstille at fagforeningene sætter ind sine midler i banken og agiterer for den paa enhver maate.

Gundersen: Jeg har ikke kriticert selve banken og bør derfor ikke mistænkeliggjøres. Jeg har bare fremholdt at banken bør arbeide med en kapital som er uavhengig av de fonds arbeiderne skal bruke til streiker. Dette er vel ogsaa bankens ledelse selv enig i. Dertil har jeg sagt, at man ikke bør ha noget «diktatur» i styret fra landsorganisationens side. Det tror jeg ogsaa vil være til det bedste for arbeiderbevægelsen i fremtiden.

Skolevirksomheten.

Gundersen: Jeg har i likhet med Bratvold været interessert i skolen og er det ogsaa fremdeles, men det maa være en betingelse for tilskud til skolen fra landsorganisationens side at den brukes til støtte for *alle* grene av det socialistiske opplysningsarbeide. Da maa der ogsaa søkes skaffet et mer alsidig utvalg av lærerkrafter. Tendensen er nu: *bare kommunister*, og den tendens bør landsorganisationen ikke oppmuntre. Kviberg fik oppsigelse fordi han ikke var kommunist; det har han selv sagt.

Lian: Man vil selvfølgelig søke at gjøre skolen og skolevirksomheten i det hele saa god som mulig. Men det er jo bare en begyndelse dette. Naar det ikke er lykkedes at faa andre end *kommunister* som lærere har det sin væsentligste aarsak i det, at der som regel ingen andre er som vil gjøre dette arbeide om kveldene for den lille betaling som blir budt.

Mørk oplyste at Kviberg selv hadde sagt op ved aftenskolen.

Bratvold trodde skolen arbeidet efter sin hensigt. Enten undervisningen lededes av kommunister eller socialdemokrater spillet for ham forsvindende liten rolle.

Lian: Jeg er helt enig i Bratvolds syn. Men det skal sies her, at *er* der nogen som vil gjøre arbeide for liten eller ingen betaling paa dette felt er det inden den fløi av bevægelsen som tilhører det kommunistiske parti. Det er *sandhet*, og derfor skal det sies.

Bratvold erklærte at han vilde nedlægge en protest mot denne uttalelse paa eget og mange andres vegne.

Axelsen protesterte likeledes og bemerket, at der vilde bli anledning til at komme tilbake til dette siden.

Rich. Hansen: Jeg finder det ogsaa eiendommelig av Lian at han vil si dette likeoverfor de mange fagforeningsfolk, pressefolk og andre som har ofret av sine kveldsstunder for bevægelsen *for* den kommunistiske idé blev kjendt.

Lian: Det er *skolen* jeg har uttalt mig om, og jeg har git uttryk for den erfaring jeg har som medlem av skolekomiteen. Man sigter ikke dermed nogen fagforeningsfolk for ikke at gjøre arbeide. Det skal ikke *lykkes* at lave nogen agitation paa det. Skolekomiteens protokoller skal vise det.

Gundersen: Jeg tør paastaa at de intellektuelle som arbeider i bevægelsen idag nok tar sig betalt, ogsaa om de kalder sig kommunister.

Frithjof Andersen forklarte sig som Kvibergs elev nærmere om hvorfor Kviberg hadde trukket sig tilbake fra undervisningen. Han hadde selv git uttryk for at han var klar over, at den avtagende søkning til aftenskolen i den sidste tid ikke var uten forbindelse med hans politiske opfatning og den stilling han indtok, og da han følte sig i mindretal valgte han selv at søke avsked.

H. Eriksen bemærket, at han trodde det var Lian som selv søkte at lave «agitation» paa denne sak.

Bratvold: Skolekomiteen har ikke spurt nogen andre og kan derfor ikke vite om der ikke er andre end kommunister at faa til lærere for den betaling.

Jon Furset: Jeg trodde jeg var kommet til en fagkongres, hvor man skulde behandle faglige spørsmåal. Men man faar følelsen av at være kommet ind i en barnestue. Skal det fortsætte utover slik vil følgen bli, at man kommer til at fare med en harelab over de langt viktigere spørsmåal som staar paa dagsordenen.

Lønsbevægelser og konflikter.

(Beretningens side 55—77.)

Oksvik: I denne forbindelse vil jeg spørre om motivene for den berømmelige protokol i anledning av storstreiken — uten at ville gjøre noget nummer av det og uten at komme ind paa storstreiken i sin almindelighet.

Lian: Oksvik mente det ikke var nødvendig at gaa ind paa konflikten i sin store bredde, og han har kanskje ret i det. Men det spørsmåal han reiser har naturligvis en sammenheng; man kan ikke skille konflikten fra protokollen eller omvendt.

Jeg skal ikke komme ind paa storstreikens *nødvendighet*. Den blev besluttet av representantskapet og ophævet ogsaa av representantskapet. Stillingen var ved avslutningen den, at storstreiken *maatte* hèves, hvis den ikke skulde gaa istykker av sig selv. Ved forhandlingene hos riksmæglingsmanden foreslog denne storstreiken hævet, hvilket der var enighet om inden sekretariatet at akseptere. Arbeidsgiverforeningen, som da -- i henhold til det magtforhold som var tilstede — følte sig ovenpaa, forlangte ført til protokols det som staar i beretningen paa side 69.¹⁾ Det var altsaa den *protokol*, som efter noksaa mange særinøter blev notert ned av ham paa et stykke papir, og hvis indhold vi fandt at kunne gaa med paa.

I representantskapsmøtet samme dag, hvor situationen fremlagdes, meddelte vi at arbeidsgiverforeningens representanter hadde krævet tilført protokollen, at organisationens medlemmer ikke skulde kunne nekte at arbeide sammen med folk som hadde arbeidet under streiken. Dette motsatte vi os, og det *utgik*. Deri ligger jo at der *var* en protokol. Derimot kom vi ikke til direkte at berøre det andet punkt angaaende arbeidets gjenoptagelse. At der ikke blev tatt med en *avskrift* av riksmæglingsman-

¹⁾ Protokollen lyder:

Repræsentantene for arbeidsgiverne erklærte, at hvis storstreiken blev hævet og arbeidet gjenoptat vilde alle de bedrifter, som kunde sætte arbeidet igang, gjøre dette og i den utstrækning som bedriftenes forhold tilsier.

Forutsætningen for at saa kan ske er imidlertid, at bedriftene kan ha fornøden sikkerhet for, at arbeidet vil bli utført paa en fuldt lojal maate, og at der paa arbeidspladsene søkes skapt fuld arbeidsired.

Arbeidernes representanter erklærte, at de delte denne forutsætning, og at dette var stemmende med organisationens opfatning, og at disse saaledes vilde yde sit bidrag hertil. —

dens blyantnotis indrømmer jeg var en feil. Men deri laa ikke at hverken jeg eller den anden som deltok i det avsluttende møte vilde stikke noget under stol. Man maatte jo ogsaa vite at man her hadde med *to* parter at gjøre. Om protokollen, slik som den blev til i sin endelige form, hadde foreligget for repræsentantskapet vilde det heller ikke hat nogen indflydelse paa *beslutningen om storstreikens ophævelse*. Alle var nemlig klar over, at det ikke vilde være mulig at faa saantlige ind igjen. Det var saaledes uttalt i repræsentantskapet paa forhaand — før man *gik* til at iverksette storstreiken — at de arbeidslediges tal vilde komme til at økes som følge av den, og at netop deri laa vanskeligheten, naar arbeidet atter skulde gjenoptages. Vi skulde — er det blitt sagt — ikke *hat* nogen protokol, hvorved vi vilde ha kommet til at staa frit. Det er en formel betragtning, som ikke holder stik. Ti ved beslutningen om streikens ophævelse traadte de gamle overenskomster straks i kraft igjen, og vi var følgelig *ikke* ubundet. Det *reelle* er at vi ikke kunde faa den anden part til at love at gjenindta alle — og det hvadenten vi hadde protokol eller ikke protokol. Jeg beklager for mit vedkommende, som sagt, at vi ikke fik med protokollens ordlyd, men det hadde flere aarsaker. Vi hadde netop da en streng tid, og kanskje vi heller ikke var saa forsigtige som man under de omstændigheter *skulde* ha været. Jeg for mit vedkommende forstod det dog saa, at repræsentantskapet var klar over realiteten.

O. Sporpind: Jeg har i opdrag fra ti tusen papirarbeidere at synge ut her idag. Jeg tør si til landsorganisationens formand, at hadde man i det repræsentantskapsmøte, hvor spørsmålet om at hæve storstreiken var oppe, visst om at der forelaa en protokol av den slags som vi siden fik erfare vilde resultatet av behandlingen ogsaa blitt et andet. Den slags *taaler* ikke fagorganisationen i Norge mere. Denne protokol er paa en snedig maate gjemt væk ogsaa i denne beretning. Der blev spurt paa repræsentantskapsmøtet om der fandtes nogen saadan, og i henhold til det svar man fik blev der telegrafert ut til avdelingene om arbeidets gjenop-tagelse. Men *arbeidsgiverne* sa noget andet. Jeg har hørt fortælle, at Volan i et foredrag i Trondhjem under storstreiken skal ha kommet med den uttalelse: «Storstreiken er tapt, men vi fortsætter kampen paa arbeidspladsen.» Hvad gjør han imidlertid i arbeidsgiverforeningen? Jo der skriver han under paa at bedriftene «kan ha fornøden sikkerhet for fuld arbeidsfred paa arbeidspladsen!» — Et ordsprog sier at tiden læger alle saar. Men jeg tror *ikke* det er lægt; det viser landsorganisationens medlemstal idag. Bare i vort forbund fik vi 9,000 arbeidsløse av 10,000. Da der var gaat nogen tid regnet arbeidsgiverne ut, at nu kunde de diktere hvad de vilde. Og vi fik kravet om en 7 kroners reduktion pr. dag ved høstrevisionen. Papirarbeiderne tok en *kamp paa 6 uker* paa det. Saa blir tilslut protokollen fra storstreiken diktert os. Nei tak, sier vi! Vi tok saa 2 ukers kamp til for at dræpe protokollen. For arbeiderne *anerkjendte den ikke*. Saa skaden er delvis gjenoprettet for vort forbunds medlemmer. Men hvad sier de andre kamerater? Kongressen bør her synge ut, saa noget lignende ikke skal faa gjenta sig under den kommende ledelse. Der var paa repræsentantmøtet 14 som stemte for Furubotns forslag om et mistillidsvotum til de tillidsmænd som hadde ansvaret for denne protokol. Men det blev sagt at *kongressen* var det rette sted til at fælde dommen over det som var skedd.

A. E. Gundersen: Lian erkjender feilen nu som han gjorde i repræsentantskapet da Furubotn fremsatte sit mistillidsforslag. Feilen skulde *bare ikke været der*, men det er allikevel bedre at man erkjender den istedetfor at ville bortforklare den. — Efter nederlaget paa storstreiken begyndte det at rulle fort nedover. Nederlaget blev bebudet paa forhaand, og det slog til. Men det skal ikke kunne tilskrives noget *enkelt parti* at man fik storstreiken. Der var socialdemokrater som var likesaa fanatisk for den som kommunistene. — Jeg tror at om protokollen hadde været kjendt i repræsentantskapsmøtet vilde ikke storstreiken bli hævnet *den* dag; det kunde ialfald tænkes at Lund da vilde ha faat en anden sving paa protokollen. — Til Volan vil jeg bare si, at naar han staar frem og taler under ansvar som landsorganisationens viceformand bør han heller ta litt *piping* end at lægge an paa at «gjøre det» i bifald, naar han ikke har mere at fare med. — Hvis vi erkjender at det hele var et fatalt nederlag for organisationen kan det ialfald tjene os til *lærdom*. Det er vel ingen arbeider som ikke beklager baade storstreikens avslutning og at vi *fik* denne kamp paa det tidspunkt. Men jeg vil ikke være med paa at henge Lian paa nogen lygtepæl av den grund. Jeg er enig med Scheflo i hans *betrægtninger* paa landsmøtet, at vi — naar man ogsaa tar jernbanestriken med — hadde to nederlag paa hinanden. Det var en prøve paa det nye, friske blod som skulde prøve sig i ledelsen. Vi ser nu hvordan det klartes. *Det* er kanskje ogsaa en lærdom vi skulde høste. Det bedste ved hele storstreiken var at den blev saa raskt avsluttet; ellers kunde den kjørt hele organisationen i grøften.

Elias Gabrielsen: Resultatet blev sørgelig — der er ikke andet navn at sætte paa det. I et møte hos os blev der fremsat krav om at man som en sidste utvei fik ta *generalstreik*. Det som gjorde størst skade ved streikens avslutning — om ikke saa meget i Kristiania som ute ellers i landet — var de høist forskjellige *telegrammer* som blev utsendt. Det ene motsa det andet, og hvad skulde saa medlemmene tænke — og gjøre? Det er aldeles forkastelig at sirkulærer og telegrammer fra ledelsen i slike tilfælder skal gaa gjennom *pressen* istedetfor at sendes til de stedlige organisationer i form av lukkede meddelelser. Arbeiderne i Stavanger vil en anden gang maatte stille sig det spørsmåal: er det virkelig *nødvendig* at gaa frem slik som det her er gjort? Vi hadde et temmelig stort medlems-tal hos os den 26. mai 1921. Men de bedste foreninger i næringsmiddelindustrien forsvandt desværre etterpaa, og de som hadde staat i ledelsen maatte ut paa gaten. Mange av dem fik — efter et aars forløp — et elendig nødsarbeide. Jeg ønsker ikke at se Lian «hængt», men jeg ønsker at faa opplysning om der virkelig er sendt saa mange telegrammer til ledelsen i Kristiania med krav paa storstreikens avvikling, som man har villet gi det utseende av. *Jeg* tror det ikke.

H. Eriksen: Det er direkte sagt fra arbeidsgiverhold, at protokollen var gjort nødvendig fordi Volan skulde uttalt sig som nævnt ved møtet oppe i Trondhjem. Var det ogsaa nødvendig at faa saken avgjort i repræsentantskapet *før* man hadde faat den blyantnotisen tilveie? — Indenfor vor industri var der bli truffet en ordning. Men saa blev vi møtt med protokollen dagen efter, idet arbeidsgiverne sa: nu tar vi ind dem vi vil! — Lian har *erkjendt*, og det er bra; man skal ikke som Volan søke at

bortforklare det, for det vil aldrig lykkes. Vi *maa* for fremtiden undgaa en gjentagelse av dette, og jeg tror sikkert ogsaa at kunne uttale, at den kritik som formanden har faat har været en lærepeng. Det vil være rigtig her at si fra; naar vi saa gaar fra denne kongres er denne sak op- og avgjort for fremtiden.

Adolf Olsen: Jeg tror ikke vi kan diskutere storstreiken under Gundersens synsvinkel — at vi ikke burde *tat* den. Det omvendte var tilfældet. Vi hadde 1400 nødsarbeidere i Stavanger, men jeg tror ikke mange av dem vilde ha stemt *mot* storstreiken, om den hadde være forelagt dem. Det som var feilen ved storstreiken er efter mit indtryk den, at den blev avblaast *14 dage for tidlig*. Med hensyn til selve avslutningen tror jeg ikke det vilde gjort synderlig fra eller til om der ingen protokol hadde foreligget. Arbeidsgiverne følte sig i besiddelse av magten, og de vilde ogsaa ha formaadd at diktere *betingelsene*. En stor fordel vilde det ha været om man hadde kunnet undlate at foreta avblaasningen gjennom pressen; da vilde man ha undgaat det rot man kom op i. Men som det var *maatte* der bli forvirring — og saa skyldtes det hele paa protokol-affæren. Hvis man kommer op i en lignende situation senere hen vil det være godt at faa fastslaat her paa hvilken maate organisationene skal faa sine meddelelser.

Bratvold: Det er klart og helt oplagt, at naar den samlede organisation erklærer sig enig i arbeidsgiverforeningens betragtningsmaate er dette ikke det samme som om det *ikke* var gjort. Angaaende de feil som har været begaaet vil jeg ha sagt, at det gaar fornuftigvis ikke an at landsorganisationens tillidsmænd *under* slike situationer staar frem og sier at «storstreiken er tapt». Det er en daarlig platform at forhandle paa, det. Naar man vil øve kritik i en sak som denne skal man øve den paa en rimelig maate, og det var *Volan* som sa dette. Det maa ikke gjenta sig. — *Tariffene* indebærer ingen garanti for gjenindtagelse efter en avsluttet konflikt; det som man maa sørge for er en avslutningsprotokol som sikrer dette. — Til de avsluttende forhandlinger hos riksmæglingsmanden burde Halvard Olsen været indkaldt, som beslutningen i sekretariatet gik ut paa. Der var valgt i det hele 4, deriblandt ogsaa jeg. Man skal huske at *tre* tænker bedre end to. Jeg kan ikke skjønne, at man ikke paa representantskapsmøtet skulde kunnet faa klarhet over den opsatte protokols virkelige indhold. Vi som sat der hadde det indtryk, at arbeiderne var sikret gjenindtagelse, naar kampen avblaastes, og ut fra det blev der telegrafert til tillidsmændene rundt om. Jeg vil si dette her, fordi ogsaa jeg har faat høre adskillig kritik av mange av mine kamerater, som har ment at jeg har forsømt at gjøre det som var min pligt. — I en slik stor affære som denne, som vi *maatte* ta, er det klart at der vil hände ting som er kritik værd, og som vi maa se paa. Men det er ikke min mening at ville gi kritikken en tilspidset form; derimot er det av betydning at *tale ut* — for fremtidens skyld. Jeg gaar ogsaa ut fra at storstreiken har lært os adskillig, kanske særlig det at naar vi gaar til en kamp skal vi gjøre det med *aapne øine*, vidende om de forskjellige faktorer som der er at ta hensyn til. Da blir ikke skuffelsen etterpaa, om galt hændes, saa stor blandt dem som gaar ut i kampen.

H. Andreassen: Jeg var en av de faa den gang som mente at vi *ikke* skulde ha tat storstreiken. Jeg tror at enkelte saa litt skjævt paa hvordan forholdene laa an. Der hadde gaat en agitationsbølge i tre aar forut — en agitation med krav paa utvidelse av snart sagt hver eneste liten konflikt. Denne agitation øvet ogsaa sit tryk paa de mænd som stod i spidsen for organisationen. Man skal imidlertid ikke stille kravene for *høit*. Ogsaa *iverksættelsen* av storstreiken kan efter min mening med grund kritiseres. En saadan aktion maa anlægges efter andre maal end en begrænset lønskamp. Den er i og for sig en «ulovlighet» mot det borgerlige samfund og i borgerskapets øine; om man da sætter sig utover en paragraf *mer eller mindre* spiller en underordnet rolle. Jeg tænker her paa bestemmelsen om 14 dages opsigelse. En saa gigantisk kamp som storstreiken *maatte* bære spiren i sig til nederlaget. Og saa kom nervøsiteten tilsyne ved avslutningen. — Lian mente at resultatet kunde være blit omtrent det samme *uten* protokollen. Nei; vi kunde da haat chance for at opta kampen og ført den videre, og vi kunde kanskje ha faat ind *flere* av vore kamerater. — Endnu den dag idag staar der meget igjen at utføre av det arbeide, som storstreiken i sine virkninger brøt ned. Konklusionen av det hele er og maa bli den, at naar vi staar overfor lignende avgjørelser senere maa vi ha lært at *lægge taktikken an paa en anden maate*. Vi trodde os sterkere end vi var. Det er klart, at naar samfundet faar saa langt varsel og god tid til at forberede sig var magtforholdet væsentlig forrykket. For de feil som er gjort skal kritikken rettes ikke bare mot *de to*, men mot hele repræsentantskapet.

Jens Teigen: Den som taper blir altid i daarlig humør, sier man — og vi kan ikke vri os bort fra det vi heller. Og det humøret vil man ha *luft* for. Det fortvilede forhold er, at en slik storstreik faar vi i en *nedgangstid*; vi faar det *ikke* i opgangstiden, for da firer motparten. En anden ting med de *politiske* streiker og aktioner; for dem er det kanskje snarere omvendt. — Den forvirring som skaptes omkring gjenoptagelsen av arbeidet efter storstreiken var et høist beklagelig forhold. Vi maa se paa det slik: kunde vi *faat* en avslutning paa andre betingelser? Jeg tror ikke det. Jeg har været med paa protokoller som garanterte alles gjenindtagelse i pladsene. Men da hadde vi *seiret*. Man har ogsaa været med paa *tapte slag* før. Saa storstreiken er ikke det første. — Angaaende bestemmelsen i protokollen om «arbeidsfred» har jeg faat oplyst, at det var i henhold til tariffene. Saa det er noget som ikke skulde være ukjent for forbundenes folk heller. Tror man at landsorganisationens folk kunde faat sat op en protokol som kunde blit bedre? Det gavner litet at ville bibringe arbeiderne den tro, at det gaar an at føre en storstreik uten nogen ulemper. Vi maa tvertom *altid* regne med forfærdelige tilstande efterpaa, baade inden organisationen og paa arbeidspladsen. Det ulykkelige forhold var her at protokollen ikke var referert; det er beklaget som en feil av de to. Men bortset fra det maa man ikke hengi sig til forespeilinger som hænger i luften. Medlemmene i samorganisationene og i fagforeningene skal *veie* hvad de sier og gjør, naar de stiller krav om aktioner; for de blir tat alvorlig — de *maa* bli tat alvorlig. Kom ikke med større krav end de mener er forsvarlig at sætte ut i livet!

Axelsen: Jeg har ikke søkt at benegte, at storstreiken var nødvendig,

og heller ikke klandret dens iverksættelse. Nede i Sarpsborg forsøkte vi at gjøre den saa effektiv som det var mulig, og den *var* ogsaa effektiv. Ved avslutningen fik vi det til at alle skulde gjenindtages, trods fabrikkene hadde gaat med indskrænket drift. Imidlertid streiket fremdeles havne- og transportarbeiderne, og vi vilde ikke gaa tilbake til vore pladse før *alle* var kommet i arbeide, for ikke at komme i vanskeligheter. To uker efter storstreikens slut gik vi saa tilbake til arbeidet — og vi gjorde det med *ære*. Men det var i det «mørke» Østfold det! — Saa kommer vi til papirlockouten. Da kom landsorganisationens viceformand til os med den samme protokoll, som vi kritiserte og forlømte, og vilde ha os til at akseptere den. Det kan gaa an at gjøre feil én gang, men gjør man feilen *op igjen* da gaar det vel langt. Teigen forsøker sig som den store mægler og vil slette ut, men det nytter ikke til noget at dække over det som er skedd. — I Østfold staar vi idag, trods alle fadæser og trods arbeidsløsheten, allikevel med den største organisationsprocent, og den skal vi ogsaa holde i fremtiden. Det er *arbeidet* som fruktene skal maales efter.

Oskar Olsen: Jeg er enig i at storstreiken maatte vi ta. Hvordan laa sakene an? Vi kjender meget vel til, at hver gang der paakom en konflikt et eller andet sted var der dem som sammenkaldte massemøter og fik sendt krav til sekretariatet, eventuelt representantskapet, om at nu maatte der gjøres det og det. Der kom endog krav om generalstreik for ophævelse av kgl. resolutioner o. s. v. Imidlertid kom da det forhold til at sjøfolkene blev paatvunget et meget stort lønsnedslag. Og da mente vi som saa: er det virkelig saa alvorlig ment med kravene om sympatiaktion, som resolutionene kan tyde paa, da er her et *virkelig grundlag for en storkamp*. Og jeg skal villig indrømme, at jeg var en av dem som kjæmpet for storstreiken i 1921. Man har heller ikke, saavidt jeg har forstaat av uttalelsene, saa meget at si paa at den konflikt *kom*. Men om resultatet er ganske vist meningene delte. Den norske fagorganisation er gaat fra seier til seier praktisk talt siden den blev dannet, og et *tilbakeslag* maatte vel ogsaa engang komme. Der har i denne forbindelse været talt meget om protokollen efter storstreiken. Misnøien med og *striden* om den har vel lagt sig noget efterhvert. Men jeg vaager at paastaa, at om denne protokoll hadde været referert i representantskapets møte vilde det ikke ha ændret noget ved den beslutning som blev tat. Situationen var nemlig den, at representantskapet saa at man kunde ikke vente med en avblaasing. Med hensyn til de henvendelser som skulde være kommet til sekretariatet fra forskjellige steder kan jeg nævne, at der indløp særlig mange henvendelser fra grupper som søkte om at bli *undtatt fra kampen*. Sekretariatet mottok gruppevis henstillinger herom i meget stor utstrækning. — Jeg var ikke enig i den deling som blev foretat. Sjøfolkene og transportfolkene er vel dem som har faat føle det meste av storstreiken, og der er store distrikter hvor man ikke siden har faat medlemmene ind igjen. Det som jeg kan ha at si paa maaten, hvorpaa det hele blev gjort, er at da det blev besluttet at transportarbeiderne skulde fortsætte kampen til støtte for sjømændene var der en stor del av industriens kjørere og chauffører som ikke fulgte den samme parole. Det viste sig *dengang* ialfald, at industriforbundsformen ikke var særlig heldig! Men jeg skal ikke gaa noget videre ind paa *det*.

Øksvik: Det er klart at storstreiken maatte vi ta; det gaar ikke an at indstille sig paa det at man overhodet ikke vil kamp. Men det som jeg vi fastslaa er, at vi skal faa noget mer ædruelighet ind i vor bevægelse. Man har beruset sig i ord og stemninger — og straffen uteblir ikke. Det kapitalistiske samfund ramler ikke ved en fjorten dages paa-kjending. Da Lian og Volan stod overfor *arbeidsgiverforeningen* var de der under ansvar; som nøkterne mænd visste de at de ikke stod paa noget folkemøte. Men det er den ansvarsløse og luftige svada, som vi kjender saa godt, som har skadet vor bevægelse, og det er *den* som skal avsløres; protokolaffæren kan derfor ha nytte for nogen hver. Vi maa se den ting i øinene at vi maa ta kampen *mange ganger*; men da skal vi la arbeiderne vite hvad de staar *over for*. Gjør vi det vil vi ogsaa kunne ta resultatet med større sindsro.

Volan: Jeg er enig med alle som sier, at vi skal forsøke at drøfte denne sak paa en nøktern og kameratslig maate — jeg har intet mot det. Men da maa vi ogsaa se paa hvad der sies. Bratvold visste at fortælle, at jeg midt under konflikten stod paa et møte og sa, at nu var kampen tapt. Jeg var i Trondhjem og holdt foredrag 4—5 dager før storstreiken var *besluttet*. Jeg talte ikke om storstreiken da, men jeg uttalte, at redernes aktion mot sjømændene var av saadan art og saadanne dimensioner at fagorganisationen maatte søke at sætte hele sin kraft ind paa at *avverge det*. Men — sa jeg videre — ogsaa *tap* kan tænkes, og *hvis* arbeiderne taper overfor redernes stormangrep maa man søke at føre kampen ind paa arbeidspladsen. Og *det* har der jo været agitert for. Hadde forholdet været det, som Bratvold fremstiller det, da hadde det været *uforsvarlig*. — Vi blev efter konferanse i landsorganisationens kontor enig om formen for den erklæring som vi skulde forelægge i arbeidsgiverforeningen. Og naar man var bli enig om dette som grundlag at føre de videre forhandlinger paa kunde vel ikke jeg møte op og foregte et *andet* standpunkt. — Med hensyn til det som er anført av Axelsen dreiet det sig om et møte, hvor vi søkte at finde en form for lockoutens avslutning. Men det var jo et ganske andet utkast end det som indeholdtes i protokollen fra *storstreiken*.

Hvad angaar selve stillingen under og efter denne har jeg her for mig sekretariatets protokol med referat av debatten som førtes i det fælles forbundsstyremøte før storstreiken saavel som referatet av de debatter som førtes i representantskapets to møter hvor storstreiksituationen behandledes. Det fremgaar tydelig av det som ved disse anledninger blev uttalt, at ialfald de fleste som hadde ordet var klar over, at *etter* storstreiken vilde arbeidsledighetsprocenten bli større, forutsat at kampen førte til *tap*. Sethil uttalte saaledes i det sidste møte — hvor beslutningen om at hæve storstreiken blev truffet — at efter al sandsynlighet vilde det bli spørsmaal om at *prøve en kamp for at faa arbeiderne ind i pladsene igjen*. En anden forbundsformand var klar over, at mindst et tusen av forbundets medlemmer ikke vilde bli beskæftiget efter avblåsningen, og en anden, som har hat ordet her idag, uttalte som sin opfatning at omkring 4000 vilde komme til at maatte gaa ledige. Man var altsaa *ikke* fremmed for den tanke allerede paa det tidspunkt. Halvard Olsen sa at ledigheten i jernindustrien kanske vilde bli *den tredobbelle* etterpaa. Den

eneste maate at forhindre det paa vilde efter min mening være, at organisationen hadde vundet et saa avgjørende resultat, at den praktisk talt hadde kunnet *diktere betingelsene*. Stillingen var imidlertid den, at det i utallige meddelelser og henvendelser til sekretariatet blev fremholdt av arbeiderne som nødvendig, at kampen maatte bli bragt til avslutning. Desværre var Lian syk under en større del av kampen, og jeg sat i sekretariatets kontor og mottok alle disse henvendelser. Overfor sporveisarbeiderne i Kristiania f. eks. hadde vi vor fulde hyre med at avholde dem fra at gaa tilbake til arbeidet før en organisationsmessig avvikling var besluttet. Saa det var ikke akkurat nogen *grei* affære.

Ordstyreren refererte følgende indkomne forslag:

«Landsorganisationens kongres uttaler sin beklagelse over den form som avslutningsprotokollen efter storstreiken fik. For fremtiden bør, saafremt det lar sig gjøre, medlemmene faa være delagtige og medbestemmende i saadanne konflikters avslutning. *A . H. Arntsen.*»

A. Birkeland: Jeg vil motsi den paastand, at landsorganisationens formand skulde ha git opplysninger angaaende protokollen som ikke var fuldstændige eller overensstemmende med de faktiske forhold. Jeg vil ogsaa si at situationen ikke vilde ha blit nogen anden selv om der hadde staat andre ord i protokollen. Det tar sig lite imponerende ut at man staar op her og jamrer over det som man selv var klar over maatte bli de indirekte følger av storstreiken. Under det avsluttende møte hos riksmæglingsmanden blev det paavist fra arbeidsgivernes side, at transportvæsenets forhold var slik, at en større eller mindre del av industrien maatte indstilles. Jeg kan bekræfte at der indløp utallige henvendelser fra arbeiderne om at faa bragt storstreiken til avslutning.

Bernhardsen: Jeg har set i storstreiken et uttrykk for arbeiderklassens solidaritet. Og mønstringen lot forsaavidt intet tilbake at ønske, saa længe kampen stod paa. Men organisationen stod desværre ikke i den stilling at den hadde magt til at verne om de tillidsmænd, som blev utsat for arbeidskjøpernes magtbrynde. — Tal. kritiserte enkelte forhold med hensyn: til streikbryter-arbeidet som hadde virket uheldig.

Bjurstrøm: Vi er vel alle enig om, at det avsnit i beretningen som handler om storstreiken, og særlig protokollen, danner et mørkt blad indenfor fagorganisationens historie. Men der er ogsaa mange momenter som forklarar, at dette avsnit maatte bli av den karakter, som vi har det i vor erindring. Jeg var selv enig i kampen. Men jeg har lært en nyttig ting, og det er, at det ikke maa være noget ufravikelig princip i vor kampstilling mot arbeidskjøperne at de faglige kampe altid skal utkjempes som *generalkampe*. Kanske vi allerede med det forestaaende opgjør for øie vil staa os paa at anvende mer *strategi* i vor optræden. — Med hensyn til protokollen og avslutningen er bare at si, at det har kostet kolossale ofre. Men set paa bakgrund av forholdene tror jeg dog at kritikken ogsaa her vil bli mildere i sin form.

Simen Jensen: Jeg hadde stor tro paa at vi skulde faat se et ganske andet resultat. Stemningen var jo den allerbedste. Derfor er det rart at man nu skal faa høre at det var *under press av massene*, at avviklingen blev besluttet. Vi vilde utvilsomt ha staat sterkere i det om det faktiske

forhold med protokollen var kommet for dagen med én gang. I stedet forsikret Volan, da han var i Skien, at der ingen protokoll var. Det er riktig at der blir sagt fra herom paa kongressen.

Sporpind kritiserte sterkt Volans forhold og anbefalte Arntsens forslag til vedtagelse.

Allr. Melgaard: Jeg stemte for storstreiken, fordi den var blitt en nødvendighet. Men *hvorfor* var den blitt nødvendig? Vi kan her ikke se bort fra den partiagitation som vi saa ofte har set drevet, baade i tide og utide. Jeg hadde ment at medlemmene selv burde faa uttale sig paa forhaand. Men det vilde man ikke høre paa. — Volan er saavisst ikke nogen større synder her end Lian. Lian er bare klokere og mer logisk; han visste sikkert hvad han gik til. Men i representantskapet visste vi ingenting. Der var ingen grund for dem til at gaa med paa de urimelige bestemmelser som arbeidskjøperne der la frem; da fik man heller la streiken fortsætte eller beslutte at *hæve* den, i hvilket tilfælde man maatte sætte organisationens magt ind paa at faa ind de flest mulige av dem som arbeidskjøperne vilde sætte utenfor. Jeg tror ikke der er nogen grund til at vente nogen *gjentagelse* av det som hændte i 1921, og der er da heller ingen grund til at fatte nogen fordømmelsesdom.

Der referertes følgende forslag:

«Under henvisning til den førte kritik angaaende storstreikens avslutning gaar man videre i dagsordenen. *J. Eikejord.»*

«Kongressen tar beretningen om storstreiken til etterretning med de bemerkninger som er fremkommet under debatten. *Chr. Systad.»*

Der besluttedes sat *strek*.

Schultz: Jeg understreker de uttalelser som gaar ut paa, at det er nødvendig for os at dra lærdom av storstreiken slik som den blev iverksatt og som den blev avsluttet. Den blev iverksatt efter min mening uten at medlemmene hadde fuld greie paa hvad de gik til. Jeg tror at generalstreikens problem bør studeres endnu en god stund, og studeres paa grundlag av det vi nu kan se: en forfeilet aktion. Den oparbeidede *stemning* bør ikke i fremtiden være vor rettesnor, men de raadslagninger som finder sted paa kongressene og i forbundene. En generalstreik mot arbeidsgiverne vil altid være den største taapelighet, fordi den rammer samfundet i første række. Storstreiken var ogsaa i høi grad *uforberedt*, idet man bl. a. hadde sørget for at østkantens arbeiderbefolkning i Kristiania kom til at lide nød! Jeg var klar over at streiken maatte avsluttes paa den tid da avslutningen skedde, og jeg tror neppe at den vilde blitt fortsatt, selv om alt hadde ligget klart i dagen. Jeg vil videre ha sagt, at slagordet «magten tilbake til medlemmene» harmonerer daarlig med den ting at man *ignorerer* medlemmene. Men den lærdom kampen har bragt er allikevel det viktigste for os; *personenes* forhold blir da bare bagateller.

Lian: Jeg hadde ikke tænkt at ta ordet mer, fordi jeg indrømmer at de uttalelser som er fremkommet vedrørende selve saken ikke synes at være noget at si paa. Men jeg har bedt om ordet fordi det er uriktig og uretfærdig at skille Volan ut som noget mere *skyldig* end mig. Jeg vil si at det *motsatte* selvfølgelig er tilfælde, naar det gjælder protokollen,

ti naar formanden er tilstede blir det *ham* som faar ta ansvaret, og som følgelig ogsaa bør ha hovedskylden. — Med hensyn til konferansen med papirarbeiderne synes jeg det heller ikke er riktig at trække den ind her. Vi sat og snakket som kamerater, og Volan skrev ned et forslag; jeg husker ikke ordlyden, men det var ikke skrevet efter storstreik-protokollen. Derimot var der uttryk der søm jeg og flere av os mente var uantagelig — vi kjender jo arbeidsgivernes kranglelyst — og derfor la vi det tilside.

Med hensyn til storstreiken kunde det ha interesse at komme videre ind paa den. Det er ikke rigtig helt at lægge skylden for beslutningen om storstreiken paa den agitation som var gaat forut; hadde man *ikke* tat den beslutning vilde protestene ikke blit færre eller agitationen mindre. Men hovedhensynet, eller det som for os dannet utgangspunktet for beslutningen, var at *det* var besluttet at transportarbeiderne skulde gaa ut i sympatistreik for sjømændene. Det gjaldt her et psykologisk hensyn, men vi hadde samtidig det praktiske hensyn for øie at ved en gjennomført transportstreik vilde nødvendigvis store dele av industrien stoppe saa at si av sig selv, med en betydelig ledighet blandt arbeiderne tilfølge. Og vi fandt ikke at en kamp efter *de* linjer vilde være til arbeiderklassens fordel.

Som en liten undskyldning for den feil vi gjorde vil jeg bare nævne, at vi fik meddelelse fra riksmæglingsmand Lund — som efterfulgte Poulsen — om at han vilde forsøke mægling til løsning av sjønandskonflikten uten hensyn til om storstreiken fortsattes; en fortsættelse vilde med andre ord ingen indflydelse ha paa hans forslag. Det som da staa igjen er protokollen. Fra tidligere konflikter har vi faat ind bestemmelser om at bedriftene skal gjenindta de streikende i størst mulig utstrækning — med den *bestemmelse* om «fortrinsret» som vi kjender. Men hvad vilde en saadan fortrinsret ha betydd i dette tilfælde? I realiteten intet. Det gaar efter min mening ikke an at snakke om den store hær av arbeidsløse som resultat av storstreiken. Hadde arbeidsgiverne ment at ha bruk for flere vilde de ha sagt: værsgod, kom ind igjen! De folk ser paa *realiteter*.

Arntsens forslag gaar det ikke an at vedta; at binde sig til uravstemning om ophævelse av en storstreik er ganske umulig.

Onsdag 7. mars.

Ordstyrer: *Mørk*.

Efter oplæsning av protokollen fortsattes debatten om *beretningen* (storstreiken).

Arntsen: Fagforeningsmedlemmene utover landet taler om storstreiken som en milepæl; en «etappe» fra hvilken tid man regner begivenhetene senere. Der er spurt hvad man har *lært* av den. Medlemmene ute paa arbeidspladsen har faat sin facit opgjort, men man har ikke faat høre denne fremlagt her av formanden eller viceformanden. Vi har ikke set dem trække nogen konkret slutning av de lærdomme man skulde ha høstet; derimot har vi faat procedyre og fortolkninger. Vil medlemmene

være tilfreds med at kongressen nøier sig med at *diskutere* dette viktige kapitel og ikke fatter nogen uttalelse, som gir uttrykk for hvad den mener? Om protokollen kan vi vel være enig i at intet klubstyre eller avdelingsstyre hadde turdet komme tilbake til sine medlemmer og by frem noget slikt. Der er ingen tvil om, at var medlemmene blit medbestemmende i den sak vilde resultatet ikke blit det samme. I de fleste tilfælder blir medlemmene nu spurt, gjennom forbundene eller samorganisationene, om hvad de mener om en konflikts resultat. Det er selvfølgelig saa, at man kan ikke slaa fast at medlemmene i *alle* tilfælder skal spørres. Jeg skal, efter de bemerkninger som er gjort, ta anden del av mit forslag tilbake for derved ikke at bringe i fare den foreslaatte misbilligelse som jeg mener kongressen *maa* uttale sig for. Tillidsmændene faar taale dette.

H. Eriksen: Birkeland sa at repræsentantskapet hadde faat alle de oplysninger som det *skulde* ha faat. Jeg benegter rigtigheden av den paastand. Til Volan vil jeg si, at det nytter ham ikke at komme med et forsvar som det han forsøkte — vi vet bedre. Det er sagt her at repræsentantskapet faar ta en viss del av ansvaret. Jeg kan for en liten del indrømme det. Vi som sitter der faar ialfald forlange *kortene paa bordet*. Men det er det vi ikke fik.

Gundersen: Jeg konstaterer at vi endnu ikke før har hat nogen protokoll av det indhold —

Lian: Men vi har heller ikke hat nogen storstreik før.

Gundersen: Neivel! Opfatningen i repræsentantskapet var, at storstreiken var hævet *uten betingelser*. Jeg tror ogsaa at dette blev uttrykkelig sagt. — Det er vel ikke én her som ikke beklager den maate hvorpaa avslutningen kom istand. Vort forbund var dog nogenlunde heldig stillet — *trods* protokollen.

Systad: Alle her sier at vi «tapte storstreiken». Jeg tror man har ræsonnert for lite over hele dette storstreiks- eller generalstreiksproblem. Det gaar ikke an at si uten videre at storstreiken var et nederlag for de norske arbeidere. Men vi maa forstaa, at det nytter ikke at *undgaa* et nederlag, naar vi gaar med hændene i lommen overfor et borgerlig samfunds magtmidler. Forsaavidt var det git paa forhaand at storstreiken maatte tapes — den kunde ikke bli nogen «seier» i den forstand. Men faglig set var sympati-aktionen for sjømændene en *nødvendighet*. Vi mente at vi skulde nivellere arbeidsgivernes angrep paa os ganske betragtelig. Og det *klarte* vi ogsaa. — Vi maa ogsaa herefter regne med, at naar man staar overfor avslutningen av en storkamp vil *vanskelighetene* melde sig. Det hændte hos os i 1921 akkurat som det er hændt andre steder, og det samme vil *altid* ske, saa længe vi bare indstiller os paa passiv motstand. Jeg tror at vi nu, efter snart to aars forløp, stort set har overvundet de skadelige følger av storstreiken, og at vi nu maa være færdig med den — ogsaa med alt «protokoll»-snak. Vi maa være færdig og se at komme *ut* av dette dilemma her. Vi faar si, som jeg har sagt i forslaget, at vi tar os ad notam det vi har lært og tar den førte diskussion *til etterretning*.

Vilhelm Olsen: Det er naturligt at der reiser sig en storm mot den storstreik vi hadde; for det er sandt, som Systad sier, at den kunde ikke vindes. At de som gik med store forventninger blev skuffet er derfor

heller intet at undres over. Jeg er av den mening, at paa den maate som storstreiken blev proklamert maatte den føre til nederlag; man skulde, om ret hadde været, forladt arbeidet *paa dagen*. Hvis man skal tro hvad Birkeland sa laa feilen ikke hos organisationens forhandlere, men hos arbeiderne selv. Det skulde vise at situationen ikke var saa underbygget at man var istand til at ta denne kamp. Jeg tror vi bør ha høstet saapas megen lærdom, at vi for eftertiden lægger an paa at organisere os paa en anden maate, slik at vi, naar storkamp melder sig som nødvendig, ogsaa er *beredt til at ta den*. For bakerforbundets vedkommende har vi stort set ikke noget at beklage os over, men vi krævet ogsaa straks *alles indtagelse*, og vi overvandt motstanden mot dette. Det sandeste av alt er, hvad Systad sa, nemlig at ledelsen var klar over at kampen maatte være tapt paa forhaand.

Olaf Berg: Det fremgik av Lians redegjørelse, at der var en kjendelig nervøsitet, og allerede fra første dag av fik transportfolkene føling med den nervøsitet som faktisk var tilstede. Lian sier at storstreiken ikke hadde nogen betydning for arbeidsløsheten. Men det var dog storstreiken arbeidsgiverne ventet paa, for at de skulde faa saa meget lettere for at slaa arbeiderne ned. Der er noget som heter *kunstig* arbeidsløshet ogsaa. — Man vil ikke være med paa at «hænge» nogen. Men for at bruke Scheflos ord var der nogen som skulde *dukkes*.

Aaroe: Jeg anmodet igaar Arntsen om at ta sit forslag tilbake. Hadde han gjort det vilde jeg ikke ha forlangt ordet. Nu har han imidlertid tat *sidste* del av forslaget tilbake, og det er forsaavidt en erkjendelse av at ialfald den del var umulig. Men jeg synes han burde ta tilbake ogsaa det andet. Tror nogen her, at det at disse blyantnotiser ikke blev fremlagt og referert beklages mer av nogen end netop av Lian og Volan? Ingen tror det. Og det er ikke først *idag* at de beklager det; det blev gjort straks efter — kanskje allerede da repræsentantskapsmøtet var. Da skjønner ikke jeg hvad det skal tjene til at vedta en beslutning som er ment at indeholde en *brodd* mot de to som førte disse forhandlinger. Jeg vil derfor advare mot en vedtagelse av Arntsens forslag. Systads eller Eikefjords forslag maa være tilstrækkelig at vedta for kongressen.

Storstreiken *maatte tages*. Jeg har en bok her, som viser de krav som blev reist fra samorganisationer og fagforeninger om at her maatte organisationens samlede kraft sættes ind. Men samtidig med dette var man inden organisationen klar over, at om man gik ut i den styrkeprøve vilde dette ikke resultere i nogen eklatant seier for arbeiderne. (Tal. refererte her fra møteprotokollen en række uttalelser, som alle gik i den retning, at en større ledighet *efter* kampens avslutning maatte antages at bli følgen.) Tiltrods herfor var det en *almindelig* opfatning inden repræsentantskapet som det var inden organisationen som helhet, at kampen denne gang maatte tages, bl. a. ogsaa for at hindre at arbeiderne skulde bli *mismodige overfor organisationen*. Beslutningen blev da ogsaa fattet mot 12 stemmer. — Da storstreiken avblaastes var ogsaa stillingen den at da *maatte den avblaases*. Der foreligger en stor mappe med telegrafiske og skriftlige henvendelser fra medlemmer landet rundt, hvori der blev git uttrykk for at det var uholdbart at fortsætte kampen længer; man maatte enten avblaase den eller der maatte gives understøttelse til dem

som deltok. Tror nogen under disse omtændigheter, at om en protokol va: forelagt vilde repræsentantskapet ha fattet en anden beslutning av den grund? Lian meddelte i repræsentantskapet om det som var arbeidsgivernes forutsætning for arbeidets optagelse: at der skulde sikres fuld arbeidsfred — *ogsaa* for de personer som hadde arbeidet under storstreiken. Det sidste hadde arbeidernes repræsentanter erklært at de ikke paa noget vilkaar vilde gaa med paa, og resultatet blev da ogsaa at det utgik av protokollen. I sin redegjørelse for stillingen uttalte Lian videre at der fra arbeidsgivernes side kunde befryktes forsøk paa at lægge vanskeligheter i veien, og at det heldigste derfor var at man *snarest mulig* meldte sig til arbeide. Repræsentantskapets medlemmer maatte efter dette faat fuld opfatning av, at man *ikke* ansaa det mulig at avblaase kampen paa grundlag av alles *gjenindtagelse*, og at dette spørsmål laa aapent.

Ordstyreren: Eikefjord har meddelt at han tar sit forslag tilbake.

Volan: Det er kanskje ikke nogen i denne forsamling som har beklaget protokollen mer end jeg. Og hvorfor? Fordi jeg har været i den stilling at jeg har maattet reise rundt omkring paa mangø steder og redegjøre for storstreiken og de forhold som staar i forbindelse med den. Simen Jensen sier, at da jeg var i Skien gav jeg indtryk av at ville *bortforklare*. Men jeg refererte alle dokumenter som hadde betydning for belysningen av situationen, og *etter* det møte takket mange medlemmer mig for at de hadde faat fuld besked, idet de la til at nu kunde der være mulighet for at gaa ut paa arbeidspladsen igjen og snakke til arbeiderne om fagorganisationen. Jeg har aldrig hat noget ønske om at stikke noget som helst under stol og vil aldrig faa det. Men fordi der har været tillidsmænd som har gaat omkring og *paastaat* dette, at jeg har villet føre andre bak lyset, har jeg hat mange søvnløse nætter, og jeg har kanskje ogsaa *graatt* for de beskyldninger. — Overfor Olaf Berg vil jeg minde om at arbeidsgiverforeningen drev et bevisst arbeide netop for at gjøre arbeidsløsheten større efter storstreiken end den hadde været forut. Og de gjorde det *samtidig* for at faa arbeiderne til at miste tilliden til fagorganisationen og for at svække arbeiderklassens kampstilling ogsaa derigjennem.

Oskar Olsen: Tillidsmændenes beklagelse gjælder at ikke protokollen var forelagt; Arntsens forslag derimot indeholder en kritik rettet mot protokollens *form*, og den maa *sendes* til sin rette adresse som er riksmæglingsmanden, Jens Michael Lund (munterhøt). Det nytter ikke for nogen at faa ændret dette her. Hvis forslaget er ment som en *mistillid* kan Lund ta det til sig, og de andre som har stellet med sakene kan ta det med ro!

Eikefjord: Igangsættelsen av storstreiken er der ikke videre uenighet om. Men man faar av diskussionen en følelse av, at endel av de som var medlemmer av repræsentantskapet var saa optimistiske dergang, at de virkelig trodde storstreiken skulde føre til et andet resultat — og naar de saa efterpaa opdager skuffelsen søker de at kaste sig over de mænd som stod fremst i ledelsen og hadde med kampens avblasing at gjøre. Jeg synes ikke dette er særlig karslig. Naar Arntsen fra Buskerud finder sig beføiet til at fremsætte mistillidsforslag vil jeg spørre, om han har hat op til overveielse om det skulde være paakrævet at stille et

forslag om mistillid til *Olausen*, som under kampen offentlig angrep storstreikens ledelse og organisationens tillidsmænd. Redaktør Thormes i Trondhjem optraadte paa lignende maate. Vi hadde i Norsk arbeidsmandsforbund en følelse av at disse skriverier ikke var *uten virkning*, men til direkte skade for aktionen og for dem som stod i ledelsen av den. Protokollen skulde være referert, sies det. Men hvorfor blev den ikke forlangt referert? Omtænksomheten synes da ikke at ha været saa stor hos de øvrige 80—90 mand i repræsentantskapet heller. — Der blev spurt av en repræsentant her, om der virkelig indkom saa mange henvendelser med krav om storstreikens avvikling. Ja det skal guderne vite at der kom! Jeg kan vise ham fuldt op bare fra vort forbund.

Gundersen: Der blev spurt i repræsentantskapet efter protokollen!

Lander: Da vi fik storstreiken var vi klar over at repræsentantskapet hadde ret til at la utgaa denne parole. Nu efterpaa er mange kloke. Men vi skal ikke skrive altfor store veksler paa den avslutning kampen fik. Det er ikke rigtig at overføre alt galt paa storstreikens konto; vi vet at ogsaa andre faktorer her kommer i betragtning. — Det var *sjøfolkene* som først skulde undgælde og komme ind under lønspresset. Vi saa den raattenhet som der laa bak redernes optræden. De hadde sat livet ind under krigen og opnaadd at faa *litt* mer betaling for sit arbeide end de hadde faat under normale forhold. Saa fik de takken! Mot dette maatte selvsagt hele arbeiderklassen i Norge reagere. Det er uttalt av enkelte at det var et *visst parti*, som med sin agitation stod bak kravet om en storstreik. Men jeg er overbevist om at det var den samlede klasse som stod bak dengang. *Efterpaa* vil man lægge skylden og ansvaret over paa enkelte eller et enkelt parti. Det maa man forstaa er uriktig. Storstreiken var en *enighetsprøve*, holdt inden en begrænset ramme; man skulde ikke bryte norsk lov, selv om ogsaa de andre var provokatoriske mot *os*. Naar saa var maatte man ogsaa være paa det rene med, at den maatte gi begrænsede resultater. Hvad protokollen angaar mener jeg at hele repræsentantskapet har skyld for at man gik med paa avslutningen i den form det skedde. Jeg kan bekræfte Volans redegjørelse angaaende de uttalelser som faldt i Skien som helt rigtig.

Bratvold repliserte til Eikefjord og Aarøe. Ganske vist ventet man sig i repræsentantskapet ikke saa store *resultater* av storstreiken, men man ventet heller ikke at landsorganisationen skulde gaa med paa en protokol av den beskaffenhet. Om Volans optræden i Trondhjem bemerket han, at naar en aktion er besluttet skal vore tillidsmænd tale *nøakternt*, ikke som frasemakere.

Oksvik: Jeg trodde ikke igaar, da jeg rettet mit spørsmål om protokollen, at debatten om dette skulde ta en hel dag. Jeg vil dog si, at den diskussion som er ført har avklart begrepen; den gir svar i sig selv paa det man vilde spørre om. Derfor vil jeg ikke være med paa noget forslag om mistillid. Jeg antar at vi for eftertiden vil beregne mer baade hvad vi *sier* og hvad vi *skriver* — kan hænde vi da til næste gang lover mindre og kan taale bedre de vanskeligheter som kommer. Det er ikke enkelte mænd som har skylden, men den *stemning* som har været, og det er den vi nu holder paa at likvidere.

Ødegaard: Det har længe skinnet igjennem, at man i første række har villet rette sin kritik over storstreikens avslutning mot Volan. At der tilsyneladende skulde være sterkere grund til at rette kritiken mot ham end mot andre har sin aarsak i, at han som bekjendt maatte fungere som landsorganisationens formand under Lians sygdom, og han har som følge derav staat i breschen overalt hvor disse forhold er kommet paa tale. Men det er ganske uriktig at lægge nogen skyld for hvad der er hændt i saa henseende over paa noget enkelt. Jeg har faat det samme indtryk av diskussionen her som Eikefjord, at enkelte hadde et ganske optimistisk syn paa forholdene, da man gik til denne storstreik, og at dette syn vistnok var *for* lyst farvet. Med hensyn til forslagene vil jeg bare si, at jeg er enig i de uttalelser som er fremkommet fra Aarøe; jeg tror at efter al den diskussion som har været i avdelingene og paa kongressen er *den* det svar som har den største værdi og den største vekt. Jeg mener derfor at kongressen kan være tilfreds med at vedta Systads forslag.

Knut Eng: Jeg tror man kunde ha anvendt tiden vel saa godt ved at gaa nøiere ind paa problemene og se paa hvordan man skal stille sig i de kampe som *vil* komme — bygget paa de erfaringer vi idag har. Hvad er stillingen for øeblikket i Danmark, Sverige, Tyskland og England? Naar krisen og nedgangen er der, *da* er det at arbeidsgiverne lager de store konflikter. Man har planlagt i disse dage hvordan de norske arbeidere skal rammes; og det er hvad vi i første række skulde diskutere, paa bakgrund av den kamp vi førte i 1921. Fra 1914 til 1920 vokste landsorganisationen med 73,000 nye medlemmer. Da disse blev ført ind i sin første kamp viste det sig at mange svigtet denne prøve. Den periode som er tilbakelagt har været den vanskeligste i hele den norske arbeiderbevægelse. Vi faar sikkert *alle* ta vor del av ansvaret for det som er gjort og søke at bygge vor organisation op, saa den kan bli sterkere end den før har været. Jeg har ogsaa det haab at beslutningen om at gaa over til rene industrielle linjer skal bli til *styrkelse* for arbeiderne overfor arbeidskjøperne, naar vi kommer til næste opgjør. Ogsaa ordningen av matforsyningen gjennom kooperationen fortjener at drøftes. Det er utenfor al tvil, at arbeiderklassen vilde staat sterkere end den endnu gjør, om den hadde forstaat betydningen av forbruks-samvirket og sørget for at gjøre sig til herre over det. Jeg gaar ut fra at vi vil kunne komme mer ind paa disse spørsmal, naar vi skal drøfte forberedelsene til og taktiken under den faglige konfliktsituation i vaar.

Teigen: Det er nævnt at vi skal ikke gaa til en slik affære som en storstreik og forlate pladsen paa opsigelse. Det spørsmal kan diskuteres, men vi skal vogte os for at ophøie en slik idé til det aller sikreste og bedste. Det er ikke saa at man vilde ha storstreiken for *storstreikens skyld*, men man fandt at maatte gripe til det middel, som varslet om en almindelig sympatistreik var, for at faa et opgjør for sjømændene, idet det kunde tænkes at selve det *press*, som laa i beslutningen om en utvidelse, kunde føre frem hertil. Det gik altsaa ikke. Men det viser, at enhver ting har sin begrundelse. — Jeg vil si til kongressens deltagere, at det er *iarlig* at foranstalte en klapjagt paa to av organisationens tillidsmænd, ti organisationen svækkes ved det paa samme tid — det lar sig

ikke undgaa. Naar man blir utskjældt saa ondsindet som Lian og Volan er blit i dette tilfælde, og agitationen støttes efterpaa av ansvarlige folk — tror man *det* gaar sporløst hen over de store arbeidermasser? Det virker oppløsende paa samholdet inden rækkerne. Jeg sier at vi gaar svækket ut av denne debat, hvis et forslag som Arntsens blir vedtat — efter at alle her har faat snakke ut; det vil beta enhver ledelse enhver tro og ethvert initiativ hvis enkelte her skal pelles ut. Men den situation skal vi ikke ha; vi skal ha *tro* paa organisationen.

Birkeland: Jeg sa ikke at Lian refererte protokollen, men at han redegjorde for den i repræsentantskapsmøtet paa en saadan maate at jeg trodde alle skulde kunne forstaa den.

Arntsen erklærte at han tok sit forslag tilbake, da det ikke fra hans side var mént som et ledd i klapjagten paa to tillidsmænd.

Sporpind: Da optar jeg det!

Ved *voteringen* forelaa først følgende forslag: «Landsorganisationens kongres uttaler sin beklagelse over den form som avslutningsprotokollen efter storstreiken fik.» — Forslaget forkastedes med stort flertal.

Systads forslag (side 113) vedtoges derpaa mot 2 stemmer.

Ordstyreren: Under samme avsnit har Fladeby forlangt ordet om den saakaldte

Sulitjelma-sak.

Fladeby: Som vel de fleste bekjendt utbrød der i 1921 en konflikt i Sulitjelma, en konflikt av den art at den mangler sidestykke. Konflikten førtes nemlig mellem de *organiserte arbeidere selv* — med det kooperative selskap som den ene part og Norsk transportarbeiderforbund som den anden part. Konfliktens *aarsak* er den, at der i april 1921 blev opsagt en av de ældste betjente ved bedriften; ved siden herav blev der av selskapets styre sendt skriftlig meddelelse ogsaa til en anden av de ældste betjente med anmodning til ham om at opsi sin plads. For den førstes vedkommende angaves som grund indskrænkninger ved bedriften; for den anden var aarsaken en omforandring som man vilde foreta. Samtidig med at dette foregik lot Sulitjelma kooperative selskap indrykke en annonse hvori der søktes om en *ny* betjent, som skulde «være bestyreren behjælpelig»: reflektantene til posten skulde samtidig indsende *lønsforlangende*. Det ligger vel deri, at det var om at gjøre for selskapet at faa en som vilde utføre arbeidet billigere. Jeg indskyter den bemerkning at vor organisation i 1920 oprettet overenskomst med selskapet for handelsbetjeningen der. Vore folk antok at denne selskapets optræden maatte sees paa bakgrund av en viss trakassering av to av dets ældste folk, hvorav den ene hadde været avdelingens formand og den anden dens sekretær. De hadde begge skudsmaal for at være et *mønster* av handelsbetjente, og forholdet kunde ikke opfattes anderledes end som et forsøk paa at trakassere væk enkelte av organisationens medlemmer.

Straks meddelelsen kom om dette skrev vi til *fælleskomiteen* og gjorde den opmerksom paa det passerte, samtidig som vi anmodet vore folk i Sulitjelma om at gaa til det kooperative selskaps styre og be det *utsætte med opsigelsene* til saken var behandlet i fælleskomiteen. Vi hævdede at hvis der *skulde* foretas indskrænkninger maatte der gaaes efter ancienni-

teten. Selskapet var imidlertid helt uvillig til nogen utsættelse og svarte kort og godt nei. Saa fik vi meddelelse om at sekretær Eikefjord i arbeidsmandsforbund var deroppe. Vi telegraferste til ham og bad ham søke optat *forhandling* for at faa forholdet ordnet og undgaa en arbeidsstans. Men selskapet vilde heller ikke ha nogen forhandling med betjeningen; styret svarte bare, at det enstemmig fastholdt at beslutningen skulde staa ved magt.

Det utviklet sig desværre derhen, at selskapets styre fattet beslutning om at indbringe denne tvist for *samorganisationen* paa stedet. I styret for selskapet sitter 7 mand som ogsaa er medlemmer av samorganisationen, og dennes formand, B. Dobak, var ogsaa medlem av selskapets styre. Hvad skedde saa? Vore folk blev med frit forsæt ikke tilladt at komme paa det møte i samorganisationen, hvor konflikten blev behandlet, og redegjøre for sin sak. Og det gjorde vel det meste til, at samorganisationen, naar den behandlet saken paa en saa ensidig maate, ikke vilde være med paa at faa en ordning istand.

Den 18. mai, eller omkring 10 dage efter, nedlagdes derpaa arbeidet. Da hænder den ting, at formanden i en avdeling deroppe ikke bare selv gaar hen og optar det nedlagte arbeide, men ogsaa tar omtrent hele sin familie med sig. Da blev jo rivningene endnu større. — Imens fortsatte konflikten, og flere organiserte arbeidere optok arbeidet som streikbrytere. Sekretariatets medlem Guldvog var paa den tid paa reise i Nordland. Han blev dirigert til Sulitjelma for at søke striden bilagt ved mægling. Guldvog fremsatte herunder et forslag til løsning, som blev godkjendt av den streikende betjening — likesom ogsaa av bakerforbundets medlemmer deroppe. Men dette forlikforslag av sekretariatets representant blev *forkastet* av Sulitjelma kooperative selskaps ekstraordinære generalforsamling. Selskapet vilde med andre ord ha konflikten gaaende. Og den blev fremdeles gaaende, uten at nogen ordning var i utsigt.

Der blev saa av vor avdeling i Sulitjelma indsendt en blokadeannonse til «Nordlands Social-Demokrat». Men da sa samorganisationen at *det* skulde bladet ikke ha gjort for ingenting. Den tilskrev redaktør Langhelle med anmodning om at negte videre optagelse av annonsen; i motsatt fald — truedes der — kunde bladet «paaregne at miste sin økonomiske støtte fra arbeiderorganisationene hersteds.» Langhelle svarte tilbake, at denne trussel var typisk for de forhold som raadet inden organisationen i Sulitjelma. Da myknet protestantene straks og skrev tilbake, at naar blokadeannonsen var indsendt fra *forbundet* maatte den vel godkjendes!

Det næste træk er, at selskapet *opsis de streikende arbeidere fra sine huse* — akkurat det samme middel som de private arbeidskjøpere benytter sig av i kampen mot arbeiderne. Og naar det ikke kan faa dem ut lægger det paa husleien. Saa kom *vinteren* — og selskapet negtet disse folk fri brændsel, som de før hadde hat. Hvor skulde de saa ta pengene fra til at kjøpe ved? De maatte gaa til verkets direktør og be om lov til at faa samle op litt kvist og litt ved i skogen som tilhører verket. Og det svar de fik var: gaa op i skogen og hug den ved dere trenger! *Det* sa direktøren — men selskapet fordret kontant betaling.

Kampen blev haardere og bitrere som tiden gik. Fra hovedorganisationenes side sendtes tidlig en henvendelse til det kooperative selskap i

Sulitjelma med paalæg om at ta opsigelsene tilbake til fælleskomiteen hadde faat behandlet saken. Men selskapet sa nei — den ting skulde det greie selv. Naar saa heller ikke dette lykkedes tok sekretariatet paany saken op og besluttet at søke en ordning tilveiebragt ved frivillig *voldgift*. Det besluttedes samtidig at paalægge alle organiserte arbeidere at stemme for, at konflikten skulde opgjøres paa en organisationsmæssig maate; de som ikke vilde bøie sig herfor maatte bli at ekskludere. Denne sak kom ogsaa op i repræsentantskapet, som gav sin tilslutning til dette forslag.

Fra selskapet fik man det svar, at aktionærene i selskapet skulde vite at ordne dette uten nogen indblanding! Det er ogsaa et svar — av organiserte folk i en lønstvist. De streikende derimot erklærte at de intet hadde at indvende mot en voldgiftsavgjørelse. — Saa blev altsaa heller ikke det noget av. Selv det som sekretariatet og repræsentantskapet hadde besluttet vilde de organiserte arbeidere i Sulitjelma ikke godta.

Nu var forholdet det, at denne sak ogsaa skulde behandles i de forskjellige forbund. Arbeidsmandsforbundets forretningsutvalg hadde for sit vedkommende besluttet, overensstemmende med forutsætningen i sekretariatets forslag, at de som ikke stemte for en ordning av konflikten paa organisationsmæssig maate skulde ekskluderes. Men saa kom saken op i forbundets hovedstyre, hvor der ogsaa sitter en repræsentant fra Sulitjelma, nemlig Kristian Moljord. Det er sagt at denne skal ha oplyst for hovedstyret, at samtlige av betjeningen i selskapet var blit tilbuddt at gaa ind igjen i sine pladser, men at de hadde negtet. Hvis noget saadant er frenkommet er det ialfald ganske uriktig. Generalforsamlingen besluttet derimot, at saafremt blokaden hævedes skulde folkene indtages efter *personlig ansøknng*. Samtidig truedes der med at selskapet vilde gaa til de *borgerlige domstole for at faa dem dømt*, hvis konflikten og blokaden fortsattes.

Og de gjorde alvor av sin trusel. Forbundene og avdelingene i Sulitjelma blev stemt for arbeidsretten. Landsorganisationens viceformand sendtes opover for at søke en ordning. Men det mislykkedes. Vi har — sa selskapet — intet med dere at gjøre. Før saken kom for retten vilde fælleskomiteen og sekretariatet gjøre et sidste forsøk. Advokat Puntervold, som var engagert som vort forbunds *juridiske konsulent* i denne sak, fremsatte i en fælleskonferanse et forslag til mindelig forlik gaende ut paa, at de to som fremdeles gik arbeidsledige, og som var paa stedet, blev gjenindtat i sine pladse samt at bakerne skulde gjenindtages; ved siden derav sier han, at streikbryterne ved selskapet skulde organisere sig i tilslutning til organisationen, og at det nedlagte bakeri skulde drives som før konflikten eller utleies til bakerne paa ikke daarligere betingelser end før. — Selv det forslag kunde imidlertid repræsentanten fra Sulitjelma ikke gaa med paa, og saken gik videre.

I arbeidsretten hændte saa den ting at *saken avvistes*. Fælleskomiteen har siden fremkommet med et nyt forslag om at saken skal avgjøres ved frivillig voldgift — under betingelser. Og den absolute betingelse maa være, at *de organiserte arbeidere i Sulitjelma som har optraadt som streikbrytere maa ekskluderes*. Det er vel ikke noget meget forlangt. Ti det er dem som er aarsak i at konflikten gaar fremdeles.

Av disse streikbrytere har vi 3 som brøt ut av sin forening efter 15

ukers streik og fik ansættelse i selskapet. De er ansat bl. a. med den mands stemme som er formand i samorganisationen deroppe, *Bernh. Dobak* — den mand hvis fuldmagt til kongressen der blev protestert mot fra de to interesserte forbund. Vi vil ikke avskjære ham fra at være tilstede og redegjøre for sig her, men naar vi er færdig med den sak som foreligger maa vi ogsaa være færdig med ham.

Nu er der dannet en ny forening i Sulitjelma av handelarbeiderne, tilsluttet Underordnede handelsstans organisation. Straks vi fik høre om dette tilskrev vi nævnte forbund med henstilling om at det ikke maatte opta disse folkene, men da var det allerede gjort. Forbundets formand har mundtlig erklært at forbundet ikke anerkjender Arbeidernes faglige landsorganisation, og at det agter at beholde sine medlemmer deroppe hvad enten de har optraadt som streikbrytere eller hvad de er.

Efter det som her er skissert vil enhver forstaa, at denne konflikt er noget anderledes end konflikter i almindelighet er. Jeg vil allerede her antyde, at vort forslag sandsynligvis kommer til at gaa ut paa, at vi maa forlange at de 3 personer som har optat arbeidet under konflikten skal ekskluderes, før vi kan gaa med paa nogen frivillig voldgift.

Onsdag eftermiddag.

Ordstyrer: *Torp.*

Protokollen oplæstes. Der forelaa meddelelse om at *Oscar Nilssen* møtte som varamand for *M. Liengen*, som hadde maattet reise hjem.

Debatten fra formiddagsmøtet fortsattes.

Lian: Saken er en meget beklagelig og ogsaa en vidtløftig affære. Jeg tror ikke det er mulig for kongressen her at ta noget endelig og avgjørende standpunkt om hvem som har ret eller uret, hvor det gjælder *konflikten*. Naar jeg har forlangt ordet er det nærmest for at redegjøre for hvad sekretariatet har gjort i denne sak. Desværre er forholdet nok det, at hvad Sulitjelma-arbeiderne kan klandres for er, at de ikke har bøiet sig for sekretariatets og repræsentantskapets beslutning om at la saken avgjøre ved voldgift eller forhandling. Og *dette* er kanskje det alvorligste. — Jeg skal læse op en skrivelse som sekretariatet har sendt for et aar siden til de forbund som har medlemmer oppe i Sulitjelma: den vil gi en kort, men koncis fremstilling av denne saks utvikling:

Den 10. april 1921 meddelte Norsk transportarbeiderforbunds aveling 54 til sit forbund at Sulitjelma kooperative selskap hadde opfordret førstebetjenten til at opsi sin plads i selskapet og foretat opsigelse av en anden betjent. Disse opsigelser betragtet avdelingen som trakassering av de 2 betjenter og angrep paa foreningsretten.

Denne opfatning støtter de bl. a. paa de attester, som selskapets bestyrer og den tidligere styreformand *O. A. Raade* har utstedt til de 2 betjenter, og den kjendsgjerning at selskapet averterte efter nye folk i samme øieblik som opsigelsen foretoges. For at beskytte betjeningen og organisationen mot formodede overgrep fra selskapets side beslattet betjeningen at si op sine pladse til fratrædelse 19. mai. Opsigelsen blev godkjendt av transportarbeiderforbundet. For om mulig

at faa konflikten bilagt i mindelighet anmodet transportarbeiderforbundet sekretær Eikefjord at undersøke saken og om mulig faa tvisten bilagt ved forhandling. Den 2. mai søkte Eikefjord det kooperative styre om en forhandling mellem styre og betjeningen for derved at søke konflikten bilagt. Eikefjords henstilling til styret hadde følgende ordlyd: «Paa vegne av betjeningen ved Sulitjelma kooperative selskap og Norsk transportarbeiderforbund tillater undertegnede sig at henstille til det ærede styre om at opta forhandlinger med betjeningen for om mulig derved at finde en ordning av den paagaende tvist mellem styret og betjeningen som begge parter kan være fornøiet med.»

Som svar paa denne henvendelse mottok Eikefjord den 4. mai følgende meddelelse fra selskapet:

«Styret har fattet saadan beslutning (enstemmig): Reifererte henstilling gir ikke anledning til nogen forføining fra styrets side. Det bemerkes, styret kan i henhold til sin overfor Dem fremførte motivering ikke tiltræ Deres syn at vor henvendelse til betjeningen angaaende opsigelsen gir anledning eller grund for tvisten.»

Skrivelsen var paa selskapets vegne undertegnet av Petter O. Eriksen. Den 21. mai sendte Norges koop. landsforening og landsorganisationen i fællesskap følgende telegram til Sulitjelma koop. selskap og transportarbeiderforbundets afdeling i Sulitjelma:

«I henhold til overenskomst mellem Norges kooperative landsforening og landsorganisationen maa vi paalægge selskapet og arbeiderne at indstille konflikten til fælleskomiteen; har faat behandlet saken. Alle opsigelser maa indtil videre tages tilbage. Al blokade ophæves. Likelydende paalæg sendt selskapet og handelsarbeidernes forening.»

Den streikende betjening gav telegrafisk besked om at den bøiet sig for hovedorganisationens paalæg. Selskapet svarte ikke paa telegrammet, hvorfor konflikten blev fortsat.

Den 17. og 18. juli foretok malerforbundets formand hr. Guldvog en mægling i konflikten og fremsatte herunder et forslag til forlik. Dette forslag indeholder bl. a. besked om at de 2 betjente som var opsagt hadde git avkald paa at bli gjenindtat, og konfliktens oprindelige aarsak var derved ryddet av veien. Den streikende betjening godtok ogsaa dette forslag til forlik. Selskapet som behandlet forslaget i en ekstraordinær generalforsamling forkastet det og besluttet at kræve konflikten avblaast uten betingelser. Hvis avblaasningen ikke blev foretat vilde selskapet indbringe konflikten for arbeidsretten og faa den paadømt som stridende mot den indgaaete tarifavtale.

Ved opslag i forretningen meddelte saa selskapet at de streikende fik adgang til enkeltvis at indgi ansøking om at bli gjenindtat i selskapets tjeneste, hvorefter styret vilde ta beslutning om eventuel ansættelse. Dette kunde selvfølgelig ikke godtages av betjeningen, fordi en saadan fremgangsmaate bestandig har været betragtet som stridende mot de organisationsmæssige prinsipper ved streikers avslutning.

I begyndelsen av august maaned fremsatte saa landsorganisationen og Norges koop. landsforening forslag om at konflikten skulde søkes løst ved voldgift. Voldgiftsretten skulde bestaa av 1 repræsentant fra landsorganisationen og 1 fra Norges koop. landsforening. De 2 hovedorganisationers styrer skulde saa i fællesskap opnævne opmanden. I skrivelse av 17. august meddelte Norges koop. landsforening at styret har valgt advokat Puntervold som rettens opmand og

Andr. Juell som medlem av retten. Sekretariatet hadde ikke tatt stilling til oppmanden. Men Puntervold vilde selvfølgelig ha blitt godkjendt.

De streikende godkjendte ogsaa hovedorganisationenes forslag om at la konflikten avgjøres ved voldgift, hvorimot selskapet forkastet forslaget, og gav følgende telegrafiske meddelelse:

«Sekretariatets forslag behandlet møtet igaar. Styret har ikke anledning vedta forslaget. Fastholder sit i møte 2. juni innsendte forslag konfliktens løsning. Forlanger hurtig meddelelse om dette godtages, motsatt fald retslig forfølgning iverksettes hurtigst henhold generalforsamlingens beslutning.»

Efter dette blev saa konflikten fortsat. Saavel landsorganisationen som forbundene har senere forsøkt at faa fagforeningene og samorganisationen i Sulitjelma til at gripe ind og sørge for at konflikten blev løst i henhold til fagorganisationens og hele arbeiderbevægelsens principper — men uten resultat. Det sidste forsøk blev forøst av landsorganisationen gjennom dens næstformand, som i den anledning hadde flere møter i Sulitjelma den 10. og 11. december f. a. Den 10. holdtes saaledes møte i det kooperative styre, hvor saken blev drøftet i flere timer, hvor der gjordes de mest ihærdige anstrengelser for at faa selskapet med paa voldgift. Dette gav dog bare et negativt resultat. Saken blev saa drøftet i samorganisationens representantskap den 11. og samme dag i et stort massemøte.

Paa begge disse møter talte representantene fra kooperative selskap mot at saken blev paadømt av en voldgift, og det var derfor umulig ogsaa denne gang at finde frem til en løsning, hvorfor konflikten fremdeles fortsætter.

Naar landsorganisationen har git denne oversigt over konfliktens gang, er det fordi at dens fortsættelse truer med at skade et fortsatt godt samarbeide mellem organisationene, og at der derfor maa søkes efter en løsning.

Sekretariatet har behandlet saken i møte den 6. ds. hvor der blev besluttet at henstille til alle forbund som har avdeling i Sulitjelma at stille krav til avdelingen om at saken skal løses ved voldgift. Hvis dette krav ikke efterkommes, besluttet sekretariatet at henstille om at forbundene bryter sine forbindelser med de avdelinger som ikke efterkommer hovedorganisationens krav.

Sekretariatet har formet sin beslutning i følgende 4 punkter:

1. Fagforeningene i Sulitjelma paalægges at sørge for at konflikten mellem Sulitjelma kooperative selskap og den streikende betjening og bakere ordnes i mindelighet. Hvis ikke dette kan ske, paalægges de samme foreninger at tilplogte sine medlemmer at arbeide for at Sulitjelma kooperative selskap godtar Norges kooperative landsforenings og Arbeidernes faglige landsorganisations forslag om at konflikten avgjøres ved voldgift.

2. Den eventuelle voldgiftsret settes i Sulitjelma og bestaar av 1 representant opnævnt av Norges kooperative landsforening og 1 representant opnævnt av Arbeidernes faglige landsorganisation. Derhos opnævner hver av de stridende parter et medlem av retten.

Rettens oppmand utnævnes av Arbeidsretten.

3. Skulde nogen forening mot formodning ikke tilplogte sine kooperative organiserte medlemmer at kræve sammenkaldt en ekstraordinær generalforsamling i Sulitjelma kooperative selskap, og at møte op ved denne generalforsamling og der sørge for at selskapet vedtar at løse konflikten paa en av forannævnte maater, bli foreningen ekskludert av sit respektive forbund. Saken maa være behandlet i Sulitjelma kooperative selskap inden 20. februar d. a.

4. Hvis Sulitjelma kooperative selskap ikke inden 20. februar d. a. har god-

kjendt den foreslaatte fremgangsmaate for at faa konilikten løst maa alle medlemmer som motsætter sig denne løsning, eller som har arbeidet under konflikten, straks ekskluderes, selv om fagforeningen som saadan har godkjendt hovedorganisationens paalæg til løsning av konflikten. I saa tilfælde maa de foreninger som godkjender hovedorganisationenes forslag til løsning av konflikten danne et fællesutvalg som faar i opdrag at avvikle de vanskeligheter som opstaar ved de organisationsmæssige forhold i Sulitjelma. Hvis der i de ekskluderte foreninger er medlemmer som har optraadt lojalt mot hovedorganisationenes paalæg, kan de henvende sig til dette utvalg for at faa ordnet sit fremtidige forhold til organisationen. De foreninger som eventuelt blir ekskludert skal indlevere sine eiendeler til sine respektive forbund.

Før sekretariatet behandlet saken var der holdt et møte av repræsentanter for sekretariatet og alle forbund som har medlemmer i Sulitjelma (Jernbaneforbundet undtat, idet man ikke var opmerksom paa at ogsaa dette forbund var interessert). Dette møte anbefalte enstemmig at den fremgangsmaate som sekretariatet har foreslaat burde befølges av forbundene. Det er selvfølgelig beklagelig at organisationen skal være nødt til at gripe til saa drastiske midler for at faa en strid mellem arbeiderne bilagt. Men i dette tilfælde synes alle andre utveie stängt.

Landsorganisationen kan ikke godkjende at fagorganiserte arbeidere anlægger arbeidsretssaker mot sine klassefæller, selv om der er begaat feiler. Skulde det princip faa lov til at snike sig ind i arbeiderbevægelsen vilde det organisationsmæssige forhold helt oprives. Det er derfor vor pligt at søke de opstaatte stridigheter løst indenfor organisationene selv, og hvis det ikke lykkes maa en saadan sak ialfald løses utenom de vanlige domstoler — i dette tilfælde arbeidsretten som er helt officiel.

Vi gaar ogsaa ut fra at forbundsstyrene er enig med os i dette, og at vort forslag godkjendes.

Hvert forbund maa saa snarest mulig tilskrive sine avdelinger i Sulitjelma og kræve konflikten løst paa den foreslaatte maate.

Med solidarisk hilsen

Arbeidernes fagl. landsorganisation

Sekretariatet.

Det gik jo ogsaa saaledes, at alle forbundsstyrene — eller forbundenes forretningsutvalg — var enig i hvad sekretariatet her hadde fremholdt. Men da saken kom op i Norsk arbeidsmandsforbunds hovedstyre blev forretningsutvalgets beslutning her forkastet. Der blev man da atter staaende fast. Senere har man forsøkt en hel række ganger yderligere at faa voldgift istand, uten at det er lykkedes.

Det er nok mulig — uten at man kan si at man kjender alle detaljer — at der i stridens første fase kan være gjort feil paa begge sider. Samorganisationen i Sulitjelma har, som man ser, gjentagende git det kooperative selskap medhold i selve den foreliggende tvist. Sekretariatet har paa sin side, i de henvendelser som er gjort, ikke lagt nogen standpunkttagen til den ene eller anden side, men det har anvist maaten hvorpaa en løsning maatte kunne findes — en løsning *indenfor* organisationen. Der hvor selskapet *bevislig* har optraadt uriktig er hvor de fagorganiserte grupper har sagt sig villig til voldgift, mens de koopera-

tive rupper har avvist dette og villet gaa til de borgerlige domstole. *Der* har man al grund til at bebreide de fagorganiserte arbeidere i Sulitjelma, at de ikke har villet medvirke til at skaffe støtte inden selskapet for en organisationsmessig behandling. — Jeg vil paa vegne av sekretariatet fremsætte følgende forslag:

«Landsorganisationens kongres paalægger de fagorganiserte arbeidere i Sulitjelma at sørge for at «Sulitjelmakonflikten» avgjøres ved voldgift.

De nærmere regler for voldgiftsrettens sammensætning m. v. fastsettes av sekretariatet og styret for N. K. L.

Voldgiftsretten skal træ i virksomhet senest 1. mai 1923.»

Jeg tror ikke at vi under fuldt ansvar kan ta noget andet standpunkt idag. Saken er ikke saa enkel, og om dens realitet faar en voldgiftsret dømme.

Eiketjord: Hvis ikke arbeiderne i Sulitjelma bøier sig, hvad saa?

Lian: Ja da faar de ekskluderes.

Johan Nygaard: Og hvis Norsk arbeidsmandsforbunds hovedstyre ikke efterkommer det, hvad saa?

Lian: Det er givet at det bøier sig for en beslutning av kongressen.

Bernh. Dobak, som derefter fik ordet til redegjørelse, var vanskelig at opfatte. Han omtalte utførlig saorganisationens befatning med saken, idet han bemærket at han som dens formand ønsket at forholde sig helt refererende. — Dobak gjorde til indledning opmerksom paa at arbeiderantallet i Sulitjelma som paa mange andre steder var gaat ned, og han saa deri forklaringen til at ogsaa det kooperative selskap hadde set sig nødsaget til at gaa til indskrænkning. Han fortsatte derefter:

Den 8. mai (1921) holdtes det første møte i samorganisationen til behandling av konflikten, foranlediget ved en indkommen skrivelse fra Sulitjelma kooperative selskap. Her vedtoges en protest mot avd. 54's advarselsannonse, eftersom der ikke fandtes at være nogen konflikt. Meddelelse herom oversendtes landsorganisationen, men endnu har vi ikke faat svar paa telegrammet. Videre besluttedes at staa solidarisk med det kooperative selskaps styre, da det ikke kunde ansæes for at foreligge noget konfliktsforhold. Transportarbeiderforbundet negtet at godkjende samorganisationens beslutning, hvortil samorganisationen svarte at den ikke anerkjendte forbundets kompetanse til at bedømme situationen.

Den 22. mai holdtes et nyt møte, hvor det vedtoges at indgaa til landsorganisationen med protest mot den ulovlige blokade som var paaført selskapet av avd. 54. Man mente nemlig at det her kun gjaldt en regulering inden forretningen. At avdelingen hadde gaat direkte til forbundet *forbi* samorganisationen opfattedes av medlemmene som en haan mot denne.

I juli holdtes saa møte, hvor Guldvog var tilstede. Det kooperative selskaps forhandlere krævet forslaget forelagt for en generalforsamling. Efter at være behandlet der blev det forkastet med 173 mot 11 stemmer. Samtidig forbeholdt selskapet sig at trække de respektive forbund til retslig ansvar, hvis ikke blokaden hævedes. Med hensyn til inntagelsen av de streikende hævdede man, at dette maa ske eftersom behovet tilsa.

Det fremholdtes her paany, at konflikten var reist paa ulovlig grundlag og under icelagtige forutsætninger fra betjeningens side.

I møte 4. september referertes landsorganisationens voldgiftsforslag. Overfor dette fremholdtes paany at organisationen maatte avblaase kampen for ikke at gi grund til retslig forfølgning fra selskapets side.

Samorganisationens befatning med saken gik ut paa først at søke undgaat arbeidsstans og dernæst at faa konflikten hævet, efter at den først var blit en kjendsgjerning. Vi hævder nu som vi har gjort tidligere, at arbeidsnedleggelsen var i strid med overenskomsten av 1916. Jeg mener videre at i det øieblik betjeningen ikke meldte sig til arbeide kan der ikke legges samorganisationen noget tillast.

Paa foranledning av en taler uttalte Dobak, at der intet var i veien for at han vel kunde *arbeide* for vedtagelsen deroppe av sekretariatets forslag, forsaavidt det blev kongressens beslutning, men han kunde heller ikke love eller stille i utsikt noget mer. «Folket avgjør det,» la han til.

Nygaard: For Norsk baker- og konditorforbunds vedkommende skal jeg gi en kort fremstilling av denne konflikt, forsaavidt som den vedrører vore medlemmer. Vi hadde en avdeling i Sulitjelma, som spurte om forbundet hadde noget imot at den gik til sympatistreik for betjentavdelingen deroppe. Dette hadde vi, efter de undersøkelser vi foretok, intet at bemerke til. De sluttet én dag før opsigelsestiden var ute, og det hadde sin grund i at de ikke vilde staa og bake brød som skulde sælges til streikbrytere. — Jeg kan ikke forstaa at Lian har saa vanskelig for at ta standpunkt i denne sak. To av sekretariatets medlemmer foruten Eikefjord har været i Sulitjelma og forhandlet; de har fremsat forslag i overensstemmelse med organisationens principper, og forslagene er vedtat av arbeiderne, men det *kooperative selskap har forkastet dem*. Saken har været saa grundig undersøkt som nogen voldgiftsdomstol kan gjøre det. Et forslag som det sekretariatet her har fremsat anser jeg ialfald for helt haabløst at gjennomføre. Vi merket os ogsaa Dobaks svar — de folk har paa forhaand solgt sig til fanden. Det taler saaledes for sig selv at det kooperative selskaps formand, som han forsvarer her, satte betingelser for sit valg til formand som suspenderte alle hensyn til faglige og kooperative principper.

Der er tre organisationsmæssige enheter som har staat *mot* arbeiderne i denne sak: Den lokale samorganisation i Sulitjelma, arbeidsnandsforbundets hovedstyre og det kooperative selskaps styre, av hvilke det sidste i hvert fald skulde være representant for et samarbeidende ledd med landsorganisationen. Med hensyn til samorganisationen er det for en stor del de samme mænd som gaar igjen i representantskapet og selskapet — det er Tordenskjolds soldater opigjen. Samorganisationens fremgangsmaate, og da i første række Dobaks, er av den art at jeg vil komme til at fremsætte *forslag om hans utelukkelse* fra kongressens videre forhandlinger, naar vi er færdig med denne sak.

Tal. læste et telegram fra bestyrer Borgen, avsendt den foregaaende dag, hvori det bekræftedes, at de to interesserte avdelingers formænd ikke var varslet om møtet i samorganisationen, hvor der skulde tages stilling til konflikten. Han illustrerte videre hvordan selskapets styre var gaat frem med bakeriet deroppe. At selskapet søkte at kaste de streikende

ut av husene midt paa svarte vinteren, trods det selv hadde staaende ledig 9 værelser, som før hadde været bebodd, var en saa skammelig adfærd at nogen kommentar ikke skulde synes nødvendig. — Tal. fremsatte følgende forslag, som faldt i to dele:

«I anledning av Sulitjelma faglige samorganisations partiske stillingtagen for kooperative selskaps styre under konflikten mellem selskapet og dets streikende arbeidere uttaler kongressen sin sterkeste misbilligelse.»

«Paa grund av sit forhold til konflikten ved Sulitjelma koop. selskap utelukkes repræsentanten for samorganisationene i Nordlands fylke, Bernhard Dobak, fra kongressen.»

Kr. Moljord forklarte sig nærmere om sine uttalelser i arbeidsmandsforbundets hovedstyre. Da der var kommet telegram fra Arnesen og Volan om at konflikten maatte indstilles, indtil en ordning var fundet, hadde det kooperative selskaps styre meddelt ham, at det var *enig om at indta alle* indtil fælleskomiteen hadde faat arbeide med saken. Men betjeningen foretok sig ingenting; de meldte sig ikke til arbeide som man skulde ha ventet. Det var dette han hadde gjort opmerksom paa i hovedstyremøtet, og noget andet hadde han ikke sagt. — Tal. pekte paa at der ikke var git en maanedes varsel til selskapet om pladsenes opsigelse, en omstændighet som arbeiderne i Sulitjelma la adskillig vegt paa. Han mente forøvrig at landsorganisationen maatte ha saapas myndighet, at den kunde ha paalagt betjeningen ikke at gaa til at stanse arbeidet, før forholdet i sin helhet var blit forelagt fælleskomiteen. Selskapet fik derimot besked fra Kristiania om at pladsene var opsagt. Straks dette blev kjendt søkte man at faa komiteen til at ta fat, og det blev ogsaa gjort. Komiteen imøtekom betjeningens krav i alle punkter. Men tiltrods for at avgjørelsen gik *imot* selskapet saa meget som den gjorde blev den likefuldt akceptert av selskapet. — Om voldgiftsforslaget uttalte Moljord: Det er naturlig at Sulitjelma-arbeiderne saa med nogen skepsis paa den foreslaatte sammensætning av denne voldgiftsret, naar man henser til fælleskomiteens avgjørelser fra tidligere tider. De som kjender arbeiderbefolkningen deroppe vet, at den ikke lar sig skræmme; de bøiet sig derfor heller ikke for truslen om at de skulde *ekskluderes*. Jeg, og mange med mig, gik til det møte, hvor Volan var møtt op, med den største forhaabning om at faa løst denne beklagelige konflikt. Men han optraadte overfor den forsamling, som han skulde paavirke, paa en maate som var likesaa beklagelig, og *han* har derfor heller ikke liten skyld. Han sa bl.a. at naar han skulde vælge mellem kooperationen og fagorganisationen da valgte han det sidste.

Odegaard: Det er vel ikke saa vanskelig at forstaa, at der maa ha været en ganske stor bitter stemning deroppe blandt arbeiderne i Sulitjelma i denne konflikts anledning. Nu skal man huske paa hvordan forholdene har været deroppe *før* der blev nogen kooperation. Det er jo et typisk industricentrum. De som deltar i det kooperative arbeide paa stedet og har bygget det op er hverken noget stor- eller smaaborgerskap; det er *arbeidere* allesammen. Og det er en livsbetingelse for disse at faa sin egen forretning. Det er da ikke noget underlig i at arbeiderne i Sulitjelma, som er medlemmer av kooperationen, finder, at de ikke er «arbeids-

givere» i almindelig forstand. Og de vilkaar som er blit budt den ansatte betjening har vel ikke været *daarligere*, men snarere bedre, end ved andre lignende bedrifter. Naar arbeiderne i egenskap av kooperative arbeidsgivere finder at maatte stille sine arbeidere paa ugunstigere vilkaar, da mener de at ogsaa disse paa sin side (arbeiderne, betjeningen) bør ta hensyn til de vilkaar som den kooperation der eies av arbeiderne til enhver tid *virker under*. Det maa vel derfor indrømmes at være litt for *snever* ramme at bedømme et forhold som dette ut fra det konkrete tilfælde som foreligger her. Søker man at se paa dette med et større perspektiv vil man ogsaa lettere forstaa, hvordan arbeiderne i Sulitjelma ræsonnerer. — Jeg er enig i kritikken over hvordan arbeiderne der har stillet sig overfor de forsøk som er gjort av organisationen her nedefra for at komme til en løsning, og jeg har ogsaa i sekretariatet været med paa de beslutninger som der er fattet. Som referent her gav likeledes vort forbunds forretningsutvalg sin tilslutning til sekretariatet i, at nu maatte de fagorganiserte arbeidere paa stedet kræve denne konflikt løst paa et organisationsmæssig grundlag — man maatte bli enig om en organisationsdomstol eller voldgiftsret som den er kaldt. Om opsigelsenes berettigelse eller ei skulde da denne ret dømme. Naar det gjælder selve fremgangsmaaten til stridens bilæggelse kan jeg ikke skjønne andet end at sekretariatet, med forbundenes tilslutning, her anviste den eneste rigtige utvei. Og forretningsutvalget var som sagt enig i denne form for behandlingen. Men paa grund av den store betydning som dette hadde for *Norsk arbeidsmandsforbund*, som jo tæller den overveiende del av arbeiderne i Sulitjelma som sine medlemmer, fandt man at maatte forelægge sekretariatets forslag for vort hovedstyre. Og her fattedes med flertal en anden beslutning, efter at det var oplyst at det kooperative selskaps arbeidere var blit tilbudt at *gjenindtræ i sine pladse* og at de skulde faa fortsætte indtil fælleskomiteen hadde uttalt sig — dog saaledes at opsigelsen av de to skulde bli staaende ved magt indtil videre, men den skulde *bortfalde* hvis komiteen kom til et andet resultat, i hvilket fald man forpligtet sig til at underordne sig denne avgjørelse. — Jeg tilføier at den tidligere fattede beslutning i sekretariatet om eksklusjon blev annullert i møte 19. oktober ifjor efter forslag av fælleskomiteen, saa den staar ikke længer ved magt.

Eikeljord: Nygaard spurte om arbeidsmandsforbundets stilling. Forbundet vil selvsagt rette sig efter enhver organisationsmæssig beslutning som fattes — det kan han ta gift paa. Jeg skal ikke gaa ind paa nogen gjentagelse av hvad der her tidligere er fremkommet. Det første som jeg foretok mig, da jeg fik anmodningen om at søke at faa en ordning tilveie, var at gaa til selskapets bestyrer, hvem jeg spurte om der var noget spesielt at utsætte paa de avskedigede. Han meddelte da at Fineide var den dygtigste mand som tænkes kunde, likesom han ogsaa uttalte sig anerkjennende om den anden. Jeg hadde da indtrykket av at det her gjaldt spørsmålet om en innskærnkning som saadan. Men forsøkene paa at faa en ordning strandet paa styrets steilhet; nogen forhandling med betjeningen vilde det ikke høre paa. Mulig der kan ligge ting bak hele affæren som styret har vanskelig for at komme frem offentlig med. Men det skulde synes naturlig at det hadde vist større tillid til de repræsentanter som var oppe der for at forhandle paa organisationens vegne.

Volan: Den fremstilling Lian her har git skrev jeg som en indberetning til sekretariatet straks ved tilbagekomsten fra Sulitjelma efter at ha gjennomgaat hele saken, saa jeg slutter mig helt til den som korrekt. Naar Moljord sier at det kooperative selskap har godkjendt landsorganisations og landsforeningens paalæg til betjentene kan jo ikke dette være mulig i samme øieblik som de fastholder opsigelsene. Jeg vil tilføie, at da jeg var deroppe og foreslog en avgjørelse ved voldgift sa jeg til arbeiderne og til kooperatives styre, at jeg overhodet ikke vilde drøfte spørsmålet om hvem der hadde ret eller ikke ret; hvad jeg la vekt paa og insisterte paa var at striden maatte faa sin endelige løsning paa en *organisationsmæssig forsvarlig maate*, og jeg henstillet at *det* maatte man vel paa alle sider kunne bli enig om. Jeg antydet ogsaa enhver mulig sammensætning av voldgiftsretten, og jeg sa videre: foreslaa *selv* en anden situation! Men det var overfor det kooperative selskaps folk ikke mulig at faa ørenslyd for noenting. Jeg foreholdt de organiserte arbeidere ansvaret ved at negte at medvirke til en organisationsmæssig løsning. Men selskapets formand, Peter O. Eriksen, sa at han vilde «sætte sit liv ind» paa at der ikke blev truffet nogen anden avgjørelse end den som selskapet tidligere hadde truffet. Da blev jeg nødt til at si den mand *sandheten* like ut — og det skal jeg gjøre engang til. Jeg tror at organisationens medlemmer som saadanne, arbeiderne deroppe, er blit ført bak lyset i hele denne historie av dem som vil fremme sine særformaal. De bør derfor være paa vakt; de kan ikke i længden la sig lede av denslags personer *mot* organisations beslutninger. — Jeg vil anbefale Lians forslag. Men vi skal ikke opfatte dette forslag slik at det deri ligger uttalt nogen *dom over Sulitjelma-arbeiderne*. Jeg vil be Nygaard ta sine forslag tilbake. Jeg har den tillid til arbeiderne i Sulitjelma, at hvis denne kongres henstiller til dem at la saken avgjøre paa organisationsmæssig maate da vil de ogsaa efterkomme det.

Ordstyreren refererte følgende forslag:

«Kongressen paalægger de respektive forbund at ekskludere de medlemmer som optok det arbeide som var nedlagt av handelsarbeiderne og bakerne ved Sulitjelma kooperative selskap.

H. Fladeby.»

«Kongressen nedsætter en komité til at undersøke aarsaken til konflikten i Sulitjelma og dens videre forløp, for at bringe paa det rene hvor skylden for konflikten ligger.

Resultatet av undersøkelsen forelægges sekretariatet, som træffer bestemmelse om hvorvidt og i hvilken utstrækning Sulitjelma-arbeiderne kan bli staaende i organisationen.

Rich. Hansen.»

Oskar Olsen foreslog strøket det punkt i sekretariatets forslag, hvor-efter N. K. L. skulde være med og fastsætte de nærmere regler for voldgiftsrettens sammensætning m. v.

Strek sattes.

Arntsen: Efter at ha paaørt de lange forklaringer av flere er det ikke tvil tilstede hos mig om, at det rigtige her er at kongressen, naar den

nu er samlet, tar standpunkt. Jeg deler ikke Lians tvil om at kongressen skulde være det rette forum. Her er *netop* stedet. Sekretariatets forslag er meget veikt. Det er riktig at vedta Nygaards forslag som fordømmer det standpunkt arbeiderne som kooperatører i Sulitjelma har indtat overfor fagorganiserte kamerater. Vi paataler daglig opsigelser og utkastelser og forfølgelser — og saa skulde vi tolerere det samme fra *arbeidernes* side!

Lian: Vi har sagt, at selve konfliktens *oprindelse* har sekretariatet ikke tat noget standpunkt til; derimot har vi gang paa gang tat vort standpunkt til og sagt fra likeoverfor det at ikke de organiserte arbeidere i Sulitjelma vilde sørge for at saken kom ind under en mindelig ordning ved forhandling eller voldgift og dermed blev *bragt ut av verden*. Nygaards uttalelser her røper den reneste forstaaelseløshet. Vi har forsøkt paa alle mulige maater at fremme denne sak efter bakerforbundets og transportarbeiderforbundets opfatning. Men naar et sterkt flertal inden den lokale samorganisation, arbeidsmandsforbundets hovedstyre og stedlige styre er imot, skal vi da si at vi *kaster dere ut*? — Jeg vil si som min opfatning av det principielle spørmaal, som dette berører, at den kooperative bevægelse blandt arbeiderne er en like berettiget bevægelse som fagbevægelsen, og det gaar ikke an at den faglige bevægelse sætter sig til at lede og administrere de forretninger som er arbeidernes kooperative foretagender; det faar Kooperationen *selv* gjøre. At blande sig direkte ind i den daglige ledelse og drive en stadig pirken og agitation mot den blir uholdbart. Forargelsen i Sulitjelma kan ikke være fullstændig uten grund. Ved at sende saken ut paa vandring efter Rich. Hansens forslag vil ikke tvisten løses, og jeg maa henstille at vi slipper at faa denne komité-undersøkelse hvis resultat skal komme tilbake til sekretariatet.

Fladeby: Det som er sagt hittil fra den anden side rokker intet ved de *taktiske* ting som jeg har irettelagt, og saken skulde da være moden til at optages til avgjørelse. — Lian trodde ikke Nygaard kunde være saa forstaaelseløs at han ikke vilde være med paa et forslag om *voldgift*. Nu har voldgiften gaat igjen gang paa gang, og saa saa skal man efter halvandet aars streik paany ha en voldgift om hvilken vi vet her hvilke beslutninger den fatter! — Dobak pekte paa det avtagende arbeiderantal i Sulitjelma som en undskyldning for selskapets handlemaate. Men samtidig som det gik til avskedigelser *averterte* det efter nye. — Taleren refererte etpar attester for Fineide.

Dobak uttalte, at han maatte beklage Volans optræden ved forhandlingene i Sulitjelma; hadde han optraadt mer behersket vilde det sikkert gaat bedre. «Det nytter ikke at slaa i bordet overfor den arbeiderstok som er i Sulitjelma idag».

Olaf Berg refererte hvad en av de streikende handelsarbeidere hadde uttalt paa transportarbeiderforbundets landsmøte ifjor sommer om snakket om «indskrænkninger». Det var de reneste trakasserier, slik som man kjendte dem fra de private arbeidskjøpere. — Efter sekretariatets forslag skulde der fastsættes nye regler for sammensætningen av en voldgiftsret. Taleren syntes de regler man før hadde foreslaat var gode nok. Han vilde indstændig henstille til Nygaard at fastholde forslagene, saa man kunde komme til et greit standpunkt i denne affære. Han trodde ikke kongres-

sen vilde finde det forsvarlig at gaa med paa nogen ny undersøkelse og utsættelse.

Oskar Olsen: Det kan ikke være vanskelig for en forsamling som denne at ta stilling her. Det skulde ikke være nødvendig at ta nogen lang debat om hvordan *streikbrytere i almindelighet skal behandles*. Det som er gaat forut er dette: Repræsentantskapet for landsorganisationen har sagt, at konflikten skal løses og har paalagt forbundene at utføre det. Arbeidsmandsforbundets hovedstyres beslutning synes jeg ikke er synderlig begrundet. Samorganisationen og det kooperative selskap i Sulitjelma har hat mer end nok tid til at fremlægge sine ting; andre opplysninger kan vi ikke faa. Der er her gaat frem paa den reneste arbeidsgivermanér. Den tvil som Lian næret har ikke hele tiden været tilstede. Jeg maa advare mot at man gjør det paa den maate som han nu foreslaar. Efter de opplysninger som forelaa til juni ifjor var der ingen i sekretariatet — heller ikke Norsk arbeidsmandsforbunds representant — som ikke var fuldt klar over den feil som var gjort baade av samorganisationen og av kooperative, og som ikke var klar over hvor *ansvaret maatte lægges*. N. K. L. har været lunken overfor sekretariatets forskjellige forslag til løsning av denne affære, og jeg beklager at dens spesielle representant som hadde git utkast til stevning til arbeidsretten er borte ved behandlingen her. Der *maa* nu ryddes ut; det er ikke tale om at bakerforbundet og transportarbeiderforbundet kan gaa med paa nogen voldgift, før det rent organisationsmæssige spørsmaal om streikbryterne er avgjort. Og de maa væk.

Lian opplyste at landsforeningens formand Juell, som der var sigtet til, var syk og saaledes hindret fra at være tilstede.

Jonsson: Debatten viser hvor forbitret partene staar mot hinanden. Konflikten er blit bitrere efterhvert som tiden er gaat. I representantskapsmøtet henstillet jeg at landsorganisationens formand maatte bli anmodet om at reise ditop. Jeg føler mig overbevist om at hadde Lian gjort det straks efter konfliktens utbrud vilde den idag været bilagt. Han vilde ved at gripe aktivt ind i saken ha kunnet overbevise arbeiderne i Sulitjelma om, at de var ført ind paa gale veie. En saadan reise vilde i sine resultater ganske sikkert ha været nyttigere for organisationen end de reiser som ofte foretages i *mindre* paakrævede øiemed. Jeg vil her gjenta henstillingen om at sekretariatet sender Lian til Sulitjelma — med det forslag som her er fremlagt. For konflikten og alt det som følger den skader arbeiderklassen og skader den faglige organisation som helhet. Vi vil ha skade og skam av den jo mer det trækker ut. — Jeg kan opplyse at vort forbunds avdeling i Sulitjelma mot 2 stemmer besluttet at tiltræ forslaget om voldgift — og disse to sat i det kooperative selskaps styre. Det gjælder nu at Norsk arbeidsmandsforbund faar utvirket det sanme.

Vilh. Olsen: Vi har behandlet denne kjedelige historie i bakerforbundets hovedstyre og paa landsmøtet, og behandlet den *indgaende*. Jeg har hele tiden trodd at ogsaa denne sak maatte ha to sider. Men efter idag at ha paahørt indlæggene fra de to som har forsvart samorganisationen i Sulitjelma maa jeg si, at jeg ikke har faat én opplysning, som beviser, at der ligger nogetsomhelst andet til grund end netop dette, at de har villet ødelægge organisationen for de to forbund i Sulitjelma. — Jeg

er selv kooperatør, men jeg vilde aldrig nogensinde gaa med paa saadanne voldsomheter som der er gjort i Sulitjelma. Det er ikke sandt at avskedigelsene skyldtes indskrænkninger, for repræsentanten for samorganisationen har staaet her selv og sagt, at selskapet tok ind en ny mand og endog lønnet ham bedre end den forrige. — Er det «vanskelig» for denne kongres at ta standpunkt da sier jeg: gud bevare mig hvis organiserte arbeidere ikke skulde kunne det — da er vi kommet længer bort end jeg hadde tænkt! Den taktik vi har fulgt overfor streikbrytere før maa vi opretholde ogsaa hvor det gjælder konflikter med kooperative arbeidsgivere. — Ødegaard la det hele ut saa fint som det i det hele lot sig gjøre. Hvorfor? Jo fordi Norsk arbeidsmandsforbund har mesteparten av Sulitjelma-arbeiderne som sine medlemmer. Man kan derfor forstaa hans maate at betrakte saken paa. Hvad vi imidlertid maa forlange er, at de organiserte arbeidere, som er kooptører, skal til alle tider optræ korrekt overfor alle dem de har i sin tjeneste. Gaar forretningen *bra* skal det ogsaa være et billig krav at dens arbeidere lønnes i forhold til utbyttet. — Nygaards forslag er koncist og korrekt, og hver eneste repræsentant idag kan ta et greit standpunkt og *vise* hvad han vil.

Moljord: Det er en kjendsgjærning, at betjeningen og arbeiderne ved den kooperative forretning i Sulitjelma er lønnet høiere end de er ved verket. — Da Guldvog fremla sit forslag var det ikke greit at komme til en ordning bl. a. av den grund at man hadde leiet bort bakeriet — og bakerne var crig i at selskapet hadde *ret* til det. Noget paalæg i husleien av optil 100 pct. har ikke fundet sted. Selskapet har paa den anden side ikke raad til at holde folk, som det ikke har i arbeide, med fri brændsel. — Tal. bebreidet fælleskomiteen at den ikke hadde gjort sin pligt ved at gripe ind; var det skedd vilde det hele kunnet været ordnet.

Bjurstrom: Jeg kan være enig med Lian i at vi ikke kjender den direkte foranledning til stridens opkomst. Men vi har faat klart slaat fast hvad der er passert under dens videre forløp, og det er *det* som er kjernen nu, nemlig at der i længere tid har *arbeidet streikbrytere der som staaer i fagorganisationens rækker*. Jeg har oprigtig talt ingen tro paa at en voldgiftsret, nedsat paa den maate som er antydnet, vil føre til noget; heller ikke tror jeg paa nytten av at sende Lian opover. Jeg slutter mig til Nygaards og Fladebys forslag.

Nygaard: Jeg har ikke kritisert sekretariatet og dets befatning med saken, men jeg har uttalt mig om det fremsatte forslag slik som jeg ser det og efter det jeg *vet* om hele denne sak. — Der var ikke git «lovlig opsigelse», sa Dobak. Jeg tror ikke Sulitjelma-arbeiderne har set akkurat saa meget paa *det*. Det er vel ikke bare bakeriarbeiderne, kan jeg tænke, som under dyrtiden har maattet gjøre aktioner for et tillæg til lønnen; det har vel ogsaa Sulitjelm-a-arbeiderne gjort, naar de saa sine interesser tjent ved det. — Jeg tar selvfølgelig ikke mine forslag tilbake, og jeg henstiller til kongressen at vedta dem.

Volan: Jeg forstaaer at der er mange ting som heller ikke jeg har faat fuld oplysning om av begge parter; saken foreligger fremdeles ikke saa opklart, at jeg i alle detaljspørsmal kan ta et avgjørende standpunkt. Det er sandhet. Jeg vil henstille til kongressen at fatte saadan beslutning, at Sulitjelma-arbeiderne ikke paa nogen maate skal føle at kon-

gressen har tatt et partisk standpunkt. Vi bør indta et *neutralt* standpunkt, men samtidig kræver vi som absolut, at nu skal saken *op- og avgjøres*, efter at ogsaa arbeiderne i Sulitjelma har faat fuld anledning til at redegjøre for sig. Da vil de ogsaa ha tillid til retfærdigheten i den avgjørelse som blir erdelig truffet.

Joh. C. Hansen: Saken er saa liketil at avgjøre, sier de som er part i den. Men om vi sparker ut en 3—4 stykker av dem deroppe løser dette ikke saken. Er det sandsynlig, at flertallet av arbeiderne i Sulitjelma derved vil være kommet til en anden opfatning? Tvertom vil konflikten da komme til at bli permanent, det vil enhver maatte forstaa. Hvis striden gjaldt en kooperativ bedrift kontra fagorganisationen *da* var saken grei for os. Men der er fagorganiserte paa begge sider. Og om arbeiderne i Sulitjelma kan det vel ialfald sies, at det er ikke konservative arbeidsgiverinteresser som de folk dyrker. — Det som er det beklagelige her er at man ikke fra først av har bragt saken ind for de avgjørende myndigheter, men at forbundene tok fat hver for sig. Man skulde ikke først *begynde* at lave konflikt for etterpaa at springe rundt for at søke at løse den. Saken er grepet feil an fra først av, det er tingen. Man maa forstaa at det er en overordentlig vanskelig situation, naar de fagorganiserte arbeidere selv begynder at slaas sig imellem. Netop for at *faa løst* saken tror jeg man bør stemme for sekretariatets forslag.

Aarøe: Jeg skal gi den opplysning, at naar den kooperative landsforenings representant paa kongressen her, Arnesen, ikke er tilstede, har det sin aarsak i at han paa sin organisations vegne har maattet gjøre en reise til Trondhjem. Jeg hadde haabet at Sulitjelma-saken ikke skulde kommet til behandling her før han kommer tilbake, nemlig imorgen. Landsforeningen har forøvrig, kan jeg legge til, hat særdeles lite med saken at gjøre. — Jeg har ikke kunnet frigjøre mig for det indtryk at der *maa* være nogen skyld hos begge parter, netop fordi der staar 4—500 organiserte Sulitjelma-arbeidere paa samme side som selskapet. Og Sulitjelma-arbeiderne har været kjendt for at høre til de mest rakryggede og radikale elementer organisationen har. Derfor har jeg ment at der maatte ligge mer til grund end det som er fremkommet. Dette bestyrkes ogsaa av uttalelsene fra Moljord i hovedstyret. Jeg vil dog si for mit vedkommende, at jeg hadde trodd at baade Dobak og Moljord vilde ha kunnet fremlægge noget *andet og mere*, end de har gjort her, og jeg er i saa henseende blit skuffet. Men det er ikke avgjørende. Tiltrods for at jeg ogsaa er kooperatør mener jeg, at der av selskapet — i selve formen — er handlet helt feilagtig, men om realiteten eller *skyldspørsmålet* vil jeg intet ha sagt. Avdelingen deroppe gik bl. a. ikke først gjennom samorganisationen med saken, men lot den gaa direkte til sit forbund. Hadde man gaat den motsatte vei — altsaa gjort samorganisationen bekjendt med konfliktsforholdet fra det allerførst opkom — tror jeg personlig, at ogsaa fælleskomiteen vilde ha rukket at behandle konflikten før den kom til utbrud. — Jeg vil advare mot at man her fælder nogen fordømmelsesdom over Sulitjelma-arbeiderne med den konsekvens at man uten videre sætter de folk utenfor. Jeg tror sekretariatets forslag vil løse konflikten, særlig efter de erklæringer som er git av Eikefjord og Ødegaard.

Rich. Hansen: Jeg vil i al korthet begrunde mit forslag. Det gaar ut paa at kongressen skal sørge for at saken blir grundig undersøkt, og at resultatet forelægges sekretariatet, som da faar at bestemme om hvorvidt Sulitjelma-arbeiderne — eller i hvilken utstrækning — skal faa staa i organisationen. Naar jeg har foreslaat dette er det efter at jeg har faat det samme uhyggelige billede som dere alle av Fladebys og Nygaards haarreisende skildringer. Men Sulitjelma-arbeiderne møter her med noksaa daarlige defensorer, og det er sikkert mer de skulde ha sagt. Der er ingen grund til at tro at disse arbeidere deroppe er nogen arbeidsgivertyper som vil reise kamp mot og fornegte andres organisation; der maa ligge andre motiver til grund, og de maa vi se *fremlagt*, før man avgir endelig dom. — Jeg har en klønder at rette mot transportarbeiderforbundet. Samtidig som konflikten utviklet sig til at bli saa ondartet sat det her i byen paa sin hale uten at sende en maud ditop for at tilveiebringe en forhandling og gripe *ondet i sin rot*. Det har Norsk arbeidsmaundsforbund saa mangen gaug maattet gjøre. Men i stedet for det lar forbundet vælte hele konflikten over paa landsorganisationen — efter at det er blit *for sent* at komme til en mindelig ordning. Den voldgift som var foreslaat av sekretariatet i sin tid fratok helt og holdent de stridende parter deroppe anledningen til at gjøre sine meninger gjældende inden voldgiftsretten. Kan man nu faa Sulitjelma-arbeiderne med paa en voldgiftsbehandling som foreslaat er det bra; jeg holder dog paa mit forslag. — Tal. hadde hørt, at der skulde være en personlig animositet tilstede i forholdet med Fineide, og den virket til skade for arbeidernes forretning.

Ødegaard: Saken er saa beklagelig som vi overhodet kan tænke os nogen sak kan bli, og jeg har aldrig været enig i den stilling som man har inddat til de forslag som har været fremme om stridens løsning paa et reelt organisationsgrundlag. Jeg mener det bedste vil være at søke at finde en form som kan skaffe en løsning tilveie paa en tilfredsstillende og *varig* maate. Men tar man noget skridt som kan føre til, at vi *mister den organisationsmæssige forbindelse med Sulitjelma helt*, da tror jeg vi faar en evigvarende konflikt ved Sulitjelma kooperative selskap. Jeg er ikke saa helt sikker paa om det ikke er berettiget at ta noget hensyn til det forholdsvis store flertal deroppe, selv om de ogsaa staar som en part i saken. Jeg tror og haaber at Lians forslag vil være det bedste til at bringe konflikten til ophør og faa den ut av verden for stedse.

Lian: Jeg vil præcisere overfor uttalelser her, at der er naturligvis ingen som er enig i eller bifalder den fremgangsmaate som er brukt i Sulitjelma, ved at man kastet folk ut eller truet med at kaste dem ut o. s. v. Men naar vi er enig om dette er det ingen fare for vor part ved at gaa til en voldgiftsavgjørelse, naar man mener sig at ha ret. — Jeg kan forøvrig gaa over til Oskar Olsens forslag, slik at reglene for voldgiftsrettens sammensætning og det øvrige som blir at foreta *fastsættes av sekretariatet*. — Vi skal huske paa at det her allikevel gjælder *arbeidere*, og de har ikke hat synderlig flinke forsvarere heller. Derfor skal vi prøve dette som en sidste utvei. Men *forutsætningen* er og maa være, at hvis ikke de fagorganiserte arbeidere i Sulitjelma sørger for at der *blir* voldgift, som det her er foreslaat, da skal de *ekskluderes*. Da faar saken ha sin gang. Men det er det sidste forsøk. — Det er ikke riktig at fælleskomiteen intet har gjort.

Selv om Eikefjord ikke er medlem der er han jo en av fagorganisationens tillidsmænd. Jeg tror ikke det hadde nyttet noget at reise derop for mig; vi hadde jo formanden, Peter O. Eriksen, til en konferanse her i Kristiania, og han virket slet ikke slik at nogen forstaaelse skulde synes tænkelig. — Jeg vil saa indstændig jeg kan henstille til kongressen at stemme for sekretariatets forslag, i den form det har faat, og la alle andre forslag bortfalde, idet der i forslaget ligger at retten forutsættes at skulle bedømme alle de stridsspørmaal som har været trukket ind.

Saken optoges dermed til votering. *Ordstyreren* foreslog at der først skulde stemmes over Rich. Hansens forslag, dernæst eventuelt over sekretariatets. *Fladeby* foreslog votering først over *sit* forslag, hvilket vedtoges.

Mot 3 stemmer vedtoges derpaa *Fladebys forslag* saalydende: «Kongressen paalægger de respektive forbund at ekskludere de medlemmer som optok det arbeide som var nedlagt av handelsarbeiderne og bakerne ved Sulitjelma kooperative selskap.»

Derefter vedtoges med stort flertal *sekretariatets forslag* saalydende: «Landsorganisationens kongres paalægger de fagorganiserte arbeidere i Sulitjelma at sørge for at Sulitjelmakonflikten avgjøres ved voldgift. — De nærmere regler for voldgiftsrettens sammensætning m. v. fastsettes av sekretariatet. — Voldgiftsretten skal træ i virksomhet senest 1. mai 1923.»

Dermed bortfalt votering over Rich. Hansens forslag.

Ved fortsat votering vedtoges *Nygnards forslag* saalydende: «I anledning av Sulitjelma faglige samorganisations partiske stillingtagen for det kooperative selskaps styre under konflikten mellem selskapet og dets streikende arbeidere uttaler kongressen sin sterkeste misbilligelse.»

Videre vedtoges Nygaards andet forslag om *udelukkelse av repræsentanten Dobak fra kongressen*.

Torsdag 8. mars

Ordstyrer: *Sundbye*.

Efter oplæsning av protokollen fortsattes behandlingen av *beretning og regnskap*.

Regnskapet 1921.

A. E. Gundersen refererte en erklæring fra P. Kviberg gaende ut paa at han var bli fjernet som lærer ved den socialdemokratiske aftenskoole i Kristiania paa grund av sin stilling til Moskva-tesene. Beslutningen om hans avskedigelse var fattet av aftenskolens styre sammen med styret for Kristiania arbeiderparti. Samtidig med Kviberg sluttet ogsaa de øvrige socialdemokratiske lærere ved skolen.

Lian: Vi har intet med aftenskolen i Kristiania at gjøre; det er en helt selvstændig skole som ligger under Kristiania arbeiderparti.

Gundersen: Landsorganisationen har allikevel hver aar bevilget 2500 kroner til denne skole.

Lian: Ja det var før — ikke nu!

Mørk: Som medlem av aftenskolens styre kan jeg opplyse, at den i de sidste 3 aar ikke har faat nogetsomhelst bidrag fra den socialistiske skolevirksomhet eller landsorganisationen, men derimot av Kristiania faglige samorganisation. Hvad det gjælder Kviberg er det første gang jeg hører at han er blit opsagt av aftenskolens styre. Da vi behandlet saken der forelaa det en mundtlig opsigelse fra Kviberg. Styret henstillet til ham da at fortsætte ut semestret. Men det vilde Kviberg *ikke* gjøre paa grund av den divergerende opfatning han hadde i partistriden.

Gundersen: Jeg vet at sekretariatet har bevilget.

Joh. C. Hansen: Jeg kan bekræfte, at omkring den tid da skilsmissem i partiet kom sa Kviberg ved et møte i Folkets hus, at nu hadde han faat *valget* — valget mellem den kommunistiske opfatning eller den han hyl-det. Det er ikke noget rart i at denne skole driver kommunistisk parti-propaganda, men da skal den heller ikke støttes ved midler fra fagfor-ningene.

Lian: Der er ikke bevilget 10 øre av landsorganisationen til aften-skolen i Kristiania; vi har derfor heller intet ansvar for hvordan der er handlet her. Trygve Lie, som ledet skolevirksomheten, kan bekræfte dette. Han sier videre at to andre av lærene ved skolen, nemlig Ousland og Arnesen, som begge er Kvibergs meningsfæller, trak sig tilbake i 1921.

Bratvold: Det er én slutning at trekke av diskussionen, nemlig den, at ved den skolevirksomhet som landsorganisationen understøtter økonomisk der skal det ikke, hvor det er spørsmåal om læreransættelser, tages andet end saklige hensyn. Jeg konstaterer at der er enighet om det paa kongressen.

Oksvik: Det er sikkert ialfald at der er bevilget til *andre* skoler. Jeg vil ikke være med paa at negte bidrag til denne virksomhet i almindelighet, men jeg vil ha gjort det klart at det ikke skal være nogen *partiskole*, men en skole for landsorganisationens virksomhet.

Halvd. Moe: Det staar her en post paa 400 kroner som bidrag til Sogns arbeiderparti. Disse penge er benyttet helt til faglig agitation. Jeg vil si, at naar man kommer her og øver kritik mot at landsorganisationen yder bidrag til organisationens fremme, da hører det intetsteds hjemme.

Ordstyreren: Dette spørsmåal om skolevirksomheten kommer jo igjen senere under *bevilgninger*.

Under *status* uttalte *Gundersen:* Paa representantskapsmøtet hvor regnskapet for 1921 forelaa blev der forlangt en opgave over alle de *garantiforpligtelser* landsorganisationen har for laan som er git. Saadan opgave blev git der, og jeg henstiller at der for kongressen maa bli forelagt en tilsvarende opgave under regnskapet for 1922, naar vi kommer til det.

Lian: Det skal bli gjort.

Beretning og regnskap for 1921 blev derefter enstemmig godkjendt, hvorpaa dørene aapnedes.

Ordstyreren: Av hensyn til valgkomiteens arbeide gaar vi over til *punkt 6* paa dagsordenen, idet spørsmålet om administrationsordningen tages først.

Lovforandringer.

Administrationsordningen.

Sekretariatet hadde utarbeidet følgende *forslag med motiver* som var omdelt paa repræsentantenes borde:

De valgte fastlønnede tillidsmænd paa landsorganisationens kontor er nu *formand, næstformand og sekretær*.

Desuten er ansat ifølge kongresbeslutning *1 sekretær*, hvis hovedopgave er at lede forbindelsen mellem landsorganisationen og samorganisationene samt oplysningskontorene. Videre *1 sekretær*, som i første række styrer kontoret for bedriftsraad og arbeiderutvalgene.

Da Alfred Madsen, som indehar denne stilling, blev stortingsmand, blev hans løn reduceret med 4000 kroner pr. aar.

Til ivaretagelse av agitationsarbeidet i sin almindelighet ansatte sekretariatet efter meddelelse til repræsentantskapet sekretær *Knut Eng*.

Som juridisk konsulent er ansat sekretær *Trygve Lie*.

Det maa synes klart, at de mange opgaver som nu foreligger til løsning indenfor fagorganisationen kræver den nødvendige arbejdshjælp. Sekretariatet kan derfor ikke tiltræ det forslag som gaar ut paa indskrænkning paa dette omraade.

Man gaar ut fra, at indstillingen om overgang til

industriorganisationer

blir vedtat av kongressen. Men skal en saadan beslutning bli mere end en papirbestemmelse — skal den sættes ut i livet i henhold til de forutsætninger som ligger til grund for indstillingen, — vil det kræve et stort og omfattende arbeide. Og dette arbeide maa forestaaes og ledes av sekretariatet. Selv om forslaget om et 9-mandsutvalg til løsning av tvister som maatte opstaa ved overgangen til industriforbund blir vedtat, saa er det klart at *forberedelsen* og *gjennemførelsen* av den nye organisationsform vil paahvile sekretariatet, og at de lønnede tillidsmænd vil bli sterkt engagert i dette arbeide sier sig selv.

Samorganisationenes utvikling vil ogsaa kræve en særlig opmerksomhet fra sekretariatets side. At faa en betryggende og heldig ordning av

distriktsvise samorganisationer

vil være en baade vanskelig og stor opgave at løse og det vil kræve megen tid og arbeide. Selv om de faglige oplysningskontorer i sin nuværende form ophæves, saa vil distriktsorganisationene træ i stedet, og samarbeidet mellem disse indbyrdes og mellem distriktsorganisationene og sekretariatet vil kræve sin bestemte mand som har i første række at forestaa dette arbeide.

Det viser sig stadig mere paatrængende og nødvendig at faa utviklet vor statistik. Som forholdene er staar vi under forhandlingene med arbeidsgiverne og overfor mæglingsmyndighetene ofte rent blottet for paalidelige opplysninger, mens arbeidsgiverforeningen paa sin side møter op vel rustet med nødvendig statistik. Dette er selvfølgelig meget uheldig og skadelig for arbeiderne. Og det er en almindelig opfatning inden organisationene at ordentlig statistik maa tilveiebringes fra fagorganisationens side. Ikke alene naar det gjælder kampen med arbeidsgiverene er dette nødvendig. Men ogsaa naar det gjælder offentligheden forøvrig og statsmagtene. Det er absolut nødvendig at søke at komme bort fra

den *omtrentlighet* som nu ofte præger vore paastande som følge av ufuldkomne og manglende oplysninger.

En statistisk afdeling

maa derfor opbygges under sekretariatets kontor. Herom hersker ogsaa vistnok stort set enighet indenfor organisationen. Saken har gjentagne ganger været oppe paa repræsentantskapets møter med opfordring til sekretariatet at søke saken gjennomført.

Med hensyn til spørsmåletts praktiske gjennomførelse er sekretariatet av den opfatning, at der faar begyndes forholdsvis smaat, indtil man eiterhvervt faar høstet erfaring for det som væsentlig trænges. Man faar til en begyndelse indskrænke sig til at indsamle og bearbeide de dele av statistikken som spesielt vedrører arbeidsvilkårene. Og saa faar tiden nærmere vise, hvorledes opbygningen av en helt omfattende statistisk afdeling bedst skal ske. Men der maa dog allerede straks i forbindelse med statistikken istandbringes et arkiv, hvor nødvendig materiale til bedømmelse av de sociale og økonomiske forhold er let tilgjengelig.

Sekretariatet vil derfor foreslaa at der opprettes en saadan statistisk afdeling under ledelse av *næstformanden*. Dennes hovedarbeide skulde da være at lede og ha tilsyn med afdelingens opbygning og utvikling og utarbeide den nødvendige statistik. Kontorhjelpe til utførelse av det mere manuelle arbeide ansættes av sekretariatet.

Arbeidet med

bedriftsraadsbevægelsen og arbeiderutvalgene

maa fortsættes. Det er her en stor arbeidsmark. De daarlige arbeidsforhold, arbeidsløshet og indskrænkninger har lagt mange og store hindringer iveien for denne virksomhet. Men arbeidet maa fortsætte og utvikles videre. Sekretariatet maa derfor foreslaa den nuværende ordning opretholdt.

Bedriftsraadssekretæren

har til opgave at bistaa foreningene med opprettelse av arbeiderutvalg eller bedriftsraad, drive agitation for bedriftsraadsspørsmålene ved foredrag, skolevirksomhet o. l.; føre korrespondansen med arbeiderutvalgene, formidle oplysninger fra det ene til det andet arbeiderutvalg, som kan være til nytte for deres arbeide. Videre tar sekretæren sig av spørsmålene om arbeiderbeskyttelse, arbeiderlove o. l. og staar forøvrig til sekretariatets disposition naar det gjælder almindelig faglig agitation og oplysningsvirksomhet.

Endelig maa nævnes det almindelige

agitations- og organisationsarbeide.

Det maa efter sekretariatets opfatning søkes gjort saa intenst og omfattende som mulig, og det er forutsætningen at alle lønnede tillidsmænd deltar i dette arbeide i den utstrækning sekretariatet bestemmer. Det samme gjælder selvfølgelig forhandlinger o. lign.

I den tid som den juridiske konsulent har været ansat har det vist sig et stort behov for juridisk assistanse. Stillingen maa derfor opretholdes.

I henhold til foranstaaende vil sekretariatet foreslaa følgende *ordning av administrations- og organisationsarbeidet* ved landsorganisationens kontor:

1. Kongressen vælger 3 fastlønnede tillidsmænd: Formand, næstformand (leder av den statistiske afdeling) og sekretær (kasserer).
2. Formandens funktioner blir som fastsat i de nuværende love.
3. Næstformanden har den daglige ledelse av den statistiske afdeling og besørger formandens gjøremaal naar denne er fraværende.
4. Sekretæren har ansvaret for regnskapene, fører forhandlingsprotokollen, ordner med Folkets hus' fond m. v.
5. Fælleskontoret for samorganisationene, kontoret for bedriftsraad, arbeiderutvalg samt det juridiske kontor opretholdes som nu.

Lian begrundet forslaget kort i tilslutning til foranstaaende motiver. Han gjorde opmerksom paa at i og med forslaget vedtagelse vilde kongressen samtidig ha tat stilling til lovenes § 7 forsaavidt angik spørsmålet om næstformandsstillingen (se det indsendte forslag fra Norsk sag-, tomt- og høvleriarbejderforbund). Sekretariatet kunde ikke anbefale nogen forandring i lovene med hensyn til antallet av de valgte tillidsmænd. Efter at det foreslaatte *organisationsutvalg* var bortfaldt ved den tidligere beslutning og arbeidet hermed paalagt sekretariatet maatte en innskrænkning absolut fraraades, idet det kunde komme til at opta mer tid og arbeide, end kanske nogen her hadde oversigt over, at faa gjennomført kongressens beslutninger i disse spørmaal paa en tilfredsstillende maate.

A. E. Gundersen: Der er ansat to nye sekretærer siden forrige kongres, og jeg tror arbeidshjælpen nu er forholdsvis rikelig paa kontoret. Jeg har intet mot at der av kongressen vælges tre fastlønnede tillidsmænd, slik som det er foreslaat, men jeg er imot at man vælger en næstformand som skal ha til hovedbeskjættigelse at *lede det statistiske kontor*. Hvordan man skal ordne med dette kontor bør sees paa som en særskilt sak. Jeg mener at dette arbeide maatte kunne overdrages f. eks. Trygve Lie som den der har de største betingelser for at skjømte det. Han kunde ha dette ved siden av retssakene. Det viktigste her maa være at faa en chef for kontoret som kan gjøre *det* ut av det som vi har bruk for. Selve lønsstatistikken blir det jo organisationenes sak at skaffe tilveie. Men det er riktig at landsorganisationen faar en *samling* av dette materiale, og at det bearbeides i lys av leveomkostningene og de andre faktorer som spiller ind. Min mening er den at landsorganisationen skal ha bemyndigelse til at anta den arbeidshjælp og likesaa det antal agitatorer, som er nødvendig; men man bør ikke faa *saa* mange folk at de gaar i veien for hverandre.

H. Eriksen: Som man ser har vort forbund foreslaat ophævelse av næstformandsstillingen. Da denne blev oprettet var det under hensyntagen til at formanden dengang hadde stortingshvervet ved siden av. Nu er det forhold forandret, og man maa vel haabe at vi ogsaa for fremtiden skal faa en formand som helt er optat med organisationens gjøremaal. Man pligter i en sak som denne at ta noget hensyn til, hvor meget de fagorganiserte arbeidere magter *at yde*. Men negtes kan det ikke at der inden landsorganisationen er oprettet endel stillinger, som jeg vil kalde konjunkturstillinger. Nu er der anledning til at innskrænke noget av staben der. Ved den omlægning av organisationsformene som vi har besluttet at gaa til skulde det ogsaa komme til at falde noget

enklere for landsorganisationens vedkommende. Vi kan, mener jeg, vælge formand, kasserer og en sekretær; for mig staar det forøvrig som heldigst at kongressen valgte alle som skulde være sekretærer i landsorganisationen og samtidig fastsatte lønnen for disse. Jeg vil paastaa at der ikke for tiden er nok at gjøre for den arbejdshjælp som er der. Men at fortsætte paa den maate har vi ikke raad til. Med hensyn til den statistiske afdeling mener jeg i likhet med Gundersen, at det meste av dette arbeide i almindelighet vil falde paa forbundene som saadanne. Men det nye kontor maatte jo i tilfælde utvide rammen — saaledes ogsaa til indsamling av internationale opgaver. Det vil forstaaes, at det ikke er uten betydning hvem man sætter til at forestaa dette. — Med hensyn til ansættelsen av Knut Eng finder jeg det underlig at man gik til det skridt saa nær forut for kongressen. Det var slet ikke nødvendig efter mit syn paa saken. — Jeg mener det bør være kongressens opgave at besætte de tre stillinger jeg har nævnt og bestemme lønnen for disse, og at det overlates sekretariatet at anta den yderligere hjælp som det maatte finde paakrævet. Men vi bør tydelig si fra, at sekretariatet faar ikke lov til i perioden at ansætte hvem det vil og saa mange det vil.

Ordstyreren refererte følgende forslag:

«Den statistiske afdeling henlægges under det juridiske kontor.

A. E. Gundersen.»

Lian: Jeg har hørt den leksen før i repræsentantskapet, og jeg vil ha sagt at det er skammelig at komme her og stemple arbeidsstokken i landsorganisationens kontor paa den maate som Eriksen forsøker. Det er baade uretfærdig og ukameratslig at kaste ind en slik mistæneliggjørelse paa dem som virkelig gjør sit arbeide, og jeg vil for min del ikke finde mig i det. Man vil forstaa at det er umulig for folk at sitte paa kontoret naar de er ute paa reiser, paa agitation, eller de er i voldgifts- og arbeidsretten eller i arbeidsgiverforeningen. Det at sitte *paa kontoret* er i virkeligheten intet arbeide. — Jeg vil si, om det skulde være det sidste jeg sa her, at de folk som er paa landsorganisationens kontor er saa interessert i sit arbeide, at de ikke skulker undda av private grunde; det vet enhver, og det vet sekretariatet.

Det er intet hovedspørsmål om man kalder det «næstformand» eller «sekretær». Men *det* maa fastholdes, og det er sekretariatet enig om, at slik som landsorganisationen nu er utstyrt *maa* den være utstyrt for at drive et forsvarlig arbeide. Og er man enig i det kan man ogsaa bli enig om hvilke titler der skal være og om den løn som blir at fastsætte. — At lave den juridiske konsulent om til leder av det statistiske kontor tør ikke jeg anbefale. Det er en forfløien tanke som ikke har været oppe før. Den juridiske konsulent har allerede mer end nok arbeide for nærværende. Det er selve den *økonomiske* statistik, nærings- eller produktionsstatistikken, som det er av vigtighet at fremlægge nogenlunde godt gjennearbeidet fra landsorganisationens side. Og det kan forbundene ikke gjøre. Som centralorgan for forbundene faar landsorganisationen ogsaa ofte uttalelser til besvarelse fra regjeringen og administrationen; det er da av betydning at ha et *socialt arkiv*, om man vil kalde det slik,

for at ha kilder at hente av, slik at der i alle tilfælder kan leveres begrundede uttalelser fra organisationene.

Strek besluttet's sat.

Bjurstrøm: Naar spørsmålet om administrationsordningen melder sig maa man se paa de opgaver som foreligger og hele den arbeidsnængde som idag henligger under den faglige landsorganisation. Den husholdning, som landsorganisationen idag er, er saa stor, at vi har bruk for alle de mænd som vi nu har. Jeg har indtryk av at det har været vanskelig nok for dem at kunne *overkomme* denne arbeidsnængde. Jeg tar i enhver henseende avstand fra Eriksen. De lønmede tillidsmænd arbeider pligtopfyldende, og de har en lang arbejdsdag. Praktisk talt hver eneste lillesak passerer idag landsorganisationen og sekretariatet. Man kan bare tænke sig hvilket arbeide der har maattet nedlægges for at greie op i den affære som vi netop har hat til behandling her! De deltar ogsaa praktisk talt i forhandlingene om alle lønskonflikter — selv om vi ikke har storstreik hvert aar. En affære som jernbanestreiken la ogsaa betydelig beslag paa centralledelsen. — Saa er det den statistiske afdeling, som det er absolut nødvendig at faa. I frisk erindring om procedyren i voldgiftsretten mellem direktør Rasmussen og Volan faar man haabe paa at en ordning nu som gjør ogsaa det *statistiske* arbeide mer fuldkomment, slik at det blir helt tjenlig i vort arbeide i fagorganisationen. Vi bør slaa fast her at næstformanden blir den ansvarlige for denne gren av virksomheten. — Det merarbeide som er lagt over paa sekretariatet ved organisationens omlægning maa ogsaa tages sterkt i betragtning her. Kongressen har netop her et stort ansvar. Vi skal huske den ting at det betaler sig sjelden eller aldrig at «spare» paa lønnet arbeidskraft inden organisationen. At man til enhver tid skal søke at presse ned her er en bakstræversk tanke. — Et andet viktig spørsmål paa vor dagsorden er en indgaaende og omfattende utredning angaaende de internationale forbindelser. Ogsaa dette vil formentlig bli lagt over paa tillidsmændene i stor utstrækning. Bare for at nævne disse ting skulde det være indlysende, at man ikke nu kan gaa til *indskrænkninger*, men heller maa *utvide* eftersom behovet tilsier.

Teigen: Jeg hadde ikke tænkt at ta ordet, men en saadan attest som Eriksens tar jeg ikke imot. Jeg vil ikke faa mig slynget noget som det i ansigtet og la det staa uimotsagt. Ut med sproget! Hvis Eriksen vilde været *ærlig* tror jeg han maatte ha sagt, at han ikke har nogen rede paa det. Da jeg gik fra mit forbund over til landsorganisationen var det som at gaa fra asken i ilden. Det er saavist ingen sinecurestilling at være sekretær i landsorganisationen. Kravene fra distriktene gaar stadig ut paa det at man vil ha flere og flere agitatorer utsendt — komme mer og mer i kontakt med landsorganisationen. Jeg har aldrig hørt før at der skulde være for *mange*.

Eriksen: Lian og Teigen har lagt noget andet i min mund end det jeg sa. Jeg talte ikke om dovendyr eller noget i den retning i forbindelse med tillidsmændene, men jeg paastod at de i stor utstrækning ikke *hadde hat* noget at gjøre. Og det fastholder jeg. Jeg er sikker paa at ha bedre kjendskap til forholdene i landsorganisationen end Bjurstrøm, og jeg har like stor ret til at uttale mig som han. Jeg vil videre si, at

der i enkelte tilfælder har været for *meget* av reiser. Det har tilogmed hændt at man har sendt to mand avsted paa én gang. Etpar maaneder ifjor var ikke en eneste av de lønnede tillidsmænd tilbake paa kontoret.

Adolf Olsen: Jeg følte mig en smule ubehagelig berørt ved det første indlæg fra Eriksen; han forsøkte at appellere til hvad vi vel kan kalde de sletteste instinkter. Hvis forholdet var at vi ikke skulde *utvikle* landsorganisationen og gjøre den nyttigere for os i vort arbeide kunde jeg tildels været enig med ham. Men vi maa vel forsøke at faa medlems-tallet op, naar forholdene paa arbeidsmarkedet bedrer sig. — Jeg har fulgt godt med bl. a. i «Arbeidsgiveren», og jeg maa si at vi faldt ynkelig igjennem som organisation ved procedyren for voldgiftsretten ifjor. Jeg læser ogsaa *fabladene*. Imidlertid har jeg ikke fundet meget der av den forbundsvisе statistik heller som skulde danne en motvegt mot arbeidsgivernes. Det nytter ikke i slike tilfælder at møte op med *agitation* alene. — Vi har fra Stavanger bedt landsorganisationen om at sende agitatorer ut i specielle tilfælder; men det har vist sig unulig før ialfald. Dette skulde tyde paa at de ikke har for mange kræfter at disponere over. Vi skal forsøke at utstyre landsorganisationens sekretariat med saa stor arbeidshjælp, at vi ute i distriktene kan faa litt assistanse naar vi synes vi trænger det og har krav paa det.

Gundersen: Jeg vil ikke staa her og bebreide nogen at de ikke har nok at bestille; jeg vil bare si at man kan faa for mange tillidsmænd ogsaa. Men det er jo ikke det saken dreier sig om. Det gjælder her valget av tre fastlønnede, og det er *ikke* for mange. Hvad det gjælder den statistiske avdeling maa enhver, som vil sætte sig upartisk ind i forholdet, indrømme at sekretariatets forslag er uheldig — dette uten hensyn til hvem der blir valgt til næstformandsstillingen. — Adolf Olsen kunde ikke finde nogen statistik i *fabladene*. Det har vel sine gode grunde som det ikke skulde være rødvendig at staa her og belære ham om. Vi maa selv passe paa at bruke statistikken i det rette øieblik da det passer os.

Oskar Olsen: Jeg har dissentert i sekretariatet overfor næstformandsstillingen. Jeg mener at titelen næstformand bør gaa væk, og at alle sekretærer i landsorganisationen maa være pliktig til at ta paa sig de saker som indløper; i tilfælde formanden har forfald faar sekretariatet utnævne den som skal fungere i mellemtiden. Med hensyn til det specielle arbeide som skal tillægges næstformanden — eller efter mit forslag en av sekretærene — mener jeg utviklingen maa føres dithen, at man faar en spesielt kyndig leder av denne avdeling. Det væsentligste arbeide med at utarbeide statistikken maa komme til at utføres av virkelige *fabfolk*, og man vil da kanske maatte gaa *utenfor* fagorganisationen for at finde den rette. At Trygve Lie kan overta dette arbeide tror jeg ikke man bør gjøre regning paa. — Overfor den kritik som er ført fra et enkelt hold vil jeg si, at jeg tror ikke man skal ta slik i vei; det er ikke saa let ved et enkelt besøk i et kontor at vurdere arbeidsmengden. Konferanser og denslags tar ogsaa tid. Derfor er jeg ikke enig i det som er sagt at der er en saadan overflødighet av folk.

Axelsen: For os ute fra distriktene er det svært vanskelig at dømme om dette. Men sikkert er det at medlemmene kræver en streng og gjen-nemført økonomi, slik at alle unødige utgifter drages ind. Det er godt

mulig at der har været mange reisedage. Men er alle reisedage *benyttet i lagorganisationens tjeneste?* Det er vel derom spørgsmaalet dreier sig — og det som medlemmene er interessert i at faa besvart.

O. L. Strøm: Jeg vaager ikke, efter det som er fremkommet, at være med paa nogen indskrænkning av arbejdshjælpen i denne periode. Man maa huske paa det arbejdsstof som denne kongres allerede har paalagt administrationen, ved siden av det øvrige forefaldende arbeide. Jeg vaager heller ikke at rette nogen klander over hvordan arbeidet er drevet. Det kan vel hælde at der er blit politisert litt for meget — der er mange som mener det. Naar jeg gaar med paa tre fastlønnede hældier jeg til det, at næstformandsstillingen gjerne kan ophæves; hvordan arbeidsfordelingen i detalj skal ordnes faar da overlates til sekretariatet. — Fra enkelte hold er der anket over at man *reiser* for meget. Jeg er ikke helt enig i det. Vore ledere maa ikke fremforalt bli byraakrater; de maa sørge for at komme i personlig kontakt med medlemmene. Med den mand som skal lede det statistiske kontor blir det derimot noget andet. Dette arbeide passer derfor ikke for næstformanden; vedkommende maa ha specialutdannelse. Det mest logiske skulde være at lægge det statistiske arbeide over til den av sekretærene som har statsøkonomisk eksamen, nemlig den juridiske konsulent — ialfald slik at han fik ansvaret fra den første tid, da det grundlæggende arbeide skulde gjøres.

Tranmæl: Jeg antar de fleste er klar over at der i denne diskussion stikker noget av et princip; det gjælder spørgsmaalet om man skal *utstyre klasseorganisationen tidsmessig* og gi den anledning til at utfolde sig. De som har hat føling med arbeidsgiverforeningen vil se, at den er ganske anderledes utstyrt med arbeidskræfter og har en oversigt over sakene som kan tjene til mønster for enhver organisation. De folk har set sin interesse i at sørge for at staa bedst mulig rustet i alle henseender. Skal vi kunne *møte arbeidskjøperne som klasse* maa vi ogsaa utstyre vore organer tilsvarende med deres. Naar sidste kongres besluttet at indføre stillingen som næstformand i landsorganisationen — som en rent praktisk ordning — er det ingen grund til nu at ophæve den. Vi staar heller overfor en *utvidelse*. Omorganisationen skal ikke være en papirbestemmelse, og den vil lægge beslag paa megen tid og meget arbeide. At lægge den statistiske afdeling under den juridiske konsulents opsyn er et ganske haabløst forslag. Jeg synes ikke Gundersens forslag tyder paa nogen god vilje til at gjennomføre den nye ordning. Vi maa alle hjelpe til at fylde de store krav som idag stilles til landsorganisationen. Hvis kongressen binder sekretariatet, naar det gjælder arbejdshjælpen paa kontoret, kan man heller ikke lægge det ansvar paa sekretariatet som man ellers vilde kunne. Nu maa det snart bli slut med *gnaalet* fra den høire-socialistiske opposition. De holdt det gaaende paa samme maate i hele to dage i repræsentantskapsmøtet. De maa forstaa at for sin egen saks skyld maa det bli slut med det — hvis de ikke vil tape enhver indlydelse.

Volan: Jeg for mit vedkommende har søkt at gjøre alt jeg har evnet i den stilling forrige kongres har sat mig i; hvis man ikke er fornoid, da kan man gi mig avsked. Men hvis hensigten er at ramme *mig* skal man ikke, for at opnaa det maal, lægge det slik an at man *vunskeliggjør organisationens videre arbeide*. — Jeg var landsorganisationens representant

i de fleste voldgiftssaker av betydning ifjor, og det var et arbeide som der ogsaa trængtes forberedelse til. Da jeg var færdig med det tok jeg en reise over Nordland paa 50 dage. Jeg ofret den ferie, som jeg skulde ha, paa den agitationsreise — ellers hadde reisen ikke kunnet foretages. Det samme har været tilfældet med andre. Og om de har *hat* ferie har de avbrudt den, naar organisationen kaldte dem tilbake. Da er det meningsløst at fremstille det slik at de lønnede tillidsmænd intet *vil* gjøre eller intet har *hat* at gjøre. Til Axelsen vil jeg si, at *mine* reisedage har været de som fagorganisationen har bestemt at jeg skulde ha. Naar undtages 1. mai har jeg ikke anvendt én arbeidsdag i nogen andens tjeneste end fagorganisationens. Det er hændt at man har sendt to og to i følge, er det sagt. Ja det har hændt hvor det gjaldt større distriktskonferanser, og hvor samorganisationene har bedt om at faa utredet spørsmaal av interesse for fagorganisationens medlemmer. Men man har ogsaa mange ganger staat i *den* stilling, at man ikke har kunnet efterkomme de lokale organisationers krav om deltagelse i slike konferanser.

Lian: Forrige kongres har vedtat, at der foruten de valgte tillidsmænd skal være en leder av bedriftsraadskontoret og likesaa en sekretær for samarbeidet med opplysningskontorene. Lie er da den eneste helt nye som er ansat i den mellemliggende tid. Men sekretariatet fik samtidig bemyndigelse til at træffe foranstaltninger til spesielt at vareta det statistiske arbeide og endvidere til at oprette en egen kasserersilling ved at utskille sekretærstillingen fra denne. Da gaar det ikke an at si at sekretariatet har ansat «unødvendig arbeidshjælp»; det har ikke engang benyttet den bemyndigelse det fik. — Der er her meningsforskjelligheter paa to hold. Det gjælder for det ene spørsmålet om man skal ha en næstformand eller om man skal benævne vedkommende for sekretær. Det er nærmest et skjønnsspørsmaal; jeg ser ingen grund til at fravike sekretariatets forslag. Et *væsentlig* spørsmaal er Guundersens forslag om at det statistiske kontor skal underlægges den juridiske konsulent. Hvis jeg faar noget med det vilde jeg ikke kunne ta ansvaret for et saadant arrangement. Da blev det i virkeligheten *formanden* i landsorganisationen som blev nødt til at ta ledelsen av dette. Jeg tror vi bør enes om det foreliggende forslag, som er grundig behandlet i sekretariatet.

Eriksen meddelte at forbundet tok det indsendte forslag tilbake til fordel for Oskar Olsens dissens i sekretariatet.

Ved *voteringen* vedtoges sekretariatets forslag i sin helhet.

Man gik saa over til de av sekretariatet under de forskjellige paragraffer i lovene foreslaatte forandringer.

§ 1. *Formaal.*

Paragraffen vedtoges enstemmig og uten debat som foreslaat. Den kommer derefter til at lyde:

Arbeidernes faglige landsorganisation i Norge er en sammenslutning av landsomfattende industriorganisationer eller forbund, og dens formaal er:

1. ved gjensidig solidarisk samvirken mellem organisationene at istandbringe større enhet og kraft i bestræbelserne for at fremme og ivareta arbeiderklassens faglige og økonomiske interesser;

2. ved meddelelser fra organisationene at istandbringe bedst mulig oversigt over den faglige organisations virksomhet og utvikling;
3. ved planmessig at understøtte organisationene fortrinsvis til forsvar for lockonter, forringelse av arbeidsvilkaarene og angrep paa organisationsretten samt ved at opphjelpe lønnings- og arbeidsvilkaarene;
4. i forstaaelse med andre klassekamporganisationer arbeide for produksjonsmidlenes sosialisering paa grundlag av bedriftsorganer;
5. at samarbeide med faglige landsorganisationer i utlandet;
6. i henhold til vedtagne statutter at støtte fagforeningenes bestræbelser for at sikre dem nødvendige forsamlingslokaler.

§ 2. Optagelse.

For optagelse av organisationer gjælder følgende regler:

1. Hovedenhetene indenfor landsorganisationen er de landsomfattende industriorganisationer.
2. Enkeltstaaende fagforeninger kan ikke optages direkte i landsorganisationen.
3. Kvinder, lærlinger, hjelpearbeidere som i sine organisationer betaler lavere kontingent end den vanlige, kan betragtes som halvtbetalende medlemmer med rettigheter i forhold hertil.

I landsorganisationen kan kun de mandlige medlemmer regnes som halvtbetalende, hvis vanlige gjennomsnittlige løn er under kr. 6.00 pr. dag.

Sekretariatet kan dog gi landarbeiderorganisationer adgang til at tilslutte sig landsorganisationen som halvtbetalende for alle sine medlemmer.

4. De tilsluttede organisationer maa ha en fast løpende kontingent til streikefond, der mindst utgjør kr. 20.00 pr. medlem og aar for helt- og kr. 10.00 for halvtbetalende. Streikefondet maa ikke anvendes til andre øiemed end de med konflikter forbundne utgifter.
5. Medlemmer som arbeider indenfor de tilsluttede organisationers omraade og som overflyttes fra den ene organisation til den anden erholder straks ved overflytningen fulde rettigheter etter følgende regler:
 - a) Medlemmer som overflyttes fra en organisation til en anden, maa for at bli overflyttet ha sin medlemsbok i orden og frameldt. Ved saadan overflytning betales ingen indskrivning, men kun medlemsbokens kostende.
 - b) Medlemmer som i henhold til disse bestemmelser overflyttes, er straks fuldt berettiget i de kasser i sit nye forbund som tilsvarer dem, som var opprettet i det forbund vedkommende overflyttes fra. I saadanne kasser beregnes rettighetene fra den tid vedkommende sidst er indtraadt i en organisation tilsluttet Arbeidernes faglige landsorganisation. Forsaavidt det forbund vedkommende overflyttes til har andre kasser, maa rettigheter i disse oparbeides efter vedkommende kasses love.
 - c) Disse regler gjælder kun for overflytning av enkelte medlemmer.
6. Organisationer som ønsker at optages, indsender skriftlig begjæring herom til sekretariatet, ledsaget av 2 eksemplarer av sine love, opgave over organisationens stiftelsestid, avdelings- og medlemsantal, samt navn og adresse. Forøvrig indsendes de opplysninger som sekretariatet finder fornødent.

Negter sekretariatet optagelse av en organisation, skal, om det forlanges, saken forelægges representantskapet til avgjørelse.

Efter bemerkning av *Eriksen* vedtoges paragraffen i denne form enstemmig som foreslaat.

§ 3. Ordlnær og ekstraordinær kontingent.

1. I ordinær kontingent indbetaler de tilsluttede organisationer til landsorganisationen 70 øre pr. medlem pr. maaned for sine helt- og 35 øre for sine halvtbetalende medlemmer.

Av de heltbetalendes kontingent avsættes 5 øre til Folkets hus fond.

Av kontingenten beregnes videre 10 øre for heltbetalende og 5 øre for halvtbetalende pr. maaned som tilskud til samorganisationenes virksomhet. Sekretariatet fastsætter tilskuddets størrelse.

Kontingentens størrelse fastsættes av kongressen. Under ekstraordinære forhold kan repræsentantskapet forløie den ordinære kontingent.

2. Kontingenten indbetales hver maaned efterskudsvis, dog senest den 25. i den paafølgende maaned. Der betales efter det gennemsnitlige antal medlemmer organisationen har hat i den forløpne maaned. Kan dette ikke konstateres inden forfaldsdag, lægges næst foregaaende maanedes medlemstal til grund.

Ved kontingentens indbetaling vedlægges en skematisk opgave over medlemsantal ved maanedens begyndelse og slutning samt gennemsnitlige medlemsantal i hver klasse (helt- og halvtbet.). Skemaer hertil utleveres.

3. For den ordinære kontingent gjøres intet fradrag for medlemmer, som paa grund av sygdom, militærtjeneste, arbejdsløshet eller konflikt har været fritat for at betale kontingent i sine organisationer.
4. Strækker den ordinære kontingent ikke til for at dække landsorganisationens forpligtelser til godkjendte streiker eller lockouter, kan sekretariatet av organisationene fordre indbetalt ekstrakontingent.
6. Utlignet ekstrakontingent indbetales av organisationenes streikefond til landsorganisationens kontor saa ofte sekretariatet bestemmer. Hver organisation bestemmer selv, hvorvidt ekstrakontingenten helt eller delvis blir at utligne paa medlemmene.
7. Ekstrakontingenten indbetales efter samme medlemsantal som den ordinære kontingent med fradrag av det antal uker, som medlemmene har været fritat for kontingent i sine organisationer paa grund av sygdom, militærtjeneste, arbejdsløshet eller godkjendt streik (lockout).
8. Indbetalingen ledsages av opgave over antal ukers iritagelse, hver aarsak specificert. Under streik opgives ogsaa nøiagtig antal av streikende eller utelukkede medlemmer.
9. Sekretariatet er berettiget til at la organisationenes opgave over medlemsantal og kontingentfritagelse kontrollere, og kan forlange sig forelagt bekræftet avskrift av organisationenes regnskaper saaledes opsat, at gennemsnitlig medlemsantal ifølge indbetalingene samt kontingentfrihet tydelig fremgaar. Hvis der ved saadanne undersøkelser viser sig at være uoverensstemmelser mellem regnskaper og indbetalinger, skal differansen berigtiges.

Forøvrig anordner sekretariatet de nærmere regler for kontrol med indbetalinger, midlenes anvendelse, skematiske opgaver m. v.

Lian: 1 punkt 1 her er foreslaat adgang for repræsentantskapet til under særlige forhold ogsaa at kunne gaa til forløielse av den ordinære kontingent. Med hensyn til punkt 4 har der tidligere været en begrænsning av ekstrakontingenten til 50 øre uken — med adgang for repræsen-

tantskapet til at beslutte den forhøiet indtil 1 krone. Vi har her optat 9-mandskomiteens forslag, idet vi mener at det bør ligge i sekretariatets — eller repræsentantskapets — haand at bestemme størrelsen av en eventuel ekstrakontingent *uten* saadan begrænsning.

Efter bemærkning av *Rich. Hansen* gjik sekretariatet over til at sætte «forandre den ordinære kontingent» (i punkt 1) istedetfor «forhøie».

Lander fandt det ikke heldig at der blev foretat nogen forandring i den ordinære kontingent i løpet av kongresperioden. *Joh. C. Hansen* sluttede sig hertil, mens *Eriksen* ikke trodde det vilde faa nogen praktisk betydning.

Lian var enig i dette, men fremholdt at det i paakommende tilfælde syntes praktisk at ordne sig slik, at man ikke skulde være nødt til yderligere at forhøie ekstrakontingenten. Repræsentantskapet var jo *forbundene*, og det vilde ikke bestemme nogen forhøielse av den ordinære kontingent uten at forbundene var enig.

Sekretariatets ændrede forslag til punkt 1 vedtoges mot 5 stemmer. Resten av paragraffen bifaldtes enstemmig.

§ 4. Faglige samorganisationer.

1. Alle fagforeninger som tilhører landsorganisationen skal slutte sig sammen i faglige samorganisationer inden nærmere bestemte distrikter. De faglige samorganisationers formaal er i tilslutning til Arbeidernes faglige landsorganisations formaal ved et virksomt og planmæssig samarbeide at verne og fremme arbeidernes faglige, økonomiske og sociale interesser: søke opprettet fagforeninger hvor det lar sig gjøre, bistaa ved konflikter, lede det stedlige agitations- og oplysningsarbeide og i det hele tat at oparbeide organisationen i størst mulig utstrækning.
2. Foreningene skal holde samorganisationen underrettet om lønsbevægelser, arbeidsforhold og alt som kan være av interesse for det stedlige samarbeide.
3. Forbundene og landsorganisationen skal ved alle større lønskonflikter, naar det er tid til det, gi samorganisationen underretning om stillingen, saa den kan uttale sig før der træffes en avgjørelse. Samorganisationen kan efter anmodning av avdelinger, forbund eller landsorganisationen lede lokale konflikter.
4. Samorganisationene kan beslutte en særkontingent for sine egne specielle formaal. Saadan særkontingent maa, forat være obligatorisk, godkjendes av sekretariatet.

Lian: Der foreligger her et ændringsforslag fra Sag-, tomt- og høvleriarbeiderforbundet om at der sættes *kan* istedetfor «skal slutte sig sammen i faglige samorganisationer» — med andre ord at dette gjøres til en frivillig sak. Desuten er der fra Norsk centralforening for boktrykkere indsendt et forslag som *subsidiært* slutter sig hertil, dersom kongressen forkaster dette forbunds principale forslag til § 7 (om «partipolitisk neutralitet for landsorganisationen»). — Sekretariatet *irraaader* forslaget om at samorganisationene ikke skal være obligatoriske.

Efter henstilling av *Ruud* forbigikkes paragraffen indtil man hadde faat avgjort den anden paragraf hvorunder indgik N. C. f. B.s principale forslag.

Som nye §§ 5 og 6 foreslog sekretariatet:

§ 5. *Stedlige industrigrupper.*

Indenfor hver samorganisation skal der dannes stedlige industrigrupper bestaaende av samtlige foreninger inden de forskjellige hovedindustrier.

Industrigruppene staar under samorganisationens ledelse og kontrol. De kan vælge et særlig styre eller arbeidsutvalg som forbereder saker for samorganisationen. De pligter at behandle alle saker som blir dem oversendt fra landsorganisationen, industriforbundene eller samorganisationene.

Samorganisationene utarbeider nærmere regler for de stedlige industrigrupperes virksomhet. Disse regler maa godkjendes av sekretariatet.

Samorganisationen indkalder og leder møtene i industrigruppene. Samorganisationens styre har ret til at delta i arbeidsutvalgenes moter.

§ 6.

Industriorganisatcionenes, samorganisationenes og de tilsluttede foreningers love maa ikke indeholde bestemmelser som er stridende mot landsorganisationens love, formaal og lovlig fattede beslutninger.

Begge paragraffer vedtoges uten debat.

§ 7. *Kongressen.* (Tidl. § 5.)

1. Kongressen, som ordinært avholdes i Kristiania som regel hvert tredje aar, er den høieste myndighet i landsorganisationens anliggender. Kun den kan gi, forandre eller ophæve love. Den avgjør ogsaa uten appel til nogen ret ethvert stridsspørsmål, der kan opkomme mellem repræsentantskapet og sekretariatet, mellem disse og de tilsluttede organisationer eller mellem organisationene indbyrdes, forsaavidt lovene ikke bestemmer anden avgjørelsesmaate.
2. Ved kongressen repræsenteres de tilsluttede organisationer saaledes:
 - a) Forbund har ret til at vælge 1 repræsentant for hvert fylt 500-tal medlemmer, dog mindst 1.
 - b) De lokale samorganisationer har ret til distriktsvis repræsentation, hvor hvert fylke samt hver av byene Kristiania, Bergen, Trøndhjem og Stavanger danner et distrikt. Hvert distrikt har ret til 1 repræsentant for hvert paabegyndt 2000-tal medlemmer, dog ikke over 10.

Valget av repræsentanter til kongressen skal foregaa under medlemmenes direkte medvirkning og efter at sakene er forelagt medlemmene.

Paa samme maate vælges et lignende antal suppleanter.

Reiseutgiftene til kongressen for samorganisationenes repræsentanter betales av landsorganisationen.

Repræsentantene vælges efter det gjennomsnitlige medlemsantal organisationene har indbetalt ordinær kontingent for i de 3 sidste maaneder. Valgene maa være foretat saa betids, at meddelelse om de valgte samt fuldmagtene kan være sekretariatet ihænde 14 dage før kongressens aapning. Fuldmagtene gjennomgaaes derpaa foreløbig av sekretariatet.

3. Sekretariatets medlemmer skal være tilstede paa kongressen, dog uten stemme i de saker som angaar virksomheten siden forrige kongres (beretning og regnskap).

4. Kongressen skal ved cirkulære bekendtgjøres 4 maaneder før dens avholdelse.

Dagsorden med alle indkomne lovlige forslag samt beretning, revidert regnskap og forslag til forretningsorden omsendes til organisationene 2 maaneder før kongressen.

5. Enhver tilsluttet organisation har ret til at stille forslag til behandling ved kongressen. Fra forbundsavdelinger mottages forslag kun gjennom vedkommende forbunds hovedstyre. Likesaa har saavel sekretariatet som repræsentantskapet forslagsret.
6. Kongresser, vedtar endelig dagsorden og forretningsorden. Alle saker avgjøres ved almindelig stemmeflertal.

Hvis et forslag ikke opnaar mere end akkurat halvdelen av de avgivne stemmer, ansees det som ikke vedtat.

7. Beretninger og regnskap, som forelægges for kongressen, opgjøres efter kalenderaaret. Beretningene utarbeides enten hvert aar for sig eller for 3-aarsperioden underet.
8. Lønninger til de valgte tillidsmænd bestemmes av kongressen.
9. Kongressen vælger sekretariatet, bestaaende av 12 medlemmer, der alle skal være bosat i Kristiania og saavidt mulig tilhøre forskjellige hovedfag. Der maa ikke vælges mere end 2 fra hvert forbund.

Endvidere vælges 8 suppleanter og 3 revisorer med suppleanter.

Formand, næstformand og sekretær vælges særskilt og maa opnaa absolut flertal. I motsat fald foretages omvalg mellem de 2 som opnaade de fleste stemmer.

10. Hvis nogen av de valgte tillidsmænd fratrær før funktionstiden er omme, kan repræsentantskapet foreta suppleringsvalg, der gjælder til første kongres.
11. Kongressen avholdes som regel i første halvdel av aaret. Sekretariatet berammer forøvrig tiden.
12. Ekstraordinær kongres kan avholdes efter beslutning av repræsentantskapet. Den kan indkaldes med 1 maanedes varsel.
13. Almindelige utgifter til kongressene samt mulig reise- og diætgodtgjørelse til sekretariatets medlemmer utredes av landsorganisationen. Diættens størrelse bestemmes av kongressen. Ellers bærer hver enkelt organisation de utgifter som er forbundet med deres repræsentation.

Lian refererte de indkomne ændringsforslag fra Sag-, tomt- og høljeriarbejderforbundet og Centralforeningen for boktrykkere om forandringer i repræsentationsretten til kongressen (dagsordenens side 34). Videre foreslog centralforeningen at bestemmelsen om samorganisationenes repræsentationsret skulde utgaa. Endelig var der indsendt et forslag fra Kristiania og omegns sporveisarbejderes forening (side 35). — Sekretariatet kunde ikke anbefale nogen forandring i repræsentationsreglene og indstillet paa paragraffens vedtagelse i overensstemmelse hermed.

Taleren gjorde paa foranledning av en bemerkning av *H. Eriksen* oppmerksom paa, at i og med beslutningen om organisationsformene var det *avgjort*, at samorganisationenes repræsentationsret til kongressen skulde bibeholdes.

Eriksen: Er det tilfældet maa jeg ialfald fraraade enhver *utvidelse* av repræsentationsretten for samorganisationene.

Bratvold: Jeg beklager det forhold som formanden gjorde opmærksom paa, men finder at maatte bøje mig for det. Det som da staar igjen og som man kunde ta fat paa er spørgsmaalet om en *begrænsning*. Men det anser jeg for litet vælsomt at ta op her. Jeg vil anbefale at kongressen beslutter at der vælges like mange varamænd til sekretariatet som der skal vælges medlemmer, og at disse blir *personlige* varamænd for sekretariatsmedlemmene. I henhold hertil fremsætter jeg følgende forslag:

«For hvert av de 12 sekretariatsmedlemmer vælges personlige suppleanter.»

Jonsson fremsatte følgende forslag i tilslutning til hvad han hadde uttalt under fuldmagtsdebatten:

«Saavel forbundene som samorganisationene vælger repræsentanter efter medlemsantallet for det samme tidspunkt.»

Samtidig vil jeg — uttalte han — stemme for forslaget fra N. C. f. B. om en utvidelse av forbundenes repræsentationsret.

Mørk: Fra sporveisarbeiderne i Kristiania foreligger forslag om nogen utvidelse av repræsentationsretten for distriktsorganisationene, et forslag som jeg er principielt enig i. Der er nu 60 samorganisationer, og de møter her med omkring 50 repræsentanter. Men tiltrods for det er samorganisationenes indflydelse paa kongressen liten; det er *forbundene* som dominerer. Jeg vil dog ikke opta det indsendte forslag nu, idet jeg gaar ut fra, at efter at organiseringen av samorganisationene herefter skal ske *distriktsvis* vil dette spørgsmaal kunne tages op til behandling paa næste kongres. Derfor resignerer jeg her. Derimot optar jeg forslag om en tilføielse til punkt 2 angaaende reiseutgiftene for samorganisationenes repræsentanter, saaledes at dette punkt kommer til at lyde:

«Reiseutgifter og *diæt* for samorganisationenes repræsentanter betales av landsorganisationen.»

Herman Kristensen foreslog at der i punkt 9 kom til at staa: «Kongressen vælger sekretariatet, bestaaende av 12 medlemmer, *derav mindst to som staar paa arbeidspladsen*» — o. s. v.

Lian: Det spørgsmaal som er reist her av Bratvold er ikke uvæsentlig; jeg er enig med ham i at det ikke altid er nogen god og sikker form, at varamændene til sekretariatet skal være ikke personlige, men helt forskjellige. Hvordan man end ordner dette har det sin store værdi at de *fllest mulige forbund* blir repræsentert — enten ved medlemmer eller ved indkaldte varamænd, og dette maa man forsøke at ta alt det hensyn til som er gjørlig. Det vilde da være bra om man ved besættelsen av suppleantpladsene ikke var bundet til de samme industrier eller hovedfag som de 12 medlemmer repræsenterer. Med hensyn til Jønssons forslag er sekretariatet helt enig i at det samme tidspunkt for valget skal lægges til grund; den fremgangsmaate som blev brukt iaar var, som nævnt, bare en interimsordning.

Volan: Jeg vil minde samorganisationenes repræsentanter om — som ogsaa Mørk har gjort opmærksom paa — at efter beslutningen i paragraf 4 skal samorganisationene organiseres distriktsvis, og der skal organiseres *industri grupper* inden hver enkelt av dem, direkte under samorganisationenes kontrol. Da vil samorganisationenes indflydelse paa repræsen-

tantvalget inden *forbundene* ogsaa bli betragtelig større. Jeg anbefaler det standpunkt sekretariatet har indtatt; saa faar man se hvad det vil utvikle sig til, naar man faar den nye organisationsform sat ut i livet.

Ruud: Efter den fortolkning som er lagt i voteringen over sekretariatets indstilling angaaende organisationsformene skal jeg ikke opta nogen diskussion om samorganisationenes repræsentationsret. Men jeg vil benytte anledningen, mens jeg har ordet, til at fraraade det av Mørk fremsatte forslag. For at repræsentationen fra samorganisationene kan bli stillet helt paa like fot med de forbundsvalgte vil jeg foreslaa, at hele denne bestemmelse (om reiseutgiftene til kongressen for samorganisationenes repræsentanter) *blir strøket*. Samtidig anbefaler jeg N. C. f. B.s forslag om repræsentationsreglene, et forslag hvis vedtagelse vil være av særlig betydning for de mindre forbund.

A. E. Gundersen: Den nuværende blandede ordning med valget er et kvaksalveri, som ikke i fremtiden vil kunne opretholdes. Jeg tror ikke der ligger noget større princip i om samorganisationene eller industriorganisationen har den *hele* repræsentationsret. Jeg er enig med Ruud i, at Mørks forslag ikke bør vedtages; det er udemokratisk. Vi skal ikke ha samorganisationene som noget «overhus». Ogsaa Kristensens forslag vil jeg stemme mot. Skal man fastslaa at der skal være to valgt som repræsentanter fra arbeidsplassen, hvorfor da ikke like godt si *alle 12?* Jeg henstiller til det nye sekretariat som vælges at ta op repræsentationsordningen i hele sin bredde og komme med et rimeligere forslag. Tal anket over at samorganisationenes repræsentanter til kongressen ikke var valgt *direkte av medlemmene* i likhet med forbundenes.

Torbjørn Henriksen: Jeg vil stemme for sekretariatets forslag i det væsentlige. Derimot er jeg ikke enig i punkt 3, hvorefter sekretariatets medlemmer skal ha stemmeret, selv om de *ikke er valgt som repræsentanter*. Det vedtoges sidst at valget av repræsentanter skulde ske under medlemmenes direkte medvirkning. Denne linje bør føres helt frem, og jeg vil foreslaa følgende ændring til punktet:

«Sekretariatets medlemmer skal være tilstede paa kongressen, dog uten stemme *medmindre de er valgte repræsentanter.*»

Humblebræk: Jeg slutter mig til Gundersens henstilling til sekretariatet om at overveie til næste kongres at finde en heldigere repræsentationsordning. Som følge av diskussionene om organisationsformen er det blit kompromis paa kompromis, og vi ser resultatet nu. — I tilfælde Mørks forslag falder vil jeg foreslaa følgende *tillæg* til punktet om reiseutgiftene:

«For mindre samorganisationer som maa vælge repræsentanter til kongressen distriktsvis utreder landsorganisationen ogsaa diætgodtgjørelse.»

Vangberg: Kristensens forslag vil jeg anbefale, trods Gundersens advarsler. Sekretariatet kunde vist godt bestaa av *bare* medlemmer som kom direkte fra arbeidsplassen. — Jeg repræsenterer Tromsø iaglige samorganisation, og for at bli representert her maatte vi søke foreningene om bidrag, da kassen er tom. Da skal ingen kunne si at vi kommer her med nogen særlig begunstiging. Det sies endog at kongressen skal komme til at sitte sammen halvanden uke! Jeg gaar ut fra at flertallet

paa denne kongres ser med andre øine paa denne sak end Gundersen, som *metarbeider* samorganisationene, og vedtar Mørks forslag.

Rich. Hansen: Naar samorganisationene i 1920 blev besluttet git repræsentationsret var det som en koncession for at de skulde faa bedre anledning til at gjøre sin indflydelse gjældende. Men vi blir nok ikke færdig med repræsentationsordningen paa *denne* kongres heller. Det som vi har gjort betragter jeg som en interimsordning, indtil omorganiseringen er tilende; da tror jeg maa vi opta det spørsmaal at vi lægger hele repræsentationsretten over paa landsorganisationens forskjellige enheter. Min mening er, at vi maa føre den tilbake til *forbundene i sin helhet*. Forholdet er nu det at samorganisationene som saadanne ikke betaler nogen kontingent til landsorganisationen, men tvertom faar *bidrag* til sin virksomhet. Men rettigheter og forpligtelser bør følges ad. Mørks forslag er jeg selvfølgelig imot. Og jeg er ogsaa mot Kristensens; hans forslag er *ugjennemførlig*, hvad man end kan ha at si om det forøvrig.

Lian: Vor svenske gjest *Janne Jønsson* maa desværre ogsaa forlate os i eftermiddag. For ikke at lægge beslag paa kongressens tid har han bedt mig meddele dette, og han ber mig overbringe hans tak for samværet. For at den svenske landsorganisation ikke skal være urepræsenteret her har den sendt sin kasserer, *Lange*, som vil være paa kongressen resten av tiden. Vi hilser ham velkommen. Samtidig vil jeg paa alles vegne takke hjertelig *Janne Jønsson* og be ham ta en hilsen med tilbake, samtidig som vi utbringer et *3 × 3 leve* for den svenske landsorganisation!

Kraftige hurraer fulgte, hvorpaa formiddagsmøtet hævedes.

Torsdag ettermiddag.

Ordstyrer: *Mørk.*

Efter oplæsning av protokollen referertes følgende indløpne telegrammer:

«De lockoutede tunnelarbeidere i Nore hilser kongressen. Held og lykke i arbeidet paa rød international grund!

Nore stedlige styre.»

«I haab om rene linjer i retning av Røde faglige Internationale ønskes tillykke med forhandlingene.

Fællesstyret, Kirkenes,

O. K. Sundt.

Man fortsatte debatten om

lovforandringene.

Oksvik: Paa forrige kongres stemte jeg mot repræsentationsret for samorganisationene. Naar forslaget herom blev vedtat var det naturligvis som et slags *forskud* paa de linjer kongressen trak op i organisationsspørsmaalene. I den stilling saken er kommet nu, idet den forrige kongres' beslutning eller uttalelse er omgjort, er dette med samorganisationenes repræsentationsret kommet paa siden av det hele. Allikevel

finder jeg ikke nærmere grund til at kritisere her, hvad der er gjort, idet jeg mener det vilde virke oprivende om man tok repræsentationsretten fra dem igjen før vi har faat se resultatene av den omlægning vi skal gaa til. Men jeg vil si, at blir industriforbundsformen grundlaget i fremtiden maa repræsentationsretten helt tilligge disse. Et uheldig forhold ved den dobbelte form, som vi nu har, er at den favoriserer de større distrikter paa bekostning av de mindre. Jeg finder det naturligt at samorganisationene bærer sine repræsentationsutgifter selv, som forbundene bærer sine — Forslaget om at der skal være medlemmer i sekretariatet «fra arbeidspladsen» synes jeg gir uttrykk for en svært naiv tankegang. En saadan mand vilde snart miste sin plads, hvis han skulde møte op i sekretariatet til alle tider av dagen og gjøre fyldest for sig.

Oskar Olsen: Spørsmålet om samorganisationenes repræsentationsret er jo behandlet i sekretariatet. Der sa jeg, at jeg forbeholdt mig adgang til at komme tilbake til den sak. Imidlertid er den nu avgjort. Jeg synes dog ikke det er riktig at legge den samme maalestok til grund nu som sidst, naar det gjælder vor stilling til dette spørsmål. Jeg konstaterer at den organisationsform, som kongressen dengang med flertal uttalte sig for, den henger vi os ikke lenger ved. Og det bør være saa, at det er bare de enheter som landsorganisationen bygger paa som skal være representert her. Angaaende valgmaaten har den, som forbundene har brukt, været saa demokratisk som mulig. Transportarbeiderforbundet har endog gjort hele landet til én valgkreds. Og det maa vel være det *absolut* demokratiske. — Jeg slutter mig til dem som er mot, at landsorganisationen skal betale for enkeltes repræsentation og ikke for andres; der kan ialfald ikke være tale om at utvide den forskjell som er. Hvorfor blev ikke Vangberg heller hjemme, naar han skjønte at midlene ikke vilde strække til og det ikke vilde greie sig? — Med hensyn til de to som er paatænkt som representanter for arbeidspladsen vil resultatet av dette bli, at de fra arbeidspladsen vil protestere mot at disse to er fra arbeidspladsen. Man vil nemlig kunne si at disse «driver mest i sekretariatet», idet de faktisk ikke *fuur tid* til at være paa arbeidspladsen.

Merk: Man skal ikke kunne si at samorganisationenes repræsentation kommer i nogen særstilling ved vort forslag. Samorganisationene er distriktsorganisationer som direkte er lagt ind under landsorganisationen som dennes avdelinger rundt om. Derfor er det naturlig at samorganisationene, som staar under overhøyhet av sekretariatet, sier at skal vi sende representanter maa fællesorganisationen bekoste dette. For Kristiania samorganisations vedkommende kan jeg si, at den vist gjerne frafaller krav paa diæten for sine representanter. Men vi mangler representanter *utenbysira*. Og det er dem vi maa hjelpe til at komme paa kongressene. Naar Rich. Hansen peker paa, at samorganisationene ikke betaler kontingent, og ut fra det vil stænge dem ute fra repræsentation, da er det gammel høiretankegang. For hvad var det andet *høire* sa, end at bare de som betaler skat eller eier noget skal stemme? Jeg nævner at der fra Akershus med 8000 fagorganiserte bare møter 1 — en — samorganisationsvalgt representant paa denne kongres. Fra Bærum, som ligger knapt 1 mils vei fra byen kunde man ingen sende av mangel paa midler. Det illustrerer forholdet. Jeg anbefaler det forslag som er frem-

sat av samorganisationenes repræsentanter; skulde det falde maa jeg støtte det som er foreslaaet av repræsentanten fra Haugesund.

Bratvold: Mørk har vidnet for samorganisationenes vedkommende om at de staar daarlig økonomisk i det. Men da faar samorganisationene ta sig sammen og sørge for at rette sig op. Det faar forbundene gjøre; der er ikke bare velstand *der* heller. Jeg synes hans ræsonnement mangler sund logik. Jeg har ved at være med paa beslutningen om kontingentforhøielse villet hjælpe til at gi samorganisationene en økonomisk ryggrad til at kunne drive sit arbeide, og jeg mener at da skal de ogsaa være *fornøid* med det. — Tal henstillet til Tranmæl at feie for sin egen dør og anbefalte vedtagelsen av sit forslag.

Lian: Jeg kan ikke frigjøre mig for at det er et underlig indtryk man faar ved at paahøre de uttalelser, som er faldt her, naar talen er om samorganisationer kontra forbund. Man skal ikke være blind for at der er en *utviklingslinje* i vor landsorganisation i retning av udvikling av de lokale samorganisationer. Og er ikke de som sitter her som valgt fra samorganisationene like gode repræsentanter for arbeiderklassen som de der er valgt fra forbundene? Det er mig ganske ufattelig at man vil søke at trække noget skille her. — Naar man ser alle disse forslag og har hørt det som er fremkommet vil de fleste vel ha følelsen av, at det forslag til bestemmelser i denne paragraf, som sekretariatet har foreslaaet, er det som kongressen bør slutte sig til. Et forslag som det om at stryke dækningen av reisutgiftene til samorganisationenes repræsentanter er i virkeligheten det samme som at paalægge forbundenes medlemmer nye byrder i tillæg til dem som er. Videre er der kommet forslag om bevilgning av *diæt* for repræsentantene fra de mindre samorganisationer. Jeg vil si at jeg synes det er rimelig, at der ialfald under reiser blir betalt diæt for dem som har lange avstande. Det er kanskje liten tilslutning at faa for det. Men der er dog en reel grund tilstede for at støtte de længst bortliggende steder paa en eller anden maate; det er jo paa den maate vi skal søke at faa interessen og organisationsviljen vakt.

Forslagene optoges til *votering*.

Punkt 1 i sekretariatets forslag vedtoges enstemmig.

Ved *punkt 2* stemtes alternativt mellem sekretariatets og N. c. f. b.'s forslag (om repræsentationsreglene). Sekretariatets forslag vedtoges.

Angaaende reisutgiftene for samorganisationenes repræsentanter, eventuelt ogsaa diæt, forkastedes først Ruuds forslag om strykning av hele punktet. Derpaa votertes ved navneprop alternativt mellem sekretariatets og Mørks forslag. Sekretariatets forslag vedtoges med 105 mot 92 stemmer. (Se voteringen næste side.) Humlebræks subsidiære forslag til *tilløielse* vedtoges med stort flertal.

Jønsens forslag (tilføielse til samme punkt) vedtoges enstemmig.

Ved *punkt 3* — om sekretariatsmedlemmenes stemmeret — vedtoges sekretariatets forslag, alternativt med Henriksens, med stort flertal.

Punktene 4—8 bifaldtes enstemmig.

Ved *punkt 9*, 2det passus, forelaa Bratvolds forslag, som var ændret til at lyde:

«For hvert av de 12 sekretariatsmedlemmer vælges personlig sup-

pleant. Hvis baade repræsentanten og hans suppleant ikke kan avgi møte kan en av de øvrige suppleanter indkaldes.»

Dette forslag vedtoges enstemmig.

H. Kristensens forslag forkastedes.

Forøvrig vedtoges sekretariatets forslag til punktet uforandret.

Punktene 10—13 bifaldtes enstemmig som indstillet.

De 105 som ved navneopropet stemte for sekretariatets forslag alternativt med Mørks var:

Ole Høgseth, Ole Lauritsen, Sigv. Nilsen, Olav Oksvik, Ottar Skarheim, Gustav Sundbye, Eduard Zeidler, Anders Normann, Johan Nygaard, Wilhelm Olsen, Henrik Fjeld, Brøgger G. Petersen, Bernh. Berentsen, Emil Engebretsen, Tor Eriksen, O. Ruud, O. M. Haugen, Lars Waldersnes, Gustav Weie, E. Gabrielsen, J. L. Abrahamson, Dagfin Davidsen, Kr. Hansen, Ole Hansen, P. Holberg, Halfdan Jønsson, Kr. Kristoffersen, Alfr. Melgaard, Kr. Olsen, Olaf Olsen, Peder Olsen, Johs. Smørdal, Albert Aanødt, L. Buland, L. Engen, Joh. C. Hansen, N. C. Laheld, R. Løken, C. Jensen, Alfr. Waatvik, Ole Storaas, Johan Fr. Danielsen, Robert Kopp, O. A. Olsen, A. Birkeland, Gerh. Johannesen, Hans Braathen, Aksel Schultz, Søren Tjønneland, Chr. Systad, Hans Andreassen, Johan Axelsen, Ments Berg, Edv. Endresen, Johs. Fredriksen, S. Jensen, Ole Kristiansen, Albin Larsen, G. Løwengren, Abraham Siljan, O. Sporpind, Th. Sæterbraaten, O. Willumsen, O. L. Strøm, Herm. Andreassen, Hans Eriksen, Aksel Gundersen, Hans Henriksen, John T. Lausnes, Adolf Olsen, Oskar Strøm, Johs. P. Nilsen, Johan Dyrdaahl, A. E. Gundersen, Anders Maaren, Karl Øren, Otto Erikson, Valdemar Nielsen, Fredrik Aasmo, Ole Andersen, H. Fladeby, Ole Johan Olsen, A. Østvik, Gunnar Bakke, B. Haakestad, Gjert Johannesen, Johan Johannesen, Rudolf Olsen, Hj. Johansen, Sven J. Dalen, Harald Jensen, Aksel Johansen, Emil Liljan, Laurits Venge, Ole O. Lian, Elias Volan, P. Aarøe, Halvard Olsen, Oscar Nilsen, A. Bratvold, Oskar Olsen, A. Alberti, Hans Aas, Knut Eng og Ola Guldvog.

For Mørks forslag (tilføielse: — og *diæt*) stemte følgende 92:

Ole A. Berg, Ole P. Borde, Martin Dyrseth, Martin Fredriksen, Kristian Henriksen, Gudbrand Holt, H. O. Jubskaas, Kristian Moljord, Ingv. Olsen, Erik Støland, Asbjørn Olsen, Oskar Syvertsen, Oscar Torp, Eugen Larsen, Amund Amundsen, A. H. Arntsen, G. Berntsen, G. Braathen, Aksel Edvardsen, Ivar Eriksen, Kr. Fjeld, Oskar Johansen, Th. Kihl, Ragnar Kristensen, Joh. Andersen, Henrik Eggen, Einar Gerhardsen, Martin Hansen, Thorbjørn Henriksen, Sanfred Lander, Peder Løkberg, Andreas Olsen, Joh. Schwingel, J. Sandaker, I. B. Aase, Georg Jakobsen, Einar Eriksen, Vilh. Flotvik, Lars Pedersen, Oscar Nilsen, K. Walberg, Augustin Hansen, Johs. Johannesen, Karl M. Johannesen, Leif S. Olsen, O. Romarheim, Laurits Larsen, Marius Pedersen, Oscar Rønbeck, A. Waagen, Frithjof Andersen, Olaf Berg, Albert Eberhardsen, Karl Foss, Eugen Johannesen, Edw. Mørk, Trygve Nilsen, Oscar Olberg, Adolf Schou, Martin Traummæl, Nils Halvorsen, Kr. Meyer Heie, G. Sørbøe, Johs. Wilhelmssen, Peder Garberg, Ingemar Iversen, Elias Gabrielsen, Adolf Olsen, Herman Kristensen, Sverre Rød, Karl Aug. Olsen, Karl Bjurstrom, Einar Lien,

Lars Aasvestad, Sig. Solheim, Karl Borgersen, John Kristensen, Edv. Bernhardsen, Kristian Lien, Hedvin Larsen, Johan Olsen, Lars Stenklev, Gunvold Norli, Karl Rosenløv, Lars Humlebræk, Aug. Magnussen, Halfdan Moe, Jon Furset, Per Jøsaas, Hans Vold, Erik Vangberg og Hans Offenberg.

Følgende 24 var fraværende: Fred. Andersen, I. Bjerkmann, J. Eikefjord, A. Gulbrandsen, Rich. Hansen, J. Helgestad, K. Stigum, S. Kristensen, Olaf Abrahamsen, Harald Kristiansen, E. Sjølander, J. Torpadi, Hans Johansen, E. Sandberg, I. Ertresvaag, Waldemar Svendsen, Olaf Johansen, A. Indrebø, P. Furubotn, Gotfred Gerhardsen, Ole Kaspersen, Th. Petersen, Karl Sten og Johs. M. P. Ødegaard.

§ 8. *Repræsentantskapet.* (Tidl. § 6.)

1. Repræsentantskapet består av repræsentanter valgt fra hvert av de tilsluttede forbund efter følgende forholdstal: 1 repræsentant for hvert paabegyndt 1000-tal for de første 2000 medlemmer og for det overskytende antal 1 for hvert fyldt 2000-tal medlemmer, dog ikke over 10 repræsentanter fra noget enkelt forbund.

Efter samme regler vælges varamænd.

Ved utgangen av hvert kalenderaar skal forbundene revidere antallet av repræsentanter efter medlemstallet for december.

Uttræder nogen av de valgte i mellemtiden rykker varamanden op. Istedetfor at la varamanden rykke op kan forbundene om ønskes foreta nyt valg paa repræsentant.

Forbund som indmeldes i perioden har ret til at vælge medlemmer til repræsentantskapet efter ovenstaaende skala.

2. Repræsentantskapet holder møte sammen med sekretariatet saa oite sekretariatet eller et forbunds styre forlanger det.

Repræsentantskapet behandler alle saker som i henhold til lovene henvises dit, og er saaledes landsorganisationens øverste myndighet mellem kongressene.

3. I de aar kongres ikke avholdes skal repræsentantskapet træ sammen inden utgangen av mai maaned til foreløbig godkjendelse av beretning og regnskap for det forløpne aar. Mulige bemerkninger avgives til kongressen.
4. I repræsentantskapsmøtene har ikke sekretariatet stemmeret i voteringer angaaende dets egen virksomhet, men derimot i alle andre spørsmåal.
5. Mulige reise- eller diætgodtgjørelser ved disse møter utredes av landsorganisationen.
6. Landsorganisationens formand leder møtene, forsaavidt møtet ikke anderledes beslutter.

Lian: Som en ny bestemmelse er her foreslaat, at forbundene ved hvert aars utgang skal revidere antallet av repræsentanter, idet medlems-tallet for den sidste maaned lægges til grund. Det er foranlediget ved at særlig krisetiden med dens varierende medlemstal har gjort, at repræsentantskaps sammensætning blev noget uregelmæssig. Det er saaledes en rent praktisk forholdsregel. Videre foreslaaes at der skal være adgang til at foreta *nyt valg*, hvis nogen træer ut, istedetfor at la varamanden rykke op.

Der er kommet forslag om forandrede repræsentationsregler samt om repræsentationsret for samorganisationene. Sekretariatet fraraader dette men foreslaar, som det vil sees av dagsordenen, at spørgsmaalet om repræsentantskapets sammensætning *optages til utredning og forelægges næste kongres til avgjørelse.* — Til det indsendte forslag vil jeg si, at det vilde unegtelig bety en betragtelig omkostning at faa valgt utover hele landet, la os si en 12—18 mand. Og det vilde bli en *parodi* av et valg. Men den indvending er ikke den væsentligste. Det avgjørende er at vi ikke har faat organisert samorganisationene endnu — ikke faat bestemt *rammen for distriktsorganisationene.* Og netop det at bli enig om denne ramme tør bli en av de vanskeligste opgaver. Det vil sikkert bli umulig at følge fylkesgrænsene, som det underhaanden er nævnt. Jeg tror ikke at sekretariatets flertal er *mot*, at samorganisationene faar en viss repræsentationsret. Men forholdene er endnu saa floket, at det trænger at utredes og undersøkes, før man fastslaar hvordan ordningen i dens enkeltheter skal være.

Mørk: Repræsentantskapet er efter lovene den bestemmende myndighet i perioden. Men slik som det er sammensat tillægger jeg det ikke saa overvættets stor betydning. Naar repræsentantskapet skal være den utøvende myndighet bør det imidlertid gi et fuldgyldig uttryk for den samlede medlemsbestand. Og da maa ogsaa distriktene være repræsentert — ikke bare forbundene, hvis magt er samlet herinde i Kristiania. Av sporveisarbeidernes forening er der foreslaat en delvis eller delt repræsentation. Jeg agter ikke at opta det forslag, men vil paa vegne av samorganisationenes repræsentanter fremsætte et forslag, hvorefter der blir 14 medlemmer i repræsentantskapet fra distriktsorganisationene. Dette med «utredning» er noget man altid faar høre fra sekretariatet, naar det staar og vakler. Et mindretal har anbefalt tanken om en direkte repræsentation for samorganisationene, og saavidt vi har bragt i erfaring er dette mindretal *enig* i vort forslag, som jeg herved fremlægger:

«Fra de faglige samorganisationer vælges 14 repræsentanter til repræsentantskapet. Repræsentantene vælges distriktsvis saaledes at der vælges: 2 repræsentanter fra Kristiania. 2 repræsentanter fra Bergens by, Hordaland og Sogn og Fjordane fylker. 1 repræsentant fra Trondhjem. 1 repræsentant fra Østfold fylke. 1 repræsentant fra Buskerud fylke. 1 repræsentant fra Telemark fylke. 1 repræsentant fra Akershus, Hedmark og Oplands fylker. 1 repræsentant fra Vestfold, Aust-Agder og Vest-Agder fylker. 1 repræsentant fra Stavanger by og Rogaland fylke. 1 repræsentant fra Møre, Sør-Trøndelag og Nord-Trøndelag fylker. 1 repræsentant fra Nordlands fylke. 1 repræsentant fra Tromsø og Finnmarkens fylker.

De nærmere regler for valget bestemmes av sekretariatet.»

Oskar Olsen: Mørk begrundet sit forslag med at han vilde skaffe flere repræsentanter ute fra landet. Men forslaget indledes dog med at der skal være yderligere to fra Kristiania. Det ligger i hvert enkelt forbunds landsmøtes haand at bestemme over hvordan sammensætningen, ogsaa den geografiske, skal være; de kan træffe enhver forføining — ogsaa holde Kristiania utenfor, hvis de vil. Mørks forslag vil bare gi os et

baade-og mere. Jeg kan ikke skjønne der kan være nogen opfordring til at gjøre nogen forandring i dette forhold nu. Det er ikke nødvendig at paaføre landsorganisationen yderligere udgifter for 14 repræsentanter.

Tranmæl: Alle skulde være interessert i at gjøre repræsentantskapet saa alsidig og repræsentativt som mulig, saa dets beslutninger kunde staa i samme lys som fagkongressens. Men da bør det ogsaa i selve sin sammensætning avspeile kongressen. Det kan ha sine vanskeligheter med valgordningen, men selv om der kan gjøres indvendinger mot den maa dog ikke dette skygge for princippet. De tre som i dette spørsmåal utgjør sekretariatets mindretal er enig om at erklære sig tilfreds med det forslag, som er fremsat av Mørk, og vil anbefale det til vedtagelse.

Eikefjord: Jeg er enig i at samorganisationene bør ha repræsentationsret, og at det maa komme dertil. Men jeg finder ikke tidspunktet inde nu til at gaa til nogen forandring, al den stund vi staa foran en nyorganisering av baade samorganisationene og forbundene. Da finder jeg at maatte stemme for sekretariatets flertals forslag. Mørks forslag indbefatter ogsaa 1 valgt fra Finmarken. Denne maatte, som forholdene ligger an, antagelig bli valgt fra Kirkenes, og han vilde maatte anvende i det hele tolv dage for at delta i et møte som kanske varet én dag. Noget slikt har arbeiderne i Finmarken ingen fordel av. Dette ene eksempel skulde være nok til at vise at forslaget ikke er brukbart.

Volan: Hvis der her fastslaaes repræsentationsret for samorganisationene vil det være rigtig, at kongressen sier fra om hvilke steder disse repræsentanter skal vælges fra — hvilke lokale samorganisationer der skal vælge dem. Man har jo ikke endnu faat distriktsorganisationene organisert. Derfor vil jeg bebude et *subsidiært* forslag til fordeling, før strek sættes. —

Strek besluttedes sat.

Halvard Olsen: Det som har ligget til grund for kritikken mot repræsentantskapet, slik som det nu er — bygget op paa forbundene — er dette, at det gir Kristiania en før stor repræsentation. Imidlertid har vi jo nu besluttet at organisationsformen skal omlægges, slik at man skal søke at faa sluttet de mange smaa forbund sammen til *industrisammenslutninger*. Disse vil da helt naturlig komme til at indrette sig slik som de store forbund nu almindelig har indrettet sig, nemlig saaledes at tyngden av repræsentationen mest mulig kan fordeles utover landet. En ulempe som den der hefter ved den nuværende ordning vil derved bli ophævet. — At vedta Mørks forslag idag er uten plan og uten mening. Spørsmålet ligger saadan an, at vi maa vente med at gjøre nogen forandring til vi ser hvordan omlægningen vil se ut; før har vi nemlig ikke noget grundlag for det. Skal repræsentantskapet bli et helt uttrykk for eller en «avspeiling» av kongressen maa det helst faa form av et landsstyre som *vælges av kongressen*. Men ogsaa den sak er saa ufærdig, at vi ikke kan ta standpunkt til den idag.

Øksvik: Ja dette sidste kan der jo være en viss mening i, hvis det var utredet. Men det foreligger jo ikke. En repræsentation som den Mørk har tænkt sig vilde bli en karikatur. Møre, Nord- og Sør-Trøndelags samorganisationer maatte holde likesom et lite landsmøte deroppe for at faa valgt den ene mand! Ved den maatte hvorpaa Volan vil redde

forslaget blir det jo bare endda værre. Det viser hvor umoden ideen er idag. Vi maa arbeide med den til næste kongres; finder vi da en praktisk form kan vi vedta den.

Teigen: Det er intet stort spørsmaal om der skal være nogen repræsentanter for samorganisationene i et repræsentantskap. Men der foreligger heller ikke spørsmaal der som kan stilles pro eller kontra samorganisationene. Hvad repræsentantskapet vanligvis behandler er rene fagforeningsspørsmaal. Jeg mener det er litt for tidlig at komme med dette; at foreta fordelingen efter den ordning vi nu har er ugjørlig. Repræsentationen kan ikke, selv om vi vedtar Mørks forslag, bli noget uttryk for det som den *skulde* være. Mørk burde forstaa at en saadan sak maa forberedes, før den forelægges kongressen, og det er *det* som sekretariatets forslag tar sigte paa.

Volan: Det er ikke riktig at jeg mente at «redde» Mørks forslag ved mit tillægsforslag. Principalt mener jeg at kongressen *ikke* bør forandre repræsentantskapets sammensætning, før man har foretat reorganiseringen av samorganisationene. Repræsentationsretten *nu* er bygget paa faste former, idet den følger forbundenes medlemstal, og noget lignende maa naturligvis ogsaa samorganisationenes repræsentation regnes ut fra. Men dette faste grundlag har man ikke idag for samorganisationenes vedkommende. Jeg kan ikke forstaa at man finder det rette forhold ved at slaa flere fylker sammen; enten maa da valget ske *indirekte*, eller det blir et parodi av et valg. Da er det bedre at la valget foretages av samorganisationer som vi *har*, hvorved det ialfald kan ske paa en organisationsmæssig betryggende maate. I tilfælde Mørks forslag — dets første punkt — skulde bli vedtat har jeg formet *mit* forslag til at lyde:

«*Repræsentantene blir at fordele paa følgende steder:* 1 fra Tromsø, 1 fra Sulitjelma, 1 fra Trondhjem, 1 fra Aalesund, 1 fra Bergen, 1 fra Stavanger, 1 fra Kristiansand, 1 fra Skien, 1 fra Drammen, 2 fra Kristiania, 1 fra Fredrikstad, 1 fra Fredrikshald og 1 fra Hamar.»

H. Eriksen: Jeg forstaa ikke egentlig hensigten med Mørks forslag, hvis det ikke skulde være for at holde gaaende en fraktionsstrid angaaende samorganisationene. Kongressen bør sørge for at man i repræsentantskapet kan slippe at faa denne strid ind ogsaa der.

Eugen Johannesen: Naar vi har samorganisationer, som er kamporganisationer, skal de være repræsentert i den instans som er organisationens høieste mellem kongressene. Man kan ikke la dette strande paa spørsmålet om at finde den rette *fordeling*. Alle maa vel være klar over at samorganisationene har ret til denne repræsentation. Man kan da ikke se noget rødt i det!

Bjurstrøm: Det kan ikke negtes for at man i utviklingens medfør har været nødt til at gi visse koncessioner til samorganisationene. Da skulde det være logisk at føre dette videre — fra *kongressen* ind i *repræsentantskapet*. Det kan ikke sies at være noget til hinder for at vi i en enkelt kongresperiode kan vælge i henhold til de regler som er opstillet i Mørks forslag. Der sitter nu i repræsentantskapet 56 fra Kristiania mot 31 utenbysfra. Det er et avgjort ønske fra arbeiderne ute i distriktene om at faa en sterkere repræsentation, og dette pligter vi her at ta hensyn til.

Mørk: De indvendinger som er hørt forekommer mig ikke at ha nogen større vekt. Jeg kan til Bjurstrøm føie, at der foruten de 56 fra Kristiania kommer til sekretariatets 13 medlemmer. Naar det nu er foreslaaet en distriktsvis repræsentation for de lokale samorganisationer skulde derfor *landrepræsentantene* her være de første til at støtte det. Det skulde synes at ligge en betryggelse ogsaa for forbundene og sekretariatet i dette at faa ind en 14 repræsentanter fra disse agitationsapparater, hvorved de lettere kunde trækkes til ansvar for samorganisationenes gjerninger. Hvis Volan hadde læst mit forslag nøiere, før han kom med sit bænkeforslag, vilde han ha set at *min* forudsætning er, at valg-reglene skal fastsættes av *sekretariatet*.

A. E. Gundersen: Mørk snakker som om ikke ogsaa de øvrige medlemmer av repræsentantskapet er medlemmer av samorganisationene — han tror det er bare *han!* Men han staar der som formand ganske tilfældig. Ogsaa sekretariatets medlemmer tilhører sin samorganisation. At ville gjøre samorganisationene til en stat i staten er meningsløst. Hvorfor har han ikke foreslaaet at samorganisationene skal være repræsentert ogsaa i sekretariatet? Det hele er et forfængelighetsspørsmål fra enkeltes side som vil slaa sig til ridder paa samorganisationene. Hvor blir det da av «klasseorganisationen» tilslut?

H. Aas: Gundersen har fulgt en bestemt linje i sin debat her paa kongressen, og denne linje holder han fast ved ogsaa i sit sidste indlæg. Men ogsaa vi andre har en linje som vi følger. En konsekvens av de tidligere beslutninger er at skape et repræsentantskap, som tilsvarende de former vi har vedtat. Og da er samorganisationenes direkte repræsentationsret ikke til at komme forbi. Naar det overlates til sekretariatet at fastslaa reglene for valget skulde vanskelighetene ved dette ikke være uoverkommelige. Vi maa ikke gjøre den samme feil som i 1920, da vi ikke foretok noget for at sikre os, at repræsentantskapet fulgte den samme linje som *kongressen* vedtok, da den var samlet. Jeg tror at netop samorganisationenes repræsentationsret vil paaskynde gjennomførelsen av beslutningen om distriktsorganisationene — og kanskje *det* vil gaa lettere end overgangen til industrisammenslutninger. La os gjøre repræsentantskapet til et virkelig billede av kongressen!

Oskar Olsen: Jeg benegter overfor Bjurstrøm at der i dette spørsmål har foreligget noget krav fra distriktene. Det nytter ikke at si at Kristiania har hat nogen fordel av den ordning som bestaar, for det er landsmøtene, som til enhver tid bestemmer sammensætningen, og paa landsmøtene er *distriktene* i flertal. — Tal. replicerte til forskjellige og sluttet med at anbefale forkastelsen av Mørks forslag.

Lian: Det er litt mærkelig at høre paa debatten, for jeg synes at man nu søker at trekke op et *nyt* skille. Hovedsaken er at la arbeiderne bli repræsentert i repræsentantskapet, enten de er valgt av den ene eller andre institution. Fra sekretariatets flertal er der ingen saklig, eller prinsipiell indvending mot repræsentationsret for samorganisationene, men vi mener at repræsentantskapet bør i støpeskeen, hvorfor vi foreslaar at det hele spørsmål utredes for at forelægges paa neste kongres. Ingen interesse blir skadelidende ved det. Der er en hel række spørsmål at løse i forbindelse med repræsentantskapet, og en utredning er her nød-

vendig. At gaa til nogen utvidelse av sammensætningen før dette er gjort anser jeg utidig. Jeg tror at kongressen vil *forstaa* dette standpunkt, som ikke har nogen brodd rettet mot samorganisationene, men som alene er diktert av ønsket om at finde den helligste form.

Voteringen foregik alternativt mellem sekretariatets og Mørks forslag. Der benyttedes navneprop. *Sekretariatets forslag* vedtoges med 102 mot 101 stemmer. 18 var fraværende. Efter denne votering bortfaldt Volans forslag.

De 102 var:

Fred. Andersen, J. Helgøstad, Gudbrand Holt, H. O. Jubskaas, Ole Lauritsen, Sigv. Nilsen, Olav Oksvik, Erik Støland, Gustav Sundbye, Anders Normann, Johan Nygaard, Wilhelm Olsen, Henrik Fjeld, Brøgger G. Petersen, Øistein Marthinsen, Bernh. Berentsen, Emil Engebretsen, S. Kristensen, O. Ruud, O. M. Haugen, Lars Waldersnes, Gustav Weie, Amund Amundsen, Dagfin Davidsen, Ivar Eriksen, Kr. Fjeld, Kr. Hansen, Ole Hansen, P. Holberg, Halfdan Jønsson, Ragnar Kristensen, Kr. Kristoffersen, Alfr. Melgaard, Kr. Olsen, Peder Olsen, Johs. Smørdal, J. Torpadi, Albert Aamodt, L. Engen, Joh. C. Hansen, N. C. Laheld, R. Løken, C. Jensen, Ole Storaas, Johan Danielsen, Aksel Schultz, Søren Tjønneland, Chr. Systad, Hans Andreassen, Johan Axelsen, Ments Berg, Edv. Endresen, Einar Eriksen, Vilh. Flotvik, Johs. Fredriksen, S. Jensen, Ole Kristiansen, Albin Larsen, G. Løwengren, Abraham Siljan, O. Sporvind, Th. Sæterbraaten, O. Willumsen, O. L. Strøm, Herm. Andreassen, Hans Eriksen, Aksel Gundersen, Hans Henriksen, John T. Lausnes, Adolf Olsen, Oskar Strøm, Johs. P. Nilsen, A. E. Gundersen, Otto Erikson, K. Walberg, Fredrik Aasmo, Ole Andersen, H. Fladeby, Johs. Johannesen, Ole Johan Olsen, Gunnar Bakke, B. Haakestad, Gjert Johannesen, Johan Johannesen, Laurits Larsen, Oscar Rønbeck, Rudolf Olsen, Hj. Johansen, Sven J. Dalen, Harald Jensen, Aksel Johansen, Emil Liljan, Laurits Venge, Ole O. Lian, Elias Volan, P. Aarøe, Halvard Olsen, Oscar Nilsen, A. Bratvold, Oskar Olsen, A. Alberti og Ola Guldvog.

De 101 var:

Ole P. Bonde, Martin Fredriksen, Kristian Henriksen, Ole Høgseth, Kristian Moljord, Ingv. Olsen, Ottar Skarheim, Eduard Zeidler, Tor Eriksen, Oskar Syvertsen, Oscar Torp, Eugen Larsen, Olaf Abrahamsen, J. L. Abrahamson, A. H. Arntsen, G. Berntsen, G. Braathen, Aksel Edvardsen, Oskar Johansen, Th. Kihl, Harald Kristiansen, Olaf Olsen, E. Sjølander, Joh. Andersen, L. Buland, Henrik Eggen, Hans Johansen, Alfr. Waatvik, Einar Gerhardsen, Martin Hansen, Thorbjørn Henriksen, Sanfred Lander, Peder Løkberg, Andreas Olsen, Joh. Schwingel, O. A. Olsen, J. Sandaker, I. B. Aase, Ivar Ertresvaag, Hans Braathen, Georg Jakobsen, Lars Pedersen, Oscar Nilssen, Johan Dyrøhl, Anders Maaren, Karl Øren, Augustin Hansen, Karl M. Johannesen, Olaf Johansen, Leif Olsen, O. Romarheim, A. Østvik, Marius Pedersen, A. Waagen, F. M. Wiggen, Frithjof Andersen, Olaf Berg, Albert Eberhardsen, Karl Foss, Eugen Johannesen, Edv. Mørk, Trygve Nilsen, Oscar Olberg, Adolf Schou, Martin Tranmæl, P. Furubotn, Nils Halvorsen, Kr. Meyer Heie, G. Sørbøe, Johs. Wilhelmisen, Peder Garberg, Ingemar Iversen, Elias Gabrielsen, Adolf Olsen, Herman

Kristensen, Sverre Rød, Karl. Aug. Olsen, Karl Bjurstrøm, Einar Lien, Lars Aasvestad, Sig. Solheim, Karl Borgersen, John Kristensen, Th. Petersen, Edv. Bernhardsen, Kristian Lien, Hedvin Larsen, Johan Olsen, Lars Stenklev, Gunvold Norli, Karl Rosenløv, Lars Humlebræk, Aug. Magnussen, Halfdan Moe, Jon Furset, Per Jøsaas, Hans Vold, Erik Vangberg, Hans Offenberg, Hans Aas og Knut Eng.

Følgende var fraværende: Ole A. Berg, I. Bjerkmann, M. Dyrseth, I. Eikefjord, A. Gulbrandsen, Rich. Hansen, K. Stigum, E. Gabrielsen (Kristiania), Robert Kopp, E. Sandberg, A. Birkeland, Gerh. Johannesen, Waldemar Svendsen, Valdemar Nielsen, G. Gerhardsen, O. Kaspersen, Karl Steen og Ødegaard.

§ 9. Sekretariatet. (Tidl. § 7.)

1. Sekretariatet, der har sæte i Kristiania, har ledelsen av landsorganisationens virksomhet i overensstemmelse med loven, kongressens og repræsentantskapets beslutninger. Det holder møte saa ofte det er nødvendig.

Uteblir et medlem fra sekretariatets møter 3 paa hinanden følgende møter uten at melde forfald, ansees han som utgaat og suppleant indkaldes for resten av funktionstiden. Sekretariatet er kun beslutningsdygtig forsaavidt mindst 6 er tilstede.

2. Et medlem av Det norske arbeiderpartis centralstyre tiltrær sekretariatet, likesom et av sekretariatet valgt medlem tiltrær centralstyret.
3. Sekretariatet bevilger de løpende utgifter, som ikke uttrykkelig er bestemt av kongres eller repræsentantskap, og kan ansætte fornøden kontor- og kasserehjælp.

Instruks, indenøldende regler for kontrol, arbeidsordning, bokførsel, revision og opbevaring av kasse og dokumenter, garanti m. v. utiærdiges av sekretariatet.

4. Samtlige lønnede tillidsmænd og funktionærer er forpligtet til i den utstrækning som er nødvendig at delta i forhandling med arbeidsgiverne, agitationen og andet organisationsarbeide.
5. I særlig vigtige spørsmåal skal sekretariatet raadføre sig med repræsentantskapet. Møtene kan indkaldes med kortest mulig varsel.

Her forelaa forslag fra Norsk centralforening for boktrykkere om sløifning av punkt 2. Det subsidiære forslag er tidligere referert. Sekretariatet fraraadet nogen forandring, mens to medlemmer — Bratvold og Oskar Olsen — sluttet sig til centralforeningens forslag.

L. Rungstad: Det indtryk jeg har faat under reiser som jeg har foretat i de to sidste aar er, at der er noget som stænger for at faa en samlet enhet inden fagbevægelsen, og det er de politiske rivninger som hersker — fra den nederste instans til den høieste. Vi maa søke ved et keisersnit at faa bort grundlaget for disse rivninger. — Den bestemmelse, som staar i veien, og som vi har foreslaat ophævet, kom ind i lovene dengang der var bare ett arbeiderparti — et socialdemokratisk arbeiderparti — her i landet. Nu har vi hele tre grupper, som hver for sig søker at mistænkeliggjøre den anden for ikke at være gode nok fagforeningsfolk paa grund av politisk meningsforskjel. Saaledes som de partipolitiske forhold har utviklet sig indenfor den norske arbeiderklasse, maa det være

indlysende for alle, som vil forsøke at bevare fagbevægelsens enhet, at her maa ske en forandring med hensyn til landsorganisationens stilling til et bestemt parti. Landsorganisationen og dens underavdelinger maa stille sig politisk nøytral, likesom den forbindelse som der nu er mellem landsorganisationen og Det norske arbeiderparti paa forskjellige omraader, som betinger økonomisk støtte fra landsorganisationen, maa ophøre. *Nu* forsvarer alle bevilgninger til partiet under henvisning til den organisationsmæssige forbindelse som bestaar efter lovene. Og det samme som sker i landsorganisationen gaar igjen i samorganisationene. Men arbeiderne reagerer, som naturlig er, mot at yde økonomisk til formaal som de ikke er enig i. Den logiske følge av vort forslags vedtagelse maa derfor ogsaa bli at *samorganisationene* ledes efter landsorganisationens monsterverlove.

Oksvik: Jeg har ikke ventet at faa dette forslag vedtat av denne kongres. Men det kan ikke avholde os fra at fastslaa det forhold som bestaar mellom et enkelt politisk parti og landsorganisationen. Det gaar ikke an at slaa en strek over det som er haendt i den sidste tid. Naar der skrives op om at vi socialdemokrater har «splittet» den norske arbeiderbevægelse vil jeg ha sagt, at det var blit en tvingende *nødvendighet* for os at skille lag med partiet. Vore medlemmer ønsker at arbeide i landsorganisationen, men de maa da ha al ret til at kræve, at det uholdbare forhold, som nu bestaar, før eller siden blir ændret. Og indtil det sker vil kravet stadig komme til at gaa igjen. Det er nødvendig ut fra vor opfatning at si fra om dette. Vi gjør *ikke* som parti krav paa at faa en repræsentant i sekretariatet, omend det kunde ligge nær, idet det kunde faa altfor vidtgaende konsekvenser. Men vi maa da holde paa det krav, at den gamle organisationsmæssige forbindelse med partiet, som var naturlig i sin tid, blir ophævet. Med hensyn til bevilgnings-spørsmålene vil der bli anledning til at diskutere dem under et andet avsnit, men de kommer som en konsekvens av det samme forhold som her er paapekt. Skal dette forhold vedvarende bestaa betrakter vi det som en uanstændighet.

Tranmæl: Naar kongressen tar stilling til dette forslag er det rigtig at den tar hensyn til *fagorganisationen og arbeiderklassen*, ikke til partiet som saadant. Men jeg er bange for at netop *de* er behersket av politisk fordom, som har indsendt dette forslag, og likesaa at de som støtter det lar sig lede av politiske motiver. Vi hørte det allerede i aapningsmøtet, og det gik igjen under debatten om samorganisationene. De skulde være «frivillige», blev det sagt. Motstanden mot alt det vi har kjæmpet for stikker hestehoven frem. Det som vi har søkt at faa frem er den revolutionære opfatning av fagorganisationen, og det er *den* vi skal ta konsekvensen av. Vor stilling til Det norske arbeiderparti skal være diktert av hensynet til *klassen* først og fremst. Derfor er det rigtig at opretholde forbindelsen mellom landsorganisationen og partiet — for ogsaa utad at symbolisere den enhet som hersker indenfor de store arbeidersammenslutninger. Og det er git, at sekretariatet paa sin side, hvor det gjælder bevilgningssaker eller andre partispørsmå, alltid vil ha klassens interesser for øie. — Enhver fremgang indenfor Det norske arbeiderparti betyr samtidig en styrkelse av fagorganisationen; ikke mindst

de to sidste valg har hat betydning for hele stillingen overfor det kapitalistiske stat og arbeidsgiverforeningen. En *svakkelse* av den enhet, som er manifestert gjennom de tidligere beslutninger, skal vi vel ta os i vare for at fremkalde. Paa de lokale steder er etablert et lignende samarbeide; arbeidernes vilje og ønsker har faat et spontant uttrykk gjennom tilslutningen til partiets arbeide, og det er *nødvendig* at hovedorganisationen ogsaa sterkest mulig understreker den opfatning som gjælder blandt de store lag av arbeiderklassen. Jeg tror ikke at vi paa nogen maate skal styrke eller nære den uvilje, som endnu er tilstede overfor samorganisationene, eller sy puter under trægheten. Der er ikke indtraadt nogen ændret situation som kunde gi saklig grund for denne kongres til at gaa til nogen forandring, og derfor bør forslaget nedstemmes.

Jønsson: Naar man hører Tranmæl er det mere partiredaktøren end malersvenden som taler —

Tranmæl: Begge dele — ikke mindst malersvenden! Det er ikke funktionæren som nu har ordet.

Jønsson (fortsætter): Der er forskjel paa «samarbeide» og gjensidig repræsentation. Jeg er ikke mot samarbeide mellem de politiske partier og den faglige organisation i visse situationer; det kan være nødvendig under givne forhold at samle hele arbeiderklassen til fælles optræden. Men den bestemmelse som vi nu har i landsorganisationens love samler ikke arbeiderklassen. *Trods* den har vi faat to politiske partier. Jeg har altid været mot den bestemmelse og er det endnu mer nu, da man ser hvordan den kan praktiseres. Fagorganisationen skal ikke være politisk nøitral, men *partipolitisk uavhengig*. Men den blir ikke «uavhengig» av det parti som den pleier gjensidig repræsentation med. Den nuværende ordning forekommer mig tvertom at betegne en overhøilhet fra partiets side. Paa samme tid har man set hvad slags folk partiet har *sat ind* i sekretariatet — en arbeidsgiver som Magnus Nilssen i sin tid og ogsaa under den nye ledelse en ikke-fagorganisert. Endog til denne kongres har partiet sendt en overklasseperson. Det viser interessen for fagorganisationen! Vi har set at fagorganisationen i andre land samarbeider med de politiske partier i enkelte spørsmal, og det samme maa kunne gjøres her. Men det vil være umulig at samle arbeiderklassen saa længe *de* nuværende tilstande faar fortsætte. — Jeg vil stemme for forslaget, men ikke ut fra de sterke politiske motiver som kom tilsyne hos Rungstad.

A. E. Gundersen: I 1917 optok Tranmæl forslag paa kongressen om avskaffelsen av den gjensidige repræsentation. Da sat har ikke i ledelsen, og partiet var ikke efter Tranmæls og fagoppositionens smak. Forslaget blev rigtignok forkastet. Men siden er det blit diskutert noksaa meget. Der er lyspunkter at merke ogsaa fra kommunistisk side. I Bergen vedtok arbeiderpartiet saaledes enstemmig at bringe frem forslag til landsmøtet om det samme som der nu er foreslaat her. Jeg vet ikke saa nøie hvordan det gik med forslaget paa landsmøtet; det blev vist utsat. Det skulde være moro at høre om ogsaa Furubotn som en av forslagsstillerne hadde skiftet standpunkt siden i det spørsmal der. — Tranmæl sier, at vi skal «vogte os for at røkke ved den enhet som er tilstede». Hvilken enhet? Mellem landsorganisationen og det kommunistiske parti, naturligvis! Det gaar ikke an at faa et godt samarbeide om faglige opgaver, saa

længe dette drives som nu, enheten blir saa allikevel ikke tilstede. Vi skal ikke ha noget politisk tvangsegteskap her. Landsorganisationen blir ingen selvstændig organisation paa den maate. Under — eller kort forut for landsmøtet — var forholdet jo det, at partiets landsstyre skulde kommandere kommunistene i sekretariatet til at forlike sig for ikke at skade det kommunistiske parti! — Selv om forslaget skulde bli nedstemt av kongressen haaber jeg ialfald at den politiske renslighetssans vil bli saa stor hos de organiserte arbeidere, at bestemmelsen blir tat ut. Imens faar vi trofast arbeide for vore synsmaater inden fagorganisationen indtil vi faar flertal. —

Strek sattes for at bli færdig med debatten inden møtets slut. Samtidig besluttedes taletiden for 2. gangs indlæg begrænset til to minutter.

Humblebræk: Saasnart kongressen var aapnet røk de to retninger sammen som rene kamphaner. I Sverige kjæmper det socialdemokratiske parti for at bevare indflydelse over fagbevægelsen, mens kommunistene er imot nogen organisationsmæssig forbindelse, her er det akkurat motsat. Heldigvis er Det norske arbeiderparti nu kommet saa langt som til at fastslaa det individuelle medlemsskap — og det socialdemokratiske parti har vist praktisert det hele tiden. Vi har set mange uheldige følger av det forhold at partiene skal efterstræbe de fagorganiserte arbeideres midler og økonomiske støtte. Jeg stemmer for at nøklen til landsorganisationens pengekasse skal bli væktat fra Det norske arbeiderparti! Fagorganisationen bør nu faa arbeidsro for at kunne samle sig om de *praktiske* opgaver.

Rungstad: Det er sagt at mit indlæg hadde faat et politisk tilsnit. Det skyldes at jeg maatte forklare aarsaken til at arbeiderklassen staar politisk splittet. For øieblikket staar jeg ikke i noget parti, saa jeg har heller ikke politiske *motiver*. Jeg minder om den parole Lian sendte ut under agitationen, at organisationsarbeidet maatte bygges paa kameratslig tillid. Men tror nogen det gaar an at faa denne tillid vakt paa en arbeidsplads, naar den politiske sindssygdome kan virke paa den maate som vi har set?

Bratvold: Tranmæls indlæg kunde der være adskillig at si til. Men kongressen har sagt fra at den ikke vil tillate os at fremholde vore meninger. Jeg henstiller da til mine politiske meningsfæller at de lar kommunistene avslutte dette kongresmøte og at *vi gaar!*

Sig. Solheim: De folk som her kritiserer vil nok ikke fagorganisationens politiske nøytralitet; jeg gaar ut fra at de ikke har det fnugg imot at fagorganisationen *erklærer sig for høiresocialistisk* — trods al bomuld og alle talemaater. Det har gaat som en rød traad gjennom debatten her idag, at det først og fremst gjælder at faa rammet Det norske arbeiderparti, dernæst de lokale faglige samorganisationer. Linjen er at søke at *svække partiets indflydelse i fagorganisationen i det hele* — og den linje skal det ikke lykkes for dem at skjule. Det er beklagelig at Bratvold netop skulde ha besluttet at gaa; ellers vilde jeg ha henvendt mig til ham ved en anledning som denne. Vi har erfaring for hvordan enkelte fagforbund har optraadt overfor samorganisationene; de har vitterlig søkt at vanskeliggjøre arbeidet og hindre nyttige tiltak. Og Bratvolds forbund har ikke *mindst* været at finde blandt disse.

Mørk: Det er ikke nødvendig at diskutere med dem som gik, men Jønsson og Rungstad ser jeg er vendt tilbage. Jeg vil si til Jønsson, at jeg synes han anla en *snever* synsvinkel da han talte for dette forslag. Og Rungstad var selvfølgelig ikke bedre. Saken er vel igrunden den, at høire-socialistene har fremsat det for at svække Det norske arbeiderparti, idet de tror sig at kunne opnaa dette ved at faa forbindelsen med landsorganisationen brutt. *Det* er bakgrunden for deres aktion. Men tidspunktet for den synes ialfald ikke at være heldig valgt. Man staar netop nu foran store kampe med arbeidsgiverne; faglig saavel som politisk er det da magtpaaliggende for arbeiderne at hente sig den størst mulige *styrke* — og kanskje ikke mindst politisk. Vi maa da ikke *splitte* vore kræfter, men arbeide for at bevare en intim kontakt.

Ordstyreren (Sundbye): O. L. Strøm har ordet, dernæst Tranmæl!

Tranmæl: Strøm er gaat, og jeg frafalder!

En række av de tegnede talere frafaldt ordet.

Jønsson: Paa den maate som det nu gaar blir det ikke samarbeide, men samrøre. *Jeg* vil samarbeide med Det norske arbeiderparti, med socialdemokratene og de faa anarkister likesom ogsaa med den syndikalistiske federation, om saa skal være. Men *derfor* vil jeg ikke at de skal repræsenteres i sekretariatet nogen av dem.

Ordstyreren: Hans Eriksen har ordet! Han er gaat. Saken er optat til votering.

Ved *voteringen* stemtes ved navneoprop alternativt mellem de to forslag. *Sekretariatets forslag* — ingen forandring — vedtoges med 134 stemmer mot 8, som avgaves for forslaget om strykning av punkt 2.

De 134 var: Fred. Andersen, Ole A. Berg, Ole P. Bonde, Martin Dyrseth, J. Helgestad, Kristian Henriksen, Ole Høgseth, H. O. Jubskaas, Ole Lauritsen, Kristian Moljord, Sigv. Nilsen, Ingv. Olsen, Ottar Skårheim, Erik Støland, Gustav Sundbye, Eduard Zeidler, Henrik Fjeld, Øistein Marthinsen, Bernh. Berentsen, Emil Engebretsen, Tor Eriksen, S. Kristensen, Oskar Syvertsen, O. M. Haugen, Oscar Torp, Eugen Larsen, Lars Waldersnes, Gustav Weie, Olaf Abrahamsen, J. L. Abrahamson, Amund Amundsen, A. H. Arntsen, G. Braathen, Dagfin Davidsen, Aksel Edvardsen, Ivar Eriksen, Kr. Fjeld, Ole Hansen, P. Holberg, Oskar Johansen, Th. Kihl, Harald Kristiansen, K1. Olsen, Olaf Olsen, Peder Olsen, E. Sjølander, J. Torpadi, Jøh. Andersen, L. Buland, Henrik Eggen, Hans Johansen, Alfr. Waatvik, Einar Gerhardsen, Martin Hansen, Thorbjørn Henriksen, Sanfred Lander, Peder Løkberg, Joh. Schwingel, O. A. Olsen, J. Sandaker, I. B. Aase, Hans Braathen, Chr. Systad, Edv. Endresen, Einar Eriksen, G. Løwengren, Lars Pedersen, Th. Sæterbraaten, Johs. P. Nilsen, Oscar Nilsen, Johan Dyrdaahl, Anders Maaren, Karl Øren, Otto Erikson, K. Walberg, Valdemar Nielsen, Fredrik Aasmo, H. Fladeby, Augustin Hansen, Karl M. Johannesen, Olaf Johansen, Leif S. Olsen, O. Romarheim, A. Østvik, Gjert Johannesen, Johan Johannesen, Laurits Larsen, Marius Pedersen, A. Waager, Rudolf Olsen, Frithjof Andersen, Olaf Berg, Albert Eberhardsen, Karl Foss, Eugen Johannesen, Edw. Mørk, Trygve Nilsen, Oscar Olberg, Adolf Schou, Martin Tranmæl, Nils Halvorsen, Kr. Meyer Heie, G. Sørbøe, Johs. Wilhelmsen, Peder Garberg, Ingemar Iversen, Elias Gabrielsen, Adølf Olsen, Herman Kristensen, Sverre Rød, Karl Bjur-

strøm, Einar Lien, Lars Aasvestad, Sig. Solheim Karl Borgersen, John Kristersen, Th. Petersen, Edv. Bernhardsen, Kristian Lien, Hedvin Larsen, Johan Olsen, Lars Stenklev, Gunvold Nørli, Jon Furset, Per Jøsaas, Hans Vold, Ernk Vangberg, Hans Offenbergs, Ole O. Lian, Elias Volan, P. Aarøe, Oscar Nilsen, A. Alberti og Knut Eng.

De 8 var: Olav Oksvik, Brøgger G. Petersen, Kr. Kristoffersen, Ole Storaas, O. Willumsen, Ole Andersen, Lars Humlebræk og Halfd. Jønsson.

Følgende 79 var fraværende: J. Bjerkmann, J. Eikefjord, Martin Fredriksen, A. Gulbrandsen, Rich. Hansen, Gudbrand Holt, Anders Normann, Johan Nygaard, Wilhelm Olsen, K. Stigum, O. Ruud, E. Gabrielsen, G. Berntsen, Kr. Hansen, Ragnar Kristensen, Alfr. Melgaard, Johs. Smørdal, Albert Aamodt, L. Engen, Joh. C. Hansen, N. C. Laheld, R. Løken, C. Jensen, Johan Danielsen, Andreas Olsen, Robert Kopp, Emil Sandberg, Ivar Ertresvaag, A. Birkeland, Gerh. Johannesen, Georg Jakobsen, Aksel Schultz, Søren Tjømmeland, Waldemar Svendsen, Hans Andreassen, Johan Axelsen, Ments Berg, Vilh. Fløtvik, Johs. Fredriksen, S. Jensen, Ole Kristiansen, Albin Larsen, Abraham Siljan, O. Sporpind, O. L. Strøm, Herm. Andreassen, Hans Eriksen, Aksel Gundersen, Hans Henriksen, John T. Lausnes, Adolf Olsen, Oskar Strøm, A. E. Gundersen, Johs. Johannesen, Ole Johan Olsen, Gunnar Bakke, B. Haakestad, Oscar Rønbeck, J. M. Wiggen, Hj. Johansen, P. Furubotn, Gottfred Gerhardsen, Sven J. Dalen, Harald Jensen, Aksel Johansen, Emil Liljan, Karl Aug. Olsen, Ole Kaspersen, Karl Sten, Karl Rosenløv, Aug. Magnussen, Halfdan Moe, Laurits Venge, Halvard Olsen, Johs. M. P. Ødegaard, A. Bratvold, Oskar Olsen, Hans Aas og Ola Guldvog.

Forøvrig vedtoges paragraffen som foreslaat.

Fredag 9. mars.

Ordstyrer: *Torp.*

Protokollen referertes.

Bratvold: Det er ikke nok at der i protokollen bare staar opført saa og saa mange som «fraværende». Jeg gaar ut fra at de var fraværende av en *viss grund*, og det bør for tydelighets skyld komme frem.

Birkeland: To av os fra forbundet var fraværende, men ikke av samme grund som Bratvold. Det bør ogsaa defineres.

Ordstyreren: Hvis Bratvold ønsker indført noget tillæg om forfaldet i protokollen bør de som var borte av andre grunde gi besked.

Flere repræsentanter tok ordet for at erklære, at de hadde været fraværende av grunde som ikke hadde noget med avstemningen at gjøre.

Efter henstilling av *Gundersen* uttalte *Bratvold* derefter at han ikke vilde gjøre nogen bemerkning til det protokollerte.

Man gik saa tilbake til *lovenes § 4* (faglige samorganisationer).

Ruud: Efter den behandling som vort principale forslag fik igaar maa jeg paa mit forbunds vegne opta forslaget om at ombytte ordet «skal» med «kan». Forholdet er idag det, at en hel del avdelinger — ogsaa tilhørende andre forbund — ikke staar tilsluttet de respektive lokale sam-

organisationer. Og de anfører den noksaa plausible grund herfor, at de ikke vil være forpligtet til at betale kontingent til samorganisationene, naar disse bevilger tilskud til et parti som mange medlemmer bejæmper. Naar de ser pengene anvendt paa den maate protesterer de mot at staa der. I vort forbund har der av samme grund endog hævet sig røster for hel *utmeldelse av landsorganisationen*. Vi har paa det alvorligste henstillet til vore medlemmer at bli staaende i samorganisationene og arbeide for at faa dem til at optræ *politisk nøitralt*. Men hvis dette ikke lykkes tror jeg det vil bli endda vanskeligere for os, som sitter i ledelsen, at faa dem til fortsat at bli staaende i samorganisationene. Skal alle arbeidere staa faglig sammensluttet *maa* der sørges for at samorganisationene ikke fremtidig befatter sig med denslags. Jeg tror man gjør organisationen en bjørnetjeneste, hvis man nedstemmer dette forslag og ikke forandrer ved forholdet.

Bratvold: I sekretariatet har jeg forbeholdt mig eventuelt at opta forslag her eller gi min tilslutning til andre forslag, som maatte fremkomme. Jeg vil stemme for sag-, tomt- og høvleriarbeiderforbundets forslag om forandring av § 4, hvorefter distriktsorganisationer *kan* opprettes i de distrikter hvor der er naturlig behov for saadanne sammenslutninger. Naar jeg gjør dette er det *ikke* fordi jeg vil motvirke samorganisationene eller distriktsorganisationene — tvertom. Hvis der er et distrikt hvor de fagorganiserte arbeidere ikke føler trang til nogen distriktsammenslutning, som lovene her forutsætter, og de allikevel *skal* danne den, hvilken interesse og hvilket liv vil der bli i en saadan? Den vil bli *dødtødt* og komme til at staa som et vidnesbyrd om den organiserte upraktiskhet i disse distrikter. Vil man skape distriktsorganisationer som er betydningsfulde, levende led i organisationen, da skal man *gjøre* det. Men det gjøres ikke ved at tvinge denslags ind paa et distrikt; da vil de komme til at virke *mot sin hensigt*.

Jeg tror ogsaa at der i paragraffens punkt 3 maa en redaktionsforandring til. Det rigtigste vil være at *landsorganisationen* gir de meddelelser som her omhandles — ikke baade forbundene og landsorganisationen.

A. E. Gundersen: Det er det rent lovtekniske jeg har forlangt ordet til — i tilslutning til det som Bratvold sidst paapekte. Det er høist upraktisk som det nu staa der. Ved almindelig lønskonflikter vil denne paragraf ikke bli etterfulgt. Ogsaa den bestemmelse er kommet ind for at tilfredsstille en «trang» som det heter — jeg kalder det en popularitetsjagt — og saa blir følgen at man ikke kan efterfølge den.

Med hensyn til samorganisationenes ret til at utskrive kontingent vil jeg henstille til sekretariatet at sørge for, at denne maa bli mer ensartet — at det blir en fast norm som brukes. Og kontingenten bør ikke settes *for høi*. Mange medlemmer gaar ut fordi samorganisationene støtter aviser og andre utenforliggende formaal med sine bidrag. Landsorganisationen bør være interessert i at faa avskaffet dette helvede paa arbeidspladsen. Man maa se paa dette som det alvorlige spørsmål det er.

Nordli: Det blev sagt av en av talerne igaar kveld, at en av grundene til at avdelingene ikke stod i sin samorganisation var den gjensidige representasjon og landsorganisationens bevilgninger. Jeg forstaaer ikke

det ræsonnement. Jeg har aldrig set at nogen *samorganisation* har bevilget bidrag til Det norske arbeiderparti. Borte i Arendal er forholdet det, at en halvpart av fagforeningene staa utenfor samorganisationen. De medlemmer som *stuar* der er for det allermeste de som har gaat arbeidsledige, mens de som har arbeide og staa sig bedre økonomisk gjerne er at finde utenfor. Paa dette grundlag er det vi skal skaffe midler til agitation! Som grund for at staa utenfor har man hørt si, at man ikke kan samarbeide med avdelinger som samtidig staa tilsluttet — fylkespartiet. Overfor dette forhold vil jeg si, at skal *det* bli anerkjendt, at forbundene ikke sørger for at faa sine avdelinger og medlemmer til at bøie sig for kongressens beslutninger, da er det bedre at vi ikke vedtar nogetsomhelst. Skal samorganisationene magte at *utrette* noget lokalt maa der sørges for at faa dem alle til at indordne sig under de former som kongressen sier skal være bindende. Resultatet av en vedtagelse av Ruuds forslag vil være, at man kjører en kile ind i samorganisationsformen og i samorganisationene, en kile som er tilsigtet at skulle virke til *ødelæggelse*. Jeg vil for min del anbefale, at samorganisationene i sin virksomhet søker mest mulig at holde de rene politiske spørsmal ute. Men fagforeningenes medlemmer skal bøie sig for de beslutninger som fattes og staa solidarisk med sine øvrige kamerater. —

Strek sattes.

Systad: Det er i og for sig et meget stort og principielt spørsmal dette, og det er nødvendig at bringe litt mer klarhet i hvad det gjælder. Forslaget fra centralforeningen reiser likefrem det spørsmal: skal vi *ha* samorganisationer, eller skal vi *ikke*? Det rører i sin grund ved et elementært organisationsspørsmal. Vi anerkjender jo ikke at en mand *frivillig* skal avgjøre, om han skal være organisert. Men det er heller ikke nok bare at staa i sin fagforening; organisationens utvikling gaar længer, og vi maa føre ræsonnementet videre. Jeg trodde samorganisationene litt efter litt hadde oparbeidet sig en saa sikker plads at der ikke nu skulde være grund til at *reise* det spørsmal, om de skal være obligatoriske eller frivillige. For min del staa jeg paa samme standpunkt her som jeg altid har gjort. Vi kan ikke overlate en sak som denne til hver enkelt fagforenings forgodtbefindende. Den tidligere beslutning, om at tilslutningen skal være obligatorisk, har *styrket* samorganisationene, og det princip maa vi bygge videre paa. Der argumenteres idag med at de sysler for meget med «politik». Jeg tror der er noget overdrevet i dette fra Ruuds side. Jeg er enig i at samorganisationene maa være en økonomisk eller faglig organisation, og vi som vil ha dem utbygget til organisationsenheter i fremtiden skal vogte os for at sætte nogen kile ind her ved at kaste ind de partipolitiske stridsspørsmal, som er saa overordentlig vanskelig at haandtere.

At kontingenten falder uensartet er saa. Men forholdene er forskjellige. Samorganisationene har paa mange steder maattet træ til for at redde Folkets hus og ta andre store løft. Da er det ikke til at undgaa at man ogsaa har maattet gaa til utligning paa medlemmene for at skaffe de midler som saa haardt trænges. Imidlertid er jeg enig i at man ogsaa *her* skal være varsom og ikke paalægge arbeiderne større økonomiske forpligtelser end de kan klare. Men kontingenten er det jo overlatt de

enkelte distrikter at fastsætte, og da mener jeg at vi her paa kongressen ikke skal hefte os saa meget ved den side av saken.

Der besluttedes sat 5 minutters taletid for de efterfølgende.

Joh. C. Hansen: Jeg nævnte tidligere, at specielt for jernbanefunktionærene hadde det stillet sig vanskelig med hensyn til tilslutningen til samorganisationene. Vi hadde et tilfælde oppe i Trondhjem, som jeg tror gjaldt baneavdelingen; det blev forelagt sekretariatet, som bifaldt som en foreløbig ordning, at de av distriktsforeningens medlemmer som bodde utenfor Trondhjem ogsaa skulde kunne staa utenfor samorganisationen. Nogen ny avgjørelse er ikke siden truffet, og det er da ingen grund til at beskyldte jernbanefunktionærene ialfald for illojalitet. Det vilde heller ikke la sig gjøre at paatvinge dem som bar paa Tynset f. eks. at tilhøre samorganisationen i Trondhjem. — Jeg vil stemme for det av Ruud optagne forslag, hvorefter den ordning blir gjældende at foreningene *kan* tilslutte sig de stedlige samorganisationer. Selv om man tvinger foreningene ind vil *medlemmene* neppe bøie sig mer herefter end de tidligere har gjort.

H. Eriksen: Naar vort forbund foreslog, at man her skulde bygge paa et frivillig grundlag, var det fordi vi var bekjendt med at kongressens beslutning i 1920 om obligatorisk tilslutning ikke var blitt respektert av en stor del av foreningene utover vort land. For min del har jeg raadet til at man ventet til *kongressen*, saa vi kunde faa en lovbestemmelse som medlemmene kunde og vilde respektere. Jeg forstaar ikke hvorfor man i dette tilfælde skal lægge en tvangstrøie paa medlemmene. Det viktigste er vel at *beholde medlemmene for organisationen*, istedetfor at man skal hjelpe til at skyve dem ut. Hvis man nu vedtar en lovbestemmelse som den vi har foreslaat er det ogsaa sandsynlig, at samorganisationene herefter vil indrette sig slik, at man kan beholde de flest mulige inden rækkene. Skulde det bli nedstemt vil jeg, i likhet med flere andre, henstille, at sekretariatet sier til samorganisationene, at *utover den og den kontingent maa de ikke gaa*.

Bernhardsen: Endel uttryk som kom fra Eriksen er meget karakteristiske. Vi maa sætte samorganisationene i *den* stilling, sa han, at alle foreninger kan høre med — og likesaa maatte man gaa til lettelser i kontingenten. Jeg vil si straks at vi i vort distrikt søkte at gi lettelser til sagbruksarbeiderne for at beholde dem, men det lot sig ikke gjøre. — Der er talt om punkt 3, hvor det heter, at der skal gives samorganisationene underretning om stillingen under lønskonflikter «naar der er tid til det». Jeg er enig i sekretariatets forslag, men mener at disse ordene bør strykes. Der *skal* gives os underretning om hvordan stillingen er, naar man skal gaa til en konflikt. Jeg vilde ha foreslaat sætningen strøket; imidlertid opplyses det at strek er sat. — Vi gaar ut fra at samorganisationene i fremtiden ikke bygger paa «kan», men *skal*, og jeg skulde tro at naar denne kongres er kommet tilende vil foreningene bli tilsluttet samorganisationene over det hele land.

Bjurstrøm: Jeg vil opfordre kongressen til mest mulig enstemmig at samle sig om sekretariatets forslag til paragraf 4 for at slaa den ting fast. Jeg kan fortælle Ruud, at paa Hamar staar typografene blandt vore *bedste* medlemmer av samorganisationen, og de er blandt de dygtigste

folk vi har. Derimot hadde vi en anden erfaring fra Elverum, hvor forsøket paa at danne en lokal samorganisation strandet paa typografenes motstand. Dog tror jeg ikke det var «politiske» hensyn i almindelig forstand som dikterte deres stilling der; de stillet sig slik fordi de er motstandere av samorganisationstanken og samorganisationene. Og den aand er jo ikke saa helt fremmed inden det samme forbund.

Elias Gabrielsen: Vi har vedtat en enstemmig beslutning om organisationens omlægning. Men ved den forandring som nu foreslaaes i et enkelt ord vil man forsøke at gjøre denne beslutning ganske illusorisk for samorganisationenes vedkommende. I Stavanger har vi ogsaa hat bryderi med enkelte avdelinger, men jeg kan si som en kompliment overfor Ruud, at *hans* avdeling har vi aldrig hat noget kluss med. Deri avdeling som hører til Gundersens departement har vi gang paa gang maattet indvilge kontingentfrigagelse paa grund av de økonomiske forhold som har været tilstede. Men *det* skulde vel ikke være dem til skade eller gi aarsak til knubs.

Kr. Henriksen: Jeg vil rette en henstilling til sekretariatet om at det ikke, naar det faar den sak til behandling, gjør distriktene for samorganisationene for store. Jeg tænker her bl. a. paa jernbaneanlæggene, hvorom ogsaa arbeidsmandsforbundets landsmøte vedtok en særskilt uttalelse. — Naar Gundersen, Bratvold m. fl. argumenterer her vil de forsøke at spille politisk nøitrale. Det virker paa mig nærmest latterlig — som bluff. Hadde de hat magten her idag vilde det ikke været spørsmaal om «nøitralitet» for dem. Derfor er de ikke *ærlige* i sin taktik.

Ruud: Naar samorganisationsfunktionærene taler mot vort forslag vil jeg ikke si, at de ikke har god vilje og mener det godt. Men de tar allikevel feil. Det er ikke nok at samorganisationene har alle *avdelinger* inden sin ramme, hvis de ikke omfatter alle eller det størst mulige antal arbeidere paa stedet. Og det maa vel være det viktigste. Hvad vi mener og vil fremholde er, at man ikke maa drive politik i samorganisationene og derved ødelægge fagforeningene. Alt beviser at ordet *skal* er kommet for tidlig ind i lovene, naar et saa stort antal avdelinger staar utenfor og sekretariatet har været magtesløs til at ændre ved det. At vi i vor stilling til denne sak skulde være «uærlige» er ikke tilfældet. Der hvor vi har magten bevilger vi ikke av medlemmenes penge til det socialdemokratiske parti.

Stenklev: Vi erkjender alle at et fællesskap er nødvendig; derfor har vi landsorganisationen. Men et fællesskap for de forskjellige distrikter vil man ikke ha! Paa mit sted er der tretten foreninger i samorganisationen. Men selv om man er uenig om et og andet kan der ikke være anledning til at bryte ut for det. Vi har faat anerkjendende skrivelser fra Kristiania for hvordan vi har skjöttet om de smaa foreninger. Det paastaaes her at «foreningene ikke bøier sig». Det er *forbundene* som maa paase at de bøier sig — ellers gaar det i fisk. Men enkelte forbundsledere lar sig diktere av magtsyke overfor samorganisationene. Derfor er de imot.

O. L. Strøm: Jeg vil si, at jeg personlig er ingen motstander av samorganisationene, men de vanskeligheter som vi har mødt i *vort* forbund tvinger mig allikevel til at stemme for forslaget om at sætte ordet «kan».

Sammenslutning maa ikke foregaa ved *tvang*. Det gjælder i alle instanser og under alle forhold. Man skaper ikke gode medlemmer ved det. Samorganisationene maa ogsaa vise at de ved egen kraft kan arbeide sig frem. Enkelte av vore avdelinger staar fremdeles utenfor samorganisationene. Skal vi ekskludere dem? Hvor kommer vi saa? Om man skulde bruke et *saadant* middel kunde det komme til at røine ganske anderledes paa for landsorganisationen og de enkelte forbund. Og *det* gjælder ældre og bedre funderte forbund end vort ogsaa. Jeg er nødt til at stemme for fuld frivillighet paa dette omraade. Vi kan ikke tvinge voksne mennesker hverken til det ene eller andet.

H. Kristensen: Skal det tillates enkelte foreninger fortsatt at staa utenfor vil det resultere i et meningsløst og uforvarlig rot. Vi burde være kommet saa langt nu at vi kunde *sumle* arbeiderne i stedet før at splitte dem. — Ruud anket over visse bevilgninger som var gjort av samorganisationene. Det er klart at naar der kommer op et forslag og det blir undergit behandling og avgjørelse maa det, som flertallet finder formaalstjenlig, være det bestemmente. Ingen kan falde paa at hindre det. — Jeg hadde tænkt at foreslaa, at samorganisationene niest mulig skulde lede de lokale konflikter, men jeg anser det nytteløst. Imidlertid maa jeg bestemt fastholde den ordning som lovene nu foreskriver.

Gundersen: At vi skulde være «sterke motstandere av samorganisationene» er ikke tilfældet. Det som vi kritiserer er at *mønsterlovene ikke eiterleves*. At skotøiarbeiderne i Stavanger er blitt eftergit kontingent er vel naturlig nok, naar de er arbeidsløse. Jeg antar at de øvrige derborte, som er uten arbeide, heller ikke har noget at betale med.

Aas: Jeg trodde ikke det skulde være nødvendig at fremholde, at samorganisationer *maa* vi ha utover paa de lokale steder. Det har jo ogsaa kongressen tidligere fastslaaet. Vi begyndte først med den frivillige ordning. Den viste sig ikke at være heldig. Saa tok kongressen konsekvensen av de erfaringer man hadde høstet og gjorde tilslutningen obligatorisk. Og det er et ganske rigtig princip, hvis man vil at der skal bli den fulde kraft og virkning i samarbeidet paa stedet. — Det er sagt, at hovedgrunden til forslaget fremkomst er at samorganisationene befatter sig med politik og bruker mange penger. Jeg kan indrømme at en samorganisation kan gaa for vidt her. Men paa den anden side kan vi ikke se bort fra, at i de enkelte tilfælder hvor samorganisationene finder det nødvendig under hensyn til de faglige interesser at bevilge til det politiske partis foretagender, der maa de kunne gjøre det. Ved den form som paragraffen har faat skulde man paa den anden side være betrygget mot, at det skulde medføre en for stor kontingent. Jeg tror sekretariatet vil ta alt skyldig hensyn her. Man kan si at det er illojalt av fagforeningene at staa utenfor samarbeidet, men jeg vil si at man ogsaa har set illojal optræden av forbundene. En stor del av medlemmene har den opfatning, at de har *medhold* av sine forbund, naar de vægrer sig for at gaa ind i den lokale samorganisation. Derfor har en del av forbundslederne sin store del av skylden for tilstandene som de er. Kongressen maa overfor dette kræve sine beslutninger respektet. — Strøms opfatning i denne sak er typisk. Han staar nemlig selv i spidsen for en organisation som skal være uavhengig av landsorganisationen.

Mørk: Der spilles her paa forskjellige instrumenter. Ruud, Bratvold og Gundersen har dannet en virksom trio, som søker at holde os i stadig aktivitet. Men jeg har faat indtryk av at naar trioen spiller op her har Eriksen, naar han skulde vende notebladet, spillet den et puds, idet han har sat notebladet paa hodet (munterhet). Og saa har vi faat høre falske toner. Det maa være klart og tydelig forstaat av enhver, at naar det er besluttet her at der av landsorganisationens samtlige medlemmer skal indkræves en kontingent til støtte for samorganisationenes virksomhet, som saaledes skal styrkes og underbygges paa den mest effektive maate, da maa ogsaa alle landsorganisationens medlemmer være med i *forvaltningen* av disse midler. Derfor har forslagene fra de to forbund intet reelt grundlag, og de hører intetsteds hjemme.

Lian: Jeg er i høi grad forundret over den lange debat. Den sak som her diskuteres skulde vel være utkjæmpet for længe siden. Spørsmålet obligatorisk eller frivillig medlemskap i samorganisationene har jo staat sin prøve, og den frivillige ordning viste sig ikke at føie frem. Det er derfor en unødig debat. I motsætning til Mørk, som hadde hørt en trio synge, synes jeg det nærmest lyder som en solosang (munterhet).

Der er gjort indvending mot bestemmelsen i punkt 3 om at der skal gives underretning osv. Som vor organisationsform er maa denne bestemmelse ansees nødvendig; den har ogsaa staat der tidligere. — Joh. C. Hansens anke mot samorganisationene kan der tildels rettes paa nu, da vi faar *distriktsorganisationer*. Man maa i inndelingen av disse se paa det praktiske, ikke det geografiske; rammen for dem maa rette sig efter arbeiderklassens forhold i distriktene. Jeg tror derfor jernbanefolkenes indvendinger vil bortfalde, naar vi faar dette ordentlig organisert. Jeg mener ogsaa at der maa tages alt mulig hensyn til anlægsarbeiderne paa jernbanen og de øvrige anlæg.

Tilslut vil jeg si, at man bør være litt forsigtige ute i distriktene med at reise indenfor samorganisationene spørsmålet om økonomiske bevilgninger, kontingent osv. til saker som kan vække strid indenfor fagorganisationen. Det er jo ikke nødvendig. Vi har landsorganisationen, som vil vareta interessene ogsaa hvor det gjælder de rent politiske spørmaal. Det foreslaes ogsaa nu av sekretariatet, i motsætning til tidligere, at en kontingent er *ikke* obligatorisk for fagforeningsmedlemmene uten at sekretariatet har godkjendt den. Jeg gaar ut fra at kongressen vælger et sekretariat som det har tillid til ogsaa i dette spørmaal. Deri ligger den bedste garanti for, at der ikke sker noget som kan skade *arbeiderklassens* interesser. Og det er det vi skal se paa i denne forbindelse.

Ved *voteringen* vedtoges sekretariatets forslag til § 4, alternativt med de to indsendte forslag, med overvældende flertal.

De øvrige paragraffer — om Revision, Godkjendelse og ledelse av konflikter, Understøttelse under streiker og lockouter, Fritagelse for kontingent, restanse og tap av rettigheter, Utmeldelse og Forskjellige bestemmelser — blir uforandret.

Lovenes ikrafttræden.

Enstemmig besluttedes: Lovene med de vedtatte ændringer trær i kraft 1. mai 1923.

De internationale forbindelser.

(Dagsordenens post 4.)

Lian: Vi er idag kommet til fredag. Jeg tror det vilde være heldig for at vi ikke skal faa saa altfor lang debat om dette, at der blev utpekt en 2—3 fra hver kant til at klargjøre de forskjellige opfatninger. Jeg vil bare nævne det. Det blir ellers mindst 40 talere formodentlig!

Bratvold uttalte sig enig i en saadan ordning.

Man enedes derefter om at la 3 talere for hver retning ha ordet.

Lian: Jeg skal ikke gaa ind paa saken i sin store bredde, men kort redegjøre for hvordan tingene nu ligger an inden sekretariatet.

Under den første behandling delte sekretariatet sig, som man vil se av dagsordenen, i tre fraktioner. Av disse kunde *Alberti*, *Bratvold* og *Oskar Olsen* ikke være med paa at anbefale landsorganisationens indmeldelse i Den røde faglige Internationale. 5 medlemmer — *Aas*, *Guldvog*, *Halvard Olsen*, *Volan* og *Ødegaard* — forbeholdt sig, med den motivering vi alle kjender, at opta forslag paa kongressen om tilslutning til R. F. I., mens endelig andre 5 — *Aarøe*, *Eng*, *Lian*, *Oskar Nilsen* og *Tranmæl* — foreslog utredning av spørsmålet ved en av kongressen valgt komité med en derpaa følgende *uravstemning*, hvorefter repræsentantskapet skulde ha den endelige avgjørelse, saaledes at man sikret sig at en eventuel beslutning om indmeldelse ikke førte til svækkelse eller splittelse av den faglige organisation.

Sekretariatet har senere holdt et møte hvor de 10 medlemmer er blit enig om et *tælles forslag* som er omdelt paa pladsene, og som jeg skal referere:

Sekretariatets medlemmer *Lian*, *Volan*, *Aarøe*, *Aas*, *Guldvog*, *Eng*, *Halvard Olsen*, *Oskar Nilsen*, *Ødegaard* og *Tranmæl* foreslaar at forslaget paa dagsordenens side 31 ændres, saa det faar følgende ordlyd:

I.

Kongressen slutter sig til repræsentantskapets beslutning om utmeldelse av Amsterdam, som derved er endelig og definitiv.

II.

Landsorganisationen og de tilsluttede forbund maa ved enhver anledning virke for de russiske fagforbunds optagelse i sine respektive internationale fagforbund for derved at konsolidere den internationale organisation efter produktionlinjer.

III.

Landsorganisationens forhold til R. F. I. utredes av sekretariatet og omsendes medlemmene til uravstemning, som maa være tilendebragt inden 31. oktober 1923. Uravstemningen ledes av sekretariatet og foregaar paa den maate at saken behandles og avgjøres paa medlemsmøter eller generalforsamlinger.

Naar resultatet av foreningenes behandling foreligger, træer repræsentantskapet sammen til endelig avgjørelse av saken. Repræsentantskapets

avgjørelse træffes under hensyntagen til stemmegivningen og det indre samhold inden landsorganisationen.

Under henvisning til kongressens principielle beslutning i 1920 om tilslutning til socialiseringskomiteens flertalsindstilling, raadssystemet og masseaktionen, bemyndiges sekretariatet til at fortsætte samarbeidet med R. F. I.

Med hensyn til punkt 1 er saken avgjort i fagforeningene i virkeligheden, saa der ikke her skulde være rimelig grund til at opta nogen dissens. Heller ikke kan der reises indvending mot punkt 2. Hvilket fag man end tilhører maa det vel være rimelig, at man vil ha de russiske fagfæller med. Det er et rent faglig, intet politisk spørsmål. Striden staar ikke i Norge længer om Rusland, heller ikke om de russiske fagforbund eller industriforbund skal slutte sig sammen med sine fagfæller i de andre land. Det som der naturlig kan reises strid om er det som er indflettet i forslaget punkt 3, om landsorganisationen — som stillingen ligger an — kan slutte sig til R. F. I.

Her er forholdet det, at eksekutivkomiteen for den røde faglige Internationale har sendt os et brev, hvori de hævder, at de sætter ikke pris paa en forhastet indmeldelse, og de kræver *absolut* at et saadant skridt, om det tages, ikke maa i sine virkninger føre til at svække den faglige organisation. Jeg skal læse op, hvad brevet uttaler herom, da det er sendt til kongressen:

R. F. I. har siden sine første dage kjæmpet for fagbevægelsens enhet, og netop av den grund at den ikke vil at fagforeningene skal bli svækket og endnu mindre vil ha en spaltelse i deres rækker. erklærer R. F. I.s eksekutivkomité helt aapent: I tilfælde dette spørsmål vil kunne svække eders kampkraft paa nogen maate, i tilfælde der foreligger den aller ringeste fare for en spaltning, saa tiltræd for tiden ikke Den røde faglige internationale. For os er det aller vigtigste at fagbevægelsen i eders land er konsolidert, at den er i høieste grad sammen-sluttet og sammensveiset av de fælles ideer, at den er kampdygtig saa den kan yde bourgeoisiet den nødvendige motstand og paa et gunstig tidspunkt gaa over til offensiven. For os er dette viktigere end en hvilkenksomhelst formel tiltræden. Utsæt dette spørsmål i nogen tid. La først eders forbunds medlemmer alvorlig overveie det. La dem sammenligne Amsterdam-Internationals taktik med R. F. I.; de vil da snart indse at arbeiderbevægelsens isolering i et hvilketksomhelst land betyr et tilbakeskridt. La dette spørsmål komme op til diskussion i hele landet, og la arbeiderne ved en fri uravstemning faa uttale sig for eller imot Den røde faglige internationale. Men la dette ske efter omhyggelig og alvorlig overveielse. Vi har ingen bruk for pludselige beslutninger om formel tiltræden og i ord uttrykte sympatierklæringer. Vi er overbevist om at de norske arbeidere vil vite at finde veien til R. F. I., ti de har ingen anden utvei. De vil da ikke begi sig ut paa Amsterdam-kirkegaarden, ti der har de intet at søke. Deres fortid, deres fremtid fører dem til Moskva, hvor vi ogsaa haaber at se dem repræsenteret paa R. F. I.s 3. kongres.

Vi hilser eder, norske arbeidere, ved eders arbeide, og vær opmerksom paa, at hvordan I saa end løser spørsmålet, forholdet til R. F. I., om I straks slutter eder til eller utsætter dette spørsmål, saa vil dog alle lands revolutionære pro-

letariat altid betragte det norske proletariat som en av sine hære, som indtar en kampstilling paa den sociale revolutions front. —

Dette brev gaar jo i høi grad i flugt med det forslag sekretariatet har fremlagt.

I motsætning til det tidligere forslag, som gik ut paa nedsættelse av en komité til spørsmålet utredning, foreslaes det her at utredningen skal foretages ved *sekretariatet*. ●g jeg mener at i den utredning maa der tages hensyn til alle forhold — hensyn til de *indre* forhold saavel som til de internationale. Sekretariatet er enig om — ser: det ogsaa præciseres i brevet fra Den røde faglige internationale — at hvis en beslutning om indmeldelse skulde i ringeste mon svække vor egen kampstilling, da bør vi heller vente, til den sak har klaret sig av.

Der er i forslaget sat en frist inden hvilken uravstemningen skal være tilende, nemlig inden oktober maanedes utgang. At gjøre fristen kortere end foreslaat her vil ganske vist være uheldig. Naar kongressen er slut begynder forhandlingene om tarifrevisionene, og vi faar i de kommende maaneder nok med at føre vor egen defensive komp mot arbeidsgiverne. Men jeg tror at vi utover i september og oktober skulde være kommet saa langt i vort faglige arbeide, at vi paa det tidspunkt uten skade kan ta disse spørsmål op i vor egen organisation.

Det er nævnt, at avgjørelsen, istedetfor at lægges i repræsentantskaps haand, burde *utsættes* for at overlates næste kongres. Jeg tror det vilde være uheldig at la saken drive i aarevis paa den maate; det vil alene bli betragtet som en utflugt. Min opfatning er den, at saken bør faa sin avgjørelse iaar, istedetfor at den skal ligge og brække inden organisationen. Jeg anbefaler forslaget fra de 10 av sekretariatets medlemmer.

Jønsson: Det er beklagelig at vi ikke skal faa den endelige indstilling i *dagsordenen*; det er, saavidt man kan forstaa, bare det «foreløbige» standpunkt som flertallet gir tilkjende i det trykte hefte. Den retning som jeg repræsenterer tillater sig at stille følgende forslag:

Spørsmålet om landsorganisationens fremtidige internationale forbindelser oversendes en av kongressen valgt komité til utredning.

Utredningen maa omfatte spørsmålet om indmeldelse saavel i Den røde faglige internationale i Moskva som indmeldelse i Internationale arbeider association i Berlin.

Komiteen maa bringe paa det rene hvilke forpligtelser en indmeldelse i hver av de ovennævnte internationaler vil medføre for landsorganisationen og de enkelte forbund. Videre maa der bringes fuld klarhet over hvilke følger en indmeldelse i nogen av disse internationaler vil faa for de enkelte forbund likeoverfor deres respektive forbundsinternationaler og broderorganisationer i andre land og hvilken indflydelse det vil faa for samarbeidet og tillidsforholdet inden landsorganisationen.

Naar utredningen foreligger oversendes den med sekretariatets indstilling de tilsluttede organisationer (forbundene) til behandling og uttalelse. Forbundenes uttalelse maa foreligge i saa god tid, at saken kan forelægges næste kongres, som træffer den endelige avgjørelse.

Haldan Jønsson. L. Hunlebræk. Ole Stora. J. Eikefjord.

Jeg hører nu at Lian i sin forklaring sier, at utredningen skal omfatte «alle forhold». Der staar ikke et ord om det i forslaget fra de 10. Men det er det som den fraktion jeg tilhører vil ha bragt fuld klarhet over, før vi kan ta standpunkt.

Landsorganisationens internationale forbindelser er nærmest *venskapsforbindelser*, mens det er de forbundsvisе internationale — og skandinaviske — forbindelser som har økonomisk betydning for forbundene og deres medlemmer. Hvordan det vil gaa med *disse* forbindelser, ifald landsorganisationen vedtar uten videre at tilslutte sig internationalen i Moskva, vet man endnu ikke. ● Og det er *det* som der maa bringes fuld klarhet over, før medlemmene kan ta standpunkt til den sak. Man skal merke sig, at det er *forbundenes* forbindelser det her i virkeligheten gjælder. Derfor har vi tat med et punkt herom i vort forslag. Av samme grund mener vi, at det er de tilsluttede organisationer, nemlig forbundene, som skal faa sig forelagt den sak til behandling. Medlemmene vil da faa indflydelse paa den endelige avgjørelse i og med behandlingen av dagsordenen til næste kongres. Paa grund av den interesse som spørsmålet saaledes har netop for forbundene som saadanne, idet deres nuværende forbindelser kanskje staar eller falder med den avgjørelse som kommer til at bli truffet, taler billighetshensyn for at forbundsstyrene eller landsmøtene blir git anledning til at behandle dette, paa samme maate som det blev gjort i spørsmålet om organisationsformene. Det gjælder desuten her et saa stort *stridsspørsmål* blandt de fagorganiserte her i landet, at man kan ikke overlate avgjørelsen til et tilfældig valgt repræsentantskap.

Der er nu tre internationaler: *Amsterdam*, som Vest-Europas arbeidere staar tilsluttet, Internationalen i Moskva, som den russiske landsorganisation og en ny organisation i Frankrike (C. G. T. U.) har besluttet at tilmelde sig — nogen anden selvstændig organisation staar der ikke for øieblikket — og *Berliner-Internationalen*, som er dannet som ny av de syndikalistiske organisationer. Den sidste er en helt ut økonomisk organisation, fri for ethvert politisk tilsnit. Det er av betydning at ogsaa stillingen til *den* tages op til behandling. Alle disse forhold maa sees i sammenheng, og jeg mener at der bør vælges en *komité* til at foreta den utredning som er nødvendig. Sekretariatet faar nok at gjøre allikevel. Dertil kommer det hensyn, at i en komité som blir valgt av kongressen kan *alle fraktioner bli repræsentert*. Vil kongressen være lojal og ærlig og ikke øve noget aandstyranni, da gaar den *med* paa at utredningen sker paa den maate som er anvist i vort forslag. Jeg haaber at dette forslag blir vedtat — ialfald at utredningen blir foretat av en komité, slik at der blir anledning for den fraktion som jeg representerer til at gjøre sig gjældende ved sakens behandling. Under denne forutsætning skulde det ikke være nødvendig i debatten her at gaa nærmere ind paa spørsmålet om de internationale forbindelser, hvad som forøvrig nok kunde ha sin interesse i og for sig.

Oksvik: Naar der idag foreligger en ændret indstilling fra sekretariatet har naturligvis *det* sin forhistorie. Det er ingen hemmelighet at det hænger sammen med kommunistpartiets netop avholdte landsmøte. Saa længe forholdet til den 3. Internationale endnu ikke var helt fastslaaet var

det høre uklart og usikkert; nu mener man vel at ha faat fastere grund at staa paa. Men hadde et saavidt viktig spørsmål som dette foreligget paa en anden maate i dagsorden kunde det være av interesse at ha gaat nærmere ind paa sakenes stilling ogsaa her.

Med hensyn til det første punkt i sekretariatets forslag — utmeldelsen av Amsterdam — kan jeg ikke indrømme, at vor stilling til den har faat uttrykk gjennom en saa betryggende behandling som man gjerne vil gi det utseende av. Majoriteten av landsorganisationens medlemmer har ikke tat stilling ut fra en nøktern og upartisk bedømmelse av hvad Amsterdam-Internationalen er, men man har ligget under for og latt sig lede av en viss paagaende agitation. Det hele er skedd paa grundlag av *ensidige informationer*. Dette vil jeg ha fastslaaet indledningsvis. Som alle vet staa sikkert de 80 procent av verdens organiserte arbeidere paa Amsterdam-Internationalens grund. De er ikke alle av ens *type*. Men de staa dog der. Og de vil fortsætte at arbeide den frem, trods avvikende meninger, for at samle klassen paa et bredt grundlag. Paa den platform er Amsterdam-Internationalen bygget op. Den er ikke saa fast sammen-tømret og ensartet, det er saa. Men om vi ikke er tilfreds med alt den har foretat sig hævder vi dog, at vi maa *staa* i den organisation — vi kan ikke *melde os ut* av arbeiderklassen. Men det gjør vi ved at gaa til Moskva, Lossovsky gir nør uttrykk for sit eget ønske end for en realitet, naar han taler om Amsterdam som en «døende organisation»; det er saa langt fra tilfældet at den tvertom har vundet øket tilslutning i det sidste. Den spanske landsorganisation har saaledes sluttet sig til, og der er organisationer paa Balkan som søker at komme tilbake. Der arbeides ogsaa for tilslutning og samarbeide med arbeiderorganisationene i Amerika. Amsterdam-Internationalen staa som et uttrykk for Vest- og Melllem-Europas organiserte arbeidere. Naar situationen nu er blit den, at der hos os søkes tilslutning til *Moskva*, er det et vidnesbyrd om det avhengighetsforhold som vor landsorganisation staa i til det kommunistiske parti, baade nationalt og internationalt. Det hele er en *politisk* avspeiling. At de som her i landet fastholder tilslutning til Amsterdam under disse forhold er i mindretal er jeg klar over. Men vi holder fast ved vor linje netop fordi vi vet, at arbeiderklassen i det lange løp maa søke at gaa sammen internationalt — at der maa en samling til, ikke *sprængning*, hvis vor klassekamp er noget mer end snak. Den «indre linje» skulde ha en viss tradition hos os, men her sier man at vi skal *bryte forbindelsen* for heller at søke den østover — for *der* finder man de revolutionære og de radikale! Det er den frase man har bygget paa til denne dag. *Jeg* vil ikke si at en indmeldelse i R. F. I. vil bety en sprængning av fagorganisationen her i landet; det er ikke oppositionens standpunkt her idag at ville true med dette og hint. Men det er klart, at man maa *veie hensynet indad ogsaa*. Og gjør vi det vil vi straks se, at en stor del av arbeiderklassen er *uenig* i de principper, som Den røde faglige Internationale bygger paa. Det er ogsaa greit at den gruppe *gir ikke op*, om kongressen vedtar sekretariatets forslag. Den vil føre kampen videre, *ogsaa* om en indmeldelse skulde bli resultatet av behandlingen. Naar man skal ta stilling her idag appellerer vi til alle de, som mener, at Amsterdam-Internationalen er uttrykket for arbeiderklassens organisation som verdens arbeiderklasse maa samle sig

om, og vi konkluderer med at foreslaa at *repræsentantskapets beslutning om utmeldelse ikke bifaldes*.

Det som vi særlig maa lægge vekt paa er stillingen til vore kamerater i de øvrige skandinaviske land: netop hensynet til det fortsatte samarbeide med dem maa være det avgjørende for os her i Norge. Det er klart, at vedtar man at gaa ind i Moskva-Internationalen vil det være ensbetydende med at bryte istykker de baand, som knytter os til den svenske og danske arbeiderklasse. Jeg vil her nævne at den kommunistiske presse her i landet ogsaa har *forberedt* et saadant brudd ved den maate hvorpaa den ved forskjellige anledninger har optraadt mot vore broderorganisationer. De som skulde orientere og veilede er kommet i skade for at servere rene røverhistorier. «Socialforræderne» i Danmark tok dog kampen, da *vi* tok voldgiften! Det er av de ting som ikke skal skjules, men som vil komme igjen.

Taleren refererte det bebudede forslag, som var saalydende:

«Det er et uimotsigelig faktum, at av Europas faglig organiserte arbeidere tilhører den langt overveiende del Det internationale fagforeningsforbund.

I erkjendelsen av, at en international sammenslutning av de faglig organiserte arbeidere er absolut paakrævet for at verne om arbeidernes interesser mot den graadige privatkapitalisme, foreslaar undertegnede at Arbeidernes faglige landsorganisation opretholder sit medlemskap i Det internationale fagforeningsforbund (Amsterdam-Internationalen), indenfor hvis ramme den bør arbeide for at Arbeidernes faglige Internationale altid er tidsmessig og stemmende med de retningslinjer og krav, som fremmer de internasjonalt faglig organiserte arbeideres tarv.

Olav Oksvik. O. Ruud.»

Alfred Madsen: Jeg vil begynde med at minde om hvordan Rich. Hansen i sin tid rettet en sterk klander mot mig i representantskapet, fordi jeg hadde vaaget at holde et foredrag i Stavanger om de internationale forbindelser. Jeg hadde ikke anledning til at være tilstede i representantskapsmøtet og redegjøre for hvordan det hang sammen. Jeg skal da her gjøre opmerksom paa, at jeg dengang befandt mig ute paa agitationsreise, utsendt av lardsorganisationen, og at jeg herunder blev anmodet av samorganisationen i Stavanger om at utrede det nævnte spørsmal for medlemmene. Jeg fandt dette helt rimelig og holdt mit foredrag i Stavanger, idet jeg gav en objektiv utredning av den internationale sammenslutnings historie og utvikling frem gjennem tidene. Jeg vil ogsaa spørre, om det ikke skulde være *naturlig*, at man fik lov til at tale om et aktuelt stridsspørsmal som er oppe inden organisationen. Vilde Rich. Hansen eller andre negte sig det?

Efter verdenskrigens avslutning glædet jeg mig, i likhet med saa mange andre, over at forbindelsene søktes knyttet paany. Men *det* alene var ikke nok: det var om at gjøre at baandene ogsaa blev knyttet *slik*, at de ikke røk istykker ved den første paakjending. Arbeiderne har faat dyrt nok at betale for falske illusioner som de har lullet sig ind i. Dette har jeg gjentagne uttalt som min opfatning. Jeg har ment, at arbeider-

klassen først og fremst pligtet at dra lærdom av *verdenskrigen* og av det internationale faglige sekretariats sammenbrudd. Arbeiderklassen taaler ikke at oppleve et *nyl* saadant. Og vil den *undgaa* det maa den organisere sig, nationalt og internationalt, paa et grundlag som er holdbart. Der er god grund til at frygte for, at en organisation som er saa løs i sine sammenføringer som Amsterdam-Internationalen vil komme til at svigte og bli en skuffelse, netop naar det gjælder at slaa et slag for arbeiderklassens fundamentale interesser. Hvorfor blev der saaledes ikke grepet ind overfor det militære indfald i *Ruhr*? Vore tyske kamerater i Amsterdam-Internationalen og mange andre erkjender aapent og ærlig, at naar intet her blev gjort fra Internationalens side er det fordi den er *for svak*. Det nytter følgelig ikke for arbeiderne at ha en organisation med stort medlemstal, naar den viser sig at være likesaa svak som den er talmæssig stor. Med sine ca. 20 millioner hak sig burde Amsterdam-Internationalen jo være den største magt i hele den kapitalistiske verden. Men enhver vet hvordan det forholder sig. Borgerskapet ignorerer fuldstændig alle dens paroler og opprop i de forskjellige spørsmåal — fordi det forstaar at der er ingen vilje til handling og ingen *effektiv organisation* bak dette Amsterdam-byraa.

Paa Amsterdam-Internationalens sidste kongresser er der vedtat forskjellige uttalelser, saaledes ogsaa om sosialiseringen. Vi er enig om at sosialiseringen først kan gjennomføres naar arbeiderklassen har sat sig i besiddelse av den politiske magt. Men Amsterdam opfordrer ikke arbeiderklassen til at begynde en planmæssig kamp for at vinde samfundsmagten. Man ser derfor ogsaa at dens manifeste falder virkningsløst til jorden. Her er det at *Moskva-Internationalen* pøker paa de rigtige fremgangslinjer. At den ikke har magt er ikke *dens* skyld. Det skyldes de byraakratiske ledere av de gamle organisationer som har holdt igjen. Hvis denne indflydelse ikke hadde været tilstede eller været saa sterk kunde verdens arbeiderklasse idag kanske ha staat paa et *andet* punkt end defensivens og ha avancert et godt stykke videre.

Oksvik sier at han i spørsmålet vil holde sig til den «indre linje»; derfor foreslaar han at utmeldelsen ikke bifaldes. Jeg kan ikke anbefale et slikt forslag, fordi beslutningen *allerede er tat av medlemmene* — og med ganske stort flertal, som Oksvik kjender til. Mange socialdemokrater har været med paa den samme beslutning --- ogsaa flere av dem som sitter her i salen, antar jeg. Spørsmålet er med andre ord avgjort forut, og det er *ikke* avgjort efter politiske linjer. Det er kjendsgjernningene.

Punkt 2 i sekretariatets forslag haaber jeg denne kongres enstemmig kan slutte sig om. Vi har set sterke bestræbelser indenfor Amsterdam-Internationalen for at utelukke de russiske arbeidere fra de respektive internationale forbundsforbindelser, fordi de har en anden politisk opfatning end lederne i Amsterdam. Det er et meningsstyranni som der maa tages avstand fra. Det er de reformistiske fagorganisationer i Vest-Europa — de som gik med paa borgfreden — som idag søker at stænge de revolutionære kamerater i Øst- og Mellom-Europa ute, og det *maa ikke taales*. Vi maa fastslaa, at de internationale forbund skal bygges op ved samling av alle vedkommende industris arbeidere, uten hensyn til *hvor*

de arbeider. Det er kommunistene som her hævder den sande internationale opfatning, mens der fra det andet hold arbeides for *kløvning*.

Med hensyn til forslaget punkt 3, som Lian gik nærmere ind paa, vil jeg for min del ikke kunne anbefale en indmeldelse med én gang. Vi er endnu ikke klar over rækkevidden av en slik beslutning, og Den røde faglige Internationale forlanger selv at vi skal være klar over hvad vi gjør. Spørsmålet maa derfor utredes; medlemmene maa faa klart for sig hvad *konsekvensen* av en indmeldelse kan bli, baade for de nationale og internationale faglige forbindelser, og konsekvensen for det *skandinaviske* samarbeide — mellem landsorganisationene saavel som mellem de enkelte forbund. Jeg vil spørre de gjester, som sitter her: Ifald de norske arbeiderorganisationer kommer til at beslutte indmeldelse i R. F. I., skal samarbeidet da brytes? Det vil i saa fald ikke skyldes os. Vi vil være med paa fortsat samarbeide. Men vi forbeholder os samtidig retten til at hævde og kjæmpe for *vor* opfatning av hvad der tjener arbeiderklassens virkelige og varige interesser.

Jeg mener ogsaa at utredningen bør foretages av sekretariatet. Det er sekretariatet som har ansvaret overfor organisationen, og saken er saa viktig, at de som har *ansvaret* bør ha med dens forberedelse at gjøre og lægge den frem for medlemmene paa en maate som er stemmende med organisationens interesser. Berliner-Internationals tilhængere bør, om det skulde være nødvendig, faa anledning til at omsende *sit* forslag samtidig, slik at ogsaa de kan faa gi sin mening tilkjende.

Rich. Hansen: Naar jeg tar ordet her er det virkelig med liten tro paa at det nytter noget. Der har foregaat en aarelang agitation for at forberede de norske arbeidere for en indmeldelse i Den røde faglige Internationale. Og agitationen har været i høieste grad ensidig, ledet av den kommunistiske presse. Stillingen er idag den ute i landet, at arbeiderne kjender svært lite til Amsterdam-Internationals — hvad den har gjort og hvad den forsøker at gjøre. Det blir *tidd* om det i partipressen herhjemme. Det er bare naar man mener at kunne skildre den i de *svarteste farver* at Amsterdam-Internationals nævnes. Friis i «Social-Demokraten» synes næsten ikke at ha nogen anden opgave end at sværte. Og han sparer sig ikke.

Naar Madsen skal karakterisere Amsterdam-Internationals begynder han altid med verdenskrigen. Tror nogen at R. F. I., selv om den fik tilslutning av de fleste organisationer her i Europa, mer end nogen anden vilde ha kunnet hindre en verdenskrig? Aanei. Men Amsterdam skal gives skylden for krigen og for alt hvad der skedde baktefter. Hvad er saa det faktiske forhold idag? Moskva-Internationals er i virkeligheten endnu bare en organisation paa *papiret*. Den bestaar av den russiske landsorganisation og intet andet — foruten endel sympatiserende grupper. Bland disse er ogsaa *Norge* inkorporert. Paa den maate faar den mange millioner.

Det nytter ikke her at komme ind paa retningslinjene for Amsterdam-Internationals, for det vilde kræve lang tid, og repræsentantene begynder at bli belemret med kongrestræthet efter al den diskussion som er ført. Men jeg vil understreke med Oksvik, at *Amsterdam* er den store fællesnævner for verdens arbeidere. Moskva fører en stadig kamp for at

trække de fleste mulige til sig, men selv i Tyskland med 8 millioner fagorganiserte er det bare en brøkdelen som sympatiserer med den «røde» — og det uagtet vel ingen har lidt mer av krigen end netop de tyske arbeidere. — Madsen mente at hvis alle nu tilhørte R. F. I. skulde Ruhr-eventyret været avverget. Det gaar an at si det, men det er umulig at bevise. — Det er alltid tidligere hævdet, at vil man revolutionere eller radikaliserer en organisation gjør man det bedst ved *at gaa ind der*. Hvorfor gaar saa ikke den russiske fagorganisation ind i Amsterdam? Nei, fordi R. F. I. er et underbruk av den politiske 3. Internationale. Og fordi kommunistene i Norge tilhører denne vil man at vor fagorganisation ogsaa skal tilslutte sig den røde. Man skal imidlertid være lidt forsiktig her. Vi saa at den 3. Internationale splittet Det norske arbeiderparti; vi skal ikke lukke øinene for den mulighet at en inndmeldelse i R. F. I. ogsaa kan komme til at splitte den *faglige front* her i landet.

Jeg agter principalt at stemme for forslaget fra Ruud og Oksvik. Det vil ikke bli vedtatt: subsidiært vil jeg da henstille til mine meningsfæller her at stemme for Jønssons m. fl.s forslag. Efter dette vil man faa en mer alsidig utredning og ialfald faa lidt mer *tid* paa sig. En avgjørelse til utgangen av oktober er for tidlig. Skal vi overlate utredningen til sekretariatet vet vi hvordan det gaar; da skal de tro tilhængere sendes ut paa distriktskonferanser, som arrangeres, og vi faar en hastverksavgjørelse. Og det kan føre til at vi faar se den ting like i øinene, at vi har svækket vort eget samhold og vor egen kampstilling her i landet.

Madsen beklaget sig over kritikken i representantskapet, og han sa at ingen vilde negte Rich. Hansen at holde noget foredrag. Har han faat indtryk av at jeg har klandret ham for det? Jeg sitter ikke i representantskapet for tiden. — Tal. sluttet sit foredrag med at si:

De russiske arbeidere er blitt tvangsorganisert under regjeringens kommando. Den russiske landsorganisation har ikke staat paa klassekampens grund. De har ikke hat nogen arbeidsgiver at bekjempe der, men det ser ut til at de skal faa det nu, da kapitalismen begynder at vinde indpas. Den dag tør ikke være fjern, da landsorganisationen i Russland melder sig ind i Amsterdam-Internationale for derfra at faa hjelp mot sit eget lands kapitalisme. Det er ingen utopi. Det skulde ikke da haste saa svært meget med for os at træffe nogen avgjørelse i det spørsmål. — Naar det sies i sekretariatets forslag, at vi allerede nu skal ha forbindelse med R. F. I. og Lossovky, da forstaar enhver, at det er nødvendig at vi melder os ut av Amsterdam. Politisk renslighetssans tilsier dette. Det uveir vi har gaaende maa nu faa gaa sin gang, men fik vi frist til juli næste aar kan det hende at det uveir vilde drive over.

L. Humlebræk: Vi har ikke lært at bygge paa interessefællesskapet; nei, det er *meningsfællesskapet* som skal være det avgjørende. Det er selvfølgelig ganske feilagtig, hvis vi vil tænke paa at vinde frem til seier. For vi blir *aldrig* enig om politikken.

Amsterdam-Internationale magtet ikke, sier den kommunistiske presse, at hindre krigen i 1914. Og dog blev den dannet *senere* end i det aar! Det er i det hele en eiendommelig argumentation som denne presse benytter sig av. Det er ingen saklig argumentation, men politisk skvalder. Og hvad skal man si om sekretariatet selv? Alle som har læst det røde

hefte, som blev utsendt ifjor, kan derigjennem faa et billede av hvad sekretariatet mener med «utredning» Den norske landsorganisation staar i det hefte opført som tilsluttet Internationalen i Moskva.

Det viktigste spørsmål som melder sig her blir forbundenes internationale forbindelser. Kommer vi her i kollisjon, som det er sagt, skal vi la R. F. I. gaa sin egen vei.

Med hensyn til den utenlandske representasjon til kongressen var Lossovsky, som oplyst, blandt de indbudne. Jeg vil henstille til sekretariatet, at det til næste kongres ogsaa sender *indbydelse til Berliner-Internationalen*. Kanske da Lossovky og Sapiro kan komme til at sitte ved samme bord. Vi skal ikke overse den Internationale som blev dannet ved juletid paa møtet i Berlin.

Paa de politiske trøsbekjendelser kan vi aldrig bygge noget solid. Vi maa bygge slik at det er medlemmenes *økonomiske* interesser som blir de bestemmende. Den russiske revolution har vi alle været begeistret for. Men omslaget kom; vi kjender fra vort eget land tesestriden og arbeiderpartiets ledes færd til Rusland ved forskjellige leiligheter. Vi bør være opmerksom paa hvad der er foregaaet inden partiet og hindre, at vi skal faa den samme canossa-gang naar det gjælder fagorganisationen. Med hensyn til sidste avsnit i sekretariatets forslag skal man være opmerksom ogsaa paa det. *Vedtages* det, da optar vi allerede fra kongressens avslutning forbindelsen med den Røde. Skulde imidlertid det ædelige resultat bli et *andet*, naar medlemmene har faat uttale sig, vil det bli en ny canossa-gang for Tranmæl.

Taleren anbefalte utredning og avgjørelse paa næste kongres overensstemmende med det fremsatte forslag.

Tranmæl: Vi trodde vel de fleste at spørsmålet Amsterdam nu skulde være utdebattert. Jern- og metalarbeiderforbundet vedtok utmeldelsen enstemmig; til og med Gundersens forbund sluttet sig til. Den overveiende steining inden saa at si alle forbund gik i samme retning. Overfor spørsmålet om hvad der *videre* skulde ske var vel præmissene noget delt. Utmeldelsen av Amsterdam og en indmeldelse i Den røde faglige internationale er nemlig to forskjellige saker og maa sees som saadanne. — At træ ut av Amsterdam-Internationalen er ikke at *bryte nogen faglig forbindelse*. For Amsterdam er intet andet end en grundpille for den 2. Internationale. I de større fagforbund har vi intet hørt fra Amsterdam — ikke et ord under storstreiken f. eks.; man interesserte sig dernede vist ikke for den. Hele denne internationale er en kolos paa leiføtter, uten faglig betydning. Naar arbeiderne herhjemme traadte ut av den 2., den politiske, Internationale er det naturlig at de ogsaa fandt at maatte bryte med den saakaldte faglige Amsterdam-Internationale, som i sin virksomhet understøttet høiresocialistene. *Derfor* opretholder vi likefuldt de forbundsvise forbindelser, som er uttrykk for det eneste faglige samarbeide som bestaar internationalt. Men spørsmålet maatte dog melde sig om stillingen til Den røde faglige internationale. Den orientering som har foregaaet inden partiet maatte naturlig føre til en tilsvarende orientering inden fagbevægelsen. I Danmark har man ganske det samme forhold, idet det er overensstemmelse der mellem den overveiende opfatning blandt arbeiderne baade politisk og faglig. Der er en fælles *indstilling*.

Stillingen til R. F. I. er en ny sak, og vi er *ikke* bundet av den stilling vi allerede har tat til Amsterdam. Vi faar se paa saken nøkternt og lidenskapsløst ut fra hvad vi mener der *gavner* og ta standpunkt ut fra den erkjendelse. Jeg tror de fleste arbeidere i Norge er enig om, at vi skal arbeide for at *skape den situation her i landet som gjør det mulig for den norske landsorganisation at træ ind i Den røde faglige internationale*. Men jeg tror ikke den situation er tilstede *idag*. Derfor vil jeg være med paa at sekretariatet sender ut en redegjørelse til landsorganisationens afdelinger — en alsidig utredning, slik som det her er foreslaat. Der sitter i det nuværende sekretariat repræsentanter for de forskjellige opfatninger, og det vil vel ogsaa bli tilfældet i det *nye*. Syndikalistene vil selvfølgelig faa anledning til at fremlægge *sit* syn og sit forslag og faa det *utsendt* gennem sekretariatet, saa medlemmene ogsaa faar anledning til at ta stilling til Berliner-Internationale. Netop i denne behandlingsmaate skulde ligge den største betryggelse. Saa faar medlemmene gi tilkjende den opfatning som raar. Det blir da repræsentantskapet som — under hensyn til organisationens enhet, forbindelsene utad o. s. v. — faar avgjøre om stillingen er saadan, at vi i løpet av et aars tid kan gaa til at foreta indmeldelsen. Vi faar prøve det. Jeg antar at ifald der viser sig at være et overvældende flertal for indmeldelse vil det ogsaa bli tillagt den nødvendige vekt inden repræsentantskapet. Det er et *sterkt* standpunkt, som bygger paa demokratiet i arbeidernes organisationer.

Jeg forstaar ikke den høisang til Amsterdam som høres her — en organisation som er splidagtig med sig selv og uten linje i den alvorligste situation man har staat oppe i siden 1914. Arbeiderklassen *selv* er ikke uten vilje til at handle. Svakheten i det hele bunder i at der ikke inden Amsterdam-Internationals rækker er skapt den enhet og det klassesyn som er nødvendig.

R. F. I. er svak endnu, og Berliner-Internationale er endda svakere. Det er ikke paa grund av sine *principper* at Den røde faglige internationale er svak, men den er svak talmæssig. Vi pligter imidlertid at undersøke dens retningslinjer, dens organisationsstruktur, se paa hvad den *vil* — og vi skal la de norske arbeidere se paa det *ubundet*.

Jeg skal ikke imøtegaa det som er sagt paa siden av saken og som fordunkler det som er det springende punkt. Jeg vil bare be Oksvik feie for sin egen dør. De kommunistiske aviser har interesse av at bringe alle faktiske meddelelser om organisationens stilling omkring i landene. Men «Social-Demokraten» saavel som de øvrige forbeholder sig samtidig at gi plads for meningsyttringer fra andre land. Humlebræks uttalelser har ingen interesse til bedømmelse av dette spørsmaal.

Stillingen er alvorlig for os. Vi maa spørre os selv: hvad er det som tjener klassens interesser, den revolutionære saks interesser? *Det* er at skape et grundlag hvormed vi forenes med de revolutionære kamerater overalt i verden, og først og fremst de russiske. Rusland er det eneste land idag hvor arbeiderne indtar en magtstilling, og som *styres* av arbeiderne. Hadde tilfældet været det samme i Tyskland, England og Frankrike, at der hadde sittet en regjering støttet av arbeidernes organisationer, som hadde magten i sin haand, vilde vi været glad over det, vi som er kommunister. Men forholdet er det desværre, at der bare er én arbeiderstyret

stat, og det er Rusland. Paa bakgrund av det kan vi bedst bedømme Amsterdamernes optræden, naar de gjør forsok paa at boykotte det lands arbeiderklasse. Der er dem som haaber paa en sprængning indenfor den russiske fagorganisation. Hvorfor aapner de da ikke vei, hvorfor ophæver man ikke boykotten? Denne optræden er en *skam* for Amsterdam-Internationale. Det bør være en æressak for alle at komme i kontakt med den russiske arbeiderklasse for den indsats den har gjort i kampen for proletariatets befrielse. Som national organisation er vi forpligtet til at gjøre gjældende *vor* mening utaadtil, gi uttryk for *vor* opfatning av utviklingslinjene. Jeg anbefaler kongressen at slutte sig om sekretariatets flertalsindstilling, og det sterkest mulig, saa vi kan si: *her* er den opfatning git tilkjende som de revolutionære norske arbeidere har i dette vigtige nationale og internationale spørsmal! (Bifald.)

Den tyske gjest tar avsked.

Ved formiddagsmøtets slut maatte den tyske landsorganisations formand, *Peter Grassmann*, forlate kongressen for at vende tilbake. Han uttalte til avsked, at det hadde været ham en stor glæde at faa overvære forhandlingene i de dage som var gaat. Og uten hensyn til hvad kongressen kom til at beslutte i den foreliggende sak vilde han reise hjem med den forvisning, at arbeiderklassen i Norge altid vilde ha sit store maal for øie: klassens befrielse for det kapitalistiske tryk. Der var politiske differanser tilstede, men om maalet og de store praktiske opgaver var der fuld enighet. Idet han tok det allerbedste indtryk av kongressen med sig tilbake vilde han uttale som sit haab og sin tro, at hvilken vei man end valgte at gaa vilde de norske fagorganiserte arbeidere altid stevne mot det fælles maal og hjelpe til at føre arbeiderklassen frem til en samfundsordning av frie mennesker — frem til en fri æra! (Sterkt bifald.)

Lian: Med glæde mottok vi meddelelsen om at den tyske landsorganisation, trods den staar oppe i en meget vanskelig situation — en krise som kanskje er større end nogensinde — vilde sende en repræsentant herop til vort lille land. Vi har set det som et tegn paa et brorskap som er sterkere end vi kanskje gjør os en mening om. Den tyske landsorganisation staar oppe i kamp paa en dobbelt front, men selv under de forhold har den vist *vor* kongres den store opmerksomhet at sende sin næstformand op til os. Paa kongressens vegne takker jeg *Grassmann* og den tyske landsorganisations sekretariat, fordi vi deri ser den ting, at de dernede fuldt forstaar at den norske fagorganisation *vil ikke bryte med organisationen i andre land*. La os uttale haabet om, at den heltemodige, seige og uførtrodne kamp som føres av de tyske arbeidere mot reaktion og undertrykkelse vil føre til, at motstanden en dag maa *slaaes ned*, og at solen atter engang kommer til at lyse over Tysklands arbeidere!

Forsamlingen sluttet sig hertil ved haandklap og et nifoldig hurra.

Fredag eftermiddag.

Ordstyrer: *Torp.*

Efter protokollens oplæsning fortsattes debatten om de
internationale forbindelser.

Eikefjord: Det er nærmest for at motivere min stemmegivning at jeg tar ordet. Jeg var enig i beslutningen om utmeldelse av Amsterdam. Jeg tror ikke noget paa de skræmsler, man har forsøkt med, om at de utenlandske broderorganisationer vil bryte forbindelsen gjennom forbundene. Oprindeligen var det min mening at opta her Norsk arbeidsmandsforbunds landsmøtes uttalelse, hvori det henstilledes til landsorganisationen straks at tilslutte sig Den røde faglige internationale. Imidlertid har Det norske arbeiderparti senere hat sit landsmøte, og under hensyntagen til beslutningene der finder ikke jeg det forsvarlig at fremme forbundets beslutning som forslag her paa kongressen.

Naar saken nu skal utredes nærmere, enten ved sekretariatet eller en valgt komité, mener jeg det er riktig, at man samtidig faar utredet forholdet til Berliner-Internationalen. Det er vel saa, at ikke mange av forbundene kommer i berøring med dem, som sogner dit, i samme grad som arbeidsmandsforbundets ledelse. Jeg har ikke kunnet faa tak i grundlaget for denne nydannede sammenslutning. Men for at faa klart paavist, hvad den bærer i sit skjød, har jeg været med paa at undertegne forslaget fra Jønsson med flere; idet jeg finder det ønskelig at faa utredet ogsaa den side. Hvis sekretariatet hadde tat dette med i sit forslag vilde jeg ha kunnet stemme for flertallets indstilling i den form.

Det er spørsmaal om at sende saken ut til uravstemning. Det kan se bra ut. Jeg vil ogsaa at medlemmene skal behandle den. Men jeg er uenig i at repræsentantskapet skal ha avgjørelsen. Det vil i praksis, er jeg bange for, virke slik at der blir et flertal mot indmeldelse i enkelte forbund, og saa vil disse forbunds tillidsmænd komme til at true i repræsentantskapet med det, at de kan ikke gaa ut over den forefagne avstemning blandt vedkommende forbunds medlemmer. Anderledes om saken blir omsendt sammen med dagsordenen for næste kongres; da er jeg sikker paa at de norske arbeidere vil sende repræsentanter dit som vil stemme for at man skal tilmelde sig R. F. I. Det er for mig et praktisk spørsmaal dette; derfor anser jeg det heldigst for saken at den blir endelig avgjort av den kommende kongres efter at være blit behandlet i foreningene.

Bratvold: Det er gjort forsøk paa fra denne talerstol at slaa fast, at den ene opfatning her skulde være noget mere og bedre end den anden. Særlig Tranmæls indlæg var utpræget agitatorisk. Det indeholdt absolut ingen argumentation, men hip-hip-hip, stem med mig! Paa det sættet kan det naturligvis ikke gaa. Naar man skal snakke om en stor sak som denne kan det vel tages med litt *fornuft*. Jeg tror ikke — og hvem tror det? — at vi herhjemme paa berget er det ringeste mer radikale end Vest-Europas øvrige arbeiderklasse. Naar det gjælder handling og vilje til handling skal vi være forsigtig med at indbilde os noget slikt.

Landsorganisationens formand sa — og det er rigtig! — at det som det gjælder om ved behandlingen av denne sak er at «bevare organisationens enhet». Spørsmålet er bare om man vil ta *konsekvensen* av det. Enhet skapes ved arbeide paa at *samle* arbeiderklassen, faglig set, i brændpunktet, nemlig i kampen utad. Men man opnaar *ikke* det, om man tillater det uvæsentlige at spille en dominerende rolle. I et møte i Kristiania uttalte Liam om dette med enheten bl. a.: Fivad er det for et standpunkt at man vil splitte arbeiderbevægelsen internationalt? Nei, enten samling og enhet, nationalt og internationalt, eller splittelse over hele linjen. — Disse ord er like rigtige idag som da de blev sagt. Tror dere virkelig at det er radikalt eller revolutionært at *lukke øinene igjen for kjendsgjerningene?* Jeg tror det ikke.

Hvad er fagorganisationen? Naar vi skal analysere, hvad den bestaar av, hvad finder vi saa? Jo: de enkelte fagforeninger bestaar av de enkelte medlemmer, fagforbundene av foreninger, landsorganisationen av forbund — og den bestaar av distriktsorganisationer. Internationalt bestaar organisationen av de forskjellige lands faglige sammenslutninger. Hvad gjør da de kræfter som vil bevare den faglige enhet? De sier, at al meningsforskjel tiltrods tilhører vi hver især av disse. Man er enig om at bevare enheten i alt dette. Men saa hænder det — og her vil jeg gjøre en visit til Tranmæl: Ikke de russiske arbeidere, men den 3. Internationale sa, at nu vil vi *splitte* arbeiderne — istedetfor at de skal gaa ind i og samle sig indenfor den faglige Internationale. Hadde de valgt det sidste hadde vi nu ogsaa hat den røde armé!

Her kommer man saa flot og snakker om at Amsterdam er en «kirkegaard». Om den *er* det findes der bare en eneste berettigelse for det, nemlig at man har et *lik*, og det er den russiske faglige Internationale. Hvis vi hadde hat russerne med i London vilde vi der ha kunnet fatte beslutninger, som var i overensstemmelse med mit syn paa tingene. Der manglet ikke mer. Men som resultat av forræderiet fik man *andre* beslutninger der end man vilde ha faat, om al radikalismen hadde været repræsentert der.

Jeg har været med i sekretariatets flertal for ganske kort tid siden; pludselig kommer der et ganske nyt forslag. Nu er jeg sidste taler, og formodentlig blir der vel ikke gjort nogen forandring paa forslaget mer. Hvad er saa hændt? Der er hændt det at Det norske arbeiderparti har holdt landsmøte; likesaa er der holdt møter av landsstyret og centralstyret — og resultatet er dette her. Jeg vil spørre: er det paa *det* sæt det skal gjøres? Hvorfor holder vi denne kongres? Hvorfor da ikke heller *bare* holde partikongres her i landet og sløife fagkongressen? Man snakker om «arbeidernes opfatning». Er det arbeidernes standpunkt som har svinget? Nei det er sekretariatets. Man skal ikke forsøke at jonglere her.

Det sies at skylden for krigen skal Amsterdam ha. Jeg vaager at paastaa at det var den økonomiske utvikling i verden, den store økonomiske sammenslutningspolitikk, som forårsaket verdenskrigen. Og arbeiderklassen stod ikke sterk nok til at kunne forhindre den. Man kan ta *lærdom* av den situation. Men at sætte den paa en slik spids er i allerhøieste grad uriktig. Videre har man klandret at der ikke er gjort noget

overfor besættelsen av Ruhr. Jeg spør: hvad kan den *norske landsorganisation* gjøre? Hvad kan vi gjøre for at blokere Frankrike? Absolut intet. Er det noget rart i at de utpinte tyske og franske arbeidere ikke kan sætte noget ind paa en aktion, naar man ser hvor magtesløse vi selv er? Vi kan ikke saa meget som stoppe en lossekran paa en brygge. Saa vi skal ikke være saa kjæphøie. Jeg synes heller ikke det er nogen kameratslig tone slik som der er snakket om bevægelsen i Danmark og Sverige.

Naar sekretariatet er *guat fra* det som fremkom som et forsøk paa at samle os om noget og har fremsat et forslag til kongressen, hvor der tages rene politiske hensyn, da maa dette *sterimes ned*. For forslaget er ikke saa uskyldig som det gir sig ut for at være. I utredningen angaaende de faglige internationale forbindelser har Ødegaard i en reservation uttalt, at det forslag som dengang forelaa fra flertallet i sekretariatet ikke helt «dækket forutsætningene». Han har her git uttryk for den mening, at saken skulde optages i hele sin bredde; der mangler bare — som han sier — standpunkttagen til Den røde faglige internationale. Tranmæl og de andre mente imidlertid, at man skulde ta det saan «pø om pø» — da vilde det gaa lettere. Og nu kommer man her og vil paastaa, efter al den manøvrering som er gjort, at dette er «arbeidernes opfatning»! Aanei. Jeg er overbevist om, at hvis vi hadde kunnet faa ta denne sak paa den rigtige maate og behandle den ut fra et rent arbeidersynspunkt vilde der bli enighet om at nu skal vi *bilægge* denne strid om Internationalen, og man vilde ha sagt: Vi tar beslutningen om utmeldelse av Amsterdam til etterretning, og dermed punktum.

Jeg maa principalt stemme for Oksviks og Ruuds forslag, subsidiært for Jønssons. Der er intet valg for mig nu efter den ændring som forslaget har gjennomgaaet. Hvad blir det nu av «medlemmenes direkte medvirkning»? Repræsentantene til denne kongres er jo valgt efter behandlingen av den trykte dagsorden. Flertallet har faat en portion for meget — *Radek*, det er saken (munterhet). — Det sies i forslaget, at repræsentantskapets avgjørelse skal træffes «under hensyntagen til stemmegivningen og det indre samhold inden landsorganisationen». Jeg vil si til dere paa kongressen, at hvis dere vil ta hensyn til det *indre samhold*, da tar De deres stemmegivning her under overveielse. Det blir ikke denne kongres som tar standpunkt og heller ikke medlemmene, men de 13 som sitter i sekretariatet. Og er *det* saa betryggende? Det sidste forslag er en politisk manøvrering, som paa ingensomhelst maate har tiltalt mig. I sidste punktum ligger naturligvis realiteten. Her indbydes kongressen paa en fiffig maate til at vedta tilslutning. Jeg hverken vil eller kan stemme for det forslag, ut fra de betragtningsmaater jeg har gjort gjældende.

Det er paastaaet her at man vil motarbeide de russiske fagforbunds tilslutning til de internationale fagsekretariater som sorterer under Amsterdam-Internationalen. Nei, ikke hvis de kommer som kamerater for at fremme sine faglige interesser. Men *det* har ikke altid været tilfældet. Tvertom har de kommet med forsøk paa «brændemerking» og med den opgave at *ødelægge* istedetfor at samarbeide. Men de skal ikke komme som agenter for en viss politisk retning.

Tranmæl sa at partiet hadde ordnet sig paa den maate, at det først gik ut av den 2. Internationale for *derpaa* at gaa ind i den 3. Det er riktig.

Og fagorganisationen maatte orientere sig paa samme maate som partiet, la han til. Men hvad gjorde Det norske arbeiderparti? Det *brøt* den politiske forbindelse med Skandinaviens øvrige partier samtidig. Hvis man vil en rigtig utvikling og bevare *enheten inden fagorganisationen*, da skal man paa disse punkter være varksomme.

Ved *voteringen* stemtes først over sekretariatets mindretals forslag (Alberti og Oskar Olsen) saalydende:

«Kongressen kan ikke anbefale landsorganisationens indmeldelse i Den røde faglige internationale.»

Forslaget forkastedes mot 37 stemmer.

Derefter stemtes over sekretariatets forslag punkt 1 (utmeldelsen av Amsterdam), alternativt med Ruuds og Oksviks forslag. — *Sekretariatets forslag* vedtoges mot 29 stemmer.

Sekretariatets forslag *punkt 2* vedtoges mot 8 stemmer.

Ved navneoprop stemtes derpaa over resten av indstillingen (punkt 3) alternativt med Jønssons m. fls forslag. *Sekretariatets forslag* vedtoges med 151 mot 64 stemmer.

De 151 var: Fred. Andersen, Ole A. Berg, Ole P. Boude, Martin Dyrseth, Martin Fredriksen, A. Gulbrandsen, J. Helgestad, Kristian Henriksen, Gudbrand Holt, Ole Høgseth, H. O. Jubskaa, Ole Lauritsen, Kristian Moljord, Sigv. Nilsen, Ingv. Olsen, Ottar Skarheim, Erik Støland, Gustav Sundbye, Eduard Zeidler, Anders Normann, Wilhelm Olsen, Henrik Fjeld, Asbjørn Olsen, Bernh. Berentsen, Emil Engebretsen, Tor Eriksen, Oskar Syvertsen, O. M. Haugen, Oscar Torp, Eugen Larsen, Lars Waldersnes, Gustav Weie, Olaf Abrahamsen, J. L. Abrahamson, Amund Amundsen, G. Berntsen, G. Braathen, Dagfin Davidsen, Aksel Edvardsen, Ivar Eriksen, Kr. Fjeld, Kr. Hansen, Ole Hansen, P. Holberg, Oskar Johansen, Th. Kihl, Harald Kristiansen, Kr. Olsen, Olaf Olsen, Peder Olsen, E. Sjølander, Joh. Andersen, Henrik Eggen, Hans Johansen, Alfr. Waatvik, Einar Gerhardsen, Martin Hansen, Thorbjørn Henriksen, Sanfred Lander, Peder Løkberg, Andreas Olsen, Joh. Schwingel, O. A. Olsen, J. Sandaker, I. B. Aase, Ivar Ertresvaag, A. Birkeland, Gerh. Johannesen, Hans Braathen, Aksel Schultz, Waldemar Svendsen, Chr. Systad, Vilh. Flotvik, G. Løwengren, Lars Pedersen, Johs. P. Nilsen, Oscar Nilssen, Johan Dyr Dahl, Anders Maaren, Karl Øren, Otto Erikson, K. Walberg, Valdemar Nielsen, Fredrik Aasmo, Ole Andersen, Augustin Hansen, Karl Johannesen, Olaf Jehansen, Leif S. Olsen, O. Romarheim, A. Østvik, Gunnar Bakke, Laurits Larsen, Marius Pedersen, A. Waagen, J. M. Wiggen, Rudolf Olsen, Frithjof Andersen, Olaf Berg, Albert Eberhardsen, Karl Foss, Eugen Johannesen, Edw. Mørk, Trygve Nilsen, Oscar Olberg, Adolf Schou, Martin Tranmæl, P. Fuuobtn, Nils Halvorsen, Kr. Meyer Heie, G. Sørboe, Johs. Wilhelmson, Peder Garberg, Gottfred Gerhardsen, Ingemar Iversen, Elias Gabrielsen, Adolf Olsen, Herman Kristensen, Sverre Rød, Karl Aug. Olsen, Karl Bjurstrøm, Einar Lien, Lars Aasvestad, Sig. Solheim, Karl Borgersen, Ole Kaspersen, John Kristensen, Th. Petersen, M. Andersen, Edv. Bernhardsen, Kristian Lien, Hedvin Larsen, Johan Olsen, Lars Stenklev, Gunvold Norli, Karl Rosenløv, Aug. Magnussen, Halfdan Moe, Jon Furset, Per Jøsaas, Hans Vold,

Erik Vangberg, Hans Offenberg, Ole O. Lian, Elias Volan, P. Aarøe, Oscar Nilsen, Johs. M. P. Ødegaard, A. Alberti, Hans Aas og Knut Eng.

De 64 var: J. Bjerkmann, J. Eikefjord, Rich. Hansen, Olav Oksvik, Johan Nygaard, Brøgger G. Petersen, S. Kristensen, O. Ruud, E. Gabrielsen, Halfdan Jønsson, Ragnar Kristensen, Kr. Kristoffersen, Johs. Smørdal, J. Torpadi, Albert Aamodt, L. Buland, L. Engen, Joh. C. Hansen, N. Laheld, R. Løken, C. Jensen, Ole Storaa, Johan Danielsen, Robert Kopp, Emil Sandberg, Søren Tjønneland, Hans Andreassen, Johan Axelsen, Ments Berg, Edv. Endresen, Einar Eriksen, Johs. Fredriksen, S. Jensen, Ole Kristiansen, Albin Larsen, Abraham Siljan, O. Sporpind, Th. Sæterbraaten, O. Willumsen, O. L. Strøm, Herm. Andreassen, Hans Eriksen, Aksel Gundersen, Hans Henriksen, John T. Lausnes, Adolf Olsen, Oskar Strøm, A. E. Gundersen, H. Fladeby, Johs. Johannesen, Ole Johan Olsen, B. Haakestad, Gjert Johannesen, Johan Johannesen, Oscar Rønbeck, Hj. Johansen, Sven J. Dalen, Harald Jensen, Aksel Johansen, Emil Liljan, Lars Humlebræk, Laurits Venge, A. Bratvold og Oskar Olsen.

Fraværende var Stigum, Amtsen, Melgaard, Georg Jakobsen, Halvard Olsen og Guldvog.

Lian meddelte at han i utredningen ogsaa la den ting, som indeholdtes i Jønssons forslag, at forholdet til Berliner-Internationalen skulde medtages.

Den finske gjest tar avsked.

Den finske landsorganisations formand, *Matti Väisänen*, tok avsked med kongressen, idet han ved tolk holdt følgende tale:

Norske kamerater!

Pa grund av sprogvankeligheter har jeg ikke kunnet frembære nogen hilsen ved kongressens aapning fra de faglige organisationer som jeg re-præsenterer. Jeg gjør det derfor nu, samtidig som jeg faar si farvel til denne kongres og takke paa Finlands faglige landsorganisations vegne for indbydelsen og for al den venlighet og gjestfrihet som jeg har nydt her. Jeg ber samtidig om i korthet at faa forklare for eder litt om Finlands faglige landsorganisations stilling.

I Finland har de industrielle bedrifter ligget langt tilbake i forhold til Norge. Først i det sidste aarhundrede har den hat særlig fremgang. Finland har været et landbruksland, skjønt betingelsene for industrien ogsaa er gode, specielt paa grund av fossefaldene og de store skøge. Men disse er av forskjellige grunde først blit utnyttet i den senere tid. Endnu i 1910 var ifølge statistikken over 62 pct. av folkemængden beskæftiget i landbruket. Og for øieblikket har ikke tiden forandret sig særlig til gunst for industriens fremme. Aaret 1920 stod dog i industriens tegn. Antallet arbeidere var da 117,000, mens det nu igjen er ca. 100,000. Haandverket beskæftiger nu 30,000 lønsarbeidere. Den finske landbruksbefolkning bestaar for det væsentligste av smaabrukere og husmænd, foruten storbønderne som beskæftiger flere tusen lønsarbeidere i sin tjeneste. Skjønt lønsarbeidernes antal hos os er noksaa stort i forhold til folkemængden har dog ikke den faglige landsorganisation nogen særlig god bund. Dette skyldes særlig at antallet av industriarbeidere endnu er minimalt og dertil er hel-

ler ikke alle faste industriarbeidere. Det er nok organisationsmuligheter, men hittil har det dog ikke lyktes os at faa alle organisert. Ved verdenskrigens begyndelse var landsorganisationen større end nogensinde før, idet den steg til over 30,000. I slutten av 1916 var den steget til over 40,000, og efter den russiske revolution i 1917 steg medlemstallet til 160,000. De organisertes antal steg ved at landbefolkningen i distriktene strømmet ind til byene og tok beskæftigelse i krigsindustrien. Det var dog klart at dette medlemstal ikke vilde holde sig. I 1918 kom saa frihetskriegen som endte med seier for borgerskapet og ødela en række av vore faglige organisationer, og en hel del av vore bedste kræfter blev kastet i fængsel. Men paany kunde man i 1919 begynde det faglige organisationsarbeide efter frihetskriegen. Efterhvert som de gamle medlemmer kom ut av fængslene sluttet de igjen op om fagorganisationen, og i begynnelsen av aaret 1920 kunde man igjen passere medlemstallet som vi hadde før den russiske revolution. Og i slutten av 1920 var landsorganisationens medlemstal over 60,000 igjen. De forholdsvis gode arbeidsmarkeder som dengang raadet hjalp os naturligvis meget i dette gjenreisningsarbeide av organisationen. Men saa kom de mindre gode arbeidsaar med litt nedgang i medlemstallet igjen, og i 1922 var de arbeidsløses antal ca. 20,000. Dog har arbeidsløsheten ikke været saa stor hos os som i de øvrige skandinaviske land. For øieblikket sporer vi en opgang i medlemstallet igjen.

I Finland har levnetsmidlene steget betydelig siden før krigen, mens derimot lønningene har steget gjennemsnitlig meget mindre. Efter frihetskriegen stilledes der store krav til arbeiderne. Der opstod ca. 130 arbeidstvistigheter paa grund av lønningene som da i aarets løp steg med 70 pct. I 1921 sank de igjen med 10—20 pct., men ved organisationenes hjælp steg de igjen op til samme nivaa. Aarsaken til de daarlige lønninger er at vi ikke har tariffen for det hele land, men kun lokale tariffen. Vi har bare en tarif som omfatter hele landet, nemlig for typografene. Vi har hat endel smaastreiker, hvorav vi har vundet de aller fleste.

Det er stadig forfølgelse av de politisk organiserte arbeidere, men ogsaa de fagorganiserte og størstedelen av fagorganisationens ledende mænd sitter for øieblikket i fængsel. De sitter fængslet paa grund av sin politiske deltagelse, men mange av dem ogsaa bare for sin deltagelse i fagorganisationsarbeidet. Ifjor sommer blev saaledes flere av fagorganisationens mænd, deriblandt ogsaa jeg, fængslet i Uleåborg paa grund av streiken der. Det blev fra 3½ til 5 maaneders varetægtsarrest og for to kameraters vedkommende flere aars fængsel paa grund av endel politiske saker. Det blev for disses vedkommende ikke engang tat hensyn til at de var folkevalgte til landdagen. Vore kampe vanskeliggjøres ogsaa av streikbrytergardene (samfundshjælpen) som blir opretholdt av arbeidsgiverne uten øvrighetens indgripen. Disse garder gaar paa de streikendes pladser og berøver og ødelægger arbeidernes livsinteresser, og mange gange optrær de pøbelagtige og brutale.

Som man forstaar, saa er vanskelighetene for vore organisationer store, men allikevel tror vi at arbeiderklassen gjennom sit samhold og opslutning om organisationen skal seire. Et beklagelig punkt for vor bevægelses vedkommende er imidlertid at Finlands landsorganisation staar utenfor de internationale organisationer. Bare nogen enkelte forbund

staar indmeldt. Dette kommer dog ikke av usolidariske grunde mot de andre lands arbeidere eller av at vi ikke skulde respektere de internasjonale organisationer. Vi indrømmer og forstaar fuldt ut nødvendigheten av den internasjonale solidaritet, likesom vi ønsker alt godt for den kjæmpende armé som virker for arbeiderklassens sak. Til Amsterdam-Internationalen har vi ikke kunnet slutte os fordi vore medlemmer er imot denne Internationale av politiske grunde. Ifjor stemte $\frac{2}{3}$ av landsorganisationens medlemmer for tilslutning til R. F. I., men paa grund av mindretallets trusel om organisationssplittelse fandt vi det klokest for organisationens enhet, at spørsmålet om indmeldelse i R. F. I. foreløbig utstaar og landsorganisationen staar saaledes uavhengig. Likesaa vide det blit rettet anklager mot os for «landsforræderi» om vi meldte os ind i R. F. I. Forhaabentlig vil dog stillingen med tiden bedre sig slik at vi kan slutte os sammen med de øvrige lands arbeidere sterkere end nogen gang tidligere. Vi haaber at dere forstaar vor uavhengighetsstilling og grundene herfor rigtig, og at vi som før kan fortsætte det gode samarbeide. Vi ønsker særlig et godt samarbeide med den norske arbeiderklasse, ti vi føler at vi staar hinanden meget nær.

Tilslut vil jeg, før jeg forlater denne kongres, faa uttale haabet om at alle de beslutninger som eders kongres nu har fattet maa bli til styrkelse og gagn for Norges faglige landsorganisation i de kommende kampens tider som I gaar imøte. La beslutningene her danne grundlaget og veien til seiren.

Leve Norges faglige landsorganisation! Leve arbeiderklassens internasjonale solidaritet!

Väisänens tale blev mottat med demonstrativt bifald.

Lian: Ingen lider saa som den finske arbeiderklasse. Av alle de beretninger vi har hørt om overgrep mot arbeiderklassen er der aldrig forekommet slike som dem vi har hørt berette fra Finland. Før krigen var det Bobrikoff og hans knutt som pisket det finske folk; efter krigen ser vi hvordan borgerskapet ikke bare i ord, men ogsaa i handling søker at knuse og slaa ned alt som kommer i dets vei.

Vor finske gjest her, kamerat Väisänen, er en ekte proletar; han tilhører skrædderfaget. Han deltok i et møte som holdtes av repræsentanter for de faglige organisationer derborte og blev arrestert. I 5 lange maaneder holdtes han i varetægt. Justisen kunde imidlertid ikke faa noget paa ham for det han hadde gjort *dengang*. Men saa fik de bragt paa det rene at han hadde været med i frihetskriegen. Og saa dømte de ham til 3 aars tugthus som betinget dom. Väisänen var valgt til medlem av landdagen, og straks han kom ut av varetægtsarresten gik han op der og satte sig paa sin plads. Men ogsaa dette hverv blev fratat ham — borgerskapet kastet ham simpelthen ut. Det første som nu møter ham ved tilbakekomsten til sit hjemland er 1 aars tugthus, som han skal avsonne for arbeiderklassens sak. Og forgaar han sig paanytt mot de borgerlige love og bestemmelser faar han 3 aars tugthus til. Jeg vil si, kamerater: vi som er hjemme i Norge, vi vet nok ikke hvad det er at kjæmpe med en reaktionær, arbeiderfiendtlig klasse. Nu har han det haab at han som formand for den finske landsorganisation ialfald skal faa overvære dennes kongres, før han skal sæt-

tes ind. Det er en tragisk skjæbne, som er overgaaet det finske folk, men ett er sikkert: det eneste som kan reise det op av undertrykkelsen er den *finske organisation* som han er repræsentant for. Vi vil be ham ta med til Suomis land en hilsen og et varmt haandtryk, idet vi lover at vi ialfald vil gjøre hvad vi kan for at hjelpe de finske kamerater. Jeg tror vi skal utbringe et Leve den finske arbeiderklasse som altid har været knuget ned, men som ogsaa altid har vist sig at eie evne og liv til fornyelse, til virkelig handling! (Kraftige hurraer.)

Efter opfordring av *Bratvold* reiste kongressen sig som en protest mot de avsagte klassesdomme i Finland og specielt mot den finske landsorganisations formand.

Under stor bevægelse takket *Väisänen* og forlot derpaa lokalet.

Som næste sak optoges valgkomiteens indstilling om

lønninger.

Komiteens formand, *Oskar Olsen*, fremla følgende indstilling:

Lønnen for formand, næstformand og sekretær fastsættes til 8500 kroner, med adgang for repræsentantskapet til at regulere lønnen i perioden.

I betragtning av Lians mangeaarige virksomhet som landsorganisationens formand blir han i tilfælde gjenvælg at bevilge et personlig tillæg saa hans aarlige løn ialt blir 12,000 kroner.

For de ansatte funktionærer fastsætter sekretariatet lønnen.

Det nuværende honorar, 300 kroner, for sekretariatsmedlemmer og revisorer bibeholdes uforandret.

D. Jensens pension, 1200 kroner, foreslaaes bibeholdt.

Valgkomiteens forslag vedtoges uten debat mot 1 stemme.

Esperanto.

H. Aas: Under debatten om de internationale forbindelser var jo alle enstemmige om at disse var nødvendige; uanset hvad politisk synspunkt man end har var man enig om, at arbeiderne maatte staa sammen og pleie raad internationalt. Vi vet jo at kapitalen strækker sine arme til de fjerneste kroke. Derfor blir vi henvist til i vor frigjørelseskamp at maatte søke at løse opgavene *utover* landegrænsene. Og for at formidle det samarbeide som her er nødvendig og gjøre det mulig for arbeiderne at kjæmpe i forstaaelse med hverandre har vi vore politiske, faglige og kooperative organisationer.

Men under vort arbeide her støter vi paa mange vanskeligheter. Og en av de største er *sproget*. Jeg har selv været med ved enkelte konferanser og vet av erfaring, at det kan være vanskelig ofte at følge med. En stor del av tiden har følgelig maattet brukes til oversættelser.

Tanken om et *internationalt* sprog har under disse omstændigheter trængt sig frem med uimotstaaelig styrke, efterhvert som tankeutvekslingen og samkvemmet øker. Og det staaar paa dagsordenen idag saa at si overalt. Man har ikke kunnet bli enig om at samle sig om noget enkelt av de *levende* sprog, som man kunde nyttiggjøre sig. Derfor stod man overfor spørsmålet om at benytte sig av et opkonstruert sprog. Og under arbeide

det med at finde frem her har man fundet, at *Esperanto* er det rette — og det har vist sig at være det bedste.

Dette hjælpesprog er nu utbredt over hele verden. Der utkommer en mængde aviser paa *Esperanto*, og de som taler dette sprog kan tælles i titusener. Der har ogsaa længe eksistert en *verdensorganisation av esperantister*. De har holdt kongresser, hvor man bare har talt *esperanto*. Herigjennem er det blit godtgjort, at dette sprog er fuldt brukbart som internationalt forstaaelsesmiddel.

Indtil for faa aar siden var ledelsen av esperantobevægelsen i borgerlige hænder. Men nu er der dannet en egen verdensorganisation av arbeidere som er interessert i *esperanto*. Der sitter baade kommunister, socialdemokrater og syndikalister, saa organisationen er helt nøitral forsaavidt. I Sverige har man et eget landsforbund for utbredelsen av *esperanto*. I Norge er det gaat langsommere; men ogsaa her findes der interesserte. I vort forbunds fagblad f. eks. er der indført en *spalte* som skrives paa *esperanto*. Ved hjælp av det kan man komme i forbindelse med kamrater i andre land.

Sidste landsmøte vedtok en henstilling til partiet og sekretariatet om at søke at *virke for esperanto*. Det har resultert i at der ved Arbeiderbevægelsens korrespondanseskole er oprettet et kursus ogsaa i dette. Man merker en vaaknende interesse for denne sak, og det er meget glædelig.

Naar man har tat op spørsmålet her er det fordi man finder, at det er en betydningsfuld sak for arbeiderklassen, en sak som er helt ut i takt med de sociale forholds utvikling. Det vil da ogsaa forstaaes, at det vilde ha megen værdi om der av denne kongres blev git en *uttalelse* til støtte for saken; en saadan uttalelse vilde række langt og være av stor vekt for utbredelsen av kjendskapet til *esperanto* blandt arbeiderklassen. Borgerskapet begynder at frygte for, at naar arbeiderne en dag har lært sig til at forstaa hverandre vil det være meget skjæbnesvangert for dets position og magtstilling. Enkelte regjeringer har ogsaa villet lægge hindringer i veien for sproget. Det skulde bare være en grund mer for os til at virke for det. Man skal her merke sig, at *esperanto* er lettere at lære end noget andet, og for arbeiderne, som har liten tid tilovers, har dette jo umaatelig meget at si. Jeg vil tillate mig at fremlægge følgende *resolution* for kongressen og anbefaler den paa det bedste til vedtagelse:

«Kongressen uttaler sin sympati for arbeidet med indførelsen av det internationale hjælpesprog *esperanto*, i erkjendelsen av at et internationalt forstaaelsesmiddel vil være av den største betydning for utvikling og styrkelse av arbeidernes internationale solidaritet og samfølelse, likesom det kan bli av uvurderlig nytte under de frigjøringskampe som verdens arbeiderklasse staar overfor.

Kongressen henstiller derfor til sekretariatet, forbundene og samorganisationene at virke blandt arbeiderne for utbredelsen av kjendskapet til *esperanto*.

Der bør ogsaa forsøkes at komme til enighet med utenlandske arbeiderorganisationer om at bruke *esperanto* i den internationale korrespon-

danse, likesom der bør tages sigte paa at ta esperanto i bruk ved de fremtidige internationale kongresser.»

Efter bemerkning av Lander, som paa talte, at saa mange var fraværende, vedtoges resolutionen mot 1 stemme.

Dagsordenens post 5: *Den faglige situation*, besluttedes behandlet som første sak i møtet lørdag for lukkede døre. Man gik derpaa over til post 7:

Folkets hus fond.

Det var indkommet et forslag fra Arendal og omegns samorganisation (indtat i dagsordenen side 39).

Lian: Det er et ganske indgripende forslag dette. Det heter saaledes, at der til indløsning av den gjæld som hviler paa vore Folkets hus-eiendomme og arbeiderpressen bør utlignes en ekstrakontingent av indtil 10 øre uken, til gjælden er indløst — foruten en række andre bestemmelser. Hvis man tænker sig en forhøielse av kontingenten av 10 øre pr. uke vil jo det bli mere end halvparten av den kontingent som nu gjælder i landsorganisationen; den vilde da stige til mindst kr. 1.00 pr. maaned. Jeg tror det er umulig at tilraade et saadant forslag, og sekretariatet har ikke fundet at kunne gjøre det. Man maa ogsaa ta hensyn til forbundenes økonomi. Og selv om vi her vedtok 10 øre uken vilde forbundene ha vanskelig for at gjøre det samme. Derimot er det enkelte av sekretariatet, deriblandt Aas, som har forbeholdt sig at komme med forslag om en *mindre* forhøielse til støtte for Folkets hus fondet.

Ordstyreren refererte følgende forslag fra *Aas*:

«Kontingenten til landsorganisationen forhøies med 2 øre pr. heltbetalende medlem pr. maaned. Disse penger tilføres Folkets hus fond.

Der skal desuten hvert aar indbetales en ekstrakontingent av kr. 1.00 pr. heltbetalende og kr. 0.50 pr. halvtbetalende medlem til fondet efter de samme regler som for ordinær kontingent. Forbundene bestemmer selv om de vil utligne denne ekstrakontingent paa medlemmene eller ta den av sine kasser. De bestemmer likeledes hvilken tid paa aaret de vil indbetale den til landsorganisationen. Første indbetaling sker i 1923.

Ekstrakontingenten skal anvendes til konvertering av gjæld som de forskjellige Folkets hus staar i til forbundene og landsorganisationen og til støtte av de Folkets hus som befinder sig i økonomiske vanskeligheter. Sekretariatet bestemmer fordelingen. --

G. Nordli: Det er vel haabløst at opta forslaget efter den skjæbne det har faat i sekretariatet. Jeg hadde tænkt mig at dette vilde ha anbefalt en middevei, men hadde ikke ventet en hel avvisning. Naar forslaget er fremkommet har vor tanke gaat en smule *dypere*. Vi vet, at som det nu er — sikkert ogsaa paa andre steder — gaar saa at si alt, som organisationen kan skrape sammen av pengemidler, til de privtkapitalistiske banker i form av renter av gjælden paa vore foretagender, og der blir intet igjen til andre formaal. Var den tanke, som vi har været inde paa, kommet op og blit forsøkt realisert under *høikonjunkturen* vilde det jo ha faldt betydelig lettere. Men der maa allikevel overfor arbeiderklassen slaes til lyd for, at der blir tat effektivt fat for at vi kan faa beholde

det meste av de penger or os selv, som vi nu støtter vore motstandere med. Og det er pointet i vort forslag. I Arendal er vi idag praktisk talt blokert av bankene, og der synes fra disses side at være handlet helt bevisst for at stænge os ute. Vi vet da ikke hvordan det gaar med huset og avisen. Vi maa paa en eller anden maate frigjøre os for dette tryk, som ikke bare økonomisk, men ogsaa organisatorisk, knebler hele bevægelsen. — Aas' forslag er magert, men dog *noget*. Jeg vil selvsagt støtte det, ifald kongressen skulde forkaste det indsendte forslag, som jeg optar. Jeg mener at de 10 øre uken ikke skulde være saa avskrækkende som det kan synes. Vi bør se at faa en organisationsmæssig ordning med anskaffelsen av vore Folkets hus og med de forbindelser vi gjør med vore motstandere. Det er ilde nok nu, men det kan bli værre.

Aas: Det er vel unødvendig at si noget overfor denne forsamling om betydningen av *Folkets hus* i det arbeide og den kamp vi fører. Det er lykkedes os at faa reist en hel del av disse forsamlingssteder for arbeiderbevægelsen, og det er skedd med store ofre. Jeg kjender f. eks. til fra Trondhjem, at hvert medlem har maattet betale 50 kroner for at man kunde faa beholde huset. — Forbundene har jo søkt at hjelpe til efter evne. Men det har paa den anden side ogsaa været til skade, idet forbundene er kommet i mangel paa penger under arbeidsløshetskrisen. Derfor er det i alle tilfælder nødvendig at der gjøres noget ekstraordinært for ialfald at redde hvad vi har. Den kontingent som vi nu har til Folkets hus-fondet gaar til støtte for nybygning. I sekretariatet har vi imidlertid maattet avslaa en række andragender om laan til nyopførelse, idet fondet ikke strækker til. Kontingenten er for tiden 5 øre pr. heltbetalende medlem i maaned. Jeg tror det vil være nødvendig at gaa til nogen utvidelse her. Vi maa ogsaa søke at gjøre noget overfor disse Folkets hus som er i vanskeligheter. I mange tilfælder staar man overfor det faktum, at Folkets hus' eiendomme kan bli solgt ved auktion og gaa ut av arbeidernes hænder. Jeg har derfor formet mit forslag saaledes, at det tar hensyn til *begge sider*: dels til at øke det fond vi har for nybygning og dels til at hjelpe til at avbetale den gjæld, som de ældre Folkets hus nu trækkes med.

I forbindelse med dette vil jeg rette en henstilling til repræsentantene fra forskjellige steder, hvor de har laan fra Folkets hus fond, at organisationene efter evne søker at indbetale disse laan — avdrag og renter, til rette tid. Jeg tror der findes enkelte som *kunde* indbetale, hvis de vilde, men som lar vente paa sig. De holder paa disse laan fordi de er saa billige. Vi maa for fremtiden ogsaa stille litt sterkere krav til de som skal bygge, saaledes at de enten paa forhaand maa ha oparbeidet sig et fond eller at arbeiderne paa stedet stiller en viss garanti.

Ordstyreren: Nordli har tat sit forslag tilbake og foreslaar istedet:

Til Folkets hus' fond utlignes en kontingent av 5 øre pr. uke pr. medlem samt en aarlig ekstrakontingent av 1 krone.

Axelsen: Jeg kan ikke stemme for nogen forhøielse nu i nedgangstiden. Et lignende forslag var oppe paa sidste kongres, men faldt med stor majoritet. Medlemmene er sikkert belastet nok før. Paa mit sted har vi ogsaa Folkets hus, men vi har ilignet os en særkontingent til at dække

det som skal gaa med. Det er uretfærdig her at belaste dem, som holder sine saker i orden, for at støtte dem som *ikke* sørger for det samme. Alle disse forslag virker til at medlemmene blir ansvarsløse overfor sine eie-domme.

Teigen: Det er klart at skulde man tilfredsstillte landets behov for Folkets hus blev det nok bruk for 10 øre uken. Behovet vilde yderligere stige i og med dette. Jeg vil ved denne anledning bare ha sagt, at vi maa ikke komme i den situation at vi befatter os altfor meget med det som ligger paa *siden* av de opgaver, som er de centrale i fagorganisationens virksomhet. Vi maa huske at vi kan ikke skaffe penge i mer end en be-grænset maalestok. Og det som tages til disse formaal tapes til *streike-fondene*, som bevægelsen er basert paa — det vil bety at kamporganisatio-nen som saadan forliser de penger. Vi maa ikke la det gli ut, men sætte en stopper for enhver yderligere ydelse til alle andre formaal end det som er det viktigste.

A. E. Gundersen: Enhver kontingentforhøielse maa jo utlignes paa medlemmene igjen, og jeg er sikker paa at de allerfleste medlemmer paa arbeidspladsene føler at de ikke nu orker mer. Det er desværre ikke gjort med nogen bløt og bar kongresbeslutning. Paa den sidste kongres i Sve-rige avskaffet de alt dette med Folkets hus' fond; *her* snakkes der om ut-videlse, indtil vi blir nødt til at føre krig paa laan! Jeg henstiller til kon-gressen først og fremst at tænke paa kampsituationen nu. Forbundene maa tænke paa de forpligtelser, som vil bli nødvendig for at understøtte sine medlemmer under streiker, og det maa landsorganisationen ogsaa gjøre.

Fladeby: Jeg slutter mig helt til Gundersen, idet vi nu først og fremst maa tænke paa den stilling vi staar i. Ogsaa jeg forstaa, at skal vi naa frem maa der skaffes lokaler til møtene, men som forholdene for tiden ligger an ser jeg det ikke mulig at skaffe de midler som skal til. Der paa-gaar netop en ekstrautligning av landsorganisationen paa 50 øre uken. Det viser hvor store kravene er. Det er følgelig meget vanskelig at be-byrde medlemmene med en yderligere kontingentforhøielse. Man har igangsat en agitation for ny tilslutning. Hvordan vilde en forhøielse virke paa dem som vi skulde ha haap om at faa med os? Sandsynligvis vilde de forsvinde igjen. Derfor er det en fare ved at gaa med paa dette. Jeg er dog ikke enig med Axelsen i at vi ikke skal hjelpe dem, hvis foreta-gender ikke er saa godt fundert. Jeg gjentar hvad jeg har sagt og advarer mot *ethvert* forslag i retning av forhøielse av kontingenten.

Vilh. Olsen: Jeg kan saa godt forstaa de som har fremsat forslagene her; det er bare beklagelig at vi ikke kan være med paa at hjelpe. Vi maa erindre at vi staar i nedgangsperioden; vi har to gange maattet gaa med paa at redusere vore lønninger, og jeg tror vi vil maatte gaa til det en gang til. Vil man være ærlige kan det ikke benegtes, at en hel del av dem som idag staar utenfor organisationen simpelthen ikke magter at være med. Det er ikke *bare* uvilje. En yderligere ekstrakontingent er det værste de nu kan faa. Naar jeg stemmer mot det er det ut fra de erfa-ringer jeg har været vidne til; det vil komme til at virke dithen, at vi mi-ster endnu flere. Og det har vi ikke raad til — da vil det være bortka-stede penger. Jeg er tvunget til paa det sterkeste at advare repræsentan-

tene mot at gaa til dette, og det gjælder baade den ordinære og den ekstraordinære kontingent.

Humblebræk: Forholdet er paa mange steder det, at husene er kjøpt i en oppgangstid til uforholdsmæssig høi pris; derfor vil mange komme i vanskeligheter. Hvilken indflydelse det vil ha paa bevægelsen om man skulde *miste* disse eiendomme har man ogsaa pligt til at tænke paa. Jeg hadde tænkt at foreslaa, at den nuværende kontingent paa 5 øre maaneden blev forhøiet til 10 øre, og jeg optar forslag herom. — Taleren redegjorde for forholdet i Haugesund og kriticerte, at Aarø ved et besøk derborte i anledning herav ikke nærmere hadde undersøkt forholdene. Han henstillet til sekretariatet at være meget forsiktig for eftertiden, særlig hvor det var partiorganisationene som hadde med dispositionen av Folkets hus at gjøre, ikke den samlede fagorganisation paa stedet.

S. Solheim: Vore erfaringer paa Gjøvik paa dette omraade er avskrækkende. Det arbeide som er nedlagt der for Folkets hus-saken tør jeg erklære er det *største* arbeide som er utrettet paa dette felt av nogen arbeiderorganisation. Men der er noen saare punkter ogsaa. Vi gik til kjøp av et gammelt tidligere ridehus for 60,000 kroner. Idag har vi et hus med sal til 5—600 mennesker, en mindre sal til 200, en kafé, 7—8 styreværelser o. s. v. — alt i nogenlunde god drift. Vi kjøpte eiendommen uten kapital. Men straks det var besluttet av samorganisationen gik foreningene til bevilgning. Imidlertid viste der sig senere at være kræfter i bevægelse for at faa forpurret hele saken, idet det blev gjort til et *politisk* spørsmål. Det viste sig ogsaa at endel forbund stillet sig vrangvillig; det var et typisk utslag av de motiver som laa bak. Forholdet er nu det, at pengene maa ind, i hvilken form det end skal ske. Jeg tror Aas' forslag vil bringe en del av disse lokale stridsspørsmål ut av verden, hvis det blir vedtat.

Aarø: Først en bemerkning til Humlebræk. Jeg finder det ikke riktig at rette noen bebreidelse i anledning av den undersøkelse som er foregaaet i Aalesund. Alle fagforeninger var gjennom samorganisationen med paa at anbefale dette laan (10,000 kroner). Men senere har en flerhet av foreningene, stik mot de forutsætninger de hadde tiltraadt, gaat over til at holde møter i et *andet* hus, som blev bygget i den anden ende av gaten. Det er en ganske enestaaende optræden, som kunde gi grund for en henvendelse fra kongressen til de stedlige fagforeninger.

Ved sidste laanebehandling i februar forelaa der 10 à 12 andragender til et samlet beløp paa 70,000 kroner. Men det som fondet hadde til utlaan var ikke mer end 25,000. Det vilde derfor vært udmerket, om fondet hadde kunnet sættes i den stand, at det i større utstrækning kunde imøtekomme dette behov. En beslutning overensstemmende med Aas' forslag vilde jo gjøre noget her. Kunde man, ved siden av den foreslaatte forhøielse av den ordinære kontingent, faa utskrevet i aarets løp en ekstrakontingent av 1 krone vilde dette bringe et bra beløp ind og yderligere styrke fondet. Jeg vil derfor, som forholdene ligger an, anbefale dette forslag til vedtagelse.

Bernhardsen: En ting som gjør sig sterkt gjældende er de politiske stridigheter, som ogsaa paa dette omraade har skaffet mange ubehageligheter. De som var interessert som kautjonister i Folkets hus i Tøns-

berg trak sig tilbake ved partidelingen, og man stod i fare for helt at miste huset. Arbeiderne maatte da trø til selv. Naar forholdene er, som vi kjender dem, maa det være end mere paakrævet, at vi alle søker at gjøre vort bedste for, at det ikke skal bli nødvendig at gaa til disse privatbanker, og at vi heller prøver at skaffe det som trænges *hos os selv*. La os skaffe de nødvendige penger tilveie og lægge dem der hvor vi vet at vi har eiendom for det! Naar det er noget som er medlemmenes *eget* skulde man vel tiltro dem at de ogsaa vilde ofre til det. Jeg slutter mig til forslaget om 5 øre uken.

Lien: Vi maa arbeide for at alle Folkets hus overgaar til fagforeningene som saadanne; da vil mange friktioner kunne avverges. Jeg tror ogsaa der er utgaaet et sirkulære fra landsorganisationen i den retning. Jeg vil stemme for det forslag som gaar videst, helst med en tilføielse som nævnt for at præcisere dette sterkere. Skal vi utsætte os for den risiko at vi ikke magter at tilveiebringe midlene til at holde vore Folkets hus oppe vil det være det samme som at *nedlægge vor fagbevægelse* .

Aas: Dette er en sak som man ikke kan si ligger utenfor fagorganisationens arbeide. At reise og bevare Folkets hus for arbeiderne er en opgave for organisationen i alleregentligste forstand. Vi maa tænke paa de steder hvor man ikke idag *har* noget Folkets hus, og vi maa tænke paa de steder hvor eiendommene ikke er *sikret* for organisationens medlemmer. Her maa der gjensidig støtte til. Vi skal ogsaa huske, at dette ikke er nogen *gave* , men et laan; kan vi faa bygget Folkets hus rundt det hele land vil vi kunne faa anledning til at bruke midlene til *andre* formaal. Jeg anbefaler forslaget.

Axelsen bemerket, at man efter hans opfatning burde ha kunnet diskutere Folkets hus-kontingenten uten at blande politikken ind; her gjaldt det spørsmålet om *kontingenten* , og han vilde endnu engang fraaade hvilket som helst forslag som gik i retning av forhøielse.

Ved *votingen* stemtes først for og mot forhøielse av den ordinære kontingent til Folkets hus fond. Med flertal besluttedes den *nuværende kontingent bibeholdt* .

Dernæst forelaa spørsmålet om en *ekstrakontingent* , som foreslaat av Aas og Nordli. Begge forslag forkastedes, idet det med flertal besluttedes at ingen ekstrakontingent til fondet skulde utskrives.

Lørdag 10. mars.

Ordstyrer: *Mørk*.

Det oplystes i forbindelse med avstemningen om de *internationale forbindelser* , at Eikefjord og Nygaard vilde ha stemt for sidste del av sekretariatets forslag (om fortsat samarbeide med R. F. I.).

Den faglige situation

(herunder voldgiftsloven).

Lian: Vi staar her ved et av de viktigste punkter som kongressen overhodet kan gaa til at behandle. Det deler sig i to avsnit, idet sekre-

tariatet har ment at man i sammenhæng hermed ogsaa burde behandle spørgsmaalet om *voldgiftsloven*. Som dagsordenen viser er der under dette punkt indkommet tre forslag, som alle tar afstand fra voldgiftsloven.

Vi har i sekretariatet hat konferanse med forbundenes repræsentanter, hvor vi foreløbig drøftet den faglige situation og den faglige taktik. Men det er selvfølgelig vanskelig at kunne uttale sig med avgjort bestemt-
het om de ting, for vi vet jo ikke mer end rent generelt hvilke former vore motstandere vil gi sin kamp.

I dette konferansemøte mellem sekretariatet og forbundene var det, saavidt jeg oppfattet det, den almindelige mening, at blandt de fagorganiserte arbeidere er der *ikke noget ønske om at faa fornyet voldgiftsloven*. Der er heller ikke kommet forslag fra nogen organisation i den retning; derimot er foreslaat lovens *fjernelse*. I stortinget ligger det slik an, at arbeidernes repræsentanter og høires repræsentanter stemmer mot fornyelse, mens venstres folk anbefaler lovens forlængelse etpar aar. Saken kommer til behandling i odelstinget i midten av den kommende uke. Nu kan man jo aldrig vite hvordan det vil gaa, før man ser det endelige resultat. Inden høire er der et delvis ønske om at faa loven gjort fortsat gjældende, og der kan i det hele merkes en viss nervøsitet, da de enkelte bedrifter jo heller ikke sitter sterkt i det. Det er sekretariatets opfatning, som vi gaar ut fra det er *kongressens*, at noget ønske blandt os om en ny vedtagelse av voldgiftsloven forefindes ikke. Vi har ikke fremsat noget forslag til uttalelse herom, men ønsker nogen her fornyelse maa de selv fremsætte forslag om det for at faa det stemt over. Jeg anser det overflødig for nærværende at gaa dypere ind paa emnet; under den mundtlige beretning for 1922 vil bli nærmere berørt det som gjælder taktikken ved tariffopgjøret ifjor.

Med hensyn til situationen forøvrig vet vi jo, at arbeidsgiverne tidlig har git sig ut paa krigsstien ved at de har sagt op alt som kan sies op av voldgiftsdomme og overenskomster. Hele næringslivet — baade det offentlige og private bedriftsliv — følger arbeidsgiverforeningen i denne linje. Vi staar da ved slutten av denne maaned foran en omfattende revision av hele vort tarifforhold med arbeidsgiverne. Det spørmaal reiser sig saa: hvilken taktik skal landsorganisationen og forbundene be-
følge under den konfliktssituation, som ganske sikkert kommer til at op-
staa?

Det som har staat klart for sekretariatet nu er, at kampen i første række maa betragtes som en forsvarskamp, og at vi stort set maa komme til at indta en *defensiv* holdning — dog offensiv forsaavidt som vi kunde ha utsigt til at stanse arbeidsgiverforeningens tro paa at ha magt til fortsat at trykke lønningene ned. Det gjælder for arbeiderne om mulig at *stanse* deres offensiv, slik at de arbeidsbetingelser som er opnaadd kan bibeholdes. Men dermed vil vi ikke ha sagt, at vi ikke kan stille krav utover det som er. Det er noget som maa ordnes under sakens forløp. Mæglingssloven er i alle tilfælder gjældende, og vi forbeholder os — om vi kommer ind under den — i fuld utstrækning at reise de krav som vi finder rimelig og berettiget. Saa i ordet «defensiv» ligger ikke, at vi overfor mæglingssituationen ikke vil komme til at reise krav. Det er, som sagt, noget som maa overveies av organisationen og sees nærmere paa under hensyn

til situationen forøvrig. Men jeg vil sterkt ha pointert, at vi maa ikke gjøre os nogen forhaabning om at naa videre end til forsvar for det vi har.

Det gjælder jo i første række *lønnen*. Arbeidsgiverne har erklært offentlig i sit eget blad, at den maa ned — under det som var lønnen i 1914 i forhold til prisindeksen for leveomkostningene. De kan ikke greie at betale arbeiderne saa godt som før krigen, sier de, og det maal har de hævdet som nødvendig for industriens trivsel, at lønnen maa reguleres yderligere ned. Der faar vi naturligvis en vanskelig kamp at utkjæmpe. Voldgiftsretten har jo gaat ind paa den linje at følge prisindeksen, mens arbeidsgiverne erklærer at de ikke vil stoppe op med det.

Nu — det er vel et spørsmål som vi har oversigt over. Men der er *mer*. Der er for det ene det vigtige spørsmål om *arbeidstiden*. At der er en sterk offensiv vilje hos store dele av borgerskapet i retning av at pirke ved den er sikkert — vi har mange tegn paa det.

Vi har jo her i landet loven om 8 timers normalarbeidsdag fortsat gjældende. Men der er en *fare* tilstede ogsaa for den. Der foreligger nu utarbeidet et komitéforslag til helt ny fabriktilsynslov, den saakaldte «lov om arbeidervern». I denne lovrevisjon er som bekjendt ogsaa arbeidstiden indbefattet. 8-timersdagen foreslaaes her av et stort flertal opretholdt, mens mindretallet — arbeidsgiverne — vil gaa tilbake til den 56 timers arbeidsuke. Hvis loven kommer til behandling i stortinget iaar eller til næste aar er der fare for at et flertal, bestaaende av høre, landmændsforbundet og endel venstre, simpelthen gaar paa arbeidsgivernes standpunkt — med det resultat at 8-timersdagens ødelæggelse dermed vil være en kjendsgjerning. Det vilde jo være det sørgeligste av alt om *det* skulde hände, efter 30 aars uavbrudt kamp. Derfor vilde det være overordentlig heldig at der blev holdt et *nyt valg* før denne lov kom til endelig avgjørelse i stortinget.

Imidlertid har vi set at 8-timersdagen kan angripes ogsaa ad indirekte vei og *uthules* paa mange maater. Voldgiftsretten i 1922 nedsatte overtidsbetalingen for de to første timer. Dette er allerede i sig selv en svækkelse av 8-timersdagen og dens idé. Og der har været andre tendenser som trækker i samme retning. Som f. eks. i jernindustrien. Noget videre skiftarbeide er ikke indført der, slik som i de kontinuerlige bedrifter. Men man har set mange tegn paa at der vil bli krævet adgang til at drive med 3 skift eller 2 skift, efter som arbeidsforholdene kan bli. Det er en skandale. Det maa hindres for enhver pris, at en skiftordning blir indført i nogen gruppe hvor ikke produktets art gjør en saadan arbeidsmaate nødvendig.

Man ser saaledes, at selv om vi har loven er der mange maater gjennom hvilke arbeidsgiverne kan søke at komme 8-timersdagen tillivs. Heller ikke i statens bedrifter er man fremmed for dette. Ved jernbanene arbeides der bevisst paa en forlængelse av arbeidstiden med sigte paa at utnytte personalets arbeidskraft til det ytterste. Og det samme gaar igjen i andre offentlige etater.

Saa har vi *feriebestemmelsene*. Selv voldgiftsretten fandt at i den saakaldte eksportindustri kunde man gaa til at forkorte ferien fra 12 til 8 arbeidsdage — mens 12 dages ferie blev opretholdt i hjemmeindustrien, hvor konkurransen ikke er av samme art. Vi har set hvilke vanskelig-

heter arbeidsgiverne har lavet omkring disse bestemmelser i overenskomstene; der har været en umaatelig mængde arbeidsretssaker om dem. Og det er ikke utænkelig, at arbeidsgiverne iaar kommer til at insistere paa at ferien *helt skal falde bort* eller ialfald forringes — samtidig som de vel vil avgi den kjærlighetserklæring at de i «princippet» er enig i at arbeiderne bør ha sommerferie!

I den henvendelse som arbeidsgiverforeningen har gjort til stortinget i anledning av voldgiftsloven — en henvendelse som foreligger som et offentlig dokument — uttales det, at der under høikonjunkturen er kommet ind i tariffene endel «krigsblomster» (munterhet), og der tales om «fordeler som er uten materiel begrundelse». Disse «blomster» eller fordeler som arbeiderne har faat skal nu fratages dem. Det er aapen tale, og vi maa være klar over at vi kan bli nødt til at føre en haard, intens forsvarskamp for overhodet at kunne verne om det som tidligere er opnaadd — ferie, kortere arbeidstid, overtidsbestemmelser og en række faglig-tekniske bestemmelser som er kjæmpet ind i tariffene, og som har *værd* i tariffene. Kunde det lykkes os at forsvare os paa den maate at arbeidsgiverne ikke fik røre ved nogen væsentlige ting vilde det beta dem lysten til stadig at gaa paa. Og hvis vi kan faa denne lyst hos arbeidsgiverne til at stoppe op, vil det ha en enorm moralsk virkning — ogsaa overfor staten og kommunene, og først og fremst for hele vor bevægelse og den faglige situation.

Det er en ting jeg her vil nævne. Der er en stor fare i dette at man værner sig til at *lite paa andre*. Vi har erfaring for det i det private liv. Mange ubefæstede fagforeningsfolk er kommet til at ræsonnere som saa, at «staten klarer alt», og de spør hvad i alverden man da skal staa i organisationen for. Det er klart at et almindelig elementært ræsonnement, som lyder slik, har let for at snike sig ind i en periode hvor man har voldgiftsloven som sovepute. Følgene uteblir da heller ikke — man ser hvordan organisationen rakner og mange falder fra. Derfor maa vi altid være paa vakt her og se virkningene av dette forhold i øinene.

Det er forbundenes og sekretariatets opfatning, at vi nu maa følge den linje, at vi søker at *indskrænke kampen*, saa den kommer til at føres mest mulig *ikke* mot arbeidsgiverne som saadanne i første række, men *mot arbeidsgiverforeningen*. Forholdene iaar tilsier, at vi skal lægge an paa mest mulig at *begrænse antallet av dem som kommer i konflikt*. Vi skal ikke selv bringe nogen ut i konflikt, uten at vi ved en saadan taktik kan øke vor magt. Vi skal ta alt det arbeide vi kan faa; hvor arbeidsgiverne negter det og fremtvinger en kamp faar vi *ta* kampen og føre den, som det er sagt, paa den defensive linje. Vi skal stille vore krav og ta akjoner paa dem i den utstrækning som forbundene er enig i det. Men der bør være en *linje* i vor defensive kamp, nemlig den at vi ikke stopper arbeidet for dem som *ikke staar i arbeidsgiverforeningen*, samtidig som vi skal forsøke at *faa arbeide selv* ogsaa. Vi kan ta bygningsfagene som et typisk eksempel. Det er bedre at flest mulig arbeider og derigjennem sættes istand til at yde sit bidrag til understøttelsen av de andre under den streik eller lockout som det kan bli nødvendig at ta.

Dette er den almindelige betragtning, som vi har villet gjøre gjældende, alt set under den synsvinkel at det er den *anden part som har*

utspillet, og at det gjælder at manøvrere eftersom utviklingen kommer til at forløpe. Det er ikke alle arbeidere som synes om denne linje; derfor er det rigtig at der tales ut om det her.

Med hensyn til de forhandlinger man nu skal gaa til har jo traditionen været, at man begynder med jern- og bygningsindustrien; de to er blit de toneangivende og avgjørende i vort tarifforhold til arbeidsgiverne, stort set. Voldgiftsretten har gaat den samme vei, og det vil vel bli saadan nu ogsaa. *Der* gjælder det da for os at søke opnaadd det mest mulige, for resultatet for disse fag blir, i det store og hele, forhandlingsgrundlaget for de andre. — Vi har tænkt os ved en nøktern beregning, at 20,000 mand kommer ut i konflikt i april, hvis der ikke opnaaes enighet. Det vil bety 140,000 kroner pr. uke for landsorganisationen alene — for forbundene nogen ganske andre beløp. Landsorganisationens økonomiske stilling er idag den, at den har kanske 400,000 kroner at bruke til at støtte forbundene med i henhold til loven. Det blir da ikke fuldt til 3 ukers understøttelse det hele. Derfor har vi maattet gaa til at utskrive en ekstrakontingent av 50 øre pr. uke (de arbeidsløse er her fritat). Disse 50 øre vil ikke gi mer end 30,000 kroner uken i inntægt. For at kunne føre en nogenlunde forsvarskamp maa vi regne med minst 10 ukers motstand. Landsorganisationen som saadan maa da yde som sin del noget omkring 1½ million, forbundene dertil minst det 3-dobbelte.

Jeg har her ganske kort uttrykt den linje som sekretariatet mener, efter konferanse med forbundene, at organisationen maa befølge. Men det er naturligvis umulig for en kongres at trække op detaljene. Nogen hel oversigt over hvordan den anden part vil lægge an har man jo desuten endnu ikke. Men det er ganske utvilsomt at arbeidsgivernes organisation vil benytte *ethvert* middel for at søke at forringe de arbeidsvilkkaar som gjælder for arbeidslivet i vort land idag. Derfor skal alle vi, som her er tilstede, være opmerksom paa hvor alvorlig stillingen er.

Rich. Hansen: Jeg er fuldt enig naar det sies at nu gjælder det at bekjempe *arbeidsgiverforeningen*. Det vilde været en fordel for os om vi altid hadde fulgt den linje. Men under storstreiken var det desværre ikke ørenslud at faa for den ting. Da skulde *alle* ut. Og den situation bidrog til at *konsolidere* arbeidsgiverne, mens den splittet arbeiderne. Nu maa vi søke at rette paa det forhold og gjøre som vi har gjort saa ofte før, at vi undtar de arbeidsgivere som staar utenfor arbeidsgiverforeningen.

Det er sagt at vi maa faa en *defensiv* kamp iaar. Og det er vi naturligvis nødt til at gjøre. Men jeg vet ikke om sekretariatet har drøftet hvorvidt vi ogsaa skulde benytte en *offensiv* taktik — istedet for at vente paa arbeidsgivernes initiativ og la dem indlede kampen. Jeg mener at vi iaar, eller paa slutten av fjoraaret, hadde god grund til at stille os slik, at det var vi som opsa tariffene, samtidig som vi forlangte en lønsforhøielse begrundet i leveomkostningene. Lønnen ligger nu almindelig 25 à 30 pct. under livsmiddelnivaæet i 1920. Ved en saadan optræden vilde arbeiderne ha staat bedre i forhandlingene. Og blir det tvungen voldgift tror jeg at vi da hadde staat sterkere ogsaa i procedyren overfor voldgiftsretten. I det øieblik derimot som arbeiderne lar være at si op gir de samtidig tilkjende, at de er *tillfreds* med tariffene og er villig til

at arbeide videre paa dem. Det er altid bra at stille sig slik at man har en god position at falde tilbake paa.

Nu er det vist mange arbeidere som haaber paa voldgift — ved høires hjelp. Jeg vil si at det er et forfængelig haab. Vi er ogsaa ilde tjent med at faa en voldgiftsdomstol som er nedsat av en *høireregjering*. Det blir arbeidsgiverforeningens nærmeste skyldfolk som kommer til at sitte der. Kongressen bør tvertom gi sit samtykke til, om nødvendig, at de organisationer som magter det faar støtte og hjelpe til at *streike* mot en eventuel voldgiftsdom som gaar dem imot. Jeg haaber ialfald der ikke blir reist røster i denne forsamling nu om at støtte voldgift i arbeidstvister.

Forøvrig er jeg stort set enig med Lian i, at vi ikke i utrængsmaal lager konflikter eller gjør dem større end nødvendig er.

Eikejord: Jeg hadde ventet at høre noget fra Lian med hensyn til nødsarbeidernes løns- og arbeidsforhold. Han berørte ikke med et ord hvad vi kan gjøre for at komme denne gruppe av arbeidere tilhjelpe. Av offentlige deputationer som kommer herind kræves der fortvæk stadig nye «nøds»arbeider igangsat, og det har utviklet sig derhen, at vi har faat en stor hær av *uorganiserte* folk bortover vei- og jernbaneanlæggene. Norsk arbeidsmandsforbund har søkt at faa disse organisert. Men det er svært vanskelig, da vi har maattet si, at vi ikke har kunnet gaa til nogen konflikt for at faa forbedret deres løns- og arbeidsvilkaar. Det er ogsaa en høist uensartet bestand det her gjælder; nødsarbeidernes skarer rekruteres til og med av fallerte millionærer! Forbundet har omsendt til anlægsarbeiderne spørsmålet om de vil være med paa at *ta en kamp* nu i vaares for derved at tvinge stortinget til at ophæve bestemmelsene om nødsarbeidet, slik at de kommer under de samme forhold som de øvrige arbeidere. Det blev ogsaa vedtat ved uravstemning av anlægsarbeiderne, at de skulde gaa til konflikt paa fremme av kravet. Imidlertid er det meddelt i de sidste dage at statsbanenes hovedstyre kræver en revision av de gjældende arbeidsbetingelser ved jernbanens anlæg. Det blir da et spørmaal om hvordan man skal forholde sig. Med hensyn til lønnen er den for tiden kr. 1.20 pr. time. Man kan vel være sikker paa at hovedstyret kommer og kræver mindst 20 øres reduktion. Allerede ifjor høst var der krav om det. Det vilde være av interesse at vite om landsorganisationen vil være med paa at *støtte* den paatænkte aktion for at avskaffe de arbeidsbetingelser, som er fastsat for nødsarbeidet, eller om man mener at man ikke kan anbefale den fremgangslinje som Norsk arbeidsmandsforbund har tænkt.

Ordstyreren refererte følgende forslag, undertegnet av en flerhet av sekretariatets medlemmer:

«Landsorganisationen opretholder de tidligere kongressers standpunkt i voldgiftsspørsmålet.»

Ole A. Berg: Det var med interesse jeg paahørte Lians utredning. Men jeg kan ikke si andet end at jeg blev en smule forbauset, da han ikke berørte det mørke punkt, som heter nødsarbeidet. Dette spørmaal virker indgripende i den norske fagbevægelse, og kan der ikke gjøres noget ved det er det snart ikke lønt at snakke hverken om defensiv eller offensiv. Nødsarbeiderne ligger utenfor alslags lov og ret; de er undergit

vilkaarligheten i de aller fleste tilfælder. De er bestemt til at gaa foran i at trykke lønnen ned til et bestemt lavmaal — saa kommer turen til de andre. Dette er en sak som ikke angaar de enkelte fagforbund i første række, men Arbeidernes faglige landsorganisation. Derfor bør den ha sin plads under denne debat.

Man kan dele nødsarbeidet i to kategorier — kommunenes og den norske stats nødsarbeider. Ved det kommunale lønnes arbeiderne med 60 øre timen eller lavere — en dagløn av kr. 4.80. Fik de endda lov til at *beholde* disse penge var det jo bedre end ingenting. Men av disse 4 kroner og 80 øre maa de betale til kredssykekassen, og de faar regelmæssige skattetræk osv. Der blir da saa at si intet igjen til familien eller til vedkommende selv. Jeg er selv nødsarbeider og kjender til det av god erfaring. Saa er det *statens* nødsarbeide. Idag ligger lønsnivaat ved jernbaneanlæggene mellem 8 og 9 kroner dagen, altsaa saa lavt at det er umulig at eksisterere paa det, og familiene blir henvist til at søke fattigkassen. Og man har ingen garanti for at ikke staten naarsomhelst kan sænke nivaat yderligere. Kommunene har nu 2 kroners tilskud av staten pr. dagsverk, men dette tilskud er, som alle vet, betinget av en viss lønsgrænse opad. Dette er høist uheldig for nødsarbeiderne, omend kanske til fordel for kommunene.

Det er uttalt at hvis organisationen vilde gjøre noget for nødsarbeiderne kunde man risikere, at der ikke blev git nogen bevilgning mer til nødsarbeide overhodet. Nuvel — det vilde kanskje være det bedste i det lange løp. Det offentlige maatte da til gjengjæld yde mer til *ordinært* arbeide. Jeg har ikke noget forslag at stille i denne sak, men jeg vil spørre sekretariatet hvad der er gjort for at faa en orden i dette nødsarbeide eller hvad man agter at foreta sig i sakens anledning. Jeg mener at den norske fagorganisation maa ta sig litt av dette, hvis vi ikke skal gaa tilgrunde allesammen.

Lian oplyste, at man i sekretariatet var enig om at ta op spørsmålet om arbeidsløsheten og nødsarbeidet under den mundtlige beretning for 1922.

P. Furubotn: Det er naturligvis et meget vanskelig spørsmaal at trække op den rigtige taktik til vaaren under de vanskelige politiske forhold vi staar oppe i. Jeg for min del nærer sterk tvil om den linje, som sekretariatet har anvist, er den heldigste. Jeg vil dog ikke reise nogen opposition mot den; det kunde ogsaa *svække*. Men skal denne linje følges vil jeg i forbindelse hermed nærmere ha præcisert hvad der er min opfatning i den stilling vi staar.

Som følge av krisen indtar ikke fagbevægelsen den sterke stilling idag som den under andre forhold vilde ha gjort. Det blir da nødvendig for os at utnytte de magtmidler vi har *utenfor* fagbevægelsen og industrien til støtte for vor kamp. Jeg tror det vilde være av stor betydning om denne kongres sendte ut et *manifest til hele det arbeidende folk*, hvori man søkte at faa frem de fællesinteresser som landarbeiderne og industriarbeiderne har — et manifest som belyste bankpolitikken og de stigende rentebyrder, og hvor det blev klart anskueliggjort at et angrep som det der nu er indledet fra arbeidsgivernes og finanskapitalens side mot industriens arbeidere er indledningen til et angrep paa hele det arbeidende folks levestandard. Hvis det kan lykkes os til vaarens kampe at faa den

brede *folkeopinion* paa vor side, *mot* storkapitalen, *da* vil der være en mulighet for at vi kan seire. Jeg vil derfor foreslaa at der her vælges en redaktionskomité paa 5 mand, som faar i opdrag at utarbeide et folke-manifest, som tilrettelægger grundlaget for at alle løntagere i dette land — uanset politisk opfatning — kan samles paa en fælles platform — og at dette manifest senere offentliggjøres i pressen.

Taleren fremla sit forslag saalydende:

Kongressen vælger en redaktionskomité paa 5 medlemmer som faar i opdrag at utarbeide et manifest til det arbeidende norske folk. Manifestet fremlægges til godkjendelse av kongressen.

Volan: Stillingen for arbeiderklassen *er* desværre idag svak, fordi vi har hat den lange arbeidsløshet og fremdeles *har* en meget stor arbeidsløshet, og fordi organisationene av forskjellige grunde er gaat tilbake i medlemstal. Organisationens magtstilling er jo gaat i en voldsom grad tilbake i første række paa grund av de store uttællinger til understøttelse for de ledige. I et aar som 1921 har fagorganisationen utbetalt i understøttelse, i utgifter paa grund av tariffrevisionene og til de andre forsikringsindretninger ikke mindre end *39 procent av den samlede utbetaling i perioden fra 1906 til og med 1921*. Naar et enkelt aar tynger slik paa fagorganisationens økonomi — og 1920 var ikke væsentlig bedre — da skjønner man, at organisationens magtstilling er en ganske anden idag end den har været tidligere. Og det er givet at netop *den* maa være den avgjørende faktor for sekretariatet naar det skal bedømme hvilken taktik der skal befølges under en tariffrevision.

Lian var inde paa arbeidsgivernes krav. I denne forbindelse vil jeg nævne, at efter den nuværende lov har ingen arbeidsgiver ret til at anvende arbeidere paa overtid i bedriftens ordinære produktion. Men vi ser hvordan det er. Under min reise i Nordland erfarte jeg at der ved sildoljefabrikkerne endog er indført 12 timers skift, stik i strid med loven og al organisationspraksis. Hvorfor? Fordi arbeiderne har *forlatt* sin fagorganisation. Naar saadant kan foregaa skjønner man hvor vanskelig det er for organisationen at kunne øve kontrol med arbeidsgivernes anvendelse av overtid. Desværre har man set at stillingen er en lignende ogsaa paa pladser hvor man *har* fagorganisation.

Med hensyn til voldgiften maa jo fagorganisationens stilling være klar nu. *En* ting er vi alle blit paa det rene med, at tvungen voldgift i en nedgangsperiode, hvor arbeiderne staar svakt i det, er en *anden* voldgift end i opgangstiden, da fagorganisationen saa at si er rustet til tænderne. I en økonomisk opgangsperiode forstaar ogsaa voldgiftsretten, at det er nødvendig at avsi domme som *arbeiderne respekterer* — ialfald saa nogenlunde. I nedgangstiden behøver den derimot ikke at ta det samme hensyn til arbeidernes organisatoriske kamp — da avsier den domme som er forenlig med «næringslivets» interesser. Og blir voldgiftsloven vedtat *iaar* vil høre nok sørge for at faa retten sammensat paa en slik maate, at den helt og fuldt varetar arbeidsgiverinteressene. En mand som direktør Rygg vilde vel bli formand, eller ialfald sikkert medlem der. Han blev anvendt ogsaa ifjor, da han indkaldtes som «sakkyndig». Han skulde gi opplysninger om utsigtene for næringslivet og for prismarkedet — og

spaadde prisnivaæts fald. Men alle som sat derøppe i retten hadde følelsen av at hans opgave var en ganske anden end den at agere den nøytrale sakkyndige.

Rich. Hansen mente det hadde været taktisk klokt for os at si op overenskomstene, istedetfor at overlate dette til den anden part. Hvis forholdet hadde været det at alle arbeidere i tilfælde vilde ha *forstaat* dette, kunde det latt sig høre. Men naar resultatet forelaa, og det kanske indeholdt *daarligere* betingelser end før, vilde den borgerlige presse si: der ser man hvad de fik! — og man vilde komme til at opleve en voldsom kampagne mot arbeidernes organisationer for at svække deres anseelse i arbeidernes øine og derved vanskeliggjøre stillingen for os end yderligere til *næste* tarifrevisjon.

Marius Pedersen: Det hører i den trykte dagsorden at sekretariatet vilde fremlægge et forslag. Men vi har endnu ikke set noget saadant. Det største spørmaal for arbeiderne er netop taktikken til vaaren, og det spørmaal melder sig da: voldgiftslov eller ikke voldgiftslov. I dette vigtige punkt, som er et vitalt spørmaal for os, sier Lian, at «vi har ikke noget forslag». Jeg mener at sekretariatet her pligter at ha en indstilling, selv om det kan gaa ut fra at stillingen paa kongressen paa forhaand er git. Jeg vil videre hævde, at hverken sekretariatet eller repræsentantskapet hadde mandat til at ta en beslutning som den de fattet ifjor i spørmaalet om voldgiftsloven. Denne beslutning og dens følger har skapt megen elendighet blandt arbeiderklassen. Man sier at man var «nødt» til at ta loven, fordi man var kommet op i en tvangssituation, men det var sandelig ingen «stilling». — Den defensive linje er mer forkastelig nu end den nogensinde har været; det er en *negativ* stilling, som er uten nogensomhelst betydning. Det er bedre at anvende pengene til at ta en *kamp mot nødsarbeidet* end at betale understøttelse under en saakaldt defensiv streik. For her ligger selve kjernen i den lønstrykpolitik som gaar ut over hele den arbeidende klasse.

Madsen: Furubotn pekte paa at fagbevægelsen ikke idag indtok den magtstilling som den burde og skulde ha. Det er en kjendsgjærning, selvfølgelig — og det ikke bare her i landet; i de fleste andre land staar arbeiderklassen oppe i den samme situation. Det skyldes de forandringer som har fundet sted i hele den internationale situation; selve klassespenningen og den reaktionære periode man gjennomgaar medfører det. Arbeiderklassen maa derfor indskrænke sig til at forsvare sine mest elementære interesser. For Norges vedkommende er der et specielt forhold som bidrar til svækkelse av organisationen. Jeg er nødt til at si det: det er efter min opfatning voldgiftslovgivningen. Arbeiderne er blit vænnet til ikke at stole paa sin egen kraft, sine egne organisationer, fordi de har hat en borgerlig voldgiftsdomstol som sovepute. En masse arbeidere — de ikke helt klassebevisste — er blit sløve herunder og ræsonnerer beat frem som saa, at «det gaar like godt enten jeg er organisert eller ikke». Dette ræsonnement har ikke været ualmindelig at høre.

Med hensyn til at reise kamp for at faa de brede lag over paa vor side er dette jo en helt riktig tanke, som de klassebevisste arbeidere altid har kjæmpet og agitert for. Man har forstaat betydningen av at komme i nærest mulig kontakt med folk som har rene løntagerinteressar, men

som ikke har en organisation av den art som industriarbeidernes. Der blev ogsaa nylig holdt en fælleskonferanse av repræsentanter for en række arbeidergrupper, hvor sekretariatet var repræsentert med hele 10 mand. Jeg tror at denne konferanse hadde en viss agitatorisk betydning. Paa den anden side skal man ikke *overvurdere* betydningen hvergen av slike konferanser eller av oprop og manifeste som utsendes. Det har altsammen sin virkning, men det virker ikke *spontant*, medmindre situationen antar en akut revolutionær karakter. — Jeg kan være enig i nedsættelsen av en redaktionskomité, som avfatter et oprop til arbeiderklassen i den foreliggende situation. Men jeg kan ikke være enig i at denne kongres utsender dette manifest idag eller imorgen. Komiteen bør utarbeide et utkast som fremlægges for sekretariatet til godkjendelse, og som sekretariatet kan utsende paa kongressens vegne i neste uke. Da vil man ha greiere besked om hvordan stillingen i det hele ligger an.

Hvad angaar voldgiftsloven kunde det være nok at si, at blir den vedtat blir det *ikke* med arbeiderrepræsentantenes stemmer i stortinget. Men der er delte meninger inden høre. Det er ogsaa klart at der ikke er helt fælles interesser inden et saa stort og rotet parti som høre idag er. Enhver større industriel rystelse kan virke forstyrrende for mange banker f. eks. Ogsaa indenfor industrikapitalistenes rækker — produksjonskapitalen — er der ønske om at arbeidslivet kan faa gaa sin jevne gang. Denne opfatning deles selvfølgelig ogsaa av en række grupper av smaafolk og middelstandsfolk som politisk sogner til høirepartiet. Der har derfor indenfor partiets ledelse, særlig dets «frisindede» del, hævet sig røster for at stille repræsentantene *frit* i avgjørelsen. Til gjengjæld skulde venstre stille *sine* folk frit i et spørsmal som traktat- og forbudssaken. Paa den maate er det ikke utelukket at propositionen om tvungen voldgift kan bli vedtat ogsaa iaar. Men vi kan ikke regne med det. Arbeiderorganisationene maa være forberedt paa forhandling og eventuelt kamp for at løse tarifssituationen til vaaren. Jeg er enig med Lian i at vi skal indta i prinsippet en defensiv holdning. Men en slik holdning utelukker ikke at man kan *gaa over til angrep* i industrier eller fag, hvor forholdene kan ligge særlig tilrette for det. Og dette er organisationens ledelse, saavidt jeg skjønner, helt opmerksom paa.

Efter en replik av *Volan* til Marius Pedersen uttalte *Lian*:

Med hensyn til voldgiftsloven er jo forholdet det, at den faglige organisation ved en række beslutninger har slaat fast sit standpunkt til den. Og jeg kan ikke skjønne at det overhodet skulde være nødvendig at vedta noget forslag i den sak, for der har aldrig været vedtat noget inden landsorganisationens institutioner som har anerkjendt tvungen voldgift som løsning av faglige tvistigheter og kampspørsmal. Ogsaa ifjor, da loven blev akseptert som midlertidig paa visse betingelser, blev der uttrykkelig præcisert det prinsipielle syn som fagorganisationen tidligere har hævdet. I de beslutninger som er fattet av de foregaende kongresser ligger bl. a. ogsaa den ting, at hvis der, trods arbeidernes protest, skulde bli søkt indført i dommene bestemmelser av den art at de skadet og krænket arbeidernes livsinteresser skulde organisationen med den magt, som den raadet over, *reise kamp mot* voldgiftsrettens avgjørelse. Vi forbeholder os ogsaa fremdeles at bruke den magt og evne vi har til — i henhold

til tidligere beslutninger — at bekjæmpe de uheldige følger som maatte komme av en ny voldgiftsbehandling.

Hvad angaar det foreslaatte manifest tror jeg det heldigste vilde være at kongressen bemyndiget sekretariatet til paa kongressens vegne at utsende et saadant. Det maa være et helt *laglig* dokument, som kommer som et samlet uttryk for arbeidernes følelser og opfatning, uanset hvilke grupper de tilhører i Norges land. Men det er neppe nogen git saadan i et øieblik at skrive det, slik at det har den fulde vekt og den bedste form. Kan man imidlertid faa tid til at lave det ordentlig før kongressen slutter har jeg intet mot det.

Oksvik: Formandens indledningsforedrag gav indtryk av en fornøftig vurdering av situationen — fri som det var for den sedvanlige svada. Det lignet den *gamle* Lian. Han sa omtrent det som han overfor arbeiderklassen kunde *forsvare*, henset til de forhold vi lever under. — Jeg tok ordet til Furubotns forslag for at si, at jeg anser det ganske meningsløst for kongressen at vedta noget slikt. Det har været en arbeidende og «ædruelig» kongres -- bortset fra det politiske; da skal den ikke begaa den mangel paa ædruelighet at ty til resolutioner paa slutten. Vi maa ha den tilid til den ledelse, som vi vælger, at *den* sender ut det som den finder at der er grundlag tilstede for. Jeg henstiller til alle at *avvise* forslaget om en komité. Der behøves ingen barnepike. Jeg foreslaar: Furubotns forslag oversendes sekretariatet.

Teigen: Der er ingen indvending kommet mot det som er fremlagt; jeg tror ogsaa at det syn paa situationen som er optrukket av Lian stemmer med den opfatning, som almindelig raar ute blandt medlemmene. Furubotns forslag kan det vel ikke være nogen grund til at stemme *mot*. Men jeg vil si, at jeg tror ikke at et saadant manifest fører til nogen ting. Det forekommer mig at være et mistillidsforslag til alle partiredaktører i landet, at sekretariatet eller en komité skal være nødt til at skrive et manifest for at bearbeide opinionen. Det eneste kunde være om man samtidig var istand til at indføre *løsepligt* (munterhet). Denslags flyveblade skaper ikke større indflydelse eller opinion for vor sak; det minder mest om missionsvirksomhet.

Furubotn: Oksvik har tydeligvis misforstaat forslaget. Det er for at komme *bort fra* «svadaen» at jeg har fremsat det. *Jeg* er ingen tilhænger av svadalinjen. Opropet skal ingen politisk tendens eller politisk erend ha; det er et *positivt* forslag, som tilsigter at gjøre hele den arbeidende befolkning opmærksom paa hvor faren truer. Vi skal ikke ha nogen resolutionsfabrik, men vi skal analysere stillingen som den er og paapeke for arbeiderklassen hvad som er den politiske nødvendighet svarende til den situation man staar overfor til vaaren. Det vil efter min mening ligge langt større styrke i manifestet, hvis hver repræsentant her har faat anledning til at gjennomgaa det. Og det maa være et manifest som *alle* retninger kan samles om. Det vil da komme som en naturlig og heldig avslutning paa kongressens forhandlinger. Jeg opretholder forslaget.

Kr. Henriksen: Volan mente at kunne se voldgiftsloven i to perioder. Det kan være ret til en viss grad. Men for arbeiderklassen og organisationen er det like galt. Lian fandt det ikke nødvendig at vedta nogen beslutning i spørsmålet. Vil ikke det bli opfattet som en svakhet og set paa

som et baade — og? Voldgiftsloven i opgangstiden skaffet os kanskje delvis enkelte fordele, men den *svækket os organisationsmessig*. Den har virket som en tæringsbacille paa organisationen og de enkelte medlemmer. Vi har nu sagt fra i agitationen, at det skal være *slut* med dette, derfor ser vi ogsaa tegn paa opgang i organisationen. Det er en styrke i det at vi sier bestemt fra. Og det er det *mindste* vi kan gjøre. Bli der voldgift iaar skal ialfald ikke vi ha skylden for den. Jeg mener at vi skal gjenopfriske de tidligere beslutninger med en ny idag.

Axelsen: Lian nævnte overtiden og den fare som der var for at vi ved den kunde banc vei for en forlænget arbeidsdag. Jeg er enig i at der maa føres en streng opsigst med at arbeidsgiverne ikke sætter sig ut over loven paa dette omraade. Og ogsaa arbeiderne maa indskjærpes dette. — Jeg kan ikke være helt enig med Furubotn i at vi skal sende ut et opprop som nævnt her fra kongressen. Det som vi trenger til er at vi vurderer de enkelte situationer som vi gaar ind i, og skulde det sekretariat som vælges komme til det resultat, at et manifest var nødvendig, bør det nærmest overlates til dette — som de mest kompetente — at sende det ut. Personlig staar det for mig som noget der ikke vil fremme den store kamp. Et opprop utsendt fra denne kongres vil virke nærmest som et bønnskrift.

Madsen: Jeg er, som allerede uttalt, enig i Furubotns tanke. Men det er spørsmaal om fremgangsmaaten. Jeg mener at saken ligger i gode hænder om sekretariatet behandler den ikveld eller imorgen og saa sender oppropet ut straks efter. Det maa være et manifest som kan virke samlende paa de forskjellige avskygninger i landsorganisationen og arbeiderklassen i det hele. — Med hensyn til det fremlagte forslag som henviser til de tidligere kongresbeslutninger om voldgiftsloven vil jeg anbefale det. — Samtidig vil jeg paapeke nødvendigheten av at der skaffes tilveie et godt statistisk materiale, brukelig fra arbeidernes synspunkt, ved forhandlinger. — Jeg er enig med Lian i hvad han uttalte angaaende behandlingen av revisionen av arbeiderbeskyttelsesloven. Det vilde ogsaa være heldig om man fik utsat forslaget fra Arbeiderkommissionen, slik at man slap at faa det ødelagt paa det nuværende reaktionære storting.

Ordstyreren refererte følgende forslag fra *Traanmæl:*

«Sekretariatet bemyndiges til at utsende et manifest paa landsorganisationens vegne.

A. E. Gundersen: Der er en almindelig uvilje blandt arbeiderne mot voldgiftsloven. De ser det som en nødvendighet at faa komme til et oppgjør direkte med arbeidsgiverne selv. Vi maa derfor gjøre alt for at undgaa en voldgiftslov iaar. Men ved at vedta en kraftig resolution her vilde det kunne virke *mot* sin hensigt likeoverfor høire i tinget, slik at vi risikerte at faa den saa meget før. — Jeg tror alle kropsarbeidere i dette land er enig i at ta kampen mot arbeidsgiverne paa den defensive linje. Jeg slutter mig her helt til Lian: at vi tar kampen, om den kommer, mot den organiserte arbeidskjøperkapital og ikke utvider den til at bli en konflikt som berører hele samfundet. Hvad det gjælder om er at komme selve fienden ind paa livet. — *Resolutionsmakeriet* har vi hat nok av. La ledelsen besørge den ting, hvis den finder det lønner sig. Skulde voldgiftsloven bli vedtat kan det ogsaa komme til at ændre op-

røpets karakter; for da maa vi operere paa andre linjer. Jeg vil si til Furubotn: spar heller litt paa papiret!

Tranmål: Det er godt at høre at der er slik samstemmighet i stillingen overfor voldgiftsloven. Det er ingen tvil om at det har været en *ulykke* for den norske arbeiderklasse den voldgift vi har og har hat. Jeg haaber at dette spørmaal aldrig blir aktuelt mer blandt arbeiderne indenfor den borgerlige stat. Det værste ved voldgiften er den *indstilling* den skaper inden arbeiderklassen. Det er ganske uhyggelig. Vi maa faa interessen for organisationen og dens virksomhet op igjen, hvis det skal bli mulig at faa *fornyelsen* i organisationen og skaffe os midler i hænde for den *kamp* som er nødvendig for at forsvare os. Samtidig som vi fører den defensive kamp mot arbeidskjøperne maa vi faa reist en *opinion direkte paa arbeidspladsen* og utnytte de magtmidler vi der besidder. Vi har likesom stanset i vor utvikling og indført et slags faglig parlamentarisme som har holdt paa at kvæle os. Vi trenger litt friskhet og fornyelse. Og den maa komme indenfra. Jeg gaar ut fra at vi kan staa overfor en rænæssanse inden organisationene, men da maa vi vende blikket *fra* det borgerlige statsapparat *til* organisationene; det er veien frem,

Jeg skulde ikke hat noget mot et manifest utsendt fra kongressen, hvis forslaget herom var fremkommet tidligere og utkastet hadde foreligget til debat her nu og man vilde kunnet gi sig tid til en forsvarlig behandling. Men at ta en saadan sak op nu kort før kongressen skal gaa til avslutning er ingen forsvarlig behandling. Derfor er det riktig at gi sekretariatet den bemyndigelse jeg har foreslaat — ikke at «oversende» saken som Oksvik vil. Vi bør vente med utsendelsen de dage som er igjen til voldgiftsloven er behandlet og avgjort; manifestet vil da ogsaa faa en bedre forberedelse. Og det skal jo ha *indhold* — ikke bestaa av almindelige slagord.

Jeg er enig i at vi søker at vinde de brede lag for os. Men det er blit noget av en *overdrivelse* i det sidste med hvervningen av støtten og sympatien utenfra; man driver en likefrem politisk kurtise med disse befolkningslag. Vi maa ikke tape av sigte betydningen av at ha en sterk organisation som kan handle *uavhengig* av følelsene og stemningene i de befolkningslag, som lar sig drive. Naar det gjælder at faa tak i disse lag er imidlertid ikke manifestene veien, men det at skape en *sterk arbeiderpresse* — at ta læserne væk fra de borgerlige aviser; da faar vi deres opfatning *snudd*. Og faar vi opfatningen snudd kan vi ogsaa opnaa at vinde deres aktive medvirken, hvadenten den er av faglig eller politisk art.

Bratvold: Under behandlingen av den specielle situation ifjor, da spørmaalet om tilslutning til voldgiftsloven forelaa, var jeg en av dem som holdt paa vort tidligere standpunkt fra kongressene; jeg mente at selv med den fortvilede situation som var maatte vi ta kampen med de kræfter som vi hadde. Diskussionen i representantskapet resulterte i et knepent flertal for det standpunkt at vi skulde se bort fra kongresbeslutningene og gaa over paa den anden linje. Erindrer jeg ikke feil var Furubotn blandt dem som i sidste øieblik gik over paa voldgiftslinjen. Og hvorfor? Fordi han følte sig overbevist om at man var traadt ind i en ny situation, som forandret hans syn. — Likeoverfor det spørmaal

som debatten her nu nærmest gjælder maa man være enig i Traamæls ræsonnement, at det vilde være uheldig om kongressen uten forberedelse skulde vedta en viss form for et manifest og sende det ut. Jeg er ikke færdig til nu paa staaende flekken at ta standpunkt til et slikt manifest — til at binde mig saa umiddelbart *foran* situationen til det ene eller andet. — Med hensyn til det som skal gjøres nu er jeg enig med det øvrige sekretariat i, at man bør indrette sig paa basis av *situationen som den er*. Og det ser slik ut at det heldigste i øieblikket vil være defensiven, som det er sagt. Men det er godt mulig, at sekretariatet om en maaned eller en halv vil staa overfor slike situationer, at det vil være nødvendig at *ta ut eksportindustriene*. De staar i høikonjunktorens tegn, og for de store pengeinstituter som har finansiert dem er det magtpaaliggende at utnytte den chance som ligger heri. En sympatistreik her vil da kunne tækkes, hvis forholdene utvikler sig dithen at det gjøres paakrævet. Ingen idag kan si med nogen bestemtighet hvordan denne utvikling vil løpe av. Men sekretariatet bør holde de fagorganiserte arbeidere til enhver tid godt underrettet om den faglige situation — hvad sikkert ogsaa vil bli gjort.

Jeg fraraader at man nu laver et hastverksmanifest; det har ikke den betydning at man bør indlate sig paa det. Jeg vil anbefale sekretariatets forslag om voldgiftsloven og at man indskrænker sig til at vedta det.

Ordstyreren refererte følgende forslag fra *G. Bakke*:

«Kongressen utsender straks et manifest og anmoder Traamæl, Furubotn og Oksvik om at fremlægge et saadant for kongressen til vedtagelse.»

Det oplystes at Furubotn hadde ændret sit forslag derhen at komiteen kom til at bestaa av 6 medlemmer.

Bakke trak derefter sit forslag tilbake.

Johs. M. P. Ødegaard: Med hensyn til den faglige situation kan jeg indskrænke mig til at understreke, hvad der er sagt av flere, og henviser til formandens utredning. Det virker eiendommelig at høre, at samtidig som det bebreides sekretariatet at *det* intet forslag skulde ha fremlagt faar man høre at det er det «gamle resolutionsmakeri op igjen», naar der fremlægges et forslag som bøter paa denne mangel. Der findes ingen høiere myndighet end kongressen, og den bestaar av repræsentanter for de forskjelligste opfatninger. Hvis der herfra kunde utgaa en uttalelse som et enstemmig uttryk for forsamlingens mening vilde det ikke være en *resolution* i almindelig forstand, men et kraftig ord og et alvorlig ord til samfundet om arbeidernes syn paa den foreliggende situation. Om tiden er noget knap tror jeg dog ikke, at forsamlingen ikke saa tilnærmelsesvis er klar over situationen og kan avgjøre om uttalelsene i et saadant manifest er overensstemmende med hvad de tænker og føler. At repræsentantene ikke skulde kunne ta *standpunkt* er at undervurdere dem. Jeg vil anbefale Furubotns forslag, idet jeg tror at det ihvertfald vil være et forsøk værd. Og jeg er overbevist om at kommer et saadant manifest istand vil det ha den allerstørste værdi.

Med hensyn til voldgiftsloven kan der intet være i veien for at fatte

en speciel uttalelse i det konkrete spørsmål hvorom jeg antar at der ikke er særlig divergerende meninger i denne forsamling.

Moe: Gundersen var bange for at man ved at vedta en uttalelse i den sak vilde bibringe arbeidsgiveren et saa sterkt indtryk av motstanden hos arbeiderne mot voldgiftsloven, at det kunde føre til det stik motsatte. Men man er paa den side fuldt opmerksom forut paa hvad arbeiderne og organisationene mener om den ting. — At Furubotns forslag skulde være et mistillidsvotum til partiredaktørene hører dog intetsteds hjemme. Et manifest fra kongressen vilde tvertom understøtte arbeiderpressen i dens propaganda for samling av den norske arbeiderklasse. Jeg er enig med Tranmæl i at man skal faa læserne bort fra de borgerlige blade. Men man skal ogsaa være opmerksom paa at et manifest som nævnt vil være et ualmindelig godt agitationsmateriel, ikke mindst for os ute i det «mørke fastland». Det vil ogsaa indvirke i retning av samling, og det vil skape øket interesse blandt folk som nu staar os fjernere. Det vil gi et godt grundlag at bygge vor agitation paa. Det kan se ut som en gammel taktik, men er dog en *ny* taktik. Jeg er derfor forbauset over motstanden mot forslaget.

Lørdag eftermiddag.

Ordstyrer: *Mørk.*

Ved møtets begyndelse musicerte barnelagenes guttemusikkorps og høstet almindelig anerkjendelse for sine præstationer.

Efter oplæsning av protokollen fortsattes debatten om den

laglige situation.

Halvard Olsen: Der har, saavidt mig bekjendt, ikke været nogen delte meninger om voldgiftsloven, principielt set. Og det er naturlig. Den arbeiderklasse som kjæmper for sin ret i samfundet og for sin frigjørelse kan aldrig anerkjende den kapitalistiske stats ret til at gripe ind i klassekampen. Men det er derfor ogsaa en utiltalende — *uhæderlig* kan man si — debat- og agitationsmaate at forsøke at gi det utseende av, at man har gaat over til at *godkjende* voldgiftsloven, naar man ifjor ut fra taktiske grunde gik til at si at man ikke vilde stille sig paa arbeidsgiverforeningens platform i kampen mot denne lov. Jeg for mit vedkommende er klar over, at tiltrods for de daarlige voldgiftsdonime vi har faat var det *rigtig* handlet, og jeg forsvarer min stilling.

Det er sagt her, at den tvungne voldgift har været til ulykke for den norske arbeiderklasse. Og hvorfor? Jo fordi den har, sier man, tat fra arbeiderklassen her i landet viljen til resolut handling og evnen til kamp. Det er noget sludder, selvfølgelig. Vi har hat voldgiftslov fra 1916 til nu — netop i den periode da vi har ført de største kampe. Og maaler vi arbeiderklassens stilling her i landet med stillingen i *andre* land vaager jeg at si, at vi er like gode revolutions- og klassekampsoldater som noget lands som *ikke* har hat voldgift. Det forstaar ogsaa arbeiderne paa arbeidspladsen.

Til trods for at jeg ingen tilhænger er av «revolution paa papiret» finder jeg det rigtig at kongressen vedtar Furubøtns forslag, og jeg anbefaler det. Jeg har forstaaet det slik, at fra hans side gjælder det at faa istand et manifest som peger paa den vei hvorpaa vi alle kunde samles — et manifest som skulde ha en *indre* opgave indenfor fagorganisationen og samtidig den *ydre* opgave at manifestere overfor arbeidsgiverne og kapitalistsamfundet, at naar det gjælder kampen for vore nærmest liggende interesser findes der ingen forskjel paa os i denne sal, til trods for de delte meninger vi ellers kan ha. Ja men det skal *sekretariatet* lave, sies der. Og det sies av dem som hævder her at resolutioner er overflødige. For mig vil en resolution eller et manifest lavet av *sekretariatet* ikke ha synderlig værd. Netop deri at *kongressen* vedtar det ligger manifestets største betydning. Det staa ellers frit for sekretariatet at sende ut et manifest naarsomhelst. Men her er den fagorganisere arbeiderklasse samlet, og det er den som skal gi uttrykk for *sin* mening. Skal man vedta noget i den retning maa det vedtages av denne kongres enstemmig, ellers vil det ikke ha den værdi det skulde og burde ha. Teigen sier at vi kan overlate den ting til partiredaktørene. Vi har været vidne til at det fra det hold ikke altid gjøres saadan, at man finder en linje til fælles arbeide, og det har skapt forvirring. Jeg vil si at alle de politiske konfirmanter som skal behandle faglige spørsmål burde faa et *direktiv* fra kongressen for engangs skyld.

O. L. Strøm: Jeg har ikke deltatt i debatten om voldgiftsloven og agter heller ikke at gjøre det. Den gruppe som jeg tilhører, statstjenestemændene, blir jo ikke under nogen omstændighet berørt av den. Jeg hadde ikke tænkt at ta ordet i det hele, men naar Furubotn har fremsatt sit forslag finder jeg at maatte gjøre det. Jeg har ogsaa sittet og skrevet et forslag til resolution, og den har en bestemt hensigt. Vi vet at statstjenestemændene ogsaa har sin faglige situation — kanskje noget forskjellig fra de andres. Men vi har følt vor arbeidsgivers tryk i samme grad som de øvrige arbeidere, om ikke *mer*. Vi har ikke orket at følge med i lønsbevægelsen opad; naar det derimot gjælder at gaa *nedover* følger vi ikke bare med, men vi er kanskje kommet foran dere. Paa 1¼ aar ialfald har staten ribbet os for hele vort dyrtidstillæg. Og nedgangen i indtægt har været særlig stor for de gifte, for familieforsorgerne. Tjenestemændene har grund til at være misfornøiet med *sin* arbeidsherre, som alle de andre er misfornøiet med arbeidsgiverforeningen. Og de *er* det ogsaa. Tjenestemændene har, siden nedgangstiden satte ind, søkt at motsætte sig overgrepene med de midler de har hat til raadighet. Vi vet imidlertid at deres organisationer ikke er saa faste, ikke av den modenhet som deres. Dette har igjen sine grunde, som bl. a. bunder i deres specielle ansættelsesvilkaar og maaten hvorpaa deres lønninger fastsættes. Man maa se paa de forhold som de er. Nu har der helt siden 1915 paa gaat et intenst arbeide for at samle dem til en organisationsmessig enhet. Det staa for mig som en hovedsak i dette arbeide at det gjælder for enhver pris at samle tjenestemændene om deres *fælles økonomiske interesser* — og den interesse er ikke vanskelig at finde; den ligger i forholdet til den fælles arbeidsgiver, hvis vilkaarlighet de til enhver tid er underkastet. Selv om man ikke faar dem ind i Arbeidernes faglige landsorganisation, alle med

én gang, saa *kommer* de dog engang dit. Enkelte av disse grupper staar tilsluttet landsorganisationen idag. Derfor har denne kongres ogsaa en pligt paa sig likeoverfor de andre statstjenestemænd. Jeg vil anbefale en uttalelse hvori kongressen gir uttryk for den interesse og sympati hvormed vi alle følger den kamp som statstjenestemændene fører idag for sine dyreste interesser. Idet jeg stemmer for at der av denne kongres vedtages et manifest som nævnt vil jeg be om at en saadan uttalelse saamtidig n'aa bli avfattet av komiteen — ikke indarbeidet i manifestet, men avgit som en *særskilt uttalelse rettet til tjenestemændene*; ti det har sin mission. I komiteen bør der da ogsaa gives plads for en statstjenestemand.

Svendsen talte for Furubotns forslag. At kongressen til avslutning kunde rette en enstemmig appel til de organiserte og forøvrig til alle som hadde sympati for vår kamp vilde være av stor vekt. Taleren mindet i denne forbindelse om de repræsentanter som ved en tidligere saks behandling paa kongressen hadde forlatt salen i demonstration. Naar repræsentantene kom hjem burde de pointere overfor medlemmene i sine foreninger det som manifestet gav uttryk for.

Johs. Wilhelmsen: Voldgiftsloven har jeg altid været en motstander av, og det er derfor med glæde jeg ser at ingen staar op her idag og taler for at faa den igjen. Det har altid vist sig vanskelig at drive agitation for organisationen saa længe vi har hat denne lov at trækkes med. Rich. Hansen var inde paa maaten hvorpaa vi burde ha gaat frem og fremholdt, at arbeiderne selv skulde ha gaat til opsigelse av tariffene. Det tiltalte mig hvad han der sa. Men spørsmålet er om arbeiderne ogsaa vilde ha *forstaat* det — om de ikke vilde skrike op og si at *det* vilde være meningsløst. — Jeg anbefaler Furubotns forslag av hensyn til den betydning det vil ha at en slik appel til samling kommer netop fra kongressen. Det vil av arbeiderne stort set sikkert bli lagt mere vekt paa end om det kommer fra en engere forsamling.

Efter forslag av *ordstyreren* besluttedes strek og 5 minutters taletid.

Der referertes følgende forslag av *Systad*: Det manifest som kongressen utsender til arbeiderklassen skal undertegnes av alle kongressens repræsentanter.

Valgkomiteens formand, *Oskar Olsen*, fremsatte forslag om at behandlingen av saken nu blev avbrudt, for at man kunde gaa over til valgene. Forslaget forkastedes.

Oksvik: Efter den diskussion som er ført her kan jeg ta mit forslag tilbake og gaa over til Trammæls, om det end ikke smaker mig at kongressen skal «bestille» noget manifest; sekretariatet kan jo sende ut et manifest paa eget initiativ, hvis det finder grund for det. Hvad angaar forslaget om en komité maa det enten være noget intetsigende sludder som den indbyr kongressen til at fatte en enstemmig beslutning om, eller det maa bli spørsmaal om *prinsipper*. I det sidste tilfælde blir der naturligvis straks strid, og det er, mener jeg, værre end om vi *intet* vedtar. Jeg henstiller at man nedstemmer Furubotns forslag.

H. Eriksen: Man skulde debattere den faglige situation, men det synes at være gaat over til en diskussion om man skal ha et manifest eller ikke. Jeg vil si nogen ord om den faglige situation og om hvordan man

efter min mening bør optræ. Jeg mener som Lian at vi skal indskrænke de kampe som forestaar mest mulig. Det maa til, hvis vi skal opnaa noget; den økonomiske stilling for organisationene tilsier det. Det er nødvendig for repræsentantene at kjende til stillingen, naar de kommer hjem, slik at de kan si til medlemmene, at de som er saa økonomisk sterke at de *kan* undvære understøttelsesbidrag bør alvorlig overveie at gjøre dette til fordel for de svakere. Jeg tror det kan bli nødvendig for organisationen at den søker at optræ litt mer *smidig*, end der er gjort før. Med hensyn til manifestet mener jeg, at hvis kongressen nu gik fra hverandre *uten* at fortælle vore motstandere hvordan vi vil lægge tingene an vilde vi staa os paa det.

H. Kristensen: Det er ikke godt selv for sekretariatet at utarbeide retningslinjer allerede paa dette tidspunkt. Den stilling sekretariatet har indtat er det derfor ikke mulig at kritisere; man maa først se hvilke kampmidler de andre vil bruke mot os. Hvis vi ogsaa i 1923 skal faa en voldgiftsdomstol som skal bestemme arbeidernes lønninger bør arbeiderne gjennom sine fagforeninger ialfald sørge for at loven blir illusorisk. Jeg vil paa det varmeste anbefale Furubotns forslag.

Systad: Jeg betrakter denne forsamling som den norske arbeiderklasses parlament. Og det er sammenkaldt nu med sigte først og fremst paa den faglige situation. Det vi nu behandler er derfor det viktigste avsnit av hele kongressens arbeide. Naar vi saa staa foran det første lock-outvarsel i næste uke, som jeg kan tænke mig, vil arbeiderklassen spørre: *hvad har vi foretat os?* Jeg vil ikke være med paa at utsende resolutioner hvis indhold ikke kan gjennomføres, men vi pligter at irenlægge for arbeiderne en nøktern vurdering av den foreliggende situation idag og la dem forstaa hvad de maa være forberedt paa at gaa til. En saadan orientering skal vi sende ut, og den skal sendes ut av kongressens repræsentanter i fællesskap. Dette skal hver repræsentant ta med sig hjem. Jeg tror at netop henset til de diskussioner og beslutninger her hvorom der har staaet megen strid i disse dage vil en saadan avslutning paa ukens kongres være heldig. Vi skal herigjennem slaa fast, at overfor vaarens kamp, hvad enten den blir defensiv eller offensiv, staa vi alle samlet og lar stridsøksen hvile. Det vil ogsaa være av betydning at faa alles navne med paa denne fællesmeddelelse. La os vise at det virkelig er *alvor* dette at vi vil ha alle med i kampen for vor fælles sak!

Bjurstrom: Jeg var ifjor enig i at vi maatte ta voldgiftsloven, og det hadde sine gode grunde. Vi hadde gjennom flere aar under opgangstiden hat sittende en voldgiftsret, som tilkjendte arbeiderne vitterlige fordele; det er ikke til at komme forbi. Ifjor stod vi overfor den situation om vi skulde la os paatvinge en hensynsløs kamp, samtidig som vi stod svækket som aldrig før. En kamp under *de* forhold tror jeg vilde ha ført den norske arbeiderklasse i avgrunden. Men baade jeg og arbeiderne forøvrig har ogsaa *lært* noget av den ting at vi hadde voldgiftsloven over os ifjor; man er blit dyrt belært. Med hensyn til den situation vi nu staa overfor vil jeg henlede samorganisationenes oppmerksomhet paa nødvendigheten av, at alle straks tar fat paa de forberedelser som trænges; like-saa vil jeg henstille til sekretariatet at det, med muligheten av en kamp for øie, sørger for at etablere den bedst mulige kontakt med samorgani-

sationene. Jeg tror videre det vil ha stor betydning om denne kongres kan samle sig om et manifest til den norske arbeiderklasse idag. Og et saadant manifest kan vedtages uavhengig av den situation som eventuelt vil opstaa ved voldgiftslovens behandling. Det gjælder nu om at samle de bredeste masser til kamp mot arbeidsgivernes offensiv.

Marius Pedersen: Jeg maa fastholde at sekretariatet har indtat et meget negativt standpunkt i denne sak. Tre uker før kampen skal begynde har vi ikke en eneste plan for *hvordan* vi skal arbeide. Da maa det sies at være planløshet, og da blir nederlaget ikke andet end at vente. Madsen manet til forsiktighet og nævnte bl. a. arbeiderbeskyttelsesloven i stortinget. Det er reformismens gift som gaar igjen. Det har ingen betydning om en tøddel i den lov blir forandret. — Jeg kan godt stemme for resolutionen. Men det er ikke resolutioner vi trenger. Vi har aldrig manglet folk til at lave dem og trenger ingen nye folk til at gjøre det; hvad vi trenger er folk som er villig til at *ofre* noget for arbeiderklassens sak og for kampen.

Solheim: Det har været almindelig av de som har hat ordet at avlægge vidnesbyrd om sin stilling ifjor til voldgiftsloven. Det er svært letvint nu at si at loven ikke skulde ha været vedtat, for man kan ikke bevise hvad resultatet vilde bli om vi *ikke* hadde faat den. Jeg vil si at voldgiftsloven ifjor *skapte forutsætningene for at vi kan ta kampen iaar*. Jeg forstaar ikke den uvilje som har reist sig mot forslaget om et manifest fra kongressen. Der aabenbarer sig her to forskjellige grundsyn paa de kræfter i samfundet som arbeiderklassen har at kjæmpe mot. Det er naturlig at kampen iaar faar den ramme Lian trak op — at bare de forbund som danner brændpunktet i kampen blir sat ind. Men det er det moralske tryk som befolkningens eget syn utover landet utøver, som i virkeligheten bestemmer kampens utfald, og det er *det* som bør krystalisere sig i dette manifest. Det skal være et positivt uttryk for vor mening, og naar det er vedtat skal vi sørge for at faa det banket ind i alle arbeideres bevissthet.

Volan: Jeg har forstått det saa at der i og for sig ingen uenighet er om at landsorganisationen sender ut et manifest til det arbeidende folk; uenigheten gjælder om kongressen skal sende ut et manifest eller en meddelelse, eller om det skal overlates sekretariatet. Det er naturligvis et skjønsspørsmål. Men naar der er bliit strid om selve fremgangsmaaten mener jeg det heldigste vil være, at *kongressen* vedtar at utsende det; i motsat fald har jeg følelsen av at der er nogen som reiser hjem misfornøiet og bringer misnøien med sig videre, og det bør avverges. Det kan heller ikke negtes at det har sin betydning, at der herfra utsendes et fælles manifest.

Furubotn: Det er merkelig at høre den sterke opposition som er reist her av Tranmæl. Hvad er det som ligger til grund? Det er vel saa at magten skulde føres tilbake til medlemmene. Naar jeg peker paa betydningen av at vi kommer i sterkest mulig berøring med den øvrige del av proletariatet sier Tranmæl at det er en «overvurdering» av disse befolkningslag. Jeg vil si at det er *ansvarsløst* at komme med denslags. Den norske arbeiderklassens interesser maa gaa foran denslags meningsløshet.

Saa svak er stillingen idag at vi maa benytte alle de midler vi har for at styrke den.

Tranmæl: Jeg har hørt meget tull i min tid, men har aldrig hørt noget værre av en ansvarlig mand. Man vil forsøke at indbilde sig og andre at man med et *manifest* skal greie den norske arbeiderklasses stilling! Men det slaar ikke de karene i svinie. Der maa staa *magt* bak manifestet. Og magt skapes bare ved organisation. Jeg har intet imot at faa de andres tilslutning; der er arbeidet for det av flere end Furubotn. Men det blir intet igjen av det vi skulde vedta naar man ikke faar tid til at behandle det ordentlig. Man kan vedta almindelige fraser og slagord, javel; men det har ingen betydning. Et oprop eller manifest skal sendes ut i hundretusener av eksemplarer for at benyttes i agitations- og organisationsøiemed. Men da maa man ha tid paa sig til at utarbeide det, saa man faar frem det som *skal* sies. Det er fordi jeg tar Furubotns forslag *alvorlig* at jeg tar det standpunkt jeg gjør. Furubotn har intet patent paa den ting at det er av vigtighet at trække nye befolkningslag til os; det er ingen ny opfindelse. Men der maa arbeide til, alvorlig arbeide — ikke *bluff*, for det fører ikke til noget resultat.

Ordstyreren vilde paatale uttrykket *tull* i den sidste talers indlæg.

Tranmæl: Dirigenten burde heller paatale Furubotns debatmaate!

Lander: Vi har intet at si paa taktikken ifjor; men vi har ogsaa, som det er sagt, lært noget siden da. Det er arbeidernes vilje at man ikke en gang til skal overlate til en borgerlig domstol at dømme angaaende vore løns- og arbeidsvilkaar; man vil prøve iaar at opnaa noget bedre ved *egne kræfter* — det er arbeidernes syn. Om situationen og chansene kan vi vel ikke si stort i forveien, men vi faar handle ut fra den vilje som vi vet er tilstede.

Lian: Jeg beklager at debatten om manifestet har fordunklet diskussionen om selve den faglige situation; det hensigtsmæssigste turde ha været om dirigenten hadde latt opta det første som egen sak. Enkelte her synes at mene at man i et slikt manifest skal trække op retningslinjene for den kamp som skal føres. Det vilde selvfølgelig være det rene idioti at utlevere sig til arbeidsgiverne paa denne maate; derfor er det jo ogsaa at vi holder dette møte lukket. Noget andet er at man her gir plads for det som er av mer principiell art. Men for en kongres at trække op detaljer for en faglig kamp som skal foregaa om nogen uker er utelukket. Marius Pedersen har hørt daarlig efter naar han kan si at der ikke er nogen «plan». Jeg mener at den blev optrukket saa koncist og klart som det kunde la sig gjøre, idet jeg la frem situationen slik som sekretariatet ser den. Det er ikke alt som kan utlægges i skrevne og trykte dokumenter. Jeg vil ogsaa ha sagt til Marius Pedersen at han ikke maa forstaa det slik, at vi derved har sagt at enhver sympatistreik er utelukket. Ethvert skritt og enhver aktion som virkelig kan *støtte* vil sekretariatet ta under overveielse.

Med hensyn til manifestet, som der har staat saa megen strid om, er det rigtig, at rent saklig set er det kanskje vanskelig for en kongres at lave et manifest som er noget andet end et rundt produkt. Men naar der er reist saa heftig strid om dette vil jeg for mit vedkommende si, at om

jeg kommer med i et nyt sekretariat vil jeg be gud bevare mig for at faa noget med dette at gjøre — for det vil allikevel ikke bli rigtig for nogen! Derfor vil jeg henstille, naar saken ligger slik an som den gjør, at der allikevel nedsættes en komité til at levere et utkast, og at dette utkast forelægges kongressen imorgen til godkjendelse. Nogen særlig grundbetydning vil det vel ikke kunne faa, for et manifest som blir til paa den maate kan ikke gi uttryk for det; derimot vil det kunne ha megen *agitorisk* værd. Kan vi ikke nu vælge en komité, saa faar vi se om den kan fremlægge et forslag som vi kan vedta!

Ved *voteringen* vedtoges mot 2 stemmer forslaget om stillingen til voldgiftsloven (side 206).

Med stort flertal besluttedes at et manifest i anledning av den faglige situation skulde utsendes. Ved alternativ votering mellem Furubotns og Tranmæls forslag vedtoges derefter det første, om nedsættelsen av en komité.

Systads forslag blev foreløbig tat tilbake, indtil komiteens forslag forelaa.

Tranmæl uttalte paa foranledning at han ikke kunde delta i komiteen og negtet at la sig vælge.

Det besluttedes at indvælge 9 mand i komiteen. Valgt blev Lian, Furubotn, Halvard Olsen, Johs. M. P. Ødegaard, Oksvik, O. L. Strøm, Jøns-son, Rich. Hansen og Madsen.

Ordstyreren foreslog at man nu optok valgkomiteens indstilling.

Eikejord foreslog at man gik over til den mundtlige beretning og regnskapet for 1922. — Dette vedtoges.

Beretning for 1922.

Formanden fik derpaa ordet til en mundtlig beretning for det sidst forløpne aar. Han pekte paa at de to aarsberetninger som kongressen hadde faat sig forelagt og allerede behandlet gav billedet av en periode fuld av de største *vanskeligheter* for fagorganisationen og for arbeiderklassen. 1921 stod i den aapne kamps tegn, samtidig som virkningene av *krisen* slog dype saar i arbeidernes rækker. Men tiltrods for depressionen og tiltrods for arbeidsgivernes utilhyllede anstrængelser for at slaa lønningene og arbeidsvilkaarene ned til de slettest mulige lykkedes det arbeiderklassen allikevel gjennem sin organisation at øve kraftig motstand mot følgene av den reaktion som reiste sig. Han fortsatte:

Var forholdene vanskelige og motstanden haard i 1921 gjælder dette i fuldt saa høi grad om 1922. I januar maaned oplystes der at være 50,000 voksne mænd som var ute av sin vanlige beskjæftigelse. Av disse var omkring en femtepart placert i «nødsarbeide». Arbeidsløsheten hadde, som man vet, været særlig stor forrige vinter. Understøttelsen til de medlemmer som blev arbeidsledige androg i 1921 for den samlede fagorganisation til mellem 13 og 14 millioner. I og med dette blev medlemmene belastet med betydelig ekstrakontingent, og deres økonomi og motstandskraft var derigjennem blit svækket. Dertil kom jo, at en stor del av dem, som endnu *var* i arbeide, maatte arbeide paa indskrænket tid til reducert

fortjeneste. Alt dette tilsammen bevirket, at organisationen som helhet stod økonomisk svakt i det ved indgangen til 1922. Dette søkte arbeidsgiverne at utnytte for sig. Og som nytaarshilsen fik man fra arbeidsgiverforeningen, staten og kommunene *opsigelse av lønsoverenskomstene*, idet voldgiftsdommene av 1920 utløp.

Under disse forhold var det at landsorganisationens representantskap blev sammenkaldt i de første dage av mars for at løfte den foreliggende situation og ta stilling til regjeringens forslag om *tvungen voldgift*.

Der var i representantskapet, som inden organisationens rækker som helhet, fuld enighet om den *princielle* side ved voldgiftsloven: at fagorganisationen aldrig kunde anerkjende tvungen voldgift som et middel til at trykke arbeiderklassens kaar og skape social fred. Man var — som det uttaltes i det utsendte kommuniké fra møtet — klar over, at saa længe den privatkapitalistiske produktionsordning bestaar er arbeiderne nødt til at føre *klassekamp*, og deres livsvilkaar vil altid bli bestemt av arbeiderklassens organisationsmessige styrke.

Med hensyn til en midlertidig voldgiftslov, som jo var det aktuelle spørsmål som forelæa, var meningene derimot delte. Det blev med styrke hævdet, at den store og stadig økende arbeidsløshet, likesom hele den industrielle situation, tilsa at man ogsaa saa paa spørsmålet ut fra et rent *taktisk* synspunkt. Man enedes derfor om at opta regjeringens forslag til realitetsbehandling. Som det fremgaar av den beslutning, som representantskapet kom til efter to dages diskussion om spørsmålet, blev det henstillet til arbeidernes representanter i stortinget *ikke at motsætte sig lovens vedtagelse* under forutsætning av, at den for det ene blev git kortest mulig varighet, samt at eventuelle reaktionære bestemmelser, som søktes indsmuglet, blev holdt utenfor. Man tok her navnlig sigte paa den i propositionen foreslaatte *revisionsbestemmelse* likesom et antydet forslag om at en avsagt voldgiftsdom skulde kunne gives «foreløbig anvendelse» ogsaa paa *andre* fag i konflikt. Ved konferanser som vi hadde med medlemmer av regjeringen blev det tilkjendegit fra disses side, at man vilde ta de fremkomne reservationer tilfølge. Dette blev ogsaa gjort under lovens behandling, og loven vedtoges av ødelsting og lagting i den skikkelse, hvori den var foreslaat av socialkomiteen, med arbeiderrepresentantenes stemmer. Varigheten sattes til 1 aar.

Utviklingen gik derefter slag i slag. Man vil erindre hvordan arbeidsgiverne fandt for godt at aapne sin aktion med de bekjendte *opslag paa arbeidspladsen*, hvori de varslet vældige lønsreduktioner. For fagarbeiderne i jernindustrien forlangtes et nedslag av 90 øre timen, for gutter 60 øre og for kvindelige arbeidere likesaa. Man hadde hat et litet møte forut med arbeidsgivernes representanter. Det blev her bragt paa det rene at det var umulig at faa nogen virkelig forhandling istand; arbeidsgiverne vilde uten videre selv diktere sine betingelser. Organisationens side mente at gjøre end at betrakte deres opslag som en *opsigelse*, hvorpaa riksmæglingssmanden skred ind og nedla forbud mot arbeidsstans ved verkstedene. Den hensynsløse optræden, gjennom hvilken arbeidsgiverne mente at kunne gjennomføre sin vilje, besvartes fra organisationens side med opsigelse av pladsene i de fleste øvrige fag, idet man gjorde det klart,

at en overenskomst eller en ordning i ét fag eller én industri var avhængig av en ordning ogsaa for de øvrige. Den 3. april nedlagdes forbud mot arbeidsstans ogsaa i disse arbejdsgræner.

Under den derpaa følgende mægling fremkom endelig arbejdsgeberne med sit forslag til overenskomst for jernindustrien. Det var krav om vældige nedslag i timelønnen i overensstemmelse med plakaten av 1. april foruten nedsættelser av overtidsbetalingen, avskaffelse av ferien o. s. v. Det var oplagt at det ikke kunde nytte at mægle paa dette grundlag; kravene kunde ikke godtages paa noget vilkaar. Efter faa dage forlangtes saa mæglingen avsluttet, og samme dag avgav riksmæglingmanden meddelelse om resultatet til regjeringen, som derpaa paabød voldgift for jernindustrien.

For bygningsfagene kom mæglingen til avslutning straks over paaske. Den var like resultatløs her, idet arbejdsgeberne fremla helt uantagelige betingelser. Samtidig forlangte arbejderne mæglingen avsluttet for alle de fag og industrier hvor pladsene var opsagt til fratræden 15. april og hvor forbud mot arbeidsstans var nedlagt. Blandt disse grupper indgik ogsaa papir- og sagbruksindustrien, hvor ferispørsmålet, som utsattes i 1921, hadde været gjenstand for mægling. Under henvisning til arbejdsgebernes forslag til overenskomster, som ikke fandtes at danne grundlag for en fortsat mægling, blev riksmæglingmanden derpaa varslet om at almindelig arbeidsstans vilde indtræ 25. april om aftenen, hvis en ordning ikke inden den tid var kommet istand. Samme dag faldt regjeringens beslutning om at henvide til voldgiftsavgjørelse konflikten for samtlige disse grupper.

Den første voldgiftsdom blev avsagt 4. mai. Lønsreduktionen i jernindustrien blev sat til 55 og 50 øre timen henholdsvis for fag- og hjælpearbejdere — et nedslag av 25—26 procent, hvilket omtrent utgjør gjennemsnittet for reduktionene ogsaa i de øvrige domme. Samtidig blev ferien forkortet med 4 dage — fra 12 til 8 arbejdsdage, og overtidsprocenten nedsattes. Endelig fik man den saakaldte sikkerhetsventil eller glide-skala, idet det bestemtes, at lønningene skulde være gjenstand for regulering efter pristallet. Bortset fra disse forandringer bevarte man de gamle bestemmelser. Varigheten for denne og de følgende domme sattes til 1 aar.

Efter jerndommen optoges umiddelbart bygningsfagene til behandling. Det forslag arbejdsgeberne hadde fremlagt under mæglingen for disse var om mulig endda mer krast end det som dannet utgangspunktet for deres aktion overfor jernarbejderne. Ved dommen fastsattes nogenlunde den samme reduktion av lønningene, hvorimot *ferien* her opretholdtes uforandret. De øvrige domme sluttet sig med større eller mindre forandringer til de som var avsagt før de to ledende industrier. Utpaa eftersonneren optoges bl. a. konfliktene i papir- og sagbruksindustrien. Organisationen paastod her en utløpstid av overenskomstene til 30. april, men det blev ikke tat tilfølgende. I stedet blev adgangen holdt aapen til en marsregulering iaar.

I sjømandskonflikten satte rederne alt i bevægelse for at undgaa en tarifmæssig regulering av hyrene; de negtet at anerkjende organisationen overhodet og paastod, at der ingen konflikt var. Procedyren begyndte

for voldgiftsretten den 1. august, og dommen faldt den 24. Ved denne dom fik erkelte sjøfolk vistnok sine vilkaar noget forbedret, men stort set kan man si at de gjældende lave hyrer blev opretholdt. Dommens gyldighet sattes til 31. mars, men samtidig blev der aapnet adgang til opsigelse av overenskomsten for trampfartens vedkommende efter 1. december. Dette benyttet rederforbundet sig ogsaa av, idet det opsa trampovcrenskomsten fra 15. januar. Ved den nye voldgiftsbehandling som derefter fulgte fik sjømændene i utenriksfarten sine lønninger nedsat med 5 pct.

Enkelte konflikter blev i aarets løp løst ved *mægling*, saaledes konflikten ved statens anlæg og i transportindustrien. I forbindelse med den sidste fik vi ogsaa skifte av riksmæglingsmand.

Efter at ha omtalt saken om *oktoberreguleringen*, som indbragtes to gange for arbeidsretten og fik sin endelige avgjørelse ved dom av den specielle voldgiftsret straks over nytaar (1923) redegjorde formanden for fagorganisationens arbeide i aaret for at fremme effektive foranstaltninger mot *arbeidsløsheten* og for fjernelsen av *nødsarbeidet*. Med hensyn til det sidste spørsmal var der av regjeringen for kort tid siden stillet i utsigt forhandling med hovedorganisationene, likesom det blev bebudet at saken skulde bli tat op til prinsipiell drøftelse i statens arbeidsledighetskomité. Noget nærmere derom forelaa endnu ikke.

I det manifest som landsorganisationen utsendte med understreken av de aktuelle situationskrav rettedes en appel til arbeiderklassen om at gi sin støtte til kravene om skatteeftergivelse for de arbeidsløse, skjærpelse av priskontrollen, nedsættelse av rentefoten og utførelsen av offentlige bestillinger indenlands. Det henstilledes bl. a. til de faglige samorganisationer at oprette egne kontrolkomiteer for derved at gjøre den lokale priskontrol mest mulig effektiv, eventuelt ved anvendelse av boykot, samtidig som det indskjærpedes at man ikke maatte forsømme at iretrome og utvikle arbeidernes kooperative foretagender. For at motvirke følgene av de store lønsnedslag og stagnationen i prisfaldet fremholdtes nødvendigheten av at arbeiderklassen reiste sig til kamp for en forbedring av levevilkaarene. Denne appel fik sit utvilsomme svar gjennom høstens valg, og den har ogsaa hat sin virkning ved et nyt og jevnt tilsig til de kjæmpende arbeideres rækker.

Aarets *første faglige agitation* gik av stabelen allerede i januar maaned. Den tok hovedsakelig sigte paa tarifopgjøret. Utpaa høsten organisertes saa en større landsomfattende agitation for hvervaing av medlemmer for at organisationen kunde staa sterkest mulig rustet til den situation man stod overfor. Arbeidet paagik over et længere tidsrum saa at si hele landet over — fra Kirkenes til Kristiansand, fra svenskegrænsen til Vesterhavet, og alle kræfter var i ilden. Agitationen blev drevet fagvis og industrielt, paa arbeidspladsen, ved husagitation og større møter o. s. v. Som resultat av det arbeide som herunder blev nedlagt er en række nye foreninger stiftet, og mange gamle har gienoptat sin virksomhet. Agitationen tok videre sigte paa at øke interessen for og forstaaelsen blandt arbeiderne av en effektiv *bedriftskontrol*.

Efter den anmodning som var fremkommet fra A. E. Gundersen redegjorde formanden derefter nærmere for de *garantiorpligtelser* som landsorganisationen hadde ydet i form av laan til organisationene i 1921 og 1922.

Oksvik: Med hensyn til garantiene er det klart, at man maa være med og støtte bestræbelserne for at skaffe arbeiderbevægelsen de nødvendige forsamlingshus. Men jeg vil præcisere at jeg er uenig i at der gives garantier for eiendomme som ikke er fælles for landsorganisationens medlemmer, idet de eies og forvaltes av en bestemt politisk retning. Man maa søke at avvikle dette forhold, slik at garantiene kommer til at gjælde de eiendomme som ligger under samorganisationene og fagforeningene, og som bare brukes til de formaal som kan sies at være *fælles for fagbevægelsen*.

Lian: Jeg vil bare gjøre opmerksom paa at eiter at partisplittelsen indtraadte har landsorganisationen stillet som et bestemt krav, at der blev dannet en egen Folkets hus-organisation eller et *selvstændig styre* for eiendommene, slik at administrationen blev utløst fra partiene for at overgaa til et eget selskap.

Joh. C. Hansen sluttet sig til Oksvik. Han nævnte et eksempel fra Mysen som analogt med dem der var nævnt fra Arendal og Tønsberg. Det var sørgelig at fagorganiserte arbeidere paa mange steder ikke kunde enes om at optræ fælles i saa at si noget spørmaal. Landsorganisationen maatte holde sig strengt for øie at der herefter ikke blev git nogetsomhelst økonomisk støtte til politiske sammenslutninger, selv om det gjaldt Folkets hus.

I forbindelse med beretningen uttalte taleren haabet om at der vilde frenkomme et forslag som bestemt tok avstand fra *nødsarbeidssystemet*. Dette system var fuldstændig uværdig for arbeiderne, idet det ødela deres moral. Ved jernbaneanlæggene var der mange ingeniører som forbandt dette system. Det virket til at ødelægge enhver ordentlig og fornuftig arbeidsdrift for staten og skapte umulige arbeidsforhold i det hele. Han henstillet at der fra de interesserte blev fremlagt et forslag som kongressen kunde vedta enstemmig, og som var skikket til at fremlægges i de forsamlinger hvor denslags spørmaal behandledes.

Volan: Jeg har ikke forstaat det saa som der gives utseende av, at høiresocialistene i noget tilfælde er blit *negtet* hus. Men de har ikke villet staa som ansvarlige garantister naar de ikke fik beholde flertallet i partiet. Jeg mener at det kan ikke nytte for landsorganisationen at *tvinge* partiene til at gi fra sig bygningene til fagforeningene, der hvor partiene har dispositionsretten over dem. Hvis partiene skulde gi dem fra sig blev jo fagforeningene samtidig uten møtelokaler. Saken er derfor noksaa komplicert. Imidlertid bør der arbeides for at overføre de Folkets hus, som nu eies av det ene eller andet parti, til fagforeningene, slik at der dannes en selvstændig organisation av Folkets hus paa vedkommende steder, hvorved der kan skapes enighet blandt arbeiderne om at *beholde* sine hus.

Hvad angaar nødsarbeidet er det sikkert ikke *bare* økonomiske hensyn som er bestemmende for de borgerlige partier i stat og kommune; dette hensyn gjælder kanskje som det mindste. *Hovedformaalet* ved op-

retholdelsen av nødsarbeidet er at søke at presse hele arbeiderklassens lønsnivaa ned. Det er meningsløst slik som det nu drives f. eks. paa jernbaneanlæggene. Naar det ordinære arbeide er slut blir ganle og øvede folk ført over til nye anlæg og sat paa nødsarbeidsbetaling. Hvis kongressen skal vedta en beslutning i det spørsmaal vil jeg for mit vedkommende henstille til arbeidsmandsforbundets folk at fremlægge et forslag i den form som de finder det passende at vedta.

Nordli replicerte til Joh. C. Hansen angaaende forholdene i Arendal.

Eiketjord: Nødsarbeidet har vi jo været inde paa tidligere idag; jeg nævnte da hvad Norsk arbeidsmandsforbund har vedtat i den anledning, og jeg skal ikke gjenta det her. Vi har været klar over at det paa et tidspunkt da stortinget ikke var samlet vilde være nytteløst at opta en konflikt for at faa nødsarbeidet avskaffet, idet ingen anden myndighet kan forandre de gjældende bestemmelser. Naar det er slaat paa at man her skulde vedta en beslutning eller uttalelse vil jeg si, at man skal være noget varsomme, da man ikke har oversigt over de konsekvenser det kan komme til at trække. Vort forbund indsendte i januar en henvendelse til stortinget om optagelse av forhandlinger med sigte paa at der blev fastsat tariffmæssig betaling ogsaa for de ekstraordinære arbeider som er igangsat til avhjælp av arbeidsledigheten. Der blev i den anledning lovet at spørsmålet skulde bli gienstand for forhandlinger med landsorganisationen gjennom statens arbeidsledighetskomité, idet det forutsattes at komiteen blev supplert med repræsentanter for de forbund som her var sterkest interessert. Saken er, som Lian nævnte, under behandling, og vi har det haab at saa snart som regjeringen er kommet i orden vil arbeidsledighetskomiteen bli indkaldt og forhandlinger bli optat snarest mulig. Under henvisning hertil vil jeg foreslaa:

Angaaende de bestemmelser som stortinget har fastsat for nødsarbeide gir kongressen sin tilslutning til den henstilling som Norsk arbeidsmandsforbund den 24. januar iaar indsendte til stortinget.

Forslaget vedtoges enstemmig. Beretningen for 1922 godkjendtes likeledes enstemmig.

Regnskapet for 1922.

Regnskapet for 1922, revidert pr. 3. mars, fremlagdes i trykt stand paa repræsentantenes pladse.

A. E. Gundersen: Regnskapet gir et billede av virksomheten som er værd at studere. I administration er der medgaat betydelige beløp. Av ekstrakontingenten staar fremdeles adskillig ute; for de forbund der — i likhet med vort — har betalt denne har der ogsaa været store vanskeligheter. Ser man paa den faglige situation som ligger foran os og paa landsorganisationens pengekiøst er det ikke rare greiene at fare med. Det maa under disse omstændigheter passes paa at det ikke blir saa, at alle mulige institutioner kommer til landsorganisationen og kræver penge — fordi de vet at *der* kommer der noget ind. Nu er medlemmene saa fattige, at de gaar ikke til streik uten at de faar understøttelse, selv om den er liten. Vor faglige kamp og de krav som den stiller maa derfor

komme i første række, og man maa la andre, i og for sig berettigede, krav ligge. Vi maa her ta os sammen for alvor.

Ser man paa de bevilgninger som er git direkte til partiformaal har jeg regnet ut, at der i 1922 bare til det er bidrat med 117,000 kroner, eller omkring en fjerdedel av den ordinære indtægt. Det kommunistiske partis medlemmer bør arbeide for at de *selv* skaffer sig midler til virksomheten istedetfor at gjøre indhug i arbeidernes kampkasser, saa disse blir staaende blotte og bare. Hvis de forstod hvad de gjorde vilde de reagere og indrømme at de ikke engang selv var tjent med det. Landsorganisationen skal ha det nødvendige til sin administration og til agitationen, men alt det som ikke er nødvendig skal *skjæres væk*.

Jeg skal ikke være saa streng i min kritik; det er ikke godt for Lian heller at si nei. Vi har ogsaa lagt an for flot selv; vi har saa at si *overorganisert* os. En stor del av organisationene blev grepet av jobbetiden og det som fulgte med den, og derfor lot man alle disse utvekster skyte frem. Nu maa de fjernes. Jeg henstiller til sekretariatet at medvirke til at der blir fattet en beslutning her, som samtidig kan være et vern for det selv, saa det slipper at ha alle disse laaneansøkere paa halsen.

Joh. C. Hansen: Under regnskapet for 1921 forekommer endel bevilgninger, som efter min mening ikke vedkommer landsorganisationen. Saaledes har Det norske arbeiderparti faat 10,000 kroner, kvindeforbundet 2000, pressekontoret 10,000 og soldatraadene 4000; dertil er laant til «Arbeiderpressens samvirke» 10,000 og git et bidrag av 25,000. For 1922 er Det norske arbeiderparti opført med 15,000 kroner foruten et laan paa 25,000; videre har Samvirke faat et bidrag av 50,000 o. s. v. Alt dette er, saavidt man kan skjønne, gaat til kommunistisk propagandavirksomhet. Det har imidlertid ikke været meningen at den faglige landsorganisation skulde være nogen melkeko for partiet. Dette forhold spiller ind for medlemmene naar ekstrakontingenten skal indfordres. Jeg er bange for at landsorganisationen i det lange løp ikke vil være tjent med det, og det naa ha en ende. Jeg er derfor enig med Gundersen i at der nu træffes bestemmelser som hindrer fortsatte politiske bevilgninger.

Sporpind: Hvis man sammenligner landsorganisationens regnskapsførsel med forbundenes viser det sig at postene ikke stemmer, medmindre man lægger landsorganisationens regnskaper for flere aar sammen. Jeg henviser til posteringen av streikebidrag til papirindustriarbeiderforbundet. Avdelingene maa uvægerlig begynde at lure paa *hvem* det er som er feil her. Kongressen maa forlange at den som fører organisationens regnskaper opfører postene paa sin rigtige plads. Under lockouten i 1921 slap vi op for penger, og landsorganisationen kunde heller ikke forstrække os med noget mere. Men efter det regnskap som ligger foran os skal jeg som kasserer ha faat 90,000 kroner mer end jeg fik! Jeg forstaar ikke at landsorganisationens kasserer kan føre regnskapet paa en slik maate og at revisorene kan paategne det med sin underskrift.

Oksvik: Hvis man mener at organisationsapparatet skal henge sammen paa en maate saa der er noget *gagn* i det maa de fælles midler brukes til fælles formaal. Det er paa det grundlag vi har reist vor kritik. Det kan sies at dette er ting som har været i sving under *andre* forhold; derfor skal jeg ikke criticere saa meget det som *har været*. Men efter at der

nu er indtraadt en ny situation i arbeiderbevægelsen her i landet maa det kræves at der blir ogsaa tat skyldig hensyn til det. Vi som ikke tilhører det kommunistiske parti finder os ikke i at man tar vore penger til at bekjæmpe os. Kommunistene vilde sikkert sagt det samme om det rammet *dem*. Jeg vil dog si at hvor det gjælder formaal som skolevirksomheten er dette et arbeide av mere nøitral art, og jeg vil ikke for tiden ialfald opta nogen dissens her. Anderledes med bevilgningene til direkte parti-formaal; de maa inddrages som landsorganisationens fælleskasse uvedkommende. Jeg vil i henhold hertil tillate mig at fremsætte følgende forslag:

«I forbindelse med landsorganisationens regnskapsberetning, hvorav fremgaar at landsorganisationen i en række tilfælder har bevilget midler til formaal som ikke kan sies at være av fælles interesse for de faglig organiserte arbeidere, foreslaar undertegnede:

I.

Landsorganisationens midler maa alene benyttes til administration av Arbeidernes faglige landsorganisation og til støtte for eventuelle streiker eller lockouter.

Det maa derfor ske den forandring, at penger ikke bevilges til formaal som ikke er av fællesinteresse for alle landsorganisationens medlemmer. I henhold hertil maa bevilgning til Arbeiderpartiets kvindekontor og parti-politiske institutioner i det hele tat ophøre.

II.

Da Arbeiderpressens samvirke og Arbeiderpartiets pressekontor alene tilgodeser det kommunistiske partis interesser maa landsorganisationen inden aarets utgang ha avviklet sit forhold til disse institutioner.

III.

Da landsorganisationen i en tid som den vi gaar imøte trænger alle sine midler for at paa en virkningsfuld maate at avslaa arbejdsgivernes forsøk paa at forringe arbeidernes levevilkaar, maa organisationens midler ikke bindes i form av laan. Kongressen beslutter derfor at hverken sekretariatet eller repræsentantskapet i kongresperioden kan bevilge laan av landsorganisationens fonds, eller gi garanti for laan, uten i saadanne tilfælder hvor det gjælder at skaffe understøttelse til medlemmer av landsorganisationen som er ute i streik eller lockout, samt hvor det gjælder at støtte utenlandske broderorganisationer i lignende situationer.»

Dette forslag er ikke ment som nogen *spøk* fra vor side; kongressen maa være klar over at det er en realitet. Det er absolut nødvendig, hvis man vil ta hensyn til organisationens styrke og samhold i fremtiden, at se bort fra disse særformaal og samle os om en fælles faglig linje for hele den organiserte arbeiderklasse.

Forholdet til Samvirke f. eks. kan det jo ha sine vanskeligheter med at faa avviklet i en fart, og det har vi tat hensyn til. Der kan diskuteres om en længere *frist* skal sættes: det er et praktisk spørsmaal. Avgjørelsen likoverfor dette forslag vil vise hvilken vilje man har til enhet og samarbeide.

Lian: Jeg er enig i at man maa faa klarhet i dette spørsmaal her, og kongressen maa være opmerksom paa at det er et overnaade *vigtig* spørsmaal som her foreligger til behandling. Der maa træffes en avgjørelse saa sekretariatet ikke utsættes for den forfølgelse som det har været utsat for i distriktene, naar det gjælder disse bevilgninger; det er nødvendigt ogsaa henset til fagbevægelsens samhold.

Slik som sekretariatet hittil har forholdt er det fuldt i overensstemmelse med hvad den forrige saavel som tidligere kongresser har slaaet fast. Men det som gjør saken vanskelig er at man er kommet op i det uheldige forhold med to arbeiderpartier; dette gjør at tingene jo tar sig noget anderledes ut.

Med hensyn til garantiene til Folkets hus og andre av arbeiderbevægelsens foretagender er der ikke reist nogen væsentlig anke mot det. Naar landsorganisationen har traadt til med sin støtte her er det hovedsagelig for at redde penger som forbundene har sat ind i disse eiendomme.

Likeoverfor de *bevilgninger* som er git bør man ikke henfalde til overdrivelser. Hvad agitationen og opplysningskontorene angaar er det jo lovbestemt, og det er ikke «utenforliggende» formaal. De store beløp har jo væsentlig været til vor egen virksomhet. Det gaar ikke an at trække det sterke skille her som enkelte har villet gjøre. Oksvik sier at man ikke skal la nogen bevilgning komme det parti til gode som bekjemper *hans* parti. Det er ikke riktig det, for Det norske arbeiderparti bekjemper *borgerklassen*, kapitalistklassen, og det er ogsaa partiets oppgave. Bevilgningen av 15.000 kroner til partiet er git til agitationen for kommunevalgene, og jeg skjønner ikke at nogen fagorganisert arbeider, enten han er kommunist eller socialdemokrat, kan være inot at arbeiderklassen faar flest mulig repræsentanter ind i kommunestyrene. Det maa da være god arbeiderpolitikk og en praktisk arbeidsoppgave.

Med hensyn til kvindeforbundet er jo denne post at anse for en levning fra dengang der var bare ét arbeiderparti. Vi opprettet selv kvindestekretariatet. Jeg kan være enig i at man ikke behøver at vedta nogen fast aarlig bevilgning til kvindesekretariatets virke, men der maa naturligvis være adgang til at bevilge til *agitation*, hvis den tjener fagorganisations interessener.

Arbeidernes pressekontor er opført med 10,000 kroner. Men det har jo hat et budget paa opimot 100,000. Saa det er bare et bidrag til den store drift, for at sørge for at faa formidlet det faglige stof rundt om i landet. Nogen saklig indvending kan der ikke rettes herimot, naar man ser paa det *arbeide*, som man faar utført for disse penger, og ikke ser det ut fra et politisk synspunkt. Det samme gjælder skolevirksomheten. I virkeligheten gjælder det her en *arbeiderskole* som fagforeningene sender sine folk til. Og den vil man vel skal opprettholdes.

Der er talt om *laan*. Det er riktig at der er git Det norske arbeiderparti et laan paa 25,000 kroner. Og det er git med en udmerket sikker garanti, idet vi nemlig har faat aktier for 48,000 kroner i Arbeidernes aktie-trykkeri. Det er en fuldt betryggende transaksjon som ingen har søkt at indvende mot.

I anledning av det opførte bidrag til Telemark fylkesparti opplyser

Eiv. Reiersen i et brev, at der for disse 500 kroner blev holdt 24 faglige foredrag. Nogen *billigere* agitation tror jeg ikke man kan skaffe.

Jeg mener at det ikke gaar an at vedta et forslag som det der er fremsat her. Vi maa kunne opretholde tilskuddene til pressekontoret, til skolevirksomheten og til Arbeiderpressens samvirke. Med hensyn til det sidste er vi rent *juridisk* forpligtet. Samvirke blev dannet i 1920 sammen med partiet som et økonomisk selskap. Vi har i 1922 ydet 50,000 kroner til det, men bare «Social-Demokraten» alene har maattet laane det 72,000 kroner av sin kassebeholdning; desuten er der av partiet gjennom utligning av kontingent til dets pressefond indbetalt over 30,000. Jeg kan ikke skjønne at det er uriktig at vi *opretholder arbeiderpressen*. Den tjener i stigende utstrækning som fagforeningspresse.

Jeg er enig med Gundersen i at der maa vises forsigtighet, og at der først og fremst maa tages hensyn til de faglige forhold. Men at sette en mundkurv som den han vil ha kongressen til at gaa med paa vil, om forslaget skulde bli vedtat, skape uholdbare forhold inden sekretariatet. Jeg vil i motsætning til det fremsatte følgende forslag, som jeg tror man vil ha fuld trygghet ved at vedta:

«Sekretariatet bemyndiges til at yde de bevilgninger som efter dets opfatning er nødvendige til varetagelse av fagorganisationens og arbeiderklassens interesser.»

Aurøe: Jeg blev overrasket over at høre Sporpind idag. Han holdt den samme tale i repræsentantskapet om den differanse i regnskapene som han hadde opdaget, og jeg trodde at diskussionen der vilde ha virket paa ham derhen at han ikke nu tok dette op igjen. Jeg begriper heller ikke hvad formaal han kan ha med det. Det blev sagt i repræsentantskapsmøtet og jeg gientar det her, at landsorganisationens regnskap har været ført efter det samme system i alle aar. Man har søkt at faa med paa aarets regnskap det som *vedkom* aaret. Det er forklaringen. Jeg har været paa kongressene siden landsorganisationen blev stiftet i 1899, men jeg har aldrig hørt nævne noget som det Sporpind her fører frem. Der maa være noget bestemt han tilsigter med denne kritik naar han optar den her. Med hensyn til det Sporpind nævnte at papirindustriens arbeidere var i lockout og skulde ha bidrag av landsorganisationen, saa var det riktig, men samtidig hadde ogsaa sagbruksarbeiderne sin kamp at føre, og de var værre stillet. Landsorganisationen hadde imidlertid ikke midler til at støtte begge, og jeg forstod det slik at der var overensstemmelse om at vi først skulde utbetale de sidste, naar man hadde saa begrænsede beløp at disponere. Ved aarsskiftet indbetalte organisationene ekstrakontingent, saa vi den 6. januar kunde utbetale papirforbundet kr. 90,000.00 av dets tilgodehavende. Beløpet blev ført i vore regnskaper for 1921. Maa jeg samtidig faa gjøre opmerksom paa at paa side 5 i regnskapet, vedrørende opplysningskontorene er opført kr. 10,996.78 under Stavanger. I denne post indgaar ogsaa tilskuddet til Stavanger opplysningskontor for 1921.

Eikejord: Naar regnskapet gir billedet av at der har fundet sted store uttællinger maa man huske paa den situation vi har staat i. Grunlaget for de beregninger som organisationene paa de forskjellige steder

har gjort viser sig at ha sviktet, og i mange tilfælder har man ikke hat andre end *landsorganisationen* at ty til for at redde hvad reddes kunde. Jeg synes ikke det gaar an at kritisere sekretariatet for anvendelsen av størstedelen av disse penge. Naar man dertil, som Sporvind vil ha det til, sier at det opstillede regnskap er *feilagtig*, da synes jeg at kritikken tar en forkjært vei.

Axelsen: Jeg understreker at det er ikke holdbart at la det fortsætte længer paa den maate som det nu gjør. I mit distrikt spørres der daglig hvordan det hænger sammen med disse bevilgninger. Vi maa se i øinene den ting at der er to partier og begge paaastaar at de repræsenterer arbeiderklassen. Jeg tror ogsaa at kunne si, at det ene gjør det med like stor ret som det andet. Den opfatning vi har git uttryk for vil en dag komme til at kjæmpe sig frem. Hvis kongressen ikke fastslaar en grei linje her, da gjør den noget som *ikke* vil komme til at styrke den norske fagorganisation, og heller ikke kommunistpartiet.

Ordstyren refererte følgende forslag undertegnet av Edv. Sjølander og 15 andre repræsentanter:

«Kongressen bemyndiger sekretariatet til at bevilge barnelagsbevægelsen et passende aarlig bidrag til støtte av denne vigtige gren av organisationens opdragelsesvirksomhet.»

Strek besluttedes sat — og 5 minutters taletid for de som ikke tidligere hadde hat ordet; forøvrig 2 minutter.

A. E. Gundersen: Naar man ikke faar diskutere et saa alvorlig spørmaal paa kortere tid end 2 minutter da karakteriserer det kongressen. Hvis kongressen bevilger Lian den veksel han har fremlagt og han utfyller den efter behag vil det være uhørt. Skal de kunne ta hvad de vil kan vi like godt spare hele kongressen. Forslaget fra Lian er en uforskammethet.

Systad foreslog at fortsætte møtet til denne sak var utdebattert. Forslaget forkastedes, hvorpaa eftermiddagsmøtet hævedes.

Søndag 11. mars.

Ordstyrer: *Sundbye*.

Efter oplæsning av protokollen fortsattes behandlingen av
regnskapet for 1922.

Oksvik: At diskutere dette spørmaal videre synes at være unyttig, al den stund en stor del fremdeles finder at man skal finansiere en enkelt gruppe inden arbeiderbevægelsen. Dertil er jo ogsaa taletiden blit sterkt begrænset. Jeg vil *stemme imot regnskapet* og henstille til alle som er mot disse bevilgninger at gjøre det samme. Vi forbeholder os at benytte os av det i vor presse for at avsløre flertallets taktik.

Alfr. Waatvik: Jeg har indtrykket av at ogsaa i dette spørmaal er det fraktionsstandpunkter som kommer tilsyne. Skal man bedømme og behandle det forsvarlig maa man erkjende og ha klart for sig, at der er tre kampinstitutioner inden arbeiderbevægelsen, og at alle maa støttes

paa det kraftigste, nemlig fagorganisationen, den politiske bevægelse og koøperationen. Vi maa ha disse tre og forholdet mellem dem i behørig orden før at naa frem til det maal, som der naturligvis ikke er nogen uenighet om.

Oksviks forslag sigter særlig paa kvindeorganisationene o. s. v. Jeg deler ikke hans betragtningsmaate her. Jeg vil samtidig saa varmt som det er mig mulig anbefale det av Sjølander m. fl. fremsatte forslag om understøttelse av barnelagsvirksomheten, som er en av de grundlæggende, opdragende institutioner fagorganisationen skal rekrutteres fra.

Jeg forlangte ordet nærmest paa grund av den skinhellighet som er kommet frem i diskussionen fra enkelte talere. Det maa ikke taales, sies der, at organisationens midler, det vil si medlemmenes midler, brukes til politiske formaal. Jeg gjør da opmerksom paa at der foran stortingsvalget i Kristiania i 1921 forelaa andragender om bidrag til det socialdemokratiske partis valgarbeide, og jeg konstaterer at der var fagforeninger her i byen som *bevilget* av organisationens midler til dette parti. Selv om valget mislykkedes for det socialdemokratiske parti i stor utstrækning skal man ikke derfor her binde kongressen til *ikke* at bevilge til et stort politisk parti som repræsenterer arbeiderklassen og kjæmper for dens interesser.

Sporvind: Enhver regnskapskyndig mand maa indrømme, at det regnskap som er fremlagt kan kritiseres. Hvad jeg har tilsigtet med *min* kritik er at landsorganisationens og forbundenes regnskaper skal stemme overens. Jeg er sikker paa at kritikken ogsaa vil bli tat ad notam.

Oskar Olsen: I den tid jeg har siddet i sekretariatet har disse spørsmål om laan og bevilgninger været blandt de vanskeligste vi har hat at behandle. Og jeg har indtryk av at det ogsaa er bliit *værre* i det sidste end før. Der er mange hensyn at ta baade for og imot. Forslaget fra Lian vil neppe heller gjøre stillingen lettere for det kommunistiske sekretariat, naar det faar en blankofuldmagt til at bevilge til alle mulige ting — arbeidsgiverforeninger vel undtat. Naar de forskjellige organisationer ber om laan eller garanti for laan sier de at det hele er saa greit, men de har ikke altid gjort hvad de kunde for at *svare* sine forpligtelser. — Jeg er ikke enig med Oksvik i alle punkter, men enkelte ting av det han har fremholdt synes mig berettiget. Her paa kongressen kan vi faa snakke ut om alle disse ting. Man hører ofte saa mange rare rygter om at nu er der bevilget hit og dit, slik og slik er sakerne bliit behandlet. Det bør vi foranledige *stoppet*. Det skulde ikke undre mig om landsorganisationen staar som garantist for to gange det beløp som er i kassen. Skulde det da gaa galt vilde vi være mindst to gange konkurs! Det er nødvendig, mener jeg, at faa greie linjer for dem som skal sitte i sekretariatet og behandle disse ting.

H. Kristensen redegjorde i en replik til Joh. C. Hansen for forholdet med Folkets hus paa Mysen. Angaaende bidragene til arbeiderpressen osv. er det -- uttalte han -- ikke godt at skjelne mellem Det norske arbeiderparti og den faglige landsorganisation. Ti der har i lang tid været ført samarbeide, og opgavene har for en stor del utviklet sig til at bli *fælles*. Hvem er det som forsvarer arbeidernes faglige kampe? Det er neppe den borgerlige presse. Arbeidernes egen presse har krav paa den størst mu-

lige støtte av os, og det gaar ikke an at angripe landsorganisationens ledelse for de bevilgninger som her er git. Skulde sekretariatet ikke ha myndigelse til for fremtiden at handle paa samme maate maatte landsorganisationen oprette sin egen avis for de faglige meddelelser, men *det* vilde neppe lønne sig. Jeg vil si at forslaget fra Oksvik kan umulig vedtages. Jeg henstiller til denne kongres at stemme det ned og gaa over til Lians forslag. Jeg anbefaler ogsaa støtten til barnelagsvirksomheten.

Volan: Jeg har forstaat det slik at der stort set er og har været enighet om at understøtte *skolevirksomheten*, saa langt dette lar sig gjøre; socialdemokratene har erklært at de har intet væsentlig at indvende mot det. Saa er det bevilgningene til pressekontoret. Hvorfor har landsorganisationen flere aar ydet dette aarlige bidrag? Jo fordi pressekontoret skulde formidle de meddelelser som landsorganisationen sender arbeiderpressen rundt om. Det kan være et skjønsspørsmål om kontoret er for meget eller for litet betalt for dette arbeide; jeg tror for min del *ikke* at de 10,000 kroner er noget for meget. Pressekontorets utgiftsbudget kunde ganske sikkert lettes for dette beløp hvis det blev *iritat* for at sende ut landsorganisationens meddelelser. Nuvel — vi kunde gjøre det *selv*. Men da fik man ogsaa finde sig i utgiftene ved det.

Der faldt en uttalelse fra Oksvik om at han og hans meningsfæller vilde forbeholde sig ret til at bruke regnskapet til at «avsløre den taktik» som sekretariatet har anvendt. Jeg synes ialfald at det er litet lojalt overfor denne kongres at fremføre en saadan skjult trusel. Kongressen har besluttet at beretning og regnskap skal behandles for lukkede døre. Skal man saa efterpaa faa en voldsom pressekampagne om dette forstaar jeg ikke hvad kongressen har *ment* med sin beslutning her. Jeg tror man skal være noget *forsiktig* med dette. Hvis oppositionen har ment at ville bidra til at rokke tilliden blandt arbeiderne til organisationens ledelse, da kan man finde denslags optræden forstaaelig — bortset fra at man neppe opnaar andet ved det end at *svække organisationen selv*. Men jeg vil be Oksvik og hans meningsfæller om at betænke sig mindst to gange paa det. Jeg henstiller til enhver, trods meningsforskjelligheter, at behandle denne sak som *organisationfolk*, hvis man ikke vil bryte med hele organisationsprincippet.

Edv. Sjølander hadde ordet til en varm anbefaling av andragendet om et aarlig bidrag til barnelagsvirksomheten. Han redegjorde indgaaende for dette arbeide og understreket faren ved at man fortsat lot arbeiderklassens barn ensidig være under søndagsskolens og folkeskolens indflydelse. Den saakaldte kristelige barnelagsbevægelse i Norge omfattet nu 1812 søndagsskoler med 138,268 barn og 7853 lærere. *De* folk forstod utmerket dette arbeides betydning for de unge. Der er ogsaa utgaat appel til søndagsskolevennene om at bekjempe arbeidernes egen barnelagsbevægelse. Til sammenligning oplyste taleren at arbeidernes barnelag for tiden var omkring 50 i tallet — med 5 à 6000 barn i rækkene. Det hele var vokset op paa halvandet aar. Det viste den begyndende interesse blandt arbeiderne. Han opfordret kongressens repræsentanter til at gaa med paa en indsendte henstilling for derigjennem at slaå fast, at dette var et *neutralt* omraade, hvor alle interesserte arbeidere og arbeiderkvinder kunde møtes. Alle forældre samledes her, uten hensyn til meningsforskjel forøvrig, av interesse for *barnene*.

E. Vangberg: Meningsforskjellen inden landsorganisationen og forbundene om disse bevilgninger er ikke av ny dato; den gaar helt tilbake til den tid da den faglige landsorganisation saa dagens lys. Vi som er litt ældre i bevegelsen husker meget godt hvordan det var dengang; fagforeningene tallet ikke faa borgerlige medlemmer, kanske spesielt tilhørende *venstre*, som da endnu var det store folkeparti, og der kom krydsende opfatninger tilorde i spørsmålet om arbeiderorganisationenes politiske nøytralitet. Men *tiltrods* for de divergenser undlot vi ikke at støtte det politiske arbeide som førtes av Det norske arbeiderparti. Den strid som staar idag betegner ingen *væsensforskjel*, bare en *gradforskjel*. Forskjellen er videre den at oppositionen idag har faat sine *talsmænd*, som gjør sig gjældende paa kongressen og i de andre forsamlinger. Men det gir ingen grund for kongressen til at gi efter for skriket om nøytralitet; vi maa som før bygge paa den opfatning som har *majoriteten* inden organisationene bak sig, nemlig at den faglige og politiske bevegelse har fælles berøringspunkter og deler interesser sammen. De andre faar kjæmpe for sit, men det forhold maa *opretholdes* saa længe den opfatning ikke er rokket blandt arbeidernes store flertal. Jeg antar at de som har forsøkt at *true* er opmerksom paa at paa den maate vil det dog ikke nytte.

Kr. Lien replicerte til Joh. C. Hansens bemerkninger om forholdet med Folkets hus i Tønsberg og kom videre ind paa presseforholdene i distriktet. Han anbefalte at landsorganisationen ogsaa gav bevilgning til barnelagsarbeidet.

Gabrielsen (guldsmedarbeiderforbundet) uttalte at den fagforening som han tilhørte, og som hadde eksistert i 40 aar, aldrig hadde været tilsluttet noget parti. Derfor hadde den heller aldrig bevilget av kontingenten til politiske formaal, idet man ønsket at være fri for «partipolitisk vrøvl». Den samme linje vilde man ha knæsat for landsorganisationen, og han understreket Oksviks ord om at dette var iagen tom demonstration.

H. Eriksen: Der er talt om at vi staar overfor store kampe, hvor arbeidernes penger vil komme til at trænges i kampen mot arbeidsgiverne. Samtidig med dette fremlægger landsorganisationens formand et forslag, som gir sekretariatet frie hænder til at bevilge til kreti og pleti. Hvis man ikke sier klart fra overfor dette vil medlemmene, antar jeg, komme til at føle hvilken kontingent der blir til organisationen. Man maa si at der *ødsles* med midlene indenfor landsorganisationen nu, mens forbundene har lært at sætte tæring efter næring. Jeg er forbauset over representantene ute fra distriktene. En vakker dag vil *arbeidernes* øine aapnes, de som staar paa arbeidspladsen, og de vil komme til at reagere. Hvis man *mener* noget med enhet her maa man slutte med at bevilge penger til et bestemt parti, al den stund man indenfor den faglige bevegelse har en hel del som ikke er enig i dette partis politik. Som Oksvik og den sidste taler sa er der alvor i dette fra vor side — at hvis der ikke blir en forandring maa der en forandring til paa et *andet* omraade.

Knut Eng: Et blad som «Smaalenenes Social-Demokrat» har ogsaa faat laan. Man forstaar at det er gamle forhold som gaar igjen. Under den ledelse landsorganisationen tidligere hadde blev der bevilget paa samme maate som der nu ankes og jamres over. Men man hørte ikke da snak om at fagorganisationen skulde være politisk nøytral. Naar det er

fastslaaet her, overensstemmende med gammel hævde, at der skal bestaa et *samarbeide* maa sekretariatet klarligvis ha fuldmagt til at støtte økonomisk der, hvor det finder det at være i arbeiderbevægelsens interesse. Bratvold er enig i at skolevirksomheten bør ophjælpes; en række andre hævder det motsatte. De er altsaa *mot* opplysningsvirksomheten blandt arbeiderklassen. Oksvik vil for sin del ha skaaret alt over én kam — der skal ikke bevilges til andet end den faglige agitation og til administrasjonen. Forslaget er umulig allerede i sin form. Overfor truslene vil jeg si at denne kongres nok ikke lar sig paavirke av denslags; den vil være med paa at gi de bevilgninger som er nødvendig for fagorganisationen, for arbeiderklassen.

Efter bemerkninger av *Aarøe* til regnskapet uttalte

O. Ruud: Det var en tid da det var god radikal politik innden fagbevægelsen, at de kasser som det først og fremst gjaldt at verne om var de reservekasser hvor arbeiderne la sine penger ned. Ogsaa Tranmæl hævdede dette. Nu synes det at være anderledes. Meningsforskjellen her er: gavner det de fagorganiserte arbeidere at deres penger bindes paa den maate som er skedd og at der bevilges til utenforliggende formaal? *Vi* mener, at de midler som kommer ind altid skal være disponible for at kunne ta en streik. Og man kan aldrig vite paa forhaand naar der kan bli bruk for dem. Etter det som er opplyst er landsorganisationens økonomi slik, at det maner til den største forsigtighet med de bevilgninger som foretages, hvis vi skal være istand til at føre en kamp.

De gavner ikke, mener jeg, de bevilgninger som er gjort. Jeg tror heller ikke at de skriverier, som har paagaat i et aar i den kommunistiske presse om retningslinjene for partiet har gavnet fagorganisationen. Med hensyn til de gjentagne partibevilgninger er det paavist her, at de gjør det vanskelig for forbundene at faa alle fagets utøvere organisert. — Man har nu allerede to grupper eller partier indenfor det kommunistiske parti. Paa sidste landsmøte holdt Tranmæls folk eller hans retning paa at faa dom paa sig for at være «klasseforrædere». Denne strid alene skulde tilsi fagorganisationen at holde sig utenfor. — Taleren beklaget at der ikke var git mere tid til indlæg i debatten.

Asbj. Olsen: Hvis landsorganisationen skal erklære sig politisk nøytral efter Oksviks forslag vil det si det samme som at man avskjæres fra at faa støtte til bygning av Folkets hus, og at baade kommunister og socialdemokrater for al fremtid vil bli husvilde. Den agitation som er reist her forekommer mig at være høist malplacert. Jeg mener at det herefter som før skal være fuld adgang for landsorganisationen til at hjelpe arbeiderne til hus, saa langt evnen strækker.

Tranmæl: Forholdet er at den norske fagbevægelse har overlatt til Det norske arbeiderparti at utgi og administrere arbeiderpressen her i landet. Det er et privilegium, det er sandt; men det er paa samme tid en stor byrde. Det norske arbeiderpartis presse er derved kommet i et særforhold til fagbevægelsen. Der maa ved de dispositioner som gjøres fra den faglige organisations side tages hensyn til hvad der tjener arbeiderklassen og fagorganisationens interesser. Hvis partipressen skulde opføre at utkomme, eller om den blev væsentlig innskærpet, hvem vil da lide ved det? Netop de fagorganiserte. Det gjælder *livsinteresser* for ar-

beiderklassen at ha aviser som er utbredt mest mulig, og saa mange som mulig. Der er etablert en slik ordning nu at fagorganisationen har direkte indflydelse paa administrationen i arbeiderpressen. Vi har ikke hat det før. Her er spørsmålet om *arbeiderpressen* som saadan. Og under den synsvinkel maa kongressen træffe sin avgjørelse.

Lian: Jeg har været optat med andet arbeide, saa jeg ikke har hørt alle indlæg. Jeg er imidlertid blit fortalt, at der i Oksviks sidste uttalelser skulde ligge en trusel om, at hvis det forslag jeg har fremsat paa sekretariatets flertals vegne vedtages av kongressen vilde de drive en agitation indenfor organisationen *mot* beslutningen og paa det grundlag bekjæmpe og søke at undergrave hele den ledelse organisationen faar. Jeg haaber at ikke dette er alvor hos Oksvik. Jeg vil forøvrig ha sagt, at naar forslaget er fremkommet er det fordi der iremkom et forslag fra den anden kant; jeg har intet mot at alle forslag falder, og at det kommende sekretariat faar anvende sit *skjøn* ved behandlingen av de saker som herunder kan melde sig. Men opretholder de andre sit forslag gjør *vi* det samme, for at faa en avgjørelse. -- Det er fullstændig feilagtig naar man mener, at de bevilgninger som er foretat ikke er foretat i henhold til kongressens beslutninger og fuldmagt og i overensstemmelse med *forutsætningene* for disse beslutninger. Hvad man kan si er at man har været for *snau* med disse bevilgninger, men det skyldes økonomiske grunde. Jeg vil si at selvfølgelig vil intet sekretariat bevilge av organisationens midler til noget andet end det som *ligger indenfor rammen av landsorganisationens interesser*. Dette gjælder ogsaa støtte til agitation for partiet; det maa ligge i beslutningen her at *det* har man ret til.

Rrud: Jeg vil hævde at sekretariatets forslag er i strid med landsorganisationens love som sier hvordan pengene skal anvendes.

Ordstyreren: Saken er optat til votering, og der vil bli benyttet navneprop. Jeg forstaar det slik at dette gjælder de fremsatte forslag og *ikke* regnskapet.

Ved *voteringen* vedtøges Lians (sekretariatets) forslag med 154 stemmer mot 48, som avgaves for Oksviks forslag.

De 154 var: Fred. Andersen, Ole A. Berg, Ole P. Bonde, Martin Dyrseth, J. Eikefjord, Martin Fredriksen, A. Gulbrandsen, Kristian Henriksen, Gudbrand Holt, Ole Høgseth, H. O. Jubskaas, Ole Lauritsen, Kristian Moljord, Sigv. Nilsen, Ingv. Olsen, Ottar Skarheim, Erik Støland, Gustav Sundbye, Eduard Zeidler, Anders Normann, Johan Nygaard, Wilhelm Olsen, Henrik Fjeld, Brøgger G. Pettersen, Asbj. Olsen, Bernh. Berentsen, Emil Engebretsen, Tor Eriksen, Oskar Syvertsen, O. M. Haugen, Oscar Torp, Eugen Larsen, Lars Waldersnes, Gustav Weie, Olaf Abrahamsen, J. L. Abrahamson, Amund Amundsen, A. H. Arntsen, G. Berntsen, G. Braathen, Dagfin Davidsen, Aksel Edvardsen, Ivar Eriksen, Kr. Fjeld, Kr. Hansen, P. Høiberg, Oskar Johansen, Th. Kili, Harald Kristiansen, Alfr. Melgaard, Kr. Olsen, Olaf Olsen, Peder Olsen, E. Sjølander, J. Torpadi, Alb. Aamødt, Joh. Andersen, L. Buland, H. Eggen, A. Waatvik, Einar Gerhardsen, Martin Hansen, Thorbj. Henriksen, Sanfred Lander, P. Løkberg, Andreas Olsen, Joh. Schwingel, O. A. Olsen, J. Sandaker, Ivar Ertresvaag, A. Birkeland, Gerh. Johannesen, Hans Braathen, Georg Jakobsen, Waldemar Svendsen, Chr. Systad, Hans Andreassen, Edv. Endre-

sen. Einar Eriksen, Vilh. Flotvik, G. Løwengren, Th. Sæterbraaten, Johs. P. Nilsen, Osc. Nilssen, Johan Dyrdaahl, Anders Maaren, Karl Øren, Otto Erikson, K. Walberg, Valdemar Nielsen, Fredrik Aasmo, H. Fladeby, Augustin Hansen, Johs. Johannesen, Karl M. Johannesen, Olaf Johansen, Leif S. Olsen, O. Romarheim, A. Østvik, Gunnar Bakke, Gjert Johannesen, Laurits Larsen, Marius Pedersen, Oscar Rønbeck, Wiggen, Rudolf Olsen, Frithjof Andersen, Olaf Berg, Albert Eberhardsen, Karl Foss, Eugen Johannesen, Edw. Mørk, Trygve Nilsen, Adolf Schou, Martin Tranmæl, P. Furubotn, Nils Halvorsen, Kr. Meyer Heie, G. Sørboe, Johs. Wilhelmsen, Peder Garberg, Gottfried Gerhardsen, Elias Gabrielsen, Adolf Olsen, Herman Kristensen, Sverre Rød, Karl Aug. Olsen, Karl Bjurstrøm, Einar Lien, Lars Aasvestad, Sig. Solheim, Karl Borgersen, Ole Kaspersen, M. Andersen, Edv. Bernhardsen, Kristian Lien, Hedvin Larsen, Johan Olsen, Lars Stenklev, Gunvold Norli, Karl Rosenløv, Aug. Magnussen, Halfdan Moe, Hans Vold, Erik Vangberg, Hans Offenbergh, Ole O. Lian, Elias Volan, P. Aarøe, Oscar Nilsen, Johs. M. P. Ødegaard, A. Alberti, Hans Aas og Knut Eng.

De 48 var: J. Bjerkmann, Rich. Hansen, Olav Oksvik, O. Ruud, E. Gabrielsen, Ole Hansen, Halfdan Jønsson, Johs. Smørdal, L. Engen, Joh. C. Hansen, N. C. Laheld, R. Løken, C. Jensen, Ole Storaa, Johan Danielsen, Robert Kopp, Emil Sandberg, Aksel Schultz, Søren Tjørnemland, Johan Axelsen, Ments Berg, Johs. Fredriksen, Ole Kristiansen, Albin Larsen, Abraham Siljan, O. Sporpind, O. Willumsen, O. L. Strøm, Herr. Andreassen, Hans Eriksen, Aksel Gundersen, Hans Henriksen, John T. Launes, Adolf Olsen, Oskar Strøm, A. E. Gundersen, Ole Andersen, Ole Johan Olsen, Johan Johannesen, Hj. Johansen, Sven J. Dalen, Harald Jensen, Aksel Johansen, Emil Liljan, Lars Humlebræk, Laurits Venge, A. Bratvold og Oscar Olsen.

Fraværende var følgende 19: J. Helgestad, K. Stigum, S. Kristensen, Ragnar Kristensen, Kr. Kristoffersen, Hans Johansen, I. B. Aase, S. Jensen, Lars Pedersen, B. Haakestad, A. Waagen, Oscar Olberg, Ingemar Iversen, John Kristensen, Th. Petersen, Jon Furset, Per Jøsaas, Halvard Olsen og O. Guldvog.

Regnskapet for 1922 godkjendtes mot nogen faa stemmer. Den fremlagte status godkjendtes enstemmig.

Dørene blev derpaa aapnet.

Valgene.

Formandsvalget.

Som formand indstillet valgkomiteen enstemmig paa gjenvalg av Ole O. Lian.

Oksvik foreslog A. Bratvold.

Valgt blev *Lian* med 161 stemmer.

Derefter hadde Bratvold 35. Ødegaard, Halvard Olsen, MadSen og Mørk hver 1 stemme.

Næstformand.

Komiteens flertal — 9 medlemmer — indstillet paa gjenvalg av Elias Volan. 2 medlemmer foreslog J. Teigen.

Sporpind foreslog Alfr. Madsen.

Lian: Det sidste forslag forekommer mig at ligger noget utenfor. Der er jo tidligere stillet opfordring om ikke at vælge stortingsmænd. Yderligere er det vedtat her at næstformanden skal lede det statistiske kontor. At skjøtte dette vil jo ikke være mulig for Madsen, naar han samtidig skal være paa stortinget. Jeg vil slutte mig til valgkomiteens indstilling om Volan. Efter det kjendskap jeg har faat sitter han inde med særlige betingelser for at lede den statistiske afdeling, ved siden av sit øvrige arbeide.

Madsen: Hvis nogen har lyst til at stemme paa mig vil jeg indstændig fraraade dem at de gjør det.

Sporpind fastholdt forslaget.

Vilh. Olsen uttalte at han vilde fraraade at indvælge nogensomhelst i sekretariatet som hadde andre tillidshverv.

Valgt blev *Volan* med 124 stemmer.

Derefter hadde Teigen 69, Madsen 15 og Jønsson og Bratvold hver 1 stemme.

Sekretær.

P. Aarøe gjenvalgte til sekretær — overensstemmende med valgkomiteens indstilling — ved haandsoprækning mot 1 stemme.

Valgkomiteen fremla følgende indstilling paa

9 sekretariatsmedlemmer:

A. Alberti, Norsk jernbaneforbund, A. Bratvold, Norsk papirindustriarbeiderforbund, Knut Eng, samorganisationene, Ola Guldvog, Norsk malerforbund, Halvard Olsen, Norsk jern- og metalarbeiderforbund. Oskar Olsen, Norsk transportarbeiderforbund, Gunnar Sethil, Norsk kommunearbeiderforbund, Oskar Syvertsen, N. C. f. B., og Johs. M. P. Ødegaard, Norsk arbeidsmandsforbund.

2 medlemmer foreslog Johan Nygaard, Norsk baker- og konditorforbund, istedetfor Knut Eng; 5 medlemmer foreslog B. Haakestad, Norsk trærarbeiderforbund, istedetfor Ola Guldvog, Norsk malerforbund, og 5 medlemmer foreslog O. Ruud, Norsk centralforening for boktrykkere, istedetfor Oskar Syvertsen.

Komiteens formand, *Oskar Olsen*, redegjorde kortelig for komiteens arbeide, for indstillingen og de foreliggende dissenser. Man hadde søkt at finde den bedst mulige fordeling saavel for de forskjellige organisationer som for enkeltes vedkommende ogsaa henset til andre forhold.

Tranmæl anbefalte indstillingen fra valgkomiteens flertal, idet han uttalte: Først og fremst opretholder vi dermed det princip som blev fastslaaet sidst, at der skal være én repræsentant fra samorganisationene. Det er av vigtighet at slaa dette fast. Og samorganisationene vil være særlig

vel tjent med Eng som sin repræsentant. Den næste dissens gjælder Guldvog. Naar der er enighet om at ha en mand fra bygningsindustrien foreligger der absolut ingen grund til noget skifte her. Endelig er der dissens om valget av Oskar Syvertsen. Kongressen forkastet forslaget om at der skal være «mindst to» i sekretariatet fra arbejdspladsen. Men i denne avgjørelse laa *intet* som avskjærer os fra at vælge ind en mand, som repræsenterer arbejdspladsen. De vanskeligheter som han kan ha for at møte i sekretariatet faar han selv ta. Flertallet har her samlet sig om Syvertsen, som dertil har et indgaaende kjendskap specielt til de grafiske fag. Jeg tror der i indstillingen er tat tilbørlig hensyn til alle berettigede interesser, og jeg henstiller at man samler sig om den, saa der ikke bringes forstyrrelser ind i opstillingen her hvor det gjælder at sikre valget av et sterkt og alsidig sammensat sekretariat.

Marius Pedersen anbefalte at træarbejderne fik et medlem av sekretariatet, selv om det ikke netop blev en *funktionær*. Jeg har — sa han — sjelden eller aldrig set nogen av disse paa arbejdspladsen, og de skal være forsigtig med at paaberope sig at kjende arbejdnernes mening. Jeg er ikke enig i at indstillingen bør vedtages saa enstemmig — skjønt det kanske er nytteløst at faa en forandring ind, al den stund det er funktionærene som har magten paa denne kongres. Eng kan være bra nok, men ogsaa han er funktionær. Og samorganisationene, som skal repræsentere, er jo dog en sammenslutning av medlemmer paa arbejdspladsen.

Bratvold: Jeg vil si til den sidste taler at jeg har aldrig betragtet mig som funktionær, men som tillidsmand for organisationen. Skal man snakke om arbejdspladser tror jeg at jeg er bedst kjendt av alle med arbejdspladsen i papirindustrien. Dette kjendskap er det selvfølgelig ogsaa *nødvendig* for mig at ha. Naar man har foreslaat Oskar Syvertsen fra Norsk centralforening for boktrykkere som repræsentant for arbejderne paa arbejdspladsen vil jeg si, at hvis han er en virkelig dygtig mand — jeg kjender ham personlig ikke — vil han snart bli *færdig* med arbejdspladsen. Jeg vil i hans sted anbefale valget av Oscar Ruud. Jeg har arbeidet længe i sekretariatet sammen med Ruud og lært at sætte pris paa den indsigt i organisationsarbeidet som netop han har. Han repræsenterer dertil en bestemt retning, som det vil ha betydning at ha med i landsorganisationens ledelse.

Strek sattes med 14 talere indtegnet.

Ruud: Jeg har underhaanden sagt at jeg ikke mottar valg til landsorganisationens sekretariat. Jeg vil gjenta det her og henstille til de som har foreslaat mig at trække forslaget tilbake. Sker ikke det og jeg skulde bli indvalgt møter jeg *ikke* i sekretariatet. Saapas oppositionel er jeg.

Rich. Hansen: Tranmæl sa at der var tat utelukkende saklige hensyn i indstillingen. Der kan være dolte meninger om hvad som er saklige hensyn. Naar man skal ta hensyn til det som vi staar over for, nemlig en omorganisering, da er en række av de foreslaatte selvskrevne. Derimot kan der reises tvil om at vælge Knut Eng ind. Han er jo samtidig lønnet funktionær. Desuten maa det kunne sies at være tat tilstrækkelig hensyn til samorganisationene allikevel. Jeg maa støtte det mindretal som foreslaar Johan Nygaard. Det kommende næringsmiddelindustri-

forbund blir en stor gruppe inden landsorganisationen, og det vil ha krav paa en repræsentant. For bygningsarbejderne er Guldvog foreslaaet. At der her skulde være tat «saklige hensyn» er rart, al den stund man har forbigaaet en mand som Aksel Schultz. Han har været og er primus motor i arbeidet for dannelsen av det bygningsarbejderforbund, som skal oprettes inden sommerens utgang. Og efter al sandsynlighed vil han bli valgt til formand for det nye forbund. Jeg vil henstille at de to som jeg har nævnt blir ombyttet. Naar Ruud har frasagt sig skal jeg ikke gjøre nogen ophævelse mot det. Men jeg har indtryk av at naar Oskar Syvertsen er sat op er det nærmest som en demonstration mot Ruud.

Vilh. Olsen: Hvis han skal se paa de opgaver og krav som blir stillet til et levnettsmiddelindustriforbund mener jeg, at det forbund blir saa stort at kongressen pligter at ta hensyn til det ved at vælge en mand derfra ind i sekretariatet. Det blir et av de største industriforbund vi faar. Jeg vil anbefale Nygaards valg; kongressen vil derigjennem vise at den virkelig mener noget med den beslutning som er fattet.

H. Eriksen: Ser man paa flertallets forslag og erindringer sig de argumenter Tranmæl tidligere har brukt overfor valget av sekretariat maa jeg si at jeg er forundret. Det ser ut som at han nu er kommet helt bort fra at «magten skal ligge hos medlemmene.» Nu skal der ansættes et styre som skal baade raade og kontrollere sig selv — der er ialfald en tydelig tendens i den retning. Det vilde være rimelig at sekretariatet blev bedst mulig sammensat av repræsentanter for de industriforbund som virkelig har en reel *betydning*, naar det gjælder kampen mot arbejdsgiverne. I likhet med forrige taler vil jeg indstændig henstille, at Nygaard vælges ind i stedet for Knut Eng. Jeg beklager Ruuds frasigelse. At kaste Hans Aas til fordel for Syvertsen skulde der ikke være nogen grund til. Likeledes anbefaler jeg valget av Schultz.

Der vedtoges 2 minutters taletid for de følgende.

G. Bakke anbefalte Guldvog ombyttet med Haakestad; forøvrig vilde han stemme for indstillingen.

H. Kristensen vilde gjerne set at valgkomiteen hadde fundet en mand fra træarbejderforbundet. Men han fandt at maatte stemme for indstillingen som den forelaa.

Eikeljord: Aas er ikke tat med tiltrods for at han er helt i overensstemmelse med flertallets opfatning paa denne kongres. Det forekommer mig at der ingen grund skulde være til at skifte ham ut, som det her er gjort. Med al respekt for Eng vil jeg dog ikke stemme for hans valg i dette tilfælde. Jeg ser i forslaget paa ham en omgaaelse av det som har været forutsætningen, idet det tidligere er besluttet at der skal vælges 3 fastlønnede tillidsmænd, og disse tre er valgt.

Torbjørn Henriksen: Aktionen for at utelukke samorganisationenes repræsentant i sekretariatet skal ikke lykkes, fordi om vi har resignert overfor beslutningen i organisationsformene. Der klages over at der sættes ind 4 fastlønnede funktionærer. Men hvordan er forholdet i forbundsstyrene? Med hensyn til Aas vil det sees at han er opført i indstillingen som 1. varamand.

Aas: Jeg anbefaler for min del indstillingen. Der er her tat hensyn til kravet om at faa ind en mand fra arbejdspladsen, og jeg er i princippet enig i at dette bør gjøres som et forsøk. Den grafiske industri som jeg tilhører blir dermed repræsenteret. Trods jeg principielt er imot at fast-lønnede funktionærer i landsorganisationen skal sitte i sekretariatet — utenom de tre som vælges i henhold til lovene — er jeg enig i valget av Eng, naar han indvælges som repræsentant for samorganisationene. Jeg stemmer derfor for indstillingen som den er.

Tor Eriksen hadde været i nogen tvil overfor Syvertsens valg, fordi det kunde tænkes at bevirke en friktion mellem de to retninger inden det forbund tal. tilhørte, og det vilde ikke være heldig. Men naar Ruud hadde frabedt sig kunde han paa det bedste anbefale valget av Syvertsen som en radikal kraft inden arbejderbevægelsen.

Syvertsen: Rich. Hansen oppfattet forslaget paa mig som en utfordring eller demonstration mot vårt forbund. Hadde noget saadant været til-sigtet vilde jeg ha frasagt mig valg. Men efter den bestemte vægring som er fremkommet fra Ruud, likesom ogsaa efter Aas's uttalelser, har jeg ingen betænkelighet ved at motta valg. Jeg tror at jeg i tilfælde vil være istand til at møte paa de fleste møter.

Oskar Olsen saa ingen betænkelighet i valget av Eng som medlem, saa stort som sekretariatet var. Naar Ruud hadde negtet antok han at den fraktion i komiteen som holdt paa Ruud vilde stemme paa Nygaard som repræsentant for næringsmiddelindustrien, idet typografene syntes tilfreds med den repræsentation de allerede hadde i og med formandens valg.

Dermed optoges saken til avstemning.

Ordstyreren refererte følgende meddelelse:

De som er uenig i tilslutning til Den røde faglige Internationale indkaldes til møte her i salen i eftermiddag kl. 1.

Oksvik.

Imens optællingen av stemmerne foregik besluttodes at behandle mellem valgene

forskjellige andragender.

(Dagsordenens post 10.)

Følgende indkomne andragender referertes:

Fra Norsk skog- og landarbeidertorbund:

Undertegnede forbund tillater sig herved i ærbødighet at andra Arbejdernes faglige landsorganisations 10. ordinære kongres om at faa eftergit *forbundets gjæld til landsorganisationen for skyldig ekstrakontingent*, der andrar til ca. 16,000 kroner.

Som sekretariatet vil være bekjendt med, blev der i sin tid, efterat ekstrakontingenten blev utlignet, gjort hvad gjøres kunde fra forbundets side for at søke at klare sine økonomiske forpligtelser til landsorganisationen. Alle de foretagne bestræbelser strandet paa den omstændighet at det overveiende antal av forbundets medlemmer blev rammet av arbejdsløshet og som følge derav økonomisk evneløshet til at kunne betale den

kontingent til forbundet som var dem paalagt av forbundsstyret. Den omfattende arbeidsløshet og økonomiske krise har tillike bevirket at forbundets medlemstal er reducert helt ned til ca. 500 medlemmer paa det nuværende tidspunkt. Det er klart at forbundet under de herskende forhold og med dette medlemstal ikke er istand til at betale denne gjæld. Man maa selvsagt gaa ut fra at den nuværende stilstand inden det private bedriftsliv snart maa ophøre, og at det dermed vil bli mulig at faa forbedret organisationsforholdene — som bekjendt er arbeidet hermed allerede optat — men man vil vistnok ogsaa maatte regne med nye forpligtelser og nye utligninger av ekstrakontingent, og at forbundet vil faa nok med at klare disse.

Forbundsstyret har i møte 17. november videre besluttet at andra sekretariatet om *utsættelse med indbetalingen av den skyldige ekstrakontingent*, indtil forbundets andragende om eftergivelse av gjælden er behandlet av fagkongressen.

Man tillater sig at haabe at nærværende andragende saavel om eftergivelse som om utsættelse godhetsfuldt imøtekommes.

Fra Norges barber- og irisørsvendenes forbund:

Sekretariatets skrivelse av 20. oktober vedrørende vort forbunds restanse med hensyn til ekstrakontingenten er forbundsstyrebehandlet igaa (16. novbr. 1922).

Som det vil være sekretariatet bekjendt arbeider vort forbund for tiden under særdeles vanskelige økonomiske forhold, da det desværre bare er en brøkdel av os svender der efter evne forsøker at holde organisationen ilive.

Av frygt for at de sidste rester skulde smuldre hen vovet vi ikke at utligne ekstrakontingenten paa de enkelte medlemmer; vi hadde dengang — som nu — kun at haabe paa at organisationsforstaaelsen efter hvert skulde vække svendene igjen, saaledes at det skulde lykkes os at faa betalt ekstrakontingenten av den ordinære kontingent.

Dette har ogsaa slaat feil. Forbundet maa for tiden betragtes som insolvent, og vi er derfor nødsaget til at henstille til sekretariatet at *faa de 61 ukers ekstrakontingent ettergit*.

Fra Norsk matros- og fyrbøterunion:

Norsk matros- og fyrbøterunion tilater sig herved at andrage kongressen om *fritagelse for ordinær kontingent fra og med mars maaned* og aaret ut 1922, samt for skyldig ekstrakontingent, utlignet fra den 4. september 1921 til den 12. mai 1922, tilsammen 36 uker. Den ordinære kontingent beløper sig til kr. 6906.60 nøie utregnet efter medlemstallet. Ekstrakontingenten beløper sig til kr. 23,430.00.

Aarsaken til at vi ser os nødsaget til at fremkomme med dette andragende er, at vor økonomiske stilling er meget svækket siden streiken i 1921. Dertil kommer nedgangen i medlemstallet, som har bevirket at vi har været nødt til at gjøre de største anstrengelser for at opretholde den administration som vi anser paakrævet, nemlig lønnede tillidsmænd i en række byer. Indtægtene har ikke staat i forhold til utgiftene. Vi har derfor

ikke været istand til trods vor bedste vilje at opfylde vore forpligtelser overfor landsorganisationen. Vor nuværende gjæld er av den beskaffenhet at det neppe blir anledning til at tilbakebetale den.

Sekretariatet hadde behandlet hvert av disse andragender og vedtat at forelægge saken for kongressen med indstilling om, at ovennævnte forbund faar en *rimelig utsættelse med indbetalingen*, og at ekstrakontingent-restansene betragtes som *laan* og maa forrentes med $3\frac{1}{2}$ pct. pr. aar.

Oscar Nilssen redegjorde for de vanskeligheter som skog- og landarbeiderforbundet befandt sig i. Skulde andragendet om fritagelse ikke bli indvilget vilde det, uttalte han, yderligere vanskeliggjøre agitationen for tilslutning til organisationen. Han fremsatte saadant forslag:

«Den av Norsk skog- og landarbeiderforbund skyldige ekstrakontingent, 16,000 kroner, eftergives.»

Henrik Fjeld uttalte, at stillingen for barber- og frisørsvendenes forbund var saa vanskelig, at selv om kongressen besluttet at det skulde være *laan*, istedetfor eftergivelse, indsaa han ikke hvordan det skulde kunne klares. Han vilde derfor foreslaa:

«Kongressen godkjender at Norges barber- og frisørsvendenes forbunds andragende om eftergivelse av de 61 ukers ekstrakontingent indvilges.»

Lian oplyste at der forelaa nok et andragende fra barber- og frisørforbundet om eftergivelse av et laan paa 22.000 kroner som det fik under streiken i 1920. Dette laan hadde sekretariatet foreslaat *eftergit*. Men av principielle grunde maatte det fastholdes at ekstrakontingenten blev ordnet.

Ved *voteringen* vedtoges sekretariatets forslag alternativt med *Oscar Nilssens*. Likeledes vedtoges indstillingen for matros- og fyrbøterunionens vedkommende mot 2 stemmer og for barber- og frisørsvendenes forbund vedkommende mot 1 stemme.

Forslaget om eftergivelse av det laan som blev ydet sidstnævnte forbund i 1920 bifaldtes enstemmig.

Videre forelaa et andragende fra *Norsk transportarbeiderforbund* om eftergivelse av laan, stort 277,704 kroner. Sekretariatets flertal indstillet overensstemmende hermed. To medlemmer foreslog eftergit 177,704 kroner, hvorved 100,000 kroner blev staaende igjen.

Flertallets indstilling vedtoges enstemmig og uten debat.

Lian: Paa side 6 i regnskapet, under status, er paa aktivasisiden opført: *Norsk arbeidsmandsforbund* 35,000 kroner. Det er ført op som et laan, men i virkeligheten er det en *bevilgning* som landsorganisationen har git arbeidsmandsforbundet. Naar man ikke fandt at kunne yde bistand i form av en *sympatistreik* til den haardnakkede kamp, som blev ført av forbundets medlemmer paa anlæggene, fandt sekretariatet at burde yde anlægsarbeiderne et ekstraordinært beløp av 35,000 kroner. Beløpet er utdelt paa skjønnsomste maate, slik at det i første række er kommet de medlemmer, som har familie, tilgode. Vi foreslaar da at det *strykes* av status.

Forslaget blev enstemmig vedtat.

Videre foresloges strøket et laan paa 8000 kroner under posten *socialiseringskomiteen*. Fra arbeiderpartiets forlag forelaa en opgave over salget av de 14 skrifter som det utgav som et led i sosialiseringsserien. Skriftene var utgit i tilsammen 61,000 eksemplarer. Den samlede utgift for forlaget utgjorde 20,261 kroner, hvorfra fragik de nævnte 8000 som laan. Det oplystes at samtlige disse skrifter var omsat til laveste priser.

Sekretariatets forslag bifaldtes enstemmig.

Andragendet om bidrag til *barnelagsvirksomheten* samt til *N. K. U.* oversendtes sekretariatet.

Følgende forslag av *Aarøe* vedtoges enstemmig: Laanet til Røstvangs kooper., Folkets hus, stort 5000 kroner, strykes av status som uerholdelig.

Samorganisationenes repræsentationsutgifter.

Oksvik foreslog: Humlebræks forslag med hensyn til bevilgning til de mindre samorganisationer gjøres gjældende for denne kongres.

Forslaget vedtoges enstemmig.

Asylretten.

Fra *Jønsson, Storaas, Humlebræk* og *Olberg* fremlas følgende forslag: Arbeidernes faglige landsorganisations 10. ordinære kongres kræver av regjeringen, at *utvisningen av Albert Jensen ophæves*, og at han gives uhindret adgang til landet —

Enstemmig vedtat.

Avsked.

Ordet blev derpaa git til den danske gjest *Alfr. Christiansen*, som uttalte:

Paa de svenske og danske kameraters vegne skal jeg faa lov til at si nogen ord, før vi forlater kongressen for at reise hjem. Jeg beklager bare at vi ikke har kunnet bli tilslut.

De saker som er behandlet her er jo av noget anden art end de saker som har været behandlet av tidligere kongresser, hvor jeg har faat være tilstede. Hovedspørsmålene har været organisationens omlægning og stillingen til Internationalen foruten den faglige situation — herunder voldgiftsloven.

Idet vi sier tak for den gjestfrihet vi har nydt under kongressen, hvis forhandlinger vi har fulgt med stor interesse, vil jeg gjerne knytte noen enkle betraktninger til de beslutninger som er truffet. Det er jo saa, at man lærer adskillig under opholdet paa en kongres som denne. Man lærer hvordan man bør bære sig ad i organisationsarbeidet, og det er mulig man ogsaa lærer hvordan man *ikke* skal bære sig ad.

Spørsmålet om organisationens omlægning til industriforbund er et av de hvori vi er fuldkommen enige. Denne omlægning er nu vedtat baade i Norge og Sverige. Heri er vi som sagt ikke uenige. Det som maaske skiller er *maaten*. Vi tror at industriforbundstanken maa utvikles og vokse ut i kraft av en indre nødvendighet; den kan ikke gjennomføres ved tvang.

Det er ikke mulig at si at den skal være gjennomført paa en bestemt dag, uten at der kommer en viss friktion, som helst bør undgaaes.

Med hensyn til stillingen til Amsterdam-Internationalen er det ganske uriktig av mig at fortie, at den beslutning som her er truffet, om at man vil melde sig løs fra samarbeidet, er en som vi ialfald i høieste grad beklager. Endmer beklager vi beslutningen i spørsmålet om tilslutning til R. F. I., som tydelig viser en tendens til orientering mot øst. Hvis denne tilslutning blir til virkelighet vil det være vanskelig at komme tilbake til den gamle tilslutning igjen.

Under debatten herom spurte Alfred Madsen om de danske og svenske gjesters stilling til denne sak, og hvordan fagorganisationen i de to land vilde stille sig. Det er ikke os som avgjør hvilken stilling de svenske og danske faglige organisationer kommer i til den norske efter at denne beslutning er tat; vore kompetente forsamlinger avgjør dette efter de kjendsgjerninger som foreligger. Men jeg vil ikke undlate at si, at det er naturlig at det venskapsforhold som har bestaaet, og som virkelig *har* været et venskapsforhold, maa lide nogen brist, naar beslutningene her tenderer mot tilslutning til en Internationale, som bekjemper den Internationale vi slutter os til. Madsen sa, at hvis samarbeidet ikke under disse omstændigheter kunde fortsætte som før var det os som brøt det. Mot det vil jeg protestere. De som bryter er dem som forlater de veie vi hittil har vandret i fællesskap; det maa ikke oppstilles anderledes.

Hvad der nu ligger fore er de kampe som forestaar, og her vil vi, alle meningsforskjelligheter til trods, frembære vore bedste ønsker om en heldig utgang for de norske arbeidere av denne kamp. I kampen trenger I til støtte, og den vil vi yde eder i den utstrækning som det er os mulig — fordi kampens utfald har fuldt den samme betydning for os.

Er der en *brodd* i det jeg har uttalt, saa er mine betraktninger et uttrykk for den varmeste interesse for den norske arbeiderklasse, og jeg ønsker at bli oppfattet derhen. Tilslut en hjertelig tak for disse dage og vore bedste ønsker om, at de beslutninger der er tat maa være til lykke for den norske landsorganisation, og at man vil kunne gaa seierrike ut av *kampen*, med styrkede og grundfæstede organisationer! (Bifald.)

Lian: Paa kongressens vegne retter jeg en hjertelig tak til vore kamerater, som nu maa reise, for den interesse og den sterke følelse av samhørigheten som de har lagt for dagen ved sin tilstedeværelse. Det har glædet os at høre de uttalelser som er faldt om at utviklingen henimot industrielt konsoliderte organisationer og sammenslutninger ogsaa har tilslutning av repræsentanter for broderlandenes fagorganisationer. Spørsmålet om forholdet til Amsterdam-Internationalen, som ogsaa er nævnt, er i virkeligheten et politisk spørsmål, ikke et faglig i den forstand at det behøver at føre til et brud i det rent faglige samarbeide. Jeg haaber og tror at det samarbeide som har været mellom os i Skandinaviens vil komme til at fortsætte; fra norsk side vil der bli gjort alt for det. Jeg er overbevist om at de øvrige skandinaviske arbeidere ogsaa vil *forstaa* os her, naar vi henvender os til dem herom. Jeg retter en tak for den støtte som beredvillig er git, moralsk og paa anden maate, med haabet om at der ogsaa i fremtiden maa bli et saa fast bindeled mellom os, at det kan sies at de skandi-

naviske arbeidere vil staa *skulder til skulder i kampen* og altid gaa sterkere fremad. I det haab utbringer vi et *leve den skandinaviske arbeiderbevægelse!* (Bifald og kraftige hurraer.)

Valget til sekretariatet.

Resultatet av stemmeoptællingen for de 9 sekretariatmedlemmer forelaa. Følgende var valgt:

Halvard Olsen 198 stemmer, *Oskar Olsen* 197 stemmer, *G. Sethil* 196 stemmer, *A. Alberti* 194 stemmer, *Johs. M. P. Ødegaard* 193 stemmer, *A. Bratvold* 191 stemmer, *A. Guldvog* 152 stemmer, *O. Syvertsen* 142 stemmer og *Knut Eng* 132 stemmer.

Dernæst hadde *Johan Nygaard* 76 stemmer, *Haakestad* 57, *O. Ruud* 44, *H. Aas* 20, *Edw. Mørk* 19, *A. Schultz* 17, *Halfdan Jønsson* 5, *A. E. Gundersen* 5, *Rich. Hansen* 4, *Joh. C. Hansen* 3, *Teigen* 3, *Sporpind* 2 og enkelte 1 stemme.

Varamænd til sekretariatet.

Valgkomiteen fremla følgende indstilling:

3 suppleanter for formand, næstformand og sekretær.

Hans Aas. Norsk bokbinderforbund. *Johan Nygaard*, Norsk baker- og konditorforbund. *Waldemar Nilsen*, Norsk stenhuggerforbund.

5 medlemmer foreslaar *O. Ruud*, Norsk centralforening for boktrykkere, istedetfor *Hans Aas*.

9 personlige suppleanter.

For *Alberti*: *Emil Sandberg*, Norsk lokomotivmandsforbund. For *Bratvold*: *Hans Eriksen*, Norsk høvleriarbeiderforbund. For *Eng*: *Edw. Mørk*, Kristiania faglige samorganisation. For *Guldvog*: *B. Haakestad*, Norsk træarbeiderforbund. For *Halvard Olsen*: *Alfred Melgaard*, Norsk jern- og metalarbeiderforbund. For *Oskar Olsen*: *Oscar Nilsen*, Norsk matros- og fyrbøterunion. For *G. Sethil*: *Torbjørn Henriksen*, Norsk kommunearbeiderforbund. For *Oskar Syvertsen*: *Gunnar Braathen*, Norsk jern- og metalarbeiderforbund. For *Johs. M. P. Ødegaard*: *Jacob Eikefjord*, Norsk arbeidsmandsforbund.

4 medlemmer foreslaar *O. A. Olsen*, Norsk lokomotivmandsforbund, istedetfor *Emil Sandberg*. 2 medlemmer foreslaar *Rich. Hansen*, Norsk arbeidsmandsforbund, istedetfor *Edw. Mørk*. 5 medlemmer foreslaar *Ola Guldvog*, Norsk malerforbund, istedetfor *Haakestad*, Norsk træarbeiderforbund. 5 medlemmer foreslaar *L. Rungstad*, Norsk centralforening for boktrykkere, istedetfor *Gunnar Braathen*, Norsk jern- og metalarb.forbund.

Oskar Olsen: Efter at *Ruud* har frabedt sig at komme paa valg ansees dissensen for hans vedkommende for ikke at foreligge. Likeledes kan man gaa ut fra at valgkomiteen er enstemmig om *B. Haakestad* efter *Guldvogs* valg som medlem av sekretariatet.

Det besluttedes at stemme ved haandsoprækning over hver av de foreslaatte.

Som varamænd for formanden, næstformanden og sekretæren valgtes enstemmig *Hans Aas, Johan Nygaard* og *Waldemar Nilsen*.

Som varamand for Alberti valgtes *E. Sandberg* ved alternativ votering mellem Sandberg og O. A. Olsen.

For Bratvold valgtes *H. Eriksen* enstemmig.

For Eng valgtes *Edw. Mørk* ved alternativ votering mellem Mørk og Rich. Hansen.

For Guldvog valgtes *B. Haakestad* enstemmig.

Ved valget paa varamand for Halvard Olsen fremkom forslag paa Ludv. Johansen, Norsk formerforbund. *Alfr. Melgaard*, som var indstillet, blev valgt.

For Oskar Olsen valgtes *Oscar Nilsen*. Et mindretal stemte paa H. Fladeby.

For G. Sethil valgtes *Torbjørn Henriksen* enstemmig.

For Oskar Syvertsen valgtes *Ludv. Johansen* ved alternativ votering mellem denne og Gunnar Braaten, som var indstillet av komiteen. Mindretallets forslag paa L. Rungstad blev ikke optat.

Som varamand for Ødegaard valgtes *J. Eikefjord* enstemmig.

Revisorer.

Til revisorer var indstillet Arnt Aamodt, Nic. Næss og Anders Øie. *Rich. Hansen* foreslog A. Ahlstrand i stedet for Næss.

Valgt blev *Aamodt, Øie* og *Ahlstrand* — de to første enstemmig, den tredje under dissens.

Som varamænd valgtes enstemmig *Jens Johansen, O. Sporpind* og *Alfred Stokke* overensstemmende med indstillingen.

Søndag eftermiddag.

Ordstyrer: *Mørk*.

Protokollen oplæstes.

Kooperationen.

(dagsordenens post 8).

De indkomne forslag fra Norsk transportarbejderforbund og Norsk baker- og konditorforbund referertes.

Videre referertes følgende forslag indleveret av *Adolf Schou*:

- «1. Kongressen bemyndiger sekretariatet til straks at opsi den nuværende overenskomst mellem N. K. L. og landsorganisationen.
2. Samtidig bemyndiges sekretariatet til at opta forhandling med N. K. L. om en ny overenskomst.
3. Den eventuelt nye overenskomst forelægges førstkommende repræsentantskap til godkjendelse, dog saaledes at de respektive forbund først har faaet anledning til at uttale sig.»

Oskar Olsen: Naar dette forslag er fremkommet kan det være litt vanskelig, eftersom de to landsmøter begge har vedtat enstemmig at

henstille til kongressen at opsi den i 1916 truffe overenskomst med Den kooperative landsforening. I tilfælde av at vore repræsentanter blir enig om at gjøre nye forhandlinger her maa vi stille som betingelse, at de avdelinger som tilhører N. K. L. forpligter sig til at indrette sig efter overenskomsten. Jeg vil forbeholde mig i tilfælde at foreslaa, at vedkommende avdelinger av landsforeningen underskriver avtalen, for at den kan være bindende ogsaa for disse.

Lian: Overenskomsten har, tiltrods for at det hele har været noget ufuldkomment endda, været til overordentlig stor nytte. Jeg har hele tiden siddet i fælleskomiteen og deltat i saa at si alle forhandlinger, og det er lykkedes i en række tilfælder at opnaa en løsning til begge parters tilfredshet. Det maa derfor sies at overenskomsten har hat sin betydning for forholdet mellem fagorganisationen og kooperationen. Forsaavidt er jeg meget tilfreds med at der ikke er fremsat forslag her om at vende tilbage til de gamle tilstande, men at man kan opta en forhandling om selve overenskomstens bestemmelser. Dette har jeg forsaauidt intet imot. Men det grundlæggende princip maa fastholdes, at før en arbejdsstans eller en aktion finder sted indenfor en kooperativ bedrift skal fælleskomiteen træ sammen og søke tvisten løst ad mindelig vei. Jeg er enig i hvad Oskar Olsen sa, at overenskomsten bør tiltrædes ikke bare av landsforeningen som saadan, men av vedkommende bedrifter — og det hvad enten de er under landsforeningens direkte administration eller er selvstændige kooperative bedrifter.

Fladeby: Overenskomsten er oprettet under forudsætning av fuld gjensidighet for begge parter. Men den har i hele opgangstiden virket til fordel utelukkende for de kooperative selskaper, ikke for vedkommende arbeidere paa stedet. — Vi kan selvfølgelig ikke ta tilbake vort landsmøtes *beslutning* om overenskomstens opsigelse, men vi skal heller ikke sætte noget saa svært ind paa hvorvidt der skal optages forhandlinger eller ikke. Naar der nu er fremsat forslag med sigte paa en *revision* er det en tanke som kan overveies. Jeg er selv kooperatør. Jeg er ogsaa opmerksom paa at der av arbejderne ofte stilles krav til de kooperative bedrifter som gaar videre end de krav man kan vente at faa gjennomført ved en privat bedrift. Det kan i visse tilfælder være uriktig — i andre derimot ikke. Paa den anden side har man set tilfælder av at kooperationen ikke respekterer arbejderens bedriftsraad.

Der er en ting ved siden av dette som jeg allerede idag vil fremsætte forslag om, og det gjælder paragraf 4 i den gjensidige overenskomst; dette forhold maa der tages bestemt sigte paa ved overenskomstens fornyelse. Jeg foreslaar følgende lydelse av paragraffens andet passus:

«De i kooperative bedrifter beskæftigede arbeidere og funktionærer skal være faglig organisert i tilslutning til Arbejderens faglige landsorganisation og kooperativt organisert.»

Forholdet er nu at funktionærene i kooperationen ikke er faglig organisert i den forstand som vi mener det; derfor vil det være rigtig nu at slaa fast det som ogsaa *har* været forudsætningen, at det er ikke bare arbejderne dette krav gjælder, men likeledes funktionærene — handelsarbejderne i sin almindelighet, nemlig at de skal være tilsluttet lands-

organisationen. Dermed mener jeg dog ikke bestyrerne; de faar være tilsluttet hvor de vil.

Ordstyreren refererte følgende forslag fra *Oskar Olsen*:

«Eventuel ny overenskomst mellem Arbeidernes faglige landsorganisation og N. K. L. skal ogsaa undertegnes av N. K. L.s afdelinger.»

Schou: Foranledningen til overenskomsten var at der hadde været endel smaakonflikter mellem kooperationen og de faglige organisationer. Gjør man sig den umak at læse gjennom protokollen fra den gang overenskomsten blev vedtatt vil man finde, at der var mange som paa den tid hadde betænkeligheter ved at gaa paa det. Jeg tror erfaringen har vist os, at denne overenskomst, trods Lians utsagn her, ikke har været saa heldig allikevel. Imidlertid er jeg heller ikke uten betænkelighet ved at vi uten videre opsier overenskomsten; vi bør ikke gjøre noget som kan bevirke et brudd mellem kooperationen og den faglige bevægelse. Det har vi efter min mening ingen interesse av, tvertom. Jeg anbefaler mit forslag.

Akselsen: Som kooperatør og organisationsmand steilet jeg uvilkaarlig ved at se forslaget fra de to forbund. Det forslag *Oskar Olsen* nu har optatt, om at der skal være fuld gjensidighet ved overenskomstens underskrift, finder jeg riktig, og jeg vil støtte det. Da har vi, mener jeg, klare og greie linjer at gaa efter. Men jeg advarer mot de øvrige forslag som er fremkommet.

Gabrielsen (Stavanger): Det er vistnok mer paa sin plass at si at ingen av partene har visst hvordan denne overenskomst skulde *fortolkes*. I overenskomsten, slik som den vedtoges av kongressen i 1916, heter det, at der ikke maa utbryte nogen konflikt før saken har været forelagt fælleskomiteen. Naar saa de fagorganiserte arbeidere søker at gaa frem efter den linje kommer N. K. L.s afdelinger og sier at de ikke sorterer ind under denne overenskomst, og at de intet har med den at gjøre. Kooperationen har slaat ind paa den linje, at de fagorganiserte arbeidere som beskjøftiges ved de kooperative bedrifter har ingensomhelst *bestemmelsesret*. I overenskomsten staar der videre, at i tilfælde tvist skal den av arbeidernes organisationer godkjendte tarifføløn gjælde indtil en ordning er istandbragt. Men ogsaa det har været søkt bortfortolket. I Stavanger har vi rik erfaring for hvordan dette har virket. Jeg vil ha sagt fra om dette paa kongressen, saa alle kan være opmerksom paa forholdet. Vi maa faa opta overenskomsten til revision, saa vi kan bli klar over dens indhold og betydning og faa fastslaat fuld gjensidighet. Jeg hadde tænkt at fremsætte et forslag, men tanken i Schous forslag dækker hvad jeg vilde ha frem. De to forslag som er trykt i dagsordenen kan jeg ikke gaa med paa.

Aarøe: Spørsmålet var jo under meget grundig drøftelse paa kongressen i 1916. Det var særlig fra baker- og transportarbeidernes organisationer, at der blev gjort indvending mot opprettelse av saadan overenskomst. Men beslutningen om at den skulde gjøres gjældende blev fattet mot 4 stemmer. Det vilde været av interesse om der her hadde foreligget en statistikk over alle de konflikter, som denne fælleskomité har hatt til behandling i disse aar, og over løsningen av dem; jeg føler

nig overbevist om at komiteen har ordnet en række tvistespørsmål, og jeg tror at hvis den ikke hadde had anledning til at skride ind vilde der i ikke saa faa tilfælder ha opstaat konflikter. Overenskomsten har derfor, mener jeg, været en fordel for begge organisationer. At den ogsaa har mangler skal jeg villig indrømme; derfor er jeg enig i at vi skal være ræd paa at arbejde for de nødvendige forandringer. Men man bør ikke gaa til at opsi den; det vil av mange bli opfattet som en uvenlig handling overfor kooperationen, og det skal man ikke gjøre. Vi skal tvertom a:beide videre paa den linje vi har gaat tidligere: at arbejde for øket tilslutning til den kooperative bevægelse fra de fagorganiserte arbeideres side. Da vil vi være i kontakt med det som er baade socialdemokratens og kommunistenes opfatning hele verden over; jeg henviser til den utalelse som blev vedtat nu sidst paa R. F. Is kongres. Jeg gjentar hvad jeg ofte før har sagt, at enhver pligter at slutte sig til de kooperative foreninger; hvis vi alle gjorde det da vilde vi heller ikke komme til at faa de rivninger og stridigheter som vi har had inden de kooperative foreninger.

Randolf Arnesen: Jeg antar kongressen er enig om at alle organiserte arbeidere bør være kooperatører. Men la os sætte den ting at alle de tusener av fagforeningsfolk *gik ind i* kooperationen. Da tror jeg at problemet, som foreligger her, *fremdeles* vilde være tilstede — fordi der altid er konfliktsstof tilstede mellem den som skal lage et brød og den som skal kjøpe et brød. Dette spørsmål om *kooperationen som arbeidsgiver* er aktuelt over hele verden. Jeg tror at om man opsier overenskomsten løser man ikke spørsmålet ved det. Overenskomsten er egentlig ment som en slags mæglingsinstitution for derved at bidra til at *undgaa* konflikter. Sulitjelma-konflikten har været nævnt her. Den er ingen konflikt egentlig mellem kooperationen og organisationen; den er mer end noget andet en konflikt som gjælder de fagorganiserte arbeidere sig imellem.

Det er sagt at N. K. L. ikke kan skape respekt for overenskomsten i sine tilsluttede avdelinger. Jeg vil først bemerke at spørsmålet ikke har været nævnt paa vore kongresser. Vi er organisert ikke som arbeidsgivere men som kooperatører. Naar det imidlertid her ankes over, at vi ikke faar vore avdelinger til at lystre, da bør den ordning kanske forsøkes at la hver især underskrive. Men det samme krav maa da stilles til fagforeningene. En hvilkensomhelst overenskomst kan hvad tid som helst bli overtraadt; det er et spørsmål om *disciplin*, og landsforeningen vil selvsagt gjøre hvad den kan for at hævde den.

Mens tilfældet f. eks. i Danmark er det at kooperationen er gaat ind i arbeidsgiverforeningen — et ganske uholdbart forhold — har det her i landet været slik, at arbeiderne gjennom sine organisationer gjerne har stillet større krav til kooperationen end til de private arbeidsgivere — om høiere løn og bedre arbeidsvilkaar. Det har ogsaa været slik, at kooperatørenes sammenslutninger gjerne har villet *imøtekomme* disse krav i størst mulig utstrækning. Jeg tror at en statistik vilde vise, at kooperationen som arbeidsgiver vilde komme til at staa som et lysende eksempel; derom er ikke jeg i tvil et øieblik. Men der er tilfælder hvor arbeiderne *kræver mer end kooperationen kan magte*. Vi er paa vor side bundet av mange love og bestemmelser. Vore medlemmer, forbrukerne,

mener ogsaa at de skal ha *litt igjen* for sin opofrelse. Derfor kan man ikke se saa ensidig paa disse spørsmaal som enkelte har gjort.

Det er den letteste sak av verden at føre en konflikt og gjennemføre sine krav overfor kooperationen; den har ingen arbeidsgiverforening og bestaar selv av arbeidere — av socialister. Men om arbeiderbevegelsen vil staa sig paa det er noget andet. Kooperationen i Norge er utsprunget av arbeiderbevegelsen, og vi venter at denne kongres vil stille sig forstaaelsesfuld overfor de forskjellige hensyn som her gjælder.

Forslaget om avdelingenes underskrift er det vel ingen grund til at nedsætte sig. Men det bør vel bare gjælde de rene *produktive* bedrifter. Med hensyn til kravet om at funksjonærene skal være faglig organisert, som det heter i et andet av de fremsatte forslag, tror jeg at dette blir nærmest et fromt ønske, og en ting som vanskelig lar sig gjennemføre ved et paabud. Hadde jeg ikke været gjest her, men kunde tale som 20-aarig fagforeningsmand, vilde jeg si at Fladeby og dere andre jo burde gaa i vei med at organisere dem! Men vi skal gjerne være villig til at *forsøke* paa det, selv om jeg er bange for at det vilde mislykkes.

Vilh. Olsen: Kooperationens opgave er at skaffe os de bedste og billigste varer. Men det er ikke kooperationens opgave at optræ som arbeidsgiver. Og det er de organiserte arbeideres skyld at kooperationen ofte optræ paa en maate som er kooperationen uværdig. Det er en kjendsgjerning at i det fag, som ligger nærmest kooperationen, har man hat mange tilfælder av det. Men jeg indrømmer paa samme tid, at den overenskomst som har eksistert har bidrat til at bringe ut av verden mange konflikter, som ellers vilde ha kunnet ta et stort omfang. Den værste ting vi har hat er Sulitjelma-affæren, og vi er tvunget til at se bakerforbundets forslag paa basis av den. — Det er en kjendsgjerning, at organiserte arbeidere som deltar i kooperationen og sitter i ledelsen av den har været med paa at nedsætte betjeningens løn *under* loven. Og da gaar det for vidt. Hvad vi forlanger som absolut i egenskap av organiserte arbeidere er, at vi vil ha like gode arbeidsforhold ved de kooperative foretagender som ved de private. Men der hvor arbeiderne har været med paa at frembringe stor fortjeneste for et selskap, der skal de organiserte arbeidere som kooperatører være med paa at lønne disse bedre. Ellers blir det at trække fordeler av det arbeidende folk. — Tilslut vil jeg si, at naar disse forslag er fremlagt skal ingen forstaa det dithen, at vi vil bryte med kooperationen; men vi vil være med paa at gjøre den til en saa god arbeidsgiver som mulig for dem som den har i sin tjeneste.

Ordstyreren refererte følgende to forslag;

«Under henvisning til tidligere fattede kongresbeslutninger angaaende fagorganisatiørens stilling til kooperationen paalægger kongressen forbundene og samorganisationene at opta arbeidet blandt medlemmene for deres tilslutning og aktive deltagelse i den kooperative bevegelse. Sekretariatet bemyndiges til i kongresperioden at bevilge indtil 5000 kroner til fortsat agitation blandt de fagorganiserte arbeidere for tilslutning til forbrukskooperationen.

*Alfr. Waatvik. Hans Aas. P. Aarøe. P. Furubotn. A. Alberti.
Edw. Mørk. Karl Bjurstrøm. Einar Lien.»*

«Sekretariatet bemyndiges til at opta forhandling med Norges koopalandsforening med det formaal at istandbringe en ordning hvorved landsorganisationen gives anledning til under arbeidskonflikter at utstede anvisninger paa varer i kooperative forretninger istedenfor kontant pengeunderstøttelse.

H. Aas.»

Adolf Olsen: Jeg har indtryk av at der i de sidste aar er begyndt at vise sig sløvhed blandt arbeiderne likeoverfor kooperationen; man har ladet den nær og mer gaa over til at ledes av smaaborgerskapet. Vi maa ikke paa den maate la den seile fra os. Overfor Fladebys forslag vil jeg si, at det her maa bestemt uttales, at de kooperative forretninger ved indtagelse av arbeidere maa gi fortrinsret til dem som er organisert. En medvirkende faktor til det daarlige forhold er, at en stor del av de kooperative foreninger overhodet ikke har noget kjendskap til overenskomsten. Det gjælder bestyreren av «Økonom» f. eks. Jeg vil henstille til Arnesen at overenskomsten maa bli tilstillet enhver av N. K. L.s tilsluttede foreninger.

Oskar Olsen: Det var uttalt av Aarøe at overenskomsten hadde vist sig hittil at være til fordel for arbeiderne. Det er forsaavidt rigtig som løringene i de gode aar gik op — og fælleskomiteen maatte jo følge efter. Men N. K. L. har ogsaa været flink til at gaa til *nedsættelser* i linje med de private. Vi har hat praktisk talt de samme forhold ved de kooperative bedrifter som ved de private, ialfald her i Kristiania. Vi har intet mot bevægelsen som saadan; jeg er selv 20-aarig kooperatør. Men der er ting her som man maa ta fat i rent organisationsmæssig for at komme over i bedre forhold. Schous forslag er berettiget.

Ordstyreren refererte følgende tilføielse til Fladebys forslag:

«Ved indtagelse av arbeidere og funktionærer skal de organiserte ha fortrinsret til ansættelse.»

Strek sattes.

Nygaard: Jeg beklager meget at Arnesen benyttet sig av den omstændighet, at han her møter som gjest, til ikke at si sin mening. — Det er en feil ved den nuværende overenskomst at den ikke paalægger partene som en pligt at indberette til fælleskomiteen, før der foretages nogen forandring i de bestaaende arbeidsforhold. Jeg er enig i den bestemmelse at der fortrinsvis bør indtages organiserte. Men ogsaa her har der været liten støtte at faa fra landsforeningen. Det er ialfald min opfatning, at endel styremedlemmer i N. K. L. er imot, at der skal være gjensidig organisationsforhold tilstede. Med hensyn til overenskomsten har jeg ofte været i tvil om fordelene ved den. Men her kan der sikkert reises klager mot begge parter, idet hele den bestaaende ordning har vist sig mangelfuld. Naar vi bakere kræver bedre løn av de kooperative bakerier er aarsaken den, at vi har erfaring for at bakeriene er saapas lukrative forretninger, at de kan lønne bedre end de private i almindelighet gjør. Forslaget fra Schou har jeg intet imot, men jeg vil si, at hvis vi vil ha nogen forbedring i den bestaaende overenskomst da *faar* vi kanske ingen overenskomst, og det kan hælde at foreningene utover landet negter at underskrive den. At der er en hel del kooperative bakerier utubys

som driver med uorganiserte folk — og det til trods for at der sitter organisationsfolk i styret — finder jeg grund til at paatale. Paa mit forbunds vegne gaar jeg over til at stemme for Schous forslag, med den forutsætning som Oskar Olsens og Fladebys forslag indeholder.

Waatvik: Jeg skal ikke komme ind paa spørsmålet om konflikter som her er diskutert, men vil si nogen ord i tilslutning til det forslag som er indlevert av Aarøe og mig med flere. Forslaget gaar ut paa at kongresser skal paalægge forbundene og samorganisationene at opta et energisk arbeide for kooperationen. Naar forslaget har faat den form var det fordi vi fandt det tjenlig, at de forskjellige fagforbund paala sine tilsluttede avdelinger at arbeide for dette. Det er særlig nødvendig at faa *kvindene* med og faa opmuntret kvindeorganisationene til at ta aktiv del i arbeidet for denne saks fremme gjennom den kooperative bevægelse. Konfliktsforholdet kan vi merke saa at si paa alle trin. Vi maa faa fastslaat at de betjenter, som arbeider i kooperationens virksomhet, er *vore kamerater*, som arbeider i vor forretnings tjeneste, og som vi skal behandle som kamerater i fagforeningene. Men det er ogsaa nødvendig at faa dem organisert. Samorganisationene har allerede nedlagt et betydningsfuldt arbeide for kooperationen, og vi vil være med paa at stimulere dem til at fortsætte med det. Derfor foreslaar vi bemyndigelse for sekretariatet til at bevilge 5000 kroner til den nødvendige agitation herfor utover det som fagforeningene og medlemmene utfører av arbeide hver paa sin kant.

Aas: Det var uttalt av N. K. L.s sekretær at kooperationen var anti-kapitalistisk og at den var en social bevægelse. Dette er jeg enig i, og stort mer kan man vel heller ikke si om kooperationen paa dens nuværende stadium. Aarsaken ligger for en stor del deri, at de fagorganiserte arbeidere ikke har git saken den nødvendige støtte. Man har nøiet sig med platoniske kjærlighetserklæringer i form av velvillige resolutioner og uttalelser. Vi har derfor ikke nogen ret til at kritisere kooperationen for at den ikke er kommet længere, og vi maa ikke vente os mere av den heller før fagorganisationen gjør noget mere end den hittil har gjort. Alle er vi klar over at kooperationen har store fremtidsmuligheter, hvis den blir ledet i den rigtige retning. For at saa kan ske maa de fagorganiserte arbeidere i større grad end hittil slutte sig til bevægelsen og gjøre sin indflydelse gjældende der. Men spørsmålet idag er: hvad kan der gjøres i øieblikket, under de nuværende forhold, for at styrke forbindelsen mellem fagorganisationen og kooperationen og gavne begge organisationer? Jeg har i den anledning fremlagt et forslag, som jeg mener kan realiseres straks og som virkelig vil bety noget positivt. Det tar sigte paa at fjerne det vanvittige forhold, at arbeiderne under konflikter skal gaa til de private handlende med sin streikeunderstøttelse, og derved hjelpe disse privatkapitalens mænd, som sikkert i mange tilfælder direkte eller indirekte har været med og tvunget arbeiderne ut i kampen.

Den ordning som antydes i forslaget har ved flere anledninger været praktisert, f. eks. under konflikter i England. Efter min mening lar ordningen sig let gjennomføre. Under langvarige kampe hvor kassene var bli tomme, vilde man muligens faa varer paa kredit i N. K. L. møt landsorganisationens garanti. Og i et knipetak vilde det ha meget at si for os.

Men skal vi kunne haabe at N. K. L. gaar med paa det, maa vi naturligvis ikke vente med at faa istand samarbejde indtil streikekassene er tomme, men vi maa bruke vore anvisninger ogsaa mens vi har penger. Det vilde være heldig om vi kunde faa dette i sving allerede til de forestaaende konflikter.

Akselsen: Naar der tales om konflikter i kooperative bedrifter vil jeg ha sagt, at de to organisationer for mig veier like meget — jeg har længe været tilsluttet begge. Vi skal derfor være forsigtige i vore uttalelser og vore beslutninger, under skyldig hensyntagen til begge sider. Fladebys forslag er i virkeligheten et ønskeforslag, som en bemerket. Jeg mener det vil være bra at faa en helt gjensidig overenskomst som den Olsen har uttalt sig for.

Bjurstrøm: Kooperationen er anerkjent som et led i arbeiderbevegelsen, og det er paa *det* grundlag at vi har gaat ind der og at hele vor kamp for Kooperationen føres. Vi er ogsaa naadd et stykke paa vei — om kanskje ogsaa bare et stykke. I mange tilfælder har vi gjort den erfaring, at vore folk som sættes ind i ledelsen av de kooperative virksomheter har misforstaat sin opgave og truffet avgjørelser *mot* sine kamerater. Opgaven maa være at finde en passende tillem্পning, slik at de som sitter med ledelsen og ansvaret ikke begynder at drive efter privatkapitalistiske prinsipper. De feil som gjøres skyldes ofte ikke betjeningen, men en uklok ledelse — ikke minst det at man i mange tilfælder har bestyrere som staar arbeiderbevegelsen fjern. Jeg vil si som mit indtryk av en del av lederne i den kooperative landsforening, at enkelte av dem er betydningsfulde emner for Norsk arbeidsgiverforening.

Fladeby: Det «ønske» som ligger i mit forslag er at skaffe folk til organisationen. Og vil kongressen ikke *det* faar man stemme det ned. Jeg erklærer paa vort forbunds vegne at vi gaar over til Schous forslag.

Moljord: Jeg kunde kanskje været med paa at opsi denne overenskomst, idet det har vist sig at man ikke har hat den ventede nytte av den. Allikevel skal jeg være med paa opretholdelse av det samarbejde som bestaar, under den uttrykkelige forutsætning at overenskomstens bestemmelser blir saa klare og faar en saadan effektivitet, at man ikke endnu engang kommer op i den situation vi har i Sulitjelma idag.

Schou: Der er al grund til at tvile paa at Kooperationen er en «utpræget arbeiderbevegelse». Efter det som blev sagt i Arnesens hilsningstale maa den ogsaa betragtes som en av landets største arbeidsgivere. Derfor er det klart at den faglige landsorganisation maa ha en viss hals og haand over de arbeidere som den beskæftiger. Mit forslags hensigt er at skape grundlag for et godt og intimt forhold mellem den faglige og kooperative bevegelse. Og jeg har det haab og den tro til sekretariatet at det kan arbeide henimot at hindre friktioner i fremtiden.

Gabrielsen: Arbeiderne har ogsaa været medvirkende til konflikter, sa Arnesen. Ja, i visse tilfælder kan det være saa. Men naar en av de ledende inden N. K. L. staar op paa den kooperative kongres og sier, at han repræsenterer ikke de faglige organiserte arbeidere, men de faglige kooperatører, da kan man lægge i det hvad man vil. Det er heller ikke slik at det i saa overveiende grad er arbeidere, som den kooperative sammenslutning rekrutteres fra.

Aarøe: Efter at ha hørt Schous begrundelse sidste gang han hadde ordet vil jeg anbefale kongressen at vedta Schous forslag. Overenskomsten har en bestemmelse som indebærer, at hvis den skal forandres maa den førnelt opsies; og naar Schou erklærer at hans hensigt med forslaget bare er at faa en *forandring* kan jeg være med paa det. Men længer kan jeg heller ikke gaa. Jeg er ikke saa sikker paa at vi kan faa gennemført det som ligger i Fladebys forslag, selv om jeg er *enig* i det og vil medvirke alt jeg kan i saa henseende. Jeg tror derfor at saavel dette som Aas' forslag bør oversendes sekretariatet til videre behandling.

Lian: Jeg er enig med Aarøe i, at vedtar man Schous forslag gaar det ikke an samtidig at vedta her hvordan overenskomsten i de enkelte punkter skal være. De andre forslag som er fremkommet maa derfor oversendes og betragtes som retningslinjer. Det er ogsaa upraktisk at kongressen binder repræsentantskapet; det kan bringe det hele til at strande, og det ønsker jo ingen skal ske. Med hensyn til Aas' forslag maa det, saavidt jeg kan skjønne, kun være ved frivillig overenskomst at en slik ordning kan godtages og istandbringes.

Ved *voteringen* vedtoges Schous forslag enstemmig.

Fladebys og Oskar Olsens forslag besluttedes efter forslag av ordstyreren oversendt sekretariatet.

Aas' forslag vedtoges mot nogen faa stemmer og Waatvik m. fl.s forslag enstemmig. I det sidste forslag blev der i stedet for «indtil 5000 kroner» sat «de nødvendige midler».

Agitationen.

(dagsordenens post 9).

Lian: Under denne post (side 41 i det trykte hefte) er der et forslag fra Norsk jern- og metalarbejderforbunds afdeling i Kirkenes om ansættelse av en fastlønnet agitator for Finmarken. Efter beslutningen i spørsmålet om organisationsformene kan formidentlig dette forslag ansees for bortfaldt.

Fra Norsk postforbund er indsendt en henstilling, som gaar ut paa at der oprettes en afdeling inden sekretariatet med egen sekretær med den opgave at lede agitationen blandt tjenestemændene, at formidle samarbeidet mellem de organisationer, som staar tilsluttet landsorganisationen, og behandle alle saker som er særegne for offentlige tjenestemænd. Videre foreslaar jern- og metalarbejderforbundets afdeling i Hommelvik, at sekretariatet bemyndiges til at utsende agitatorer blandt landarbeiderne for derved at faa disse organisert i tilslutning til landsorganisationen gjennom sit specielle forbund. Dette forslag er nævnt paa side 29 i forbindelse med organisationens omlægning.

Sekretariatet er av den opfatning at kongressen ikke bør fatte nogen beslutning om nogen speciel agitation. Angaaende det spørsmål som er reist av postforbundet er sekretariatet enig i, at der bør gjøres alt mulig for at styrke tjenestemændenes organisationer og hjelpe til at styrke samarbeidet mellem disse og landsorganisationen saavel som mellem disse indbyrdes. Landsorganisationen har ogsaa deltatt i agitationen blandt tjenestemændene. Men vi finder at der, ialfald for øieblikket, ikke er

nogen mulighed for at gaa til oprettelse av en egen sekretærstilling for dette arbeide indenfor landsorganisationens administration. Vi faar bruke de kræfter vi har nu, og man skulde vel anta at vi med det mandskap vi har vil kunne utføre det arbeide som trænges blandt tjenestemændene. Der er jo fra postforbundets side heller ikke fremkommet noget direkte forslag. Vi vil selvsagt i enhver henseende imøtekomme tjenestemændene i den utstrækning det er forsvarlig og mulig.

Med hensyn til *landarbeiderne* ligger forholdene i Norge sikkert ikke særlig godt til rette for en faglig organisation blandt disse. Vi har altid fulgt skog- og landarbeiderforbundet med megen interesse, for det repræsenterer jo nye grupper indenfor organisationen. Det har imidlertid vist sig meget vanskelig at drive et effektivt arbeide her som gav resultater, og vi mener at det for kongressen ikke godt gaar an at vedta en positiv beslutning om at utsende agitatorer blandt landarbeiderne; sekretariatet og repræsentantskapet faar drøfte detaljene her.

Hvad angaar agitationen i sin almindelighet var vi inde paa den under beretningen for 1922. Men jeg vil allikevel nævne, at i sidste halvaar av 1922 sendte sekretariatet først Teigen og Volan til saa at si alle organisationer i landet for ved konferanser med samorganisationene og styrene at faa oversigt over stillingen inden fagorganisationen. Efter foretat reise avgav de en længere beretning, som blev sendt forbundene og forelagt repræsentantskapet den 2. oktober ifjor. I dette møte av repræsentantskapet blev det saa besluttet paa grundlag herav og paa grundlag av sekretariatets indstilling at opta et omfattende agitations- og oplysningsarbeide, og der er siden holdt møter paa en lang række steder, hvorom en fremstilling er sendt forbundene. Fra de fleste forbund har vi faat skriftlige rapporter om at de fleste avdelinger er besøkt. Det viser sig herav at forbundene har tat repræsentantskapets beslutning ad notam og sikkert gjort sit aller bedste. Endelig er mottat rapporter fra samorganisationene som fortæller om den agitation som er utført fra disses side. Det fremgaar at der over det hele er utvist en interesse og villighet som forhaabentlig vil vise sig at bringe gode resultater.

For et enkelt sted, nemlig Kirkenes, har de særlig interesserte forbund sammen med landsorganisationen ansat en agitator med løn indtil videre, nemlig O. K. Sundt, som fremdeles virker deroppe. Efter de rapporter som er indløpet fra ham har organisationsforholdene paa Kirkenes betydelig forbedret sig siden han kom dit. Ogsaa i Narvik er der arbeidet.

Der har saaledes fra sekretariatets side været lagt megen kraft i dette agitationsspørsmål. For kongressen at vedta nogen detaljert beslutning om hvordan arbeidet videre skal drives vilde, som sagt, neppe være praktisk. Vi er vel alle enig om at der *har* været og fremdeles *maa* og skal drives agitation; det er jo en livsbetingelse for hele vor organisations fremgang, og det bør da være forutsætningen at sekretariatet og repræsentantskapet søker at ordne det slik som det til enhver tid findes formaalstjenlig.

O. L. Strøm: Det kan kanskje synes noget fordringsfuldt, naar der fra vort landsmøte er indsendt det forslag som her er referert. Men jeg tror det vilde være *klokt* om landsorganisationen gik til et saadant skridt. Vi kan blandt statens tjenestemænd vel regne omkring 20,000 som er or-

ganisationsmulige, det vil si organisert i tilslutning til den faglige landsorganisation. Det vilde utvilsomt være en bra tilvekst i landsorganisationens kraft, om den hadde kontakten og kontrollen med disse naar det trængtes mest. Av de 20,000 som jeg her tænker paa er endnu bare 8 à 9000 tilsluttet. Det gjælder da at faa fat paa de øvrige. En sekretær som vi har foreslaat tror jeg vilde betale sig i løpet av kort tid, og endda gi gode procenter. Som situationen ligger an agter jeg ikke at opta forslaget; jeg tror ikke det er tiden her nu til at faa det vedtat. Men jeg vil i tilslutning til Lian uttale haabet om, at landsorganisationen *husker* paa de folk og ved enhver leilighet søker at fange og holde deres interesse; ved samarbeide mellem sekretariatet og de organisationer vi allerede har blandt tjenestemændene skal det da nok lykkes at vinde terræng for organisationstanken blandt det store flertal.

Ordstyreren refererte følgende forslag av Lian:

«Idet kongressen bekræfter nødvendigheten av en kraftig faglig agitation overlates til sekretariatet og repræsentantskapet at træffe de nærmere bestemmelser om agitationen.»

Flotvik henstillet til sekretariatet at ha oppmerksomheten paa Namdalen i Nord-Trøndelag. Der fandtes der en række sagbruk og træsliperier og som følge derav fløtnings- og skogsarbeidere — folk som for størstedelen var uten organisation. Vi har, sa tal., et krav paa at faa nogen agitation ogsaa paa vore kanter.

Fjeld (Kirkenes) fremsatte følgende forslag:

«Kongressen ansætter for landsorganisationens regning en fastlønnet sekretær for Finmarken med bopæl i Kirkenes.»

Tal. uttalte, at det var smaat med agitationen nordenfor Trondhjem; det var bare Fr. A. Strøm som til stadighet drev agitation. Man hadde i aarevis stillet krav paa kræfter til at utføre agitation, i likhet med hvad Norsk arbeidsmandsforbund hadde faat, men uten resultat. Efter Volans besøk deroppe ifjor hadde der vist sig stigende tilslutning, og man hadde nu faat ca. 500 inand organisert deroppe. Selskapet drev for tiden med en arbeidsstyrke paa omkring et tusen. Dertil kom de store distrikter utenom hvor der ogsaa i høi grad trængtes agitation. Hvis arbeidet skulde overlates utelukkende til stedets folk blev de som regel trakassert og sat paa bar bakke.

Knut Eng uttalte overfor Flotvik, at det var meningen ivaar at besøke alle steder inde i Namdalen. Han understreket nødvendigheten av at iran altid gjorde mest mulig ut av reklamen for møtene, særlig gjaldt det at faa frem de som ellers viser liten interesse for organisationen, foruten de uorganiserte. Slapheten fra styrenes side maatte nu ophøre, og der maatte av enhver gjøres bestræbelser for at der kunde bli planmæssighet i det arbeide som skulde utføres.

Wilhelmsen: Ogsaa i Bergen er der agitert, og landsorganisationen stillet sig meget velvillig til den plan vi satte op, Det samme kan jeg imidlertid ikke si om enkelte av forbundene. — Det har bl. a. vist sig at nødsarbeidet, efterhvert som det utvides i kommunene, stiller mange vanskeligheter for organisationsarbeidet. Skal vi fortsatt se paa at vore organiserte kamerater blir opsagt, den ene efter den anden, for at de derefter kan bli tat ind etsteds som nødsarbeidere?

Teigen: Jeg tror vi skal være enig om at der i det sidste aar er utført saa megen agitation baade for forbundene, samorganisationene og landsorganisationen som det med rimelighet kan forlanges. Jeg vil benytte anledningen til at gi nogen raad til repræsentantene for distriktene. Det er bedre at arrangere nogen *færre* møter og saa faa virkelig *gode* møter — saadanne som vækker opmerksomhet. En bedre reklame vil her være blandt de ting som er nødvendig. Og saa er det om at gjøre at man søker at faa kvinderne med. Det er en stor mangel at de organiserte arbeidere ikke tar hustruen med paa agitationsmøtene. Vi maa faa ogsaa de voksne og halv voksne barn med, slik at arbeidet i organisationen blir *forstaat*. Og saa gjælder det om at gjøre møtene mest mulig interessante.

Volan: Alle som har reist over Nordland og Finmarken kjender de store avstande og vanskelighetene som møter en der, naar man skal agitere for organisationen. For landsorganisationen at ansætte en fast agitator der skjønner jeg ikke er mulig. Derimot kan man vel avvente resultatet av samorganisationenes omorganisation til distriktsorganisationer. Det kan tænkes at disse i fællesskap kunde skaffe en agitator, særlig nu naar det er vedtat at de skal ha *tilskud* av landsorganisationen. Jeg vil henstille til Nordlands-repræsentantene at opta dette spørsmaal til overveielse, for at det kan gjennomføres naar tiden dertil er inde.

Vangberg: Den bedste agitation er, mener jeg, den som drives paa arbeidsplassen av de organiserte arbeidere selv, og ut fra det syn tror jeg ikke det er nødvendig at sætte et saa stort apparat i virksomhet. Jeg vil peke paa forholdene som de er for havne- og transportarbeidernes vedkommende i Nord-Norge. Efter storstreiken er situationen for disse i byene deroppe, kanskje med Hammerfest som en undtagelse, blit uutholdelige. De har gaat arbeidsledige praktisk talt i to aar; i Tromsø, hvor jeg er bedst kjendt, vet jeg at mange saa at si har maattet leve av fattigkassen. Og det har sterkt medvirket til at der ikke har kunnet bli nogen tilgang til organisationens rækker. Arbeiderne har den opfatning at der er gjort for *lite* fra organisationens side for at rette paa dette. Jeg vil henstille til vedkommende forbund og til landsorganisationen, at der, i og med at der nu skal søkes istandbragt nye tarifavtaler, tages størst mulig hensyn til havne- og transportarbeiderne i Nord-Norge; det vil ha den allerstørste betydning for agitationen.

Madsen: Den bedste agitation er agitationen paa arbeidsplassen — det er vel saa. Men like riktig er det at si, at den bedste agitation ligger i selve organisationen — i dens hvervende kraft. For at faa tak i skogs-, land og fløtningsarbeiderne osv., som kan bli en av de største grupper, maa man faa et *riktig organisationsgrundlag*. Det er en viktig opgave for sekretariatet i forbindelse med gjennomførelsen av den besluttede omlægning at faa et virkelig holdbart grundlag for en landarbeiderorganisation, slik som det er lykkedes i flere andre land. Der maa fra fællesorganisationens side ogsaa gjøres mer for agitationen blandt sjøfolkene, transport- og handelsarbeiderne. Og det samme gjælder ved anlæggene og i lignende virksomheter.

Der er nevnt *nødsarbeiderne*. I stortinget har vi stillet forslag om nødsarbeidets ophævelse, slik at arbeidet blir at betale efter ordinære

satser. Men like saa ofte som dette er blit krævet er det blit nedstemt. Som følge derav har vi subsidiært maattet stille forslag om en høiere betaling end de borgerlige partier har fundet passende. Det er det faktiske forhold. Baade landsorganisationen og forbundene har arbeidet for at faa det underbetalte nødsarbeide ut av verden, og det krav maa fastholdes.

Tilslut vil jeg peke paa at den *skriftlige agitation*, ved siden av den mundtlige, heller ikke maa førsømmes; dette særlig av hensyn til de som bor længst borte. Vi maa skaffe os en *faglig propagandaliteratur* mer omfattende end den politiske literatur man nu har.

Eikefjord: Vi har i Norsk arbeidsmandsforbund indvilget saa at si alle andragender fra Bergen om agitation og dertil bevilget fast løn til en mand som skulde utføre agitationsarbeide for en tid av 6 maaneder. Vi har i det hele i 1922 brukt til agitation 2 $\frac{1}{2}$ gang saa meget som landsmøtet har bevilget paa denne konto.

Ved *voteringen* vedtoges Lians forslag enstemmig.

Fjelds forslag besluttedes i henhold hertil oversendt sekretariatet.

Kongressens manifest.

Der nedsatte komité fremla sit utkast til *Manifest til det arbeidende folk i Norge* (se nedenfor).

Ordstyreren foreslog at det blev enstemmig tiltraadt fra kongressens side.

Humblebrek: Jeg vil præcisere min stemmegivning. Jeg mener at det skal være en uttrykkelig forutsætning for vedtagelsen av forslaget, at skal vi her søke at danne basis for en enig optræden i alle spørsmåal da falder grundlaget væk for den «celle»virksomhet som det kommunistiske parti er tvunget til at drive i henhold til sine beslutninger. Jeg foreslaar:

«Kongressen godkjender det fremlagte manifest under den uttrykkelige forutsætning, at al cellevirksomhet ophører i fagorganisationen.»

Ordstyreren: Jeg kan ikke forstaa at dette har noget med denne sak at gjøre. Jeg foreslaar at den sidste talers forslag avvises som ikke vedkommende denne sak.

Ordstyrerens forslag vedtoges.

Jonsson: Vi som er enig i Humlebræks forslag stemmer mot manifestet.

Manifestet vedtoges derefter mot 10 stemmer.

Det lyder:

Til det arbeidende folk i Norge.

I denne tid da det arbeidende folk trues av en fælles fare: Storkapitalens angrepskrig mot den arbeidende klasse i by og paa land, har Arbeidernes faglige landsorganisation som repræsenterer de forskjellige grupper av løntagere avholdt sin kongres i dagene 4.—11. mars.

Under kongressens forhandlinger har det vist sig at trods meningsfor-

skjel i enkelte saker er der hos de fagorganiserte arbeidere en sterk og bevisst vilje til samhold for hævdelsen av arbeiderklassens livsinteresser.

Kapitalens offensiv, som er en international foreteelse, har allerede medført store ulykker for de norske arbeidere i form av arbeidsløshet, indskrænkninger og løsnedsættelser. Paa grund av fagorganisationens stilling fandt landsorganisationen ifjor at maatte anbefale vedtagelse av voldgiftsloven. De domme, som voldgiftsretten har avsagt, har imidlertid bekræftet rigtigheten av organisationens principielle standpunkt, at arbeiderklassen intet kan vente sig av den borgerlige voldgiftslovgivning. *Kongressen protesterer mot vedtagelsen av en ny voldgiftslov.*

Skal det lykkes at overvinde det anarki og den nød som nu hersker gives der bare et middel: En samlet optræden av alle de organisationer, som har til opgave at ivareta det arbeidende folks interesser. I haandverk og industri, i landbruk, fiskeri og sjøfart, i handelen, ved de offentlige bedrifter og i administrationen, overalt er de, som bare har sit eget arbejde at leve av, truet av den fælles fiende, storkapitalen.

Kapitalistklassens manglende evne til at forvalte samfundsværdiene paa en maate som kan tjene til landets og folkets trivsel blir tydeligere dag for dag. De mange bankskandaler som har rystet samfundet og paaført folket uberegnelige tap viser tydelig, hvilken ulykke det er at kapitalistklassen er den herskende klasse og hvor nødvendig det er at dens magt brytes. Istedetfor at virke regulerende og ansporende paa det produktive arbeidsliv har bankene støttet den privatkapitalistiske spekulation. De har skapt øket utryghet, og ved de abnormt høie renter er bankene blitt en tyngsel for folket. Av statistikken fremgaar tydelig, hvilken tyngsel denne rentebyrde er for det arbeidende folk. Som eksempel kan nævnes at mens næringslivets gjældsbyrde bare til de private aktiebanker i 1924 krævet en rente som svarte til 24,000 arbeideres aarsløn, var den i 1922 steget til over det dobbelte, saaledes at renten svarte til 52,000 arbeideres aarsløn.

For at bevare mest mulig av denne renteindtægt og sin privilegerte magtstilling er det at kapitalistklassen har aapnet sin angrepskrig. I første række tar angrepet sigte paa ferien og lønningene. Men ogsaa arbeidstiden vil de tillivs, og de vil ved overtidsbestemmelser o. lign. forsøke at uthule de gjældende bestemmelser om arbeidstidens længde. Hvis angrepet lykkes vil det bety en økning av arbeidsløsheten og en svækkelse av arbeiderklassens hele stilling. Den krise landet befinner sig i vil bli forværret i samme utstrækning som kapitalistklassen er istand til at opnaa sine hensigter. Det er derfor ikke bare en sak som angaar industriarbeiderne, men en stor folkesak at kapitalistklassens offensiv nu blir slaat tilbake. Det maa derfor bli det fælles løsen for det arbeidende folk i dets

forsvarskamp, at storkapitalen maa sættes under kontrol, kontrol med bankene, kontrol med storindustrien, saa arbejdslivet kan komme igang.

Arbeidernes faglige landsorganisation hilser med glæde det tiltak som blev gjort ved det arbeidende norske folks fælleskonferanse i januar, som slog fast at arbeidernes levestandard ikke maa sænkes, og forventer at disse organisationer i sit videre arbeide vil støtte den kamp som den hele arbeiderklasse maa føre.

Kongressen retter en sterk og alvorlig opfordring til det arbeidende folk i Norge om at slutte sig fast om sine organisationer. I enig fylking maa vi samles til vern om de tusen smaakaarshjem i by og paa land. Det gjælder arbeiderklassens livsinteresser. Det arbeidende folk som bærer dagens tyngste byrder maa ikke la sig tvinge av kapitalistsammenslutningene til at bøie sig under byrdene, men reise sig til den sterkest mulige motstand i samlingens tegn.

Statsfunktionærenes kamp.

Lian: Som kongressen vet fik komiteen ogsaa i opdrag at utarbeide en resolution eller uttalelse om statstjenestemændenes forhold. Efter konferanse da særlig med repræsentanter for statsfunktionærenes organisationer har komiteen foreslaaet følgende, som jeg foreslaar vedtages enstemmig:

«Arbeidernes faglige landsorganisations kongres, som har været samlet i dagene 4.—11. mars, har med opmerksomhet fulgt den kamp som statstjenestemændene nu fører for opretholdelse av sin levestandard. Kongressen protesterer mot det angrep som statsmyndighetene retter mot tjenestemændene ved at inndra dyrtidstillægget og søke arbeidsvilkaarene forøvrig nedsat.

Det er betegnende at disse angrep kommer samtidig med arbeidsgiverforeningens offensiv. Men dette er ingen tilfældighet. Det viser at den økonomiske kamp som arbeiderklassen fører maa ske i fællesskap av saavel de private som offentlige arbeidere og funktionærer. Tiden maa derfor nu være inde til et helt og fuldt samarbeide mellem alle grupper av lørtagere til bekjæmpelse av den fælles motstander.»

Uttalelsen vedtoges enstemmig.

Før kongressen gik til avslutning fik *Oksvik* ordet for at referere en protokolltilførsel. Den lød:

Erklæring fra mindretallet i spørsmålet om bevilgning til det kommunistiske parti:

Landsorganisationens kongres har ved sin beslutning om at fortsætte med finansiering av det kommunistiske parti vist at den i første række tilstræber ensidige partipolitiske formaal og ikke de faglige organiserte arbeideres fællesinteresser.

Under disse forhold erklærer mindretallet at arbeiderklassens faglige enhet er i fare. Man vil dog trods den faldne beslutning fortsætte arbeidet med at styrke den faglige landsorganisation. Dette mener man bedst kan opnaaes ved at der arbeides for landsorganisationens uafhængighed av de politiske partier og derved gjøre denne til et virkelig uttrykk for de faglig organiserte arbeideres fællesinteresser.

Olav Oksvik.

Joh. C. Hansen.

O. Ruud.

A. Bratvold.

Rich. Hansen.

Lian: Det er en aldeles uforsvarlig fremgangsmaate. Her har bevilgninger og regnskapet været diskutert, og der er fra oppositionens side blit fremsat forslag som alle er forkastet. Saa kommer man med dette i den chikanøse form for at drive en mot fagorganisationen skadelig agitation. Jeg foreslaar at den fremlagte erklæring avvises.

Efter bemerkning av *Oksvik* om at mindretallet var *bedre* tjent med at faa erklæringen avvist vedtoges *Lians* forslag mot 13 stemmer.

Kongressens avslutning.

Harry Nilsen: Jeg skal paa egne og kamerat Stangs vegne takke for at vi har faat anledning til at være tilstede her i disse dage.

Jeg har følelsen av at landsorganisationen er en *sterk* organisation. Denne kongres er en eneste stor manifestasjon herav. Og kongressen gir løfter om at den skal bli *endda* sterkere. Den maate hvorpaa dagsordenen har været gjennomdiskutert her tar jeg som et bevis paa, at landsorganisationen idag staar sterk. Man har under beretningen kastet blikket tilbake, videre drøftet stillingen *idag* og planlagt hvordan man skal optræ fremtidig. Debatten om beretningen, som vel har tat den mindste plads, er der meget at lære av. Og paa grundlag av det arbeide som saaledes ligger bakut har kongressen kunnet fatte de storslagne beslutninger, som her er vedtat, saa at si enstemmig. Dermed er der tat et sterkt standpunkt for kampen i *fremtiden*. Altsammen viser at det er en organisation med marg i ryggen, og en organisation i utvikling, men at den endnu ikke har naadd høidepunktet av sin kraftutfoldelse. Naar man bare har faat tid paa sig og faar utvikle organisationen paa det grundlag som her er lagt vil det vise sig, at de fattede beslutninger har været til udelt glæde for organisationen og til gagn og lykke for den hele arbeiderklasse.

Den politiske organisation, den anden gren av arbeiderbevægelsen, har fåttet viktige beslutninger om en omorganisering av *partiets* virksomhet. Det er i begge tilfælder det samme som ligger til grund — hensynet til at faa samlet arbeiderklassens magt i sterkere organisationer for gjennom dem at øve øket paatryk og faa en ende paa den utbytning vi lever under. Jeg er fuldt overbevist om, at naar reorganiseringen inden den faglige og politiske bevægelse er virkeliggjort vil det vise sig at tilføie organisationen som helhet en saadan styrke, at vi i fællesskap kan *opta den sidste avgjørende kamp*. Jeg tror denne kongres peker hen-

imot den avsluttende — og dermed ogsaa en mer *tilspilset* — klassekamp, som vil resultere i arbeiderklassens seier og dens frigjørelse i dette land.

Landsorganisationen staar umiddelbart overfor store kampe. Jeg tror trygt at kunne love paa partiets vegne, at det i denne kamp vil yde *alt*, som det formaar, og benytte ethvert middel som staar til raadighet. Jeg slutter med at uttale som min sikre forvissning, efter at ha overværet denne kongres' forhandlinger, at den vil bidra til landsorganisationens styrkelse nu og i fremtiden. (Bifald.)

Lian: Ja, kamerater, tiden er jo nu kommet da vi skal skilles efter at ha sittet sammen i 8 virksomme, arbeidssomme dage. Det staar da tilbake for mig, først og fremst paa egne vegne, som ogsaa paa de øvrige fastlørnede tillidsmænds vegne i landsorganisationen, at faa takke kongressen for den tillid som er vist ved at gjenvælge os i stillingene. Jeg for nit vedkommende, og sikkert ogsaa de andre, har en sterk følelse av det voldsomme arbeidspres og ansvar som vil opstaa ved at sætte ut i livet alt det denne kongres har behandlet. Jeg minder om at allerede in:orgen begynder jo i virkeligheten arbeidet igjen, begynder *kampen*; vi staar da overfor handlingene om tariffen for kommunearbeiderne i denne by, og saa snart voldgiftsloven har faat sin avgjørelse onsdag melder *kampen* sig med storaugurerne i Rosenkrantzgate 7. Situationen er den, idet landsorganisationens kongres trær fra hverandre, at den kalder paa hver organisert kvinde og mand i dette land, kalder paa dem til *ubrytelighet enighet og til arbeide*. De stridigheter som der har været her faar da falde, og de som er i mindretal vil selvfølgelig helt ut — det føler jeg mig overbevist om — i *kampen* med arbeidsgiverne og kapitalistklassen staa side om side og skulder til skulder med os andre.

Ogsaa andre saker kræver sin avgjørelse, og kræver et energisk arbeide. Først har vi her omlægningen — utviklingen og konsolideringen av arbeiderklassen gjennom industriforbund. Det vil kanskje være vanskelig at komme igang med dette straks, men saa hurtig som ske kan vil arbeidet bli tat op med energi, og jeg forventer, at alle organisationer og alle forbund vil yde sit bidrag til en heldig gjennomførelse, saaledes at vi kanskje dermed ogsaa faar litt fred for alt det skrik om ændring av organisationsformene.

Om spørsmålet de internationale forbindelser vil jeg si, at naar det spørsmaal i sin tid kommer ut til medlemmene bør enhver med omhyggelighet sætte sig ind i saken, før den avgjøres. Det er en stridssak og vil bli det; det er derfor ikke heldig at den sendes ut før vi er kommet over vaaroffensiven, slik at ikke *det* skal ligge og bryte inden rækkene, naar der kræves at fuld enighet og solidaritet vises utad.

Jeg retter en tak til de medlemmer av sekretariatet som nu uttrær, nemlig Aas og Oscar Nilsen; de gaar ikke saa langt bort, og de rykker ind paa en anden maate som varamænd. Likesaa en tak til vore dirigenter og sekretærer. De har sikkert hat et meget anstrængende og strævsomt hverv, og jeg tror jeg kan si paa kongressens vegne at det er skjøttet til alles tilfredshet.

Naar vi nu forlater hverandre vil jeg tilslut be samtlige ta med hjem til alle foreninger rundt omkring i vort store, vidtstrakte land en hilsen

fra kongressen, og fra de tillidsmænd som er valgt, med forsikringen om, at selv om den arbejdsbyrde som er pålagt os er stor vil vi ofre vor kraft og vor vilje for saa langt som det er mulig at gennemføre de ting arbejderklassen ønsker og som den her har besluttet gennem sin kongres. Tilslut et leve for vor faglige organisation, et *Leve Arbeidernes faglige landsorganisation i Norge!* (Kraftige hurraer.)

Mørk uttalte paa dirigentenes og sekretærenes vegne en tak for samarbeidet i de 8 dage som kongressen hadde varet. ,

Efter oplæsning av protokollen hævedes kongressen derpaa kl. 1/27 eftermiddag med avsyngelsen av Internationalen.

Kongressens beslutninger.

Organisationens omlægning.

I erkjendelse av, at den stadig sterkere koncentration av kapitalmagten i forbindelse med den industrielle og tekniske utvikling nødvendiggjør den sterkeste mulige sammenslutning av arbeiderne, og at organisationsformene maa utvikles saaledes at arbeiderklassens solidaritet bedst kan utnyttes og arbeidernes kampkraft økes uttaler kongressen:

I.

1. Grundlaget for fagorganisationens opbygning skal være arbeidsplassen.

2. Hovedenhetene indenfor landsorganisationen skal være de landsomfattende industriorganisationer eller -forbund. Paa en og samme arbeidsplass skal kun *en* industriorganisation (forbund) være representert. Ved gjennomførelsen herav skal der tages hensyn til de i nærværende indstilling anførte premisser og de undtagelser fra regelen som der er nævnt eksempler paa.

3. Paa en og samme arbeidsplass skal dannes *en* bedriftsorganisation i tilslutning til vedkommende industriorganisation. Som en overgang kan det dog tillates at flere foreninger bestaar paa samme arbeidsplass, men de maa alle tilhøre samme industriorganisation eller forbund.

4. Er der flere foreninger indenfor samme industriorganisation paa en arbeidsplass, i et industricentrum eller i en by skal disse danne en stedlig industrigruppe.

5. For gjennomførelsen av de nuværende forbunds overgang til industriorganisationer efter de linjer som er optrukket i nærværende indstilling optages straks forhandlinger mellom vedkommende organisationer. Disse forhandlinger ledes av sekretariatet. Tvistigheter som maatte opstaa organisationene inellem ved gjennomførelsen av de forannævnte bestemmelser avgjøres med bindende virkning av sekretariatet.

6. Kongressens beslutning maa gjennomføres hurtigst mulig og senest inden 30. juni 1924.

II.

7. Landsorganisationen opretholdes i sin nuværende form. Kontingenten til landsorganisationen forhøies med 10 øre pr. medlem pr. maaned for heltbetalende

og 5 øre pr. maaned for halvtbetalende. Av denne kontingent bevilger sekretariatet tilskud til samorganisationenes virksomhet.

8. Samorganisationenes virksomhet opretholdes som nu, men utvikles til at omfatte bestemte distrikter. Distriktsinddelingen ordnes i samraad med sekretariatet, som ogsaa endelig avgjør tvister som maatte opstaa herom. Samorganisationenes repræsentationsret til kongressen bibeholdes.

9. De faglige oplysningskontorer ophæves i sin nuværende form.

De internationale forbindelser.

1. Kongressen slutter sig til repræsentantskapets beslutning om utmeldelse av Amsterdam, som derved er endelig og definitiv.

2. Landsorganisationen og de tilsluttede forbund maa ved enhver anledning virke for de russiske fagforbunds optagelse i sine respektive internationale fagforbund for derved at konsolidere den internationale organisation efter produktionslinjer.

3. Landsorganisationens forhold til R. F. I. utredes av sekretariatet og oversendes til medlemmene til uravstemning som maa være tilendebragt inden 31. oktober 1923. Uravstemningen ledes av sekretariatet og foregaar paa den maate at saken behandles og avgjøres paa medlemsmøter eller generalforsamlinger.

Naar resultatet av foreningenes behandling foreligger, træder repræsentantskapet sammen til endelig avgjørelse av saken. Repræsentantskapets avgjørelse træffes under hensyntagen til stemmegivningen og det indre samhold inden landsorganisationen.

Under henvisning til kongressens principielle beslutning i 1920 om tilslutning til socialiseringskomiteens flertalsindstilling, raadssystemet og masseaktionen bemyndiges sekretariatet til at fortsætte samarbeidet med R. F. I.

Voldgiftsloven.

Landsorganisationen opretholder de tidligere kongressers standpunkt i voldgiftslovspørsmålet.

Nødsarbeidet.

Angaaende de bestemmelser som stortinget har fastsat for nødsarbeide gir kongressen sin tilslutning til den henstilling som Norsk arbeidsmandsforbund 24. januar iaar indsendte til stortinget.

Asylretten.

Arbeidernes faglige landsorganisations 10. ordinære kongres kræver av regjeringen, at utvisningen av Albert Jensen ophæves, og at han gives uhindret adgang til landet.

De offentlige funktionærer.

Arbeidernes faglige landsorganisations kongres, som har været samlet i dagene 4.—11 mars, har med opmerksomhet fulgt den kamp som statstjenestemændene nu fører for opretholdelse av sin levestandard. Kongressen protesterer mot det angrep som statsmyndighetene retter mot tjenestemændene ved at inndra dyrtidstillægget og søke arbeidsvilkaarene forøvrig nedsat.

Det er betegnende at disse angrep kommer samtidig med arbeidsgiverforeningens offensiv. Men dette er ingen tilfældighet. Det viser at den økonomiske kamp som arbeiderklassen fører maa ske i fællesskap av saavel de private som offentlige arbeidere og funktionærer. Tiden maa derfor nu være inde til et helt og fuldt samarbeide mellem alle grupper av løntagere til bekjæmpelse av den fælles motstander.

Kooperationen.

1. Kongressen bemyndiger sekretariatet til straks at opsi den nuværende overenskomst mellem N. K. L. og landsorganisationen. 2. Samtidig bemyndiges sekretariatet til at opta forhandling med N. K. L. om en ny overenskomst. 3. Den eventuelle nye overenskomst forelægges førstkommende repræsentantskap til godkjendelse, dog saaledes at de respektive forbund først har taat anledning til at uttale sig.

Sekretariatet bemyndiges til at opta forhandling med Norges kooperative landsforening med det formaal at istandbringe en ordning, hvorved landsorganisationen gives anledning til under arbeidskonflikter at utstede anvisninger paa varer i kooperative forretninger istedetfor kontant pengeunderstøttelse.

Under henvisning til tidligere fattede kongresbeslutninger angaaende fagorganisationens stilling til Kooperationen paalægger kongressen forbundene og samorganisationene at opta arbeidet blandt medlemmene for deres tilslutning til og aktive deltagelse i den kooperative bevægelse. Sekretariatet bemyndiges til i kongresperioden at bevilge de nødvendige midler til fortsat agitation blandt de fagorganiserte arbeidere for tilslutning til forbrukskooperationen.

Esperanto.

Kongressen uttaler sin sympati for arbeidet med indførelsen av det internationale hjælpesprog esperanto, i erkjendelsen av at et internationalt forstaaelsesmiddel vil være av den største betydning for utvikling og styrkelse av arbeidernes internationale solidaritet og samfølelse, likesom det kan bli av uvurderlig nytte under de frigjørelseskampe som verdens arbeiderklasse staar overfor.

Kongressen henstiller derfor til sekretariatet, forbundene og samorganisationene at virke blandt arbeiderne for utbredelsen av kjendskapet til esperanto.

Det bør ogsaa forsøkes at komme til enighet med utenlandske arbeiderorga-

nisationer om at bruke esperanto i den internationale korrespondanse. likesom der bør tages sigte paa at ta esperanto i bruk ved de fremtidige internationale kongresser.

Administrationsordningen.

1. Kongressen vælger 3 fastlønnede tillidsmænd: Formand, næstformand (leder av den statistiske afdeling) og sekretær (kasserer).
2. Formandens funktioner blir som i de nuværende love.
3. Næstformanden har den daglige ledelse av den statistiske afdeling og besørger formandens gjøremaal naar denne er fraværende.
4. Sekretæren har ansvaret for regnskapene, fører forhandlingsprotokollen, ordner med Folkets hus' fond m. v.
5. Fælleskontoret for samorganisationene, kontoret for bedriftsraad og arbeiderutvalg samt det juridiske kontor opretholdes som nu.

Lovene.

Lovene med de foretagne ændringer trær i kraft 1. mai 1923.

Agitationen m. v.

Idet kongressen bekræfter nødvendigheten av en kraftig faglig agitation overlates til sekretariatet og repræsentantskapet at træffe de nærmere bestemmelser angaaende agitationen.

Bevilgninger.

Kongressen bemyndiger sekretariatet til at yde de bevilgninger som er nødvendige til ivaretagelse av fagorganisationens og arbeiderklassens interesser.

Det av kongressen vedtagne *manifest til det arbejdende folk* er indtat foran.

